

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

SK

VÝBER NAJDÔLEŽITEJŠÍCH ROZSUDKOV ROK 2023

ZBIERKA ZHRNUTÍ
RIADITEĽSTVA VÝSKUMU A DOKUMENTÁCIE

Obsah

Predslov	12
Kapitola 1 – Súdny dvor	13
I. Spoločné hodnoty Európskej únie a základné práva	13
1. Právny štát a účinná súdna ochrana	13
Rozsudok z 5. júna 2023 (veľká komora), Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) (C-204/21, EU:C:2023:442)	13
Rozsudok z 13. júla 2023 (veľká komora), YP a i. (Zbavenie imunity a pozastavenie výkonu funkcie sudcu) (C-615/20 a C-671/20, EU:C:2023:562)	21
Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Krajowa Rada Sądownictwa (Zotrvanie v sudcovskej funkcii) (C-718/21, EU:C:2023:1015)	27
2. Zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov	30
Rozsudok zo 4. mája 2023, Agenția Națională de Integritate (C-40/21, EU:C:2023:367)	30
Rozsudok z 24. júla 2023 (veľká komora), Lin (C-107/23 PPU, EU:C:2023:606)	33
3. Zásada <i>ne bis in idem</i>	37
Rozsudok zo 14. septembra 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft (C-27/22, EU:C:2023:663)	37
4. Ochrana osobných údajov	40
a. Povolenie na odpočúvanie telefónov v rámci trestného konania	40
Rozsudok zo 16. februára 2023, HYA a i. (Odôvodnenie povolenia na odpočúvanie telefónov) (C-349/21, EU:C:2023:102)	40
b. Získavanie biometrických a genetických údajov v rámci trestného konania	42
Rozsudok Súdneho dvora z 26. januára 2023, Ministerstvo na vatrešnite raboti (Registrácia biometrických a genetických údajov políciou) (C-205/21, EU:C:2023:49)	42
c. Opätovné použitie osobných údajov sprístupnených orgánom v trestnom konaní v rámci správneho konania	45
Rozsudok zo 7. septembra 2023, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (C-162/22, EU:C:2023:631)	45
d. Spracúvanie osobných údajov na online sociálnych sieťach	48
Rozsudok zo 4. júla 2023 (veľká komora), Meta Platforms a i. (Všeobecné podmienky používania sociálnej siete) (C-252/21, EU:C:2023:537)	48
e. Právo na prístup k osobným údajom	53

	Rozsudok z 26. októbra 2023, FT (Kópie lekárskeho záznamu) (C-307/22, EU:C:2023:811)	53
f.	Ukladanie správnych pokút za porušenie GDPR.....	55
	Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (C-683/21, EU:C:2023:949)	55
	Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Deutsche Wohnen (C-807/21, EU:C:2023:950)	58
II.	Občianstvo Únie	61
1.	Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie.....	61
	Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Nordic Info (C-128/22, EU:C:2023:951)	61
	Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Chief Appeals Officer a i. (C-488/21, EU:C:2023:1013)	64
2.	Strata európskeho občianstva z dôvodu straty štátnej príslušnosti členského štátu	67
	Rozsudok z 5. septembra 2023 (veľká komora), Udlændinge- og Integrationsministeriet (Strata dánskej štátnej príslušnosti) (C-689/21, EU:C:2023:626)	67
3.	Odvožené právo na pobyt štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie	69
	Rozsudok z 22. júna 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Thajská matka maloletého dieťaťa s holandskou štátnou príslušnosťou) (C-459/20, EU:C:2023:499)	69
III.	Slobody pohybu v rámci Únie	71
1.	Sloboda usadiť sa	71
	Rozsudok z 8. júna 2023, Prestige and Limousine (C-50/21, EU:C:2023:448).....	71
	Rozsudok z 13. júla 2023, Xella Magyarországnak (C-106/22, EU:C:2023:568)	73
2.	Slobodné poskytovanie služieb	75
	Rozsudok zo 16. marca 2023, Beobank (C-351/21, EU:C:2023:215)	75
3.	Voľný pohyb kapitálu	77
	Rozsudok z 12. októbra 2023, BA (Dedičstvá – Sociálna politika bývania v Únii) (C-670/21, EU:C:2023:763).....	77
IV.	Hraničné kontroly, azyl a prisťahovalectvo.....	80
1.	Azylová politika	80

	Rozsudok zo 6. júla 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-663/21, EU:C:2023:540)	80
	Rozsudok zo 6. júla 2023, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-8/22, EU:C:2023:542)	80
	Rozsudok zo 6. júla 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Obzvlášť závažný trestný čin) (C-402/22, EU:C:2023:543)	80
2.	Pristáhovalecká politika.....	84
	Rozsudok z 18. apríla 2023, Afrin (C-1/23 PPU, EU:C:2023:296)	84
	Rozsudok z 29. júna 2023, Stadt Frankfurt am Main a Stadt Offenbach am Main (Obnovenie povolenia na pobyt v druhom členskom štáte) (C-829/21 a C-129/22, EU:C:2023:525)	87
3.	Pohyb cez hranice	89
	Rozsudok z 5. septembra 2023 (veľká komora), Parlament/Komisia (Oslobodenie od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov Spojených štátov) (C-137/21, EU:C:2023:625)	89
V.	Justičná spolupráca v trestných veciach	93
1.	Európsky zatykač	93
a.	Právomoc Súdneho orgánu, ktorý vydal zatykač	93
	Rozsudok z 31. januára 2023 (veľká komora), Puig Gordi a i. (C-528/21, EU:C:2023:57)	93
b.	Vykonávanie európskych zatykačov a podmienky odovzdávania osôb	95
	Rozsudok z 18. apríla 2023 (veľká komora), E. D. L. (Dôvod odmietnutia založený na ochorení) (C-699/21, EU:C:2023:295)	95
	Rozsudok zo 6. júna 2023 (veľká komora), O. G. (Európsky zatykač vydaný na štátneho príslušníka tretej krajiny) (C-700/21, EU:C:2023:444)	97
	Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), GN (Dôvod odmietnutia založený na najlepšom záujme dieťaťa) (C-261/22, EU:C:2023:1017)	100
2.	Právo na informácie v trestnom konaní	102
	Rozsudok z 22. júna 2023 (veľká komora), K.B. a F.S. (Skúmanie trestno-právnych otázok <i>ex offio</i>) (C-660/21, EU:C:2023:498)	102
3.	Vzájomné uznávanie odsúdení v trestných veciach	105
	Rozsudok z 12. januára 2023, MV (Uloženie súhrnného trestu) (C-583/22 PPU, EU:C:2023:5)	105
4.	Európska prokuratúra	108
	Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), G. K. a i. (Európska prokuratúra) (C-281/22, EU:C:2023:1018)	108
VI.	Justičná spolupráca v občianskych veciach	111

1. Nariadenie č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností	111
Rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa) (C-87/22, EU:C:2023:571).....	111
2. Nariadenie č. 805/2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky	113
Rozsudok zo 16. februára 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey (C-393/21, EU:C:2023:104).....	113
VII. Doprava	116
Rozsudok z 21. decembra 2023, Komisia/Dánsko (Maximálna doba parkovania) (C-167/22, EU:C:2023:1020).....	116
VIII. Hospodárska súťaž.....	119
1. Kartely (článok 101 ZFEÚ)	119
Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), International Skating Union/Komisia (C-124/21 P, EU:C:2023:1012)	119
Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Royal Antwerp Football Club (C-680/21, EU:C:2023:1010)	124
2. Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)	128
Rozsudok z 19. januára 2023, Unilever Italia Mkt. Operations (C-680/20, EU:C:2023:33)	128
Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2023:1011).....	131
3. Koncentrácie	135
Rozsudok z 13. júla 2023 (veľká komora), Komisia/CK Telecoms UK Investments (C-376/20 P, EU:C:2023:561).....	135
4. Štátna pomoc.....	139
Rozsudok z 12. januára 2023 (veľká komora), DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1)	139
Rozsudok z 31. januára 2023 (veľká komora), Komisia/Braesch a i. (C-284/21 P, EU:C:2023:58)	142
Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Luxembursko a i./Komisia (C-451/21 P a C-454/21 P, EU:C:2023:948)	146
Rozsudok zo 14. decembra 2023 (veľká komora), Komisia/Amazon.com a i. (C-457/21 P, EU:C:2023:985)	149
IX. Daňové ustanovenia	153
Rozsudok z 28. februára 2023 (veľká komora), Fenix International (C-695/20, EU:C:2023:127)	153
X. Aproximácia právnych predpisov	156
1. Duševné a priemyselné vlastníctvo	156

	Rozsudok zo 16. februára 2023, Monz Handelsgesellschaft International (C-472/21, EU:C:2023:105)	156
2.	Poistenie motorových vozidiel	158
	Rozsudok z 12. októbra 2023, KBC Verzekeringen (C-286/22, EU:C:2023:767)	158
3.	Motorové vozidlá.....	160
	Rozsudok z 21. marca 2023 (veľká komora), Mercedes-Benz Group (Zodpovednosť výrobcov vozidiel so zabudovanými rušiacimi zariadeniami) (C-100/21, EU:C:2023:229)	160
4.	Uvoľnenie geneticky modifikovaných organizmov (GMO).....	163
	Rozsudok zo 7. februára 2023 (veľká komora), Confédération paysanne a i. (Náhodná mutagenéza <i>in vitro</i>) (C-688/21, EU:C:2023:75)	163
5.	Cestovné, dovolenkové a výletné služby	166
	Rozsudok z 8. júna 2023, UFC – Que choisir a CLCV (C-407/21, EU:C:2023:449)	166
XI.	Internet a elektronický obchod.....	169
	Rozsudok z 9. novembra 2023, Google Ireland a i. (C-376/22, EU:C:2023:835)	169
XII.	Hospodárska a menová politika.....	172
	Rozsudok zo 4. mája 2023, ECB/Credit lyonnais (C-389/21 P, EU:C:2023:368)	172
XIII.	Verejné obstarávanie.....	175
	Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Infraestruturas de Portugal a Futrifer Indústrias Ferroviárias (C-66/22, EU:C:2023:1016).....	175
XIV.	Sociálna politika	179
1.	Rovnosť zaobchádzania v oblasti zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia.....	179
	Rozsudok z 12. januára 2023, TP (Audiovizuálny editor verejnoprávnej televízie) (C-356/21, EU:C:2023:9).....	179
2.	Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani	181
	Rozsudok z 28. novembra 2023 (veľká komora), Commune d'Ans (C-148/22, EU:C:2023:924)	181
	Rozsudok zo 7. decembra 2023, AP Assistenzprofis (C-518/22, EU:C:2023:956)	183
3.	Organizácia pracovného času.....	185
	Rozsudok zo 14. decembra 2023, Sparkasse Südpfalz (C-206/22, EU:C:2023:984)	185
XV.	Ochrana spotrebiteľa.....	187

1. Nekalé podmienky	187
Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby) (C-395/21, EU:C:2023:14)	187
Rozsudok z 9. novembra 2023, Všeobecná úverová banka (C-598/21, EU:C:2023:845)	189
2. Právo na odstúpenie od zmluvy uzavretej na diaľku	191
Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014)	191
XVI. Energetika	197
Rozsudok z 30. marca 2023, Green Network (Príkaz na náhradu nákladov) (C-5/22, EU:C:2023:273)	197
XVII. Medzinárodné dohody	199
1. Vonkajšia právomoc Únie	199
Rozsudok zo 17. januára 2023 (veľká komora), Španielsko/Komisia (C-632/20 P, EU:C:2023:28)	199
2. Výklad medzinárodných dohôd	202
Rozsudok z 9. februára 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid a i. (Odňatie práva na pobyt tureckého pracovníka) (C-402/21, EU:C:2023:77)	202
Kapitola 2 – Všeobecný súd	205
I. Súdna agenda Únie	205
1. Aktívna legitímácia	205
Uznesenie zo 6. septembra 2023, EDPS/Parlament a Rada (T-578/22, EU:T:2023:522)	205
Uznesenie z 20. septembra 2023, Nicoventures Trading a i./Komisia (T-706/22, EU:T:2023:579)	208
2. Žaloba o mimozmluvnú zodpovednosť	210
Rozsudok z 28. júna 2023, IMG/Komisia (T-752/20, EU:T:2023:366)	210
3. Právomoc súdov Únie	212
Rozsudok z 26. júla 2023, Stockdale/Rada a i. (T-776/20, EU:T:2023:422)	212
II. Inštitucionálne právo	216
Rozsudok zo 7. júna 2023, TC/Parlament (T-309/21, EU:T:2023:315)	216
III. Hospodárska súťaž	221
1. Konanie – Žiadosť o informácie	221

	Rozsudok z 24. mája 2023, Meta Platforms Ireland/Komisia (T-451/20, EU:T:2023:276)	221
2.	Kartely – Výpočet pokút	225
	Rozsudok z 18. októbra 2023, Clariant a Clariant International/Komisia (T-590/20, EU:T:2023:650)	225
3.	Štátna pomoc	227
	Rozsudok z 10. mája 2023, Ryanair a Condor Flugdienst/Komisia (Lufthansa; COVID-19) (T-34/21 a T-87/21, EU:T:2023:248)	227
	Rozsudok z 13. septembra 2023, ITD a Danske Fragtmænd/Komisia (T-525/20, EU:T:2023:542)	234
	Rozsudok z 20. septembra 2023, Belgicko/Komisia (T-131/16 RENV, EU:T:2023:561)	236
	Rozsudok z 20. septembra 2023, Magnetrol International a i./Komisia (T-263/16 RENV, T-265/16, T-311/16, T-319/16, T-321/16, T-343/16, T-350/16, T-444/16, T-800/16 a T-832/16, EU:T:2023:565)	236
	Rozsudok Všeobecného súdu z 27. septembra 2023, Banco Santander a i./Komisia (T-12/15, T-158/15 a T-258/15, EU:T:2023:583)	240
	Rozsudok z 20. decembra 2023, Ryanair a Malta Air/Komisia (Air France-KLM a Air France; COVID-19) (T-494/21, EU:T:2023:831)	243
IV.	Dizajny	247
	Rozsudok z 22. marca 2023, B&Bartoni/EUIPO – Hypertherm (Elektróda, ktorá sa má vložiť do horáka) (T-617/21, EU:T:2023:152)	247
V.	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia	249
1.	Venezuela	249
	Rozsudok z 13. septembra 2023, Venezuela/Rada (T-65/18 RENV, EU:T:2023:529)	249
2.	Ukrajina	252
	Rozsudok z 15. novembra 2023, OT/Rada (T-193/22, EU:T:2023:716)	252
VI.	Poľnohospodárstvo a rybolov	256
	Rozsudok z 8. marca 2023, Bulharsko/Komisia (T-235/21, EU:T:2023:105)	256
	Rozsudok z 12. júla 2023, Cunsorziu di i Salamaghji Corsi – Consortium des Charcutiers Corses a i./Komisia (T-34/22, EU:T:2023:386)	258
VII.	Verejné zdravie	262
	Rozsudok zo 4. októbra 2023, Ascenza Agro a Industrias Afrasa/Komisia (T-77/20, EU:T:2023:602)	262
VIII.	Energetika	268

	Rozsudok z 15. februára 2023, Austrian Power Grid a i./ACER (T-606/20, EU:T:2023:64).....	268
	Rozsudok z 15. februára 2023, Austrian Power Grid a i./ACER (T-607/20, EU:T:2023:65).....	268
IX.	Spoločná obchodná politika.....	272
1.	Antidumping	272
	Rozsudok z 21. júna 2023, Guangdong Haomei New Materials a Guangdong King Metal Light Alloy Technology/Komisia (T-326/21, EU:T:2023:347)	272
2.	Extrateritoriálne uplatňovanie právnych predpisov tretích štátov.....	275
	Rozsudok z 12. júla 2023, IFIC/Komisia (T-8/21, EU:T:2023:387)	275
X.	Hospodárska a menová politika.....	279
	Rozsudok z 22. novembra 2023, Del Valle Ruíz a i./CRU (T-302/20, T-303/20 a T-307/20, EU:T:2023:735)	279
	Rozsudok z 22. novembra 2023, Molina Fernández/CRU (T-304/20, EU:T:2023:734)	279
	Rozsudok z 22. novembra 2023, ACOMO a i./CRU (T-330/20, EU:T:2023:733)	279
XI.	Verejné obstarávanie inštitúcií Únie	287
	Rozsudok z 26. apríla 2023, OHB System/Komisia (T-54/21, EU:T:2023:210).....	287
	Rozsudok zo 14. júna 2023, Instituto Cervantes/Komisia (T-376/21, EU:T:2023:331)	290
XII.	Prístup k dokumentom inštitúcií	294
	Rozsudok z 25. januára 2023, De Capitani/Rada (T-163/21, EU:T:2023:15)	294
XIII.	Verejná služba.....	297
1.	Sirotský dôchodok.....	297
	Rozsudok zo 7. júna 2023, OP/Parlament (T-143/22, EU:T:2023:313)	297
2.	Premiľacia doba na vymáhanie neoprávnene vyplatených dávok	298
	Rozsudok z 11. októbra 2023, QT/EIB (T-529/22, EU:T:2023:618)	298
3.	Zloženie výberovej komisie interného výberového konania	299
	Rozsudok z 18. októbra 2023, NZ/Komisia (T-535/22, EU:T:2023:653)	299
XIV.	Návrhy na nariadenie predbežných opatrení	302

Uznesenie z 2. februára 2023, Nicoventures Trading a i./Komisia (T-706/22 R, EU:T:2023:39).....	302
Uznesenie z 1. marca 2023, Mazepin/Rada (T-743/22 R, EU:T:2023:102)	304
Uznesenie z 19. júla 2023, Mazepin/Rada (T-743/22 R II, EU:T:2023:406).....	304
Uznesenie z 19. apríla 2023, UC/Rada (T-6/23 R, EU:T:2023:206)	306
Uznesenie z 21. júla 2023, Arysta Lifescience/EFSA (T-222/23 R, EU:T:2023:417)	308
Uznesenie z 9. augusta 2023, Next Media Project/EFCA (T-338/23 R, EU:T:2023:467)	311
Uznesenie z 25. septembra 2023, Terminal Ouest Provence/CINEA (T-504/23 R, EU:T:2023:581).....	313
Uznesenie z 27. septembra 2023, Amazon Services Europe/Komisia (T-367/23 R, EU:T:2023:589).....	315
Uznesenie z 29. septembra 2023, Red Bull a i./Komisia (T-306/23 R, EU:T:2023:590)	318

Predslov

Výber najdôležitejších rozsudkov je publikácia, ktorú každoročne vydáva Riaditeľstvo pre výskum a dokumentáciu a ktorá prináša zhrnutia hlavných rozhodnutí Súdneho dvora a Všeobecného súdu Európskej únie.

Táto publikácia obsahuje najdôležitejší vývoj v judikatúre, ako ho identifikovali oba súdy. Odborníkom na právo tak poskytuje súhrnnú analýzu hlavných prínosov judikatúry za uplynulý rok.

Výber najdôležitejších rozsudkov má formu kompilácie zhrnutí rozdelených tematicky podľa plánu založeného na štruktúre Zmlúv Európskej únie. Pokiaľ ide o Súdny dvor, boli prevzaté všetky zhrnutia rozhodnutí veľkej komory, rovnako ako zhrnutia niektorých rozsudkov päťčlenných komôr, a to vzhľadom na ich význam, oblasť, ktorej sa týkajú, ich záujem pre verejnosť a originalitu. Výber týkajúci sa Všeobecného súdu sa riadil podobnou logikou. Každé zhrnutie obsahuje hypertextový odkaz na znenie rozhodnutia, ktorý umožňuje okamžitý prístup k jeho obsahu.

Výber najdôležitejších rozsudkov je v plnom rozsahu k dispozícii v digitálnej podobe a je priamo dostupný vo všetkých úradných jazykoch Únie na webovej stránke inštitúcie.

Celestina Iannone
Riaditeľka
Výskum a dokumentácia

Kapitola 1 – Súdny dvor

I. Spoločné hodnoty Európskej únie a základné práva¹

1. Právny štát a účinná súdna ochrana²

Rozsudok z 5. júna 2023 (veľká komora), Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) (C-204/21, [EU:C:2023:442](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Právny štát – Účinná súdna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie – Nezávislosť sudcov – Článok 267 ZFEÚ – Možnosť položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky – Prednosť práva Únie – Právomoc vo veci zbavenia sudcov trestnoprávnej imunity a vo veciach pracovného práva, sociálneho zabezpečenia a odchodu sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) do dôchodku, ktorá je zverená disciplinárnemu senátu tohto súdu – Zákaz spochybňovať legitimitu súdov a ústavných orgánov alebo určovať či posudzovať zákonnosť vymenovania sudcov alebo ich súdnych právomocí uložený vnútroštátnym súdom – Preskúmanie sudcom, či sú splnené určité požiadavky týkajúce sa existencie nezávislého a nestranného súdu vopred zriadeného zákonom, kvalifikované ako ‚disciplinárne previnenie‘ – Výlučná právomoc preskúmať otázky týkajúce sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu, ktorá bola udelená senátu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) – Články 7 a 8 Charty základných práv – Právo na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. c) a e) a článok 6 ods. 3 druhý

¹ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj nasledujúce rozsudky: rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), **Nordic Info** (C-128/22, [EU:C:2023:951](#)), uvedený v oddiele II.1 „Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie“; rozsudok z 5. septembra 2023 (veľká komora), **Udlændinge- og Integrationsministeriet (Strata dánskej štátnej príslušnosti)** (C-689/21, [EU:C:2023:626](#)), uvedený v oddiele II.2 „Strata európskeho občianstva z dôvodu straty štátnej príslušnosti členského štátu“; rozsudok zo 6. júla 2023, **Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu)** (C-663/21, [EU:C:2023:540](#)), rozsudok zo 6. júla 2023, **Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu)** (C-8/22, [EU:C:2023:542](#)), rozsudok zo 6. júla 2023, **Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Obzvlášť závažný trestný čin)** (C-402/22, [EU:C:2023:543](#)), uvedené v oddiele IV.1 „Azylová politika“; rozsudok z 18. apríla 2023, **Afrin** (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#)), uvedený v oddiele IV.2. „Pristahovalecká politika“; rozsudok z 18. apríla 2023 (veľká komora), **E. D. L. (Dôvod odmietnutia založený na ochorení)** (C-699/21, [EU:C:2023:295](#)), rozsudok zo 6. júna 2023 (veľká komora), **O. G. (Európsky zatykač proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny)** (C-700/21, [EU:C:2023:444](#)), rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), **GN (Dôvod odmietnutia založený na najlepšom záujme dieťaťa)** (C-261/22, [EU:C:2023:1017](#)), uvedené v oddiele V.1. „Európsky zatykač“; rozsudok zo 7. decembra 2023, **AP Assistenzprofis** (C-518/22, [EU:C:2023:956](#)), uvedený v oddiele XIV.2 „Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani“; rozsudok z 9. novembra 2023, **Všeobecná úverová banka** (C-598/21, [EU:C:2023:845](#)), uvedený v oddiele XV.1 „Nekalé podmienky“; rozsudok z 9. februára 2023, **Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid a i. (Odňatie práva na pobyt tureckého pracovníka)** (C-402/21, [EU:C:2023:77](#)), uvedený v oddiele XVII.2 „Výklad medzinárodných dohôd“.

² V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj nasledujúce rozsudky: rozsudok z 31. januára 2023 (veľká komora), **Puig Gordi a i.** (C-158/21, [EU:C:2023:57](#)), uvedený v oddiele V.1 „Európsky zatykač“; rozsudok z 22. júna 2023 (veľká komora), **K.B. a F.S. (Skúmanie trestno-právnych otázok ex officio)** (C-660/21, [EU:C:2023:498](#)), uvedený v oddiele V.2 „Právo na informácie v trestnom konaní“.

pododsek – Článok 9 ods. 1 – Citlivé údaje – Vnútroštátna právna úprava, ktorá sudcom ukladá povinnosť predložiť vyhlásenie týkajúce sa ich členstva v združeniach, nadáciách alebo politických stranách, ako aj funkcií, ktoré v nich zastávajú, a ktorá stanovuje, že údaje obsiahnuté v týchto vyhláseniach sa sprístupnia online“

V roku 2017 boli na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) zriadené dva nové senáty, a to Izba Dyscyplinarna (disciplinárny senát) a Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné).

Zákomom z 20. decembra 2019, ktorým sa zmenil zákon o Najvyššom súde a ktorý nadobudol účinnosť v roku 2020, boli týmto dvom senátom priznané nové právomoci, najmä právomoc udeľovať súhlas s trestným stíhaním sudcov alebo s ich vzatím do väzby.³ Senátu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné bola zverená výlučná právomoc na preskúmanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nezávislosti súdu alebo sudcu.⁴ Navyše podľa tejto novely sa Najvyššiemu súdu, a to vrátane tohto posledného uvedeného senátu, zakazuje spochybňovať legitimitu súdov, ústavných orgánov štátu a orgánov zodpovedných za preskúmanie a ochranu práva, a tiež určovať a posudzovať zákonnosť vymenovania sudcu.⁵ Uvedená novela spresňuje aj pojem disciplinárneho previnenia sudcov.⁶

Tá istá novela zmenila aj zákon o organizácii všeobecných súdov tým, že do neho vložila ustanovenia analogické s tými, ktorými bol zmenený zákon o Najvyššom súde.⁷ Novela stanovuje aj úpravu, ktorá sa uplatňuje na prípadné trestné stíhanie začaté proti sudcom všeobecných súdov.⁸ Týmto sudcom, ako aj sudcom Najvyššieho súdu novela okrem toho ukladá oznamovacie povinnosti týkajúce sa členstva v združeniach, neziskových nadáciách a politických stranách, a to aj za obdobia pred ich nástupom do funkcie, a upravuje online zverejňovanie týchto informácií.⁹ Množstvo týchto nových ustanovení sa vzťahuje aj na správne súdy.¹⁰

³ Zmenený zákon o Najvyššom súde, článok 27 ods. 1.

⁴ Senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné tak má okrem iného právomoc vo veciach vylúčenia sudcov z rozhodovania alebo vo veciach sťažností založených na nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu, ako aj právomoc rozhodovať o žalobách o určenie nezákonnosti súdnych rozhodnutí, keď táto nezákonnosť spočíva v spochybnení postavenia osoby vymenovanej na miesto sudcu, ktorá rozhodla vo veci (zmenený zákon o Najvyššom súde, článok 26 ods. 2 až 6). Tento senát má tiež výlučnú právomoc na preskúmanie právnych otázok týkajúcich sa nezávislosti súdu alebo sudcu, ktoré vzniknú na Najvyššom súde (zmenený zákon o Najvyššom súde, článok 82 ods. 2 až 5).

⁵ Zmenený zákon o Najvyššom súde, článok 29 ods. 2 a 3.

⁶ Sudca Najvyššieho súdu disciplinárne zodpovedá za služobné previnenia, najmä v prípade zjavného a hrubého porušenia právnych predpisov, konaní alebo opomenutí, ktoré môžu znemožniť alebo podstatne sťažiť fungovanie súdneho orgánu alebo konaní spochybňujúcich existenciu služobného pomeru sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky (zmenený zákon o Najvyššom súde, článok 72 ods. 1).

⁷ Článok 42a zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov tak preberá text článku 29 ods. 2 a 3 zmeneného zákona o Najvyššom súde, zatiaľ čo jeho článok 107 ods. 1 preberá text článku 72 ods. 1 zmeneného zákona o Najvyššom súde (pozri vyššie).

⁸ Pozri článok 80 a článok 129 ods. 1 až 3 zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov.

⁹ Článok 88a zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov vo svojich odsekoch 1 a 4 spresňuje, že:

„1. Sudca je povinný podať písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie:

(1) jeho členstvo v združení s uvedením názvu a sídla združenia, vykonávanej funkcie a trvania členstva;

(2) funkciu vykonávanú v orgáne neziskovej nadácie s uvedením názvu a sídla nadácie a doby výkonu funkcie;

(3) jeho členstvo v politickej strane pred jeho vymenovaním na miesto sudcu a počas výkonu jeho funkcie pred 29. decembrom 1989 s uvedením názvu tejto strany, vykonávanej funkcie a trvania členstva. ...

Kedže Európska komisia sa domnievala, že Poľsko si prijatím týchto nových pravidiel nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z práva Únie,¹¹ podala na Súdny dvor žalobu o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ.

V rozsudku vyhlásenom v tejto veci Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore vyhovel žalobe podanej Komisiou. Súdny dvor konštatoval, že tieto nové vnútroštátne ustanovenia zasahujú do nezávislosti sudcov zaručenej ustanoveniami článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ v spojení s ustanoveniami článku 47 Charty a okrem toho porušujú jednak povinnosti, ktoré majú vnútroštátne súdy v rámci mechanizmu prejudiciálneho konania a jednak zásadu prednosti práva Únie. Ustanovenia zavádzajúce oznamovacie mechanizmy vo vzťahu ku sudcom a online zverejňovanie takto získaných údajov navyše porušujú právo na rešpektovanie súkromného života a právo na ochranu osobných údajov, ktoré sú zakotvené v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov (ďalej len „GDPR“¹²).

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide v prvom rade o právomoc Súdneho dvora rozhodnúť o výhradách vznesených Komisiou, ktoré sa týkajú porušení ustanovení článku 19 ods. 1 ZFEÚ v spojení s ustanoveniami článku 47 Charty, ako aj zásady prednosti práva Únie, Súdny dvor pripomenul, že Únia je založená na hodnotách, ktoré sú spoločné pre členské štáty¹³ a že dodržiavanie týchto hodnôt predstavuje predchádzajúcu

4. Informácie obsiahnuté vo vyhláseniach uvedených v odseku 1 sú verejné a zverejňujú sa v Biuletyn Informacji Publicznej (Bulletin verejných informácií)...

Pokiaľ ide o sudcov Najvyššieho súdu, pozri článok 45 ods. 3 zmeneného zákona o Najvyššom súde.

¹⁰ Pozri najmä článok 5 ods. 1a a 1b, článok 8 ods. 2, článok 29 ods. 1 a článok 49 ods. 1 zmeneného zákona o organizácii správnych súdov.

¹¹ Komisia sa domnievala, že Poľsko si nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ – ktorý upravuje povinnosť členských štátov ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany –, z článku 47 Charty – ktorý sa týka práva na účinný prostriedok nápravy a na prístup k nezávislému a nestrannému súdu vopred zriadenému zákonom –, z článku 267 druhého a tretieho odseku ZFEÚ – ktorý upravuje možnosť (druhý odsek) určitých vnútroštátnych súdov a povinnosť (tretí odsek) iných vnútroštátnych súdov podať návrh na začatie prejudiciálneho konania –, zo zásady prednosti práva Únie, z článkov 7 a 8 Charty, ako aj z článku 6 ods. 1 prvého pododseku písm. c) a e), z článku 6 ods. 3 a z článku 9 ods. 1 GDPR, ktoré sa týkajú práva na rešpektovanie súkromného života a práva na ochranu osobných údajov.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1).

¹³ Článok 2 ZFEÚ.

podmienku pristúpenia k Únii.¹⁴ Únia takto združuje štáty, ktoré slobodne a dobrovoľne pristúpili ku uvedeným hodnotám, ktorých rešpektovanie a podpora predstavujú základný predpoklad vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi. Dodržiavanie týchto hodnôt členským štátom je teda podmienkou požívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania Zmlúv na tento členský štát a nemožno ho redukovať na povinnosť, ktorú musí splniť kandidátska krajina, aby mohla vstúpiť do Únie, a od ktorej je po vstupe do Únie oslobodená. Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že článok 19 ZEÚ konkretizuje hodnotu právneho štátu potvrdenú v článku 2 ZEÚ¹⁵ a stanovuje, že členským štátom prináleží, aby upravili systém opravných prostriedkov a postupov zaručujúcich osobám podliehajúcim súdnej právomoci dodržiavanie ich práva na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Súdny dvor v dôsledku toho rozhodol, že požiadavky, ktoré vyplývajú z dodržiavania takých hodnôt a zásad, ako je právny štát, účinná súdna ochrana a nezávislosť súdnictva, nemôžu mať vplyv na národnú identitu členského štátu v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ.

Súdny dvor tak pripomenul, že pri výbere svojho ústavného modelu sú členské štáty povinné rešpektovať požiadavku nezávislosti súdov, ktorá vyplýva z článku 2 a z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a že sú najmä povinné dbať na to, aby nedošlo k znížovaniu úrovne ich právnej úpravy v oblasti organizácie súdnictva z hľadiska hodnoty právneho štátu tým, že sa zdržia okrem iného prijímania pravidiel, ktoré by zasahovali do nezávislosti sudcov.

Súdny dvor okrem toho v tejto súvislosti pripomenul, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladaný s prihliadnutím na článok 47 Charty ukladá členským štátom jasnú a presnú povinnosť dosiahnuť určitý výsledok, s ktorou nie je spojená nijaká podmienka, najmä pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť súdov, ktoré majú vykladať a uplatňovať právo Únie a stanovuje požiadavku, aby boli tieto súdy vopred zriadené zákonom, a má priamy účinok, ktorý v súlade so zásadou prednosti práva Únie vyžaduje, aby sa vylúčilo uplatnenie každého ustanovenia, judikatúry alebo vnútroštátnej praxe, ktorá je v rozpore s týmito ustanoveniami práva Únie. Keďže Súdny dvor má výlučnú právomoc poskytnúť konečný výklad práva Únie, je dotknutý vnútroštátny ústavný súd v prípade potreby povinný zmeniť svoju vlastnú judikatúru, ktorá je nezlučiteľná s právom Únie tak, ako ho vykladá Súdny dvor. Súdny dvor v dôsledku toho vyslovil, že má právomoc preskúmať výhrady vznesené Komisiou.

Súdny dvor, ktorý sa v druhom rade zaoberal obsahom výhrad vznesených Komisiou, rozhodol po prvé, že Poľsko si tým, že poverilo disciplinárny senát Najvyššieho súdu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie je zaručená, rozhodovať vo veciach, ktoré majú priamy vplyv na postavenie a výkon funkcie sudcu a justičného čakaťela, ako je napríklad rozhodovanie vo veciach v oblasti zbavenia sudcov trestnoprávnej imunity a v oblasti pracovného práva, sociálneho zabezpečenia a odchodu sudcov Najvyššieho súdu do dôchodku, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že právny poriadok dotknutého členského štátu musí obsahovať záruky, ktoré dokážu zabrániť akémukoľvek riziku politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí alebo vyvíjania tlaku a zastrašovania sudcov, ktoré by mohlo najmä vyvolať dojem, že títo sudcovia nie sú nezávislí alebo nestranní, spôsobilí narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.¹⁶

¹⁴ Článok 49 ZEÚ.

¹⁵ Pozri k tomuto rozsudok z 27. februára 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, [EU:C:2018:117](#), bod 32).

¹⁶ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2021, *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” a i.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, [EU:C:2021:393](#), bod 216).

Ako už Súdny dvor rozhodol v súvislosti s pravidlami, ktoré sa uplatňujú na disciplinárny režim sudcov,¹⁷ je potrebné, aby rozhodnutia, ktorými sa udeľuje súhlas so začatím trestného stíhania sudcov, ich zatknutím a vzatím do väzby, alebo rozhodnutia o znížení ich platu, alebo rozhodnutia vzťahujúce sa na podstatné aspekty pracovnoprávneho režimu, režimu sociálneho zabezpečenia alebo odchodu do dôchodku uplatniteľné na týchto sudcov, najmä so zreteľom na vážne dôsledky, ktoré z nich môžu vyplývať tak pre služobný postup sudcov, ako aj ich životné podmienky, prijímal alebo preskúmaval orgán, ktorý sám poskytuje záruky späté s účinnou súdnou ochranou, vrátane záruky nezávislosti.

Súdny dvor po druhé konštatoval, že Poľsko si tým, že prijalo ustanovenia, ktoré umožňujú kvalifikovať ako disciplinárne previnenie preskúmanie splnenia požiadaviek Únie týkajúcich sa nezávislého a nestranného súdu vopred zriadeného zákonom,¹⁸ nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, ako aj z článku 267 ZFEÚ.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že základné právo na spravodlivý proces vyžaduje najmä to, aby mal každý súd povinnosť overiť, či vzhľadom na svoje zloženie je takýmto súdom, ak v tejto otázke vzniknú vážne pochybnosti. Súdny dvor tiež pripomenul, že vnútroštátne súdy môžu byť povinné overiť splnenie vyššie uvedených požiadaviek za rôznych iných okolností a že takéto overenie sa môže týkať najmä toho, či procesná vada pri vymenovaní sudcu mohla mať za následok porušenie tohto základného práva. Za týchto okolností skutočnosť, že vnútroštátny súd plní úlohy, ktoré mu takto zverili Zmluvy, a tým si plní povinnosti, ktoré sú mu podľa nich uložené, pričom vykonáva také ustanovenia, ako je článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty, pojmovo nemožno kvalifikovať ako disciplinárne previnenie, inak by tým *ipso facto* boli porušené uvedené ustanovenia práva Únie.

Súdny dvor však najprv poznamenal, že definície disciplinárnych previnení, o ktoré ide, sú veľmi všeobecné a nepresné, takže sa vzťahujú na prípady, v ktorých sú sudcovia povinní preskúmať, či oni samotní, súd, v ktorom zasadať, iní sudcovia alebo iné súdy spĺňajú požiadavky vyplývajúce z ustanovení článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a z článku 47 Charty. Dotknuté vnútroštátne ustanovenia neumožňujú ani zaručiť, aby zodpovednosť dotknutých sudcov z dôvodu súdnych rozhodnutí, ktoré majú vydať, bola dôsledne obmedzená na celkom výnimočné prípady a aby disciplinárny režim, ktorý sa vzťahuje na sudcov, nemohol byť v dôsledku toho využitý na účely politickej kontroly súdnych rozhodnutí. Navyše vzhľadom na osobitné podmienky a kontext, za ktorých boli prijaté tieto vnútroštátne ustanovenia, Súdny dvor zdôraznil, že výrazy, ktoré zvolil poľský zákonodarcia, zjavne reagujú na sériu otázok, ktoré viedli rôzne poľské súdy k tomu, aby na Súdny dvor podali návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa súladu rôznych nedávnych legislatívnych zmien, ktoré sa dotkli organizácie súdnictva v Poľsku, s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty. Súdny dvor v dôsledku toho usúdil, že je preukázané riziko, že výklad uvedených vnútroštátnych ustanovení umožní, aby bol disciplinárny režim, ktorý sa vzťahuje na sudcov, využívaný na to, aby dotknutým vnútroštátnym súdom zabránil určovať niektoré skutočnosti, čo však od nich vyžaduje právo Únie, a aby ovplyvňoval súdne rozhodnutia týchto súdov a tak zasiahol do nezávislosti uvedených sudcov, a že uvedené ustanovenia práva Únie sú preto z tohto dôvodu porušené. Tie isté vnútroštátne ustanovenia porušujú aj článok 267 ZFEÚ, pretože predstavujú riziko, že vnútroštátni sudcovia budú disciplinárne potrestaní za to, že podali na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania.

¹⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, *Komisija/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#), bod 80).

¹⁸ Článok 107 ods. 1 body 2 a 3 zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov a článok 72 ods. 1 body 1 až 3 zmeneného zákona o Najvyššom súde.

Pokiaľ ide konkrétnejšie o disciplinárne previnenie založené na „zjavnom a hrubom porušení právnych predpisov“ sudcami Najvyššieho súdu,¹⁹ Súdny dvor usúdil, že aj vnútroštátne ustanovenie, ktoré upravuje toto previnenie, zasahuje do nezávislosti týchto sudcov, pretože neumožňuje zabrániť tomu, aby bol disciplinárny režim, ktorý sa vzťahuje na uvedených sudcov, použitý na vyvíjanie tlaku a vyvolávanie odstrašujúceho účinku, ktoré môžu ovplyvniť obsah ich rozhodnutí. Toto ustanovenie obmedzuje aj povinnosť Najvyššieho súdu podávať Súdnu dvoru návrhy na začatie prejudiciálneho konania možnosťou začať disciplinárne konanie.

Súdny dvor po tretie rozhodol, že Poľsko si prijatím ustanovení, ktoré vyhlasujú za neprípustné, aby akýkoľvek vnútroštátny súd skúmal splnenie požiadaviek vyplývajúcich z práva Únie týkajúcich sa záruky nezávislého a nestranného súdu vopred zriadeného zákonom,²⁰ nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, ako aj zo zásady prednosti práva Únie.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že tieto vnútroštátne ustanovenia zakazujú nielen „určiť“, ale aj „posudzovať“ z hľadiska ich „zákonnosti“ tak samotné „vymenovanie“, ako aj „právomoc plniť úlohy v oblasti výkonu spravodlivosti, ktorá vyplýva z tohto vymenovania“. Tie isté ustanovenia navyše zakazujú akékoľvek „spochybnenie“ „legitimity“ „súdov“ a „ústavných orgánov štátu alebo orgánov zodpovedných za preskúvanie a ochranu práva“. Takéto formulácie môžu zvlášť v osobitnom kontexte, v ktorom boli prijaté, viesť k tomu, že rad aktov, ktoré sú dotknuté súdy napriek tomu povinné prijať v súlade so svojimi povinnosťami, aby zabezpečili dodržanie článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty, môže vzhľadom na ich obsah alebo ich účinky patriť do pôsobnosti takto stanovených zákazov. Navyše, keďže uvedené vnútroštátne ustanovenia môžu zabrániť poľským súdom, aby neuplatnili ustanovenia odporujúce týmto dvom ustanoveniam práva Únie s priamym účinkom, môžu porušovať aj zásadu prednosti tohto práva.

Súdny dvor po štvrté rozhodol, že Poľsko si tým, že zverilo senátu pre mimoriadne preskúvanie a veci verejné Najvyššieho súdu výlučnú právomoc na preskúvanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu,²¹ nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, ako aj z článku 267 ZFEÚ a zo zásady prednosti práva Únie.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že reorganizácia a koncentrácia súdnej právomoci, o ktoré ide, sa týkajú niektorých požiadaviek ústavnej a procesnej povahy vyplývajúcich z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty, ktorých dodržiavanie musí byť zaručené naprieč všetkými hmotnoprávnymi oblasťami uplatňovania práva Únie a na všetkých vnútroštátnych súdoch prejednávajúcich veci v týchto oblastiach. V tejto súvislosti tieto ustanovenia úzko súvisia so zásadou prednosti tohto práva, ktorej uplatňovanie vnútroštátnymi súdmi prispieva k zabezpečeniu účinnej ochrany práv, ktoré právo Únie priznáva jednotlivcom.

Za týchto okolností, najmä vzhľadom na to, že každý vnútroštátny súd, ktorý má uplatňovať právo Únie, má povinnosť overiť, či svojím zložením predstavuje nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, ak o tejto otázke vzniknú vážne pochybnosti, a na to, že takéto súdy musia mať za určitých

¹⁹ Článok 72 ods. 1 bod 1 zmeneného zákona o Najvyššom súde.

²⁰ Článok 42a ods. 1 a 2 a článok 55 ods. 4 zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov, článok 26 ods. 3 a článok 23 ods. 2 a 3 zmeneného zákona o Najvyššom súde, ako aj článok 5 ods. 1a a 1b zmeneného zákona o organizácii správnych súdov.

²¹ Článok 26 ods. 2, článok 26 ods. 4 až 6 a článok 82 ods. 2 až 5 zmeneného zákona o Najvyššom súde a článok 10 novely zákona o Najvyššom súde.

okolností aj možnosť overiť, či procesná vada pri vymenovaní sudcu mohla mať za následok porušenie základného práva na takýto súd, je vylúčené, aby preskúmanie splnenia týchto požiadaviek vnútroštátnymi súdmi mohlo vo všeobecnosti a bez rozdielu patriť do právomoci jediného vnútroštátneho orgánu, a to tým skôr, keď tento orgán podľa vnútroštátneho práva nemôže sám preskúmať niektoré aspekty týchto požiadaviek. V tomto prípade Súdny dvor konštatoval, že predmetom vnútroštátnych ustanovení, o ktoré ide, je vyhradiť jedinému orgánu všeobecné preskúmanie požiadaviek týkajúcich sa nezávislosti všetkých súdov a sudcov, tak všeobecných, ako aj správnych tým, že im v tejto súvislosti odnímajú ich právomoci vnútroštátnych súdov, ktoré mali až dovtedy právomoc vykonávať rôzne typy preskúmania vyžadované právom Únie a uplatňovať judikatúru Súdneho dvora. Súdny dvor znovu zdôraznil osobitný kontext, ktorého súčasťou je reorganizácia súdnej právomoci vykonaná novelou, ktorý sa vyznačuje okolnosťou, že poľským súdom je okrem toho zabránené určovať alebo posudzovať niektoré skutočnosti, čo im prináleží podľa práva Únie.

Súdny dvor dospel k záveru, že skutočnosť, že jedinému vnútroštátnemu orgánu je zverená právomoc overiť dodržanie základného práva na účinnú súdnu ochranu, hoci potreba takého overenia môže vzniknúť na každom vnútroštátnom súde, môže v kombinácii so zavedením rôznych zákazov a disciplinárnych previnení, oslabiť účinnosť preskúmania dodržania tohto základného práva. Vnútroštátne ustanovenia, o ktoré ide, tým, že takto bez rozdielu bránia ostatným súdom, aby urobili to, čo je nevyhnutné pre to, aby zabezpečili dodržanie práva osôb podliehajúcich súdnej právomoci na účinnú súdnu ochranu a pritom v prípade potreby sami vylúčili uplatnenie vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú v rozpore s požiadavkami vyplývajúcimi z práva Únie, porušujú aj zásadu prednosti práva. Okrem toho, keďže samotná skutočnosť, že senátu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné Najvyššieho súdu je zverená výlučná právomoc rozhodovať o určitých otázkach týkajúcich sa uplatňovania článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty môže iným súdom zabrániť alebo ich odrádzať od toho, aby položili Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, vnútroštátne ustanovenia, o ktoré ide, porušujú aj článok 267 ZFEÚ.

Po piate a v poslednom rade Súdny dvor rozhodol, že Poľsko tým, že prijalo ustanovenia, ktoré sudcom ukladajú povinnosť oznamovať informácie o ich činnosti v združeniach a neziskových nadáciách, ako aj o ich členstve v politickej strane pred ich vymenovaním, a tým, že upravuje zverejňovanie týchto informácií,²² porušilo právo na rešpektovanie súkromného života a právo na ochranu osobných údajov, ktoré sú zaručené v Charte,²³ ako aj v GDPR.²⁴

V tejto súvislosti Súdny dvor po tom, čo dospel k záveru, že v tomto prípade sa uplatňuje GDPR, a konkrétnejšie článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. c) a e) a článok 9 ods. 1 tohto nariadenia, konštatoval, že ciele uvádzané Poľskom na podloženie dotknutých ustanovení, spočívajúce v znížení rizika, že sudcovia môžu byť pri výkone svojej funkcie ovplyvnení úvahami súvisiacimi so súkromnými alebo politickými záujmami, ako aj v posilnení dôvery osôb podliehajúcich súdnej právomoci v existenciu takejto nestrannosti, spadajú do cieľa všeobecného záujmu uznaného Úniou v zmysle článku 52 ods. 1 Charty alebo cieľa oprávneného verejného záujmu v zmysle GDPR.²⁵ Súdny dvor však pripomenul, že hoci takýto cieľ môže potom umožňovať obmedzenia výkonu práv zaručených

²² Článok 88a zmeneného zákona o organizácii všeobecných súdov, článok 45 ods. 3 zmeneného zákona o Najvyššom súde, ako aj článok 8 ods. 2 zmeneného zákona o organizácii správnych súdov.

²³ Článok 7 a článok 8 ods. 1 Charty.

²⁴ Článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. c) a e), článok 6 ods. 3 a článok 9 ods. 1 GDPR.

²⁵ V zmysle článku 6 ods. 3 a článku 9 ods. 2 písm. g) GDPR.

v článkoch 7 a 8 Charty, je to tak iba vtedy, pokiaľ obmedzenia skutočne zodpovedajú takémuto cieľu a sú mu primerané.

Súdny dvor, ktorý preskúmal nevyhnutnosť dotknutých opatrení, zdôraznil, že Poľsko neposkytlo jasné a konkrétne vysvetlenia uvádzajúce, z akých dôvodov môže povinné online zverejňovanie informácií o členstve sudcu v politickej strane pred jeho vymenovaním a počas výkonu jeho funkcie sudcu pred 29. decembrom 1989 skutočne prispieť k posilneniu práva osôb podliehajúcich súdnej právomoci na prejednanie ich záležitosti súdom spĺňajúcim požiadavku nestrannosti. Vzhľadom na osobitný kontext, v ktorom bola prijatá novela a uvedené opatrenia, Súdny dvor navyše usúdil, že tieto opatrenia boli v skutočnosti prijaté najmä preto, aby poškodili profesionálnu povesť dotknutých sudcov a dojem, ktorý z nich majú osoby podliehajúce súdnej právomoci. Uvedené opatrenia sú preto nevhodné na dosiahnutie oprávneného cieľa uvádzaného v tomto prípade.

Pokiaľ ide o ostatné informácie týkajúce sa súčasného alebo minulého členstva sudcov v združení alebo v neziskovej nadácii, Súdny dvor konštatoval, že *a priori* nemožno vylúčiť, že sprístupnenie takýchto informácií online prispieva k odhaleniu existencie prípadných konfliktov záujmov, ktoré môžu ovplyvniť nestranný výkon funkcie sudcami pri rozhodovaní v konkrétnych veciach, pričom takáto transparentnosť môže navyše všeobecnejšie prispieť k posilneniu dôvery osôb podliehajúcich súdnej právomoci v túto nestrannosť a v spravodlivosť. Súdny dvor však jednak uviedol, že v tomto prípade sa dotknuté osobné údaje vzťahujú najmä na obdobia pred dátumom, od ktorého je sudca povinný urobiť požadované vyhlásenie. Súdny dvor teda rozhodol, že ak neexistuje časové obmedzenie dotknutých minulých období, nemožno sa domnievať, že opatrenia, o ktoré ide, sa obmedzujú na to, čo je striktne nevyhnutné na to, aby prispeli k posilneniu práva osôb podliehajúcich súdnej právomoci na prejednanie ich záležitosti súdom spĺňajúcim požiadavku nestrannosti. Okrem toho, pokiaľ ide o vyváženie, ktoré treba vykonať medzi sledovaným cieľom všeobecného záujmu a dotknutými právami, Súdny dvor najprv uviedol, že sprístupnenie dotknutých menovitých informácií online môže v závislosti od predmetu činnosti dotknutých združení alebo neziskových nadácií odhaľovať informácie o niektorých citlivých stránkach súkromného života dotknutých sudcov, najmä ich náboženské alebo filozofické presvedčenie. Súdny dvor ďalej poznamenal, že spracovanie osobných údajov, o ktoré ide, vedie k tomu, že tieto údaje sú voľne sprístupnené na Internete širokej verejnosti, a preto potenciálne neobmedzenému počtu osôb. Súdny dvor napokon uviedol, že v osobitnom kontexte, v ktorom boli prijaté dotknuté opatrenia, môže sprístupnenie týchto údajov online vystaviť dotknutých sudcov riziku nenáležitej stigmatizácie tým, že neoprávnene ovplyvní to, ako ich vnímajú tak osoby podliehajúce súdnej právomoci, ako aj verejnosť vo všeobecnosti, ako aj riziku, že im bude nenáležite bránené v ich služobnom postupe. Za týchto okolností Súdny dvor dospel k záveru, že také spracovanie osobných údajov, ako je to, o ktoré ide, predstavuje zvlášť závažný zásah do základných práv dotknutých osôb na rešpektovanie ich súkromného života a na ochranu ich osobných údajov.

Súdny dvor, ktorý potom porovnal závažnosť tohto zásahu s dôležitosťou uvádzaného cieľa všeobecného záujmu, konštatoval, že vzhľadom na všeobecný a špecifický vnútroštátny kontext, v ktorom boli prijaté dotknuté opatrenia, a zvlášť závažné dôsledky, ktoré z nich môžu vyplývať pre dotknutých sudcov, nie je výsledok tohto porovnania vyvážený. Pri porovnaní s predchádzajúcim stavom vyplývajúcim z predtým existujúceho vnútroštátneho právneho rámca totiž sprístupnenie dotknutých osobných údajov online predstavuje potenciálne značný zásah do základných práv zaručených v článku 7 a v článku 8 ods. 1 Charty, pričom tento zásah nemožno v tomto prípade odôvodniť prípadnými výhodami, ktoré by z neho mohli vyplývať z hľadiska predchádzania konfliktom záujmov u sudcov a zvýšenia dôvery v ich nestrannosť.

**Rozsudok z 13. júla 2023 (veľká komora), YP a i. (Zbavenie imunity
a pozastavenie výkonu funkcie sudcu) (C-615/20 a C-671/20, [EU:C:2023:562](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Právny štát – Účinná súdna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie – Nezávislosť sudcov – Prednosť práva Únie – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Povinnosť lojálnej spolupráce – Zbavenie trestnoprávnej imunity a pozastavenie výkonu funkcie sudcu, ktoré nariadil Izba Dysciplinarna (disciplinárny senát) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) – Nedostatok nezávislosti a nestrannosti tohto senátu – Zmena zostavenia rozhodovacieho zloženia, ktoré má rozhodnúť vo veci doposiaľ pridelenej tomuto sudcovi – Zákaz, aby vnútroštátne súdy spochybňovali legitimitu súdu, ohrozovali jeho fungovanie alebo posudzovali zákonnosť alebo účinnosť vymenovania sudcov alebo ich súdnych právomocí, uložený pod hrozbou disciplinárnych sankcií – Povinnosť dotknutých súdov a orgánov, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení, neuplatniť opatrenia, ktorými bol dotknutý sudca zbavený imunity a bol mu pozastavený výkon funkcie – Povinnosť týchto súdov a orgánov zdržať sa uplatňovania vnútroštátnych ustanovení stanovujúcich uvedené zákazy“

- **Vec C-615/20**

Na základe obžaloby, ktorú podala Prokuratura Okręgowa w Warszawie (Krajská prokuratúra Varšava, Poľsko), boli YP a ďalší obžalovaní trestne stíhaní v konaní na Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko) pre viacero trestných činov. Táto vec bola pridelená rozhodovaciemu zloženiu tohto súdu tvoreného samosudcom I. T.

Keď bolo konanie v tejto veci vo veľmi pokročilom štádiu, Prokuratura Krajowa Wydział Spraw Wewnętrznych (Vrchná prokuratúra, odbor vnútorných záležitostí, Poľsko) predložila 14. februára 2020 disciplinárnemu senátu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko)²⁶ žiadosť o udelenie súhlasu s trestným stíhaním sudcu I. T. za to, že v decembri 2017 povolil zástupcom médií, aby si vyhotovili obrazový a zvukový záznam z pojednávania, ako aj z vyhlásenia uznesenia v dotknutej veci a jeho ústneho odôvodnenia, čím údajne sprístupnil informácie pochádzajúce z prípravného konania, ktoré viedla Krajská prokuratúra Varšava v predmetnej veci.

Uznesením z 18. novembra 2020 (ďalej len „sporné uznesenie“) disciplinárny senát udelil súhlas so začatím trestného konania proti sudcovi I. T., pozastavil mu výkon funkcie a po dobu pozastavenia výkonu funkcie mu znížil odmenu o 25 %.

Vnútroštátny súd, ktorým je rozhodovacie zloženie Krajského súdu Varšava poverené rozhodovaním v trestnom konaní začatom okrem iného proti YP a v ktorom sudca I. T. zasadá ako samosudca, uviedol, že sporné uznesenie môže brániť tomu, aby toto rozhodovacie zloženie ďalej postupovalo v tomto konaní. V tomto kontexte rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa v podstate zlučiteľnosti vnútroštátnych ustanovení, ktoré priznávajú orgánu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, právomoc udeliť súhlas so začatím trestného konania proti sudcom všeobecných súdov a v prípade udelenia takéhoto súhlasu pozastaviť dotknutým sudcom výkon funkcie a znížiť im počas trvania tohto pozastavenia funkcie odmenu, s právom Únie. Cieľom týchto

²⁶ Zákomom o Najvyššom súde z 8. decembra 2017 bol v rámci Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) zriadený nový disciplinárny senát s názvom Izba Dysciplinarna (ďalej len „disciplinárny senát“). Zákomom z 20. decembra 2019, ktorým bol zmenený zákon o Najvyššom súde a ktorý nadobudol účinnosť v roku 2020, boli tomuto senátu priznané nové právomoci, a to najmä udeliť súhlas so začatím trestného konania proti sudcom alebo s ich vzatím do vyšetrovacej väzby (§ 27 ods. 1 bod 1a).

otázok bolo v podstate určiť, či vzhľadom na ustanovenia a zásady práva Únie²⁷ je samosudca, ktorý tvorí vnútroštátny súd, oprávnený ďalej prejednávať spor vo veci samej bez ohľadu na sporné uznesenie, ktorým mu bol pozastavený výkon funkcie.

- **Vec C-671/20**

Druhé trestné konanie prebiehalo medzi Krajskou prokuratúrou Varšava a pánom M. M., ktorý je tiež obvinený zo spáchania rôznych trestných činov, vo veci rozhodnutia tejto prokuratúry, ktorým nariadila zriadenie povinného záložného práva na nehnuteľnosť vo vlastníctve M. M. Pán M. M. podal proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok na Krajský súd Varšava, v rámci ktorého bola vec týkajúca sa tohto opravného prostriedku najprv pridelená sudcovi I. T.

V nadväznosti na prijatie sporného uznesenia, ktorým bol okrem iného pozastavený výkon funkcie sudcovi I. T., predseda Krajského súdu Varšava nariadil predsedníčke senátu, v ktorom zasadal sudca I. T., zmeniť zostavenie rozhodovacieho zloženia vo veciach, ktoré boli pridelené tomuto sudcovi, s výnimkou veci, v ktorej sudca I. T. predložil Súdnu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý je predmetom veci C-615/20. Uvedená predsedníčka senátu teda prijala uznesenie o novom pridelení vecí pôvodne pridelených sudcovi I. T. vrátane veci týkajúcej sa M. M.

Podľa vnútroštátneho súdu, ktorým je iné rozhodovacie zloženie Krajského súdu Varšava zasadajúce ako samosudca, ktorému bola táto vec nanovo pridelená, tento sled udalostí svedčí o tom, že predseda tohto súdu priznal spornému uzneseniu záväzný účinok, keď dospel k záveru, že pozastavenie výkonu funkcie sudcovi I. T. bráni tomu, aby uvedená vec bola preskúmaná týmto sudcom, respektíve že existuje trvalá prekážka takéhoto preskúmania.

Tento súd sa však pýtal na záväznosť aktu, akým je sporné uznesenie, a na legitimitu ostatných rozhodovacích zložení určených v nadväznosti na vykonanie tohto uznesenia. Okrem toho uviedol, že nedávno prijaté vnútroštátne ustanovenia mu pod hrozbou disciplinárnych sankcií zakazujú preskúmať záväznosť uvedeného uznesenia. Cieľom otázok, ktoré vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru, bolo v podstate určiť, či vzhľadom na ustanovenia a zásady práva Únie²⁸ môže bez toho, aby riskoval vznik disciplinárnej zodpovednosti v ňom zasadajúceho samosudcu, považovať sporné uznesenie za nezáväzné, v dôsledku čoho by nebol oprávnený rozhodovať vo veci samej, ktorá mu bola nanovo pridelená v nadväznosti na toto uznesenie, a či teda má byť táto vec opätovne pridelená sudcovi, ktorý bol pôvodne poverený jej prejednaním.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore v rozsudku vydanom v týchto spojených veciach odkázal na závery obsiahnuté v jeho judikatúre,²⁹ najmä v rozsudku z 5. júna 2023, *Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov)*³⁰. Súdny dvor v podstate rozhodol, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni vnútroštátnym ustanoveniam, ktoré umožňujú orgánu, akým je disciplinárny senát, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, zbaviť sudcu imunity, pozastaviť mu výkon funkcie a znížiť

²⁷ Konkrétne článok 47 Charty základných práv Európskej únie, článok 2 ZEÚ a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ktoré zakotvujú zásadu právneho štátu a požiadavky účinnej súdnej ochrany, ako aj zásady prednosti, lojálnej spolupráce a právnej istoty.

²⁸ Konkrétne článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj zásady prednosti, lojálnej spolupráce a právnej istoty.

²⁹ Judikatúra týkajúca sa nedostatku nezávislosti a nestrannosti disciplinárneho senátu zriadeného zákonom o Najvyššom súde z roku 2017, zmeneným v rámci poľskej reformy súdnictva v roku 2019.

³⁰ Rozsudok z 5. júna 2023, *Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov)* (C-204/21, [EU:C:2023:442](#)).

mu odmenu. S prihliadnutím na zásadu prednosti práva Únie a zásadu lojálnej spolupráce zakotvenú v článku 4 ods. 3 ZEÚ tiež spresnil dôsledky takéhoto záveru vyplývajúce z aktu, akým je sporné uznesenie, ktorým bol v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ pozastavený výkon funkcie sudcu zasadajúceho ako samosudca, pre vnútroštátny súd, ako aj pre súdne orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení uvedeného vnútroštátneho súdu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé Súdny dvor rozhodol, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni vnútroštátnym ustanoveniam, ktoré priznávajú orgánu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, právomoc udeliť súhlas so začatím trestného konania proti sudcom všeobecných súdov a v prípade udelenia takéhoto súhlasu pozastaviť dotknutým sudcom výkon funkcie a znížiť im počas trvania tohto pozastavenia funkcie odmenu.

Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že v období od podania prejednávaných návrhov na začatie prejudiciálneho konania, vyhlásil rozsudok Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), v ktorom okrem iného rozhodol, že Poľská republika si tým, že disciplinárnemu senátu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené,³¹ zverila právomoc rozhodovať vo veciach, ktoré sa priamo dotýkajú postavenia a výkonu funkcie sudcov, ako sú žiadosti o súhlas so začatím trestného konania proti sudcom, nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.³²

Súdny dvor v citovanom rozsudku zdôraznil, že z pohľadu sudcov už samotná perspektíva rizika, že je možné žiadať o súhlas s ich trestným stíhaním a získať tento súhlas od orgánu, ktorého nezávislosť nie je zaručená, môže ovplyvniť ich vlastnú nezávislosť, pričom to isté platí, aj pokiaľ ide o riziko, že takýto orgán rozhodne o prípadnom pozastavení výkonu ich funkcie a znížení ich odmeny.³³

V tejto veci bolo sporné uznesenie prijaté voči sudcovi I. T.³⁴ na základe vnútroštátnych ustanovení, ktoré Súdny dvor v už citovanom rozsudku vyhlásil za nezlučiteľné s článkom 19 ods. 1 prvým pododsekom ZEÚ v rozsahu, v akom priznávajú právomoc prijímať akty, akým je toto uznesenie, takémuto orgánu.

Ak sú teda orgány dotknutého členského štátu povinné zmeniť vnútroštátne ustanovenia, ktoré boli predmetom rozsudku o nespĺnení povinnosti, tak, aby boli v súlade s požiadavkami práva Únie, súdy tohto členského štátu majú zas povinnosť zabezpečiť dodržiavanie tohto rozsudku pri výkone ich poslania, čo predovšetkým znamená, že vnútroštátnym súdom prináleží, aby na základe záväznosti uvedeného rozsudku prípadne zohľadnili právne poznatky v ňom uvedené s cieľom určiť dosah ustanovení práva Únie, ktoré sú povinné uplatniť. Vnútroštátny súd vo veci C-615/20 je preto v konaní vo veci samej povinný vyvodiť všetky dôsledky vyplývajúce zo záverov rozsudku Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov).

³¹ V bode 102 rozsudku Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) Súdny dvor na základe svojej predchádzajúcej judikatúry [bod 112 rozsudku z 15. júla 2021, *Komisia/Polsko (Disciplinárny režim sudcov)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#))] zopakoval svoje posúdenie, podľa ktorého disciplinárny senát nespĺňa požiadavku nezávislosti a nestrannosti.

³² Rozsudok Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), bod 1 výroku.

³³ Rozsudok Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), bod 101.

³⁴ T. j. všeobecnému súdu, ktorý môže na základe článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu práva Únie.

Po druhej Súdny dvor poskytol výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, zásady prednosti práva Únie a zásady lojálnej spolupráce v tomto zmysle:

- jednak rozhodovacie zloženie vnútroštátneho súdu, ktoré rozhoduje vo veci a je tvorené samosudcom, vo vzťahu ku ktorému orgán, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, prijal uznesenie, ktorým udelil súhlas so začatím trestného stíhania a nariadil pozastavenie výkonu jeho funkcie, ako aj znížil jeho odmenu, je oprávnené neuplatniť takéto uznesenie, ktoré bráni výkonu jeho právomoci v tejto veci, a
- jednak súdne orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení tohto vnútroštátneho súdu, tiež musia neuplatniť toto uznesenie, ktoré bráni výkonu tejto právomoci uvedeným rozhodovacím zložením.

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry³⁵ zásada prednosti práva Únie najmä vyžaduje, aby každý vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, zabezpečil plný účinok požiadaviek tohto práva v spore, o ktorom rozhoduje, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu alebo prax, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie, ktoré má priamy účinok, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom. Dodržiavanie tejto povinnosti je vyjadrením zásady lojálnej spolupráce.

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ vykladaný s prihliadnutím na článok 47 Charty základných práv³⁶ má priamy účinok, ktorý znamená, že sa neuplatní akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, vnútroštátna judikatúra alebo prax, ktoré sú v rozpore s týmito ustanoveniami práva Únie, ako ich vykladá Súdny dvor.³⁷

Aj v prípade neexistencie vnútroštátnych legislatívnych opatrení, ktorými by sa ukončilo nesplnenie povinnosti konštatované Súdny dvorom, vnútroštátnym súdom prináleží prijať všetky opatrenia na uľahčenie dosiahnutia plného účinku práva Únie v súlade so závermi uvedenými v rozsudku, ktorým sa konštatuje toto nesplnenie povinnosti. Vnútroštátne súdy sú okrem toho podľa zásady lojálnej spolupráce povinné odstrániť protiprávne dôsledky takejto porušenia práva Únie.

Na účely splnenia uvedených povinností musí vnútroštátny súd neuplatniť taký akt, akým je sporné uznesenie, ktorým bolo v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ nariadené pozastavenie výkonu funkcie sudcu, ak je to vzhľadom na danú procesnú situáciu nevyhnutné na zabezpečenie prednosti práva Únie.³⁸

Napokon Súdny dvor zdôraznil, že ak bol taký akt, akým je sporné uznesenie, prijatý orgánom, ktorý nie je nezávislým a nestranným súdom v zmysle práva Únie, nemožno sa účinne odvolávať na nijaký

³⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, **RS (Účinok rozhodnutí ústavného súdu)** (C-430/21, [EU:C:2022:99](#), bod 53 a citovaná judikatúra, ako aj bod 55 a citovaná judikatúra).

³⁶ Ktorý ukladá členským štátom jasnú a presnú povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorá nie je spojená s nijakou podmienkou, najmä pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť súdov, ktoré majú vykladať a uplatňovať právo Únie, a o požiadavku, aby tieto súdy boli zriadené zákonom.

³⁷ Rozsudok Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), bod 78 a citovaná judikatúra.

³⁸ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2021, **W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie)** (C-487/19, [EU:C:2021:798](#), body 159 a 161).

dôvod založený na zásade právnej istoty alebo súvisiaci s údajným účinkom *res iudicata* tohto uznesenia s cieľom zabrániť tomu, aby vnútroštátny súd a súdne orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení vnútroštátneho súdu, takéto uznesenie neuplatnili.³⁹

V tejto súvislosti Súdny dvor poznamenal, že vnútroštátny súd prerušil konanie vo veci samej C-615/20 do vydania tohto rozsudku. V tomto kontexte sa nezdá, že by ďalšie pokračovanie v tomto konaní sudcom, ktorý tvorí ako samosudca rozhodovacie zloženie vnútroštátneho súdu, najmä v súčasnom pokročilom štádiu tohto mimoriadne zložitého konania mohlo ohroziť právnu istotu. Naopak sa zdá, že takéto riešenie môže umožniť, aby prejednanie sporu vo veci samej dospelo k rozhodnutiu, ktoré bude v súlade jednak s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a jednak s právom dotknutých osôb podliehajúcich súdnej právomoci na spravodlivý proces v primeranej lehote.

Za týchto podmienok je vnútroštátny súd vo veci C-615/20 oprávnený neuplatniť sporné uznesenie, aby mohol ďalej prejednávať spor vo veci samej vo svojom súčasnom zložení bez toho, aby mu v tom mohli brániť súdne orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení vnútroštátneho súdu.

Po tretie Súdny dvor poskytol výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako aj zásad prednosti práva Únie a lojálnej spolupráce v súvislosti so situáciou rozhodovacieho zloženia vnútroštátneho súdu, akým je vnútroštátny súd vo veci C-671/20, ktorému bola vec, doposiaľ pridelená inému rozhodovaciemu zloženiu tohto vnútroštátneho súdu, nanovo pridelená v dôsledku aktu disciplinárneho senátu, akým je sporné uznesenie, najmä na účely určenia, či tento vnútroštátny súd musí v tomto prípade neuplatniť toto uznesenie a zdržať sa ďalšieho prejednávania uvedenej veci.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že povinnosť vnútroštátnych súdov neuplatniť uznesenie, ktoré v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ vedie k pozastaveniu výkonu funkcie sudcu, ak je to vzhľadom na danú procesnú situáciu nevyhnutné na zabezpečenie prednosti práva Únie, je záväzná najmä pre rozhodovacie zloženie, ktorému bola dotknutá vec v dôsledku takéhoto uznesenia nanovo pridelená. Toto rozhodovacie zloženie sa teda musí zdržať rozhodovania v tejto veci. Uvedená povinnosť platí rovnako aj pre orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení vnútroštátneho súdu, ktoré teda musia opätovne prideliť túto vec rozhodovaciemu zloženiu, ktoré v nej pôvodne začalo konať.

V tomto prípade sa nemožno účinne odvolávať na nijaký dôvod založený na zásade právnej istoty alebo súvisiaci s údajným účinkom *res iudicata* uvedeného uznesenia.

Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že vo veci C-671/20 a na rozdiel od iných vecí pridelených sudcovi I. T., ktoré boli medzičasom tiež nanovo pridelené iným rozhodovacím zloženiam, v ktorých však tieto nové zloženia pokračovali v prejednávaní, prípadne ich skončili prijatím rozhodnutia, v uvedenej veci bolo konanie vo veci samej prerušené do vydania tohto rozsudku. Za týchto podmienok je zrejmé, že pokračovanie v tomto konaní sudcom I. T. môže bez ohľadu na prieťahy spôsobené sporným uznesením viesť k rozhodnutiu, ktoré bude v súlade tak s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako aj s požiadavkami vyplývajúcimi z práva dotknutej osoby podliehajúcej súdnej právomoci na spravodlivý proces.

Súdny dvor preto poskytol výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako aj zásady prednosti práva Únie a lojálnej spolupráce v tomto zmysle:

³⁹ Pozri v tomto zmysle rozsudok W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie), bod 160.

- jednak rozhodovacie zloženie vnútroštátneho súdu, ktorému bola vec, doposiaľ pridelená inému rozhodovaciemu zloženiu tohto súdu, nanovo pridelená v dôsledku uznesenia prijatého orgánom, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, a ktorý udelil súhlas so začatím trestného stíhania samosudcu tvoriaceho pôvodné rozhodovacie zloženie a nariadil pozastavenie výkonu jeho funkcie, ako aj zníženie jeho odmeny, a ktoré rozhodlo prerušiť prejednávanie tejto veci do vydania rozhodnutia Súdneho dvora v prejudiciálnom konaní, musí neuplatniť toto uznesenie a zdržať sa ďalšieho prejednávania uvedenej veci, a
- jednak súdne orgány, ktoré majú právomoc určiť a zmeniť zostavenie rozhodovacích zložení vnútroštátneho súdu, sú v takom prípade povinné opätovne prideliť túto vec rozhodovaciemu zloženiu, ktoré bolo pôvodne poverené jej prejednaním.

Pokiaľ ide po štvrté o vnútroštátne ustanovenia a judikatúru ústavného súdu, na ktoré poukázal vnútroštátny súd vo veci C-671/20,⁴⁰ ktoré bránia tomu, aby tento súd rozhodol, že akt, akým je sporné uznesenie, nie je záväzný, a prípadne tento akt neuplatnil, a to aj keby bol povinný tak urobiť vzhľadom na odpovede poskytnuté Súdny dvorom na jeho ostatné otázky, Súdny dvor uviedol, že plnenie úloh, ktoré sú vnútroštátnemu súdu zverené Zmluvami, a dodržiavanie povinností, ktoré mu vyplývajú zo Zmlúv, keď zabezpečuje účinok takého ustanovenia, akým je článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, mu nemôže byť z povahy veci ani zakázané, ani kvalifikované ako disciplinárne previnenie sudcov zasadaajúcich v takom súde.⁴¹

Rovnako vzhľadom na priamy účinok článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zásada prednosti práva Únie ukladá vnútroštátnym súdom povinnosť neuplatniť akúkoľvek vnútroštátnu judikatúru, ktorá je v rozpore s týmto ustanovením práva Únie, ako ho vykladá Súdny dvor. V prípade, ak by vnútroštátny súd v nadväznosti na rozsudky vydané Súdny dvorom dospel k záveru, že judikatúra ústavného súdu je v rozpore s právom Únie, neuplatnenie takejto vnútroštátnej judikatúry takýmto vnútroštátnym súdom v súlade so zásadou prednosti práva Únie nemôže zakladať jeho disciplinárnu zodpovednosť.⁴²

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj zásady prednosti práva Únie a lojálnej spolupráce preto bránia:

- jednak vnútroštátnym ustanoveniam, ktoré zakazujú vnútroštátnemu súdu pod hrozbou disciplinárnych sankcií uložených sudcom, ktorí v ňom zasadajú, preskúmať záväznosť aktu prijatého orgánom, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené a ktorý udelil súhlas so začatím trestného stíhania sudcu a nariadil pozastavenie výkonu jeho funkcie, ako aj zníženie jeho odmeny, a prípadne neuplatniť tento akt, a
- jednak judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej akty vymenovania sudcov nepodliehajú súdnemu preskúmaniu, a to v rozsahu, v akom uvedená judikatúra môže brániť takémuto preskúmaniu.

⁴⁰ Ustanovenie § 42a ods. 1 a 2 zákona o všeobecných súdoch z 27. júla 2001, zmeneného zákonom z 20. decembra 2019, stanovuje pre uvedené súdy okrem iného zákaz spochybňovať legitimitu súdov alebo posudzovať zákonnosť vymenovania sudcu alebo jeho právomoc plniť úlohy v oblasti výkonu spravodlivosti. Ustanovenie § 107 ods. 1 bodu 3 uvedeného zákona kvalifikuje ako disciplinárne previnenie okrem iného každé konanie sudcov všeobecných súdov, ktoré spochybňuje účinnosť vymenovania sudcu.

⁴¹ Pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), bod 132.

⁴² Pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Polsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), bod 132.

**Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Krajowa Rada Sądownictwa
(Zotrvanie v sudcovskej funkcii) (C-718/21, [EU:C:2023:1015](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 267 ZFEÚ – Pojem ‚súdny orgán‘ – Kritériá – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné) pri Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) – Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný rozhodovacím zložením, ktoré nemá postavenie nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom – Neprípustnosť“

Listom z 30. decembra 2020 L. G., sudca Sąd Okręgowy w K. (Krajský súd K., Poľsko), oznámil Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) (ďalej len „KRS“) svoj úmysel pokračovať vo výkone svojej funkcie aj po dosiahnutí bežného veku odchodu do dôchodku. Po tom, čo KRS zastavila konanie o tejto žiadosti z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty stanovenej na jej podanie, L. G. podal odvolanie na orgány, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Keďže tento orgán mal pochybnosti o súlade vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá jednak podmieňuje účinnosť takeého vyhlásenia sudcu súhlasom KRS a jednak stanovuje pre toto vyhlásenie absolútnu prekluzívnu lehotu, s článkom 19 ods. 1 druhým odsekom ZFEÚ, predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania.

V tomto prípade sa orgán, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, skladá z troch sudcov Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné, ďalej len „senát pre mimoriadne preskúmanie“), ktorý bol zriadený na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) v rámci nedávnych reforiem poľského súdneho systému.⁴³ Títo traja sudcovia boli vymenovaní do tohto senátu na základe uznesenia č. 331/2018, ktoré 28. augusta 2018 prijala KRS (ďalej len „uznesenie č. 331/2018“).

Po prvé toto uznesenie bolo pritom zrušené rozsudkom Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko) z 21. septembra 2021.⁴⁴ Po druhé Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rozsudku z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko⁴⁵ (ďalej len „rozsudok Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko“), konštatoval, že došlo k porušeniu požiadavky týkajúcej sa „súdu zriadeného zákonom“ stanovenej v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd⁴⁶ z dôvodu procesu, ktorý na základe uznesenia č. 331/2018 viedol k vymenovaniu členov dvoch rozhodovacích zložení senátu pre mimoriadne preskúmanie, ktoré sa skladali z troch sudcov.

Veľká komora Súdneho dvora vo svojom rozsudku rozhodla, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný z dôvodu, že orgán, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, nie je „súdnym orgánom“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor na úvod pripomenul, že pri posudzovaní, či má vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, berie do úvahy súhrn okolností, akými sú okrem iného zákonný

⁴³ Tento senát, ako aj ďalší nový senát Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) – Izba Dyscyplinarna (disciplinárny senát) – boli vytvorené na základe ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Najvyššom súde) z 8. decembra 2017, ktorý nadobudol účinnosť 3. apríla 2018.

⁴⁴ Tento rozsudok bol vydaný po vydaní rozsudku z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie), (C-824/18, [EU:C:2021:153](#)).

⁴⁵ CE:ECHR:2021:1108JUD004986819.

⁴⁶ Podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme.

základ tohto orgánu, jeho trvalosť, záväzný charakter jeho právnych aktov, kontradiktórna povaha jeho konania, uplatňovanie právnych noriem týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť. V tejto súvislosti Súdny dvor už poukázal na to, že Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) ako taký spĺňa tieto požiadavky, a spresnil, že pokiaľ návrh na začatie prejudiciálneho konania podal vnútroštátny súd, treba vychádzať z domnienky, že spĺňa uvedené požiadavky, a to bez ohľadu na jeho konkrétne zloženie. V rámci prejudiciálneho konania totiž neprináleží Súdnemu dvoru, aby vzhľadom na rozdelenie právomocí medzi neho a vnútroštátny súd overil, či rozhodnutie vnútroštátneho súdu bolo prijaté v súlade s vnútroštátnymi pravidlami organizácie súdov a súdnych konaní.

Túto domnienku však možno vyvrátiť, pokiaľ by právoplatné súdne rozhodnutie vydané vnútroštátnym alebo medzinárodným súdom viedlo ku konštatovaniu, že sudca, ktorý je vnútroštátnym súdom, nemá postavenie nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).⁴⁷

V tejto súvislosti Súdny dvor poukázal na to, že rozsudok ESĽP vo veci Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko a rozsudok Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd) z 21. septembra 2021 sú právoplatné a konkrétne sa týkajú okolností, za ktorých boli sudcovia senátu pre mimoriadne preskúmanie vymenovaní na základe uznesenia č. 331/2018.

Konkrétnejšie po prvé ESĽP v rozsudku Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko v podstate konštatoval, že k vymenovaniu členov, z ktorých sa skladajú dotknuté rozhodovacie zloženia senátu pre mimoriadne preskúmanie, došlo v zjavnom rozpore so základnými vnútroštátnymi predpismi upravujúcimi postup vymenovania sudcov. Hoci je pravda, že len jeden spomedzi šiestich sudcov, ktorí boli členmi rozhodovacích zložení senátu pre mimoriadne preskúmanie, o ktoré išlo vo veciach, v ktorých bol vydaný tento rozsudok, je členom rozhodovacieho zloženia orgánu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, z odôvodnenia uvedeného rozsudku jednoznačne vyplýva, že posúdenia, ktoré uviedol ESĽP, platia bez rozdielu pre všetkých sudcov tohto senátu, ktorí boli vymenovaní v rámci neho za obdobných podmienok a najmä na základe uznesenia č. 331/2018.

Po druhé Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd) rozsudkom z 21. septembra 2021 zrušil uznesenie č. 331/2018, pričom vychádzal najmä z konštatovaní a posúdení, ktoré sa do veľkej miery prekrývajú s konštatovaniami a posúdeniami uvedenými v rozsudku Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko.

So zreteľom na konštatovania a posúdenia vyplývajúce z týchto dvoch rozsudkov, ako aj z jeho vlastnej judikatúry Súdny dvor preskúmal, či treba domnienku, že požiadavky týkajúce sa „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ sú dodržané, považovať v prípade orgánu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, za vyvrátenú.

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade zdôraznil, že sudcovia tvoriaci orgán, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, boli vymenovaní v rámci senátu pre mimoriadne preskúmanie na návrh KRS, teda orgánu, v ktorom bolo v dôsledku nedávnych legislatívnych zmien⁴⁸ 23 z 25 členov

⁴⁷ Pozri rozsudok z 29. marca 2022, *Getin Noble Bank* (C-132/20, [EU:C:2022:235](#), bod 72).

⁴⁸ Článok 9a ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (zákon o Štátnej súdnej rade) z 12. mája 2011 v znení ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a niektoré ďalšie zákony) z 8. decembra 2017, ktorý nadobudol účinnosť 17. januára 2018, a ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o organizácii všeobecných súdov a niektoré ďalšie zákony) z 20. júla 2018, ktorý nadobudol účinnosť 27. júla 2018.

určených výkonnou a zákonodarnou mocou alebo je ich členom. Je pravda, že okolnosť, že taký orgán, akým je KRS, ktorý je zapojený do procesu vymenovania sudcov, je v prevažnej miere zložený z členov vybraných zákonodarnou mocou, nemôže sama osebe viesť k pochybnostiam o postavení súdu zriadeného zákonom a o nezávislosti sudcov vymenovaných na konci tohto procesu. Je to však inak, pokiaľ táto okolnosť v spojení s inými relevantnými skutočnosťami a podmienkami, za ktorých sa tento výber uskutočnil, vedú k vzniku takýchto pochybností. K legislatívnym zmenám týkajúcim sa KRS pritom došlo súčasne s prijatím rozsiahlej reformy Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) zahŕňajúcej okrem iného vytvorenie dvoch nových senátov na tomto súde, ako aj zníženie veku odchodu sudcov uvedeného súdu do dôchodku. K týmto zmenám teda došlo v okamihu, keď sa malo čoskoro obsadiť mnoho miest sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ktoré boli vyhlásené za uvoľnené alebo nanovo vytvorené.

V druhom rade senátu pre mimoriadne preskúmanie, ktorý bol takto vytvorený *ex nihilo*, boli priznané právomoci v obzvlášť citlivých oblastiach, akými sú volebné spory a spory týkajúce sa konania referenda alebo mimoriadne opravné prostriedky, ktoré umožňujú dosiahnuť zrušenie právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov alebo iných senátov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd).

V treťom rade súbežne s vyššie spomenutými legislatívnymi zmenami boli podstatne zmenené pravidlá týkajúce sa súdnych opravných prostriedkov, ktoré možno podať proti uzneseniam KRS, ktorými sa navrhujú uchádzači na vymenovanie na miesta sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), čím došlo k odstráneniu účinnosti takých opravných prostriedkov. V tejto súvislosti Súdny dvor tiež zdôraznil, že obmedzenia zavedené týmito zmenami sa týkajú len odvolaní podaných proti uzneseniam KRS týkajúcim sa predloženia kandidatúr na miesta sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), zatiaľ čo uznesenia KRS týkajúce sa podávania kandidatúr na miesta sudcov na iných vnútroštátnych súdoch naďalej podliehajú režimu všeobecného súdneho preskúmania, ktorý predtým platil.⁴⁹

Vo štvrtom rade Súdny dvor v rozsudku W. Ź. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie)⁵⁰ tiež poukázal na to, že v čase, keď došlo k vymenovaniu člena senátu pre mimoriadne preskúmanie, ktorého sa týkala vec, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, na základe uznesenia č. 331/2018, Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd), ktorý prejednával odvolanie, ktorým sa navrhovalo zrušenie tohto uznesenia, 27. septembra 2018 nariadil odklad výkonu tohto uznesenia. Tá istá okolnosť pritom existuje aj v prípade vymenovania troch členov zasadaúcich v orgáne, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Teda tým, že prezident Poľskej republiky naliehavo a bez vyčkania na oboznámenie sa s odôvodnením uznesenia z 27. septembra 2018 pristúpil k predmetným vymenovaniam na základe uznesenia č. 331/2018, ktorého účinnosť však bola pozastavená uvedeným uznesením, bola závažným spôsobom porušená zásada delby moci, ktorou sa vyznačuje fungovanie právneho štátu.

V piatom rade, kým Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd) prejednával odvolanie, ktorým sa navrhovalo zrušenie uznesenia č. 331/2018, a konanie v tejto veci prerušil do vydania rozsudku Súdného dvora vo veci A. B. a i.⁵¹, poľský zákonodarca prijal zákon, ktorý najmä stanovoval vylúčenie akéhokoľvek budúceho opravného prostriedku proti uzneseniam KRS, ktorými sa navrhuje

⁴⁹ Rozsudok z 2. marca 2021, **A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie)** (C-824/18, [EU:C:2021:153](#), body 157, 162 a 164).

⁵⁰ Rozsudok zo 6. októbra 2021, **W. Ź. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie)** (C-487/19, [EU:C:2021:798](#)).

⁵¹ Rozsudok z 2. marca 2021, **A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie)** (C-824/18, [EU:C:2021:153](#)).

vymenovanie sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ako aj zastavenie konaní o takýchto opravných prostriedkoch, ktoré ešte prebiehajú.⁵² Pokiaľ pritom ide o zmeny takto zavedené týmto zákonom, Súdny dvor už rozhodol, že také zmeny, najmä keď sú posudzované v spojení so všetkými súvisiacimi okolnosťami, môžu naznačovať, že poľská zákonodarná moc konala s osobitným úmyslom zabrániť akejkolvek možnosti vykonávať súdne preskúmanie vo vzťahu k predmetným uzneseniam.⁵³

V šiestom a poslednom rade Súdny dvor spresnil, že hoci je pravda, že účinky vyššie spomenutého rozsudku Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd) z 21. septembra 2021 sa netýkajú platnosti a účinnosti aktov prezidenta týkajúcich sa vymenovania sudcov na dotknuté miesta, faktom zostáva, že akt, ktorým KRS navrhuje kandidáta na vymenovanie do funkcie sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), predstavuje podmienku *sine qua non* na to, aby tento kandidát mohol byť na takéto miesto vymenovaný prezidentom Poľskej republiky.

Súdny dvor napokon rozhodol, že všetky systémové, ako aj konkrétne skutočnosti spomenuté vyššie, ktorými sa vyznačovalo vymenovanie troch sudcov tvoriacich orgán, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, v rámci senátu pre mimoriadne preskúmanie, majú za následok, že tento orgán nemá postavenie nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, vykladaného z hľadiska článku 47 druhého odseku Charty, takže toto rozhodovacie zloženie nie je „súdnym orgánom“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Tieto skutočnosti totiž môžu vyvolať vo vnímaní osôb podliehajúcich súdnej právomoci oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť dotknutých osôb a rozhodovacieho zloženia, ktorého sú súčasťou, vonkajšími činiteľmi, predovšetkým priamymi alebo nepriamymi vplyvmi vnútroštátnej zákonodarnej a výkonnej moci, a o ich neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom. Uvedené skutočnosti teda môžu viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov a tohto orgánu, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a právnom štáte vzbudzovať u týchto osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

2. Zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov

Rozsudok zo 4. mája 2023, Agenția Națională de Integritate (C-40/21, [EU:C:2023:367](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Rozhodnutie 2006/928/ES – Mechanizmus spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii – Charta základných práv Európskej únie – Článok 15 ods. 1 – Článok 47 – Článok 49 ods. 3 – Volené verejné funkcie – Konflikt záujmov – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca zákaz vykonávať volené verejné funkcie počas vopred stanoveného obdobia – Dodatočná sankcia okrem skončenia mandátu – Zásada proporcionality“

V roku 2016 bol žalobca vo veci samej zvolený za primátora obce MN (Rumunsko). V správe vypracovanej v roku 2019 Agenția Națională de Integritate (ANI) (Národný bezpečnostný úrad, Rumunsko) konštatoval, že tento žalobca vo veci samej nedodrжал pravidiel upravujúce konflikty

⁵² Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zákon, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a zákon o organizácii správneho súdnictva) z 26. apríla 2019, ktorý nadobudol účinnosť 23. mája 2019.

⁵³ Rozsudok z 2. marca 2021, *A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie)* (C-824/18, [EU:C:2021:153](#), body 137 a 138).

záujmov v správnej oblasti. V prípade, že by sa táto správa stala právoplatnou, došlo by k automatickému skončeniu mandátu žalobcu vo veci samej a bol by mu uložený dodatočný zákaz výkonu volených verejných funkcií počas obdobia troch rokov.

Žalobca vo veci samej podal žalobu, ktorou sa domáhal zrušenia tejto hodnotiacej správy, pričom najmä tvrdil, že právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa takýto zákaz ukladá automaticky a bez možnosti úpravy v závislosti od závažnosti spáchaného porušenia osobe považovanej za konajúcu v konflikte záujmov.⁵⁴ Vnútroštátny súd, na ktorý bola táto žaloba podaná, sa rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa súladu tohto zákazu so zásadou primeranosti trestov,⁵⁵ právom na prácu,⁵⁶ ako aj právom na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces,⁵⁷ ktoré sú zaručené Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor rozhodol, že článok 49 ods. 3 Charty sa neuplatňuje na právnu úpravu, ktorá po skončení správneho konania stanovuje opatrenie zákazu vykonávať akúkoľvek volenú verejnú funkciu počas vopred stanovenej doby troch rokov, pokiaľ ide o osobu, voči ktorej bola konštatovaná existencia konfliktu záujmov pri výkone takejto funkcie, v prípade, že toto opatrenie nemá trestnoprávnu povahu.

V tejto súvislosti boli na posúdenie trestnoprávnej povahy sankcie relevantné tri kritériá: právna kvalifikácia porušenia vo vnútroštátnom práve, samotná povaha porušenia a stupeň prísnosti sankcie.

Pokiaľ ide o prvé kritérium, ani automatické skončenie mandátu v prípade zistenia konfliktu záujmov, ani zákaz vykonávať akúkoľvek volenú verejnú funkciu sa v rumunskom práve nepovažujú za trestnoprávne sankcie. Druhé kritérium si vyžadovalo overiť, či predmetné opatrenie sleduje najmä represívny účinok. Cieľom dotknutej právnej úpravy je pritom zabezpečiť integritu a transparentnosť pri výkone verejných funkcií a úradov, ako aj predchádzať inštitucionálnej korupcii. Účelom tohto zákazu, rovnako ako účelom automatického skončenia mandátu, je teda zachovať riadne fungovanie a transparentnosť štátu tým, že sa trvalo ukončia situácie konfliktu záujmov. Takéto opatrenie teda sleduje v podstate preventívny, a nie represívny cieľ. Pokiaľ išlo o tretie kritérium, toto opatrenie zákazu nespočíva v uložení trestu odňatia slobody alebo v uložení pokuty, ale v zákaze budúceho výkonu určitých činností, konkrétne volených verejných funkcií, týkajúcich sa obmedzenej skupiny s osobitným postavením. Je tiež časovo obmedzené a netýka sa práva voliť.

Pokiaľ však uvedené opatrenie nemá trestnoprávnu povahu, nemožno ho posudzovať z hľadiska článku 49 ods. 3 Charty.

⁵⁴ Článok 25 Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (zákon č. 176/2010 o bezúhonnosti pri výkone verejných funkcií a úradov, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 144/2007 o zriadení, organizácii a fungovaní Národného bezpečnostného úradu, ako aj iné právne predpisy) z 1. septembra 2010. Tento zákon vykonáva druhé referenčné kritérium uvedené v prílohe k rozhodnutiu Komisie 2006/928/ES z 13. decembra 2006, ktorým sa zriaďuje mechanizmus na zaistenie spolupráce a overovania pokroku v Rumunsku na účely osobitných referenčných kritérií v oblastiach reformy súdnictva a boja proti korupcii (Ú. v. EÚ L 354, 2006, s. 56).

⁵⁵ Článok 49 ods. 3 Charty.

⁵⁶ Článok 15 ods. 1 Charty.

⁵⁷ Článok 47 Charty.

Vzhľadom na to musí byť predmetná vnútroštátna právna úprava, keďže vykonáva právo Únie, v každom prípade v súlade so zásadou proporcionality ako všeobecnou zásadou práva Únie.

V tejto súvislosti Súdny dvor v druhom rade konštatoval, že táto zásada nebráni tejto právnej úprave, ak vzhľadom na všetky relevantné okolnosti vedie jej uplatnenie k uloženiu sankcie primeranej závažnosti porušenia, ktoré postihuje, s prihliadnutím na cieľ zabezpečiť integritu a transparentnosť pri výkone verejných funkcií a úradov, ako aj predchádzať inštitucionálnej korupcii. Tak by to nebolo vo výnimočnom prípade, ak konštatované protiprávne konanie vzhľadom na tento cieľ nevykazuje prvok závažnosti, zatiaľ čo vplyv tohto opatrenia na osobnú, profesijnú a ekonomickú situáciu tejto osoby sa zdá obzvlášť závažný.

Automatické uloženie predmetnej sankcie tak umožňuje trvalé ukončenie zisteného konfliktu záujmov, pričom sa zachováva fungovanie štátu a dotknutých volených orgánov. Okrem toho sa zdá, že stanovenie jednak automatického skončenia mandátu, ako aj automatického zákazu vykonávať akúkoľvek volenú verejnú funkciu počas dostatočne dlhého vopred stanoveného obdobia môže odradiť osoby vykonávajúce volený mandát od toho, aby sa dostali do takejto situácie, a nabádať ich, aby dodržiavali svoje povinnosti v tejto oblasti.

Okrem toho, pokiaľ ide o nevyhnutnosť predmetného zákazu, rumunský zákonodarca určil dĺžku tohto zákazu na tri roky s prihliadnutím na vnútornú závažnosť skutočností zakladajúcich situáciu konfliktu záujmov pre fungovanie štátu a spoločnosť. Tento zákaz sa tak ukladá v dôsledku porušenia, ktorého sa dopustila osoba vykonávajúca volené verejné funkcie a ktoré má určitú závažnosť. V tejto súvislosti treba zohľadniť aj rozsah konfliktov záujmov a úroveň korupcie pozorované vo vnútroštátnom verejnom sektore. Na dôvažok je uvedený zákaz časovo obmedzený, uplatňuje sa len na určité kategórie osôb vykonávajúcich osobitné funkcie a týka sa len vymedzených činností, a to volených verejných funkcií, pričom nebráni výkonu akejkoľvek inej profesijnej činnosti.

Napokon, pokiaľ ide o primeranosť predmetného opatrenia vzhľadom na závažnosť narušenia verejného záujmu vyplývajúceho z korupcie a konfliktov záujmov, hoci aj menej významných, zo strany zvolených osôb vo vnútroštátnom kontexte vysokého rizika korupcie, toto opatrenie sa v zásade nejaví ako neprimerané vo vzťahu k porušeniu, ktoré má sankcionovať. Okolnosť, že dĺžka trvania tohto zákazu nie je spojená s nijakou možnosťou úpravy, však neumožňuje vylúčiť, že v určitých výnimočných prípadoch sa táto sankcia môže ukázať ako neprimeraná.

V treťom rade Súdny dvor spresnil, že článok 15 ods. 1 Charty sa nevzťahuje na právo vykonávať taký volený mandát získaný prostredníctvom demokratického volebného procesu, akým je funkcia primátora.

Hoci je toto ustanovenie formulované široko, jeho pôsobnosť nezahŕňa právo vykonávať počas určitého obdobia takýto volený mandát. Článok 15 Charty sa nachádza v jej hlave II s názvom „Slobody“, zatiaľ čo osobitné ustanovenia týkajúce sa práva byť volený vo voľbách sa nachádzajú v samostatnej hlave, a to v hlave V s názvom „Občianstvo“.⁵⁸ Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva tiež podporuje takýto výklad.⁵⁹

Vo štvrtom a poslednom rade Súdny dvor konštatoval, že článok 47 Charty nebráni dotknutej vnútroštátnej právnej úprave, ak má dotknutá osoba skutočne možnosť napadnúť zákonnosť správy,

⁵⁸ Pozri články 39 a 40 Charty týkajúce sa práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu a vo voľbách do orgánov samosprávy obcí.

⁵⁹ Pozri rozsudok ESĽP, 8. novembra 2016, Savisaar v. Estónsko, CE:ECHR:2016:1108DEC000836516.

v ktorej sa konštatovala existencia konfliktu záujmov, a sankcie uloženej na jej základe, vrátane jej primeranosti.

Z práva na účinný prostriedok nápravy najmä vyplýva, že nositeľ tohto práva sa môže obrátiť na súd, ktorý má právomoc zabezpečiť rešpektovanie práv, ktoré mu zaručuje právo Únie, a na tento účel preskúmať všetky skutkové a právne otázky relevantné pre rozhodnutie sporu, ktorý mu bol predložený. V tomto prípade toto právo predpokladá, že vnútroštátny súd môže preskúmať zákonnosť predmetnej hodnotiacej správy, ktorá spochybňuje žalobcu vo veci samej, a prípadne zrušiť túto správu, ako aj sankcie, ktoré sú na základe nej uložené.

Rozsudok z 24. júla 2023 (veľká komora), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Článok 325 ods. 1 ZFEÚ – Dohovor o ochrane finančných záujmov – Článok 2 ods. 1 – Povinnosť bojovať odradzujúcimi a účinnými opatreniami proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie – Povinnosť stanoviť trestné sankcie – Daň z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/ES – Závažný podvod týkajúci sa DPH – Premlčacia lehota týkajúca sa trestnej zodpovednosti – Rozsudok ústavného súdu, ktorým bolo vnútroštátne ustanovenie upravujúce dôvody prerušenia tejto lehoty vyhlásené za neplatné – Systematické riziko beztrestnosti – Ochrana základných práv – Článok 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie – Zásada zákonnosti trestných činov a trestov – Požiadavky predvídateľnosti a určitosti trestného zákona – Zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (lex mitior) – Zásada právnej istoty – Vnútroštátny štandard ochrany základných práv – Povinnosť súdov členského štátu upustiť od uplatnenia rozsudkov ústavného súdu a/alebo najvyššieho súdu tohto členského štátu v prípade, ak nie sú v súlade s právom Únie – Disciplinárna zodpovednosť sudcov v prípade nedodržania týchto rozsudkov – Zásada prednosti práva Únie“

C. I., C. O., K. A., L. N. a S. P. (ďalej len „dotknuté osoby“) počas roka 2010 úplne alebo čiastočne opomenuli zaznamenať vo svojich účtovných záznamoch obchodné transakcie a príjmy z predaja nafty nakúpenej v režime podmieneného oslobodenia od spotrebnej dane tuzemským odberateľom, čím spôsobili škodu štátnemu rozpočtu, a to najmä na dani z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebnej dani z nafty.

Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko) rozsudkom uverejneným 25. júna 2018 vyhlásil vnútroštátne ustanovenie upravujúce prerušenie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti za protiústavné z dôvodu, že bolo v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov.⁶⁰ Ten istý súd následne v rozsudku uverejnenom 9. júna 2022 konštatoval, že vzhľadom na nečinnosť rumunského zákonodarcu bezprostredne po vydaní tohto rozsudku z roku 2018 rumunské pozitívne právo nestanovovalo žiadny dôvod prerušenia uvedenej premlčacej lehoty v období odo dňa

⁶⁰ Toto ustanovenie, konkrétne článok 155 ods. 1 rumunského Trestného zákona, stanovovalo, že plynutie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti sa preruší vykonaním „akéhokoľvek procesného úkonu“. Podľa Ústavného súdu toto ustanovenie bolo nepredvídateľné a porušovalo zásadu zákonnosti trestných činov a trestov vzhľadom na to, že slovné spojenie „akýkoľvek procesný úkon“ sa týkalo aj úkonov, ktoré sa neoznačujú podozrivému alebo obvinenému, ktorý sa teda nemohol dozvedieť o tom, že začala plynúť nová premlčacia lehota týkajúca sa jeho trestnej zodpovednosti.

uverejnenia tohto posledného uvedeného rozsudku do 30. mája 2022, keď nadobudlo účinnosť ustanovenie, ktorým bolo nahradené ustanovenie, ktoré bolo vyhlásené za neplatné.⁶¹

Curtea de Apel Braşov (Odvolací súd Braşov, Rumunsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, rozsudkom z 30. júna 2020 odsúdil alebo potvrdil odsúdenie dotknutých osôb na tresty odňatia slobody za trestné činy daňového podvodu a založenia zločineckej skupiny. Dotknuté osoby podali proti tomuto rozsudku mimoriadne opravné prostriedky týkajúce sa neplatnosti z dôvodu, že boli odsúdené, hoci už uplynula premlčacia lehota týkajúca sa ich trestnej zodpovednosti. Konkrétne tvrdili, že skutočnosť, že počas uvedeného obdobia pozitívne právo nestanovovalo žiadnu možnosť prerušiť premlčacie lehoty, sama osebe predstavovala priaznivejšie ustanovenie trestného zákona, ktoré sa má na ne uplatniť v súlade so zásadou retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*). V tejto súvislosti sa odvolali na rozsudok Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Najvyšší kasačný súd, Rumunsko) z 25. októbra 2022, v ktorom tento súd rozhodol, že proti právoplatnému odsudzujúcemu rozhodnutiu možno v zásade podať mimoriadny opravný prostriedok týkajúci sa neplatnosti založený na účinkoch rozsudkov Ústavného súdu ako priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*).⁶²

Vnútroštátny súd konštatoval, že ak by sa mal uznať taký výklad, premlčacia lehota by v tejto veci uplynula pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o odsúdení dotknutých osôb, čo by spôsobilo zastavenie trestného konania a nemožnosť odsúdiť tieto osoby.

Tento súd si položil otázku, či je tento výklad zlučiteľný s právom Únie, keďže by mal za následok, že dotknuté osoby budú zbavené trestnej zodpovednosti za trestné činy závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie. Navyše zdôraznil, že ak by sa preukázalo, že výklad v súlade s právom Únie nie je možný, mohol by byť nútený upustiť od uplatnenia rozsudkov Ústavného súdu a/alebo Najvyššieho kasačného súdu. Nový disciplinárny režim pritom umožňuje sankcionovať sudcov, ktorí na základe zlého úmyslu alebo hrubej nedbanlivosti nedodržali rozsudky týchto súdov.

V rámci naliehavého prejudiciálneho konania, ktoré bolo začaté bez návrhu, veľká komora Súdneho dvora spresnila povinnosti, ktoré vyplývajú členským štátom jednak z požiadaviek týkajúcich sa zamedzenia podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie a jednak z požiadavky dodržiavania základných práv, ako sú chránené v práve Únie a vo vnútroštátnom práve.

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor konštatoval, že článok 325 ods. 1 ZFEÚ ani článok 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov⁶³ nevyžadujú, aby súdy členského štátu upustili od uplatnenia rozsudkov Ústavného súdu, ktorými sa vyhlasuje za neplatné vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré upravuje dôvody prerušenia premlčacej lehoty v trestných veciach, aj keď tieto rozsudky majú za následok, že

⁶¹ Článok 155 ods. 1 Trestného zákona bol zmenený v tom zmysle, že plynutie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti sa prerušuje vykonaním akéhokoľvek procesného úkonu, ktorý sa musí oznámiť podozrivému alebo obvinenému.

⁶² Najvyšší kasačný súd v tomto rozsudku z 25. októbra 2022 spresnil, že v rumunskom práve sú normy upravujúce prerušenie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti súčasťou trestného práva hmotného, a preto sa na ne vzťahuje zásada zákazu retroaktivity trestného zákona, a to bez toho, aby bola dotknutá zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*).

⁶³ Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, ktorý bol podpísaný v Bruseli 26. júla 1995 a tvorí prílohu aktu Rady z 26. júla 1995 (Ú. v. ES C 316, 1995, s. 49; Mim. vyd. 19/008, s. 57; ďalej len „dohovor o ochrane finančných záujmov“).

značný počet trestných vecí, vrátane vecí týkajúcich sa trestných činov závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, sa ukončí z dôvodu premlčania trestnej zodpovednosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor na úvod konštatoval, že hoci prijatie pravidiel upravujúcich premlčanie trestnej zodpovednosti za trestné činy poškodzujúce finančné záujmy Únie v čase skutkových okolností vo veci samej patrilo do právomoci členských štátov, tieto štáty sú povinné dodržiavať pri výkone tejto právomoci povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie. Musia tak zamedziť podvodom a iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odrádzajúcich a účinných opatrení, ako aj prijať nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie toho, že za podvody poškodzujúce také záujmy, vrátane podvodov v oblasti DPH, sa uložia účinné, primerané a odradzujúce trestnoprávne sankcie. V tejto súvislosti musia tieto štáty zabezpečiť, aby pravidlá premlčania, ktoré sú stanovené vo vnútroštátnom práve, umožnili účinné potláčanie trestných činov súvisiacich s takýmito podvodmi.

Uplatnenie rozsudkov Ústavného súdu, ktorými sa vyhlasuje za neplatné vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré upravuje dôvody prerušenia premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti, by pritom spôsobilo zastavenie trestného konania a nemožnosť odsúdiť dotknuté osoby. Ich uplatnenie by navyše mohlo viesť k zrušeniu trestnej zodpovednosti v značnom počte iných vecí, čím by spôsobilo systematické riziko beztrestnosti trestných činov závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie. Také riziko je nezlučiteľné s povinnosťami, ktoré členským štátom vyplývajú z článku 325 ods. 1 ZFEÚ a článku 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov.

Keďže tieto ustanovenia majú priamy účinok, podľa zásady prednosti práva Únie vnútroštátnym súdom v zásade prináleží zabezpečiť plný účinok povinností vyplývajúcich z týchto ustanovení, pričom v prípade potreby musia upustiť od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, ktoré v rámci konania týkajúceho sa závažných trestných činov podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie tvoria prekážku uplatnenia účinných a odrádzajúcich sankcií na zamedzenie takýchto trestných činov. Zdá sa teda, že tieto sudy sú v zásade povinné upustiť od uplatnenia uvedených rozsudkov.

Napriek tomu, keďže trestné konania začaté za trestné činy v oblasti DPH predstavujú vykonávanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), je ešte potrebné overiť, či povinnosť upustiť od uplatnenia takých rozsudkov odporuje ochrane základných práv a v tomto prípade základných práv, ktoré sú zakotvené v právnom poriadku Únie v článku 49 ods. 1 Charty.⁶⁴ Keďže pravidlá upravujúce premlčanie v trestných veciach nepatria do pôsobnosti tohto ustanovenia, povinnosť upustiť od uplatnenia uvedených rozsudkov nemôže narušiť základné práva, ktoré sú zaručené v uvedenom ustanovení.

Ak však súd členského štátu má preskúmať súlad vnútroštátneho ustanovenia alebo opatrenia, ktorým sa v situácii, keď postup členských štátov nie je úplne určený právom Únie, vykonáva toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, so základnými právami, vnútroštátne orgány a sudy môžu naďalej uplatňovať vnútroštátne štandardy ochrany základných práv, ak ich uplatnenie neohrozí úroveň ochrany stanovenú Chartou ani prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie. Keďže v rumunskom práve sú pravidlá upravujúce prerušenie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti súčasťou trestného práva hmotného, a preto sa na ne vzťahuje zásada zákonnosti trestných činov a trestov, ako aj zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia

⁶⁴ Toto ustanovenie, ktoré zakotvuje v práve Únie zásadu zákonnosti trestných činov a trestov a zásadu retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*), znie takto: „Nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Ak po spáchaní trestného činu zákon ustanovuje miernejší trest, uloží sa tento trest.“

trestného zákona (*lex mitior*), tieto zásady treba považovať za vnútroštátne štandardy ochrany základných práv.

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade pripomenul význam, ktorý má zásada zákonnosti trestných činov a trestov v rámci požiadaviek týkajúcich sa predvídateľnosti, určitosti a zákazu retroaktivity uplatniteľného trestného zákona tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Tieto požiadavky sú osobitným vyjadrením zásady právnej istoty, ktorá je jedným z podstatných prvkov právneho štátu, ktorý je v článku 2 ZEÚ označený ako základná hodnota Únie a zároveň ako hodnota, ktorá je spoločná pre členské štáty.

V tomto prípade Ústavný súd uplatnil vnútroštátny štandard ochrany zásady zákonnosti trestných činov a trestov, pokiaľ ide o jej požiadavky týkajúce sa predvídateľnosti a určitosti trestného zákona, ktorým sa dopĺňa ochrana pred svojvôľou v trestných veciach, akú ponúka právo Únie, na základe zásady právnej istoty. Vzhľadom na význam tejto ochrany pred svojvôľou taký štandard môže brániť povinnosti upustiť od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení upravujúcich premlčanie v trestných veciach, ktorá vyplýva vnútroštátnym súdom z článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.

V druhom rade Súdny dvor rozhodol, že podľa článku 325 ods. 1 ZFEÚ a článku 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov sú súdy členského štátu naopak povinné upustiť od uplatnenia vnútroštátneho štandardu ochrany týkajúceho sa zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*), ktorý umožňuje spochybniť – a to aj v rámci opravných prostriedkov podaných proti právoplatným rozsudkom – prerušenie premlčacej lehoty týkajúcej sa trestnej zodpovednosti vo veciach, ktorých predmetom sú trestné činy závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, prostredníctvom procesných úkonov, ku ktorým došlo pred určením neplatnosti ustanovenia vnútroštátneho právneho predpisu, ktoré upravuje dôvody prerušenia premlčacej lehoty v trestných veciach.

Na rozdiel od vnútroštátneho štandardu ochrany týkajúceho sa zásady zákonnosti trestných činov a trestov, pokiaľ ide o jej požiadavky týkajúce sa predvídateľnosti a určitosti trestného zákona, ktorý len neutralizuje prerušujúci účinok procesných úkonov, ku ktorým došlo počas obdobia od 25. júna 2018, keď bol uverejnený rozsudok, ktorým sa určilo, že predmetné ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu je neplatné, do 30. mája 2022, keď nadobudlo účinnosť ustanovenie, ktorým bolo uvedené ustanovenie nahradené, totiž vnútroštátny štandard ochrany týkajúci sa zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona (*lex mitior*) umožňuje neutralizovať prerušujúci účinok procesných úkonov, ku ktorým došlo aj pred 25. júnom 2018. Uplatňovanie takého vnútroštátneho štandardu ochrany tak zhoršuje systematické riziko beztrestnosti trestných činov závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie, a to v rozpore s požiadavkami stanovenými v článku 325 ZFEÚ a v článku 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov.

Za takých okolností, vzhľadom na nevyhnutné vyváženie tohto vnútroštátneho štandardu ochrany s ustanoveniami článku 325 ods. 1 ZFEÚ a článku 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov, uplatnenie uvedeného štandardu vnútroštátnym súdom môže spochybniť prednosť, jednotnosť a účinnosť práva Únie.

V poslednom rade Súdny dvor konštatoval, že zásada prednosti bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, podľa ktorej sú vnútroštátne všeobecné súdy členského štátu viazané rozhodnutiami ústavného súdu a rozhodnutiami najvyššieho súdu tohto členského štátu a nemôžu z tohto dôvodu, pod hrozbou vyodenia disciplinárnej zodpovednosti dotknutých sudcov, *ex offio* upustiť od uplatnenia judikatúry vyplývajúcej z týchto rozhodnutí, aj keď sa vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora domnievajú, že táto judikatúra je v rozpore s ustanoveniami práva Únie, ktoré majú priamy účinok. Skutočnosť, že vnútroštátny súd vykoná úlohy, ktoré mu zverujú Zmluvy, a splní povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo Zmlúv, tým, že v súlade so zásadou prednosti práva Únie zabezpečí účinnosť ustanovenia práva Únie, akým je článok 325 ods. 1 ZFEÚ alebo článok 2 ods. 1 dohovoru o ochrane finančných záujmov, a ich výkladu, ktorý podal Súdny dvor, totiž prirodzene nemožno považovať za disciplinárne

previnenie sudcov, ktorí sú súčasťou rozhodovacieho zloženia tohto súdu, bez toho, aby tým došlo *ipso facto* k porušeniu uvedeného ustanovenia a tejto zásady.

3. Zásada *ne bis in idem*

Rozsudok zo 14. septembra 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft (C-27/22, [EU:C:2023:663](#))

*„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 50 Charty základných práv Európskej únie – Zásada *ne bis in idem* – Sankcie uložené v súvislosti s nekalými obchodnými praktikami – Trestná povaha sankcie – Trestná sankcia uložená v členskom štáte po prijatí sankcie v oblasti nekalých obchodných praktík v inom členskom štáte, ktorá však nadobudla právoplatnosť po tejto poslednej uvedenej sankcii – Článok 52 ods. 1 – Obmedzenia zásady *ne bis in idem* – Podmienky – Koordinácia konaní a sankcií“*

V auguste 2016 taliansky orgán na ochranu hospodárskej súťaže uložil spoločnostiam Volkswagen Group Italia SpA a Volkswagen Aktiengesellschaft (ďalej len „VWGI“ a „VWAG“) pokutu vo výške 5 miliónov eur za nekalé obchodné praktiky v zmysle Spotrebiteľského zákonníka. Dotknuté porušenia spočívali jednak v tom, že od roku 2009 sa v Taliansku uvádzali na trh dieselové vozidlá vybavené systémami zameranými na falšovanie meraní znečisťujúcich emisií, a jednak v šírení reklamných správ, ktoré zdôrazňovali súlad týchto vozidiel s regulačnými kritériami právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia. VWGI a VWAG podali proti rozhodnutiu talianskeho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže žalobu na Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre región Lazio, Taliansko).

V júni 2018, predtým, ako tento súd vydal svoje rozhodnutie, prokuratúra, ktorá vec prejednávala v Nemecku, uložila spoločnosti VWAG pokutu vo výške 1 miliardy eur v súlade so zákonom o správnych priestupkoch. Táto pokuta sa okrem iného týkala uvádzania dieselových vozidiel vybavených systémami zameranými na falšovanie meraní znečisťujúcich emisií, a šírenia reklamných správ, ktoré zdôrazňovali súlad týchto vozidiel s kritériami stanovenými právnymi predpismi v oblasti životného prostredia. Rozhodnutie uvedenej prokuratúry nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2018, pretože VWAG sa vzdala svojho práva napadnúť ho, a navyše zaplatila pokutu stanovenú v tomto rozhodnutí.

Regionálny správny súd pre región Lazio v apríli 2019 zamietol žalobu podanú spoločnosťami VWGI a VWAG najmä z dôvodu, že zásada *ne bis in idem* nebráni zachovaniu pokuty stanovenej v rozhodnutí talianskeho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže.

Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá rozhodovala o odvolaní spoločností VWGI a VWAG proti tomuto rozsudku, rozhodla položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa podmienok, za ktorých možno v situácii kumulácie sankčných konaní v dvoch členských štátoch vedených príslušnými orgánmi v rôznych odvetviach činnosti obmedziť zásadu *ne bis in idem* uvedenú v článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).⁶⁵

⁶⁵ Podľa tohto ustanovenia: „Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.“

Súdny dvor svojím rozsudkom na úvod spresnil, že peňažná správna pokuta, ktorú stanovuje vnútroštátna právna úprava a ktorá bola spoločnosti uložená vnútroštátnym orgánom príslušným v oblasti ochrany spotrebiteľa za nekalé obchodné praktiky, hoci je vnútroštátnou právnou úpravou kvalifikovaná ako správna sankcia, predstavuje trestnoprávnu sankciu v zmysle článku 50 Charty, pokiaľ sleduje represívny účel a vykazuje vysoký stupeň prísnosti.

Súdny dvor ďalej uviedol, že zásada *ne bis in idem* zakotvená v tom istom ustanovení bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje zachovanie pokuty trestnej povahy uloženej právnickej osobe za nekalé obchodné praktiky v prípade, že táto osoba bola odsúdená v trestnom konaní za tie isté skutky v inom členskom štáte, aj keď k tomuto odsúdeniu došlo až po prijatí rozhodnutia o uložení tejto pokuty, právoplatnosť však nadobudlo predtým, ako rozsudok o opravnom prostriedku podanom proti tomuto rozhodnutiu získal právnu silu rozhodnutej veci.

Napokon Súdny dvor rozhodol, že článok 52 ods. 1 Charty⁶⁶ umožňuje obmedzenie uplatňovania zásady *ne bis in idem* zakotvenej v článku 50 Charty, takže umožňuje kumuláciu konaní alebo sankcií za tie isté skutky, ak sú splnené podmienky stanovené v prvom z týchto ustanovení, ako ich spresňuje judikatúra. Je po prvé potrebné, aby táto kumulácia nepredstavovala neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu, po druhé, aby existovali jasné a presné pravidlá umožňujúce stanoviť, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie, a po tretie, aby predmetné konania boli vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po prvé v súvislosti s posúdením trestnoprávnej povahy stíhaní a sankcií pripomenul, že zásada *ne bis in idem*, ktorá je zakotvená v článku 50 Charty, zakazuje kumuláciu stíhaní, ako aj sankcií trestnej povahy v zmysle tohto článku za rovnaké skutky a proti tej istej osobe. Pri takomto posúdení sa Súdny dvor opiera o tri relevantné kritériá vyplývajúce z judikatúry. Prvým kritériom je právna kvalifikácia porušenia vo vnútroštátnom práve, druhým je samotná povaha porušenia a tretím stupeň prísnosti sankcie, ktorá hrozí dotknutej osobe. Pokiaľ ide konkrétne o druhé kritérium, samotná okolnosť, že sankcia sleduje tiež preventívny účel, nevedie k tomu, že by sa táto sankcia nemala považovať za trestnoprávnu sankciu. Zo samotnej povahy trestnoprávných sankcií totiž vyplýva, že smerujú tak k represii, ako aj k prevencii nezákonných konaní. Pokiaľ ide o tretie kritérium, Súdny dvor pripomenul, že stupeň prísnosti sporných opatrení sa posudzuje v závislosti od maximálneho trestu stanoveného príslušnými ustanoveniami. Peňažná správna sankcia, ktorá môže dosiahnuť päť miliónov eur, má teda stupeň prísnosti, ktorý môže podporiť analýzu, podľa ktorej má táto sankcia trestnú povahu.

Po druhé na účely posúdenia, či je predmetná talianska právna úprava v súlade so zásadou *ne bis in idem* stanovenou v článku 50 Charty, Súdny dvor najskôr poskytol spresnenia týkajúce sa podmienky „bis“. Na to, aby sa na súdne rozhodnutie mohlo nazerať ako na právoplatne rozhodujúce o skutkovom stave predloženom v druhom konaní, je potrebné nielen to, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, ale aj to, aby bolo vydané po posúdení vzťahujúcom sa na vec samu. Hoci uplatnenie zásady *ne bis in idem* predpokladá existenciu skoršieho právoplatného rozhodnutia, nevyhnutne z nej nevyplýva, že neskoršie rozhodnutia, ktorým táto zásada bráni, môžu byť len rozhodnutiami prijatými po tomto skoršom právoplatnom rozhodnutí. Táto zásada totiž vylučuje, aby

⁶⁶ Podľa tohto ustanovenia: „Akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.“

sa v prípade, že existuje právoplatné rozhodnutie, mohlo začať trestné stíhanie za tie isté skutky alebo pokračovať.

Pokiaľ ide o podmienku „*idem*“, Súdny dvor pripomenul, že na posúdenie existencie toho istého porušenia je kritérium totožnosti skutkového stavu, chápané ako existencia súboru konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom neoddeliteľne spojené a ktoré viedli k právoplatnému oslobodeniu alebo odsúdeniu dotknutej osoby. Naopak, právna kvalifikácia skutkového stavu a chránený právny záujem z hľadiska vnútroštátneho práva nie sú relevantné, keďže rozsah ochrany udeľovanej v článku 50 Charty sa nemôže meniť v závislosti od členského štátu. Okrem toho nestačí, že skutkové okolnosti sú podobné, keďže zásadu *ne bis in idem* možno uplatniť len vtedy, ak sú skutky, ktoré sú predmetom oboch konaní, alebo obe predmetné sankcie totožné, čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu.

V poslednom rade, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých môžu byť obmedzenia zásady *ne bis in idem* zakotvenej v Charte odôvodnené, Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 52 ods. 1 Charty takéto obmedzenie môže byť odôvodnené, pokiaľ je stanovené zákonom a rešpektuje podstatu článku 50 Charty, ako aj zásadu proporcionality. Možnosť kumulovať stíhanie a sankcie rešpektuje podstatu článku 50 Charty pod podmienkou, že dotknutá vnútroštátna právna úprava neumožňuje stíhať a sankcionovať tie isté skutky v rámci toho istého porušenia alebo na dosiahnutie toho istého cieľa, ale stanovuje len možnosť kumulácie stíhaní a sankcií na základe odlišných právnych úprav. Zásada proporcionality si vyžaduje, aby kumulácia stíhaní a sankcií stanovených vnútroštátnou právnou úpravou nešla nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných touto právnou úpravou, pričom ak existuje možnosť rozhodnúť sa medzi viacerými primeranými opatreniami, je potrebné sa prikloniť k najmenej obmedzujúcemu. V tejto súvislosti si orgány verejnej moci môžu oprávnene zvoliť doplňujúce právne odpovede v súvislosti s určitými správami, ktoré sú škodlivé pre spoločnosť, pokiaľ tieto kombinované právne odpovede nepredstavujú pre dotknutú osobu neprimeranú záťaž. Preto skutočnosť, že tieto dve konania sledujú odlišné ciele všeobecného záujmu, ktoré je legitímne chrániť kumulatívne, môže byť v rámci analýzy proporcionality kumulácie stíhaní a sankcií zohľadnená ako faktor, ktorý by mohol odôvodniť túto kumuláciu, pod podmienkou, že tieto konania sa dopĺňajú a že dodatočné zaťaženie, ktoré predstavuje uvedená kumulácia, by mohlo byť odôvodnené oboma sledovanými cieľmi. Pokiaľ ide o striktnú nevyhnutnosť kumulácie stíhaní a sankcií, treba posúdiť, či existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom takej kumulácie, ako aj koordinácia medzi rôznymi orgánmi, či boli tieto dve konania vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti, a či sankcia prípadne uložená v konaní, ktoré bolo z časového hľadiska prvé, bola zohľadnená pri posudzovaní druhej sankcie takým spôsobom, aby zaťaženie dotknutých osôb vyplývajúce z uvedenej kumulácie bolo obmedzené na nevyhnutne potrebnú mieru a aby súhrn uložených sankcií zodpovedal závažnosti spáchaných porušení.

4. Ochrana osobných údajov⁶⁷

a. Povolenie na odpočúvanie telefónov v rámci trestného konania

Rozsudok zo 16. februára 2023, HYA a i. (Odôvodnenie povolenia na odpočúvanie telefónov) (C-349/21, [EU:C:2023:102](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Odvetvie telekomunikácií – Spracovávanie osobných údajov a ochrana súkromia – Smernica 2002/58 – Článok 15 ods. 1 – Obmedzenie dôvernosti elektronickej komunikácie – Súdne rozhodnutie, ktorým sa povoľuje odpočúvanie, zaznamenávanie a uchovávanie telefonických rozhovorov osôb podozrivých zo spáchania závažného úmyselného trestného činu – Prax, podľa ktorej sa rozhodnutie vypracováva podľa vopred pripraveného vzoru textu a bez individualizovaného odôvodnenia – Článok 47 druhý odsek Charty základných práv Európskej únie – Povinnosť odôvodnenia“

V rámci trestného konania predseda Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) niekoľkými rozhodnutiami vyhovel žiadostiam Specializirana prokuratura (Špecializovaná prokuratúra, Bulharsko) o povolenie použiť osobitné vyšetrovacie postupy s cieľom počúvať a zaznamenávať telefonické rozhovory rôznych osôb podozrivých zo spáchania závažných trestných činov. Predseda pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí postupoval v súlade s existujúcou vnútroštátnou súdnou praxou, keď použil vopred pripravený vzor bez individualizovaného odôvodnenia, ktorý sa v podstate obmedzuje na konštatovanie, že sú splnené požiadavky vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa odpočúvania telefónov, na ktorú sa odvoláva.

Následne špecializovaná prokuratúra obvinila osoby, ktorých sa odpočúvanie týkalo, z účasti v organizovanej zločinskej skupine páchatel'ov. Obsah zaznamenaných rozhovorov mal priamy význam na preukázanie dôvodnosti obvinení týchto osôb.

Špecializovaný trestný súd, ktorý je vnútroštátnym súdom, vysvetlil, že musí najprv preskúmať zákonnosť postupu, ktorý viedol k povoleniu odpočúvať telefóny. Tento súd, ktorý mal najmä pochybnosti o súlade vyššie uvedenej súdnej praxe s právom Únie, rozhodol položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor uviedol, že predmetná súdna prax je súčasťou legislatívnych opatrení prijatých Bulharskom na základe smernice „o súkromí a elektronických komunikáciách“, ⁶⁸ ktoré stanovujú možnosť prijať odôvodnené súdne rozhodnutia s účinkom obmedzenia zásady dôvernosti elektronických komunikácií a údajov o prenose dát zakotvenej v tej istej smernici. ⁶⁹ Cieľom tohto postupu je teda implementovať povinnosť odôvodnenia stanovenú v týchto legislatívnych opatreniach

⁶⁷ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj rozsudok z 5. júna 2023 (veľká komora), **Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov)** (C-204/21, [EU:C:2023:442](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele I.1 „Právny štát a účinná súdna ochrana“.

⁶⁸ Článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúcej sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514).

⁶⁹ Článok 5 ods. 1 smernice „o súkromí a elektronických komunikáciách“.

v súlade s požiadavkami Charty základných práv Európskej únie,⁷⁰ na ktorú odkazuje uvedená smernica.

Súdny dvor tiež uviedol, že z právnej úpravy tohto vnútroštátneho konania vyplýva, že príslušný sudca, ktorý vydáva povolenie na použitie osobitných vyšetrovacích postupov, rozhoduje na základe odôvodnenej a podrobnej žiadosti, ktorej obsah stanovený zákonom mu musí umožniť overiť, či sú splnené podmienky na udelenie takéhoto povolenia.

V tejto súvislosti Súdny dvor usúdil, že ak príslušný sudca preskúmal odôvodnenie takejto podrobnej žiadosti a na konci svojho preskúmania dospel k záveru, že je odôvodnená, tento sudca podpísaním vopred pripraveného vzoru textu, v ktorom sa uvádza, že sú splnené zákonné požiadavky, potvrdil odôvodnenie žiadosti a zároveň zabezpečil splnenie zákonných požiadaviek. V skutočnosti by bolo neprirodzené vyžadovať, aby takéto povolenie obsahovalo konkrétne a podrobné odôvodnenie, keď žiadosť, na základe ktorej sa toto povolenie udeľuje, už takéto dôvody obsahuje podľa vnútroštátneho práva.

Súdny dvor však dodal, že keď je dotknutá osoba informovaná o tom, že sa voči nej použili osobitné vyšetrovacie postupy, povinnosť odôvodnenia podľa Charty vyžaduje, aby bola schopná pochopiť dôvody, pre ktoré bolo použitie týchto postupov povolené, aby mohla prípadne toto povolenie užitočne a účinne napadnúť. Táto požiadavka sa vzťahuje aj na každého sudcu, ktorý musí v závislosti od svojich právomocí overiť zákonnosť uvedeného povolenia z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť dotknutej osoby.

Vnútroštátnemu súdu preto prináleží overiť, či je v rámci dotknutej vnútroštátnej praxe zaručený súlad s Chartou a smernicou „o súkromí a elektronických komunikáciách“ a či osoby dotknuté odpočúvaním, ako aj sudca zodpovedný za overenie zákonnosti povolenia na jeho použitie, sú schopní pochopiť dôvody tohto povolenia.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že ak je povolenie prijaté na základe odôvodnenej a podrobnej žiadosti, je potrebné na jednej strane zabezpečiť, aby tieto osoby mali prístup nielen k rozhodnutiu o povolení, ale aj k žiadosti.

Na druhej strane tie isté osoby musia byť schopné ľahko a jednoznačne pochopiť krížovým čítaním žiadosti a rozhodnutia o povolení presné dôvody, pre ktoré bolo povolenie udelené vzhľadom na skutkové a právne prvky charakterizujúce konkrétny prípad, ktorý je základom žiadosti, rovnako ako je nevyhnutné, aby z takéhoto krížového čítania vyplynula dĺžka platnosti povolenia.

Najmä ak sa v rozhodnutí o povolení uvádza len dĺžka platnosti povolenia a že sú dodržané zákonné ustanovenia uvedené v rozhodnutí, je nevyhnutné, aby žiadosť jasne uvádzala všetky potrebné informácie, aby dotknuté osoby boli schopné pochopiť, že len na základe týchto informácií sudca, ktorý vydal povolenie, dospel na základe odôvodnenia uvedeného v žiadosti k záveru, že boli splnené všetky zákonné požiadavky. Ak krížové čítanie žiadosti a následného povolenia neumožňuje jednoduchým a jednoznačným spôsobom pochopiť dôvody tohto povolenia, je potrebné konštatovať, že povinnosť odôvodnenia, ktorá vyplýva z Charty, nie je splnená.

⁷⁰ Článok 47 druhý odsek Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

b. Získavanie biometrických a genetických údajov v rámci trestného konania

Rozsudok Súdneho dvora z 26. januára 2023, Ministerstvo na vaterešnite raboti (Registrácia biometrických a genetických údajov políciou) (C-205/21, [EU:C:2023:49](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov – Smernica (EÚ) 2016/680 – Článok 4 ods. 1 písm. a) až c) – Zásady týkajúce sa spracúvania osobných údajov – Obmedzenie účelu – Minimalizácia údajov – Článok 6 písm. a) – Jasné rozlišovanie medzi osobnými údajmi rôznych kategórií osôb – Článok 8 – Zákonnosť spracúvania – Článok 10 – Prebratie – Spracúvanie biometrických údajov a genetických údajov – Pojem ‚spracúvanie prípustné podľa práva členského štátu‘ – Pojem ‚úplná nevyhnutnosť‘ – Voľná úvaha – Charta základných práv Európskej únie – Články 7, 8, 47, 48 a 52 – Právo na účinnú súdnu ochranu – Prezumpcia nevinoty – Obmedzenie – Úmyselný trestný čin stíhaný ex offa – Obvinené osoby – Získavanie fotografických a daktyloskopických údajov na účely ich registrácie a odber biologickej vzorky na vytvorenie profilu DNA – Konanie o nútenom výkone získavania – Systematická povaha získavania“

V rámci trestného konania pre daňový podvod, ktoré začali bulharské orgány, bola V. S. obvinená z údajnej účasti na organizovanej zločineckej skupine vytvorenej s cieľom obohatiť sa, aby spoločne s ďalšími osobami spáchala na bulharskom území trestné činy. Po vznesení tohto obvinenia bulharská polícia vyzvala V. S., aby sa podrobila získaniu jej daktyloskopických a fotografických údajov na účely ich registrácie a odberu vzorky na vytvorenie jej profilu DNA. V. S. namietala proti tomuto získaniu.

Na základe vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá stanovuje „policajnú registráciu“ osôb, ktoré sú obvinené z úmyselného trestného činu stíhaného ex offa, policajné orgány požiadali Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) o povolenie núteného výkonu získania genetických a biometrických údajov V. S. K žiadosti policajných orgánov boli priložené len kópie uznesenia o vznesení obvinenia voči nej a vyhlásenia o jej nesúhlase so získaním jej údajov.

Tento súd mal pochybnosti o zlučiteľnosti bulharskej právnej úpravy uplatniteľnej na túto „policajnú registráciu“ so smernicou 2016/680⁷¹ v spojení s Chartou základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), a v dôsledku toho sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor vo svojom rozsudku najprv spresnil podmienky, za ktorých možno spracúvanie biometrických a genetických údajov policajnými orgánmi považovať za prípustné podľa práva členského štátu v zmysle smernice 2016/680. Následne sa vyjadril k uplatňovaniu požiadavky uvedenej v tejto smernici týkajúcej sa spracúvania údajov určitej kategórie osôb, v prípade ktorých sa možno odôvodnene domnievať, že sa podieľajú na trestnom čine, a k dodržiavaniu práva na účinnú súdnu ochranu, ako aj zásady prezumpcie nevinoty v prípade, že vnútroštátna právna úprava umožňuje príslušnému vnútroštátnemu súdu povoliť nútené získanie týchto údajov, ktoré normotvorca Únie považuje za „citlivé“. Napokon sa zaoberal otázkou zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy stanovujúcej systematické získavanie týchto údajov s ustanoveniami smernice 2016/680, ktoré sa týkajú ich spracúvania, pričom zohľadňuje uplatniteľné zásady.

⁷¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977/SVV (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 89).

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor najskôr konštatoval, že smernica 2016/680 v spojení s Chartou⁷² sa má vykladať v tom zmysle, že spracúvanie biometrických a genetických údajov policajnými orgánmi, aby mohli viesť svoje vyšetrovania na účely boja proti trestnej činnosti a udržiavania verejného poriadku, je prípustné podľa práva členského štátu za predpokladu, že právo tohto členského štátu obsahuje dostatočne jasný a presný právny základ pre povolenie uvedeného spracúvania. Skutočnosť, že vnútroštátny legislatívny akt, ktorý obsahuje takýto právny základ, okrem toho odkazuje na všeobecné nariadenie o ochrane údajov,⁷³ a nie na smernicu 2016/680, nemôže sama osebe spochybniť existenciu takéhoto povolenia, pokiaľ z výkladu všetkých uplatniteľných ustanovení vnútroštátneho práva dostatočne jasne, presne a jednoznačne vyplýva, že predmetné spracúvanie biometrických a genetických údajov patrí do pôsobnosti tejto smernice, a nie do pôsobnosti tohto GDPR.

V tejto súvislosti Súdny dvor vzhľadom na skutočnosť, že relevantná vnútroštátna právna úprava odkazovala na ustanovenia GDPR, ktoré upravujú spracúvanie citlivých údajov, pričom preberala obsah ustanovení smernice 2016/680, ktoré sa týkajú spracúvania tých istých údajov,⁷⁴ konštatoval, že tieto ustanovenia nie sú rovnocenné. Zatiaľ čo spracúvanie citlivých údajov príslušnými orgánmi, najmä na účely predchádzania trestným činom a ich vyšetrovania, na ktoré sa vzťahuje smernica 2016/680, môže byť totiž povolené len v prípade úplnej nevyhnutnosti a musí byť podporené primeranými zárukami a stanovené v práve Únie alebo v práve členského štátu, GDPR stanovuje zásadný zákaz spracúvania týchto údajov spolu so zoznamom výnimiek. Vnútroštátny zákonodarcu síce môže v rámci toho istého legislatívneho nástroja stanoviť spracúvanie osobných údajov na účely, na ktoré sa vzťahuje smernica 2016/680, ako aj na iné účely, na ktoré sa vzťahuje GDPR, je však povinný sa uistiť o tom, že nedošlo k nejasnostiam, pokiaľ ide o uplatniteľnosť jedného z týchto dvoch aktov Únie na získavanie citlivých údajov.

Okrem toho, pokiaľ ide o prípadné nesprávne prebratie smernice 2016/680, na ktoré sa odvoláva vnútroštátny súd, Súdny dvor zdôraznil, že táto smernica nevyžaduje, aby vnútroštátne ustanovenia, ktoré umožňujú spracúvanie údajov patriacich do pôsobnosti tejto smernice, obsahovali odkaz na uvedenú smernicu. Spresnil, že ak vnútroštátny zákonodarcu stanovuje spracúvanie biometrických a genetických údajov príslušnými orgánmi, ktoré môžu patriť buď do pôsobnosti tejto smernice, alebo do pôsobnosti GDPR, môže v záujme jasnosti a presnosti výslovne odkázať jednak na ustanovenia vnútroštátneho práva zabezpečujúce prebratie tejto smernice a jednak na GDPR bez toho, aby bol povinný uviesť uvedenú smernicu. V prípade zjavného rozporu medzi vnútroštátnymi ustanoveniami povoľujúcimi predmetné spracúvanie údajov a ustanoveniami, ktoré ho zrejme vylučujú, je však vnútroštátny súd povinný vykladať tieto ustanovenia tak, aby sa zachoval potrebný účinok smernice 2016/680.

Ďalej Súdny dvor rozhodol, že smernica 2016/680⁷⁵ a Charta⁷⁶ nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že v prípade, ak osoba obvinená z úmyselného trestného činu stíhaného *ex officio*

⁷² Článok 10 písm. a) smernice 2016/680 v spojení s článkom 52 Charty.

⁷³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1, ďalej len „GDPR“).

⁷⁴ Článok 9 GDPR a článok 10 smernice 2016/680.

⁷⁵ Článok 6 písm. a) smernice 2016/680.

⁷⁶ Články 47 a 48 Charty zakotvujúce právo na účinnú súdnu ochranu a zásadu prezumpcie nevinoty.

odmietne dobrovoľnú súčinnosť pri získavaní biometrických a genetických údajov o jej osobe na účely ich registrácie, je príslušný trestný súd povinný povoliť opatrenie na nútený výkon tohto získavania bez toho, aby mal právomoc posúdiť, či sa možno odôvodnene domnievať, že dotknutá osoba spáchala trestný čin, z ktorého je obvinená, za predpokladu, že vnútroštátne právo následne zaručuje účinné súdne preskúmanie podmienok tohto obvinenia, z ktorých vyplýva povolenie na vykonanie tohto získavania.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa smernice 2016/680⁷⁷ musia členské štáty zabezpečiť, aby sa jasne rozlišovalo medzi údajmi rôznych kategórií dotknutých osôb, aby tak nedochádzalo k rovnakému stupňu zásahu do ich základného práva na ochranu ich osobných údajov, a to bez ohľadu na to, do ktorej kategórie patria. Táto povinnosť však nie je absolútna. Navyše v rozsahu, v akom sa táto smernica vzťahuje na kategóriu osôb, v prípade ktorých sa možno odôvodnene domnievať, že spáchali trestný čin, Súdny dvor spresnil, že existencia dostatočného počtu dôkazov o vine osoby v zásade umožňuje odôvodnene sa domnievať, že táto osoba spáchala predmetný trestný čin. Smernica 2016/680 tak nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje nútené získavanie údajov, ktoré sa týkajú osôb, v prípade ktorých existujú dostatočné dôkazy o tom, že sú vinné z úmyselného trestného činu stíhaného *ex officio*, a voči ktorým bolo z tohto dôvodu vznesené obvinenie.

Pokiaľ ide o dodržiavanie práva na účinnú súdnu ochranu, keďže vnútroštátny súd, ktorý je príslušný na to, aby povolil opatrenie na nútený výkon získavania citlivých údajov týkajúcich sa obvinenej osoby, nemôže vykonať vecné preskúmanie podmienok vznesenia obvinenia voči nej, Súdny dvor najmä zdôraznil, že skutočnosť, že sa hodnotenie dôkazov, na ktorých sa zakladá obvinenie dotknutej osoby, dočasne vyjme spod súdneho preskúmania, sa môže ukázať ako odôvodnená v prípravnej fáze trestného konania. Takéto preskúmanie by totiž v tejto fáze mohlo narušiť priebeh trestného vyšetrovania, v rámci ktorého sa tieto údaje získavajú, a nadmerne obmedziť schopnosť vyšetrovateľov objasniť ďalšie trestné činy na základe porovnania týchto údajov s údajmi zhromaždenými v rámci iných vyšetrovaní. Toto obmedzenie účinnej súdnej ochrany teda nie je neprimerané, keďže vnútroštátne právo následne zaručuje účinné súdne preskúmanie.

Pokiaľ ide o rešpektovanie práva na prezumpciu nevinu súdnym rozhodnutím, ktorým sa povoľuje získavanie dotknutých údajov, Súdny dvor na jednej strane uviedol, že vzhľadom na to, že v tomto prípade sa toto získavanie obmedzuje na kategóriu osôb, ktorých trestná zodpovednosť ešte nebola preukázaná, nemožno ho samo osebe považovať za také, ktoré by u orgánov vzbudzovalo dojem, že tieto osoby sú vinné. Na druhej strane skutočnosť, že súd, ktorý musí rozhodnúť o vine dotknutej osoby, nemôže v tejto fáze trestného konania posúdiť dostatočnosť dôkazov, na ktorých je založené obvinenie tejto osoby, predstavuje pre túto osobu záruku rešpektovania jej práva na prezumpciu nevinu.

Napokon Súdny dvor dospel k záveru, že smernica 2016/680⁷⁸ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje systematické získavanie biometrických a genetických údajov každej osoby obvinenej z úmyselného trestného činu stíhaného *ex officio* na účely ich registrácie bez toho, aby príslušný orgán musel overiť a preukázať, či je jednak takéto získavanie údajov úplne nevyhnutné na dosiahnutie konkrétnych sledovaných cieľov a jednak, či tieto ciele nemožno dosiahnuť opatreniami, ktoré predstavujú menej závažný zásah do práv a slobôd dotknutej osoby.

⁷⁷ Článok 6 smernice 2016/680.

⁷⁸ Článok 10 smernice 2016/680 v spojení s článkom 4 ods. 1 písm. a) až c) a s článkom 8 ods. 1 a 2 tejto smernice.

Súdny dvor v tomto zmysle zdôraznil, že smernica 2016/680 má okrem iného zabezpečiť zvýšenú ochranu v súvislosti so spracúvaním citlivých údajov, medzi ktoré patria biometrické a genetické údaje, keďže môže spôsobiť značné riziká pre slobody a základné práva. Požiadavka, ktorá je v nej uvedená, aby takéto spracúvanie bolo povolené „len vtedy, ak je úplne nevyhnutné“, sa má vykladať v tom zmysle, že definuje prísnejšie podmienky pre zákonnosť spracúvania týchto citlivých údajov.⁷⁹ Navyše rozsah tejto požiadavky sa musí určiť aj s ohľadom na zásady týkajúce sa spracúvania údajov, ako sú obmedzenie účelov a minimalizácia údajov.

V tejto súvislosti vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje systematické získavanie biometrických a genetických údajov každej osoby obvinenej z úmyselného trestného činu stíhaného *ex offio* na účely ich registrácie, je v zásade v rozpore s touto požiadavkou. Môže totiž viesť k nediferencovanému a všeobecnému získavaniu biometrických a genetických údajov od väčšiny obvinených osôb, keďže pojem „úmyselný trestný čin stíhaný *ex offio*“ má osobitne všeobecný charakter a môže sa uplatňovať na veľký počet trestných činov bez ohľadu na ich povahu a závažnosť, osobitné okolnosti týchto trestných činov, ich prípadnú súvislosť s inými prebiehajúcimi konaniami, záznamy v registri trestov dotknutej osoby alebo jej individuálny profil.

c. Opätovné použitie osobných údajov sprístupnených orgánom v trestnom konaní v rámci správneho konania

Rozsudok zo 7. septembra 2023, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (C-162/22, [EU:C:2023:631](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Telekomunikácie – Spracovávanie osobných údajov v sektore elektronických komunikácií – Smernica 2002/58/ES – Pôsobnosť – Článok 15 ods. 1 – Údaje uchovávané poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb a sprístupnené orgánom činným v trestnom konaní – Následné použitie týchto údajov pri vyšetrovaní nesprávneho služobného postupu“

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (Generálna prokuratúra Litovskej republiky) (ďalej len „generálna prokuratúra“) začala administratívne vyšetrovanie proti žalobcovi vo veci samej, ktorý v tom čase vykonával funkciu prokurátora na litovskej prokuratúre, z dôvodu existencie nepriamych dôkazov, že v rámci vyšetrovania, ktoré riadil, protiprávne poskytol podozrivému a jeho advokátovi dôležité informácie z tohto vyšetrovania.

Komisia generálnej prokuratúry vo svojej správe o tomto vyšetrovaní konštatovala, že žalobca vo veci samej sa skutočne dopustil nesprávneho služobného postupu. Podľa tejto správy bol tento nesprávny služobný postup preukázaný dôkazmi získanými počas administratívneho vyšetrovania. Konkrétne informácie získané počas spravodajských operácií týkajúcich sa trestnej činnosti a údajov zhromaždených v rámci dvoch trestných stíhaní mali potvrdzovať existenciu telefonickkej komunikácie medzi žalobcom vo veci samej a obhajcom podozrivého v rámci vyšetrovania týkajúceho sa tohto podozrivého, ktoré riadil žalobca vo veci samej. Na základe tej istej správy generálny prokurátor vydal dve vyhlášky, ktorými sankcionoval žalobcu vo veci samej a odvolal ho z funkcie. Vilniaus apygardos administracinis teismas (Krajský správny súd Vilnius, Litva), na ktorý žalobca vo veci samej podal žalobu o neplatnosť týchto dvoch vyhlášok, túto žalobu zamietol najmä z dôvodu, že spravodajské úkony týkajúce sa trestnej činnosti vykonané v tejto veci boli zákonné a že informácie získané v súlade

⁷⁹ Vzhľadom na podmienky vyplývajúce z článku 4 ods. 1 písm. b) a c) a z článku 8 ods. 1 smernice 2016/680.

s ustanoveniami zákona o kriminálnom spravodajstve⁸⁰ boli zákonne použité na posúdenie existencie nesprávneho služobného postupu, ktorého sa mal dopustiť žalobca vo veci samej.

Žalobca vo veci samej podal odvolanie na Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v tejto veci, pričom tvrdil, že prístup spravodajských orgánov k údajom o prenose dát a o samotnom obsahu elektronickej komunikácie v rámci spravodajskej operácie týkajúcej sa trestnej činnosti predstavuje zásah do základných práv takej závažnosti, že vzhľadom na ustanovenia smernice o súkromí a elektronických komunikáciách⁸¹ a Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) možno tento prístup poskytnúť len na účely boja proti závažnej trestnej činnosti. Podľa žalobcu vo veci samej pritom zákon o kriminálnom spravodajstve⁸² stanovuje, že takéto údaje možno použiť nielen na vyšetrovanie závažných trestných činov, ale aj na vyšetrovanie disciplinárnych priestupkov alebo nesprávneho služobného postupu v súvislosti s korupciou.

Podľa vnútroštátneho súdu sa otázky nastolené žalobcom vo veci samej týkajú dvoch skutočností, a to na jednej strane prístupu k údajom uchovávaným poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb na iné účely, než je boj proti závažným trestným činom a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť, a na druhej strane, použitia týchto údajov na vyšetrovanie nesprávneho služobného postupu v súvislosti s korupciou po získaní tohto prístupu.

Vnútroštátny súd po tom, čo pripomenul závery vyvedené z rozsudku *Privacy International*⁸³ týkajúce sa pôsobnosti smernice o súkromí a elektronických komunikáciách a závery vyvedené z rozsudku *Prokuratuur* (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronickej komunikácie),⁸⁴ pokiaľ ide o obsah cieľa predchádzania, vyšetrovania, odhaľovania a stíhania trestných činov, uviedol, že Súdny dvor sa ešte nevyjadril k vplyvu neskoršieho použitia predmetných údajov na zásah do základných práv. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal, či takéto neskoršie použitie treba tiež považovať za zásah takej závažnosti do základných práv zakotvených v Charte,⁸⁵ že ho môžu odôvodniť len boj proti závažnej trestnej činnosti a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť, čo by vylučovalo možnosť použiť tieto údaje vo vyšetrovaniach týkajúcich sa nesprávneho služobného postupu súvisiaceho s korupciou.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil obsah svojej judikatúry vyplývajúcej z rozsudkov *La Quadrature du Net a i.*⁸⁶ a *Commissioner of An Garda Síochána a i.*⁸⁷, pričom rozhodol, že článok 15

⁸⁰ Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymas (zákon Litovskej republiky o spravodajských informáciách o trestnej činnosti) z 2. októbra 2012 (Žin., 2012, č. 122-6093) v znení uplatňujúcom sa na skutkový stav vo veci samej (ďalej len „zákon o kriminálnom spravodajstve“).

⁸¹ Predovšetkým článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúcej sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. EÚ L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 337, 2009, s. 11).

⁸² Článok 19 ods. 3 zákona o kriminálnom spravodajstve.

⁸³ Rozsudok zo 6. októbra 2020, *Privacy International* (C-623/17, [EU:C:2020:790](#), bod 39).

⁸⁴ Rozsudok z 2. marca 2021, *Prokuratuur* (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronickej komunikácie) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#), body 33 a 35).

⁸⁵ Články 7 a 8 Charty.

⁸⁶ Rozsudok zo 6. októbra 2020, *La Quadrature du Net a i.* (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, [EU:C:2020:791](#)).

⁸⁷ Rozsudok z 5. apríla 2022, *Commissioner of An Garda Síochána a i.* (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).

ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách v spojení s Chartou⁸⁸ bráni tomu, aby osobné údaje týkajúce sa elektronickej komunikácie, ktoré boli uchovávané na základe legislatívneho opatrenia prijatého na základe tohto ustanovenia poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb a ktoré boli následne na základe toho istého opatrenia poskytnuté príslušným orgánom na účely boja proti závažnej trestnej činnosti, mohli byť použité v rámci vyšetrovaní týkajúcich sa nesprávneho služobného postupu súvisiaceho s korupciou.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o podmienky, za ktorých údaje o prenose dát a polohe týkajúce sa takýchto komunikácií môžu byť použité v správnom konaní týkajúcom sa nesprávneho služobného postupu súvisiaceho s korupciou, Súdny dvor najprv pripomenul, že prístup ku uvedeným údajom možno na základe opatrenia prijatého podľa článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách poskytnúť len v rozsahu, v akom tieto poskytovatelia uchovávajú tieto údaje v súlade s týmto ustanovením. Neskôršie použitie týchto údajov je možné len pod podmienkou, že jednak uchovávanie uvedených údajov poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb bolo v súlade s článkom 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronickej komunikácii, ako ho vykladá judikatúra Súdneho dvora, a jednak, že prístup k tým istým údajom poskytnutý príslušným orgánom bol tiež v súlade s týmto ustanovením.

Pokiaľ ide o ciele spôsobilé odôvodniť použitie údajov, uchovávaných poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb, orgánmi verejnej moci na základe opatrenia, ktoré je v súlade s článkom 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách v súlade s Chartou, Súdny dvor pripomenul, že toto ustanovenie umožňuje členským štátom zaviesť výnimky zo základnej povinnosti zabezpečiť dôvernosc osobných údajov, uvedenej v článku 5 ods. 1 uvedenej smernice, ako aj zo zodpovedajúcich povinností uvedených najmä v článkoch 6 a 9 tej istej smernice, ak takéto obmedzenie predstavuje nevyhnutné, vhodné a primerané opatrenie v demokratickej spoločnosti na zabezpečenie národnej bezpečnosti, obrany, verejnej bezpečnosti alebo na zabránenie, vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie trestných činov alebo neoprávneného používania elektronického komunikačného systému. Na tento účel môžu členské štáty okrem iného prijať legislatívne opatrenia, ktoré stanovujú uchovávanie údajov na obmedzené obdobie, ak je to odôvodnené niektorým z týchto dôvodov.

Súdny dvor pritom spresnil, že článok 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách neodôvodňuje, aby sa výnimka zo základnej povinnosti zabezpečiť dôvernosc elektronických komunikácií a s ňou súvisiacich údajov, a najmä zo zákazu uchovávať tieto údaje, stanoveného v článku 5 tejto smernice, stala pravidlom, inak by toto posledné uvedené ustanovenie stratilo veľkú časť svojej pôsobnosti.

Pokiaľ ide o ciele, ktoré môžu odôvodniť obmedzenie práv a povinností stanovených najmä v článkoch 5, 6 a 9 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, Súdny dvor pripomenul, že výpočet cieľov uvedených v článku 15 ods. 1 prvej vete tejto smernice je taxatívny, v dôsledku čoho musí legislatívne opatrenie prijaté na základe tohto ustanovenia skutočne a striktné zodpovedať jednému z týchto cieľov.

Pokiaľ ide o ciele všeobecného záujmu, ktoré môžu odôvodniť opatrenie prijaté na základe článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, Súdny dvor pripomenul, že z jeho judikatúry, najmä z rozsudkov *La Quadrature du Net* a *i. a Commissioner of An Garda Síochána*

⁸⁸ Články 7, 8, 11 a článok 52 ods. 1 Charty.

a i. vyplýva, že v súlade so zásadou proporcionality existuje hierarchia medzi týmito cieľmi v závislosti od ich dôležitosti a že dôležitosť cieľa sledovaného takýmto opatrením musí byť priamo úmerná závažnosti zásahu, ktorý z neho vyplýva. V tejto súvislosti je dôležitosť cieľa ochrany národnej bezpečnosti vyššia než dôležitosť iných cieľov uvedených v článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, najmä cieľov boja proti trestnej činnosti vo všeobecnosti, hoci aj závažnej, ako aj cieľa ochrany verejnej bezpečnosti. Cieľ ochrany národnej bezpečnosti teda môže, pokiaľ sú splnené ostatné požiadavky stanovené v článku 52 ods. 1 Charty, odôvodniť opatrenia, ktoré zasahujú do základných práv závažnejšie než tie, ktoré by mohli byť odôvodnené týmito ostatnými cieľmi.

Pokiaľ ide konkrétnejšie o cieľ predchádzania, vyšetrovania, odhaľovania a stíhania trestných činov, Súdny dvor uviedol, že v súlade so zásadou proporcionality môže len boj proti závažnej trestnej činnosti a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť odôvodniť také závažné zásahy do základných práv zakotvených v článkoch 7 a 8 Charty, akými sú zásahy, ktoré zahŕňajú uchovávanie údajov o prenose dát a polohe. Preto len zásahy do uvedených základných práv, ktoré nemajú závažnú povahu, môžu byť odôvodnené cieľom predchádzania, vyšetrovania, odhaľovania a stíhania trestných činov vo všeobecnosti.

Z tejto judikatúry vyplýva, že boj proti závažnej trestnej činnosti a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť sú v hierarchii cieľov všeobecného záujmu menej dôležité než ochrana národnej bezpečnosti, ale naopak, že ich dôležitosť je vyššia než dôležitosť boja proti trestným činom vo všeobecnosti a predchádzania menej závažným hrozbám pre verejnú bezpečnosť. V tejto súvislosti však Súdny dvor pripomenul, že možnosť členských štátov odôvodniť obmedzenie práv a povinností stanovených v článkoch 5, 6 a 9 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách treba posudzovať z hľadiska závažnosti zásahu, ktorý spôsobí takéto obmedzenie, a overenia, či je dôležitosť cieľa všeobecného záujmu sledovaného týmto obmedzením priamo úmerná takejto závažnosti.

Okrem toho Súdny dvor pripomenul, že prístup k údajom o prenose dát a polohe uchovávaným poskytovateľmi na základe opatrenia prijatého podľa článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, ktoré sa musí uskutočniť pri úplnom rešpektovaní podmienok vyplývajúcich z judikatúry, ktorá vykladala túto smernicu, možno v zásade odôvodniť len cieľom všeobecného záujmu, ktorý bol týmto poskytovateľom uložený. Inak je to len v prípade, ak je dôležitosť cieľa sledovaného prístupom vyššia než dôležitosť cieľa, ktorý odôvodnil uchovávanie.

Podľa Súdneho dvora sa pritom tieto úvahy uplatňujú *mutatis mutandis* na neskoršie použitie údajov o prenose dát a polohe, uchovávaných poskytovateľmi elektronických komunikačných služieb na základe opatrenia prijatého podľa článku 15 ods. 1 smernice o súkromí a elektronických komunikáciách, na účely boja proti závažnej trestnej činnosti. Takéto údaje totiž po tom, ako boli uchovávané a sprístupnené príslušným orgánom na účely boja proti závažnej trestnej činnosti, nemôžu byť poskytnuté iným orgánom a použité na účely dosiahnutia cieľov, ako je v tomto prípade boj proti nesprávnemu služobnému postupu súvisiacemu s korupciou, ktoré sú menej dôležité v hierarchii cieľov všeobecného záujmu, než je boj proti závažnej trestnej činnosti a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť. Povoľiť v takejto situácii prístup k uchovávaným údajom a ich využívanie by totiž bolo v rozpore s touto hierarchiou cieľov všeobecného záujmu pripomenutou vyššie.

d. Spracúvanie osobných údajov na online sociálnych sieťach

Rozsudok zo 4. júla 2023 (veľká komora), Meta Platforms a i. (Všeobecné podmienky používania sociálnej siete) (C-252/21, [EU:C:2023:537](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Online sociálne siete – Zneužitie dominantného postavenia prevádzkovateľom takejto siete – Zneužitie spočívajúce v spracúvaní osobných údajov používateľov tejto siete stanovenom vo všeobecných podmienkach jej používania – Právomoci orgánu na ochranu hospodárskej súťaže členského štátu konštatovať nesúlad tohto zaobchádzania s týmto nariadením – Skĺbenie s právomocami vnútroštátnych dozorných orgánov na ochranu osobných údajov – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Zásada lojálnej spolupráce – Článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. a) až f) nariadenia 2016/679 – Zákonnosť spracúvania – Článok 9 ods. 1 a 2– Spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov – Článok 4 bod 11– Pojem „súhlas““

Spoločnosť Meta Platforms je vlastníkom online sociálnej siete „Facebook“, ktorá je pre súkromných používateľov bezplatná. Obchodný model tejto sociálnej siete je založený na financovaní prostredníctvom online reklamy, ktorá je prispôbená jej jednotlivým používateľom. Technickým základom takejto reklamy je automatizované zostavovanie detailných profilov používateľov siete a online služieb ponúkaných na úrovni skupiny Meta. Na to, aby používatelia mohli používať uvedenú sociálnu sieť, musia v čase svojho zápisu súhlasiť so všeobecnými podmienkami vypracovanými spoločnosťou Meta Platforms, ktoré odkazujú na zásady používania údajov a súborov cookies stanovené touto spoločnosťou. Podľa týchto všeobecných podmienok Meta Platforms Ireland zhromažďuje okrem údajov, ktoré títo používatelia zadávajú priamo pri ich registrácii, aj údaje týkajúce sa aktivít uvedených používateľov na sociálnej sieti aj mimo nej, a priradzuje ich k účtom dotknutých používateľov na Facebooku. Pokiaľ ide o posledné uvedené údaje, označované tiež ako „údaje off Facebook“, ide jednak o údaje týkajúce sa navštevovania internetových stránok a aplikácií tretích strán a jednak o údaje o používaní iných online služieb patriacich do skupiny Meta (medzi ktoré patrí Instagram a WhatsApp). Takto zhromaždené údaje umožňujú ako celok vyvodiť podrobné závery o preferenciách a záujmoch týchto používateľov.

Rozhodnutím zo 6. februára 2019 Bundeskartellamt (Spolkový úrad pre hospodársku súťaž, Nemecko) zakázal spoločnosti Meta Platforms, aby vo všeobecných podmienkach, ktoré boli v tom čase platné,⁸⁹ podmienila používanie sociálnej siete Facebook súkromnými používateľmi s bydliskom v Nemecku spracúvaním ich údajov off Facebook a aby bez ich súhlasu spracúvala tieto údaje. Okrem toho jej Spolkový úrad pre hospodársku súťaž uložil povinnosť, aby tieto všeobecné podmienky upravila tak, aby z nich jasne vyplývalo, že uvedené údaje sa nebudú zhromažďovať, prepájať s používateľskými účtami na Facebooku ani používať bez súhlasu dotknutých používateľov. Napokon tento úrad zdôraznil, že takýto súhlas nie je platný, ak predstavuje podmienku pre používanie sociálnej siete. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že spracúvanie predmetných údajov, ktoré nie je v súlade s GDPR⁹⁰, predstavuje zneužívanie dominantného postavenia spoločnosti Meta Platforms na trhu online sociálnych sietí.

Meta Platforms podala proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf, Nemecko). Keďže Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd Düsseldorf, Nemecko) mal pochybnosti o tom, či orgány na ochranu hospodárskej súťaže môžu vykonávať dozor nad súladom spracúvania osobných údajov s požiadavkami stanovenými v GDPR, ako aj v súvislosti s výkladom a uplatňovaním niektorých ustanovení tohto nariadenia, obrátil sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.

⁸⁹ Dňa 31. júla 2019 zaviedla Meta Platforms nové všeobecné podmienky, v ktorých sa výslovne uvádza, že používateľ namiesto platenia za používanie produktov Facebooku vyhlási, že súhlasí so zobrazovaním reklám.

⁹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1, ďalej len „GDPR“).

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore sa vo svojom rozsudku vyslovil k právomoci vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže konštatovať, že spracúvanie osobných údajov nie je v súlade s GDPR, ako aj o jej skĺbení s právomocami vnútroštátnych dozorných orgánov na ochranu osobných údajov.⁹¹ Okrem toho poskytol spresnenia k možnosti prevádzkovateľa sociálnej site spracúvať „citlivé“ osobné údaje jej používateľov, k podmienkam, za ktorých je spracúvanie údajov takýmto prevádzkovateľom zákonné, ako aj k platnosti súhlasu, ktorý na účely takéhoto spracúvania udelili títo používatelia podniku s dominantným postavením na vnútroštátnom trhu online sociálnych sietí.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade, pokiaľ ide o právomoc orgánu na ochranu hospodárskej súťaže konštatovať nesúlad spracúvania osobných údajov s GDPR, Súdny dvor usúdil, že s výhradou dodržania povinnosti lojálnej spolupráce⁹² s dozornými orgánmi pre ochranu údajov môže takýto orgán v rámci preskúmania, či došlo k zneužitiu dominantného postavenia podnikom,⁹³ konštatovať, že všeobecné podmienky používania vypracované týmto podnikom v oblasti spracúvania osobných údajov a ich vykonávanie nie sú v súlade s týmto nariadením, ak je toto konštatovanie potrebné na preukázanie existencie takéhoto zneužitia. Ak však orgán na ochranu hospodárskej súťaže poukáže na porušenie GDPR v rámci konštatovania zneužitia dominantného postavenia, nenahrádza dozorné orgány.

Vzhľadom na zásadu lojálnej spolupráce platí, že ak orgány na ochranu hospodárskej súťaže majú pri výkone svojich právomocí preskúmať, či je správanie podniku v súlade s ustanoveniami GDPR, musia sa vzájomne dohodnúť a lojálne spolupracovať s dotknutými vnútroštátnymi dozornými orgánmi alebo vedúcim dozorným orgánom. Všetky tieto orgány sú tak povinné dodržiavať svoje príslušné právomoci a kompetencie tak, aby boli dodržané povinnosti vyplývajúce z GDPR, ako aj ciele tohto nariadenia, a aby bol zachovaný ich potrebný účinok. Z toho vyplýva, že ak sa vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže v rámci preskúmania, či určitý podnik zneužil dominantné postavenia, domnieva, že je potrebné preskúmať súlad správania tohto podniku s ustanoveniami GDPR, uvedený orgán musí overiť, či toto správanie alebo podobné správanie už boli predmetom rozhodnutia zo strany príslušného vnútroštátneho dozorného orgánu, vedúceho dozorného orgánu alebo Súdneho dvora. Ak je to tak, orgán na ochranu hospodárskej súťaže sa od neho nemôže odchyliť, avšak môže z nich vyvodiť vlastné závery z hľadiska uplatnenia práva hospodárskej súťaže.

Ak má vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže pochybnosti o rozsahu posúdenia vykonaného príslušným vnútroštátnym dozorným orgánom alebo vedúcim dozorným orgánom, pokiaľ je predmetné správanie alebo podobné správanie zároveň predmetom preskúmania zo strany týchto orgánov, alebo ak sa v prípade neexistencie vyšetrovania zo strany uvedených orgánov domnieva, že správanie podniku nie je v súlade s ustanoveniami GDPR, musí sa orgán na ochranu hospodárskej súťaže poradiť s týmito orgánmi a požiadať ich o spoluprácu, aby sa zbavil svojich pochybností alebo aby určil, či treba pred vykonaním vlastného posúdenia počkať na prijatie rozhodnutia zo strany dotknutého dozorného orgánu. Ak tieto dozorné orgány nevznesú námietku alebo neodpovedia v primeranej lehote, orgán na ochranu hospodárskej súťaže môže pokračovať vo vlastnom vyšetrovaní.

⁹¹ V zmysle článkov 51 až 59 GDPR.

⁹² Zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ.

⁹³ V zmysle článku 102 ZFEÚ.

V druhom rade, pokiaľ ide o spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov,⁹⁴ Súdny dvor usúdil, že v prípade, ak používateľ online sociálnej siete navštívi internetové stránky alebo aplikácie majúce vzťah k jednej alebo k viacerým týmto kategóriám a prípadne do nich zadá údaje prostredníctvom registrácie alebo uskutočnenia online objednávok, treba spracúvanie osobných údajov prevádzkovateľom tejto online sociálnej siete⁹⁵ považovať za „spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov“ v zmysle článku 9 ods. 1 GDPR, ak môže odhaliť informácie patriace do jednej z týchto osobitných kategórií, bez ohľadu na to, či sa tieto informácie týkajú používateľa tejto siete alebo akejkoľvek inej fyzickej osoby. Takéto spracúvanie údajov je s výhradou určitých výnimiek v zásade zakázané.⁹⁶

V poslednej uvedenej súvislosti Súdny dvor spresnil, že ak používateľ online sociálnej siete navštívi internetové stránky alebo aplikácie, ktoré súvisia s jednou alebo viacerými uvedenými osobitnými kategóriami údajov, zjavne nezverejňuje⁹⁷ údaje týkajúce sa tohto navštívenia, ktoré zhromaždil prevádzkovateľ tejto online sociálnej siete prostredníctvom súborov cookies alebo podobných technológií ukladania údajov. Okrem toho, ak takýto používateľ zadá údaje na takýchto internetových stránkach, resp. v takýchto aplikáciách, alebo klikne na tlačidlá výberu na týchto stránkach alebo v týchto aplikáciách, akými sú tlačidlá „páči sa mi to“ alebo „zdieľať“ alebo tlačidlá umožňujúce používateľovi identifikovať sa na týchto stránkach alebo v týchto aplikáciách pomocou prihlasovacích údajov spojených s jeho používateľským účtom na sociálnej sieti, jeho telefónnym číslom alebo e-mailovou adresou, zjavne zverejňuje takto zadané údaje alebo údaje vyplývajúce z kliknutia na tieto tlačidlá len v prípade, že vopred výslovne vyjadril svoju voľbu, prípadne na základe individuálneho nastavenia vykonaného s úplnou znalosťou veci, zverejniť údaje, ktoré sa ho týkajú, neobmedzenému počtu osôb.

V treťom rade, pokiaľ ide všeobecne o podmienky zákonnosti spracúvania osobných údajov, Súdny dvor pripomenul, že podľa GDPR je spracúvanie osobných údajov zákonné iba vtedy a iba rozsahu, v akom s ním dotknutá osoba súhlasila na jeden alebo viacero konkrétnych účelov.⁹⁸ V prípade neexistencie takéhoto súhlasu alebo v prípade, že tento súhlas nebol daný slobodne, konkrétne,

⁹⁴ Uvedené v článku 9 ods. 1 GDPR. Toto ustanovenie stanovuje, že „zakazuje sa spracúvanie osobných údajov, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženské alebo filozofické presvedčenie alebo členstvo v odborových organizáciách, a spracúvanie genetických údajov, biometrických údajov na individuálnu identifikáciu fyzickej osoby, údajov týkajúcich sa zdravia alebo údajov týkajúcich sa sexuálneho života alebo sexuálnej orientácie fyzickej osoby“.

⁹⁵ Toto spracúvanie spočíva v zhromažďovaní údajov získaných z prehliadania týchto stránok a aplikácií, ako aj údajov zadaných používateľom, a to prostredníctvom integrovaných rozhraní, súborov cookies alebo podobných technológií ukladania údajov, v prepájaní všetkých týchto údajov s účtom používateľa na sociálnej sieti a v ich používaní týmto prevádzkovateľom.

⁹⁶ Stanovených v článku 9 ods. 2 GDPR. V tomto ustanovení sa uvádza: „Odsek 1 sa neuplatňuje, ak platí niektorá z týchto podmienok:

a) dotknutá osoba vyjadrila výslovný súhlas so spracúvaním týchto osobných údajov na jeden alebo viacero určených účelov, s výnimkou prípadov, keď sa v práve Únie alebo v práve členského štátu stanovuje, že zákaz uvedený v odseku 1 nemôže dotknutá osoba zrušiť;

...

e) spracúvanie sa týka osobných údajov, ktoré dotknutá osoba preukázateľne zverejnila;

f) spracúvanie je nevyhnutné na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov, alebo kedykoľvek, keď súdy vykonávajú svoju súdnu právomoc;

...”

⁹⁷ V zmysle článku 9 ods. 2 písm. e) GDPR.

⁹⁸ Podľa článku 6 ods. 1 prvého pododseku písm. a) GDPR.

informovaným a jednoznačným spôsobom, je takéto spracúvanie napriek tomu odôvodnené, ak spĺňa niektorú z požiadaviek nevyhnutnosti,⁹⁹ ktoré sa musia vykladať reštriktívne. Spracúvanie osobných údajov používateľov uskutočnené prevádzkovateľom online sociálnej siete však možno považovať za nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnými stranami sú títo používatelia, len pod podmienkou, že toto spracúvanie je objektívne nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou zmluvného plnenia určeného uvedeným používateľom, takže bez tohto spracúvania by nebolo možné dosiahnuť hlavný predmet zmluvy.

Navyše podľa Súdného dvora možno predmetné spracúvanie považovať za nevyhnutné na účely oprávnených záujmov, ktoré sleduje prevádzkovateľ alebo tretia strana, len pod podmienkou, že uvedený prevádzkovateľ oznámil používateľom, od ktorých boli údaje získané, oprávnený záujem, ktorý sa ich spracúvaním sleduje, že toto spracúvanie sa uskutočňuje v medziach toho, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie tohto oprávneného záujmu, a že so zreteľom na všetky relevantné okolnosti zo zváženia protichodných záujmov vyplýva, že záujmy alebo základné práva a slobody týchto používateľov neprevažujú nad uvedeným oprávneným záujmom prevádzkovateľa alebo tretej strany. Súdny dvor pritom najmä usúdil, že bez ich súhlasu prevažujú záujmy a základné práva uvedených používateľov nad záujmom prevádzkovateľa online sociálnej siete na personalizácii reklamy, prostredníctvom ktorej financuje svoju činnosť.

Napokon Súdny dvor spresnil, že predmetné spracúvanie údajov je odôvodnené, ak je skutočne nevyhnutné na splnenie zákonnej povinnosti, ktorá sa vzťahuje na prevádzkovateľa na základe ustanovenia práva Únie alebo práva dotknutého členského štátu, že tento právny základ zodpovedá cieľu verejného záujmu a je primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a že toto spracúvanie sa uskutočňuje v medziach toho, čo je nevyhnutne potrebné.

Vo štvrtom a poslednom rade, pokiaľ ide o platnosť súhlasu dotknutých používateľov so spracúvaním ich údajov na základe GDPR, Súdny dvor konštatoval, že okolnosť, že prevádzkovateľ online sociálnej siete má dominantné postavenie na trhu s online sociálnymi sieťami, sama osebe nebráni tomu, aby používatelia takejto siete mohli platne udeliť súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov týmto prevádzkovateľom. Vzhľadom však na to, že takéto postavenie môže ovplyvniť slobodu voľby týchto používateľov a spôsobiť zjavnú nerovnováhu medzi týmito používateľmi a uvedeným prevádzkovateľom, je táto okolnosť dôležitým prvkom pri určení, či bol súhlas skutočne poskytnutý platne, a najmä slobodne, čo musí preukázať tento prevádzkovateľ.¹⁰⁰

Konkrétne používatelia predmetných sociálnych sietí musia mať v rámci zmluvného procesu možnosť individuálne odmietnuť udeliť svoj súhlas s konkrétnymi operáciami spracúvania údajov, ktoré nie sú nevyhnutné na plnenie zmluvy, bez toho, aby boli povinní sa v plnom rozsahu vzdať používania tejto online sociálnej siete, čo znamená, že uvedeným používateľom sa ponúkne, prípadne za primeranú odmenu, rovnocenná alternatíva, s ktorou nie sú spojené takéto operácie spracúvania údajov. Navyše musí byť možné udeliť samostatný súhlas so spracúvaním údajov *off* Facebook.

⁹⁹ Uvedené v článku 6 ods. 1 prvom pododseku písm. b) až f) GDPR. Podľa týchto ustanovení je spracúvanie zákonné iba vtedy a iba rozsahu, v akom je okrem iného nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba [článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. b) GDPR], na splnenie zákonnej povinnosti prevádzkovateľa [článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. c) GDPR] alebo na účely oprávnených záujmov, ktoré sleduje prevádzkovateľ alebo tretia strana [článok 6 ods. 1 prvý pododsek písm. f) GDPR].

¹⁰⁰ Na základe článku 7 ods. 1 GDPR.

e. Právo na prístup k osobným údajom

Rozsudok z 26. októbra 2023, FT (Kópie lekárskeho záznamu) (C-307/22, [EU:C:2023:811](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spracovanie osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Články 12, 15 a 23 – Právo dotknutej osoby na prístup k jej osobným údajom, ktoré sa spracúvajú – Právo na bezplatné získanie prvej kópie týchto údajov – Spracovanie údajov pacienta jeho lekárom – Lekársky záznam – Dôvody žiadosti o prístup – Použitie údajov na účely vyvodenia zodpovednosti ošetrojúcej osoby – Pojem „kópia““

DW požiadal FT, svoju stomatologičku, aby mu bezodplatne odovzdala prvú kópiu jeho lekárskeho záznamu. Túto žiadosť podal s cieľom vyvodiť voči FT zodpovednosť za pochybenia, ktorých sa údajne dopustila pri poskytovaní stomatologického ošetrovania.

Na základe nemeckého práva, podľa ktorého môže pacient získať kópiu svojho lekárskeho záznamu pod podmienkou, že ošetrojúcej osobe uhradí poplatky, ktoré z toho vyplývajú,¹⁰¹ FT odmietla poskytnúť takúto kópiu DW, v nadväznosti na čo DW podal žalobu. V prvostupňovom konaní aj odvolacom konaní sa vyhovel žiadosti DW o bezplatné poskytnutie prvej kópie jeho lekárskeho záznamu.

Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), na ktorý FT podala opravný prostriedok „Revision“, položil Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa výkladu ustanovení GDPR, ktoré sa týkajú postupov výkonu práva dotknutej osoby na prístup k jej údajom, ako aj obmedzení rozsahu tohto práva.¹⁰²

Súdny dvor vo svojom rozsudku najprv dospel k záveru, že prevádzkovateľ musí na žiadosť dotknutej osoby bezplatne poskytnúť prvú kópiu jej osobných údajov na iné účely než tie, ktorých cieľom je oboznámiť sa so spracúvaním týchto údajov a overiť zákonnosť, ktoré sú výslovne uvedené v preambule GDPR. Ďalej rozhodol o rozsahu možnosti členských štátov obmedziť, s cieľom chrániť ekonomické záujmy prevádzkovateľa, právo získať kópiu údajov tým, že dotknutej osobe uloží povinnosť uhradiť poplatky, ktoré na tento účel vznikli tomuto prevádzkovateľovi. Napokon skúmal, či je v určitých prípadoch potrebné poskytnúť dotknutej osobe úplnú kópiu údajov z jej lekárskeho záznamu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé, pokiaľ ide o otázku, či bezplatné poskytnutie prvej kópie údajov dotknutej osobe je pre prevádzkovateľa záväzné aj na iné účely, ako sú účely výslovne uvedené v preambule GDPR, Súdny dvor pripomenul, že článok 15 ods. 3 prvá veta tohto nariadenia priznáva dotknutej osobe právo získať vernú reprodukciu jej osobných údajov chápaných v širšom zmysle, ktoré sú predmetom operácií, ktoré sa musia kvalifikovať ako „spracúvanie prevádzkovateľom“. ¹⁰³ Okrem toho

¹⁰¹ Ustanovenie § 630g ods. 2 druhá veta Bürgerliches Gesetzbuch (nemecký Občiansky zákonník).

¹⁰² Konkrétne výkladu článku 12 ods. 5, článku 15 ods. 1 a 3 a článku 23 ods. 1 písm. i) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1, ďalej len „GDPR“).

¹⁰³ Rozsudok zo 4. mája 2023, *Österreichische Datenschutzbehörde a CRIF* (C-487/21, [EU:C:2023:369](#), bod 28).

z kombinovaného výkladu príslušných ustanovení GDPR¹⁰⁴ vyplýva, že dotknutá osoba má na jednej strane právo získať bezplatne prvú kópiu svojich osobných údajov, ktoré sa spracúvajú, a na druhej strane, že prevádzkovateľ môže za určitých podmienok požadovať primerané poplatky zohľadňujúce administratívne náklady alebo odmietnuť konať na základe žiadosti, ak je zjavne neopodstatnená alebo neprimeraná.

Žiadne z týchto ustanovení však nepodmieňuje bezplatné poskytnutie prvej kópie osobných údajov tým, aby dotknutá osoba odôvodnila svoju žiadosť. V dôsledku toho dôvody žiadostí výslovne uvedené v preambule GDPR¹⁰⁵ nemôžu obmedziť rozsah pôsobnosti uvedených ustanovení. Právo na prístup k údajom týkajúcim sa zdravia¹⁰⁶ teda nemožno obmedziť odmietnutím prístupu alebo požadovaním zaplatenia náhrady na základe niektorého z týchto dôvodov, čo sa vzťahuje aj na právo na bezplatné získanie prvej kópie.

Okrem toho zásada, že prvá kópia údajov je bezplatná, a skutočnosť, že nie je potrebné uvádzať osobitné odôvodnenie žiadosti o prístup, nevyhnutne prispievajú k uľahčeniu výkonu práv, ktoré dotknutej osobe priznáva GDPR. V dôsledku toho vzhľadom na význam, ktorý toto nariadenie priznáva právu na prístup k osobným údajom na dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje, nemôže výkon tohto práva podliehať podmienkam, ktoré normotvorca Únie výslovne nestanovil.

Po druhé Súdny dvor konštatoval, že členský štát nie je oprávnený prijať vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá s cieľom chrániť ekonomické záujmy prevádzkovateľa ukladá dotknutej osoby poplatky za prvú kópiu jej osobných údajov.

Je pravda, že podľa GDPR právo dotknutej osoby získať bezplatne prvú kópiu svojich osobných údajov nie je absolútne a za určitých podmienok by ochrana práv a slobôd iných mohla odôvodniť obmedzenie tohto práva.¹⁰⁷ No vzhľadom na to, že v tomto prípade je cieľom vnútroštátnej právnej úpravy chrániť ekonomické záujmy ošetrovujúcich osôb tým, že sa zabráni zbytočným žiadostiam o kópie, takéto úvahy nemôžu patriť do rozsahu takýchto práv a slobôd iných.

Takáto právna úprava totiž vedie k odrádzaniu nielen od žiadostí, ktoré sú zbytočné, ale aj od žiadostí o získanie prvej bezplatnej kópie spracúvaných osobných údajov z legitímneho dôvodu. V dôsledku toho nevyhnutne porušuje zásadu bezplatnosti prvej kópie, a tým spochybňuje potrebný účinok práva dotknutej osoby na prístup k jej údajom, ako ho stanovuje GDPR, ako aj ochranu, ktorú toto nariadenie zaručuje.

Okrem toho Súdny dvor zdôraznil, že ekonomické záujmy prevádzkovateľov boli zohľadnené v rámci GDPR, ktoré definuje okolnosti, za ktorých môže prevádzkovateľ požadovať úhradu poplatkov za poskytnutie kópie osobných údajov.

Po tretie a nakoniec Súdny dvor konštatoval, že v rámci vzťahu medzi lekárom a pacientom, právo na získanie kópie osobných údajov znamená, že sa dotknutej osobe musí poskytnúť verná a zrozumiteľná reprodukcia všetkých týchto údajov. Toto právo zahŕňa právo získať úplnú kópiu dokumentov

¹⁰⁴ Článok 12 ods. 5 a článok 15 ods. 1 a 3 GDPR.

¹⁰⁵ Prvá veta odôvodnenia 63 GDPR stanovuje, že „dotknutá osoba by mala mať právo na prístup k osobným údajom, ktoré boli o nej získané, a uvedené právo aj jednoducho a v primeraných intervaloch uplatňovať, aby si bola vedomá zákonnosti spracúvania a mohla si ju overiť“.

¹⁰⁶ Zaručené v článku 15 ods. 1 GDPR.

¹⁰⁷ V zmysle článku 23 ods. 1 písm. i) GDPR.

obsiahnutých v lekárskom zázname, ak je to potrebné na to, aby si táto osoba mohla overiť správnosť a úplnosť svojich údajov a zabezpečiť ich zrozumiteľnosť.

V tejto súvislosti poznamenal, že pokiaľ ide o osobné údaje týkajúce sa zdravia, v GDPR sa uvádza, že právo dotknutých osôb na prístup zahŕňa prístup k „údajom v ich lekárskejších záznamoch obsahujúcich informácie ako diagnóza, výsledky vyšetrení, posudky ošetrojúcich lekárov a akákoľvek poskytnutá terapia alebo uskutočnené zákroky“¹⁰⁸. Práve z dôvodu citlivosti týchto údajov normotvorca Únie zdôraznil, že je dôležité zabezpečiť, aby bol prístup fyzických osôb k ich údajom obsiahnutým v ich lekárskom zázname čo najúplnejší a najpresnejší, ale aj zrozumiteľný.

V prípade výsledkov vyšetrení, posudkov ošetrojúcich lekárov a terapie alebo uskutočnených zákrokov poskytovaných pacientovi, ktoré vo všeobecnosti zahŕňajú početné technické údaje, či dokonca obrázky, by však poskytnutie jednoduchého zhrnutia alebo kompilácie týchto údajov lekárom s cieľom predložiť ich v súhrnnej forme, mohlo viesť ku vzniku rizika, že niektoré relevantné údaje budú opomenuté alebo reprodukované nesprávnym spôsobom, alebo v každom prípade, že overenie ich správnosti a úplnosti, ako aj ich porozumenie pacientom budú sťažené.

f. Ukladanie správnych pokút za porušenie GDPR

Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (C-683/21, [EU:C:2023:949](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 4 body 2 a 7 – Pojmy ‚spracúvanie‘ a ‚prevádzkovateľ‘ – Vývoj mobilnej IT aplikácie – Článok 26 – Spoločná zodpovednosť za spracúvanie – Článok 83 – Ukladanie správnych pokút – Podmienky – Požiadavka, aby k porušeniu došlo úmyselne alebo z nedbanlivosti – Zodpovednosť prevádzkovateľa za spracúvanie osobných údajov vykonávané sprostredkovateľom“

V roku 2020 sa litovské orgány s cieľom lepšie zvládnuť pandémiu COVID-19 rozhodli zorganizovať obstaranie mobilnej IT aplikácie. Táto aplikácia mala prispieť k epidemiologickému monitorovaniu umožnením zaznamenávania a monitorovania údajov o osobách, ktoré boli vystavené vírusu COVID-19.

Na tento účel Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (Národné centrum verejného zdravotníctva pri ministerstve zdravotníctva, Litva; ďalej len „NVSC“), poverené týmto obstaraním, kontaktovalo spoločnosť UAB „IT sprendimai sėkmei“ (ďalej len „ITSS“), pričom ju požiadalo o vytvorenie takejto mobilnej aplikácie. Následne zamestnanci NVSC zaslali tejto spoločnosti e-maily týkajúce sa najmä otázok, ktoré mali byť uvedené v tejto aplikácii.

V období od apríla do mája 2020 bola mobilná aplikácia vytvorená spoločnosťou ITSS sprístupnená verejnosti. V dôsledku toho ju využilo 3 802 osôb, pričom tieto osoby poskytli rôzne údaje požadované touto aplikáciou, ktoré sa ich týkali. Z dôvodu nedostatku financovania však NVSC spoločnosti ITSS nezažiadalo žiadnu verejnú zákazku na oficiálne obstaranie tejto mobilnej aplikácie a ukončilo s tým súvisiace konanie.

¹⁰⁸ Odôvodnenie 63 GDPR.

Medzitým vnútroštátny dozorný orgán začal vyšetrovanie týkajúce sa spracúvania osobných údajov vyplývajúceho z používania tejto aplikácie. Rozhodnutím tohto orgánu prijatým po skončení vyšetrovania boli uložené správne pokuty tak NVSC, ako aj spoločnosti ITSS považovanej za spoločného prevádzkovateľa.

NVSC napadlo toto rozhodnutie na Vilniaus apygardos administracinis teismas (Krajský správny súd Vilnius, Litva). Keďže mal tento súd pochybnosti o výklade viacerých ustanovení GDPR¹⁰⁹, podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor zasadajúci v zložení veľkej komory vo svojom rozsudku spresnil pojmy „prevádzkovateľ“, „spoloční prevádzkovatelia“ a „spracúvanie“¹¹⁰ a rozhodol o možnosti uložiť správnu pokutu prevádzkovateľovi,¹¹¹ ak k porušeniu sankcionovaných ustanovení GDPR nedošlo úmyselne alebo z nebanlivosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor uviedol, že subjekt, ktorý poveril podnik vývojom mobilnej IT aplikácie a ktorý sa v tejto súvislosti podieľal na určení účelov a prostriedkov spracúvania osobných údajov vykonávaného prostredníctvom tejto aplikácie, sa môže považovať za prevádzkovateľa.¹¹² Toto konštatovanie nemôže spochybniť skutočnosť, že tento subjekt sám neuskutočnil operácie spracúvania takýchto údajov, výslovne neudelil svoj súhlas s uskutočnením konkrétnych operácií takéhoto spracúvania alebo so sprístupnením uvedenej mobilnej aplikácie verejnosti a túto mobilnú aplikáciu neobstaral, s výnimkou toho, že by pred týmto sprístupnením verejnosti uvedený subjekt výslovne nesúhlasil s týmto sprístupnením a z toho vyplývajúcim spracúvaním osobných údajov.

V druhom rade kvalifikácia dvoch subjektov ako spoločných prevádzkovateľov nepredpokladá existenciu dohody medzi týmito subjektmi o určení účelov a prostriedkov spracúvania predmetných osobných údajov, ani existenciu dohody, ktorá stanovuje podmienky týkajúce sa spoločnej zodpovednosti za spracúvanie. Je pravda, že podľa GDPR¹¹³ musia spoloční prevádzkovatelia formou vzájomnej dohody transparentne určiť svoje príslušné zodpovednosti na účely zabezpečenia dodržiavania požiadaviek tohto nariadenia. Existencia takejto dohody však nepredstavuje predpoklad toho, aby boli dva alebo viaceré subjekty kvalifikované ako „spoloční prevádzkovatelia“, ale povinnosť, ktorú GDPR ukladá spoločným prevádzkovateľom, ak už sú takto kvalifikovaní, na účely zabezpečenia dodržiavania požiadaviek tohto nariadenia, ktoré sú im uložené. Táto kvalifikácia tak vyplýva zo samotnej skutočnosti, že na určení účelov a prostriedkov spracúvania sa podieľali viaceré subjekty.

Pokiaľ ide o spoločné určenie účelov a prostriedkov spracúvania dotknutými subjektmi, Súdny dvor spresnil, že ich účasť na tomto určení môže mať rôzne formy a môže vyplývať tak z ich spoločného rozhodnutia, ako aj z ich zbiehajúcich sa rozhodnutí. V tomto poslednom uvedenom prípade sa však

¹⁰⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1, ďalej len „GDPR“).

¹¹⁰ Definované v článku 4 bode 7, článku 26 ods. 1 a článku 4 bode 2 GDPR.

¹¹¹ Podľa článku 83 GDPR.

¹¹² V zmysle článku 4 bodu 7 GDPR.

¹¹³ Článok 26 ods. 1 GDPR v spojení s jeho odôvodnením 79.

tieto rozhodnutia musia dopĺňať tak, aby každé z nich malo konkrétny účinok na určenie účelov a prostriedkov spracúvania.

V treťom rade Súdny dvor uviedol, že používanie osobných údajov na IT testovanie mobilnej aplikácie predstavuje spracúvanie.¹¹⁴ Inak je to však v prípade, ak takéto údaje boli anonymizované takým spôsobom, že osoba dotknutá týmito údajmi nie je alebo už nie je identifikovateľná, alebo ak ide o fiktívne údaje, ktoré sa netýkajú existujúcej fyzickej osoby.

Na jednej strane totiž otázka, či sa osobné údaje používajú na IT testovanie alebo na iný účel, nemá vplyv na kvalifikáciu operácie ako „spracúvania“. Na druhej strane len spracúvanie, ktoré sa týka osobných údajov, možno kvalifikovať ako „spracúvanie“ v zmysle GDPR. Fiktívne alebo anonymné údaje však nepredstavujú osobné údaje.

Vo štvrtom a poslednom rade Súdny dvor konštatoval, že podľa článku 83 GDPR možno prevádzkovateľovi uložiť správnu pokutu len vtedy, ak sa preukáže, že pravidlá obsiahnuté v tomto nariadení porušil úmyselne alebo z nedbanlivosti.¹¹⁵

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že normotvorca Únie neponechal členským štátom mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o hmotnoprávne podmienky, ktoré musí dozorný orgán dodržať, keď sa rozhodne uložiť prevádzkovateľovi správnu pokutu podľa tohto ustanovenia. Skutočnosť, že GDPR dáva členským štátom možnosť stanoviť výnimky vo vzťahu k orgánom verejnej moci a verejnoprávnym subjektom usadeným na ich území,¹¹⁶ ako aj požiadavky týkajúce sa postupu, ktorý majú dozorné orgány dodržať pri ukladaní správnej pokuty,¹¹⁷ vôbec neznamená, že by boli tieto štáty tiež oprávnené stanoviť takéto hmotnoprávne podmienky.

Pokiaľ ide o tieto podmienky, Súdny dvor poznamenal, že medzi skutočnosťami vymenované v GDPR, ktoré má dozorný orgán zohľadniť pri ukladaní správnej pokuty prevádzkovateľovi, patrí „úmyselný alebo nedbanlivostný charakter porušenia“.¹¹⁸ Naproti tomu žiadna z týchto skutočností neuvádza žiadnu možnosť na vznik zodpovednosti prevádzkovateľa v prípade, že nedošlo k zavineniu z jeho strany. Iba porušenia ustanovení GDPR, ktorých sa dopustil prevádzkovateľ úmyselne alebo z nedbanlivosti, môžu viesť k uloženiu správnej pokuty tomuto prevádzkovateľovi podľa článku 83 tohto nariadenia.

Súdny dvor dodal, že tento výklad je podporený všeobecnou štruktúrou a účelom GDPR. V tejto súvislosti spresnil, že existencia systému sankcií podľa GDPR, ktorý umožňuje uložiť, ak to odôvodňujú osobitné okolnosti každého jednotlivého prípadu, správnu pokutu, podnecuje prevádzkovateľov a sprostredkovateľov k dodržiavaniu tohto nariadenia a že správne pokuty svojím odradzujúcim účinkom prispievajú k posilneniu ochrany dotknutých osôb. Normotvorca Únie však nepovažoval za potrebné stanoviť uloženie správnych pokút v prípade neexistencie zavinenia. Vzhľadom na skutočnosť, že GDPR sa usiluje o rovnocennú a zároveň jednotnú úroveň ochrany a na tento účel sa

¹¹⁴ V zmysle článku 4 bodu 2 GDPR.

¹¹⁵ Porušenie uvedené v článku 83 ods. 4 až 6.

¹¹⁶ Podľa článku 83 ods. 7 GDPR, ktorý stanovuje, že „... každý členský štát môže stanoviť pravidlá, či a v akom rozsahu sa môžu správne pokuty uložiť orgánom verejnej moci a verejnoprávnym subjektom zriadeným [usadeným – *neoficiálny preklad*] v danom členskom štáte“.

¹¹⁷ Podľa článku 83 ods. 8 GDPR v spojení s jeho odôvodnením 129.

¹¹⁸ Článok 83 ods. 2 písm. b) GDPR.

musí uplatňovať konzistentne v celej Únii, bolo by v rozpore s týmto účelom umožniť členským štátom stanoviť takýto režim ukladania pokút.

Okrem toho Súdny dvor rozhodol, že takúto pokutu možno uložiť prevádzkovateľovi v súvislosti so spracovateľskými operáciami s osobnými údajmi, ktoré v jeho mene vykonal sprostredkovateľ, okrem prípadov, v ktorých tento sprostredkovateľ v rámci týchto operácií vykonal spracúvanie na svoje vlastné účely alebo spracúval tieto údaje spôsobom nezlučiteľným s rámcom alebo spôsobmi spracúvania, ako boli určené prevádzkovateľom, alebo takým spôsobom, o ktorom sa nemožno rozumne domnievať, že by s ním tento prevádzkovateľ súhlasil. V tomto prípade sa sprostredkovateľ musí považovať za prevádzkovateľa takéhoto spracúvania.

Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Deutsche Wohnen (C-807/21, [EU:C:2023:950](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Článok 4 bod 7 – Pojem „prevádzkovateľ“ – Článok 58 ods. 2 – Právomoci dozorných orgánov uložiť nápravné opatrenia – Článok 83 – Ukladanie správnych pokút právnickej osobe – Podmienky – Rozhodovací priestor členských štátov – Požiadavka úmyselného alebo nedbanlivostného charakteru porušenia“

Deutsche Wohnen SE (ďalej len „DW“) je realitná spoločnosť, ktorá prostredníctvom podielov v rôznych spoločnostiach vlastní nepriamo veľký počet komerčných priestorov a bytových jednotiek. V rámci svojej obchodnej činnosti spracúva osobné údaje nájomcov týchto komerčných priestorov a bytových jednotiek.

V nadväznosti na dve kontroly vykonané v rokoch 2017 a 2019 Berliner Beauftragte für den Datenschutz (dozorný orgán Berlín, Nemecko) konštatoval viaceré porušenia GDPR¹¹⁹, ktorých sa dopustila DW. Rozhodnutím z 30. októbra 2019 jej tento dozorný orgán z tohto dôvodu uložil správne pokuty.

DW podala proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín, Nemecko), ktorý vec odložil. Tento súd uviedol, že podľa nemeckého zákona¹²⁰ spáchanie správneho deliktu možno konštatovať len voči fyzickej osobe, a nie voči právnickej osobe. V prípade vzniku zodpovednosti právnickej osoby jej navyše možno pripísať len konanie členov jej orgánov alebo jej zástupcov. Staatsanwaltschaft Berlin (Prokuratúra Berlín, Nemecko) podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Kammergericht Berlin (Vyšší krajinský súd Berlín, Nemecko). V tejto súvislosti sa tento súd obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa výkladu GDPR.¹²¹

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku rozhodol o podmienkach ukladania správnych pokút podľa GDPR. V prvom rade skúmal otázku, či členské štáty môžu podmieniť uloženie

¹¹⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1, ďalej len „GDPR“).

¹²⁰ Gesetz über Ordnungswidrigkeiten (zákon o správnych deliktoch) z 24. mája 1968 (BGBl. I, s. 481) v znení oznámenia z 19. februára 1987 (BGBl. I, s. 602), a zákona z 19. júna 2020 (BGBl. I, s. 1350).

¹²¹ Článok 58 ods. 2 a článok 83 GDPR.

správnej pokuty právnickej osobe tým, aby bolo porušenie tohto nariadenia predtým pripísané identifikovanej fyzickej osobe. V druhom rade sa zaoberá otázkou, či sankcionované porušenie ustanovení GDPR musí byť spáchané úmyselne alebo z nebanlivosti.¹²²

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o uloženie správnej pokuty právnickej osobe podľa GDPR, Súdny dvor v prvom rade uviedol, že zásady, zákazy a povinnosti stanovené v GDPR sú určené najmä „prevádzkovateľom“, ktorých zodpovednosť sa vzťahuje na každé spracúvanie osobných údajov, ktoré vykonávajú sami alebo ktoré sa uskutočňuje v ich mene. Práve na základe tejto zodpovednosti sa v prípade porušenia ustanovení GDPR ukladá prevádzkovateľovi podľa článku 83 tohto nariadenia správna pokuta. No na účely určenia takejto zodpovednosti normotvorca Únie nerozlišoval medzi fyzickými a právnickými osobami, pričom táto zodpovednosť je podmienená len tým, že tieto osoby samy alebo v spojení s inými osobami určia účely a prostriedky spracúvania osobných údajov.¹²³ Každá osoba, ktorá spĺňa túto podmienku, je teda v zásade zodpovedná okrem iného za akékoľvek porušenie GDPR, ktorého sa dopustila sama alebo ktoré bolo spáchané v jej mene. Na jednej strane to znamená, že právnické osoby sú zodpovedné nielen za porušenia, ktorých sa dopustili ich zástupcovia, riadiaci pracovníci alebo manažéri, ale aj akákoľvek iná osoba konajúca v rámci obchodnej činnosti týchto právnických osôb a na ich účet. Na druhej strane, pokiaľ možno právnické osoby kvalifikovať ako prevádzkovateľov, musí byť možné im v prípade takýchto porušení priamo uložiť správne pokuty podľa GDPR.

Následne Súdny dvor konštatoval, že žiadne ustanovenie GDPR neumožňuje vyvodiť záver, že uloženie správnej pokuty právnickej osobe ako prevádzkovateľovi je podmienené predchádzajúcim konštatovaním, že tohto porušenia sa dopustila identifikovaná fyzická osoba. Okrem toho normotvorca Únie neponechal členským štátom v tejto súvislosti priestor na voľnú úvahu. Skutočnosť, že GDPR dáva členským štátom možnosť stanoviť požiadavky týkajúce sa postupu, ktorý majú dozorné orgány uplatniť pri ukladaní správnej pokuty,¹²⁴ však vôbec neznamená, že by boli oprávnené stanoviť ďalšie hmotnoprávne podmienky okrem tých, ktoré sú stanovené v GDPR.

V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že ak by sa členským štátom umožnilo, aby ako nevyhnutnú podmienku na uloženie správnej pokuty prevádzkovateľovi, ktorý je právnickou osobou, podľa článku 83 GDPR, jednostranne požadovali, aby sa predmetné porušenie predtým pripísalo alebo mohlo pripísať identifikovanej fyzickej osobe, bolo by to v rozpore s účelom GDPR. Okrem toho by takáto dodatočná požiadavka v konečnom dôsledku mohla oslabiť účinnosť a odradzujúci účinok správnych pokút uložených právnickým osobám ako prevádzkovateľom.

Napokon Súdny dvor zdôraznil, že pojem „podnik“ v zmysle článkov 101 a 102 ZFEÚ¹²⁵ nemá nijaký vplyv na otázku, či a za akých podmienok možno prevádzkovateľovi, ktorý je právnickou osobou, uložiť správnu pokutu podľa GDPR, a je relevantný len na stanovenie výšky takejto pokuty.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že GDPR¹²⁶ bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej možno právnickej osobe ako prevádzkovateľovi uložiť správnu pokutu za porušenie tohto nariadenia¹²⁷ len v prípade, že toto porušenie bolo predtým pripísané identifikovanej fyzickej osobe.

¹²² K tomuto aspektu pozri aj rozsudok Nacionalinis visuomenės sveikatos centras (C-683/21), ktorý bol vydaný v ten istý deň.

¹²³ Podľa článku 4 bodu 7 GDPR.

¹²⁴ Ako vyplýva z článku 58 ods. 4 a článku 83 ods. 8 GDPR v spojení s jeho odôvodnením 129.

¹²⁵ Na ktorú sa odkazuje v odôvodnení 150 GDPR.

Pokiaľ ide o otázku, či členské štáty môžu stanoviť uloženie správnej pokuty aj v prípade, že sankcionované porušenie nebolo spáchané úmyselne alebo z nedbanlivosti, Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že hmotnoprávne podmienky, ktoré dozorný orgán musí dodržiavať pri ukladaní takejto pokuty prevádzkovateľovi, sú upravené výlučne právom Únie a že členské štáty nemajú v tejto súvislosti nijaký priestor na voľnú úvahu.

Pokiaľ ide o tieto podmienky, Súdny dvor poznamenal, že medzi okolnosti uvedené v GDPR, na základe ktorých dozorný orgán pristúpi k uloženiu takejto pokuty, patrí „úmyselný alebo nedbanlivostný charakter porušenia“¹²⁶. Naproti tomu nijaká z okolností neodkazuje na možnosť založiť zodpovednosť prevádzkovateľa v prípade, že nedošlo z jeho strany k zavinenému konaniu. Správna pokuta tak môže byť prevádzkovateľovi podľa článku 83 GDPR uložená len za porušenia ustanovení GDPR, ktorých sa prevádzkovateľ dopustil úmyselne alebo z nedbanlivosti.

Súdny dvor dodal, že tento výklad je podporený všeobecnou štruktúrou a účelom GDPR. V tejto súvislosti spresnil, že existencia systému sankcií podľa GDPR, ktorý umožňuje uložiť správnu pokutu, ak to odôvodňujú osobitné okolnosti každého jednotlivého prípadu, podnecuje prevádzkovateľov a sprostredkovateľov k dodržiavaniu tohto nariadenia, a že správne pokuty svojím odradzujúcim účinkom prispievajú k posilneniu ochrany dotknutých osôb. Normotvorca Únie však nepovažoval za potrebné stanoviť ukládanie správnych pokút v prípade neexistencie zavinenia. Vzhľadom na skutočnosť, že GDPR má za cieľ dosiahnuť rovnocennú a zároveň jednotnú úroveň ochrany a že na tento účel sa musí uplatňovať konzistentne v celej Únii, bolo by v rozpore s týmto cieľom, ak by členské štáty mohli stanoviť takéto pravidlá pre ukládanie pokút.

V dôsledku toho Súdny dvor konštatoval, že podľa článku 83 GDPR správnu pokutu možno uložiť len vtedy, ak sa preukáže, že prevádzkovateľ, ktorý je právnickou osobou a zároveň podnikom, sa úmyselne alebo z nedbanlivosti dopustil porušenia pravidiel obsiahnutých v tomto nariadení.

¹²⁶ Článok 58 ods. 2 písm. i) a článok 83 ods. 1 až 6 GDPR.

¹²⁷ Uvedené v článku 83 ods. 4 až 6 GDPR.

¹²⁸ Článok 83 ods. 2 písm. b) GDPR.

II. Občianstvo Únie

1. Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie

Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Nordic Info (C-128/22, [EU:C:2023:951](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2004/38/ES – Články 27 a 29 – Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie z dôvodov verejného zdravia – Opatrenia so všeobecnou pôsobnosťou – Vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje zákaz opustiť vnútroštátne územie na účely iných než nevyhnutných ciest do členských štátov klasifikovaných ako oblasti s vysokým rizikom nákazy v súvislosti s pandémiou COVID-19, ako aj povinnosť každého cestujúceho, ktorý vstupuje na vnútroštátne územie z jedného z týchto členských štátov, podstúpiť skriningové testovanie a dodržiavať karanténu – Kódex schengenských hraníc – Článok 23 – Výkon policajných právomocí v oblasti verejného zdravia – Rovnocennosť s výkonom hraničným kontrol – Článok 25 – Možnosť obnovenia kontroly vnútorných hraníc v kontexte pandémie COVID-19 – Kontroly vykonávané v členskom štáte v rámci opatrení zakazujúcich prekračovanie hraníc na účely iných než nevyhnutných ciest zo štátov schengenského priestoru klasifikovaných ako oblasti s vysokým rizikom nákazy v súvislosti s pandémiou COVID-19 alebo do týchto štátov“

V júli 2020 boli belgickou vyhláškou ministra v súvislosti s pandémiou COVID-19 zakázané iné než nevyhnutné cesty medzi Belgickom a krajinami Európskej únie, krajinami schengenského priestoru a Spojeným kráľovstvom, pokiaľ boli tieto krajiny vzhľadom na ich epidemiologickú situáciu alebo úroveň obmedzujúcich sanitárnych opatrení prijatých ich orgánmi klasifikované ako oblasti s vysokým rizikom nákazy („červené zóny“). Belgická právna úprava okrem toho stanovovala povinnosť každého cestujúceho, ktorý vstupuje na vnútroštátne územie z jednej z týchto krajín, podrobiť sa skriningovému testovaniu a dodržiavať karanténu.

Belgické orgány v tomto období vykonávali kontroly s cieľom overiť dodržiavanie týchto opatrení.

Od 12. do 15. júla 2020 bolo Švédsko zaradené medzi krajiny klasifikované ako oblasti s vysokým rizikom nákazy. Cestovná kancelária Nordic Info BV, ktorá sa špecializuje na cesty do a zo Škandinávie, zrušila v snahe postupovať v súlade s belgickou právnou úpravou všetky plánované zájazdy z Belgicka do Švédska počas letnej sezóny.

Táto cestovná kancelária následne podala žalobu na Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Holandskojazyčný prvostupňový súd v Bruseli, Belgicko), teda na vnútroštátny súd, na náhradu škody, ktorá jej údajne vznikla z dôvodu pochybení, ktorých sa údajne dopustilo Belgické kráľovstvo pri prijímaní dotknutej právnej úpravy.

Vnútroštátny súd sa svojím návrhom na začatie prejudiciálneho konania Súdneho dvora jednak pýtal, či je takáto všeobecná právna úprava členského štátu zlučiteľná s ustanoveniami smernice 2004/38¹²⁹,

¹²⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

ktoré upravujú opatrenia obmedzujúce slobodu pohybu prijaté z dôvodov verejného zdravia.¹³⁰ Ďalej sa Súdneho dvora pýtal, či je zákaz prekračovania vnútorných hraníc tohto členského štátu na účely iných než nevyhnutných ciest z krajín schengenského priestoru klasifikovaných ako oblasti s vysokým rizikom nákazy alebo do týchto členských štátov zlučiteľný s článkami Kódexu schengenských hraníc¹³¹ týkajúcimi sa zrušenia kontroly vnútorných hraníc, ich možného dočasného obnovenia a výkonu policajných právomocí.¹³²

Súdny dvor odpovedal vo svojom rozsudku na tieto dve otázky kladne, pričom spresnil podmienky, za ktorých musí byť takáto vnútroštátna právna úprava prijatá.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pokiaľ ide o legalitu opatrení obmedzujúcich slobodu pohybu prijatých členským štátom v kontexte pandémie, akou je pandémia COVID-19, z hľadiska smernice 2004/38, Súdny dvor uviedol, že vnútroštátna právna úprava stanovujúca tieto opatrenia musí rešpektovať všetky podmienky a záruky uvedené v článkoch 30 až 32 tejto smernice, práva a zásady zakotvené v Charte základných práv Európskej únie, najmä zásadu zákazu diskriminácie, ako aj zásadu proporcionality.

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade spresnil, že hoci sa článok 27 ods. 1 a článok 29 ods. 1 smernice 2004/38 nachádzajú v kapitole smernice 2004/38, nazvanej „Obmedzenia práva vstupu a práva pobytu z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia“, výslovne uvádzajú „slobodu pohybu“, takže zahŕňajú obe zložky tejto slobody, a to právo vstupu a právo výstupu, a umožňujú tak členským štátom prijať opatrenia obmedzujúce ktorékoľvek z týchto práv z dôvodov verejného zdravia. Opatrenia obmedzujúce slobodu pohybu, ktoré môže členský štát prijať z dôvodov verejného zdravia na základe týchto ustanovení, teda môžu spočívať nielen v zákaze opustiť územie členského štátu na účely iných než nevyhnutných ciest, ako v tomto prípade, ale aj v povinnosti cestujúcich vstupujúcich na toto územie podrobiť sa skriningovému testovaniu a dodržiavať karanténu.

V druhom rade žiadne z týchto dvoch ustanovení nebráni tomu, aby takéto obmedzujúce opatrenia boli prijaté vo forme všeobecne záväzného aktu, ktorý sa bez rozdielu týka každej osoby, ktorá sa nachádza v situácii v zmysle tohto aktu. Takýto výklad je potvrdený skutočnosťou, že choroby, ktoré môžu odôvodniť takéto opatrenia – konkrétne infekčné choroby alebo nákazlivé parazitické ochorenia, ako je COVID-19 – môžu s prihliadnutím na ich vlastnosti postihnúť celú populáciu bez ohľadu na individuálne správanie.

V treťom rade Súdny dvor zdôraznil, že všetky podmienky a záruky stanovené v článkoch 30 až 32 smernice 2004/38 musia byť, bez ohľadu na ich formuláciu, ktorá je na prvý pohľad koncipovaná tak, že sa vzťahuje na individuálne rozhodnutia, dodržané aj vtedy, keď sú obmedzujúce opatrenia prijaté vo forme všeobecne záväzných aktov. Podľa článku 30 ods. 1 a 2 smernice 2004/38 tak musí byť každý všeobecne záväzný právny akt ukladajúci opatrenia obmedzujúce slobodu pohybu z dôvodov verejného zdravia oznámený verejnosti v rámci úradného uverejnenia členského štátu, ktorý ho prijal, a prostredníctvom dostatočnej oficiálnej medializácie, aby bolo možné porozumieť obsahu a dôsledkom tohto aktu, ako aj presným dôvodom verejného zdravia uvádzaným na podporu tohto

¹³⁰ Ide najmä o články 27 a 29 tejto smernice.

¹³¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 2016, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2225 z 30. novembra 2017 (Ú. v. EÚ L 327, 2016, s. 1).

¹³² Konkrétne ide o články 22, 23 a 25 tohto kódexu.

aktu. Okrem toho na to, aby boli dodržané záruky stanovené v článku 30 ods. 3 a článku 31 uvedenej smernice, musí byť možné napadnúť všeobecne záväzný akt v rámci súdneho a prípadne správneho opravného prostriedku, pričom o pravidlách tohto postupu musí byť verejnosť informovaná. Takéto obmedzujúce opatrenia musia tiež rešpektovať zásadu zákazu diskriminácie zakotvenú v Charte.

Vo štvrtom a poslednom rade každé opatrenie obmedzujúce slobodu pohybu prijaté z dôvodov verejného zdravia musí byť v súlade s ustanoveniami článku 31 ods. 1 a 3 smernice 2004/38 primerané sledovanému cieľu ochrany verejného zdravia, pričom primeranosť takéhoto opatrenia musí byť posúdená aj s prihliadnutím na zásadu obozretnosti. Požiadavka proporcionality konkrétne vyžaduje po prvé overiť, či sú tieto opatrenia vhodné na dosiahnutie sledovaného cieľa všeobecného záujmu, v tomto prípade ochrany verejného zdravia, a po druhé či sú obmedzené na to, čo je striktné nevyhnutné, čo znamená, že tento cieľ nemožno primerane dosiahnuť rovnako účinným spôsobom inými prostriedkami, ktoré menej zasahujú do práv a slobôd zaručených dotknutým osobám, a po tretie, že takýto zásah nie je neprimeraný uvedenému cieľu, čo predpokladá najmä zváženie dôležitosti tohto cieľa a závažnosti zásahu do týchto práv a slobôd.

Pokiaľ ide o kontroly, ktorých cieľom je zabezpečiť dodržiavanie spornej právnej úpravy, Súdny dvor konštatoval, že takéto kontroly sú na vnútroštátnom území možné len vtedy, ak patria do výkonu policajných právomocí v zmysle článku 23 písm. a) Kódexu schengenských hraníc. V prípade, že sa uvedené kontroly vykonávajú priamo na vnútorných hraniciach, je potrebné, aby členský štát dodržiaval všetky podmienky stanovené v článkoch 25 až 28 tohto kódexu, ktoré sa týkajú dočasného obnovenia kontroly vnútorných hraníc, pričom sa spresňuje, že ohrozenie spôsobené pandémiou, akou je pandémia COVID-19, predstavuje závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti v zmysle článku 25 ods. 1 uvedeného kódexu.

Pokiaľ ide v prvom rade o článok 23 písm. a) Kódexu schengenských hraníc, Súdny dvor pripomenul, že toto ustanovenie zaručuje členským štátom právo vykonávať na vnútroštátnom území, vrátane pohraničných oblastí, kontroly odôvodnené výkonom policajných právomocí, pokiaľ tento výkon nemá rovnaký účinok ako hraničné kontroly, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Na tento účel článok 23 písm. a) druhá veta body i) až iv) tohto kódexu poskytuje usmernenia, ktorými sa členské štáty majú riadiť pri vykonávaní takýchto policajných právomocí.

V tejto súvislosti, pokiaľ ide po prvé o usmernenie uvedené v článku 23 písm. a) druhej vete bode i) uvedeného kódexu, ciele sledované kontrolami sa musia odlišovať od cieľov sledovaných hraničnými kontrolami, teda tých, ktoré majú zabezpečiť, aby osobám mohol byť povolený vstup na územie členského štátu alebo výstup z tohto územia, a zabrániť osobám v tom, aby sa vyhýbali hraničným kontrolám. Súdny dvor vychádzal z toho, že o takýto prípad zrejme ide v tejto veci, keďže hlavným cieľom kontrol na zabezpečenie súladu s dotknutou belgickou právnou úpravou bolo naliehavo obmedziť šírenie ochorenia COVID-19 v rámci belgickej populácie.

Pokiaľ ide po druhé o usmernenie uvedené v článku 23 písm. a) druhej vete bode ii) Kódexu schengenských hraníc, stačí, aby sa o týchto kontrolách rozhodlo a boli vykonané vzhľadom na okolnosti objektívne svedčiacie o riziku závažného ohrozenia verejného zdravia, na ktoré sa členský štát môže podľa tohto ustanovenia odvolávať, a na základe všeobecných znalostí orgánov o oblastiach vstupu na vnútroštátne územie a výstupu z neho, cez ktoré mohol prechádzať veľký počet cestujúcich dotknutých uvedeným zákazom.

Po tretie, pokiaľ ide o usmernenia uvedené v článku 23 písm. a) druhej vete bodoch iii) a iv) Kódexu schengenských hraníc, všetky kontroly, o ktoré ide vo veci samej, musia byť jednak vykonané „náhodne“, a jednak byť pripravené a vykonávané spôsobom, ktorý sa zreteľne odlišuje od systematických kontrol osôb na vonkajších hraniciach Únie. V tejto poslednej uvedenej súvislosti Súdny dvor spresnil, že v rámci pandémie, akou je pandémia COVID-19, členské štáty disponujú určitou mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide o intenzitu, frekvenciu a selektívnosť uvedených kontrol.

V druhom rade za predpokladu, že by sa potvrdilo, že dotknuté kontroly boli vykonané na vnútorných hraniciach, vnútroštátny súd bude musieť overiť, či Belgické kráľovstvo dodržalo všetky podmienky uvedené v článkoch 25 až 28 Kódexu schengenských hraníc, ktoré platia pre dočasné obnovenie kontrol vnútorných hraní v prípade závažného ohrozenia verejného poriadku a/alebo vnútornej bezpečnosti. Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že pandémiu v takom rozsahu, ako bola pandémia COVID-19, možno kvalifikovať ako závažné ohrozenie verejného poriadku a/alebo vnútornej bezpečnosti v zmysle článku 25 ods. 1 tohto kódexu, keďže môže ovplyvniť jeden zo základných záujmov spoločnosti, a to záujem spočívajúci v zabezpečení života občanov, a ovplyvňuje samotné prežitie časti obyvateľstva, najmä najzraniteľnejších osôb.

**Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Chief Appeals Officer
a i. (C-488/21, [EU:C:2023:1013](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Európskej únie – Články 21 a 45 ZFEÚ – Právo občanov Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov – Pracovník, ktorý získal štátnu príslušnosť hostiteľského členského štátu, pričom si súčasne ponechal svoju pôvodnú štátnu príslušnosť – Smernica 2004/38/ES – Článok 3 – Oprávnené osoby – Článok 2 bod 2 písm. d) – Rodinný príslušník – Priami príbuzní po vzostupnej línii, ktorí sú závislí od pracovníka, ktorý je občanom Únie – Článok 7 ods. 1 písm. a) a d) – Právo na pobyt na viac ako tri mesiace – Zachovanie postavenia závislej osoby v hostiteľskom členskom štáte – Článok 14 ods. 2 – Zachovanie práva na pobyt – Nariadenie (EÚ) č. 492/2011 – Článok 7 ods. 2 – Rovnosť zaobchádzania – Sociálne výhody – Dávky sociálnej pomoci – Neprimeraná záťaž pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu“

GV, rumunská štátna príslušníčka, je matkou AC, ktorá je tiež rumunskou štátnou príslušníčkou, ktorá sa zdržiava a pracuje v Írsku. AC je tiež naturalizovaná írsky občianka.

Od roku 2017 sa GV zdržiava v Írsku so svojou dcérou, od ktorej je finančne závislá. V septembri 2017 GV z dôvodu zhoršenia svojho zdravotného stavu v súvislosti s artritídou požiadala o priznanie príspevku pre osoby so zdravotným postihnutím na základe zákona o sociálnej ochrane.

Ako vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, tento príspevok, ktorý má chrániť pred chudobou, predstavuje dávku sociálnej pomoci financovanú zo všeobecného rozpočtu bez toho, aby dotknutá osoba musela platiť príspevky na sociálne zabezpečenie. Okrem toho nárok na príspevok podlieha určitým podmienkam súvisiacim najmä s vekom, zdrojmi a zdravotným postihnutím. Navyše tento príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím predstavuje „osobitnú nepríspevkovú peňažnú dávku“ v zmysle nariadenia č. 883/2004.¹³³ Napokon sa zdá, že írsky právo vylučuje vyplácanie tohto príspevku osobe, ktorá v Írsku nemá obvyklý pobyt, ako je napríklad osoba, ktorá nemá právo na pobyt v tomto členskom štáte.

Vo februári 2018 bola žiadosť GV o príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím zamietnutá z dôvodu, že nemala právo na pobyt v Írsku.

Appeals Officer (úradník pre odvolania, Írsko), ktorý bol v júli 2019 poverený preskúmaním zamietnutia tejto žiadosti, dospel k záveru, že GV ako priamy príbuzný po vzostupnej línii, ktorý je závislý od občianky Únie pracujúcej v Írsku, má právo na pobyt, ale nemá nárok na dávku sociálnej

¹³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72).

pomoci. Chief Appeals Officer (hlavný úradník pre odvolania, Írsko), ktorému bol predložený návrh na preskúmanie, potvrdil toto odôvodnenie, keďže v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou preberajúcou smernicu 2004/38¹³⁴ by sa GV v prípade priznania príspevku stala neprimeranou záťažou pre vnútroštátny systém sociálnej pomoci, v dôsledku čoho by prišla o právo na pobyt.

Rozsudkom vydaným v júli 2020 High Court (Vyšší súd, Írsko) zrušil rozhodnutie, ktoré prijal hlavný úradník pre odvolania. Tento súd sa najmä domnieval, že uvedená vnútroštátna právna úprava je v rozsahu, v akom podmieňuje právo na pobyt rodinného príslušníka írskeho občana tým, že sa tento rodinný príslušník nestane neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci štátu, nezlučiteľná so smernicou 2004/38, ktorá upravuje právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov.

Vnútroštátny súd, na ktorý bolo podané odvolanie proti tomuto rozsudku, sa v podstate rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či právo Únie bráni právnej úprave členského štátu, ktorá orgánom tohto členského štátu umožňuje odmietnuť priznanie dávky sociálnej pomoci priamemu príbuznému po vzostupnej línii, ktorý je v čase podania žiadosti o túto dávku závislý od pracovníka, ktorý je občanom Únie, ba dokonca mu odňať právo na pobyt dlhší ako tri mesiace z dôvodu, že priznanie uvedenej dávky by malo za následok, že tento rodinný príslušník by už nebol závislý od tohto pracovníka, ktorý je občanom Únie, a stal by sa tak neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci uvedeného členského štátu.

Vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou Súdny dvor rozhodol, že zásada voľného pohybu pracovníkov,¹³⁵ tak ako je vykonaná nariadením č. 492/2011¹³⁶ o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie, v spojení so smernicou 2004/38, bráni takejto vnútroštátnej právnej úprave.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že smernica 2004/38, o ktorej výklad požiadal vnútroštátny súd, upravuje len podmienky vstupu a pobytu občana Únie v iných členských štátoch ako v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom. V dôsledku toho poslaním tejto smernice nie je priznať rodinným príslušníkom tohto občana odvodené právo na pobyt na území tohto členského štátu. V tomto prípade od naturalizácie AC nemá táto smernica už za cieľ upravovať ani jej právo na pobyt v Írsku, ani odvodené právo na pobyt, ktoré môžu mať jej rodinní príslušníci.

Súdny dvor preto už rozhodol, že situáciu štátneho príslušníka členského štátu, ktorý vykonal svoju slobodu pohybu tým, že sa oprávnenne pohyboval a zdržiaval na území iného členského štátu, nemožno považovať za výlučne vnútornú situáciu iba preto, že tento štátny príslušník počas tohto pobytu nadobudol štátnu príslušnosť hostiteľského členského štátu popri svojej pôvodnej štátnej príslušnosti. Potrebný účinok práv, ktoré občanom Únie priznáva článok 21 ods. 1 ZFEÚ, a konkrétnejšie v prípade pracovníkov článok 45 ZFEÚ, tak vyžaduje, aby rodinnému príslušníkovi pracovníka, ktorý je občanom Únie a ktorý po tom, čo vykonal svoju slobodu pohybu tým, že sa zdržiaval a pracoval v hostiteľskom členskom štáte, získal štátnu príslušnosť tohto členského štátu,

¹³⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

¹³⁵ Táto zásada je uvedená v článku 45 ZFEÚ.

¹³⁶ Konkrétnejšie ide o článok 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1).

mohlo byť priznané odvodené právo na pobyt. Okrem toho podmienky priznania odvodeného práva na pobyt, ktoré má tento rodinný príslušník, by nemali byť prísnejšie ako podmienky stanovené smernicou 2004/38 v prípade rodinného príslušníka občana Únie, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, pričom túto smernicu treba na takúto situáciu uplatniť analogicky. Napokon pracovník, ktorý je občanom Únie, má – vrátane situácie, keď tak ako v tejto veci získal v hostiteľskom členskom štáte popri svojej pôvodnej štátnej príslušnosti aj štátnu príslušnosť tohto hostiteľského členského štátu – právo na rovnosť zaobchádzania na základe článku 45 ods. 2 ZFEÚ, tak ako ho vykonáva článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011.¹³⁷

V tomto rámci Súdny dvor v prvom rade spresnil, že zo spoločného výkladu viacerých ustanovení smernice 2004/38¹³⁸ vyplýva, že priami príbuzní po vzostupnej línii pracovníka, ktorý je občanom Únie, majú odvodené právo na pobyt dlhší ako tri mesiace, ak sú od tohto pracovníka „závislí“. Na to, aby dotknutý rodinný príslušník mohol mať toto právo, musí táto situácia závislosti existovať v krajine pôvodu tejto osoby v čase, keď žiada o to, aby sa mohla pripojiť k občanovi Únie, od ktorého je závislá. Dotknutá osoba si môže zachovať uvedené právo, pokiaľ zostáva závislá od tohto pracovníka,¹³⁹ a to až dovtedy, kým sa tento príbuzný po vzostupnej línii, ktorý sa legálne zdržiaval počas nepretržitého obdobia piatich rokov na území hostiteľského členského štátu, mohol domáhať práva na trvalý pobyt.¹⁴⁰

V druhom rade, pokiaľ ide o vyššie uvedené právo na rovnosť zaobchádzania, ktoré požíva pracovník, ktorý je občanom Únie, na základe článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, Súdny dvor pripomenul, že pojem „sociálne výhody“ stanovený v tomto ustanovení zahŕňa všetky výhody, ktoré – či už sú alebo nie sú spojené s pracovnou zmluvou – sa vo všeobecnosti priznávajú pracovníkom, ktorí sú vlastnými štátnymi príslušníkmi, a to v zásade z dôvodu ich objektívneho postavenia ako pracovníkov alebo na základe samotnej skutočnosti, že majú pobyt na štátnom území, pričom rozšírenie týchto výhod na pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov, sa javí ako spôsobilé uľahčiť ich mobilitu v rámci Únie. Tento pojem môže zahŕňať dávky sociálnej pomoci, ktoré zároveň patria do osobitnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, ako je napríklad príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím. Okrem toho dávka sociálnej pomoci, akou je príspevok pre osoby so zdravotným postihnutím priznaný priamemu príbuznému po vzostupnej línii, predstavuje pre migrujúceho pracovníka „sociálnu výhodu“ v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, keďže tento priamy príbuzný po vzostupnej línii je závislý od tohto pracovníka v zmysle článku 2 bodu 2 písm. d) smernice 2004/38. Navyše uvedený priamy príbuzný po vzostupnej línii ako nepriamy požívateľ rovnosti zaobchádzania, ktorá je priznaná vyššie uvedenému pracovníkovi, sa môže odvolávať na tento článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 s cieľom získať tento príspevok, ak sa podľa vnútroštátneho práva priznáva priamo takýmto príbuzným po vzostupnej línii. Vzhľadom na ochranu zaručenú týmto ustanovením proti diskriminácii, ktorej môže čeliť migrujúci pracovník a jeho rodinní príslušníci v hostiteľskom členskom štáte, postavenie „závislého“ príbuzného po vzostupnej línii v zmysle článku 2 bodu 2 písm. d) smernice 2004/38 nemôže byť ovplyvnené priznaním dávky sociálnej pomoci v hostiteľskom členskom štáte. Rozhodnúť inak by v praxi bránilo tomuto závislému rodinnému príslušníkovi požiadať o túto dávku, čo by narušilo rovnosť zaobchádzania priznanú migrujúceму

¹³⁷ Podľa tohto ustanovenia pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, požíva na území ostatných členských štátov „rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci“.

¹³⁸ Ide o článok 2 bod 2 písm. d) a článok 7 ods. 1 písm. a) a d) smernice 2004/38.

¹³⁹ V súlade s článkom 14 ods. 2 v spojení s článkom 2 bodom 2 písm. d) a článkom 7 ods. 1 písm. a) a d) smernice 2004/38.

¹⁴⁰ Toto právo na trvalý pobyt je upravené v článku 16 ods. 1 smernice 2004/38.

pracovníkovi. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že migrujúci pracovník prostredníctvom daní, ktoré platí hostiteľskému členskému štátu v rámci pracovnej činnosti, ktorú v tomto štáte vykonáva, prispieva na financovanie sociálnej politiky tohto členského štátu, a preto z nej musí mať prospech za rovnakých podmienok ako vlastní pracovníci. Cieľ spočívajúci v tom, že sa zabráni neprimeranej finančnej záťaži pre hostiteľský členský štát, preto nemôže odôvodniť nerovnosť zaobchádzania medzi migrujúcimi pracovníkmi a vlastnými pracovníkmi.

2. Strata európskeho občianstva z dôvodu straty štátnej príslušnosti členského štátu

Rozsudok z 5. septembra 2023 (veľká komora), Udlændinge- og Integrationsministeriet (Strata dánskej štátnej príslušnosti) (C-689/21, [EU:C:2023:626](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Európskej únie – Článok 20 ZFEÚ – Článok 7 Charty základných práv Európskej únie – Občan, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu a štátnym príslušníkom tretej krajiny – Strata štátnej príslušnosti členského štátu zo zákona vo veku 22 rokov z dôvodu chýbajúcej skutočnej väzby s týmto členským štátom v prípade, že pred dátumom dosiahnutia tohto veku nebola podaná žiadosť o zachovanie štátnej príslušnosti – Strata postavenia občana Únie – Preskúmanie proporcionality dôsledkov tejto straty z hľadiska práva Únie – Lehota na prepadnutie práv“

X, narodená v Spojených štátoch dánskej matke a americkému otcovi, mala od svojho narodenia dánsku a americkú štátnu príslušnosť. Po dovŕšení veku 22 rokov podala na Udlændinge- og Integrationsministeriet (Ministerstvo pre prisťahovalectvo a integráciu, Dánsko) žiadosť o zachovanie svojej dánskej štátnej príslušnosti.

Rozhodnutím z 31. januára 2017 Ministerstvo pre prisťahovalectvo a integráciu oznámilo X, že dosiahnutím veku 22 rokov stratila dánsku štátnu príslušnosť a že nemôže rozhodnúť o zachovaní tejto štátnej príslušnosti, keďže svoju žiadosť podala po dosiahnutí tohto veku. V prípade nepodania žiadosti o zachovanie štátnej príslušnosti pred dosiahnutím uvedeného veku totiž dánska právna úprava stanovuje, že dánski štátni príslušníci, ktorí sa narodili mimo dánskeho územia, nikdy v ňom nežili ani nemali pobyt za podmienok, ktoré by preukazovali skutočnú väzbu s Dánskom, strácajú zo zákona štátnu príslušnosť. X tak stratila svoju dánsku štátnu príslušnosť, a teda svoje postavenie občianky Únie bez toho, aby dánske orgány vykonali z hľadiska práva Únie preskúmanie primeranosti dôsledkov tejto straty na jej situáciu.

Dňa 9. februára 2018 podala X na dánske súdy žalobu na zrušenie uvedeného rozhodnutia. V tejto súvislosti mal vnútroštátny súd, Østre Landsret (Východný vyšší súd, Dánsko), pochybnosti o tom, či je vnútroštátna právna úprava, akou je dánska právna úprava o štátnej príslušnosti, v súlade s článkom 20 ZFEÚ v spojení s článkom 7 Charty základných práv Európskej únie.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že takáto vnútroštátna právna úprava je v súlade s právom Únie, pokiaľ dotknutá osoba mala možnosť podať v primeranej lehote žiadosť o zachovanie alebo opätovné nadobudnutie štátnej príslušnosti, čo umožňuje preskúmanie primeranosti straty štátnej príslušnosti z hľadiska práva Únie, a prípadne dosiahnuť opätovné nadobudnutie tejto štátnej príslušnosti ex tunc, pričom takáto lehota môže plynúť až od okamihu, keď ju príslušné orgány náležite informovali o tejto strate, alebo o tom, že jej takáto strata bezprostredne hrozí, ako aj o jej práve požiadať v tejto lehote o zachovanie alebo opätovné nadobudnutie uvedenej štátnej príslušnosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv uviedol, že právo Únie nebráni ani tomu, aby členský štát v rámci vymedzenia podmienok nadobudnutia a straty štátnej príslušnosti stanovil, že posúdenie existencie alebo neexistencie skutočnej väzby s týmto členským štátom sa zakladá na zohľadnení kritérií, akými sú miesto narodenia a bydlisko dotknutej osoby, a na podmienkach jej pobytu v tuzemsku, ani tomu, aby tento členský štát obmedzil toto posúdenie na obdobie do dňa, keď táto osoba dosiahne vek 22 rokov.

Súdny dvor však zdôraznil, že keď k strate štátnej príslušnosti členského štátu dochádza zo zákona v určitom veku a táto strata má za následok stratu postavenia občana Únie a s ním spojených práv, musia mať príslušné vnútroštátne orgány a súdy možnosť preskúmať dôsledky tejto straty štátnej príslušnosti z hľadiska práva Únie a prípadne tejto osobe umožniť, aby si ponechala svoju štátnu príslušnosť alebo ju opätovne nadobudla s účinkami *ex tunc*.

Pokiaľ ide konkrétne o lehotu na podanie žiadosti o takéto preskúmanie na účely zachovania alebo opätovného nadobudnutia štátnej príslušnosti v prípade, že právo Únie nestanovuje na tento účel presnú lehotu, prináleží každému členskému štátu, aby upravil procesné podmienky určené na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, a to za predpokladu, že tieto podmienky rešpektujú okrem iného zásadu efektivity v tom zmysle, že nevedú k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie. Členské štáty môžu v tejto súvislosti vzhľadom na zásadu právnej istoty požadovať, aby bola takáto žiadosť podaná na príslušné orgány v primeranej lehote.

Vzhľadom na závažné dôsledky spôsobené stratou štátnej príslušnosti členského štátu, pokiaľ táto strata vedie k strate postavenia občana Únie, však nemožno na účely účinného výkonu práv, ktoré občanovi Únie vyplývajú z článku 20 ZFEÚ, zastávať názor, že by vnútroštátne normy alebo prax, ktoré môžu dotknutej osobe brániť v podaní žiadosti o preskúmanie primeranosti týchto dôsledkov z hľadiska práva Únie, boli v súlade so zásadou efektivity. Ak teda táto osoba nebola náležite informovaná o práve požiadať o takéto posúdenie a o lehote, v rámci ktorej mala takúto žiadosť podať, jej žiadosť nemožno považovať za neprípustnú z dôvodu, že táto lehota uplynula.

V tomto prípade Súdny dvor vzhľadom na to, že v rámci preskúmania primeranosti dôsledkov straty dánskej štátnej príslušnosti z hľadiska práva Únie musí mať dotknutá osoba, akou je X, možnosť dovoľávať sa všetkých relevantných skutočností, ktoré mohli nastať do jej 22. narodením, konštatoval, že táto lehota musí počas primeranej doby plynúť aj po tom, čo táto osoba dosiahne tento vek. Táto primeraná lehota okrem toho môže začať plynúť len vtedy, ak ju príslušné orgány náležite informovali o strate jej štátnej príslušnosti, alebo o tom, že jej takáto strata bezprostredne hrozí, ako aj o jej práve požiadať v tejto lehote o zachovanie alebo opätovné nadobudnutie tejto štátnej príslušnosti. V opačnom prípade musia mať príslušné vnútroštátne orgány a súdy možnosť incidenčne preskúmať primeranosť dôsledkov straty štátnej príslušnosti v prípade, že dotknutá osoba požiada o vydanie cestovného dokladu alebo akékoľvek iného dokladu potvrdzujúceho jej štátnu príslušnosť.

Relevantný dátum, ktorý sa musí zohľadniť na účely takéhoto preskúmania, nevyhnutne zodpovedá dňu, keď dotknutá osoba dosiahla vek 22 rokov, keďže uvedený dátum je neoddeliteľnou súčasťou legitímnych kritérií, ktoré tento členský štát stanovil a od ktorých závisí zachovanie alebo strata jej štátnej príslušnosti.

Nakoniec Súdny dvor uviedol, že situácia, keď vo vnútroštátnom práve nie je za podmienok, ktoré sú v súlade s právom Únie, umožnené získať od vnútroštátnych orgánov a prípadne vnútroštátnych súdov preskúmanie primeranosti dôsledkov straty štátnej príslušnosti dotknutého členského štátu z hľadiska práva Únie, ktoré by prípadne mohlo viesť k opätovnému nadobudnutiu tejto štátnej príslušnosti *ex tunc*, nemožno zhojiť možnosťou udelenia štátneho občianstva, a to bez ohľadu na prípadne priaznivé podmienky, za ktorých možno toto udelenie dosiahnuť.

3. Odvozené právo na pobyt štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie

Rozsudok z 22. júna 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Thajská matka maloletého dieťaťa s holandskou štátnou príslušnosťou) (C-459/20, [EU:C:2023:499](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Článok 20 ZFEÚ – Právo na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov – Rozhodnutie členského štátu o odopretí pobytu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodičom maloletého dieťaťa, ktorý je štátnym príslušníkom tohto členského štátu – Dieťa nachádzajúce sa mimo územia Európskej únie, ktoré sa nikdy nezdržiavalo na jej území“

X, thajská štátna príslušníčka, sa legálne zdržiavala v Holandsku, kde sa vydala za A, ktorý je holandským štátnym príslušníkom. Ich dieťa, holandský štátny príslušník, sa narodilo v Thajsku, kde vždy bývalo. Po narodení dieťaťa sa X vrátila do Holandska. V roku 2017 po faktickom odlúčení páru odňali holandské orgány X právo na pobyt. Po rozvode požiadala X v roku 2019 o pobyt v Holandsku u iného štátneho príslušníka tohto členského štátu. V tomto rámci holandské orgány *ex offio* overili, či mohla získať odvozené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, aby sa mohla so svojím maloletým dieťaťom, občanom Únie, zdržiavať na území Únie. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) jej žiadosť 8. mája 2019 zamietol. Ten istý deň bola X vyhostená do Thajska.

Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (súd v Haagu, zasadaajúci v Utrechte, Holandsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, na ktorom X podala žalobu proti tomuto zamietavému rozhodnutiu, sa v tomto prípade pýtal na výklad článku 20 ZFEÚ.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil podmienky, za ktorých môže mať štátny príslušník tretej krajiny odvozené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, ak je maloleté dieťa uvedeného štátneho príslušníka občanom Únie, ale nachádza sa mimo územia Únie a nikdy sa nezdržiavalo na jej území.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnym opatreniam, vrátane rozhodnutí o neudelení práva na pobyt rodinným príslušníkom občana Únie, ktorých účinkom je zbavenie občanov Únie účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia. V týchto situáciách je ešte potrebné, aby medzi štátnym príslušníkom tretej krajiny a občanom Únie, ktorý je jeho rodinným príslušníkom, existoval taký vzťah závislosti, že v dôsledku rozhodnutia o odopretí práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny by jeho rodinný príslušník nemohol účinne požívať podstatu práv vyplývajúcich z jeho postavenia občana Únie. Je to tak v prípade, ak by tento občan musel dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny sprevádzať a opustiť toto územie ako celok, alebo by mu bol znemožnený vstup a pobyt na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

V tomto prípade pritom maloleté dieťa, ktoré je občanom Únie, žije od svojho narodenia v tretej krajine, pričom sa nikdy v Únii nezdržiavalo. Za týchto okolností Súdny dvor v prvom rade usúdil, že odopretie práva na pobyt rodičovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, takéhoto dieťaťa môže mať vplyv na výkon práv tohto dieťaťa podľa článku 20 ZFEÚ, pokiaľ sa preukáže, že dieťa vstúpi na územie členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, bude sa na ňom v spoločnosti tohto rodiča zdržiavať, alebo sa k nemu na tomto území pripojí. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či je to tak a či existuje vzťah závislosti medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a jeho maloletým dieťaťom.

V druhom rade Súdny dvor uviedol, že žiadosť o odvodené právo uvedeného rodiča, na ktorom je dieťa, občan Únie, závislé, nemožno zamietnuť z dôvodu, že premiestnenie do členského štátu, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom, spojené s výkonom práv tohto dieťaťa ako občana Únie, nie je v skutočnom alebo hodnovernom záujme uvedeného dieťaťa. Právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov priznané každému občanovi Únie totiž vyplýva priamo z postavenia občana Únie, pričom jeho výkon nepodlieha preukázaniu akéhokoľvek záujmu odvolávať sa naň alebo podmienke, že daná osoba dosiahla vek požadovaný na získanie právnej spôsobilosti sama vykonávať práva ako občan Únie.

Je zaiste pravda, že Súdny dvor už rozhodol, že orgánom príslušným na rozhodnutie o žiadosti o povolenie na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ prináleží zohľadniť najlepší záujem dotknutého dieťaťa.¹⁴¹ Cieľom zaujatia takého stanoviska nie je zamietnutie žiadosti o povolenie na pobyt, ale naopak zabránenie prijatiu rozhodnutia, ktorým by bolo toto dieťa nútené opustiť územie Únie.

Napokon Súdny dvor uviedol spresnenia, pokiaľ ide o posúdenie, v rámci žiadosti o odvodené právo na pobyt, či je maloleté dieťa, ktoré je občanom Únie, závislé na svojom rodičovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny. Predovšetkým spresnil, že príslušné orgány musia zohľadniť situáciu, ktorá existovala v okamihu, keď majú rozhodnúť, keďže tieto orgány musia posúdiť predvídateľné dôsledky svojho rozhodnutia na účinné požívanie základných práv dotknutého dieťaťa, ktoré mu vyplývajú z postavenia priznaného článkom 20 ZFEÚ.

Okrem toho toto posúdenie musí vždy spočívať na preskúmaní všetkých relevantných okolností tejto veci. Konkrétne skutočnosť, že rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, nie vždy zabezpečoval každodennú starostlivosť o toto dieťa, ale v súčasnosti má dieťa vo svojej výlučnej starostlivosti, ani skutočnosť, že druhý rodič, občan Únie, by mohol prevziať každodennú a skutočnú starostlivosť o uvedené dieťa, nemožno v tejto súvislosti považovať za rozhodujúcu.

¹⁴¹ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. mája 2017, *Chavez-Vilchez a i.* (C-133/15, [EU:C:2017:354](#), bod 71), a z 5. mája 2022, *Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného príslušníka – Nedostatočné zdroje)* (C-451/19 a C-532/19, [EU:C:2022:354](#), bod 53).

III. Slobody pohybu v rámci Únie¹⁴²

1. Sloboda usadiť sa

Rozsudok z 8. júna 2023, *Prestige and Limousine* (C-50/21, [EU:C:2023:448](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 49 ZFEÚ – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Služby prenájmu osobných vozidiel s vodičom (PVV) – Systém povoľovania zahrňajúci získanie popri povolení umožňujúcom poskytovať služby mestskej a medzimestskej dopravy na celom vnútroštátnom území aj druhú prevádzkovú licenciu na umožnenie poskytovania služieb mestskej dopravy v metropolitnej oblasti – Obmedzenie počtu licencií na služby PVV na tridsatinu licencií na taxislužby“

Prestige and Limousine, SL (ďalej len „P&L“) ponúka služby prenájmu osobných vozidiel s vodičom (ďalej len „služby PVV“) v aglomerácii Barcelona (Španielsko). P&L a ďalších štrnásť podnikov, ktoré poskytujú rovnaké služby, vrátane podnikov prepojených s medzinárodnými online platformami, napadli na Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Vyšší súd Katalánska, Španielsko) platnosť právnej úpravy Área Metropolitana de Barcelona (Metropolitná oblasť Barcelona, Španielsko, ďalej len „AMB“) týkajúcej sa organizácie takýchto služieb v aglomerácii Barcelona. V rámci tohto sporu vyjadril tento súd pochybnosti o zlučiteľnosti predmetnej právnej úpravy najmä so slobodou usadiť sa.

Táto právna úprava vyžaduje na jednej strane okrem vnútroštátneho povolenia vyžadovaného na poskytovanie mestských a medzimestských služieb PVV v Španielsku, získanie dodatočnej licencie na výkon služieb PVV v aglomerácii Barcelona. Na druhej strane obmedzuje počet licencií na služby PVV na tridsatinu licencií pre taxislužby udelených pre túto aglomeráciu. Podľa vnútroštátneho súdu bolo hlavným cieľom, ktorý sledovala uvedená právna úprava, obmedziť hospodársku súťaž medzi službami PVV a taxislužbami.

Na odôvodnenie predmetných opatrení sa AMB odvolávala najmä na cieľ zabezpečiť kvalitu, bezpečnosť a dostupnosť taxislužby. Uviedla, že tieto služby sa považujú za „službu všeobecného záujmu“, keďže činnosť taxislužieb je silne regulovaná, pretože taxislužby podliehajú najmä kvótam na licencie, regulovaným tarifám, záväzku univerzálnej dopravy a prístupnosti pre osoby so zníženou mobilitou. AMB v tejto súvislosti uviedla, že hospodárska životaschopnosť tejto činnosti sa zdá byť ohrozená rastúcou hospodárskou súťažou vyplývajúcou z činnosti služieb PVV.

Súdny dvor vo svojom rozsudku dospel k záveru, že požiadavka dodatočného osobitného povolenia na poskytovanie služieb PVV v aglomerácii Barcelona môže byť za určitých podmienok zlučiteľná s článkom 49 ZFEÚ. Tento článok naopak bráni obmedzeniu počtu licencií na služby PVV, keďže sa zdá, že toto opatrenie ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov riadnej správy dopravy, premávky a verejného priestranstva tejto aglomerácie a ochrany životného prostredia.

¹⁴² V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj nasledujúce rozsudky: rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), *Chief Appeals Officer a i.* (C-488/21, [EU:C:2023:1013](#)), uvedený v oddiele II.1 „Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie“; rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), *Royal Antwerp Football Club* (C-680/21, [EU:C:2023:1010](#)), uvedený v oddiele VIII.1 „Kartely (článok 101 ZFEÚ)“; rozsudok z 9. februára 2023, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid a i. (Odňatie práva na pobyt tureckého pracovníka)* (C-402/21, [EU:C:2023:77](#)), uvedený v oddiele XVII.2 „Výklad medzinárodných dohôd“.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor odmietol tvrdenia účastníkov konania vo veci samej na podporu údajnej neprípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Podľa Súdneho dvora okolnosť, že odpovede na prejudiciálne otázky jasne vyplývajú z jeho judikatúry, nemá za následok neprípustnosť takéhoto návrhu, ale umožňuje mu na tento návrh prípadne odpovedať uznesením.¹⁴³ Okrem toho okolnosť, že vnútroštátny Najvyšší súd už v rámci sporu, ktorý je podobný sporu vo veci samej, preskúmal potenciálnu relevantnosť ustanovení práva Únie uvedených vnútroštátnym súdom, nemôže spôsobiť neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania smerujúceho k tomu, aby Súdny dvor rozhodol o výklade týchto ustanovení v súlade s článkom 267 ZFEÚ.

V druhom rade Súdny dvor po tom, čo dospel k záveru, že sa nezdá, že by obe opatrenia stanovené dotknutou právnou úpravou priznávali štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ podnikom poskytujúcim taxislužby, skúmal zlučiteľnosť týchto opatrení s článkom 49 ZFEÚ. V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade uviedol, že skutočne obmedzujú prístup na trh pre všetkých nových účastníkov trhu a obmedzujú počet poskytovateľov služieb PVV usadených v AMB, a preto ich treba kvalifikovať ako obmedzenia slobody usadiť sa zaručenej týmto posledným uvedeným ustanovením.

Ďalej, pokiaľ ide o existenciu naliehavých dôvodov všeobecného záujmu, ktoré môžu odôvodniť takéto obmedzenia, Súdny dvor konštatoval, že cieľ riadnej správy dopravy, premávky a verejného priestoru aglomerácie, ako aj cieľ ochrany životného prostredia v takej aglomerácii môžu predstavovať takéto dôvody. To však nie je prípad cieľa spočívajúceho v zabezpečení ekonomickej životaschopnosti taxislužby, keďže zachovanie rovnováhy medzi oboma predmetnými druhmi mestskej dopravy patrí medzi úvahy čisto ekonomickej povahy. Okolnosť, že taxislužby sú v španielskom práve kvalifikované ako „služba všeobecného záujmu“, nie je v tejto súvislosti relevantná. Hoci totiž z charakteristík, ktoré uvádza AMB, vyplýva, že cieľom právnej úpravy taxislužby je najmä zabezpečiť kvalitu, bezpečnosť a dostupnosť taxislužby v prospech užívateľov, zdá sa, že opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, samy osebe nesledujú tieto ciele. Súdny dvor tiež konštatoval, že sa nezdá, že by osobitné poslanie verejnej služby, na ktoré by sa prípadne mohol vzťahovať pojem služba všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ, bolo zverené poskytovateľom taxislužby.

Napokon Súdny dvor analyzoval proporcionalitu jednak požiadavky dodatočného povolenia a jednak obmedzenia licencií na služby PVV na tridsatinu licencií na taxislužby. Dospel k záveru, že prvé uvedené opatrenie sa zdá byť vhodné na dosiahnutie uvedených cieľov a možno ho považovať za nevyhnutné na ich dosiahnutie. Vzhľadom na povahu predmetnej služby, ako aj nemožnosť rozlišovať medzi vozidlami používanými na poskytovanie služieb PVV a vozidlami používanými na súkromné účely na rozsiahlom území mesta sa možno domnievať, že následná kontrola by bola vykonaná príliš neskoro na to, aby sa zaručila jej skutočná účinnosť. Požiadavka dodatočného povolenia tak môže byť odôvodnená, avšak pod podmienkou, že toto povolenie je založené na objektívnych, nediskriminačných a vopred známych kritériách, ktoré vylučujú akúkoľvek svojvoľnosť a neduplikujú kontroly, ktoré už boli vykonané v rámci vnútroštátneho povoľovacieho konania, ale zodpovedajú osobitným potrebám dotknutej aglomerácie. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či sú tieto podmienky v tomto prípade splnené.

Druhé opatrenie sa však nezdá vhodné na zabezpečenie dosiahnutia cieľov riadnej správy dopravy, premávky a verejného priestoru. V prvom rade totiž pred Súdnym dvorom neboli vyvrátené tvrdenia uvedené v prospech služieb PVV, ktoré smerujú k preukázaniu, že tieto služby môžu v skutočnosti podporovať dosiahnutie uvedených cieľov, najmä prostredníctvom zníženia používania súkromného

¹⁴³ Pozri článok 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

vozidla, prínosom týchto služieb k cieľu efektívnej a inkluzívnej mobility vďaka ich úrovni digitalizácie, ako aj ich flexibilita pri poskytovaní služieb a používaním vozidiel na alternatívne energie podporovaným štátnou právnou úpravou týkajúcou sa služieb PVV.

Ďalej nemožno vylúčiť, že prípadný vplyv vozového parku PVV na dopravu, premávku a verejné priestranstvá v aglomerácii Barcelony by mohol byť primerane obmedzený menej obmedzujúcimi opatreniami, než je obmedzenie licencií. Súdny dvor sa tak odvolával napríklad na opatrenia na organizáciu služieb PVV, na obmedzenia týchto služieb počas určitých časových úsekov alebo na obmedzenia premávky v určitých priestoroch. Súdny dvor dodal, že nemožno vylúčiť, že cieľ ochrany životného prostredia v aglomerácii Barcelona možno dosiahnuť opatreniami, ktoré menej zasahujú do slobody usadiť sa, akými sú emisné limity uplatňované na vozidlá premávajúce v tejto aglomerácii.

Rozsudok z 13. júla 2023, Xella Magyarorszá (C-106/22, [EU:C:2023:568](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Voľný pohyb kapitálu – Sloboda usadiť sa – Nariadenie (EÚ) 2019/452 – Právna úprava členského štátu ustanovujúca mechanizmus preverovania zahraničných investícií v spoločnostiach, ktoré sú rezidentmi a ktoré sa považujú za „strategické“ – Rozhodnutie prijaté na základe tejto právnej úpravy, ktoré zakazuje spoločnosti, ktorá je rezidentom, nadobudnúť všetky podiely v inej spoločnosti, ktorá je rezidentom – Nadobudnutá spoločnosť, ktorá sa považuje za „strategickú“ z dôvodu, že jej hlavná činnosť sa týka ťažby určitých základných surovín, ako sú štrk, piesok a íl – Nadobúdajúca spoločnosť považovaná za „zahraničného investora“ z dôvodu, že je súčasťou skupiny spoločností, ktorých zastrešujúca spoločnosť je usadená v tretej krajine – Poškodenie alebo riziko poškodenia národného záujmu, verejnej bezpečnosti alebo verejného poriadku členského štátu – Cieľ zabezpečiť záruku dodávok základných surovín v stavebnom odvetví, najmä na regionálnej úrovni“

Janes és Társa je spoločnosť založená podľa maďarského práva, ktorej hlavnou činnosťou je ťažba štrku, piesku a ílu v lome v Lázi (Győrsko–mošonsko–šopronská župa, okres Pannonhalma, Maďarsko).

V dôsledku tejto činnosti sa Janes és Társa považuje za „strategickú spoločnosť“ v zmysle zákona, ktorým sa zavádza mechanizmus preverovania zahraničných investícií. Jej podiel na maďarskom trhu produkcie dotknutých surovín predstavuje 0,52 %.

Xella Magyarorszá je iná spoločnosť založená podľa maďarského práva, ktorá je súčasťou skupiny spoločností, ktorých hlavná materská spoločnosť je usadená na Bermudách, a ktorá na konci reťazca patrí írskemu štátnemu príslušníkovi. Pôsobí na maďarskom trhu so stavebnými materiálmi a jej hlavnou činnosťou je výroba betónových výrobkov pre stavebníctvo. Kупuje približne 90 % ročnej produkcie spoločnosti Janes és Társa na účely spracovania týchto surovín na kremičito-vápenaté tehly vo svojej továrni v blízkosti lomu.

V októbri 2020 Xella Magyarorszá uzavrela kúpnu zmluvu na nadobudnutie všetkých podielov v spoločnosti Janes és Társa a požiadala príslušného ministra, aby vzal na vedomie dotknutú transakciu alebo aby potvrdil, že táto formalita nie je vzhľadom na jej vlastnícku štruktúru nevyhnutná. Rozhodnutím prijatým v júli 2021 uvedený minister zakázal uskutočnenie oznámeného právneho úkonu, pričom Xella Magyarorszá bola kvalifikovaná ako „zahraničný investor“ z dôvodu, že je nepriamo vlastnená spoločnosťou LSF10 XL Investments zaregistrovanou na Bermudách.

Ten istý minister okrem toho uviedol, že bezpečnosť a predvídateľnosť ťažby a dodávok surovín majú strategický význam, najmä vzhľadom na vážne narušenia fungovania globálnych dodávateľských reťazcov spôsobené pandémiou COVID-19. Podľa neho výrobe kameniva, ako je piesok, štrk a drvený kameň, už v odvetví stavebníctva dominujú maďarskí výrobcovia so zahraničným kapitálom. Ak by sa Janes és Társa nepriamo stala vlastníctvom spoločnosti zaregistrovanej na Bermudách, z dlhodobého

hľadiska by to predstavovalo riziko pre bezpečnosť dodávok surovín, o aké ide v tomto prípade, čo by mohlo poškodiť „národný záujem“ v širšom zmysle.

Súdny dvor vo svojom rozsudku dospel k záveru, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ v oblasti slobody usadiť sa bránia mechanizmu preverovania predmetných zahraničných investícií. Tento mechanizmus totiž umožňuje zakázať nadobúdanie vlastníctva v spoločnosti, ktorá je rezidentom a ktorá sa považuje za strategickú, inou spoločnosťou, ktorá je rezidentom a ktorá je súčasťou skupiny spoločností usadených vo viacerých členských štátoch, v ktorej má spoločnosť z tretej krajiny rozhodujúci vplyv. Súdny dvor tak odmietol tvrdenie maďarskej vlády, podľa ktorého takéto nadobudnutie poškodzuje alebo by mohlo poškodiť národný záujem zabezpečiť záruku dodávok v stavebnom odvetví, najmä na miestnej úrovni, pokiaľ ide o základné suroviny.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv konštatoval, že vnútroštátna právna úprava umožňujúca orgánom členského štátu zakázať spoločnosti Únie z dôvodov bezpečnosti a verejného poriadku nadobudnúť podiel v „strategickej“ spoločnosti, ktorá je rezidentom, umožňujúci jej vykonávať určitý vplyv na riadenie a kontrolu tejto poslednej uvedenej spoločnosti, zjavne predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa tejto spoločnosti Únie, a to v tomto prípade osobitne závažné obmedzenie.

Súdny dvor následne skúmal, či toto obmedzenie môže byť odôvodnené naliehavým dôvodom všeobecného záujmu. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa jeho judikatúry takéto odôvodnenie predpokladá, že obmedzenie je vhodné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa a nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné.

V tomto prípade osobitný záujem, o ktorý ide v tomto prípade, ktorého cieľom je zabezpečiť záruku a kontinuitu dodávok v stavebnom odvetví, pokiaľ ide o určité základné suroviny, môže patriť do pôsobnosti článku 52 ods. 1 ZFEÚ. Toto ustanovenie totiž stanovuje, že obmedzenie slobody usadiť sa môže byť odôvodnené verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou a verejným zdravím.

Z judikatúry však vyplýva, že hoci členské štáty môžu v súlade so svojimi vnútroštátnymi potrebami voľne stanoviť požiadavky verejného poriadku a verejnej bezpečnosti, na tieto požiadavky sa možno odvolávať len v prípade skutočnej a dostatočne závažnej hrozby, ktorá sa dotýka základného záujmu spoločnosti.

Pokiaľ ide konkrétne o cieľ súvisiaci so zárukou dodávok v stavebnom odvetví, najmä na miestnej úrovni, v súvislosti s určitými základnými surovinami, Súdny dvor konštatoval, že tento cieľ nemôže predstavovať dôvod verejnej bezpečnosti, a teda prípadne odôvodniť prekážku základnej slobody, o ktorú ide vo veci samej, v tomto prípade osobitne závažnú prekážku. Nemožno sa totiž domnievať, že takýto cieľ patrí k „základným záujmom spoločnosti“ v zmysle judikatúry Súdného dvora.

Okrem toho sa nezdá, že by nadobudnutie zakázané rozhodnutím, o ktoré ide vo veci samej, mohlo skutočne spôsobiť „skutočnú a dostatočne vážnu hrozbu“ v zmysle judikatúry Súdného dvora. Na jednej strane totiž pred týmto nadobudnutím nadobúdajúca spoločnosť už nakupovala približne 90 % produkcie dotknutých základných surovín pochádzajúcich z lomu nadobudnutej spoločnosti, pričom zvyšných 10 % produkcie nakupovali miestne podniky v stavebnom odvetví. Na druhej strane je všeobecne známe, že tieto základné suroviny majú vzhľadom na svoju povahu relatívne nízku trhovú hodnotu najmä v porovnaní s ich nákladmi na prepravu. Riziko vývozu významnej časti produkcie uvedených surovín sa preto zdá málo pravdepodobné, ba dokonca v praxi vylúčené.

2. Slobodné poskytovanie služieb¹⁴⁴

Rozsudok zo 16. marca 2023, Beobank (C-351/21, [EU:C:2023:215](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Platobné služby na vnútornom trhu – Smernica 2007/64/ES – Článok 47 ods. 1 písm. a) – Informácie pre platiteľa po prijatí jeho platobného príkazu – Články 58, 60 a 61 – Zodpovednosť poskytovateľa platobných služieb v prípade neautorizovaných platobných transakcií – Povinnosť tohto poskytovateľa vrátiť tomuto platiteľovi neautorizované transakcie – Rámcové zmluvy – Povinnosť uvedeného poskytovateľa poskytnúť uvedenému platiteľovi informácie týkajúce sa dotknutého príjemcu“

ZG, belgický rezident, je majiteľom bankového účtu v Beobank v Belgicku, ku ktorému má vydanú debetnú kartu. V noci z 20. na 21. apríla 2017 uskutočnil prostredníctvom tejto karty v zariadení nachádzajúcom sa vo Valencii (Španielsko) platbu v sume 100 eur. Následne sa s touto kartou a v tom istom mobilnom platobnom termináli uskutočnili ďalšie dve platby v sumách 991 eur a 993 eur.

Na vnútroštátnom súde ZG žiada okrem iného o vrátenie týchto dvoch posledných platieb, ktoré považuje za „neautorizované“. Vysvetlil, že si už nespomína ani na názov, ani na adresu zariadenia, ani na udalosti, ktoré nasledovali po konzumácii v predmetnom zariadení, a tvrdí, že sa stal obeťou podvodného konania uľahčeného podaním drogy. Beobank však odmietla vrátiť tieto platby, keďže usúdila, že ZG tieto platby skutočne autorizoval, alebo sa prinajmenšom dopustil „hrubej nedbalosti“.

Následne táto banková inštitúcia poskytla ZG len číselný odkaz a geografickú polohu použitého platobného terminálu, totožnosť príjemcu sporných platieb však uviedla len týmto označením: „COM SU VALENCIA ESP“. Banková inštitúcia príjemcu sporných platieb zase odmietla oznámiť identifikačné informácie o tomto príjemcovi Beobank.

V tomto kontexte sa vnútroštátny súd pýtal na rozsahu povinnosti poskytovateľa platobných služieb, ktorá je stanovená ustanovením smernice 2007/64,¹⁴⁵ „prípadne“ poskytnúť platiteľovi informácie týkajúce sa príjemcu platobnej transakcie. Odpoveď Súdneho dvora na túto otázku umožní vnútroštátnemu súdu vyvodiť závery týkajúce sa povinnosti Beobank vrátiť sporné platby.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že poskytovateľ platobných služieb platiteľa je podľa toho istého ustanovenia povinný poskytnúť tomuto platiteľovi informácie umožňujúce identifikovať fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola príjemcom platobnej transakcie odpísanej z účtu tohto platiteľa, a nielen informácie, ktoré má tento poskytovateľ v súvislosti s touto platobnou transakciou po vynaložení čo najvyššieho úsilia k dispozícii.

Posúdenie Súdny dvorom

Na úvod Súdny dvor pripomenul, že režim zodpovednosti poskytovateľov platobných služieb za neautorizované platobné transakcie upravený v článku 60 ods. 1 smernice 2007/64 bol predmetom

¹⁴⁴ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj nasledujúce rozsudky: rozsudok z 21. decembra 2023, *Komisija/Dánsko* (C-167/22, [EU:C:2023:1020](#)), uvedený v oddiele VII „Doprava“; rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), *European Superleague Company* (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#)), uvedený v oddiele VIII.2 „Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)“; rozsudok z 9. novembra 2023, *Google Ireland a i.* (C-376/22, [EU:C:2023:835](#)), uvedený v oddiele XI „Internet a elektronický obchod“.

¹⁴⁵ Táto povinnosť je upravená v článku 47 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES (Ú. v. EÚ L 319, 2007, s. 1).

úplnej harmonizácie. V dôsledku toho je s touto smernicou nezlučiteľný tak režim paralelnej zodpovednosti na základe tej istej skutočnosti spôsobujúcej vznik zodpovednosti, ako aj režim súbežnej zodpovednosti, ktorý by užívateľovi platobných služieb umožňoval uplatniť túto zodpovednosť na základe iných skutočností spôsobujúcich vznik zodpovednosti.

Vnútroštátny súd pritom nemôže ignorovať rozlišovanie zavedené v uvedenej smernici v súvislosti s platobnými transakciami v závislosti od toho, či sú autorizované alebo neautorizované. Následne takýto súd nemôže rozhodnúť o žiadosti o vrátenie platieb, akými sú platby sporné vo veci samej, bez toho, aby najprv kvalifikoval tieto platby buď ako autorizované transakcie, alebo ako neautorizované transakcie. Citovaný článok 60 ods. 1 v spojení s článkom 86 ods. 1 smernice 2007/64¹⁴⁶ totiž bráni tomu, aby používateľ platobných služieb mohol uplatniť zodpovednosť poskytovateľa týchto služieb z dôvodu, že tento poskytovateľ si nesplnil svoju informačnú povinnosť stanovenú v článku 47 ods. 1 písm. a) tejto smernice, keďže táto zodpovednosť sa týka vrátenia finančných prostriedkov z platobných transakcií.

Keďže však vnútroštátny súd považoval v rámci svojho posúdenia toho, či boli platby sporné vo veci samej autorizované, za potrebné poznať povahu a rozsah informácií, ktoré musí poskytovateľ platobných služieb dotknutého platiteľa poskytnúť tomuto platiteľovi na základe článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, nemožno spochybniť relevantnosť prejudiciálnych otázok na vyriešenie sporu vo veci samej.

Pokiaľ ide konkrétne o povahu a rozsah povinností poskytovať informácie upravených v tomto ustanovení, Súdny dvor vzhľadom na to, že smernica 2007/64 vykonala úplnú harmonizáciu, usúdil, že tieto povinnosti nutne predstavujú povinnosti, ktoré musia členské štáty vykonať bez možnosti odchýliť sa od nich, a dokonca bez možnosti zmierniť ich tým, že ich kvalifikujú ako povinnosti úsilia, a nie ako povinnosti výsledku. Zo štruktúry tohto článku 47 nevyplyva nič, čo by umožňovalo usúdiť, že normotvorca Únie stanovením povinností, ktoré presne uvádzajú opatrenia, ktoré sa majú prijať, sledoval len to, aby sa v tejto súvislosti vynaložilo úsilie.

Okrem toho výraz „prípadne“ obsiahnutý v článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64 treba chápať tak, že znamená, že informácie týkajúce sa príjemcu platobnej transakcie, ktoré musí poskytovateľ tejto platobnej služby poskytnúť dotknutému platiteľovi po odpísaní sumy platobnej transakcie z účtu tohto platiteľa, alebo v čase dohodnutom podľa článku 47 ods. 2 tejto smernice, zahŕňajú informácie, ktoré má tento poskytovateľ k dispozícii alebo ktoré by mal mať k dispozícii v súlade s právom Únie. Tento výklad je podopretý cieľom sledovaným uvedenou smernicou, ktorý okrem iného spočíva v zabezpečení toho, aby používatelia týchto služieb mohli ľahko identifikovať platobné transakcie tak, že sa im poskytne „rovnať vysoká úroveň prehľadných informácií“. Na účely zabezpečenia plne integrovaného a priameho spracúvania dotknutých platieb a na účely zvýšenia efektívnosti a rýchlosti platieb musia byť tieto informácie jednak potrebné a dostatočné v súvislosti tak so zmluvou o platobných službách, ako aj so samotnými platobnými transakciami, a jednak primerané potrebám týchto používateľov.

V tejto veci na splnenie týchto požiadaviek museli byť informácie, ktoré mal poskytovateľ platobných služieb poskytnúť dotknutému platiteľovi na základe článku 47 ods. 1 písm. a) smernice 2007/64, dostatočne presné a významné. Ak by totiž takými neboli, tento platiteľ by nemal možnosť pomocou týchto informácií s istotou identifikovať dotknutú platobnú transakciu. „Odkaz umožňujúci platiteľovi identifikovať každú platobnú transakciu“ uvedený v prvej časti vety článku 47 ods. 1 písm. a) smernice

¹⁴⁶ Toto ustanovenie upravuje vo vzťahu k členským štátom dôsledky úplnej harmonizácie, ku ktorej pristupuje tá istá smernica.

2007/64 pritom neumožňuje dotknutému platiteľovi priradiť tento odkaz k určitej platobnej transakcii. Dotknutý poskytovateľ platobných služieb platiteľa mal poskytnúť tomuto platiteľovi informácie potrebné na úplné splnenie požiadaviek vyplývajúcich z tohto ustanovenia nutne v rámci dodatočného prvku uvedeného v druhej časti vety tohto článku 47 ods. 1 písm. a), a to „informácie týkajúce sa príjemcu“.

3. Voľný pohyb kapitálu

Rozsudok z 12. októbra 2023, BA (Dedičstvá – Sociálna politika bývania v Únii) (C-670/21, [EU:C:2023:763](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dane – Voľný pohyb kapitálu – Články 63 až 65 ZFEÚ – Daň z dedičstva – Pohyb kapitálu medzi členskými štátmi a tretími krajinami – Nehnutelný majetok nachádzajúci sa v tretej krajine – Výhodnejšie daňové zaobchádzanie s nehnuteľným majetkom nachádzajúcim sa v členskom štáte alebo štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore – Obmedzenie – Odôvodnenie – Politika bývania – Účinnosť daňových kontrol“

A, nemecký rezident, ktorý zomrel v roku 2016, odkázal v roku 2013 svojmu synovi, BA, ktorý má tiež bydlisko v Nemecku, časť nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Kanade a prenajímanej na účely bývania.

V júli 2017 príslušný daňový úrad stanovil výšku dane z dedičstva, ktorú mal BA zaplatiť v Nemecku. Na účely výpočtu tejto dane bola táto nehnuteľnosť ocenená na svoju plnú trhovú hodnotu. V marci 2018 BA požiadal o zmenu výšky tejto dane, aby dosiahol zdanenie tohto majetku na 90 % jeho trhovej hodnoty, ako to stanovuje nemecký zákon o dani z dedičstva a darovania. BA uviedol, že na to, aby sa na nehnuteľnosť mohla uplatniť táto daňová výhoda, tento zákon vyžaduje, aby sa táto nehnuteľnosť nachádzala v Nemecku, inom členskom štáte alebo štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore¹⁴⁷, pričom tvrdil, že uvedený zákon je v rozpore s voľným pohybom kapitálu medzi členskými štátmi a tretími krajinami zakotveným v článku 63 ZFEÚ. Keďže sa však daňový úrad domnieval, že takéto rozdielne zaobchádzanie s nehnuteľnosťami nachádzajúcimi sa v jednom z týchto troch typov krajín a s nehnuteľnosťami rovnakej povahy nachádzajúcimi sa v inom treťom štáte, ako je štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, je v súlade s týmto ustanovením, najprv zamietol žiadosť o zmenu, ktorú podal BA, a následne aj jeho sťažnosť.

Vnútroštátny súd, na ktorý BA podal žalobu, sa pýtal Súdneho dvora na súlad vnútroštátneho ustanovenia, ktoré vylučuje z poskytnutia daňovej výhody majetok prenajímaný na účely bývania a nachádzajúci sa v Kanade, s článkom 63 ZFEÚ. Ak takáto právna úprava predstavuje obmedzenie voľného pohybu kapitálu, tento súd sa pýtal, či toto obmedzenie možno odôvodniť na základe článku 65 ZFEÚ¹⁴⁸ alebo naliehavým dôvodom všeobecného záujmu.

¹⁴⁷ Dohoda o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3, ďalej len „Dohoda o EHP“).

¹⁴⁸ Podľa tohto ustanovenia:

„1. Ustanovenia článku 63 majú bez toho, aby boli dotknuté práva členských štátov:

a) uplatňovať príslušné ustanovenia ich daňových zákonov, ktoré rozlišujú daňových poplatníkov podľa miesta bydliska alebo podľa miesta, kde investovali kapitál;

Vo svojom rozsudku Súdny dvor rozhodol, že články 63 až 65 ZFEÚ bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely výpočtu dane z dedičstva stanovuje, že zastavaná nehnuteľnosť, ktorá je súčasťou súkromného majetku, nachádza sa v treťom štáte, ktorý nie je zmluvnou stranou Dohody o EHP, a je prenajatá na účely bývania, sa ocení na svoju plnú trhovú hodnotu, zatiaľ čo majetok rovnakej povahy nachádzajúci sa na vnútroštátnom území, v inom členskom štáte alebo štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, sa na účely tohto výpočtu ocení na 90 % svojej trhovej hodnoty.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že predmetná právna úprava, ktorá podmieňuje poskytnutie daňovej výhody miestom, kde sa nachádza majetok, ktorý je súčasťou dedičstva, vedie k tomu, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v inom treťom štáte, ako je štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, podliehajú vyššiemu daňovému zaťaženiu než nehnuteľnosti nachádzajúce sa na vnútroštátnom území, čo znižuje hodnotu tohto dedičstva a môže odradiť fyzickú osobu s bydliskom v Nemecku od investovania do nehnuteľnosti prenajímanej na účely bývania v takomto treťom štáte alebo od ponechania si takejto nehnuteľnosti, ktorej je vlastníkom. Takáto právna úprava je preto obmedzením voľného pohybu kapitálu v zmysle článku 63 ods. 1 ZFEÚ.

V druhom rade pri skúmaní, či toto obmedzenie môže byť odôvodnené na základe článku 65 ZFEÚ, Súdny dvor najprv uviedol, že výpočet dane z dedičstva je podľa tej istej právnej úpravy priamo spojený s trhovou hodnotou majetku zahrnutého do dedičstva. V dôsledku toho objektívne neexistuje nijaký rozdiel v situáciách, ktorý by odôvodňoval rozdielne daňové zaobchádzanie, pokiaľ ide o výšku dane z dedičstva splatnej z titulu nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa v Nemecku, inom členskom štáte alebo štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, a nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa v treťom štáte, ktorý nie je zmluvnou stranou Dohody o EHP. Za týchto podmienok by pripustenie toho, že situácie nie sú porovnateľné len z dôvodu, že predmetná nehnuteľnosť sa nachádza v inom treťom štáte, ako je štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o EHP, hoci článok 63 ods. 1 ZFEÚ zakazuje práve obmedzenia cezhraničného pohybu kapitálu, zbavilo toto ustanovenie jeho obsahu.

Vzhľadom na to, že predmetné rozdielne zaobchádzanie sa týka objektívne porovnateľných situácií, Súdny dvor následne overil, či je možné rozdielne zaobchádzanie s týmito situáciami odôvodniť naliehavým dôvodom všeobecného záujmu.

-
- b) prijať všetky potrebné opatrenia, najmä v oblasti daňového systému a dohľadu nad finančnými inštitúciami, aby sa zabránilo porušovaniu vnútroštátnych predpisov, alebo stanoviť postupy na ohlasovanie kapitálových pohybov na štatistické alebo správne účely alebo prijať opatrenia, ktoré možno odôvodniť verejným záujmom či verejnou bezpečnosťou.

2. Ustanovenia tejto kapitoly nemajú vplyv na uplatňovanie obmedzení práva usadiť sa zlučiteľných so zmluvami. ..."

V tejto súvislosti na jednej strane pripomenul, že požiadavky súvisiace s politikou sociálneho bývania členského štátu a s financovaním tejto politiky môžu v zásade predstavovať naliehavé dôvody všeobecného záujmu. Rovnako vzhľadom na to, že Únia má hospodársky a sociálny účel, práva vyplývajúce z ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa voľného pohybu musia byť vyvážené s cieľmi sledovanými sociálnou politikou, medzi ktoré patrí najmä primeraná sociálna ochrana. Pokiaľ ide o Dohodu o EHP, práve so zreteľom na privilegované vzťahy medzi Úniou a štátmi Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) by sa mal chápať jeden z jej hlavných cieľov, a to rozšíriť vnútorný trh realizovaný na území Únie aj na štáty EZVO. Cieľ sociálnej politiky, akým je podpora a poskytovanie bývania s cenovo dostupným nájomným v členských štátoch a štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o EHP, tak v zásade môže predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý môže odôvodniť obmedzenia voľného pohybu kapitálu. Nezdá sa však, že by právna úprava, o akú ide vo veci samej, bola spôsobilá koherentným a systematickým spôsobom zaručiť dosiahnutie tohto cieľa. Táto právna úprava, ktorá sa uplatňuje všeobecne, sa neviaže na miesta, kde je obzvlášť značný nedostatok bývania s cenovo dostupným nájomným, ako je to vo veľkých nemeckých mestách. Navyše každá kategória nehnuteľnosti prenajímanej na účely bývania, od najjednoduchšej až po najluxusnejšiu, môže byť na účely výpočtu dane z dedičstva ocenená na 90 % jej trhovej hodnoty. Okrem toho sa nezdá, že by táto právna úprava ukladala dedičom povinnosť ponechať si svoju nehnuteľnosť počas určitého obdobia a využívať ju na účely prenájmu, takže títo dediči môžu po tom, ako využili predmetnú daňovú výhodu, predat túto nehnuteľnosť alebo ju využívať ako druhé bydlisko. V dôsledku toho nemožno túto daňovú výhodu považovať za odôvodnenú cieľom podporovať a poskytovať bývanie za cenovo dostupné nájomné v členských štátoch a štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o EHP.

Súdny dvor na druhej strane rozhodol, že potreba zabezpečiť účinnosť daňových kontrol nemôže odôvodniť obmedzenie voľného pohybu kapitálu zavedené predmetnou vnútroštátnou právnou úpravou. Súdny dvor totiž po tom, čo pripomenul relevantné ustanovenia daňovej dohody medzi Nemeckom a Kanadou,¹⁴⁹ konštatoval, že nemecké orgány môžu požiadať príslušné kanadské orgány o informácie potrebné na overenie, či boli splnené podmienky stanovené dotknutou vnútroštátnou právnou úpravou na účely priznania uvedenej daňovej výhody, pokiaľ sa nehnuteľnosť nachádza v Kanade.

¹⁴⁹ Dohoda medzi Spolkovou republikou Nemecko a Kanadou o zamedzení dvojitého zdanenia v oblasti daní z príjmu a niektorých iných daní, predchádzaní daňovým únikom a spolupráci v daňových veciach, uzavretá v Berlíne 19. apríla 2001 (BGBl. 2002 II, s. 670).

IV. Hraničné kontroly, azyl a prístahovalectvo

1. Azylová politika

Rozsudok zo 6. júla 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-663/21, [EU:C:2023:540](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2011/95/EÚ – Normy pre priznanie postavenia utečenca alebo postavenia osoby s doplnkovou ochranou – Článok 14 ods. 4 písm. b) – Odňatie postavenia utečenca – Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin – Nebezpečenstvo pre spoločnosť – Preskúmanie primeranosti – Smernica 2008/115/EÚ – Návrat štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území – Odklad odsunu“

Rozsudok zo 6. júla 2023, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu) (C-8/22, [EU:C:2023:542](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2011/95/EÚ – Normy pre priznanie postavenia utečenca alebo postavenia osoby s doplnkovou ochranou – Článok 14 ods. 4 písm. b) – Odňatie postavenia utečenca – Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin – Nebezpečenstvo pre spoločnosť – Preskúmanie primeranosti“

Rozsudok zo 6. júla 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Obzvlášť závažný trestný čin) (C-402/22, [EU:C:2023:543](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2011/95/EÚ – Normy pre priznanie postavenia utečenca alebo postavenia osoby s doplnkovou ochranou – Článok 14 ods. 4 písm. b) – Odňatie postavenia utečenca – Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin – Nebezpečenstvo pre spoločnosť – Preskúmanie primeranosti“

Vo veci *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu)* (C-663/21) bolo AA v decembri 2015 priznané postavenie utečenca v Rakúsku. V období od marca 2018 do októbra 2020 bol viackrát odsúdený na tresty odňatia slobody a na zaplatenie pokuty za rôzne trestné činy vrátane trestných činov nebezpečného vyhrážania, ničenia alebo poškodzovania cudzej veci, nedovoleného zaobchádzania s návykovými látkami a obchodovania s návykovými látkami, úmyselného ublíženia na zdraví, ako aj agresívneho správania voči príslušníkovi orgánu verejného dozoru.

Rozhodnutím prijatým v septembri 2019 príslušný rakúsky orgán odňal AA postavenie utečenca, prijal voči nemu rozhodnutie o návrate spolu so zákazom pobytu a stanovil lehotu na dobrovoľný odchod, pričom vyhlásil, že jeho odsun nie je povolený.

V nadväznosti na žalobu, ktorú podal AA, Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Rakúsko) rozsudkom prijatým v máji 2021 zrušil uvedené rozhodnutie zo septembra 2019. Tento súd konštatoval, že AA bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin a že predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť. Usúdil však, že je potrebné zvážiť záujmy hostiteľského členského štátu a záujmy dotknutej osoby na účely poskytnutia medzinárodnej ochrany s prihliadnutím na rozsah a povahu opatrení, ktorým by bola vystavená v prípade odňatia tejto ochrany. Keďže však AA by bol v prípade návratu do svojej krajiny pôvodu vystavený riziku mučenia alebo smrti, uvedený súd sa domnieval, že jeho záujmy prevažujú nad záujmami Rakúskej republiky. Príslušný rakúsky orgán podal proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „Revision“ na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko).

Vo veci *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Utečenec, ktorý sa dopustil závažného trestného činu)* (C-8/22) bolo XXX vo februári 2007 priznané postavenie utečenca v Belgicku. Rozsudkom vydaným v decembri 2010 bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov najmä za lúpež viacerých hnutelných vecí a úmyselnú vraždu s cieľom uľahčiť si túto lúpež alebo zabezpečiť si beztravnosť.

Rozhodnutím prijatým v máji 2016 mu belgický orgán odňal postavenie utečenca. XXX podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko), ktorá ju rozsudkom z augusta 2019 zamietla. Tento súd usúdil, že nebezpečenstvo, ktoré XXX predstavuje pre spoločnosť, vyplýva z jeho odsúdenia za obzvlášť závažný trestný čin, takže uvedený orgán nemal povinnosť preukázať, že toto nebezpečenstvo predstavuje skutočné, existujúce a dostatočne závažné nebezpečenstvo pre spoločnosť. XXX mal však preukázať, že napriek svojmu odsúdeniu za obzvlášť závažný trestný čin už nepredstavuje takéto nebezpečenstvo. XXX podal proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko).

Vo veci *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Obzvlášť závažný trestný čin)* (C-402/22) M. A. podal v júli 2018 žiadosť o medzinárodnú ochranu v Holandsku. Príslušný holandský orgán zamietol túto žiadosť v júni 2020 z dôvodu, že žiadateľ bol v roku 2018 odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov za to, že sa v priebehu jedného večera dopustil troch sexuálnych napadnutí, sexuálneho napadnutia v štádiu pokusu a krádeže mobilného telefónu.

V nadväznosti na žalobu, ktorú podal M. A., prvostupňový súd zrušil rozhodnutie z júna 2020 z dôvodu nedostatočného odôvodnenia. Príslušný holandský orgán podal proti týmto rozsudkom odvolanie na Raad van State (Štátna rada, Holandsko). Na jednej strane tvrdil, že skutky vytýkané M. A. treba považovať za jediný trestný čin predstavujúci obzvlášť závažný trestný čin, a na druhej strane, že odsúdenie za obzvlášť závažný trestný čin v zásade preukazuje, že M. A. predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť.

V týchto troch veciach sa vnútroštátne súdy v podstate pýtali Súdneho dvora na podmienky, ktorým podlieha odňatie postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95¹⁵⁰, ako aj na vyváženie záujmov hostiteľského členského štátu a záujmov dotknutej osoby na priznaní medzinárodnej ochrany v tomto kontexte.

Týmto tromi rozsudkami vydanými v ten istý deň Súdny dvor odpovedal na tieto otázky tak, že spresnil na jednej strane pojmy „obzvlášť [závažný] trestný čin“ a „nebezpečenstvo pre spoločnosť“, ako aj na druhej strane rozsah preskúmania proporcionality, ktoré treba v tomto rámci vykonať. Objasnil tiež vzťah medzi odňatím postavenia utečenca a prijatím rozhodnutia o návrate.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že uplatnenie článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 podlieha splneniu dvoch odlišných podmienok, ktoré spočívajú jednak v tom, že dotknutý štátny príslušník tretej krajiny bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin, a jednak v tom, že sa preukázalo, že tento štátny príslušník tretej krajiny predstavuje nebezpečenstvo

¹⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9). Článok 14 ods. 4 písm. b) uvádza, že „členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť postavenie priznané utečencovi vládny, administratívny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, keď... po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu“.

pre spoločnosť členského štátu, v ktorom sa nachádza. Preto nemožno dospieť k záveru, že okolnosť, že prvá z týchto dvoch podmienok je splnená, stačí na preukázanie, že je splnená aj druhá podmienka. Takýto výklad uvedeného ustanovenia vyplýva z jeho znenia, ako aj z jeho porovnania so zneniami článku 12 ods. 2 písm. b)¹⁵¹ a článku 17 ods. 1 smernice 2011/95.¹⁵²

Pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, keďže neexistuje výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, pojem „obzvlášť [závažný] trestný čin“ si v zásade vyžaduje v celej Únii autonómny a jednotný výklad. Na jednej strane pojem „trestný čin“ v súlade s jeho obvyklým významom v tomto rámci charakterizuje konanie alebo opomenutie, ktoré predstavuje závažné porušenie právneho poriadku dotknutej spoločnosti a ktoré je z tohto dôvodu v tejto spoločnosti ako také trestne sankcionované. Na druhej strane výraz „obzvlášť [závažný]“, ktorý dopĺňa tento pojem „trestný čin“ o dve kvalifikácie, odkazuje na trestný čin mimoriadnej závažnosti.

Pokiaľ ide o kontext, v ktorom sa používa výraz „obzvlášť [závažný] trestný čin“, treba na jednej strane zohľadniť judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa článku 12 ods. 2 písm. b) smernice 2011/95, ktorý odkazuje na „vážny nepolitický trestný čin“, a článku 17 ods. 1 písm. b) tejto smernice, ktorý sa týka „závažného trestného činu“, keďže cieľom týchto článkov je tiež zbaviť medzinárodnej ochrany štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa dopustil trestného činu určitého stupňa závažnosti. Na druhej strane z porovnania článkov 12, 14, 17 a 21 smernice 2011/95 vyplýva, že normotvorca Únie stanovil rôzne požiadavky, pokiaľ ide o stupeň závažnosti trestných činov, na ktoré sa možno odvolávať na účely odôvodnenia uplatnenia dôvodu vylúčenia alebo odňatia medzinárodnej ochrany alebo na účely vyhostenia alebo vrátenia utečenca. Článok 17 ods. 3 smernice 2011/95 tak uvádza spáchanie „jedného alebo viacerých trestných činov“ a článok 12 ods. 2 písm. b) a článok 17 ods. 1 písm. b) tejto smernice odkazujú na spáchanie „závažného trestného činu“. Z toho vyplýva, že použitie výrazu „obzvlášť [závažný] trestný čin“ v článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 zdôrazňuje, že normotvorca Únie sa rozhodol podmieniť uplatnenie tohto ustanovenia splnením najmä osobitne prísnej podmienky týkajúcej sa existencie odsúdenia právoplatným rozsudkom za trestný čin mimoriadnej závažnosti, väčšej miery ako za trestné činy, ktoré môžu odôvodniť uplatnenie citovaných ustanovení tejto smernice.

Pokiaľ ide o posúdenie stupňa závažnosti trestného činu z hľadiska článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95, je pravda, že sa musí vykonať na základe spoločných štandardov a kritérií. Pokiaľ však trestné právo členských štátov nie je predmetom všeobecných harmonizačných opatrení, musí sa uskutočňovať s prihliadnutím na voľbu vykonanú v rámci trestnoprávneho systému dotknutého členského štátu, pokiaľ ide o identifikáciu trestných činov, ktoré sú vzhľadom na ich osobitné znaky mimoriadne závažné, keďže najviac zasahujú do právneho poriadku spoločnosti.

V každom prípade vzhľadom na to, že toto ustanovenie sa týka právoplatného odsúdenia „obzvlášť [závažný] trestný čin“ v jednotnom čísle, stupeň závažnosti trestného činu nemožno dosiahnuť kumuláciou samostatných trestných činov, z ktorých žiadny sám osebe nepredstavuje obzvlášť závažný trestný čin.

¹⁵¹ Článok 12 ods. 2 písm. b) smernice 2011/95 výslovne stanovuje, že štátny príslušník tretej krajiny musí byť vylúčený z postavenia utečenca, ak sa dopustil vážneho nepolitického trestného činu mimo krajiny azylu predtým, než v ňom bol prijatý ako utečenec, bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom vyžadoval, že tento štátny príslušník má predstavovať nebezpečenstvo pre spoločnosť členského štátu, v ktorom sa nachádza.

¹⁵² Článok 17 ods. 1 smernice 2011/95 týkajúci sa oprávnenia na doplnkovú ochranu, ktorá môže poskytovať obmedzenejšiu ochranu odkazuje v písmene b) na spáchanie závažného trestného činu a v písmene d) na existenciu nebezpečenstva pre spoločnosť, pričom tieto skutočnosti sú výslovne vyjadrené ako alternatívne podmienky, pričom každá sama osebe predstavuje vylúčenie z priznania doplnkovej ochrany.

Napokon na účely posúdenia stupňa závažnosti takéhoto trestného činu treba posúdiť všetky okolnosti týkajúce sa predmetnej veci. Značne relevantné sú v tejto súvislosti najmä dôvody odsudzujúceho rozhodnutia, povaha, ako aj výška trestu a uloženého trestu, povaha spáchaného trestného činu, všetky okolnosti spojené so spáchaním tohto trestného činu, úmyselná alebo neúmyselná povaha tohto trestného činu, ako aj povaha a rozsah spôsobenej škody.

Pokiaľ ide o druhú podmienku týkajúcu sa preukázania, že štátny príslušník tretej krajiny predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť hostiteľského členského štátu, Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že opatrenie uvedené v článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 možno prijať len vtedy, ak dotknutý štátny príslušník tretej krajiny predstavuje skutočné, existujúce a dostatočne závažné nebezpečenstvo pre jeden zo základných záujmov spoločnosti tohto členského štátu. V tejto súvislosti Súdny dvor najmä spresnil, že zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že sa uplatní len vtedy, ak tento štátny príslušník „predstavuje“ nebezpečenstvo pre spoločnosť, čo naznačuje, že toto nebezpečenstvo musí byť skutočné a existujúce. Preto čím viac je rozhodnutie na základe tohto ustanovenia prijaté v čase vzdialenom od odsúdenia právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin, tým viac je príslušný orgán povinný zohľadniť najmä vývoj, ku ktorému došlo po spáchaní takéhoto trestného činu, s cieľom určiť, či v deň, keď musí rozhodnúť o prípadnom odňatí postavenia utečenca, existuje skutočná a dostatočne závažná hrozba. Súdny dvor sa v tejto súvislosti opiera aj o skutočnosť, že z porovnania rôznych ustanovení smernice 2011/95 s jej článkom 14 ods. 4 písm. b) vyplýva, že uplatnenie tohto posledného uvedeného ustanovenia podlieha prísnyim podmienkam.

Pokiaľ ide v druhom rade o jednotlivé úlohy príslušného orgánu a dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny v rámci posúdenia existencie takéhoto nebezpečenstva, príslušnému orgánu pri uplatňovaní článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 prináleží, aby v každom jednotlivom prípade vykonal posúdenie všetkých okolností tohto prípadu. Za týchto okolností však musí tento orgán disponovať všetkými relevantnými informáciami a na ich základe vykonať vlastné posúdenie týchto skutočností, aby vymedzil zmysel svojho rozhodnutia, ako aj ho v plnom rozsahu odôvodnil.

V poslednom rade možnosť členského štátu prijať opatrenie stanovené v článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 sa musí vykonať najmä v súlade so zásadou proporcionality, ktorá zahŕňa vyváženie na jednej strane nebezpečenstva, ktoré predstavuje dotknutý štátny príslušník tretej krajiny pre spoločnosť členského štátu, v ktorom sa nachádza, a na druhej strane práv, ktoré musia byť zaručené osobám spĺňajúcim hmotnoprávne podmienky článku 2 písm. d) uvedenej smernice. V rámci tohto posúdenia musí príslušný orgán zohľadniť aj základné práva zaručené právom Únie, a najmä overiť možnosť prijať iné opatrenia menej zasahujúce do práv zaručených utečencom a do základných práv, ktoré by boli rovnako účinné na zabezpečenie ochrany spoločnosti hostiteľského členského štátu.

Ak však uvedený orgán prijme takéto opatrenie, nie je navyše povinný overiť, či verejný záujem na návrate štátneho príslušníka tretej krajiny do jeho krajiny pôvodu prevažuje nad záujmom toho istého štátneho príslušníka na zachovaní medzinárodnej ochrany vzhľadom na rozsah a povahu opatrení, ktorým by bol vystavený v prípade návratu do jeho krajiny pôvodu. Dôsledky prípadného návratu štátneho príslušníka tretej krajiny do jeho krajiny pôvodu pre tohto štátneho príslušníka alebo pre spoločnosť členského štátu, v ktorom sa tento štátny príslušník nachádza, sa totiž nemajú zohľadňovať pri prijímaní rozhodnutia o odňatí postavenia utečenca, ale prípadne vtedy, keď príslušný orgán zamýšľa prijať rozhodnutie o návrate uvedeného štátneho príslušníka tretej krajiny.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že článok 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 sčasti zodpovedá dôvodom vylúčenia uvedeným v článku 33 Ženevskej dohody.¹⁵³ Za týchto podmienok, keďže prvé

¹⁵³ Článok 33 Dohovoru o právnom postavení utečencov, podpísaného v Ženeve 28. júla 1951 [Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], ktorý nadobudol platnosť 22. apríla 1954, zmeneného a doplneného

uvedené ustanovenie stanovuje v prípadoch, ktoré sú v ňom uvedené, možnosť členských štátov odňať postavenie utečenca, zatiaľ čo druhé uvedené ustanovenie umožňuje vyhostenie alebo vrátenie utečenca, ktorý sa nachádza v jednej z uvedených situácií, do krajiny, v ktorej by bol ohrozený jeho život alebo osobná sloboda, právo Únie stanovuje vyššiu úroveň medzinárodnej ochrany dotknutých utečencov, ako je ochrana, ktorú zaručuje Ženevský dohovor. V dôsledku toho v súlade s právom Únie môže byť príslušný orgán na základe článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2011/95 oprávnený odňať postavenie utečenca priznané štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, pričom nie je nevyhnutne oprávnený nariadiť jeho odsun do jeho krajiny pôvodu. Okrem toho by si takýto odsun z procesného hľadiska vyžadoval prijatie rozhodnutia o návrate v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými zárukami stanovenými smernicou 2008/115,¹⁵⁴ ktorá vo svojom článku 5 najmä stanovuje, že členské štáty sú povinné pri vykonávaní tejto smernice dodržiavať zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Odňatie postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 4 smernice 2011/95 preto nemožno považovať za zaujatie stanoviska k odlišnej otázke, či v prípade tejto osoby môže byť teda nariadený odsun do jej krajiny pôvodu. Súdny dvor v tomto kontexte ešte spresnil, že článok 5 smernice 2008/115 bráni prijatiu rozhodnutia o návrate voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ak sa preukáže, že jeho odsun do krajiny, do ktorej má byť vrátený, je na základe zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia vylúčený na neurčitý čas.

2. Pristáhovalecká politika

Rozsudok z 18. apríla 2023, Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Hraničné kontroly, azyl a pristáhovalectvo – Pristáhovalecká politika – Smernica 2003/86/ES – Právo na zlúčenie rodiny – Článok 5 ods. 1 – Podanie žiadosti o vstup a pobyt s cieľom uplatnenia práva na zlúčenie rodiny – Právne predpisy členského štátu, ktoré stanovujú povinnosť rodinných príslušníkov garanta podať žiadosť osobne na

Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov, podpísaným v New Yorku 31. januára 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“), stanovuje: „1. Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice územia, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov. 2. Výhody tohto ustanovenia však nemôže požadovať utečenec, ktorého odôvodnene možno považovať za nebezpečného pre bezpečnosť štátu, v ktorom sa nachádza, alebo ktorý po tom, čo bol právoplatným rozsudkom uznaný za vinného z osobitne závažného trestného činu [obzvlášť závažného trestného činu – *neoficiálny preklad*], predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto štátu.“

¹⁵⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98).

príslušnom zastupiteľskom úrade tohto členského štátu – Nemožnosť alebo neprimerane sťažená možnosť dostaviť sa na uvedený úrad – Charta základných práv Európskej únie – Články 7 a 24“

Pani X a pán Y, sýrski štátni príslušníci, uzavreli manželstvo v roku 2016 v Sýrii. V rokoch 2016 a 2018 sa im narodili dve deti. V roku 2019 pán Y odišiel zo Sýrie do Belgicka, zatiaľ čo pani X a ich dve deti zostali v meste Afrín nachádzajúcom sa na severozápade Sýrie, kde sa nachádzajú aj v súčasnosti. V roku 2022 bolo pánovi Y v Belgicku priznané postavenie utečenca.

E-mailom z 28. septembra 2022 zaslaným na Office des étrangers (Cudzinecký úrad, Belgicko) (ďalej len „Úrad“) podal advokát žalobcov žiadosť o zlúčenie rodiny v mene pani X a oboch detí, aby sa mohli v Belgicku pripojiť k pánovi Y. V e-maile sa uvádzalo, že žiadosť predložil Úradu advokát žiadateľov, keďže pani X a jej deti sa nachádzali vo výnimočnej situácii, ktorá im fakticky bránila dostaviť sa na belgický zastupiteľský úrad aby tam podali žiadosť o zlúčenie rodiny, ako to vyžadujú belgické právne predpisy.

Úrad 29. septembra 2022 odpovedal, že podľa tejto právnej úpravy nie je možné podať takú žiadosť prostredníctvom e-mailu, a vyzval žalobcov, aby sa obrátili na príslušné belgické veľvyslanectvo. Žalobcovia návrhom na vydanie predbežného opatrenia z 9. novembra 2022 žiadali, aby vnútroštátny súd rozhodol o povinnosti État belge (Belgicko) zaregistrovať ich žiadosť o zlúčenie rodiny. Tvrdili, že belgická právna úprava, ktorá umožňuje rodinným príslušníkom utečenca podať žiadosť o vstup a pobyt len osobne a na zastupiteľskom úrade, aj keď sa tam tieto osoby nemôžu dostaviť, nie je v súlade s právom Únie.

Vnútroštátny súd potvrdil, že podľa belgického práva nie je v situácii, o akú ide v tomto prípade, stanovená žiadna výnimka z povinnosti fyzickej prítomnosti na začiatku konania. Tento súd však konštatoval, že pani X a jej deti nemajú reálnu možnosť opustiť Afrín a odísť na príslušný belgický zastupiteľský úrad, keďže susedné krajiny, v ktorých sa takéto úrady nachádzajú, nie sú pre osoby utekajúce zo Sýrie bezpečné alebo sú z dôvodu nutnosti prekročiť frontovú líniu nedostupné. Hoci článok 5 ods. 1 smernice 2003/86¹⁵⁵ ponecháva na členských štátoch, aby určili kto môže podať žiadosť o zlúčenie rodiny, teda garant alebo rodinní príslušníci, v tomto prípade voľba, ktorú urobil belgický zákonodarcia znamená, že pani X a jej deťom odoprel akúkoľvek možnosť podať ich žiadosť. Vnútroštátny súd sa preto snaží zistiť, či toto zamietnutie narušuje užitočný účinok tejto smernice alebo či porušuje základné práva,¹⁵⁶ ktoré má chrániť.

V rámci naliehavého prejudiciálneho konania Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/86¹⁵⁷ v spojení s Chartou¹⁵⁸ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na podanie žiadosti o vstup a pobyt na účely zlúčenia rodiny vyžaduje, aby sa rodinní príslušníci garanta, najmä osoby, ktorej je priznané postavenie utečenca, osobne dostavili na zastupiteľský alebo konzulárny úrad členského štátu, príslušný podľa miesta ich bydliska alebo pobytu v zahraničí, a to aj v situácii, keď je to pre nich nemožné alebo je možnosť dostaviť sa na tento úrad neprimerane sťažená. Tento členský štát má

¹⁵⁵ Smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224).

¹⁵⁶ Patrí sem právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručené v článku 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), právo na zohľadnenie najlepších záujmov dieťaťa a právo dieťaťa na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ktoré je zakotvené v článku 24 Charty.

¹⁵⁷ Ide o článok 5 ods. 1 smernice 2003/86.

¹⁵⁸ Súdny dvor odkazuje na článok 7 a článok 24 ods. 2 a 3 Charty.

však možnosť vyžadovať osobnú prítomnosť týchto rodinných príslušníkov v neskoršom štádiu konania o žiadosti o zlúčenie rodiny.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor na účely tohto záveru na jednej strane uviedol, že na dosiahnutie cieľa smernice 2003/86, ktorým je podporovať zlúčenie rodiny, musia členské štáty v situáciách, o aké ide vo veci samej, preukázať potrebnú flexibilitu, aby umožnili dotknutým osobám účinne a včas podať žiadosť o zlúčenie rodiny, a to uľahčením podania tejto žiadosti a najmä umožnením využitia komunikácie na diaľku. Pri absencii takejto flexibility požiadavka osobnej prítomnosti na príslušnom zastupiteľskom alebo konzulárnom úrade pri podaní žiadosti totiž neumožňuje zohľadniť prekážky, ktoré môžu brániť účinnému podaniu takejto žiadosti, najmä ak sa rodinní príslušníci garanta nachádzajú v krajine zasiahnutej ozbrojeným konfliktom. Okrem toho, pokiaľ ide o osobitnú situáciu utečencov, neexistencia akejkoľvek flexibility zo strany dotknutého členského štátu, ktorá bráni ich rodinným príslušníkom podať žiadosť o zlúčenie rodiny bez ohľadu na okolnosti, môže viesť k tomu, že dotknuté osoby nebudú môcť dodržať lehotu stanovenú v článku 12 ods. 1 treťom pododseku smernice 2003/86,¹⁵⁹ čo znamená, že zlúčenie ich rodiny by mohlo podliehať dodatočným podmienkam, čo je v rozpore s cieľom venovať osobitnú pozornosť situácii utečencov. V dôsledku toho požiadavka osobnej prítomnosti pri podaní žiadosti o zlúčenie rodiny bez toho, aby sa umožnili výnimky zohľadňujúce osobitnú situáciu rodinných príslušníkov garanta, vedie v praxi k nemožnosti uplatniť právo na zlúčenie rodiny, čo má za následok, že takéto pravidlo uplatňované bez potrebnej flexibility narúša cieľ sledovaný smernicou 2003/86 a zbavuje ju jej potrebného účinku.

Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátne ustanovenie, ktoré bez výnimiek vyžaduje na účely podania žiadosti o zlúčenie rodiny osobnú prítomnosť rodinných príslušníkov garanta, aj keď je osobná prítomnosť nemožná alebo neprimerane sťažená, porušuje právo na rešpektovanie celistvosti rodiny zakotvené v článku 7 Charty, prípadne v spojení s jej článkom 24 ods. 2 a 3. Takáto povinnosť predstavuje neprimeraný zásah do práva na rešpektovanie celistvosti rodiny v súvislosti s priznaným legitímnym cieľom, ktorým je boj proti podvodom v súvislosti so zlúčením rodiny. Keďže konanie o žiadosti o zlúčenie rodiny prebieha vo viacerých etapách, členské štáty môžu vyžadovať osobnú prítomnosť rodinných príslušníkov garanta v neskoršom štádiu konania bez toho, aby bolo na účely vybavenia žiadosti o zlúčenie rodiny potrebné vyžadovať takúto prítomnosť v čase podania žiadosti. Aby však nebol ohrozený cieľ sledovaný smernicou 2003/86, ktorým je podporovať zlúčenie rodiny a základné práva, ktoré má táto smernica chrániť, ak členský štát vyžaduje osobnú prítomnosť rodinných príslušníkov garanta v takomto neskoršom štádiu, musí túto prítomnosť uľahčiť najmä vydávaním konzulárnych dokladov alebo preukazov a znížiť počet predvolaní na nevyhnutné minimum.

¹⁵⁹ V zmysle tohto ustanovenia „členské štáty môžu požadovať od utečenca, aby splnil podmienky uvedené v článku 7 ods. 1, ak sa žiadosť o zlúčenie rodiny nepodá v lehote troch mesiacov od priznania postavenia utečenca“. Tento článok 7 ods. 1 tej istej smernice 2003/86 stanovuje: „Po podaní žiadosti o zlúčenie rodiny môže príslušný členský štát požiadať osobu, ktorá podala žiadosť, aby predložila dôkaz o tom, že garant:

- a) má ubytovanie považované za bežné pre porovnateľnú rodinu v tom istom regióne, a ktoré spĺňa všeobecné zdravotné a bezpečnostné predpisy platné v dotknutom členskom štáte;
- b) má zdravotné poistenie pokrývajúce všetky riziká, ktoré sú bežne kryté pre vlastných štátnych príslušníkov dotknutého členského štátu, pre seba a pre príslušníkov svojej rodiny;
- c) má trvalý a pravidelný príjem, ktorý je dostatočný na to, aby užíval seba a svojich rodinných príslušníkov bez toho, aby sa uchýlil k systému sociálnej pomoci príslušného členského štátu. Členské štáty zhodnotia tieto príjmy so zreteľom na ich charakter a pravidelnosť a môžu vziať do úvahy aj úroveň minimálnej vnútroštátnej mzdy a dôchodku, ako aj počet rodinných príslušníkov.“

**Rozsudok z 29. júna 2023, Stadt Frankfurt am Main a Stadt Offenbach am Main
(Obnovenie povolenia na pobyt v druhom členskom štáte) (C-829/21
a C-129/22, [EU:C:2023:525](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Pristáhovalecká politika – Postavenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom – Smernica 2003/109/ES – Článok 9 ods. 4 druhý pododsek, článok 14 ods. 1, článok 15 ods. 4 druhý pododsek, článok 19 ods. 2 a článok 22 – Právo štátnych príslušníkov tretích krajín na postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte – Udelenie povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ na neobmedzenú dobu prvým členským štátom – Štátny príslušník tretej krajiny neprítomný na území prvého členského štátu počas obdobia dlhšieho ako šesť rokov – Následná strata práva na postavenie osoby s dlhodobým pobytom – Žiadosť o obnovenie povolenia na pobyt vydaného druhým členským štátom na základe ustanovení kapitoly III smernice 2003/109/ES – Zamietnutie žiadosti druhým členským štátom z dôvodu straty tohto práva – Podmienky“

Ghanská štátna príslušníčka TE a pakistanský štátny príslušník EF získali povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ v Taliansku s označením „*illimitata*“ (neobmedzená [doba]). TE v roku 2013 a EF v roku 2014 vstúpili na nemecké územie z Talianska. Na základe skutočnosti, že im v Taliansku bolo priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom, im nemecké orgány udelili povolenie na pobyt s platnosťou na jeden rok v súlade s nemeckou právnou úpravou v oblasti pobytu cudzincov.¹⁶⁰

Nemecké orgány následne zamietli žiadosti TE a EF o obnovenie ich povolení na pobyt. Posledné uvedené osoby napadli toto neobnovenie ich povolenia na pobyt na súde. Konkrétne v prípade EF sa zamietnutie obnovenia zakladalo na dôvode uvedenom v článku 9 ods. 4 druhom pododseku smernice 2003/109,¹⁶¹ podľa ktorého stratila právo na postavenie osoby s dlhodobým pobytom v Taliansku, keďže sa v tomto členskom štáte nezdržovala viac ako šesť rokov. Rovnaký dôvod bol vznesený voči TE v rámci konania týkajúceho sa napadnutia zamietnutia žiadosti tejto osoby o obnovenie povolenia na pobyt.

Nemecké súdy, a to Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Vyšší správny súd spolkovej krajiny Hessensko, Nemecko), na ktorý podala žalobu TE, a Verwaltungsgericht Darmstadt (Správny súd Darmstadt, Nemecko), na ktorý podal žalobu EF, sa rozhodli položiť Súdnemu dvoru niekoľko otázok týkajúcich sa výkladu smernice 2003/109.

Súdny dvor vo svojom rozsudku okrem iného spresnil podmienky, ktorým podlieha také rozhodnutie, o aké ide vo veciach samých, ktorým sa zamieta obnovenie povolenia na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny z dôvodu, že bol neprítomný na území členského štátu, ktorý mu priznal postavenie osoby s dlhodobým pobytom, počas obdobia dlhšieho ako šesť rokov, a preto stratil právo na toto postavenie.

¹⁶⁰ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobyte, zárobkovej činnosti a integrácii cudzincov na spolkovom území) z 30. júla 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950) vo svojom znení uplatniteľnom na spor vo veci samej.

¹⁶¹ Smernica Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/51/EÚ z 11. mája 2011 (Ú. v. EÚ L 132, 2011, s. 1).

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade uviedol, že získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom v „prvom členskom štáte“¹⁶² je nevyhnutnou podmienkou, ktorú musí vopred splniť štátny príslušník tretej krajiny, ktorý chce získať alebo obnoviť povolenie na pobyt v „druhom členskom štáte“¹⁶³ podľa ustanovení kapitoly III smernice 2003/109. Z toho vyplýva, že ak druhý členský štát konštatuje, že dotknutý štátny príslušník tretej krajiny stratil právo na postavenie osoby s dlhodobým pobytom v prvom členskom štáte najmä z dôvodu, ako to stanovuje článok 9 ods. 4 druhý pododsek smernice 2003/109, že nebol prítomný na území prvého členského štátu počas obdobia dlhšieho ako šesť rokov, toto konštatovanie bráni obnoveniu takéhoto povolenia na pobyt.

Pokiaľ ide ďalej o dátum relevantný na posúdenie podmienky týkajúcej sa práva na postavenie osoby s dlhodobým pobytom, Súdny dvor následne spresnil, že týmto dátumom je dátum, kedy dotknutý štátny príslušník tretej krajiny podá žiadosť o obnovenie povolenia na pobyt na základe ustanovení kapitoly III smernice 2003/109. Nič však nebráni tomu, aby druhý členský štát prijal nové rozhodnutie o zamietnutí obnovenia alebo odňatí povolenia na pobyt podľa článku 22 uvedenej smernice, ak sa domnieva, že v priebehu správneho alebo súdneho konania týkajúceho sa žiadosti o obnovenie došlo k strate práva na postavenie osoby s dlhodobým pobytom v prvom členskom štáte.

Napokon Súdny dvor zdôraznil, že dôkazné bremeno v súvislosti so získaním postavenia osoby s dlhodobým pobytom v prvom členskom štáte v zásade nesie dotknutý štátny príslušník tretej krajiny. Zo smernice 2003/109¹⁶⁴ však vyplýva, že platné povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ umožňuje predpokladať, že tento štátny príslušník má stále právo na uvedené postavenie. Je pravda, že táto domnienka nie je nevyvrátiteľná, keďže druhý členský štát môže preskúmať jeden z dôvodov straty postavenia osoby s dlhodobým pobytom uvedených v článku 9 smernice 2003/109. Takéto spochybnenie je však podmienené konštatovaním, že existujú dostatočne konkrétne a zhodujúce sa nepriame dôkazy o tom, že nastal niektorý z týchto dôvodov.

V tejto súvislosti Súdny dvor špecifikoval overenia, ktoré musí druhý členský štát vykonať v prípade existencie takýchto nepriamych dôkazov vzhľadom na dôvod uvedený v článku 9 ods. 4 druhom pododseku smernice 2003/109, a prípadne požiadať o pomoc prvý členský štát v súlade so zásadou lojálnej spolupráce.¹⁶⁵ Na jednej strane štátny príslušník tretej krajiny musí byť vopred vyzvaný, aby predložil dôkaz o svojej prípadnej prítomnosti na území prvého členského štátu počas obdobia šiestich rokov uvedeného v tomto ustanovení, keďže celková prítomnosť na tomto území v trvaní len niekoľkých dní totiž stačí na to, aby zabránila strate práva na postavenie osoby s dlhodobým pobytom. Na druhej strane v prípade neprítomnosti na tomto území počas obdobia dlhšieho ako šesť rokov musí druhý členský štát v súlade s článkom 9 ods. 4 tretím pododsekom smernice 2003/109 overiť, či prvý členský štát využil možnosť stanoviť, že „na základe osobitných dôvodov“ si osoba s dlhodobým pobytom ponechá svoje postavenie v uvedenom členskom štáte v prípade takejto neprítomnosti, a pokiaľ to tak je, či ide o takýto osobitný prípad.

¹⁶² Podľa článku 2 písm. c) smernice 2003/109 ide o členský štát, ktorý po prvýkrát priznal postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnemu príslušníkovi tretej krajiny.

¹⁶³ Podľa článku 2 písm. d) smernice 2003/109 tento pojem označuje „akýkoľvek členský štát, iný ako ten, ktorý po prvýkrát priznal postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, a v ktorom táto osoba s dlhodobým pobytom vykonáva svoje právo na pobyt“.

¹⁶⁴ Konkrétne článok 15 ods. 4 prvý pododsek smernice 2003/109 v spojení s odôvodnením 11 tejto smernice.

¹⁶⁵ Táto zásada je uvedená v článku 4 ods. 3 ZEÚ.

3. Pohyb cez hranice

Rozsudok z 5. septembra 2023 (veľká komora), Parlament/Komisia (Oslobodenie od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov Spojených štátov) (C-137/21, [EU:C:2023:625](#))

„Žaloba na nečinnosť – Nariadenie (EÚ) 2018/1806 – Článok 7 prvý odsek písm. f) – Zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov – Zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci sú od tejto povinnosti oslobodení – Zásada reciprocity – Výzva na prijatie delegovaného aktu, ktorým sa dočasne pozastavuje oslobodenie od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov Spojených štátov amerických na obdobie 12 mesiacov“

Podľa nariadenia 2018/1806¹⁶⁶ uvádzajúceho zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti, si Únia stanovila cieľ úplnej vízovej reciprocity, aby zvýšila dôveryhodnosť a koherenciu svojej vonkajšej politiky voči tretím krajinám.¹⁶⁷ Uvedené nariadenie preto stanovuje, že mechanizmus, ktorý umožní realizáciu zásady reciprocity, má Únii dovoliť reagovať solidárne v prípade, že sa jedna z tretích krajín uvedená v prílohe II k tomuto nariadeniu rozhodne uplatniť vízovú povinnosť na štátnych príslušníkov jedného alebo viacerých členských štátov.¹⁶⁸ Nariadením sa na Komisiu deleguje právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ, ktoré sa týkajú najmä dočasného pozastavenia oslobodenia štátnych príslušníkov takejto tretej krajiny od vízovej povinnosti.¹⁶⁹

V apríli 2016 Komisia predložila Parlamentu a Rade oznámenie¹⁷⁰, v ktorom uviedla, že v prípade troch tretích krajín, vrátane Spojených štátov amerických, ktoré v tom čase vyžadovali víza od štátnych príslušníkov piatich členských štátov, pretrváva situácia chýbajúcej reciprocity. Po tom, ako Komisia

¹⁶⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1806 zo 14. novembra 2018 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 303, 2018, s. 39).

¹⁶⁷ Pozri odôvodnenie 14 nariadenia 2018/1806.

¹⁶⁸ Pozri odôvodnenie 15 nariadenia 2018/1806.

¹⁶⁹ Pozri odôvodnenie 17 a článok 7 písm. e), f) a h) nariadenia 2018/1806. Osobitne podľa článku 7:

„Ak tretia krajina uvedená v zozname v prílohe II uplatňuje vízovú povinnosť voči štátnym príslušníkom aspoň jedného členského štátu, uplatňujú sa tieto ustanovenia:

...

f) ak v lehote 24 mesiacov od dátumu uverejnenia informácie podľa tretieho pododseku písmena a) dotknutá tretia krajina nezruší vízovú povinnosť, prijme Komisia v súlade s článkom 10 delegovaný akt, ktorým sa na 12 mesiacov dočasne pozastaví oslobodenie od vízovej povinnosti na štátnych príslušníkov uvedenej tretej krajiny... Bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie článku 6, počas trvania uvedeného pozastavenia sa od štátnych príslušníkov dotknutej tretej krajiny, na ktorých sa vzťahuje delegovaný akt, vyžaduje, aby mali pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov víza;

...“

¹⁷⁰ Oznámenie Komisie z 12. apríla 2016 adresované Európskemu parlamentu a Rade „Súčasný stav a možnosti vývoja v oblasti neuplatňovania reciprocity, pokiaľ ide o vízovú politiku, vo vzťahu k určitým tretím krajinám“ [COM(2016) 221 final].

konštatovala,¹⁷¹ že chýbajúca vízová reciprocita sa už týkala len dvoch tretích krajín, vrátane Spojených štátov amerických, prijal Parlament v marci 2017 uznesenie¹⁷², v ktorom uviedol, že Komisia „má právnu povinnosť prijať delegovaný akt – dočasne pozastavujúci platnosť oslobodenia od vízovej povinnosti pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré nezrušili vízovú povinnosť pre občanov niektorých členských štátov“, a vyzval Komisiu, aby takýto akt prijala. Komisia na túto žiadosť odpovedala v máji 2017 záporne.¹⁷³ Po predložení šiesteho následného oznámenia Komisie v marci 2020 Parlament zopakoval svoju výzvu konať,¹⁷⁴ keďže Spojené štáty americké naďalej uplatňovali vízovú povinnosť na štátnych príslušníkov štyroch členských štátov. Komisia na túto výzvu opäť nereagovala kladne.¹⁷⁵

Parlament usúdil, že článok 7 prvý odsek písm. f) nariadenia 2018/1806 ukladá Komisii povinnosť prijať delegovaný akt, ak sú splnené podmienky na jeho prijatie uvedené v tomto ustanovení, a preto podal žalobu na nečinnosť proti Komisii v zmysle článku 265 ZFEÚ.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol o prípustnosti žaloby na nečinnosť, konkrétne jednak o lehote na podanie žaloby stanovenej v tomto ustanovení a jednak o pojme vyjadrenia v zmysle tohto ustanovenia v medziinštitucionálnom kontexte. Vo veci samej Súdny dvor žalobu zamietol, lebo Komisia tým, že dodržala kritériá uvedeného nariadenia, neprekročila svoju mieru voľnej úvahy, keď usúdila, že nie je povinná prijať požadovaný delegovaný akt.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade rozhodoval o prípustnosti žaloby.¹⁷⁶

Prvá námietka neprípustnosti spočívala v tom, že žaloba bola podaná po uplynutí lehoty, keďže Parlament podal žalobu na nečinnosť po tom, ako uznesením z októbra 2020 zaslal Komisii druhú výzvu konať, hoci po prijatí uznesenia z marca 2017 takúto žalobu nepodal. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že otázka, či Parlament uvedeným spôsobom nedodržel lehotu na podanie žaloby stanovenu v článku 265 druhom odseku ZFEÚ, závisí od toho, či sa táto druhá výzva konať vzhľadom na objektívne faktory týkajúce sa jej obsahu alebo kontextu odlišuje od prvej výzvy. V tejto súvislosti Komisia v oznámení, ktoré nasledovalo po uznesení z marca 2017, okrem iného poukázala na to, že prijatie delegovaného aktu, ktorým sa dočasne pozastavuje oslobodenie od vízovej povinnosti, by bolo „zatiaľ“ kontraproduktívne a neprispelo by k dosiahnutiu cieľa oslobodenia všetkých občanov Únie od vízovej povinnosti. Parlament vo svojom uznesení z októbra 2020 vyzval Komisiu, aby prehodnotila postup, ktorý zvolila pred tromi rokmi, vzhľadom na vývoj, ktorý medzitým nastal. V tejto

¹⁷¹ Vo svojom druhom následnom oznámení z 21. decembra 2016.

¹⁷² Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. marca 2017 o povinnostiach Komisie v oblasti vízovej reciprocit podľa článku 1 ods. 4 nariadenia (ES) č. 539/2001 [2016/2986(RSP)] (Ú. v. EÚ C 263, 2018, s. 2, ďalej len „uznesenie z marca 2017“).

¹⁷³ Vo svojom druhom následnom oznámení z 2. mája 2017 [COM(2017) 227 final].

¹⁷⁴ Uznesenia Európskeho parlamentu z 22. októbra 2020 o povinnostiach Komisie v oblasti vízovej reciprocit podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2018/1806 [2020/2605(RSP)] (Ú. v. EÚ C 404, 2021, s. 157, ďalej len „uznesenie z októbra 2020“).

¹⁷⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade, ktorým sa v nadväznosti na uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2020 o povinnostiach Komisie v oblasti vízovej reciprocit vymedzuje pozícia Komisie a podáva správa o súčasnom stave [COM(2020) 851 final] (ďalej len „oznámenie z decembra 2020“).

¹⁷⁶ Podľa článku 265 druhého odseku ZFEÚ je žaloba na nečinnosť prípustná, len ak bola príslušná inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra vyzvaná, aby konala. Ak sa táto inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra do dvoch mesiacov po takejto výzve nevyjadrí, možno v lehote ďalších dvoch mesiacov podať návrh na začatie súdneho konania.

súvislosti Súdny dvor poznamenal, že rôzne dôvody, a to tak právne, ako aj politické, mohli viesť Parlament k tomu, aby si po prijatí tohto oznámenia Komisiou ne zvolil cestu súdneho sporu. Zdá sa tiež, že Parlament prijal uznesenie z októbra 2020 po posúdení, ako sa situácia vyvinula od prijatia prvej výzvy konať. Keďže výzvy konať nachádzajúce sa v týchto dvoch uzneseniach sú odlišné, pokiaľ ide o ich obsah aj kontext, v ktorom boli prijaté, Súdny dvor dospel k záveru, že cieľom uznesenia z októbra 2020 nemohlo byť obídienie lehoty na podanie žaloby podľa článku 265 druhého odseku ZFEÚ, ktorá začala plynúť od prijatia výzvy konať v uznesení z marca 2017.

Pokiaľ ide o druhú námietku neprípustnosti založenú na tvrdení, že Komisia sa vyjadrila vo svojom oznámení z decembra 2020, Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 265 prvého odseku ZFEÚ možno na Súdny dvor podať žalobu s cieľom určiť, že dotknutá inštitúcia v rozpore so Zmluvami nekoná. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že skutočnosť, že odpoveď inštitúcie na výzvu konať neuspokojí osobu, ktorá sa na ňu obrátila, neznamená, že táto odpoveď nepredstavuje vyjadrenie, ktorého prijatie ukončuje nečinnosť. Toto riešenie však nemožno uplatniť v medziinštitucionálnom kontexte v prípadoch, keď by neprípustnosť žaloby na nečinnosť umožnila dotknutej inštitúcii zachovať stav nečinnosti. Bolo by to tak v prípade, ak by sa sporné oznámenie Komisie kvalifikovalo ako „vyjadrenie“ v zmysle článku 265 druhého odseku ZFEÚ. Odmietnutie konať, akokoľvek je explicitné, v nadväznosti na výzvu konať tak môže byť podľa článku 265 druhého odseku ZFEÚ postúpené Súdnemu dvoru, keďže ním nečinnosť nezaniká. Za týchto okolností sa v medziinštitucionálnom kontexte odpoveď inštitúcie, ktorá spočíva, ako je to v tejto veci, v uvedení dôvodov, pre ktoré podľa jej názoru požadované opatrenie netreba prijať, musí nevyhnutne považovať za odmietnutie tejto inštitúcie konať, a preto musí byť možné obrátiť sa na Súdny dvor v rámci žaloby podanej podľa článku 265 ZFEÚ.

V druhom rade, pokiaľ ide o jediný žalobný dôvod Parlamentu vo veci samej, podľa ktorého Komisia porušila Zmluvy tým, že podľa článku 7 prvého odseku písm. f) nariadenia 2018/1806 neprijala delegovaný akt, ktorým sa dočasne pozastavuje oslobodenie štátnych príslušníkov Spojených štátov amerických od vízovej povinnosti, Súdny dvor konštatoval, že je pravda, že z tohto ustanovenia vyplýva, že Komisia je povinná prijať takýto akt, ak sú splnené podmienky na jeho prijatie. Takýto výklad je však potrebné vylúčiť vzhľadom na všeobecnú systematiku tohto článku 7 prvého odseku nariadenia 2018/1806, ktorá je charakteristická najmä viacstupňovou štruktúrou mechanizmu reciprocity, ktorý zavádza. Z výkladu prepojených ustanovení tohto článku v kontexte odôvodnenia 17 tohto nariadenia teda najmä vyplýva, že Komisia má priestor na voľnú úvahu, pokiaľ ide o prijatie alebo neprijatie delegovaného aktu na základe tohto článku. To znamená, že Komisia nie je povinná prijať dotknutý delegovaný akt po uplynutí lehoty 24 mesiacov odo dňa uverejnenia oznámenia uvedeného v článku 7 prvom odseku písm. a) tohto nariadenia.

Naopak na účely určenia, či by sa vzhľadom na cieľ úplnej reciprocity malo pozastaviť oslobodenie od vízovej povinnosti vo vzťahu k štátnym príslušníkom dotknutej tretej krajiny, alebo či by sa naopak vzhľadom na záujmy týkajúce sa najmä vonkajších vzťahov členských štátov, krajín pridružených k schengenskému priestoru a Únie takéto opatrenie nemalo prijať, musí Komisia zohľadniť tri kritériá uvedené v článku 7 prvom odseku písm. d) nariadenia 2018/1806.¹⁷⁷ Po preskúmaní týchto troch

¹⁷⁷ Podľa článku 7 prvého odseku písm. d) nariadenia 2018/1806:

„Ak tretia krajina uvedená v zozname v prílohe II uplatňuje vízovú povinnosť voči štátnym príslušníkom aspoň jedného členského štátu, uplatňujú sa tieto ustanovenia:

...

d) Komisia pri zvažovaní ďalších krokov v súlade s písmenom e), f) alebo h) zohľadní výsledok opatrení, ktoré prijal dotknutý členský štát s ohľadom na zabezpečenie bezvízového styku s dotknutou treťou krajinou, kroky podniknuté

kritérií Súdny dvor dospel k záveru, že Komisia v tomto prípade neprekročila mieru voľnej úvahy, ktorú mala v tomto prípade k dispozícii, keď na základe výzvy, ktorú jej Parlament zaslal v októbri 2020, usúdila, že nie je povinná prijať predmetný delegovaný akt. Z tohto dôvodu žalobu zamietol ako nedôvodnú.

podľa písmena b) a dôsledky pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti pre vonkajšie vzťahy Únie a jej členských štátov s dotknutou treťou krajinou;

..."

V. Justičná spolupráca v trestných veciach

1. Európsky zatykač

a. Právomoc Súdneho orgánu, ktorý vydal zatykač

Rozsudok z 31. januára 2023 (veľká komora), Puig Gordi a i. (C-528/21, [EU:C:2023:57](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Postupy odovzdávania osôb medzi členskými štátmi – Podmienky výkonu – Právomoc súdneho orgánu vydávajúceho zatykač – Článok 47 druhý odsek Charty základných práv Európskej únie – Právo na prístup k súdu vopred zriadenému zákonom – Možnosť vydať nový európsky zatykač na tú istú osobu“

V nadväznosti na prijatie zákonov týkajúcich sa nezávislosti autonómnej oblasti Katalánsko (Španielsko) a konania referenda na tento účel bolo začaté trestné konanie proti rôznym osobám na Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), vnútroštátnom súde, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Na jeseň 2019 tento súd vydal viacero európskych zatykačov (EZ). Konania o vykonaní EZ vydaných na C. Puigdemonta Casamajó a A. Comína Oliveresa boli prerušené po tom, ako boli zvolení do Európskeho parlamentu. Pokiaľ ide o EZ vydaný na L. Puiga Gordiho, Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Holandskojazyčný prvostupňový súd Brusel, Belgicko) uznesením prijatým v auguste 2020 odmietol jeho vykonanie z dôvodu, že podľa jeho názoru vnútroštátny súd nemá právomoc vydať tento EZ. Rozsudkom vyhláseným v januári 2021 Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko) zamietol odvolanie podané proti tomuto uzneseniu.

V tomto kontexte vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru rad otázok, ktorých cieľom bolo v podstate určiť, či vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať EZ s odvolaním sa na nedostatok právomoci súdneho orgánu, ktorý vydal predmetný zatykač, vydať tento zatykač alebo rozhodovať o trestne stíhanej osobe, a či rámcové rozhodnutie o EZ¹⁷⁸ bráni vydaniu nového EZ po tom, ako bolo odmietnuté vykonanie prvého EZ.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku spresnil najmä podmienky, ktoré umožňujú vykonávajúcemu súdному orgánu odmietnuť vyhovieť EZ z dôvodu existencie rizika, že v prípade odovzdania vyžiadanej osoby by v súvislosti s takýmto nedostatkom právomoci došlo k porušeniu základného práva tejto osoby na spravodlivý proces.¹⁷⁹

Posúdenie Súdny dvorom

V prvom rade Súdny dvor uviedol, že vykonávajúci súdny orgán nemôže odmietnuť vykonanie EZ na základe dôvodu na nevykonanie, ktorý nevyplýva z rámcového rozhodnutia 2002/584, ale vyplýva výlučne z práva vykonávajúceho členského štátu. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že všetky dôvody uvedené v jeho judikatúre ako dôvody, ktoré zaväzujú alebo oprávňujú nevyhovieť EZ,

¹⁷⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“).

¹⁷⁹ Toto právo je zakotvené v článku 47 druhom odseku Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

vyplyvajú z rámcového rozhodnutia 2002/584. Okrem toho, keby sa pripustilo, že členský štát môže k uvedeným dôvodom pridať ďalšie dôvody založené na vnútroštátnom práve a umožňujúce nevyhovieť EZ, bránilo by to riadnemu fungovaniu zjednodušeného a efektívneho systému odovzdávania osôb, ktorý bol zavedený týmto rámcovým rozhodnutím. Súdny dvor však doplnil, že členský štát je oprávnený výnimočne uplatniť dôvod na nevykonanie založený na povinnosti zaručiť rešpektovanie základných práv, ktoré dotknutej osobe priznáva právo Únie¹⁸⁰, pri dodržaní striktných podmienok stanovených v tejto súvislosti v judikatúre Súdneho dvora.

V druhom rade Súdny dvor rozhodol, že vykonávajúci súdny orgán nemôže overiť, či bol EZ vydaný súdnym orgánom, ktorý má právomoc na tento účel, a odmietnuť vykonanie tohto EZ, ak sa domnieva, že to tak nie je¹⁸¹. V tejto súvislosti článok 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 stanovuje, že súdnym orgánom vydávajúcim zatykač je súdny orgán členského štátu vydávajúceho zatykač, ktorý má podľa práva tohto štátu právomoc na vydanie EZ. Aj keď vykonávajúcemu súdnemu orgánu prináleží, aby sa pred vykonaním EZ ubezpečil, že tento zatykač bol skutočne vydaný súdnym orgánom, vykonávajúci súdny orgán naproti tomu nemôže overiť, či dotknutý súdny orgán má vzhľadom na právne predpisy členského štátu vydávajúceho zatykač právomoc vydať takýto zatykač. Prináleží totiž každému členskému štátu, aby v rámci procesnej autonómie, ktorá je mu priznaná, určil súdne orgány, ktoré majú právomoc vydať EZ, pričom samotné tieto súdne orgány majú potom následne posudzovať, či majú z hľadiska práva členského štátu vydávajúceho zatykač právomoc na tento účel.

V treťom rade Súdny dvor uviedol, že vykonávajúci súdny orgán, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, na ktorú bol vydaný EZ, nemôže odmietnuť vykonať tento zatykač z dôvodu, že tejto osobe hrozí, že po jej odovzdaní do členského štátu vydávajúceho zatykač bude o nej rozhodovať súd, ktorý nemá právomoc na tento účel, s výnimkou situácie, keď

- jednak tento súdny orgán má k dispozícii objektívne, spoľahlivé, presné a náležite aktualizované informácie, ktoré s ohľadom na požiadavku na súd zriadený zákonom svedčia o existencii systémových alebo všeobecných nedostatkov vo fungovaní súdneho systému členského štátu vydávajúceho zatykač alebo nedostatkov ovplyvňujúcich súdnu ochranu objektívne identifikovateľnej skupiny osôb, do ktorej dotknutá osoba patrí, ktoré znamenajú, že osoby podliehajúce súdnej právomoci sú v tomto členskom štáte vo všeobecnosti zbavené účinného právneho prostriedku, ktorý umožňuje preskúmať právomoc trestného súdu, ktorý má o nich rozhodnúť, a
- jednak uvedený súdny orgán konštatuje, že za konkrétnych okolností tejto veci existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, najmä vzhľadom na dôkazy predložené osobou, na ktorú bol vydaný tento EZ, že súd, ktorý bude rozhodovať v konaní vedenom proti tejto osobe, zjavne nemá právomoc na tento účel.

Súdny dvor predovšetkým pripomenul, že právomoc súdu rozhodovať o veci je súčasťou požiadavky na „súd zriadený zákonom“, ktorá vyplýva z článku 47 Charty. Preto v prípade, keď osoba, na ktorú bol vydaný EZ, tvrdí, že po svojom odovzdaní bude vystavená porušeniu svojho práva na účinný prostriedok nápravy pred nestranným súdom z dôvodu nedostatku právomoci súdu, ktorý bude o nej rozhodovať, vykonávajúcemu súdnemu orgánu prináleží, aby v rámci tohto preskúmania v dvoch etapách posúdil dôvodnosť tohto tvrdenia. Ak sa vykonávajúci súdny orgán domnieva, že informácie, ktoré má k dispozícii, nepreukazujú existenciu uvedených nedostatkov, tento orgán nemôže

¹⁸⁰ Článok 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584.

¹⁸¹ Súdny dvor rozhodol na základe článku 1 ods. 1 a 2 a článku 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584.

odmietnuť vykonať tento EZ z tohto dôvodu. Ak totiž právny poriadok členského štátu vydávajúceho zatykač stanovuje právne prostriedky umožňujúce preskúmať právomoc súdu, ktorý má rozhodnúť o takejto osobe (vo forme preskúmania svojej vlastnej právomoci týmto súdom alebo vo forme opravného prostriedku podaného na iný súd), riziko, že o tejto osobe bude rozhodovať súd tohto členského štátu, ktorý nemá právomoc na tento účel, možno v zásade vylúčiť tým, že uvedená osoba uplatní tieto právne prostriedky. Pri neexistencii informácií, ktoré by preukazovali existenciu uvedených nedostatkov, vykonávajúci súdny orgán nemôže predpokladať, že takéto právne prostriedky neexistujú, keďže v súlade so zásadou vzájomnej dôvery je tento orgán naopak povinný založiť svoju analýzu na existencii a účinnosti uvedených právnych prostriedkov.

Vo štvrtom a poslednom rade Súdny dvor konštatoval, že je možné vydať viacero po sebe nasledujúcich EZ na vyžiadanú osobu s cieľom dosiahnuť jej odovzdanie členským štátom po tom, ako tento členský štát odmietol vykonať prvý EZ na túto osobu, pokiaľ by vykonanie nového EZ nevedlo k porušeniu základných práv a základných právnych zásad zakotvených článkom 6 ZEÚ¹⁸² a pokiaľ je vydanie tohto nového EZ primerané. Vydanie nového EZ sa totiž môže ukázať ako nevyhnutné, najmä po tom, ako boli vylúčené skutočnosti, ktoré bránili vykonaniu predchádzajúceho EZ. V rámci preskúmania primeranosti vydania nového EZ je však súdny orgán vydávajúci zatykač povinný zohľadniť povahu a závažnosť trestného činu, pre ktorý je vyžiadaná osoba trestne stíhaná, dôsledky, ktoré pre túto osobu vyplývajú z jedného alebo viacerých EZ, ktoré na ňu boli predtým vydané, alebo tiež perspektívy vykonania prípadného nového EZ.

b. Vykonávanie európskych zatykačov a podmienky odovzdávania osôb

Rozsudok z 18. apríla 2023 (veľká komora), E. D. L. (Dôvod odmietnutia založený na ochorení) (C-699/21, [EU:C:2023:295](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Článok 1 ods. 3 – Článok 23 ods. 4 – Postupy odovzdávania osôb medzi členskými štátmi – Dôvody nevykonania – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Povinnosť lojálnej spolupráce – Odklad vykonania európskeho zatykača – Článok 4 Charty základných práv Európskej únie – Zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania – Závažné, chronické a potenciálne nezvratné ochorenie – Vážne riziko pre zdravie osoby, ktorej sa týka európsky zatykač“

V roku 2019 vydal chorvátsky súd európsky zatykač na E. D. L., ktorý má bydlisko v Taliansku, na účely trestného stíhania. V rámci výkonu tohto zatykača Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno, Taliansko) nariadil vypracovanie znaleckého posudku v oblasti psychiatrie týkajúceho sa E. D. L., z ktorého vyplynulo, že trpí psychotickou poruchou, ktorá si vyžaduje nepretržitú liečbu, a z tohto dôvodu nie je schopný žiť vo väzení. Odvolací súd Miláno preto dospel k záveru, že výkon zatykača by prerušil liečbu E. D. L. a viedol by k zhoršeniu jeho zdravotného stavu a dokonca k preukázanému riziku samovraždy. Ustanovenia talianskeho zákona¹⁸³, ktorým sa preberá rámcové rozhodnutie

¹⁸² Táto povinnosť je stanovená v článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584.

¹⁸³ Legge n. 69 – Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri [zákon č. 69, ktorým sa prijímajú ustanovenia na zosúladienie vnútroštátneho práva s rámcovým rozhodnutím Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV)] z 22. apríla 2005 (GURI č. 98 z 29. apríla 2005, s. 6), v znení zmien a v znení v príslušnom čase uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej.

2002/584¹⁸⁴ o európskom zatykači, však neumožňujú odmietnuť vydanie vyžiadanej osoby z takýchto zdravotných dôvodov.

Odvolací súd Miláno mal pochybnosti o ústavnosti týchto vnútroštátnych ustanovení, preto vec postúpil Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko). Podľa naposledy uvedeného súdu medzi dôvody nevykonania európskeho zatykača stanovené v rámcovom rozhodnutí 2002/584 nepatrí ani prípad vážneho ohrozenia zdravia dotknutej osoby v dôsledku chronických ochorení s potenciálne neurčitým trvaním, ako sú tie, ktorými trpí E. D. L. Rozhodol sa preto položiť Súdnemu dvoru otázku, ako sa má v takomto prípade vykladať rámcové rozhodnutie.

Súdny dvor (veľká komora) sa vo svojom rozsudku vyjadril k podmienkam, za ktorých má vykonávajúci súdny orgán podľa rámcového rozhodnutia 2002/584 možnosť alebo povinnosť odložiť odovzdanie vyžiadanej osoby a odmietnuť výkon európskeho zatykača, ak existuje vážne riziko pre zdravie tejto osoby, a k existencii povinnosti nadviazať v takom prípade dialóg so súdnym orgánom vydávajúcim zatykač.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor konštatoval v prvom rade, že v rámcovom rozhodnutí 2002/584 sa nestanovuje, že vykonávajúce súdne orgány môžu odmietnuť vykonať európsky zatykač len z dôvodu, že osoba, na ktorú sa takýto zatykač vzťahuje, trpí vážnymi, chronickými a potenciálne nezvratnými ochoreniami. Vzhľadom na zásadu vzájomnej dôvery, ktorá je základom priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti¹⁸⁵, sa skutočne predpokladá, že starostlivosť a liečba poskytovaná v členských štátoch na zvládanie aj takýchto ochorení je primeraná, a to aj v ústavoch na výkon trestu.

So zreteľom na článok 23 ods. 4¹⁸⁶ rámcového rozhodnutia 2002/584 však môže vykonávajúci súdny orgán dočasne pozastaviť odovzdanie vyžiadanej osoby, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, a to na základe objektívnych skutočností, ako sú lekárske potvrdenia alebo znalecké posudky, že výkon európskeho zatykača môže zjavne ohroziť zdravie tejto osoby, napríklad z dôvodu choroby alebo dočasného ochorenia pred plánovaným dátumom odovzdania.

V druhom rade Súdny dvor dospel k záveru, že nemožno vylúčiť, že odovzdanie ťažko chorej osoby môže pre ňu znamenať reálne riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty, a to z dôvodu úrovne kvality starostlivosti dostupnej v členskom štáte vydávajúcim zatykač alebo za určitých okolností nezávisle od nej, ak toto zaobchádzanie dosiahne minimálnu hranicu závažnosti, ktorá presahuje nevyhnutnú mieru utrpenia spojeného s uväznením.

Ak má teda vykonávajúci súdny orgán vzhľadom na objektívne dôkazy, ktoré má k dispozícii, vážne a preukázané dôvody domnievať sa, že odovzdanie vyžiadanej osoby, ktorá je vážne chorá, by ju vystavilo skutočnému riziku výrazného skrátenia jej očakávanej dĺžky života alebo rýchleho, výrazného a nezvratného zhoršenia jej zdravotného stavu, musí tento orgán odovzdanie dočasne odložiť. Musí tiež požiadať súdny orgán vydávajúcim zatykač o poskytnutie všetkých informácií potrebných na to, aby sa uistil, že spôsoby výkonu trestného stíhania, v rámci ktorého bol európsky zatykač vydaný, alebo

¹⁸⁴ Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV) (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24).

¹⁸⁵ Táto oblasť práva Únie je upravená v článku 67 a nasl. ZFEÚ a zahŕňa okrem iného justičnú spoluprácu v trestných veciach.

¹⁸⁶ Toto ustanovenie znie: „Odovzdanie sa môže výnimočne [dočasne] odložiť z vážnych humanitárnych dôvodov, napríklad ak sú závažné dôvody domnievať sa, že by odovzdanie zjavne ohrozilo život alebo zdravie vyžiadanej osoby.“

podmienky prípadného uväznenia tejto osoby umožňujú predmetné riziko odvrátiť. Ak súdny orgán vydávajúci zatykač takéto záruky poskytne, európsky zatykač sa musí vykonať a musí sa dohodnúť nový dátum odovzdania.

V treťom rade Súdny dvor konštatoval, že by však bolo v rozpore so všeobecnou logikou článku 23 ods. 4 rámcového rozhodnutia 2002/584, v ktorom sa odkazuje na „dočasnú“ povahu odkladu odovzdania, ak by vykonávajúci súdny orgán mohol odložiť odovzdanie vyžadanej osoby na dlhší čas alebo dokonca na neurčito, aby zabránil naplneniu vážneho rizika pre zdravie.

Preto za výnimočných okolností, vzhľadom na informácie poskytnuté súdnym orgánom vydávajúcim zatykač, ako aj na všetky ostatné informácie, ktoré má vykonávajúci súdny orgán k dispozícii, môže tento vykonávajúci orgán dospieť k záveru jednak, že existujú vážne a preukázané dôvody domnievať sa, že v prípade odovzdania do členského štátu vydávajúceho zatykač bude vyžiadaná osoba vystavená riziku závažného poškodenia zdravia, a jednak, že toto riziko nemožno odvrátiť v primeranej lehote. V takomto prípade musí vykonávajúci súdny orgán podľa článku 1 ods. 3¹⁸⁷ rámcového rozhodnutia 2002/584 so zreteľom na článok 4 Charty odmietnuť európsky zatykač vykonať.

Rozsudok zo 6. júna 2023 (veľká komora), O. G. (Európsky zatykač vydaný na štátneho príslušníka tretej krajiny) (C-700/21, [EU:C:2023:444](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Dôvody pre nepovinné nevykonanie európskeho zatykača – Článok 4 bod 6 – Cieľ sociálnej nápravy – Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú alebo majú trvalý pobyt na území vykonávajúceho členského štátu – Rovnosť zaobchádzania – Článok 20 Charty základných práv Európskej únie“

O. G., ktorý je moldavským štátnym príslušníkom, bol v Rumunsku odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov za trestné činy daňového podvodu a sprenevery súm splatných na základe platenia dane z príjmov a DPH, ktorých sa dopustil v období od septembra 2003 do apríla 2004. Dňa 13. februára 2012 Judecătoria Braşov (Súd prvého stupňa Braşov, Rumunsko) vydal proti O. G., ktorý sa medzitým usadil v Taliansku, európsky zatykač na účely výkonu trestu odňatia slobody.

Prvým rozsudkom zo 7. júla 2020 príslušný odvolací súd¹⁸⁸ nariadil odovzdanie O. G. súdnemu orgánu, ktorý vydal zatykač. O. G. proti tomuto rozsudku podal opravný prostriedok na Corte suprema di cassazione (Kasačný súd, Taliansko), ktorý tento rozsudok zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu.

Podľa práva Únie¹⁸⁹ môžu členské štáty odmietnuť vykonať európsky zatykač len z dôvodov vyplývajúcich z rámcového rozhodnutia 2002/584¹⁹⁰, medzi ktoré patria dôvody pre nepovinné

¹⁸⁷ Podľa tohto ustanovenia rámcové rozhodnutie 2002/584 nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne zásady zakotvené v článku 6 ZEÚ.

¹⁸⁸ Corte d'appello di Bologna (Odvolací súd Bologna, Taliansko, ďalej len „odvolací súd“).

¹⁸⁹ Článok 1 ods. 2 a články 4 a 4a rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34).

¹⁹⁰ Ďalej len „rámcové rozhodnutie“.

nevykonanie, t. j. dôvody, ktoré majú členské štáty možnosť – ale nie povinnosť – stanoviť v rámci prebratia uvedeného rámcového rozhodnutia. Jeden z týchto dôvodov sa týka možnosti vykonávajúceho súdneho orgánu takýto zatykač odmietnuť, ak bol vydaný pre účely výkonu trestu odňatia slobody, pokiaľ sa vyžadovaná osoba zdržiava, je štátnym občanom alebo má trvalý pobyt vo vykonávajúcim členskom štáte a tento štát sa zaviazal, že vykoná tento trest alebo ochranné opatrenie v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi.¹⁹¹

Odvolací súd skonštatoval, že právna úprava, ktorou sa tento dôvod pre nepovinné nevykonanie preberá do talianskeho práva, obmedzuje možnosť odmietnuť odovzdanie len na talianskych štátnych príslušníkov a štátnych príslušníkov iných členských štátov Únie, pričom štátni príslušníci tretích krajín sú z toho vylúčení, a to aj v prípade, že títo štátni príslušníci tretích krajín preukážu, že si v Taliansku vytvorili pevné ekonomické, pracovné alebo citové väzby.

Vzhľadom na to, že uvedený súd usúdil, že dlhodobý charakter usadenia sa O. G. v Taliansku z hľadiska rodinného a pracovného života je dostatočne preukázaný, obrátil sa na Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, s otázkami ústavnosti tejto právnej úpravy. Vnútroštátny súd sa zamýšľal nad tým, či táto právna úprava tým, že ukladá povinnosť odovzdať štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú trvalý pobyt v Taliansku, na účely výkonu trestu odňatia slobody v zahraničí, neoprávnene neobmedzuje pôsobnosť dôvodu pre nepovinné nevykonanie stanoveného v článku 4 bode 6 rámcového rozhodnutia, ktorého cieľom je zaručiť sociálnu reintegráciu odsúdeného po vykonaní jeho trestu, čo predpokladá zachovanie rodinných a sociálnych väzieb.

Vnútroštátny súd skonštatoval, že pred overením súladu vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, s Ústavou Talianska treba preskúmať súlad tejto právnej úpravy s právom Únie.

Na základe otázky vnútroštátneho súdu týkajúcej sa výkladu článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutia Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že toto ustanovenie bráni právnej úprave členského štátu, ktorou sa síce uskutočnilo prebratie, ale ktorá bezpodmienečne a automaticky vylučuje, aby sa na akéhokoľvek štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má trvalý pobyt na území tohto členského štátu, uplatnil dôvod pre nepovinné nevykonanie európskeho zatykača, ktorý je v tejto právnej úprave stanovený, pričom vykonávajúci súdny orgán nemá možnosť posúdiť väzby tohto štátneho príslušníka s uvedeným členským štátom. Súdny dvor tiež poskytol spresnenia, pokiaľ ide o posúdenie, ktoré musí vykonať tento orgán s cieľom, aby rozhodol, či treba odmietnuť výkon európskeho zatykača vydaného na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má trvalý pobyt vo vykonávajúcim členskom štáte, a tiež pokiaľ ide o skutočnosti, ktoré môžu naznačovať, či medzi týmto štátnym príslušníkom a vykonávajúcim členským štátom existujú väzby, ktoré preukazujú, že je v tomto štáte dostatočne integrovaný, a že preto ak k výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v štáte, ktorý vydal zatykač, dôjde vo vykonávajúcim členskom štáte, prispeje to k zvýšeniu jeho šancí na sociálnu nápravu po výkone tohto trestu.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že v súlade so zásadou vzájomného uznávania predstavuje výkon európskeho zatykača zásadu. Odmietnutie výkonu, ktoré je možné len z dôvodov pre povinné alebo nepovinné nevykonanie vyplývajúcich z rámcového rozhodnutia, je koncipované ako výnimka, ktorú treba vykladať reštriktívne.

¹⁹¹ Dôvod pre nepovinné nevykonanie stanovený v článku 4 bode 6 rámcového rozhodnutia.

Pokiaľ ide o dôvody pre nepovinné nevykonanie európskeho zatykača vymenované v článku 4 rámcového rozhodnutia, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v rámci prebratia tohto rámcového rozhodnutia do svojho vnútroštátneho práva majú členské štáty mieru voľnej úvahy. Členské štáty tak môžu, ale nemusia prebrať tieto dôvody do svojho vnútroštátneho práva. Môžu sa tiež rozhodnúť obmedziť situácie, v ktorých vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať európsky zatykač a uľahčiť tak odovzdávanie vyžiadaných osôb v súlade so zásadou vzájomného uznávania.

Miera voľnej úvahy, ktorou disponuje členský štát, keď sa rozhodne prebrať taký dôvod pre nepovinné nevykonanie európskeho zatykača, akým je dôvod stanovený v článku 4 bode 6 rámcového rozhodnutia, však nemôže byť neobmedzená.

Po prvé členský štát, ktorý sa rozhodne prebrať tento dôvod, je povinný dodržiavať základné práva a zásady práva Únie vrátane zásady rovnosti pred zákonom zaručenej článkom 20 Charty základných práv Európskej únie¹⁹², ktorá vyžaduje, aby sa s porovnateľnými situáciami nezaobchádzalo rozdielne a aby sa s rozdielnymi situáciami nezaobchádzalo rovnako, s výnimkou toho, že by takéto zaobchádzanie bolo objektívne odôvodnené.

Požiadavka týkajúca sa porovnateľnej povahy situácií na účely určenia existencie porušenia zásady rovnosti pred zákonom sa má posudzovať najmä s ohľadom na predmet a cieľ sledovaný aktom, ktorým sa predmetné rozlišovanie zavádza, pričom sa zohľadnia zásady a ciele oblasti, do ktorej tento akt patrí.

Súdny dvor v tejto súvislosti poznamenal, že rozdielne zaobchádzanie vyplývajúce z vnútroštátnej právnej úpravy, o akú ide vo veci samej, medzi talianskymi štátnymi príslušníkmi a štátnymi príslušníkmi iných členských štátov na jednej strane a štátnymi príslušníkmi tretích krajín na druhej strane bolo zavedené s cieľom prebrať článok 4 bod 6 rámcového rozhodnutia, v ktorom sa nijako nerozlišuje podľa toho, či osoba, na ktorú bol vydaný európsky zatykač – pokiaľ nie je štátnym príslušníkom vykonávajúceho členského štátu – je alebo nie je štátnym príslušníkom iného členského štátu.

Zo znenia tohto ustanovenia a cieľa, ktorý sleduje, vyplýva, že nemožno predpokladať, že štátny príslušník tretej krajiny, na ktorého bol vydaný takýto európsky zatykač a ktorý sa zdržiava alebo má trvalý pobyt vo vykonávajúcom členskom štáte, sa nevyhnutne nachádza v odlišnej situácii ako štátny príslušník tohto členského štátu alebo iného členského štátu, ktorý sa zdržiava alebo má trvalý pobyt vo vykonávajúcom členskom štáte a na ktorého bol vydaný takýto zatykač. Naopak platí, že tieto osoby sa môžu nachádzať v porovnateľných situáciách na účely uplatnenia dôvodu pre nepovinné nevykonanie stanoveného v tomto ustanovení, pokiaľ vykazujú určitý stupeň integrácie vo vykonávajúcom členskom štáte.

Vnútroštátna právna úprava, ktorou sa preberá článok 4 bod 6 tohto rámcového rozhodnutia, teda nie je v súlade s článkom 20 Charty, ak sa na jej základe zaobchádza rozdielne na jednej strane s vlastnými štátnymi príslušníkmi a ostatnými občanmi Únie a na druhej strane so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, pričom sa týmto štátnym príslušníkom tretích krajín úplne a automaticky odmieta, aby sa na nich uplatnil dôvod pre nepovinné nevykonanie stanovený v tomto ustanovení, a to aj keď sa títo štátni príslušníci tretích krajín zdržiavajú alebo majú trvalý pobyt na území tohto členského štátu, pričom sa nezohľadňuje ich stupeň integrácie do spoločnosti uvedeného členského štátu. Takéto rozdielne zaobchádzanie totiž nemožno považovať za objektívne odôvodnené.

¹⁹² Ďalej len „Charta“.

Naopak nič nebráni tomu, aby členský štát, ktorý preberá uvedené ustanovenie do svojho vnútroštátneho práva, vo vzťahu k štátnym príslušníkom tretích krajín, na ktorých bol vydaný európsky zatykač, podmienil uplatnenie dôvodu pre nepovinné nevykonanie, ktorý toto ustanovenie stanovuje, požiadavkou, aby sa v ňom tento štátny príslušník zdržiaval alebo tam mal trvalý pobyt nepretržite po určitú minimálnu dobu, za predpokladu, že takáto podmienka nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby vyžiadaná osoba vykazovala určitý stupeň integrácie vo vykonávajúcim členskom štáte.

Po druhé prebratie článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutia nemôže mať za dôsledok to, že bude vykonávajúci súdny orgán zbavený miery voľnej úvahy potrebnej na to, aby mohol rozhodnúť, či s ohľadom na sledovaný cieľ sociálnej nápravy je alebo nie je opodstatnené odmietnuť výkon európskeho zatykača.

Vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, ohrozuje cieľ sociálnej nápravy tým, že zbavuje vykonávajúci súdny orgán právomoci posúdiť, či väzby štátneho príslušníka tretej krajiny, na ktorého je vydaný európsky zatykač, s vykonávajúcim členským štátom sú dostatočné na určenie, či výkon trestu v tomto štáte prispeje k zvýšeniu jeho šancí na sociálnu nápravu po výkone tohto trestu.

V druhom rade Súdny dvor spresnil, že na účely posúdenia, či treba odmietnuť výkon európskeho zatykača vydaného na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava alebo má trvalý pobyt na území vykonávajúceho členského štátu, musí vykonávajúci súdny orgán vykonať celkové posúdenie všetkých konkrétnych skutočností, ktoré charakterizujú situáciu vyžiadanej osoby a ktoré môžu naznačovať, či medzi touto osobou a vykonávajúcim členským štátom existujú väzby umožňujúce konštatovať dostatočnú integráciu v tomto štáte. Medzi tieto skutočnosti patria rodinné, jazykové, kultúrne, sociálne alebo ekonomické väzby, ktoré tento štátny príslušník tretej krajiny udržiava s vykonávajúcim členským štátom, ako aj povaha, dĺžka a podmienky jeho pobytu v tomto členskom štáte. Corte d'appello di Bologna (Odvolací súd Bologna, Taliansko, ďalej len „odvolací súd“).

Osobitne platí, že pokiaľ vyžiadaná osoba zriadila centrum svojho rodinného života a svojich záujmov vo vykonávajúcim členskom štáte, treba zohľadniť skutočnosť, že sociálna reintegrácia tejto osoby po tom, čo tam vykonala svoj trest, sa uprednostňuje z dôvodu, že táto osoba môže udržiavať pravidelné a časté kontakty so svojou rodinou a blízkymi osobami.

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), GN (Dôvod odmietnutia založený na najlepšom záujme dieťaťa) (C-261/22, [EU:C:2023:1017](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SV – Článok 1 ods. 3 – Článok 15 ods. 2 – Postupy odovzdávania medzi členskými štátmi – Dôvody na nevykonanie – Charta základných práv Európskej únie – Článok 7 – Rešpektovanie súkromného a rodinného života – Článok 24 ods. 2 a 3 – Zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa – Právo dieťaťa na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s rodičmi – Matky, ktoré žijú v spoločnej domácnosti s maloletými deťmi“

V júni 2020 belgické orgány vydali európsky zatykač (EZ) na GN z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody uloženého za trestné činy obchodovania s ľuďmi a napomáhania nelegálnej imigrácii spáchané v rokoch 2016 a 2017.

GN bola zatknutá v Bologni (Taliansko) 2. septembra 2021. V čase zatknutia bola tehotná a žila v spoločnej domácnosti so svojím synom mladším ako tri roky. Vzhľadom na jej situáciu Corte d'appello di Bologna (Odvolací súd Bologna, Taliansko) neúspešne požiadal belgické orgány, aby mu poskytli informácie týkajúce sa okrem iného spôsobu výkonu trestov v Belgicku uložených matkám žijúcim s maloletými deťmi, ako aj opatrení, ktoré by boli voči týmto deťom prijaté.

Rozsudkom z 15. októbra 2021 tento súd odmietol odovzdať GN z dôvodu, že keďže nedostal uspokojivú odpoveď na túto žiadosť o informácie, nebolo vôbec isté, či belgické právo pozná systém pozbavenia osobnej slobody chrániaci práva matiek a ich maloletých detí v rozsahu porovnateľnom s režimom platným v Taliansku.

Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko), vnútroštátny súd, na ktorý bol podaný opravný prostriedok proti tomuto zamietavému rozhodnutiu a ktorý je súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, uvádza, že ani platné ustanovenia talianskeho zákona¹⁹³, ani rámcové rozhodnutie 2002/584¹⁹⁴ nestanovujú ako dôvod na odmietnutie vykonania EZ prípad, keď je vyžiadaná osoba matkou maloletých detí, ktoré s ňou žijú v jednej domácnosti. Pýta sa však, či môže odmietnuť vykonať EZ z dôvodu, že odovzdanie matky maloletých detí do členského štátu, ktorý vydal EZ, by mohlo ohroziť jej právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako aj najlepšie záujmy jej detí, ktoré sú chránené článkami 7 a 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).¹⁹⁵

Vo svojom rozsudku Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že rámcové rozhodnutie 2002/584¹⁹⁶ so zreteľom na Chartu¹⁹⁷ bráni tomu, aby vykonávajúci súdny orgán odmietol odovzdať osobu, na ktorú bol vydaný EZ, z dôvodu, že táto osoba je matkou maloletých detí, ktoré s ňou žijú v jednej domácnosti, pokiaľ tento orgán po prvé nemá k dispozícii dôkazy, ktoré preukazujú existenciu skutočného rizika porušenia základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života tejto osoby a najlepšieho záujmu jej detí, z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov v súvislosti s podmienkami pozbavenia osobnej slobody matiek maloletých detí a podmienkami starostlivosti o tieto deti vo vydávajúcom členskom štáte, a pokiaľ po druhé neexistujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknuté osoby budú vzhľadom na ich osobnú situáciu vystavené tomuto riziku z dôvodu takých podmienok.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade uviedol, že rámcové rozhodnutie 2002/584 nestanovuje možnosť odmietnuť vykonanie EZ len z dôvodu, že vyžiadaná osoba je matkou maloletých detí, ktoré s ňou žijú v jednej domácnosti. Vzhľadom na zásadu vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi totiž existuje domnienka, že podmienky pozbavenia osobnej slobody matky takýchto detí a organizácia starostlivosti o deti v členskom štáte, ktorý vydal EZ, sú primerané takejto situácii.

¹⁹³ Legge n. 69 – Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (zákon č. 69 o ustanoveniach na zosúladienie vnútroštátneho práva s rámcovým rozhodnutím Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi), z 22. apríla 2005 (GURI č. 98 z 29. apríla 2005, s. 6) v znení vyplývajúcom z decreto legislativo n. 10 (legislatívny dekrét č. 10) z 2. februára 2021 (GURI č. 30 z 5. februára 2021), ktorý sa uplatňuje na skutkové okolnosti vo veci samej.

¹⁹⁴ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“).

¹⁹⁵ Článok 7 Charty sa týka práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, zatiaľ čo článok 24 ods. 2 stanovuje, že „pri všetkých opatreniach, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa“. Odsek 3 tohto článku stanovuje, že „každé dieťa má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho záujmom“.

¹⁹⁶ Článok 1 ods. 2 a 3 tohto rámcového rozhodnutia.

¹⁹⁷ Článok 7 a článok 24 ods. 2 a 3 Charty.

Rámcovým rozhodnutím 2002/584¹⁹⁸ však nie je dotknutá povinnosť dodržiavať základné práva zaručené Chartou a v tejto veci práva zakotvené v článku 7 a článku 24 ods. 2 a 3. Povinnosť zohľadniť najlepší záujem dieťaťa sa tak uplatňuje aj v kontexte EZ vydaného voči matke maloletých detí, ktorý síce nie je určený týmto deťom, ale má pre ne závažné dôsledky. Každé dieťa má právo pravidelne udržiavať osobné vzťahy a priame styky s obidvoma svojimi rodičmi, pokiaľ to nie je v rozpore s jeho záujmom, pričom tento záujem treba posúdiť s prihliadnutím na všetky okolnosti tejto veci. Možnosť rodiča a jeho dieťaťa byť spoločne okrem toho predstavuje základný prvok rodinného života.

Z toho vyplýva, že vykonávajúci súdny orgán môže výnimočne upustiť od vykonania EZ, ak existuje skutočné riziko, že jeho vykonanie bude mať za následok porušenie vyššie uvedených základných práv. Pokiaľ však nemá tento orgán istotu, pokiaľ ide o pozbavenie osobnej slobody matiek maloletých detí a poskytovanie starostlivosti o tieto deti, že existujú vo vydávajúcom členskom štáte porovnateľné podmienky, aké existujú vo vykonávajúcom členskom štáte, nemôže toto riziko považovať za preukázané. Uvedený orgán je povinný v rámci dvojfázového preskúmania overiť, či existujú systémové alebo všeobecné nedostatky týkajúce sa týchto podmienok v členskom štáte vydávajúcom zatykač, alebo nedostatky týkajúce sa týchto podmienok, ktoré konkrétne ovplyvňujú objektívne identifikovateľnú skupinu osôb, a či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že z dôvodu takýchto podmienok a vzhľadom na ich osobnú situáciu budú osoby dotknuté EZ vystavené skutočnému riziku porušenia ich základných práv.

Ak sa vykonávajúci súdny orgán domnieva, že nemá k dispozícii všetky informácie potrebné na prijatie rozhodnutia o odovzdaní, musí požiadať vydávajúci súdny orgán o poskytnutie doplňujúcich informácií, a súdny orgán, ktorý vydal zatykač, je povinný mu ich poskytnúť. Aby nedošlo k ochromeniu fungovania EZ, musia totiž tieto orgány lojálne spolupracovať.¹⁹⁹

Len vtedy, ak vykonávajúci súdny orgán usúdi, že vzhľadom na informácie, ktoré má k dispozícii, vrátane prípadnej neexistencie záruk poskytnutých súdnym orgánom vydávajúcim zatykač, môže vykonanie EZ spôsobiť skutočné riziko porušenia dotknutých základných práv dotknutých osôb, musí tento orgán odmietnuť vykonať tento EZ.

2. Právo na informácie v trestnom konaní

Rozsudok z 22. júna 2023 (veľká komora), K.B. a F.S. (Skúmanie trestno-právnych otázok *ex off*) (C-660/21, [EU:C:2023:498](#))

*„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica 2012/13/EÚ – Články 3 a 4 – Povinnosť príslušných orgánov bezodkladne informovať podozrivé a obvinené osoby o ich práve odoprieť výpoveď – Článok 8 ods. 2 – Právo namietat porušenie tejto povinnosti – Vnútroštátna právna úprava, ktorou sa zakazuje trestnému súdu rozhodujúcemu vo veci samej skúmať takéto porušenie *ex off* – Články 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie“*

Dňa 22. marca 2021 boli K. B. a F. S. zadržaní a zatknutí príslušníkmi justičnej polície pri páchaní trestného činu krádeže pohonných hmôt.

¹⁹⁸ Článok 1 ods. 3 tohto rámcového rozhodnutia.

¹⁹⁹ Zásada lojálnej spolupráce je stanovená v článku 4 ods. 3 prvom pododseku ZEÚ.

Francúzsky súd, na ktorom bolo začaté trestné konanie proti K. B. a F. S., konštatoval, že vyšetrovacie úkony boli vykonané a vyjadrenia K. B. a F. S., svedčiace v ich neprospech, boli zaznamenané predtým, ako boli títo poučení o svojich právach, čo je v rozpore s vnútroštátnym právom,²⁰⁰ ktorým sa preberajú články 3 a 4 smernice 2012/13²⁰¹. Vnútroštátny súd sa z dôvodu toho, že k ich predbežnému zadržaniu a k poučeniu o ich právach, predovšetkým o práve odprieť výpoveď, došlo oneskorene, domnieval, že bolo porušené právo nevypovedať vo vlastný neprospech. Za týchto okolností by prehliadka vozidla, predbežné zadržanie podozrivých a všetky z toho vyplývajúce úkony mali byť v zásade vyhlásené za neplatné. Vo francúzskom trestnom práve²⁰² však námietky neplatnosti konania, akou je aj porušenie povinnosti informovať osobu o práve odprieť výpoveď v okamihu jej predbežného zadržania, musí dotknutá osoba alebo jej advokát vzniesť pred akýmkoľvek úkonom obhajoby vo veci samej. Ani podozrivé osoby, ani ich advokát však pred začatím obhajoby vo veci samej námietku neplatnosti založenú na porušení tejto povinnosti nevzniesli.

Okrem toho vnútroštátny súd uviedol, že podľa Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko) sa súdom rozhodujúcim vo veci samej zakazuje skúmať neplatnosť konania *ex offio*, s výnimkou neplatnosti konania vyplývajúcej z neexistencie ich právomoci, pokiaľ tak, ako v tomto prípade, obvinený, ktorý má právo na pomoc advokáta, môže v čase, keď sa dostaví na súd alebo je zastúpený pred súdom, namietat takúto neplatnosť pred akýmkoľvek úkonom obhajoby vo veci samej, pričom tento obvinený má okrem toho rovnakú možnosť v odvolacom konaní v prípade, že sa nedostavil na súd alebo nebol zastúpený v prvostupňovom konaní.

Tento súd sa v tomto kontexte Súdneho dvora opýtal, či zákaz, ktorým je viazaný, skúmať *ex offio* porušenie povinnosti, akou je aj povinnosť bezodkladne informovať podozrivé a obvinené osoby o ich práve odprieť výpoveď, stanovená v článkoch 3 a 4 smernice 2012/13, je v súlade s právom Únie.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku odpovedal tak, že články 3 a 4, ako aj článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 v spojení s článkami 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá súdu rozhodujúcemu vo veci samej, konajúcemu v trestnej veci, zakazuje, aby na účely vyhlásenia konania za neplatné skúmal *ex offio* porušenie povinnosti príslušných orgánov bezodkladne informovať podozrivé alebo obvinené osoby o ich práve odprieť výpoveď, pokiaľ tieto osoby neboli zbavené konkrétnej a účinnej možnosti prístupu k advokátovi²⁰³, a to v prípade potreby na základe využitia právnej pomoci²⁰⁴, a pokiaľ samotné tieto osoby, rovnako ako prípadne ich obhajca, mali právo na prístup k svojmu spisu a právo namietat toto porušenie v primeranej lehote.

²⁰⁰ Článok 63-1 Code de procédure pénale (Trestný poriadok) stanovuje okrem iného to, že predbežne zadržaná osoba musí byť ihneď zo strany dôstojníka justičnej polície alebo pod jeho dohľadom zo strany príslušníka justičnej polície oboznámená o tom, že pri výsluchu má po tom, ako uviedla svoju totožnosť, právo vypovedať, odpovedať na otázky, ktoré sú jej položené, alebo nevypovedať.

²⁰¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1).

²⁰² V predmetnom prípade článok 385 Code de procédure pénale (Trestný poriadok).

²⁰³ V súlade s článkom 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1).

²⁰⁴ Za podmienok stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1919 z 26. októbra 2016 o právnej pomoci pre podozrivé a obvinené osoby v trestnom konaní a pre vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači (Ú. v. EÚ L 297, 2016, s. 1).

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor pripomenul, že smernica 2012/13²⁰⁵ vychádza z práv ustanovených najmä v článkoch 47 a 48 Charty a má za cieľ podporovať tieto práva vo vzťahu k podozrivým alebo obvineným osobám v rámci trestných konaní. Právo odoprieť výpoveď je zaručené nielen článkom 48 Charty týkajúcim sa prezumpcie neviny a práva na obhajobu, ale aj článkom 47 druhým odsekom Charty týkajúcim sa práva na spravodlivé prejednanie veci.

Článok 3 ods. 1 písm. e) a článok 3 ods. 2, ako aj článok 4 ods. 1 a 2 smernice 2012/13 stanovujú príslušným orgánom členských štátov povinnosť bezodkladne poučiť podozrivé alebo obvinené osoby o ich právach, predovšetkým o práve odoprieť výpoveď. V každom prípade musia byť tieto informácie poskytnuté najneskôr pred prvým úradným výsluchom podozrivej alebo obvinenej osoby policajným orgánom alebo iným príslušným orgánom.

Podľa článku 8 ods. 2 smernice 2012/13 musia členské štáty zabezpečiť, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietať v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou. Keďže sa má toto ustanovenie uplatňovať okrem iného v situácii, keď bola informácia týkajúca sa práva odoprieť výpoveď poskytnutá oneskorene, podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti musia mať možnosť toto neoznámenie namietať.

Vyššie uvedené ustanovenie však nespresňuje ani spôsoby a lehoty, v ktorých podozrivé a obvinené osoby, ako aj prípadne ich advokáti, môžu namietať porušenie povinnosti bezodkladne informovať takéto podozrivé a obvinené osoby o ich práve odoprieť výpoveď, a ani prípadné procesné dôsledky vyplývajúce z tohto nenamietania, akým je aj možnosť súdu rozhodujúceho vo veci samej, konajúceho v trestnej veci, skúmať *ex off*o takéto porušenie na účely vyhlásenia konania za neplatné. Členské štáty tak majú pri stanovovaní týchto spôsobov a dôsledkov priestor na voľnú úvahu.

Pri vykonávaní článku 3 ods. 1 písm. e), článku 4 ods. 1 a článku 8 ods. 2 smernice 2012/13 sú však členské štáty povinné v súlade s článkom 51 ods. 1 Charty zabezpečiť dodržiavanie požiadaviek vyplývajúcich tak z práva na účinný prostriedok nápravy a z práva na spravodlivé prejednanie veci, ktoré sú zakotvené v článku 47 prvom a druhom odseku Charty, ako aj z práva na obhajobu zakotveného v článku 48 ods. 2 Charty, ktoré je konkretizované týmito ustanoveniami smernice 2012/13.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že podľa vysvetlení poskytnutých francúzskou vládou francúzske trestné právo²⁰⁶ umožňuje podozrivým alebo obvineným osobám, ako aj prípadne ich advokátom, kedykoľvek v čase od ich predbežného zadržania do prezentácie obhajoby vo veci samej, namietať akékoľvek porušenie povinnosti bezodkladne informovať podozrivé alebo obvinené osoby o ich práve odoprieť výpoveď, pričom treba spresniť, že tak tieto podozrivé a obvinené osoby, ako aj ich advokát majú právo na prístup k spisu, a najmä k zápisnici, v ktorej je zaznamenané oznámenie o predbežnom zadržaní a s tým súvisiace práva.

Členské štáty však môžu na základe miery voľnej úvahy, ktorú im ponecháva smernica 2012/13, časovo obmedziť namietanie takéhoto porušenia na štádium predchádzajúce prezentovaniu obhajoby vo veci samej. Osobitne platí, že zákaz uložený trestnému súdu rozhodujúcemu vo veci samej skúmať toto porušenie *ex off*o, na účely vyhlásenia konania za neplatné, v zásade rešpektuje

²⁰⁵ Pozri odôvodnenie 14 smernice 2012/13.

²⁰⁶ Konkrétne články 63- 1 ods. 3, 63- 4- 1 a článok 385 Code de procédure pénale (Trestný poriadok).

práva zakotvené v Charte, pokiaľ podozrivé osoby, obvinené osoby alebo ich advokát mali konkrétnu a účinnú možnosť namietať dotknuté porušenie a na tento účel mali k dispozícii primeranú lehotu, ako aj prístup k spisu.

Takýto záver pritom platí len vtedy, ak tieto osoby v lehote, ktorá im je poskytnutá na to, aby namietali porušenie článku 3 ods. 1 písm. e) a článku 4 ods. 1 smernice 2012/13, konkrétne a účinne disponovali právom na prístup k advokátovi, tak ako je toto zakotvené v článku 3 smernice 2013/48 a tak ako ho uľahčuje mechanizmus právnej pomoci stanovený smernicou 2016/1919.

Skutočnosť, že podozrivým a obvineným osobám musí vnútroštátne právo poskytovať konkrétnu a účinnú možnosť využiť pomoc advokáta, však nevylučuje to, že v prípade, že sa tejto možnosti zrieknu, tieto osoby v zásade musia znášať prípadné dôsledky tohto vzdania sa, pokiaľ k tomuto vzdaniu sa práva došlo v súlade so smernicou 2013/48. V tejto súvislosti platí, že podozrivej alebo obvinenej osobe musí byť poskytnutá, ústne alebo písomne a v jednoduchom jazyku, ktorému rozumie, jasná a dostatočná informácia o obsahu práva na prístup k advokátovi a o možných dôsledkoch vzdania sa tohto práva a že kvzdaniu sa tohto práva musí dôjsť dobrovoľne a jednoznačne.

Súdny dvor napokon uviedol, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ak sa zistí procesná vada, prináleží vnútroštátnym súdom, aby posúdili otázku, či bola táto vada odstránená v priebehu ďalšieho konania, pričom absencia takéhoto posúdenia je sama osebe *prima facie* nezlučiteľná s požiadavkami spravodlivého procesu v zmysle článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach.²⁰⁷ V prípade, že podozrivý nebol včas informovaný o svojom práve nevypovedať vo vlastný neprospech a odprieť výpoveď, treba určiť, či napriek tomuto nedostatku možno trestné konanie ako celok považovať za spravodlivé, pričom sa zohľadní celý rad faktorov, medzi ktoré patrí otázka, či vyjadrenia zaznamenané v prípade neposkytnutia takejto informácie sú integrálnou alebo významnou súčasťou usvedčujúcich dokumentov, ako aj dôkazná sila ostatných dokumentov v spise.²⁰⁸

3. Vzájomné uznávanie odsúdení v trestných veciach

Rozsudok z 12. januára 2023, MV (Uloženie súhrnného trestu) (C-583/22 PPU, [EU:C:2023:5](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Policajná a súdna spolupráca v trestných veciach – Rámcové rozhodnutie 2008/675/SVV – Článok 3 ods. 1 – Zásada asimilácie predchádzajúcich odsúdení vyhlásených v inom členskom štáte – Povinnosť priznať týmto odsúdeniam rovnocenné účinky ako predchádzajúcim vnútroštátnym odsúdeniam – Vnútroštátne predpisy týkajúce sa dodatočného uloženia súhrnného trestu – Viaceré trestné činy – Určenie súhrnného trestu – Horná hranica pätnástich rokov pre časovo obmedzené tresty odňatia slobody – Článok 3 ods. 5 – Výnimka – Trestný čin spáchaný pred vyhlásením alebo vykonaním odsúdení v inom členskom štáte“

Dňa 10. októbra 2003 MV, francúzsky štátny príslušník, uniesol v univerzitnom areáli v Nemecku študentku a znásilnil ju. Aj keď MV predtým nebol nikdy odsúdený v trestnom konaní v Nemecku, bol

²⁰⁷ Rozsudok ESLP, 28. januára 2020, Mehmet Zeki Çelebi v. Turecko, CE:ECHR:2020:0128JUD002758207, bod 51.

²⁰⁸ Rozsudok ESLP, 13. septembra 2016, Ibrahim a i. v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2016:0913JUD005054108, body 273 a 274.

viackrát odsúdený vo Francúzsku, okrem iného na trest odňatia slobody v trvaní pätnástich rokov. Všetky tieto odsúdenia boli francúzskymi súdmi vyhlásené po uvedenom dátume a týkali sa skutkov spáchaných do októbra 2003.

Po tom, čo bol MV vo Francúzsku obmedzený na slobode počas 17 rokov a deviatich mesiacov, bol v júli 2021 odovzdaný nemeckým orgánom. Vo februári 2022 Landgericht Freiburg im Breisgau (Krajinský súd Freiburg im Breisgau, Nemecko) odsúdil MV za skutky spáchané v októbri 2003 v Nemecku, uznal ho za vinného z obzvlášť závažného znásilnenia a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní šiestich rokov. Tento súd sa domnieval, že trestom „skutočne primeraným“ skutkom, ktoré spáchal MV v Nemecku, bol trest odňatia slobody v trvaní siedmich rokov. Vzhľadom na nemožnosť dodatočného uloženia súhrnného trestu s trestami uloženými vo Francúzsku však tento súd „na zmiernenie“ znížil tento trest o jeden rok.

Vnútroštátny súd, na ktorý bol podaný opravný prostriedok „Revision“ proti tomuto rozsudku, sa v podstate pýta na jeho zlučiteľnosť s ustanoveniami rámcového rozhodnutia 2008/675²⁰⁹, ktoré upravujú jednak zásadu asimilácie odsúdení vyhlásených v trestnom konaní v iných členských štátoch²¹⁰ a jednak výnimku z tejto zásady.²¹¹

V tejto súvislosti tento súd uviedol, že odsúdenia vyhlásené vo Francúzsku proti MV v zásade možno zahrnúť do súhrnného trestu, ak by sa posudzovali rovnako ako odsúdenia vyhlásené v Nemecku. Pri dodatočnom uložení súhrnného trestu však treba zohľadniť hornú hranicu pätnástich rokov upravenú podľa predpisov nemeckého práva pre časovo obmedzené tresty odňatia slobody. Ak by sa však odsúdenia vyhlásené proti MV vo Francúzsku posudzovali rovnako ako odsúdenia vyhlásené v Nemecku, táto hranica by bola dosiahnutá už pri odsúdení dotknutej osoby na trest odňatia slobody v trvaní pätnástich rokov, ktorý bol uložený v tomto členskom štáte. V dôsledku toho by trest, ktorý mu bol uložený v Nemecku, v praxi nebolo možné vykonať.

Vnútroštátny súd sa teda pýta Súdneho dvora na uplatniteľnosť vyššie uvedenej zásady v tomto prípade. Ak sa táto zásada neuplatňuje, chce tento súd tiež vedieť, či pri výmere trestu ukladaného za trestný čin spáchaný na vnútroštátnom území musí byť konkrétne preukázaná a odôvodnená nevýhoda vyplývajúca z nemožnosti dodatočne uložiť súhrnný trest.

V nalievavom prejudiciálnom konaní Súdny dvor spresňuje pôsobnosť výnimky zo zásady asimilácie odsúdení vyhlásených v trestnom konaní v iných členských štátoch, ako aj povinnosti členských štátov pri vykonávaní tejto zásady.

²⁰⁹ Rámcové rozhodnutie Rady z 24. júla 2008 o zohľadňovaní odsúdení v členských štátoch Európskej únie v novom trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 220, 2008, s. 32).

²¹⁰ Táto zásada je upravená v článku 3 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2008/675, podľa ktorého „každý členský štát zabezpečí, aby sa v trestnom konaní proti osobe zohľadnili rovnako, ako sa zohľadňujú vnútroštátne odsúdenia, aj predchádzajúce odsúdenia vyhlásené proti tejto osobe za iné skutky v iných členských štátoch, o ktorých získal informácie v súlade s uplatniteľnými nástrojmi vzájomnej právnej pomoci alebo výmeny informácií z registrov trestov, a aby sa im v súlade s vnútroštátnym právom priznali rovnocenné právne účinky ako predchádzajúcim vnútroštátnym odsúdeniam“.

²¹¹ Táto výnimka je upravená v článku 3 ods. 5 prvom pododseku rámcového rozhodnutia 2008/675, podľa ktorého „ak sa trestný čin, na ktorý sa vzťahuje nové konanie, spáchal pred vyhlásením alebo úplným vykonaním predchádzajúceho odsúdenia, odseky 1 a 2 neznamenajú, že členské štáty sú povinné uplatňovať svoje vnútroštátne pravidlá ukladania trestov, ak by uplatňovanie týchto pravidiel na zahraničné odsúdenia obmedzovalo sudcu pri ukladaní trestu v novom konaní“.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor uviedol, že podľa rámcového rozhodnutia 2008/675²¹² členský štát nie je v trestnom konaní začatom proti osobe povinný priznať predchádzajúcim odsúdeniam vyhláseným v inom členskom štáte proti tejto osobe a za odlišné skutky účinky rovnocenné účinkom priznaným predchádzajúcim vnútroštátnym odsúdeniam v súlade s predpismi dotknutého vnútroštátneho práva upravujúcimi ukladanie súhrnného trestu v prípade, keď po prvé trestný čin, na ktorý sa vzťahuje toto konanie, bol spáchaný pred vyhlásením týchto predchádzajúcich odsúdení, a keď po druhé zohľadnenie uvedených predchádzajúcich odsúdení v súlade s týmito predpismi by bránilo vnútroštátnemu súdu, na ktorom sa vedie uvedené konanie, aby uložil trest, ktorý možno proti dotknutej osobe vykonať.

Aby Súdny dvor dospel k tomuto záveru, najprv pripomenul, že toto rámcové rozhodnutie²¹³ v zásade ukladá členským štátom povinnosť zohľadniť v trestnom konaní začatom proti osobe predchádzajúce odsúdenia vyhlásené v inom členskom štáte proti tej istej osobe za iné skutky. Na základe výnimky z tejto zásady však platí, že ak sa trestný čin, na ktorý sa vzťahuje nové konanie, spáchal pred vyhlásením alebo úplným vykonaním predchádzajúceho odsúdenia, členské štáty nie sú povinné uplatňovať svoje vnútroštátne pravidlá ukladania trestov, ak by uplatňovanie týchto pravidiel na zahraničné odsúdenia obmedzovalo sudcu pri ukladaní trestu v novom konaní.

Súdny dvor ďalej uviedol, že keďže časová podmienka upravená touto výnimkou je za okolností sporu vo veci samej splnená, môže sa na ne vzťahovať táto výnimka. V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil po prvé, že pravidlá nemeckého práva upravujúce uloženie súhrnného trestu sú „vnútroštátnymi pravidlami ukladania trestov“, a po druhé, že uplatnenie týchto pravidiel v prípade predchádzajúcich odsúdení vyhlásených vo Francúzsku by bránilo vnútroštátnemu súdu, aby uložil trest, ktorý možno vykonať. Ak by sa preto v tomto prípade predchádzajúcim odsúdeniam vyhláseným vo Francúzsku priznali účinky rovnocenné účinkom priznaným predchádzajúcim vnútroštátnym odsúdeniam, „obmedzovalo [by to] sudcu pri ukladaní trestu v novom konaní“. Uvedená výnimka sa teda uplatňuje za daných okolností a má za následok, že vnútroštátny súd je oslobodený od povinnosti priznať predchádzajúcim odsúdeniam vyhláseným vo Francúzsku účinky rovnocenné účinkom priznaným vnútroštátnym odsúdeniam v súlade s pravidlami upravujúcimi uloženie súhrnného trestu.

V druhom rade Súdny dvor rozhodol, že zohľadnenie predchádzajúcich odsúdení vyhlásených v inom členskom štáte v zmysle tohto rámcového rozhodnutia 2008/675²¹⁴ si nevyžaduje od vnútroštátneho súdu, aby konkrétne preukázal a odôvodnil nevýhodu vyplývajúcu z nemožnosti dodatočne uložiť súhrnný trest, ktorý je upravený v prípade predchádzajúcich vnútroštátnych odsúdení.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že v každom trestnom konaní, na ktoré sa vzťahuje vyššie uvedená výnimka, musia členské štáty zabezpečiť „aby ich súdy mohli... [iným spôsobom] zohľadňovať predchádzajúce odsúdenia vyhlásené v iných členských štátoch“. Z ustanovenia upravujúceho túto výnimku však nemožno vyvodiť žiadnu povinnosť, pokiaľ ide o konkrétne podmienky vyplývajúce z hmotného alebo procesného práva, ktoré by mali vnútroštátne súdy v tejto súvislosti rešpektovať. Z tohto ustanovenia tak nemožno vyvodiť povinnosť súdu rozhodujúceho vo veci samej urobiť za

²¹² Ide predovšetkým o článok 3 ods. 1 a 5 rámcového rozhodnutia 2008/675.

²¹³ Pozri článok 3 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2008/675.

²¹⁴ Súdny dvor odkazuje na článok 3 ods. 5 druhý pododsek rámcového rozhodnutia 2008/675, ktorý stanovuje, že „členské štáty však zabezpečia, aby ich súdy mohli v takýchto prípadoch napriek tomu [iným spôsobom – *neoficiálny preklad*] zohľadňovať predchádzajúce odsúdenia vyhlásené v iných členských štátoch“.

daných okolností vyčíslený výpočet nevýhody vyplývajúcej z nemožnosti uplatniť vnútroštátne predpisy upravujúce uloženie súhrnného trestu v prípade vnútroštátnych odsúdení a následne priznať zníženie trestu založené na tomto výpočte.

4. Európska prokuratúra

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), G. K. a i. (Európska prokuratúra) (C-281/22, [EU:C:2023:1018](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európska prokuratúra – Nariadenie (EÚ) 2017/1939 – Článok 31 – Cezhraničné vyšetřovania – Súhlas súdu – Rozsah preskúmania – Článok 32 – Výkon postúpených opatrení“

Európska prokuratúra vedie prostredníctvom európskeho delegovaného prokurátora v Nemecku predbežné vyšetřovania voči G. K., S. L. a B. O. D. GmbH, podozrivých z toho, že podali nepravdivé colné vyhlásenia, čím spôsobili finančným záujmom Únie škodu vo výške približne 1 295 000 eur.

V rámci vyšetřovania prebiehajúceho v Nemecku Európska prokuratúra dospela k záveru, že je potrebné získať dôkazy v iných členských štátoch, konkrétne v Rakúsku. Na tento účel nemecký konajúci európsky delegovaný prokurátor poveril²¹⁵ prehliadkou a zaistením majetku nachádzajúceho sa v Rakúsku a patriaceho obvineným osobám rakúskeho asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora. Dňa 9. novembra 2021 tento neskôr uvedený nariadil prehliadky a zaistenia, tak v obchodných priestoroch spoločnosti B. O. D. a jej materskej spoločnosti, ako aj v obytných priestoroch G. K. a S. L., ktoré sa všetky nachádzajú v Rakúsku. Požiadal tiež príslušné rakúske súdy o udelenie súhlasu s týmito opatreniami.²¹⁶ Po získaní tohto súhlasu sa nariadené opatrenia vykonali.

Dňa 1. decembra 2021 podali G. K., B. O. D. a S. L. žaloby proti rozhodnutiam rakúskych súdov, ktorými boli povolené predmetné opatrenia, na Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Namietali najmä odôvodnenie vyšetřovacích opatrení, ktoré boli proti nim nariadené.

Vnútroštátny súd sa pýtal, či v prípade, že postúpené vyšetřovacie opatrenie vyžaduje získanie súhlasu súdu v členskom štáte asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, toto opatrenie musí preskúmať súd tohto členského štátu z hľadiska všetkých formálnych a hmotnoprávných pravidiel stanovených týmto členským štátom.

Veľká komora Súdneho dvora vo svojom rozsudku spresnila rozsah preskúmania, ktoré môžu vykonávať súdy rozhodujúce o žiadosti podanej asistujúcim európskym delegovaným prokurátorom o súhlas s postúpeným vyšetřovacím opatrením.

²¹⁵ V zmysle článku 31 nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 2017, s. 1, ďalej len „nariadenie 2017/1939“).

²¹⁶ Článok 31 ods. 3 prvý pododsek nariadenia 2017/1939 stanovuje, že ak sa podľa práva členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora vyžaduje pre opatrenie súhlas súdu, takýto súhlas tento neskôr uvedený získa v súlade s právom tohto členského štátu.

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor predovšetkým poznamenal, že hoci článok 31 ods. 3 prvý pododsek nariadenia 2017/1939 stanovuje, že súhlasu súdu sa má získať v súlade s právom členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, ak si postúpené vyšetrovacie opatrenie vyžaduje takýto súhlas podľa práva tohto členského štátu, články 31 a 32 tohto nariadenia nespresňujú rozsah preskúmania vykonaného príslušným súdom. Zo znenia týchto dvoch článkov²¹⁷ však vyplýva, že prijatie postúpeného vyšetrovacieho opatrenia, ako aj jeho odôvodnenie sa spravujú právom členského štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora, zatiaľ čo vykonanie takéhoto opatrenia sa spravuje právom členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora. Rozlíšenie zavedené týmito článkami medzi odôvodnením a prijatím postúpeného vyšetrovacieho opatrenia na jednej strane a jeho vykonaním na druhej strane odráža logiku systému justičnej spolupráce v trestných veciach medzi členskými štátmi, ktorý je založený na zásadách vzájomnej dôvery a vzájomného uznávania. V rámci justičnej spolupráce založenej na týchto zásadách nemá vykonávajúci orgán kontrolovať, či vydávajúci orgán dodržiava podmienky vydania súdneho rozhodnutia, ktoré má vykonať.

Súdny dvor ďalej pripomína, že cieľom nariadenia 2017/1939 je prostredníctvom zriadenia Európskej prokuratúry účinnejšie bojovať proti trestným činom poškodzujúcim finančné záujmy Únie.²¹⁸ Z toho vyplýva, že normotvorca Únie mal pri vymedzení postupov stanovených v tomto nariadení v úmysle vytvoriť mechanizmus zaručujúci taký stupeň účinnosti cezhraničných vyšetrovaní vedených Európskou prokuratúrou, ktorý by bol prinajmenšom rovnako vysoký ako mechanizmus vyplývajúci z uplatnenia postupov stanovených v rámci systému justičnej spolupráce v trestných veciach medzi členskými štátmi, ktorý je založený na zásadách vzájomnej dôvery a vzájomného uznávania. Ak by udelenie súhlasu súdu uvedeného v článku 31 ods. 3 prvom pododseku uvedeného nariadenia mohlo byť podmienené tým, že príslušný orgán členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora preskúma aspekty súvisiace s odôvodnením a prijatím dotknutého postúpeného vyšetrovacieho opatrenia, viedlo by to v praxi k menej účinnému systému, než je systém zavedený takýmito právnymi nástrojmi, a ohrozil by tak cieľ sledovaný týmto nariadením. Na jednej strane totiž príslušný orgán členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora musí najmä dôkladne preskúmať celý spis, ktorý mu má byť postúpený a v prípade potreby ho dať preložiť. Na druhej strane by mal na účely svojho preskúmania uplatniť právo členského štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora, hoci tento orgán nemožno považovať za vhodnejší na účely vykonania takéhoto preskúmania.

Súdny dvor dospel k záveru, že nariadenie 2017/1939 na účely spolupráce medzi európskymi delegovanými prokurátormi pri cezhraničných vyšetrovaniach Európskej prokuratúry rozlišuje medzi povinnosťami súvisiacimi s odôvodnením a prijatím postúpeného opatrenia, ktoré prináležia konajúcemu európskemu delegovanému prokurátorovi, a povinnosťami týkajúcimi sa výkonu tohto opatrenia, ktoré prináležia asistujúcemu európskemu delegovanému prokurátorovi. V súlade s týmto rozdelením zodpovednosti sa preskúmanie súvisiace so súhlasom súdu, ktorý by sa vyžadoval podľa práva členského štátu asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, môže týkať len aspektov súvisiacich s vykonaním tohto opatrenia, a nie aspektov súvisiacich s odôvodnením a prijatím uvedeného opatrenia.

²¹⁷ Konkrétnejšie znenie článku 31 ods. 1 a 2 a článku 32 nariadenia (EÚ) 2017/1939.

²¹⁸ Pozri odôvodnenia 12, 14, 20 a 60 nariadenia 2017/1939.

Pokiaľ však ide o aspekty týkajúce sa odôvodnenia a prijatia postúpeného opatrenia, Súdny dvor zdôraznil, že musia byť predmetom predbežného súdneho preskúmania v členskom štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora v prípade závažného zásahu do práv dotknutej osoby zaručených Chartou základných práv Európskej únie. V súlade s článkom 31 ods. 2 nariadenia 2017/1939 teda prináleží členskému štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora stanoviť predbežné súdne preskúmanie podmienok týkajúcich sa odôvodnenia a prijatia postúpeného vyšetrovacieho opatrenia s prihliadnutím na požiadavky vyplývajúce z Charty základných práv. Pokiaľ ide o vyšetrovacie opatrenia, ako sú prehliadky súkromných obydlií, preventívne opatrenia týkajúce sa osobného majetku alebo zaistenia majetku, prináleží tomuto členskému štátu, aby vo vnútroštátnom práve stanovil primerané a dostatočné záruky, ako je napríklad predbežné súdne preskúmanie, s cieľom zabezpečiť zákonnosť a nevyhnutnosť takýchto opatrení.

VI. Justičná spolupráca v občianskych veciach

1. Nariadenie č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností

Rozsudok z 13. júla 2023, TT (Neoprávnené premiestnenie dieťaťa) (C-87/22, [EU:C:2023:571](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností – Nariadenie (ES) č. 2201/2003 – Články 10 a 15 – Postúpenie veci súdu iného členského štátu, ktorý je vo vhodnejšej situácii na prejednanie veci – Podmienky – Súd členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnené premiestnené – Haagsky dohovor z roku 1980 – Najlepší záujem dieťaťa“

TT a AK, slovenskí štátni príslušníci, sú rodičmi V a M, narodených na Slovensku v roku 2012. V roku 2014 sa rodina presťahovala do Rakúska. V roku 2020 sa TT a AK rozišli a AK odišla s deťmi žiť na Slovensko bez súhlasu TT. TT preto podal na slovenský súd žiadosť o návrat detí podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980²¹⁹. Zároveň podal na rakúsky súd žalobu, ktorou sa domáhal, aby mu boli obe deti zverené do výlučnej starostlivosti. AK podala na ten istý súd návrh, aby tento súd požiadal slovenský súd o prevzatie právomoci vo veci starostlivosti o deti podľa nariadenia č. 2201/2003²²⁰, ²²¹ pričom tvrdila, že slovenské súdy sú vo vhodnejšej situácii na rozhodnutie o otázke rodičovských práv a povinností k obom deťom.

Vnútroštátny súd sa pýta, či právomoc rozhodnúť vo veci starostlivosti o dieťa možno podľa nariadenia č. 2201/2003²²² preniesť na súd členského štátu, v ktorom dieťa nadobudlo obvyklý pobyt po neoprávnenom premiestnení, a či podmienky stanovené pre takéto prenesenie sú taxatívne.

Na základe návrhu tohto súdu Súdny dvor poskytol spresnenia v súvislosti s podmienkami, za ktorých súd členského štátu, ktorý má právomoc rozhodnúť vo veci samej týkajúcej sa rodičovských práv a povinností na základe článku 10 tohto nariadenia, môže výnimočne požiadať podľa článku 15 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia o postúpenie tejto veci súdu členského štátu, do ktorého toto dieťa neoprávnené premiestnil jeden z jeho rodičov.

Posúdenie Súdnym dvorom

Pravidlá právomoci v oblasti rodičovskej starostlivosti obsiahnuté v nariadení č. 2201/2003 boli vypracované tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa a na tento účel uprednostňujú

²¹⁹ Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí uzavretý v Haagu 25. októbra 1980.

²²⁰ Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243). Článok 15 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje vo výnimočných prípadoch možnosť pre súdy členského štátu, ktoré majú právomoc vo veci samej týkajúcej sa rodičovských práv a povinností, aby požiadali o postúpenie tejto veci alebo jej určitej časti na súd iného členského štátu, vo vzťahu ku ktorému má dieťa osobitnú väzbu, ak je tento súd vo vhodnejšej situácii na prejednanie veci a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

²²¹ Najmä v článku 15 ods. 1 písm. b), článku 15 ods. 2 písm. a) a článku 15 ods. 5 tohto nariadenia.

²²² Podľa článku 15 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia.

kritérium blízkosti. Bolo preto zavedené pravidlo všeobecnej právomoci²²³ v prospech súdov členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt v čase začatia konania. Toto pravidlo sa však uplatňuje²²⁴ okrem iného s výhradou článku 10 tohto nariadenia, ktorý priznáva právomoc súdom členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním. Toto ustanovenie, ktoré má odrádzať od neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania detí medzi členskými štátmi, má za cieľ neutralizovať účinok, ktorý by malo uplatnenie pravidla všeobecnej právomoci v prípade neoprávneného premiestnenia dotknutého dieťaťa, a to prenesenie právomoci do členského štátu, v ktorom toto dieťa nadobudlo nový obvyklý pobyt po neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní.

Okrem toho článok 15 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje mechanizmus spolupráce umožňujúci súdu členského štátu, ktorý má právomoc konať vo veci, výnimočne postúpiť vec súdu iného členského štátu pod podmienkou, že tento súd vyhlási svoju právomoc v lehote šiestich týždňov. Možnosť požiadať o postúpenie veci môže vykonať súd, ktorého právomoc je založená na článku 10 tohto nariadenia č. 2201/2003, a nie je vylúčené, že vec bude postúpená súdu členského štátu, do ktorého toto dieťa neoprávnene premiestnil jeden z jeho rodičov. Na najlepší záujem dieťaťa, ktorý je jedným z cieľov sledovaných nariadením č. 2201/2003, sa totiž musí klásť osobitný zreteľ a predmetné postúpenie sa mu musí podriaďovať. Nie je preto v rozpore s cieľmi sledovanými nariadením č. 2201/2003, ak súd, ktorý má právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností na základe článku 10 tohto nariadenia, požiada o postúpenie veci, ktorú prejednáva, súdu iného členského štátu, do ktorého dotknuté dieťa neoprávnene premiestnil jeden z jeho rodičov.

O dotknuté postúpenie veci možno požiadať, len ak sú splnené tri kumulatívne a taxatívne podmienky²²⁵, t. j. ak existuje „osobitná väzba“ medzi dieťaťom a iným členským štátom, ak sa súd, ktorý má právomoc vo veci samej, domnieva, že súd tohto iného členského štátu je „vo vhodnejšej situácii“ na prejednanie veci a ak je postúpenie veci v najlepšom záujme dotknutého dieťaťa, v tom zmysle, že nehrozí, že bude mať nepriaznivý vplyv na jeho situáciu. Existencia žiadosti o návrat na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980, o ktorej nebolo právoplatne rozhodnuté v členskom štáte, do ktorého dotknuté dieťa neoprávnene premiestnil jeden z jeho rodičov, nemôže sama osebe brániť tomuto postúpeniu, ale táto skutočnosť sa musí zohľadniť pri určovaní, či sú splnené podmienky na to, aby k nemu mohlo dôjsť.

V tejto súvislosti po prvé skutočnosť, že dieťa je štátnym príslušníkom členského štátu, je jedným z kritérií, ktoré umožňujú domnievať sa, že má „osobitnú väzbu“ s týmto členským štátom.

Po druhé, pokiaľ ide o podmienku, podľa ktorej súd, na ktorý sa má vec postúpiť, musí byť „vo vhodnejšej situácii“ na prejednanie veci, súd, ktorý má právomoc, by mal zohľadniť viaceré skutočnosti. V prvom rade by postúpenie malo priniesť skutočnú a konkrétnu pridanú hodnotu pre prijatie rozhodnutia týkajúceho sa dieťaťa v porovnaní s hypotetickou situáciou, že by si vec ponechal na rozhodnutie. O taký prípad ide napríklad vtedy, ak súd, na ktorý sa zamýšľa vec postúpiť, prijal na návrh účastníkov konania vo veci samej a na základe uplatniteľných procesných pravidiel viaceré naliehavé predbežné opatrenia založené okrem iného na článku 20 nariadenia č. 2201/2003. Také postúpenie ďalej zjavne nemôže zbaviť rodiča, ktorý žiada o návrat dieťaťa, možnosti účinne predložiť jeho tvrdenia pred súdom, ktorému sa zamýšľa uvedenú vec postúpiť. Následne, ak bola žiadosť o návrat založená na ustanoveniach Haagskeho dohovoru z roku 1980 podaná na príslušné orgány

²²³ V súlade s článkom 8 ods. 1 tohto nariadenia.

²²⁴ V súlade s článkom 8 ods. 2 tohto nariadenia.

²²⁵ Taxatívne vymenované v článku 15 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003.

členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené, žiadny súd tohto členského štátu nemožno považovať za súd, ktorý je „vo vhodnejšej situácii“ na prejednanie veci, pred uplynutím lehoty šiestich týždňov, ktorá je určená na prijatie rozhodnutia o návrhu na návrat dieťaťa.²²⁶ Okrem toho značné prieťahy na súdoch uvedeného členského štátu pri rozhodovaní o tomto návrhu na návrat môžu predstavovať skutočnosť, ktorá bráni konštatovaniu, že tieto súdy sú vo vhodnejšej situácii na rozhodnutie vo veci starostlivosti o deti. Po tom, čo súdy zmluvného štátu, na ktorého územie bolo dieťa neoprávnene premiestnené, boli informované o neoprávnenom premiestnení, nemôžu totiž rozhodovať vo veci starostlivosti o deti, pokiaľ sa nepreukáže, že okrem iného nie sú splnené podmienky pre návrat dieťaťa.²²⁷

Po tretie, pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa najlepšieho záujmu dieťaťa, jej posúdenie nemôže ignorovať dočasnú nemožnosť súdov členského štátu, do ktorého dieťa neoprávnene premiestnil jeden z jeho rodičov, prijať v súlade s týmto záujmom meritórne rozhodnutie týkajúce sa zverenia do starostlivosti, predtým, než súd tohto členského štátu, ktorému bol podaný návrh na návrat dieťaťa, rozhodne prinajmenšom o tomto návrhu.

2. Nariadenie č. 805/2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky

Rozsudok zo 16. februára 2023, Lufthansa Technik AERO Alzey (C-393/21, [EU:C:2023:104](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach – Nariadenie (ES) č. 805/2004 – Európsky exekučný titul pre nesporné nároky – Článok 23 písm. c) – Prerušenie výkonu rozhodnutia osvedčeného ako európsky exekučný titul – Výnimočné okolnosti – Pojem“

Dňa 14. júna 2019 Amtsgericht Hünfeld (Okresný súd Hünfeld, Nemecko) vydal platobný rozkaz voči spoločnosti Arik Air Limited na účely vymáhania pohľadávky vo výške 2 292 993,32 eura v prospech spoločnosti Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH (ďalej len „Lufthansa“), a následne vydal 24. októbra 2019 európsky exekučný titul a 2. decembra 2019 osvedčenie o európskom exekučnom titule.

Lufthansa predložila súdnemu exekútorovi pôsobiacemu v Litve (ďalej len „súdny exekútor“) návrh na výkon tohto exekučného titulu voči spoločnosti Arik Air.

Arik Air podala na Landgericht Frankfurt am Main (Krajinský súd Frankfurt nad Mohanom, Nemecko) žiadosť²²⁸ o stiahnutie osvedčenia o európskom exekučnom titule a zastavenie núteného vymáhania pohľadávky. Domnievala sa, že Okresný súd Hünfeld nezabezpečil riadne doručenie procesných písomností, čo viedlo k nedodržaniu lehoty, ktorú mala k dispozícii na podanie námietky proti predmetnému platobnému rozkazu.

²²⁶ Upravené v článku 11 Haagskeho dohovoru z roku 1980 a článku 11 nariadenia č. 2201/2003.

²²⁷ Článok 16 Haagskeho dohovoru z roku 1980.

²²⁸ Táto žiadosť bola podaná na základe článku 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky (Ú. v. EÚ L 143, 2004, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 38).

Arik Air tiež predložila v Litve súdnemu exekútorovi žiadosť o prerušenie vykonávacieho konania až do právoplatného rozhodnutia Krajinského súdu Frankfurt nad Mohanom, čo súdny exekútor odmietol, keďže sa domnieval, že vnútroštátna právna úprava za týchto okolností prerušenie neumožňuje.

Uznesením z apríla 2020 Krajinský súd Frankfurt nad Mohanom, ktorý zastával názor, že Arik Air nepreukázala, že uvedený titul bol vydaný nezákonne, podmienil prerušenie núteného výkonu dotknutého európskeho exekučného titulu poskytnutím záruky vo výške 2 000 000 eur.

Uznesením prijatým v júni 2020 Kauno apylinkės teismas (Okresný súd Kaunas, Litva) zamietol námietku, ktorú podala Arik Air proti rozhodnutiu súdneho exekútora, ktorým odmietol prerušiť toto vykonávacie konanie.

V odvolacom konaní Kauno apygardos teismas (Krajský súd Kaunas, Litva) zrušil toto uznesenie a rozhodol o prerušení predmetného vykonávacieho konania až do vydania konečného rozhodnutia nemeckého súdu o návrhoch spoločnosti Arik Air. Tento súd vyjadril názor, že vzhľadom na riziko neprimerane veľkej ujmy, ktorá mohla byť spôsobená vykonávacím konaním, ktoré bolo začaté voči spoločnosti Arik Air, podanie námietky proti osvedčeniu o európskom exekučnom titule na súde členského štátu pôvodu predstavovalo dostatočný základ na prerušenie tohto vykonávacieho konania. Rozhodol tiež, že neexistuje žiadny dôvod, na základe ktorého by bolo možné domnievať sa, že Krajinskému súdu Frankfurt nad Mohanom prináleží rozhodnúť o dôvodnosti žiadosti o prerušenie vykonávacích aktov.

Lufthansa podala proti tomuto rozhodnutiu kasačný opravný prostriedok na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva).

Súdny dvor, na ktorý sa tento súd obrátil, spresnil zmysel a rozsah pojmu „výnimočné okolnosti“, ktoré príslušnému súdu alebo orgánu v členskom štáte výkonu v zmysle článku 23 nariadenia č. 805/2004²²⁹ umožnia prerušiť výkon rozhodnutia osvedčeného ako európsky exekučný titul v členskom štáte pôvodu.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor uviedol, že pojem „výnimočné okolnosti“ uvedený v článku 23 písm. c) nariadenia č. 805/2004 sa týka situácie, v ktorej by pokračovanie konania o výkone rozhodnutia osvedčeného ako európsky exekučný titul v prípade, že dlžník vzniesol v členskom štáte pôvodu námietku proti tomuto rozhodnutiu alebo požiadal o opravu, resp. o stiahnutie osvedčenia o európskom exekučnom titule, vystavilo tohto dlžníka skutočnému riziku obzvlášť závažnej ujmy. Náprava takejto ujmy by bola v prípade zrušenia uvedeného rozhodnutia alebo opravy, resp. stiahnutia osvedčenia o exekučnom titule nemožná alebo mimoriadne zložitá. Tento pojem neodkazuje na okolnosti súvisiace so súdnym konaním vedeným v členskom štáte pôvodu proti

²²⁹ Podľa tohto ustanovenia, nazvaného „Prerušenie alebo obmedzenie výkonu“:

„Ak dlžník

- vzniesol námietku voči rozhodnutiu osvedčenému ako európsky exekučný titul, vrátane žiadosti o preskúmanie v zmysle článku 19, alebo
- požiadal o opravu alebo stiahnutie osvedčenia o európskom exekučnom titule v súlade s článkom 10, príslušný súd alebo orgán v členskom štáte výkonu môže na žiadosť dlžníka:
 - a) obmedziť vykonávacie konanie na ochranné opatrenia; alebo
 - b) podmieniť výkon poskytnutím takej záruky, akú stanoví; alebo
 - c) za výnimočných okolností vykonávacie konanie prerušiť.“

rozhodnutiu osvedčenému ako európsky exekučný titul alebo proti osvedčeniu o európskom exekučnom titule.

Súdny dvor na podporu svojho záveru v prvom rade poznamenal, že pojem „výnimočné okolnosti“ je autonómny pojem práva Únie. V tejto súvislosti z toho, že normotvorca Únie použil tento pojem, vyplýva, že nemal v úmysle obmedziť pôsobnosť tohto ustanovenia len na situácie vyššej moci, ktoré vo všeobecnosti vyplývajú z nepredvídateľných a neodvratiteľných udalostí, ktoré nastali z dôvodu okolností nezávislej na vôli dlžníka. V dôsledku toho sa možnosť prerušiť konanie o výkone rozhodnutia osvedčeného ako európsky exekučný titul musí považovať za vyhradenú pre prípady, v ktorých by pokračovanie vo výkone vystavilo dlžníka skutočnému riziku obzvlášť závažnej ujmy, ktorej náprava by bola nemožná alebo mimoriadne zložitá v prípade úspešnej námietky alebo žiadosti, ktorú dlžník vzniesol alebo podal v členskom štáte pôvodu. Začatie takéhoto súdneho konania zo strany dlžníka okrem iného predstavuje predpoklad na to, aby príslušný súd alebo orgán členského štátu výkonu preskúmal existenciu výnimočných okolností.

Okrem toho rozdelenie právomocí, stanovené nariadením č. 805/2004, medzi súdy a orgány členského štátu pôvodu a súdy a orgány členského štátu výkonu znamená, že súdy a orgány členského štátu výkonu nemajú právomoc preskúmať v rámci žiadosti o prerušenie vykonávacieho konania rozhodnutie o nespornom nároku vydané v členskom štáte pôvodu alebo jeho osvedčenie ako európsky exekučný titul. Súdy alebo orgány členského štátu výkonu majú obmedzenú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o posúdenie okolností, na základe ktorých možno vyhovieť žiadosti o prerušenie výkonu. Pri skúmaní takejto žiadosti sa tieto súdy alebo orgány musia na účely preukázania existencie výnimočných okolností v zmysle článku 23 tohto nariadenia obmedziť na vyváženie záujmu veriteľa na okamžitom výkone rozhodnutia o jeho nároku a záujmu dlžníka na zabránení obzvlášť závažnej a nenapraviteľnej ujmy alebo ťažko napravitelnej ujmy.

V druhom rade Súdny dvor spresnil, že článok 23 nariadenia č. 805/2004 umožňuje súčasné uplatnenie opatrení spočívajúcich v obmedzení výkonu a poskytnutí záruky, ktoré stanovuje v písmenách a) a b),²³⁰ ale nie súčasné uplatnenie jedného z týchto dvoch opatrení a opatrenia spočívajúceho v prerušení vykonávacieho konania uvedeného v písmene c).

V treťom a poslednom rade Súdny dvor rozhodol, že ak bola vykonateľnosť rozhodnutia osvedčeného ako európsky exekučný titul pozastavená v členskom štáte pôvodu a osvedčenie upravené v článku 6 ods. 2 nariadenia č. 805/2004 bolo predložené súdu členského štátu výkonu, tento súd je na základe tohto rozhodnutia povinný prerušiť vykonávacie konanie, ktoré bolo začaté v tomto poslednom uvedenom štáte.²³¹

²³⁰ Cieľom týchto opatrení je obmedziť vykonávacie konanie na ochranné opatrenia [písm. a)] a podmieniť výkon poskytnutím záruky, ktorú stanoví príslušný súd alebo orgán v členskom štáte výkonu [písm. b)].

²³¹ V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol na základe článku 6 ods. 2 nariadenia č. 805/2004 v spojení s článkom 11 tohto nariadenia.

Článok 6 nariadenia č. 805/2004, nazvaný „Požiadavky na osvedčenie rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu“, v odseku 2 uvádza: „Ak rozhodnutie osvedčené ako európsky exekučný titul prestalo byť vykonateľné alebo jeho vykonateľnosť bola pozastavená alebo obmedzená, na základe žiadosti predloženej v ľubovoľnom čase pôvodnému súdu sa vydáva osvedčenie o nevykonateľnosti alebo obmedzenej vykonateľnosti na vzorovom tlačive uvedenom v prílohe IV.“

Článok 11 toho istého nariadenia, nazvaný „Účinnosť osvedčenia o európskom exekučnom titule“, znie: „Osvedčenie o európskom exekučnom titule nadobúda účinnosť iba v rámci vykonateľnosti rozhodnutia.“

VII. Doprava

Rozsudok z 21. decembra 2023, Komisia/Dánsko (Maximálna doba parkovania) (C-167/22, [EU:C:2023:1020](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Medzinárodná cestná nákladná doprava – Nariadenie (ES) č. 1072/2009 – Články 8 a 9 – Nariadenie (ES) č. 561/2006 – Čas odpočinku – Vnútroštátna právna úprava zavádzajúca maximálnu dobu parkovania 25 hodín na verejných odpočívadlách pozdĺž diaľničnej siete členského štátu – Prekážka slobodného poskytovania služieb cestnej dopravy – Dôkazné bremeno“

Cieľom nariadenia č. 1072/2009 o spoločných pravidlách prístupu nákladnej cestnej dopravy na medzinárodný trh²³² je vytvorenie spoločnej dopravnej politiky predpokladajúcej odstránenie všetkých obmedzení voči osobe, ktorá poskytuje dopravné služby, na základe jej štátnej príslušnosti alebo skutočnosti, že nie je usadená v členskom štáte, v ktorom sa tieto služby majú poskytovať.

Dňa 1. júla 2018 Dánske kráľovstvo zaviedlo pravidlo, ktoré obmedzuje maximálnu dobu parkovania v trvaní 25 hodín na verejných odpočívadlách diaľničnej siete (ďalej len „pravidlo 25 hodín“).²³³

Európska komisia po tom, čo Dánskemu kráľovstvu zaslala žiadosť o informácie, rozhodla o začatí konania o nesplnení povinnosti na základe článku 258 ZFEÚ z dôvodu nesplnenia povinnosti zabezpečiť slobodné poskytovanie dopravných služieb, ako je zaručené nariadením č. 1072/2009. V podstate tvrdila, že hoci pravidlo 25 hodín priamo nezavádza diskrimináciu, predstavuje obmedzenie slobodného poskytovania dopravných služieb, keďže neovplyvňuje rovnakým spôsobom dánskych cestných dopravcov a dopravcov, ktorí nie sú usadení v Dánsku. Dánske kráľovstvo v tejto súvislosti spochybnilo akékoľvek porušenie a poskytlo dodatočné informácie požadované Komisiou. Vzhľadom na to, že Komisia usúdila, že táto odpoveď nie je presvedčivá, zaslala tomuto členskému štátu odôvodnené stanovisko, na ktoré tento členský štát odpovedal, pričom zotrval na svojom stanovisku týkajúcom sa súladu pravidla 25 hodín s právom Únie. Vzhľadom na to, že Komisiu argumenty dánskej vlády stále nepresvedčili, podala na Súdny dvor žalobu o nesplnenie povinnosti, ktorou sa domáhala určenia, že Dánske kráľovstvo si tým, že zaviedlo pravidlo 25 hodín, nesplnilo svoje povinnosti týkajúce sa slobodného poskytovania služieb dopravy stanovených v článkoch 1, 8 a 9 nariadenia č. 1072/2009. Podľa Komisie totiž toto pravidlo viac ovplyvní dopravcov, ktorí nie sú usadení v členskom štáte, a z toho vyplývajúca prekážka slobodného poskytovania služieb nie je odôvodnená žiadnym z naliehavých dôvodov verejného záujmu, na ktoré sa tento členský štát odvoláva.

Súdny dvor svojím rozsudkom žalobu Komisie zamietol. S prihliadnutím na svoju ustálenú judikatúru pripomenul, že Komisia v rámci žaloby o nesplnenie povinnosti nesie dôkazné bremeno preukázania existencie takéhoto nesplnenia povinnosti, pričom nemôže vychádzať z akejkoľvek domnienky. Súdny dvor sa pritom domnieval, že Komisia v tomto prípade z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala svoje tvrdenia.

²³² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1072/2009 z 21. októbra 2009 o spoločných pravidlách prístupu nákladnej cestnej dopravy na medzinárodný trh (Ú. v. EÚ L 300, 2009, s. 72).

²³³ Toto pravidlo vykonáva podľa § 92 ods. 1 færdselsloven (dánsky Zákoník o cestnej premávke) dánsky dopravný úrad.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po tom, čo zamietol námietku neprípustnosti vznesenú Dánskym kráľovstvom, preskúmal vec samu a najprv pripomenul, že služby, ktoré zodpovedajú kvalifikácii „služby v oblasti dopravy“, patria do pôsobnosti osobitného ustanovenia článku 58 ods. 1 ZFEÚ, ktoré ich vylučuje z pôsobnosti článku 56 ZFEÚ týkajúceho sa slobody poskytovať služby vo všeobecnosti.²³⁴ To nebráni tomu, aby akt Únie prijatý na základe ustanovení Zmlúv týkajúcich sa dopravy²³⁵ umožnil v rozsahu, ktorý určí, uplatniť na odvetvie dopravy zásadu slobodného poskytovania služieb zakotvenú v článku 56 ZFEÚ.

V tejto veci Súdny dvor uviedol, že nariadenie č. 1072/2009 sa uplatňuje na medzinárodnú prepravu tovaru po ceste vykonávanú v prenájme alebo za úhradu na území Únie, ako aj na kabotážnú prepravu, teda na vnútroštátnu prepravu tovaru po ceste v prenájme alebo za úhradu, ktorú dočasne vykonáva dopravca, ktorý nie je usadený v danom členskom štáte.²³⁶ V tejto súvislosti sa v článku 9 ods. 2 nariadenia č. 1075/2009 najmä spresňuje, že vnútroštátne ustanovenia uvedené v odseku 1 toho istého článku sa uplatňujú rovnako na dopravcov, ktorí nie sú usadení v danom členskom štáte, a na dopravcov usadených v hostiteľskom členskom štáte, s cieľom zabrániť akejkoľvek diskriminácii z dôvodu štátnej príslušnosti alebo miesta usadenia.

Ďalej, pokiaľ ide o tvrdenie Dánskeho kráľovstva týkajúce sa skutočnosti, že právomoc stanoviť pravidlá týkajúce sa dĺžky parkovania na verejných odpočívadlách prináleží členským štátom, Súdny dvor pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry musia členské štáty pri výkone svojich právomocí dodržiavať právo Únie, a teda v tejto veci relevantné ustanovenia nariadenia č. 1072/2009. V tomto kontexte musia okrem toho zohľadniť pravidlá týkajúce sa času jazdy, prestávok a dôb odpočinku, ktoré musia podľa nariadenia č. 561/2006²³⁷ dodržiavať vodiči zabezpečujúci prepravu tovaru vozidlami s maximálnou prípustnou hmotnosťou presahujúcou 3,5 tony²³⁸ (ďalej len „dotknuté vozidlá“). Dodržiavanie týchto dôb odpočinku môže okrem iného závisieť od dostupnosti odpočívadiel na diaľniciach. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že pravidlo, akým je pravidlo 25 hodín, má vo svojej podstate za následok, že tieto odpočívadlá nie sú dostupné na účely dodržania rôznych dôb odpočinku stanovených v nariadení č. 561/2006.²³⁹ Z toho vyplýva, že také pravidlo môže mať *a priori* konkrétny vplyv na výkon prepravných práv dopravcami, ktorí nie sú usadení v členskom štáte, najmä práva kabotáže, a ovplyvniť ich viac ako dopravcov, ktorí sú usadení v Dánsku.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že v súlade s ustálenou judikatúrou musí Komisia v rámci konania o nesplnení povinnosti preukázať existenciu údajného nesplnenia povinnosti a predložiť Súdnemu dvoru skutočnosti potrebné na to, aby overil existenciu tohto nesplnenia povinnosti, pričom

²³⁴ Rozsudky z 20. decembra 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#), bod 44), a z 8. decembra 2020, *Poľsko/Parlament a Rada* (C-626/18, [EU:C:2020:1000](#), bod 145).

²³⁵ Konkrétne hlava VI tretej časti Zmluvy o FEÚ, ktorá obsahuje články 90 až 100 ZFEÚ.

²³⁶ V súlade s článkom 1 ods. 1 a 4 nariadenia č. 1072/2009 v spojení s článkom 2 bodom 6 tohto nariadenia.

²³⁷ Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 z 15. marca 2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Rady (EHS) č. 3821/85 a (ES) č. 2135/98 a zrušuje nariadenie Rady (EHS) č. 3820/85 (Ú. v. EÚ L 102, 2006, s. 1).

²³⁸ Tieto pravidlá sú výslovne uvedené v odôvodnení 13 a článku 9 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 1072/2009.

²³⁹ Doby pravidelného týždenného odpočinku (v trvaní najmenej 45 hodín) a doby skráteného týždenného odpočinku (v trvaní menej ako 45, ktoré možno pri dodržaní podmienok stanovených v článku 8 ods. 6 nariadenia č. 561/2006 skrátiť na najmenej 24 po sebe idúcich hodín), s jedinou výnimkou dôb skráteného týždenného odpočinku v rozmedzí od 24 do 25 hodín.

Komisia nemôže vychádzať z akejkoľvek domnienky. V tomto prípade Dánske kráľovstvo v rámci konania pred podaním žaloby a vo svojom vyjadrení k žalobe predložilo údaje o počte dostupných parkovacích miest pre dotknuté vozidlá, najmä parkovacích miest poskytovaných súkromným sektorom, a spresnilo tieto údaje na pojednávaní. Komisia sa pritom vo svojej žalobe uspokojila s tvrdením, že na dánskej diaľničnej sieti nie je dostatočná alternatívna parkovacia kapacita a okrem toho vo svojej replike iba poznamenala, že údaje predložené v žalobnej odpovedi Dánskym kráľovstvom nenia jej návrhy v tomto ohľade.

Komisia naproti tomu nepredložila žiadny objektívny údaj preukazujúci nedostatočnú alternatívnu parkovacu kapacitu na účely dodržania dôb odpočinku presahujúcich 25 hodín. Bez takýchto údajov však nemožno inak ako na základe domnienok konštatovať, že pravidlo 25 hodín môže skutočne brániť činnostiam kabotážnej prepravy vykonávanej poskytovateľmi usadenými v iných členských štátoch na ich úkor v porovnaní s poskytovateľmi dopravy usadenými v Dánsku. Samotná existencia problémov s kapacitou na verejných odpočívadlách dánskej diaľničnej siete a skutočnosť, že dotknutý členský štát identifikoval výzvy, ktorým treba čeliť z hľadiska parkovacej kapacity, ktorá bola jedným z hlavných dôvodov zavedenia pravidla 25 hodín, teda neumožňujú dospieť k záveru, že toto pravidlo porušuje nariadenie č. 1072/2009. To isté platí pre skutočnosť, že parkovacie kapacity poskytované súkromným sektorom sú nižšie než parkovacie kapacity verejných odpočívadiel, keďže v tomto limite 25 hodín je parkovanie týchto vozidiel na takýchto odpočívadlách naďalej povolené.

Napokon Komisia v tejto veci ani objektívne nepreukázala, že by umiestnenie alternatívnych miest poskytovaných súkromným sektorom a ich rozmiestnenie na území, alebo dokonca spoplatnenie niektorých z týchto miest, mohli brániť činnostiam dopravy na úkor poskytovateľov, ktorí nie sú usadení v členskom štáte, ale sa v tejto súvislosti uspokojila s tým, že vychádzala z domnienok.

Súdny dvor preto rozhodol, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala svoje tvrdenia, podľa ktorých pravidlo 25 hodín predstavuje prekážku slobodného poskytovania dopravných služieb, na ktoré sa vzťahuje nariadenie č. 1072/2009. V dôsledku toho žalobu Komisie o nesplnenie povinnosti zamietol.

VIII. Hospodárska súťaž

1. Kartely (článok 101 ZFEÚ)²⁴⁰

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), International Skating Union/Komisia (C-124/21 P, [EU:C:2023:1012](#))

„Odvolanie – Hospodárska súťaž – Predpisy zavedené medzinárodnou športovou federáciou – Korčuľovanie – Súkromnoprávny subjekt s regulačnými, kontrolnými, rozhodovacími a sankčnými právomocami – Pravidlá predchádzajúceho povoľovania súťaží, účasti športovcov na takýchto súťažiach a urovnávania sporov v rozhodcovskom konaní – Súbežný výkon hospodárskych činností – Organizovanie a komercializácia súťaží – Článok 101 ods. 1 ZFEÚ – Rozhodnutie združenia podnikov narúšajúce hospodársku súťaž – Pojmy protisúťažný, cieľ a „následok“ – Prípadné odôvodnenie – Podmienky“

International Skating Union (Medzinárodná korčuliarska únia, ďalej len „ISU“), súkromnoprávne združenie so sídlom vo Švajčiarsku, sa prezentuje ako jediná medzinárodná športová federácia uznaná Medzinárodným olympijským výborom (MOV) v oblasti krasokorčuľovania a rýchlokorčuľovania. ISU, ktorá je zastrešujúcim orgánom jej členských národných zväzov zodpovedných za tieto dve disciplíny, si stanovila ako predmet činnosti reguláciu, správu, riadenie a podporu týchto disciplín v celosvetovom meradle. Zároveň vykonáva hospodársku činnosť spočívajúcu najmä v organizovaní rôznych rýchlokorčuliarskych a krasokorčuliarskych pretekov v rámci medzinárodných súťaží, akými sú svetové a európske majstrovstvá, ako aj zimné olympijské hry.

ISU v súlade so svojím predmetom činnosti prijala a uverejnila súbor regulačných aktov, ktoré okrem iného zahŕňajú pravidlá predchádzajúceho povoľovania a pravidlá oprávnenosti. Tieto pravidlá stanovujú podmienky organizovania medzinárodných súťaží v korčuľovaní a podmienky účasti športovcov na týchto súťažiach. S cieľom zabezpečiť dodržiavanie týchto pravidiel pravidlá stanovené zo strany ISU zahŕňajú aj systém sankcií. Nakoniec ISU prijala aj pravidlá zavádzajúce mechanizmus urovnávania sporov v rozhodcovskom konaní (ďalej len „rozhodcovský poriadok“), ktorý pri rozhodovaní sporov priznáva výlučnú právomoc Športovému arbitrážnemu súdu so sídlom v Lausanne (Švajčiarsko).

V nadväznosti na sťažnosť podanú dvoma profesionálnymi korčuliarmi Európska komisia v rozhodnutí z 8. decembra 2017²⁴¹ (ďalej len „sporné rozhodnutie“) konštatovala, že pravidlá ISU týkajúce sa predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti sú nezlučiteľné s článkom 101 ZFEÚ, keďže ich cieľom je obmedziť hospodársku súťaž. Tým, že znemožňujú profesionálnym rýchlokorčuliarom slobodne sa zúčastňovať na medzinárodných súťažiach organizovaných tretími osobami, totiž týmto tretím osobám odopierajú služby športovcov, ktoré sú nevyhnutné na organizovanie týchto súťaží. Komisia preto pod hrozbou penále uložila ISU povinnosť ukončiť takto zistené porušenie, neuložila jej však pokutu. Komisia sa okrem toho domnievala, že rozhodcovský poriadok posilňuje toto porušenie,

²⁴⁰ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj tento rozsudok: rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), **European Superleague Company** (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#)), uvedený v oddiele VIII.2 „Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)“.

²⁴¹ Rozhodnutie Komisie C(2017) 8230 final z 8. decembra 2017 týkajúce sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec AT/40208 – Pravidlá Medzinárodnej korčuliarskej únie na určovanie oprávnenosti).

keďže neumožňuje dotknutým osobám dosiahnuť účinné súdne preskúmanie rozhodnutí prijatých zo strany ISU z hľadiska pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže.

Všeobecný súd v rozsudku zo 16. decembra 2020²⁴² (ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým rozhodol o žalobe o neplatnosť sporného rozhodnutia podanej zo strany ISU, v podstate konštatoval, že sporné rozhodnutie nie je protiprávne v rozsahu, v akom sa týka pravidiel ISU v oblasti predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti, ale že je protiprávne v rozsahu, v akom sa týka rozhodcovského poriadku.

V tejto súvislosti ISU podala proti napadnutému rozsudku odvolanie, ktorým sa domáhala jeho zrušenia v rozsahu, v akom konštatoval, že Komisia správne pokladala sporné pravidlá predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti za správanie, ktorého „cieľom“ je obmedzenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Dvaja profesionálni korčuliari, ktorí podali vyššie uvedenú sťažnosť, ako aj European Elite Athletes Association (Európska asociácia vrcholových športovcov) zas podali proti tomuto rozsudku vzájomné odvolanie, ktorým sa domáhajú jeho čiastočného zrušenia v rozsahu, v akom ním bolo sporné rozhodnutie vyhlásené za neplatné v častiach týkajúcich sa rozhodcovského poriadku.

Vo svojom rozsudku vydanom v ten istý deň ako ďalšie dva rozsudky,²⁴³ ktoré sa týkajú uplatňovania hospodárskeho práva Únie na pravidlá zavedené medzinárodnými alebo národnými športovými zväzmi, Súdny dvor zasadajúci ako veľká komora zamietol hlavné odvolanie, ale vyhovel vzájomnému odvolaniu, a v dôsledku toho zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom sa týka rozhodcovského poriadku. Súdny dvor nakoniec s konečnou platnosťou rozhodol o zodpovedajúcej časti žaloby ISU podanej na Všeobecný súd, pričom konštatoval, že nemožno vyhovieť ani jednej z výhrad ISU voči analýze rozhodcovského poriadku, ktorú vykonala Komisia, takže žalobu ISU treba zamietnuť aj v tejto súvislosti.

Tento prípad umožnil Súdnemu dvoru poskytnúť bezprecedentné spresnenie povinností, ktoré športovým federáciám vyplývajú z článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ak tieto federácie pri výkone právomocí, ktoré im vyplývajú zo stanov, zaviedli pravidlá povoľovania a kontroly sprevádzané sankciami v oblasti organizovania športových súťaží, pričom zároveň v tejto oblasti vykonávajú hospodársku činnosť. Pri tejto príležitosti Súdny dvor predovšetkým uviedol, že základná požiadavka, podľa ktorej takéto pravidlá musia byť predmetom účinného súdneho preskúmania, v prípade ustanovení, ktoré priznávajú rozhodcovskému orgánu záväznú a výlučnú právomoc na riešenie sporov týkajúcich sa uplatňovania predmetných pravidiel, znamená, že súd, ktorý má preskúmať rozhodnutia vydané týmto orgánom, musí mať možnosť na jednej strane zabezpečiť dodržiavanie ustanovení práva Únie v oblasti verejného poriadku, medzi ktoré patria pravidlá hospodárskej súťaže, a na druhej strane predložiť Súdnemu dvoru v prípade potreby návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

• O hlavnom odvolaní

Pred preskúmaním výhrad ISU proti výkladu a uplatneniu pojmu obmedzenie hospodárskej súťaže z hľadiska „cieľa“ uvedeného v článku 101 ods. 1 ZFEÚ v súvislosti so spornými pravidlami

²⁴² Rozsudok zo 16. decembra 2020, International Skating Union/Komisia (T-93/18, [EU:T:2020:610](#)).

²⁴³ Rozsudky z 21. decembra 2023, *European Superleague Company* (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#)), a z 21. decembra 2023, *Royal Antwerp Football Club* (C-680/21, [EU:C:2023:1010](#)).

predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti Súdny dvor vymedzil predmet odvolania, ktoré mu bolo predložené. V tejto súvislosti poukázal na to, že nie je spochybnené, že ISU sa má vzhľadom na článok 101 ZFEÚ pokladať za „združenie podnikov“, ktoré okrem iného vykonáva hospodársku činnosť spočívajúcu v organizovaní a komercializácii medzinárodných súťaží v rýchlokorčuľovaní. Nie je spochybnené ani to, že pravidlá predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti predstavujú „rozhodnutie združenia podnikov“, ktoré môže „ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi“ v zmysle toho istého článku. Nakoniec nie sú v odvolacom konaní spochybnené ani konštatovania, podľa ktorých toto rozhodnutie združenia podnikov za predpokladu, že sa naň vzťahuje zákaz stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, nespĺňa jednotlivé podmienky požadované na to, aby mu bola priznaná výnimka podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

Po tomto spresnení Súdny dvor najprv pripomenul, že keďže výkon športu predstavuje hospodársku činnosť, patrí do pôsobnosti ustanovení práva Únie, ktoré sa uplatňujú v prípade takejto činnosti, s výnimkou niektorých osobitných pravidiel, ktoré boli prijaté výlučne z dôvodov nehospodárskej povahy a týkajú sa výlučne športu ako takého. S výnimkou týchto osobitných pravidiel patria do pôsobnosti ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže pravidlá prijaté športovými združeniami a všeobecnejšie správanie združení, ktoré ich prijali, pokiaľ sú splnené podmienky na uplatnenie týchto ustanovení. Môže to platiť najmä v prípade pravidiel zavádzajúcich systém predchádzajúceho povoľovania športových súťaží na jednej strane a v prípade pravidiel upravujúcich účasť športovcov na takých súťažiach na druhej strane, keďže organizovanie a komercializácia športových súťaží, ako aj profesionálne alebo poloprofesionálne vykonávanie športu predstavuje hospodársku činnosť.

Vzhľadom na to, že športová činnosť, aj keď je vykonávaná ako hospodárska činnosť, má nepopierateľné osobitosti, však Súdny dvor uviedol, že pri uplatňovaní článku 101 ZFEÚ si môže kvalifikácia existencie správania, ktorého „cieľom“ alebo „následkom“ je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže, vyžadovať okrem iných skutočností a v rozsahu, v akom sa ukážu ako relevantné, zohľadnenie takých osobitostí, ktoré sa týkajú napríklad povahy, organizácie alebo fungovania príslušného športu v závislosti od stupňa jeho profesionalizácie.

Súdny dvor ďalej pripomenul relevantné skutočnosti na účely kvalifikácie existencie správania, ktorého „cieľom“ je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže, pričom na úvod zdôraznil, že tento pojem treba vykladať reštriktívne vzhľadom na právny a dôkazný režim, ktorý je mu vlastný. Uvedený pojem teda treba chápať tak, že odkazuje len na určité formy koordinácie medzi podnikmi alebo rozhodnutia združení podnikov, ktoré už na základe svojej povahy vykazujú dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž na to, aby bolo možné konštatovať, že preskúmanie ich účinkov nie je nevyhnutné. Aby bolo možné v danom prípade určiť, či predmetné správanie vykazuje taký stupeň škodlivosti, je potrebné preskúmať po prvé obsah spornej dohody, rozhodnutia alebo postupu, po druhé hospodársky a právny kontext, do ktorého patria, a po tretie ciele, ktoré majú dosiahnuť, v rámci posúdenia založeného na zohľadnení všetkých vyššie uvedených faktorov. Naproti tomu nie je potrebná analýza ich účinkov, dokonca ani ich možných pozitívnych účinkov na hospodársku súťaž.

Okrem toho Súdny dvor pripomenul, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že na určité osobitné formy správania, akými sú etické alebo deontologické pravidlá prijaté združením, sa zákaz stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ nemusí vzťahovať, aj keď je ich automatickým následkom obmedzenie hospodárskej súťaže, pokiaľ sú odôvodnené sledovaním legitímnych cieľov všeobecného záujmu, ktoré samy osebe nemajú protisúťažnú povahu, a pokiaľ bolo riadne preukázané, že prostriedky použité na tento účel sú nevyhnutné a primerané. Zdôraznil však, že túto judikatúru nemožno uplatniť v prípade správania, ktoré vykazuje stupeň škodlivosti, ktorý odôvodňuje konštatovanie, že samotným jeho „cieľom“ je zabrániť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž.

Vo svetle všetkých týchto úvah Súdny dvor preskúmal tvrdenia ISU smerujúce ku spochybneniu kvalifikácie prijatej v tomto prípade.

Po prvé Súdny dvor rozhodol, že Všeobecný súd nepochybil, keď rovnako ako Komisia konštatoval, že vzhľadom na typ správania, o ktoré ide v tomto prípade, sa preskúmanie jeho účelu musí vykonať vzhľadom na judikatúru vyplývajúcu z rozsudkov vydaných vo veciach *MOTOE*²⁴⁴ a *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*²⁴⁵, ktoré sa týkajú situácie, v ktorej ten istý subjekt súbežne vykonáva hospodársku činnosť a právomoc, ktorá by mohla byť použitá na zabránenie vstupu súčasných alebo potenciálnych konkurentov na dotknutý trh.

V tejto súvislosti uviedol, že vzhľadom na konflikt záujmov, ktorý je vlastný tejto situácii, môže byť takáto právomoc bez ohľadu na svoj pôvod priznaná určitému podniku len pod podmienkou, že podlieha obmedzeniam, povinnostiam a kontrole, lebo v opačnom prípade táto právomoc, ak je z akéhokoľvek dôvodu priznaná podniku v dominantnom postavení, samotnou svojou existenciou porušuje článok 102 ZFEÚ, prípadne v spojení s článkom 106 ZFEÚ. Rovnako sa možno domnievať, že taká právomoc má za „cieľ“ vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

V tejto veci Všeobecný súd konštatoval, že predmetné správanie spočíva v rozhodnutí združenia podnikov, ktoré zveruje ISU regulačnú, kontrolnú a sankčnú právomoc, ktorá jej umožňuje povoliť alebo zabrániť prístupu potenciálne konkurenčných podnikov na trh organizovania a komercializácie medzinárodných súťaží v rýchlokorčuľovaní, na ktorom samotná ISU vykonáva hospodársku činnosť, a z tohto konštatovania vyvodil správny záver, že uvedené správanie treba preskúmať z hľadiska judikatúry vyplývajúcej z rozsudkov *MOTOE* a *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*.

Po druhé, pokiaľ ide o kvalifikáciu predmetného správania, z vyššie uvedenej judikatúry vyplýva, že je potrebné určiť, či je táto právomoc obmedzená transparentnými, jasnými a presnými hmotnoprávnymi kritériami, aby sa zabránilo jej svojvoľnému používaniu, pričom tieto kritériá musia byť navyše stanovené prístupnou formou pred začatím vykonávania tejto právomoci. V oblasti športu môže ísť napríklad o kritériá, ktoré primerane a účinne podporujú organizovanie súťaží na základe rovnakých príležitostí a zásluh. Aj keď sú tieto kritériá vhodné, musia byť spôsobilé zaručiť nediskriminačný výkon takejto právomoci, a pokiaľ ide o sankcie, ktoré možno uložiť, musia zaručiť ich objektívnu a zároveň primeranú povahu. Nakoniec musí byť možné tieto kritériá účinne preskúmať. Okrem toho sa predmetná právomoc musí riadiť transparentnými a nediskriminačnými procesnými pravidlami, akými sú pravidlá, ktoré sa týkajú lehôt uplatniteľných na podanie žiadosti o predchádzajúce povolenie a prijatia rozhodnutia o tejto žiadosti, ktoré nesmú spôsobiť ujmu potenciálne konkurenčným podnikom tým, že by im bránili v účinnom prístupe na trh.

Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia pri skúmaní cieľa pravidiel predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti, keď odkázal na otázku, či tieto pravidlá boli navrhnuté tak, aby zabránili svojvoľnému, diskriminačnému alebo neprimeranému použitiu právomocí predchádzajúceho povoľovania, kontroly a sankcií, ktoré priznávajú ISU.

Po tretie, pokiaľ ide o posúdenie prijaté Všeobecným súdom po preskúmaní sporných pravidiel vzhľadom na vyššie uvedené kritériá, Súdny dvor rozhodol, že Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval, že tieto pravidlá nie sú preukázateľne odôvodnené nijakým konkrétnym cieľom a že priznávajú ISU diskrečnú právomoc, na základe ktorej rozhoduje o projektoch súťaží, ktoré sú jej predložené na schválenie, bez kritérií povoľovania, ktoré by boli transparentné, objektívne, nediskriminačné, a teda overiteľné. Všeobecný súd tiež správne

²⁴⁴ Rozsudok z 1. júla 2008, *MOTOE* (C-49/07, [EU:C:2008:376](#)).

²⁴⁵ Rozsudok z 28. februára 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (C-1/12, [EU:C:2013:127](#)).

rozhodol, že sankcie, ktoré ISU môže uložiť športovcom zúčastňujúcim sa súťaží, ktoré ISU vopred nepovolila, sa neriadia kritériami, ktoré by mohli zabezpečiť ich objektivnosť a primeranosť.

Za týchto okolností sa zdá, že tieto pravidlá umožňujú ak aj nie vylúčiť z trhu akýkoľvek konkurenčný podnik, aj keby bol rovnako efektívny, tak prinajmenšom obmedziť vytváranie a komercializáciu alternatívnych alebo nových súťaží z hľadiska formy alebo obsahu. Môžu tak tiež zbaviť športovcov akejkoľvek možnosti zúčastniť sa na týchto súťažiach, hoci by pre nich mohli byť zaujímavé napríklad z dôvodu inovatívneho formátu pri rešpektovaní všetkých zásad, hodnôt a pravidiel hry, na ktorých je dotknutá športová disciplína založená. V konečnom dôsledku môžu divákov a televíznych divákov zbaviť akejkoľvek možnosti zúčastniť sa na týchto súťažiach alebo sledovať ich vysielanie. Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia ani nesprávnej právnej kvalifikácie skutkových okolností, keď rozhodol, že Komisia správne kvalifikovala pravidlá predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti ako správanie, ktorého „cieľom“ je obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

• O vzájomnom odvolaní

V rámci vzájomného odvolania Súdny dvor preskúmal výhrady týkajúce sa úvah, o ktoré sa opiera Všeobecný súd s cieľom vyvrátiť analýzu rozhodcovského poriadku vykonanú Komisiou, teda uznanie ich odôvodnenia na základe existencie legitímnych záujmov spojených s osobitnou povahou športu.

V tejto súvislosti Súdny dvor na úvod zdôraznil, že sporný rozhodcovský poriadok sa uplatňuje na spory týkajúce sa výkonu športu ako hospodárskej činnosti na území Únie. Z toho vyplýva, že sa naň vzťahuje právo hospodárskej súťaže EÚ, takže musí byť v súlade s týmto právom, keďže sa uplatňuje na území, na ktorom platia Zmluvy o EÚ a FEÚ, bez ohľadu na miesto, kde sú usadené subjekty, ktoré ho prijali.

Okrem toho, keďže články 101 a 102 ZFEÚ sú ustanovenia s priamym účinkom, ktoré priznávajú jednotlivcom práva, ktoré musia vnútroštátne súdy chrániť a ktoré patria do pôsobnosti verejného poriadku Únie, Súdny dvor síce pripustil, že jednotlivci majú možnosť predložiť svoje spory rozhodcovskému orgánu, ktorého rozhodnutia podliehajú obmedzenému súdnemu preskúmaniu, pripomenul však, že také súdne preskúmanie musí byť v každom prípade spôsobilé týkať sa otázky, či sú rozhodcovské rozsudky v súlade s týmito článkami. Taká požiadavka platí ešte viac vtedy, keď ide o rozhodcovský mechanizmus, ktorého využívanie ukladá jednotlivec inému jednotlivcovi s cieľom udeliť rozhodcovskému orgánu záväznú a výlučnú právomoc.

Keďže totiž pravidlá prijaté športovými zväzmi nemôžu obmedziť výkon práv a slobôd, ktoré jednotlivcom priznáva právo Únie, pravidlá predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti musia byť sprevádzané účinným súdnym preskúmaním. Samotná táto požiadavka znamená, že súd, ktorý má právomoc preskúmať rozhodnutia vydané rozhodcovským orgánom, môže overiť, či sú tieto rozhodnutia v súlade s článkami 101 a 102 ZFEÚ. Okrem toho uvedený súd musí spĺňať všetky požiadavky stanovené v článku 267 ZFEÚ takým spôsobom, že sa môže, prípadne musí obrátiť na Súdny dvor, ak sa domnieva, že jeho rozhodnutie je nevyhnutné v otázke práva Únie, ktorá bola vznesená v tejto veci.

V prejednávanej veci Súdny dvor poukázal na to, že Všeobecný súd sa obmedzil na nediferencované a abstraktné konštatovanie, podľa ktorého rozhodcovský poriadok „možno odôvodniť legitímnymi záujmami súvisiacimi s osobitnou povahou športu“ v rozsahu, v akom zveruje preskúmanie sporov týkajúcich sa vykonávania pravidiel predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti „špecializovanému súdu“. Všeobecný súd sa tak neusiloval overiť, či rozhodcovský poriadok spĺňa všetky vyššie uvedené požiadavky, a teda umožňuje účinné preskúmanie dodržiavania článku 101 ZFEÚ, hoci Komisia správne vychádzala z týchto požiadaviek na podporu svojho záveru, že rozhodcovský poriadok posilňuje protisúťažnú povahu pravidiel ISU v oblasti predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti. Všeobecný súd sa tým dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

Navyše sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že napriek neexistencii účinného súdneho preskúmania je plná účinnosť práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže zabezpečená jednak vzhľadom na existenciu opravných prostriedkov umožňujúcich osobám, v súvislosti s ktorými bolo vydané rozhodnutie o neudelení povolenia na súťaž alebo rozhodnutie o neoprávnenosti, požiadať vnútroštátne súdy o náhradu škody, ktorá im bola týmto rozhodnutím spôsobená, a jednak vzhľadom na možnosť podať sťažnosť Komisii alebo vnútroštátnemu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Tieto mechanizmy totiž môžu takéto preskúmanie doplniť, nemôžu však kompenzovať jeho neexistenciu.

V dôsledku toho Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom čiastočne vyhovel návrhom ISU na zrušenie sporného rozhodnutia.

- **O žalobe vo veci T-93/18**

Keďže Súdny dvor konštatoval, že v tej časti žaloby o neplatnosť, ktorú ešte treba preskúmať po čiastočnom zrušení napadnutého rozsudku, stav konania dovoľuje vydať konečné rozhodnutie, sám o tejto časti žaloby rozhodol s konečnou platnosťou. V tejto súvislosti najmä pripomenul, že ak Komisia zistí existenciu porušenia článku 101 alebo článku 102 ZFEÚ, má právomoc rozhodnutím uložiť dotknutým podnikom alebo združeniam podnikov povinnosť ukončiť toto porušenie a na tento účel im uložiť všetky nápravné opatrenia, ktoré sú primerané tomuto porušeniu a nevyhnutné na jeho účinné ukončenie. V tomto prípade vzhľadom na pôsobnosť vyššie uvedenej požiadavky účinného súdneho preskúmania Súdny dvor rozhodol, že Komisia správne dospela k záveru, že rozhodcovský poriadok posilňuje konštatované porušenie tým, že z hľadiska práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže sťažuje súdne preskúmanie rozhodcovských rozsudkov Športového arbitrážneho súdu vydaných v súvislosti s rozhodnutiami, ktoré ISU prijala pri výkone diskrečnej právomoci, ktorú jej zverujú pravidlá predchádzajúceho povoľovania a oprávnenosti. Komisia navyše správne nariadila ISU, aby skoncovala s touto situáciou.

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Royal Antwerp Football Club (C-680/21, [EU:C:2023:1010](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Vnútrošný trh – Predpisy zavedené medzinárodným a národným športovým zväzom – Profesionálny futbal – Súkromnoprávne subjekty s regulačnými, kontrolnými a sankčnými právomocami – Pravidlá, podľa ktorých musia profesionálne futbalové kluby využívať minimálny počet takzvaných ‚miestnych‘ hráčov – Článok 101 ods. 1 ZFEÚ – Rozhodnutie združenia podnikov narúšajúce hospodársku súťaž – Pojmy protisúťažný ‚cieľ‘ a ‚následok‘ – Výnimka stanovená v článku 101 ods. 3 ZFEÚ – Podmienky – Článok 45 ZFEÚ – Nepriama diskriminácia na základe štátnej príslušnosti – Prekážka voľného pohybu pracovníkov – Odôvodnenie – Podmienky – Dôkazné bremeno“

Únia európskych futbalových zväzov (UEFA) je združenie podľa švajčiarskeho práva, ktorého hlavnou úlohou je monitorovať a kontrolovať rozvoj futbalu vo všetkých jeho formách na európskej úrovni. Zastrešuje jednotlivé európske národné futbalové zväzy zodpovedné za organizáciu futbalu v príslušných štátoch – vrátane Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA) za Belgicko. Tieto zväzy sú ako členovia UEFA povinné dodržiavať stanovy, nariadenia a rozhodnutia UEFA a dohliadať na to, aby ich v príslušnej krajine dodržiavali profesionálne ligy, ktoré sú im podriadené, ako aj kluby a hráči.

V roku 2005 UEFA prijala pravidlá, ktoré stanovujú, že profesionálne futbalové kluby, ktoré sa zúčastňujú na medzinárodných futbalových súťažiach medzi klubmi, musia na zápasovú súpisť zapísať maximálny počet 25 hráčov, z ktorých aspoň 8 musia byť „miestni hráči“, definovaní ako hráči, ktorí bez ohľadu na svoju štátnu príslušnosť boli aspoň tri roky vychovávaní v tomto klube alebo

v inom klube pridruženom k tomu istému národnému futbalovému zväzu (ďalej len „pravidlá o „miestnych hráčoch““). Z týchto 8 hráčov musia byť aspoň 4 vychovaní klubom, ktorý ich zapísal na súpisu. V roku 2011 URBSFA zaviedla do svojich predpisov pravidlá o „miestnych hráčoch“, ktorí sú definovaní ako hráči, ktorí bez ohľadu na svoju štátnu príslušnosť boli najmenej tri roky vychovávaní v belgickom klube.

UL je futbalista, ktorý má štátnu príslušnosť tretej krajiny, ako aj belgickú štátnu príslušnosť. Profesionálne pôsobí v Belgicku, kde hral za Royal Antwerp, profesionálny futbalový klub so sídlom v Belgicku, a potom za ďalší profesionálny futbalový klub v Belgicku.

Keďže UL a Royal Antwerp sa domnievali, že pravidlá o „miestnych hráčoch“ sú v rozpore s ustanoveniami Zmluvy o FEÚ, podali na Cour Belge d'arbitrage pour le Sport (Belgický rozhodcovský súd pre šport; CBAS) návrh na náhradu škody spôsobenej týmito pravidlami. Keďže uvedený súd ich nároky zamietol, UL a Royal Antwerp podali na Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Frankofónny súd prvej inštalácie Brusel, Belgicko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu o neplatnosť rozhodcovského rozsudku.

V tejto súvislosti sa uvedený súd rozhodol položiť Súdnemu dvoru niekoľko prejudiciálnych otázok, ktorými sa v podstate pýtal, či pravidlá o „miestnych hráčoch“, ktoré prijali UEFA a URBSFA, možno pokladať za „dohodu medzi podnikmi“, „rozhodnutie združenia podnikov“ alebo „zosúladený postup“ protisúťažnej povahy v zmysle článku 101 ZFEÚ. Rovnako sa pýtal, či sú pravidlá prijaté zo strany URBSFA v súlade s voľným pohybom pracovníkov zaručeným v článku 45 ZFEÚ.

Vo svojom rozsudku vydanom v ten istý deň ako ďalšie dva rozsudky²⁴⁶, ktoré sa týkajú uplatňovania hospodárskeho práva Únie na pravidlá zavedené medzinárodnými športovými federáciami, Súdny dvor zasadaajúci ako veľká komora spresnil podmienky uplatnenia článkov 45 a 101 ZFEÚ na pravidlá prijaté športovými federáciami, pokiaľ ide o zloženie družstiev, účasť hráčov v družstvách a ich vytváranie.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor po prvé poukázal na to, že pravidlá o „miestnych hráčoch“ patria do pôsobnosti článkov 45 a 101 ZFEÚ. V tejto súvislosti pripomenul, že vzhľadom na to, že výkon športu predstavuje hospodársku činnosť, patrí do pôsobnosti ustanovení práva Únie, ktoré sa uplatňujú v prípade takejto činnosti, s výnimkou niektorých osobitných pravidiel, ktoré boli na jednej strane prijaté výlučne z dôvodov nehospodárskej povahy a na druhej strane sa týkajú výlučne športu ako takeého. Pravidlá dotknuté vo veci samej, či už pochádzajú od UEFA alebo URBSFA, však nepatria medzi pravidlá, na ktoré by sa mohla uplatniť taká výnimka. Týkajú sa totiž hospodárskych činností. Navyše, hoci tieto pravidlá formálne neupravujú pracovné podmienky hráčov, treba vychádzať z toho, že majú priamy vplyv na ich prácu, keďže podriaďujú zloženie družstiev, ktoré sa môžu zúčastňovať na futbalových súťažiach medzi klubmi, a v dôsledku toho účasť samotných hráčov na týchto súťažiach určitým podmienkam, ktorých nedodržanie je sprevádzané sankciami.

Súdny dvor sa po druhé zaoberal dôsledkami, ktoré možno spájať s článkom 165 ZFEÚ – ktorý stanovuje ciele činnosti Únie v oblasti športu, ako aj prostriedky, ktoré môže použiť na príspevanie k dosiahnutiu týchto cieľov –, pričom poukázal na to, že toto ustanovenie nemožno považovať za osobitné pravidlo, na základe ktorého je šport vyňatý zo všetkých alebo niektorých iných ustanovení primárneho práva Únie, ktoré sa naň môžu uplatniť, alebo ktoré požaduje, aby sa s ním v rámci tohto

²⁴⁶ Rozsudky z 21. decembra 2023, *International Skating Union/Komisija* (C-124/21 P, [EU:C:2023:1012](#)), a z 21. decembra 2023, *European Superleague Company* (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#)).

uplatňovania zaobchádzalo osobitne. Pripomína tiež, že nepopierateľné osobitosti, ktorými sa vyznačuje športová činnosť, možno zohľadniť najmä a v rozsahu, v akom sa ukážu ako relevantné, pri uplatňovaní článkov 45 a 101 ZFEÚ, pričom však treba uviesť, že toto zohľadnenie sa môže uskutočniť len v rámci a pri dodržaní podmienok a kritérií uplatňovania stanovených v každom z týchto článkov.

Vzhľadom na tieto pripomienky sa Súdny dvor po prvé zaoberal otázkou, či sú pravidlá UEFA a URBSFA týkajúce sa „miestnych hráčov“ zlučiteľné s článkom 101 ZFEÚ.

V tejto súvislosti najprv uviedol, že pravidlá dotknuté vo veci samej treba pokladať za „rozhodnutie združenia podnikov“, keďže na jednej strane pochádzajú od UEFA a URBSFA, ktoré sú združeniami podnikov, a na druhej strane majú priamy vplyv na podmienky, za akých podniky, ktoré sú priamo alebo nepriamo členmi tohto združenia, vykonávajú svoju hospodársku činnosť.

Ďalej, pokiaľ ide o otázku, či tieto pravidlá majú protisúťažný cieľ, Súdny dvor po prvé zdôraznil, že vzhľadom na ich obsah sa zdá, že ukladajú profesionálnym futbalovým klubom, ktoré sa zúčastňujú futbalových súťaží medzi klubmi patriacich do pôsobnosti týchto zväzov, pod hrozbou sankcií povinnosť zapísať na zápasovú súpisu minimálny počet „miestnych hráčov“. Zdá sa, že tieto pravidlá tak samotnou svojou povahou obmedzujú možnosť týchto klubov zapísať na súpisu hráčov, ktorí nespĺňajú také požiadavky. Po druhé, pokiaľ ide o hospodársky a právny kontext, do ktorého patria tieto pravidlá, z osobitostí profesionálneho futbalu, najmä z jeho spoločenského, kultúrneho a mediálneho významu, ako aj zo skutočnosti, že tento šport je založený na otvorenosti a športových zásluhách, vyplýva, že združenia, akými sú UEFA a URBSFA, môžu legitímne prijať pravidlá týkajúce sa okrem iného organizovania súťaží v tejto disciplíne, ich hladkého priebehu a účasti športovcov na nich a najmä upraviť podmienky, za akých profesionálne futbalové kluby môžu vytvárať tímy zúčastňujúce sa na súťažiach medzi klubmi v rámci ich územnej pôsobnosti. Po tretie, pokiaľ ide o cieľ, ktorý pravidlá dotknuté vo veci samej sledujú, zdá sa, že obmedzujú alebo kontrolujú jeden zo základných parametrov hospodárskej súťaže, konkrétne nábor talentovaných hráčov bez ohľadu na klub a miesto, kde boli vychovaní, ktorí sú schopní umožniť svojmu tímu vyhrať zápas proti súperovmu tímu. Toto obmedzenie môže mať vplyv na hospodársku súťaž, na ktorej sa kluby môžu zúčastňovať, a to nielen na „predchádzajúcom alebo ponukovom trhu“, ktorý z hospodárskeho hľadiska predstavuje nábor hráčov, ale aj na „nadväzujúcom trhu“, ktorý z rovnakého uhla pohľadu predstavujú futbalové súťaže medzi klubmi.

Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na tieto spresnenia a na všetky tvrdenia a dôkazy predložené účastníkmi konania určil, či pravidlá dotknuté vo veci samej vykazujú z dôvodu samotnej svojej povahy dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž na to, aby sa dalo konštatovať, že majú za „cieľ“ obmedzovanie hospodárskej súťaže. V prípade zápornej odpovede bude musieť tento súd určiť, či uvedené pravidlá možno považovať za pravidlá, ktorých skutočným alebo potenciálnym následkom je obmedzenie hospodárskej súťaže na dotknutom trhu.

Nakoniec, pokiaľ ide o otázku, či tieto pravidlá môžu byť odôvodnené alebo či sa na ne môže vzťahovať výnimka, Súdny dvor pripomenul, že určité osobitné správanie, akým sú etické alebo deontologické pravidlá prijaté združením, nemusí patriť do pôsobnosti zákazu stanoveného v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, aj keď je jeho automatickým následkom obmedzenie hospodárskej súťaže, pokiaľ je odôvodnené sledovaním legitímnych cieľov verejného záujmu, ktoré samy osebe nemajú protisúťažnú povahu, a pokiaľ bola riadne preukázaná nevyhnutnosť a primeranosť prostriedkov použitých na tento účel.

Spresnil však, že túto judikatúru nemožno uplatniť v prípade správania, ktoré má dostatočný stupeň škodlivosti na to, aby bolo možné domnievať sa, že samotným jeho „cieľom“ je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže, pričom však nie je dotknuté prípadné uplatnenie výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ sú splnené podmienky požadované na tento účel, čo musí preukázať účastník konania, ktorý sa odvoláva na takúto výnimku.

Pokiaľ ide o túto výnimku, Súdny dvor pripomenul, že na to, aby sa jej bolo možné dovolávať, musí predmetné správanie s dostatočnou mierou pravdepodobnosti umožniť dosiahnutie zvýšenia efektívnosti, pričom spravodlivý podiel na výhodách vyplývajúcich z tohto zvýšenia efektívnosti musí byť vyhradený používateľom, a to bez uloženia obmedzení, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie takého zvýšenia, a bez vylúčenia akejkoľvek efektívnej hospodárskej súťaže v súvislosti s podstatnou časťou dotknutých tovarov alebo služieb. Ak sa vnútroštátny súd domnieva, že cieľom alebo následkom pravidiel o miestnych hráčoch je obmedzenie hospodárskej súťaže, musí posúdiť, či sú tieto podmienky v tejto veci splnené.

Po druhé, pokiaľ ide o zlučiteľnosť pravidiel URBSFA týkajúcich sa „miestnych hráčov“ s článkom 45 ZFEÚ, Súdny dvor konštatoval, že tieto pravidlá na prvý pohľad porušujú voľný pohyb pracovníkov. Vychádzajú totiž z „národnej“ väzby, a to v tom zmysle, že na jednej strane definujú „miestnych hráčov“ ako hráčov, ktorí boli vychovaní „belgickým“ klubom. Na druhej strane stanovujú, že profesionálne futbalové kluby, ktoré sa chcú zúčastňovať na futbalových súťažiach medzi klubmi v pôsobnosti URBSFA, musia zapísať do zoznamu svojich hráčov a zapísať na zápasovú súpisku minimálny počet hráčov, ktorí spĺňajú podmienky požadované na túto kvalifikáciu. Z toho vyplýva, že také pravidlá môžu znevýhodniť profesionálnych futbalových hráčov, ktorí chcú vykonávať hospodársku činnosť na území iného členského štátu, než je ich členský štát pôvodu, konkrétne Belgicka, a ktorí nespĺňajú podmienky stanovené týmito pravidlami. V tomto zmysle sú tieto pravidlá spôsobilé vyvolať nepriamu diskrimináciu hráčov pochádzajúcich z iného členského štátu, keďže hrozí, že budú pôsobiť predovšetkým v ich neprospech.

Pokiaľ ide o existenciu prípadného odôvodnenia, Súdny dvor pripomenul, že opatrenia neštátneho pôvodu môžu byť prípustné, aj keď bránia voľnému pohybu zakotvenému v Zmluve o FEÚ, ak sú splnené dve kumulatívne podmienky, čo musí preukázať autor týchto opatrení. Po prvé tak prijatie týchto opatrení musí sledovať legitímny cieľ verejného záujmu zlučiteľný so Zmluvou, ktorý má teda inú než čisto hospodársku povahu, a po druhé tieto opatrenia musia byť v súlade so zásadou proporcionality, čo znamená, že sú spôsobilé zaručiť dosiahnutie tohto cieľa a nejdú nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné.

V tomto prípade cieľ spočívajúci v podnecovaní k náboru a výchove mladých profesionálnych futbalových hráčov predstavuje taký legitímny cieľ všeobecného záujmu. Pokiaľ ide o to, či sú také pravidlá vhodné na dosiahnutie spomenutého cieľa, tento aspekt treba posúdiť najmä vzhľadom na skutočnosť, že uvedené pravidlá v dôsledku toho, že stavajú do rovnakej pozície všetkých mladých hráčov, ktorých vychoval ktorýkoľvek členský klub príslušného národného futbalového zväzu, nemusia niektoré z týchto klubov, najmä tie, ktoré majú významné finančné zdroje, skutočne a významne podnecovať k tomu, aby prijímali mladých hráčov a sami ich vychovali. Naopak, takáto politika náboru a prípravy hráčov je postavená na rovnakú úroveň ako nábor mladých hráčov, ktorí sú už vychovaní ktorýmkoľvek iným klubom, ktorý je rovnako členom tohto zväzu, bez ohľadu na umiestnenie tohto iného klubu v územnej pôsobnosti zväzu. Práve investovanie do prípravy mladých hráčov na miestnej úrovni, najmä zo strany malých klubov, prípadne v spolupráci s inými klubmi v tom istom regióne, ktorá môže mať aj cezhraničný rozmer, však prispieva k plneniu spoločenskej a výchovnej funkcie športu.

Súdny dvor však pripomenul, že jedine vnútroštátnemu súdu prináleží, aby v konečnom dôsledku rozhodol, či pravidlá URBSFA spĺňajú uvedené podmienky, a to vzhľadom na tvrdenia a dôkazy predložené účastníkmi konania.

2. Zneužitie dominantného postavenia (článok 102 ZFEÚ)²⁴⁷

Rozsudok z 19. januára 2023, Unilever Italia Mkt. Operations (C-680/20, [EU:C:2023:33](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Článok 102 ZFEÚ – Dominantné postavenie – Pripísanie správania distribútorov výrobcovi – Existencia zmluvných vzťahov medzi výrobcom a distribútormi – Pojem ‚hospodárska jednotka‘ – Pôsobnosť – Zneužitie – Doložka o exkluzivite – Požiadavka preukázania účinkov na trh“

Rozhodnutím z 31. októbra 2017 taliansky orgán pre hospodársku súťaž a trh (ďalej len „AGCM“)²⁴⁸ konštatoval, že spoločnosť Unilever Italia Mkt. Operations Srl (ďalej len „Unilever“) zneužila svoje dominantné postavenie na talianskom trhu distribúcie balených zmrzlín určených na „vonkajšiu“ konzumáciu, teda mimo bydliska spotrebiteľov na rôznych predajných miestach.

Zneužitie vytýkané spoločnosti Unilever nevyplyvalo zo správania tejto spoločnosti, ale zo správania nezávislých distribútorov jej výrobkov, ktorí zaväzovali prevádzkovateľov týchto predajných miest prostredníctvom doložiek o exkluzivite. V tejto súvislosti AGCM najmä usúdil, že praktiky, ktoré boli predmetom jeho vyšetrovania, vylúčili alebo aspoň obmedzili možnosť konkurenčných prevádzkovateľov konkurovať na základe kvality ich výrobkov.

AGCM sa v tejto súvislosti domnieval, že nie je povinný analyzovať ekonomické štúdie predložené spoločnosťou Unilever s cieľom preukázať, že uskutočňované praktiky nemali voči jej konkurentom prinajmenšom rovnako efektívne účinky vylúčenia z trhu, z dôvodu, že tieto štúdie boli úplne irelevantné v prípade doložiek o exkluzivite, ktorých použitie podnikom s dominantným postavením postačuje na charakterizovanie zneužitia tohto postavenia.

V dôsledku toho rozhodnutím z 31. októbra 2017 uložil AGCM spoločnosti Unilever pokutu vo výške 60 668 580 eur za zneužitie jej dominantného postavenia a porušenie článku 102 ZFEÚ.

Žaloba, ktorou Unilever napadla toto rozhodnutie, bola zamietnutá prvostupňovým súdom v celom rozsahu.

Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá rozhodovala o odvolaní, položila v súvislosti s rozhodnutím AGCM Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu a uplatňovania práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresňuje spôsoby výkonu zákazu zneužitia dominantného postavenia uvedeného v článku 102 ZFEÚ voči podniku s dominantným postavením, ktorého distribučná sieť je organizovaná výlučne na zmluvnom základe, a v tejto súvislosti špecifikuje dôkazné bremeno, ktoré nesie vnútroštátny orgán hospodárskej súťaže.

²⁴⁷ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj tento rozsudok: rozsudok zo 4. júla 2023 (veľká komora), *Meta Platforms a i. (Všeobecné podmienky používania sociálnej siete)* (C-252/21, [EU:C:2023:537](#)), uvedený v oddiele I.4 „Ochrana osobných údajov“.

²⁴⁸ Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Úrad pre hospodársku súťaž a trh, Taliansko).

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor rozhodol, že zneužitie, ktorého sa dopustili distribútori, ktorí sú súčasťou distribučnej siete výrobcu s dominantným postavením, akým je Unilever, možno pripísať tomuto výrobcovi v zmysle článku 102 ZFEÚ, ak sa preukáže, že toto správanie si uvedení distribútori nezvolili nezávisle, ale že je súčasťou politiky, o ktorej jednostranne rozhodol tento výrobca a ktorá sa uskutočňuje prostredníctvom uvedených distribútorov.

V takom prípade totiž distribútori a v dôsledku toho distribučná sieť, ktorú títo distribútori tvoria spolu s podnikom s dominantným postavením, musia byť považovaní len za nástroj územnej štruktúry obchodnej politiky uvedeného podniku a z tohto dôvodu za nástroj, ktorým bola prípadne realizovaná dotknutá praktika vylúčenia konkurentov.

Platí to najmä vtedy, keď tak ako v tomto prípade distribútori výrobcu s dominantným postavením sú povinní podpísať s prevádzkovateľmi predajných miest typové zmluvy, ktoré pripravil tento výrobca s dominantným postavením a ktoré obsahujú doložky o exkluzivite v prospech jeho výrobkov.

Súdny dvor ďalej odpovedal na otázku, či je príslušný orgán hospodárskej súťaže povinný na účely uplatnenia článku 102 ZFEÚ v prípade, akým je táto vec, preukázať, že tieto doložky o vylúčení nachádzajúce sa v zmluvách o distribúcii majú za následok vylúčenie rovnako efektívnych konkurentov z trhu, ako je podnik s dominantným postavením, a či je tento orgán povinný detailne posúdiť aj ekonomické analýzy predložené dotknutým podnikom, ktoré sú najmä založené na takzvaných analýzach „rovnako efektívnych konkurentov“.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že zneužitie dominantného postavenia možno preukázať vtedy, keď vytýkané správanie malo účinky vylúčenia konkurentov rovnako efektívnych, ako je autor tohto správania z hľadiska štruktúry nákladov, inovačnej schopnosti alebo kvality, alebo aj vtedy, keď sa uvedené správanie zakladalo na použití iných prostriedkov než tých, ktoré sú súčasťou „bežnej“ hospodárskej súťaže, t. j. založenej na zásluhách. Vo všeobecnosti prináleží orgánom hospodárskej súťaže, aby preukázali zneužívajúcu povahu správania vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti predmetného konania, vrátane tých, na ktoré upozorňujú dôkazy predložené na obranu podnikom s dominantným postavením.

Je pravda, že na preukázanie zneužívajúcej povahy správania nemusí orgán hospodárskej súťaže nevyhnutne preukázať, že toto správanie skutočne vyvolalo protisúťažné účinky. Orgán hospodárskej súťaže preto môže konštatovať porušenie článku 102 ZFEÚ, keď preukáže, že počas obdobia, počas ktorého k predmetnému správaniu dochádzalo, bol toto správanie za okolností tejto veci spôsobilé obmedziť hospodársku súťaž založenú na zásluhách napriek tomu, že toto správanie nemalo nijaký účinok. Toto preukázanie sa však v zásade musí zakladať na hmatateľných dôkazoch, ktoré nad rámec jednoduchšej hypotézy preukážu skutočnú spôsobilosť predmetnej praktiky vyvolať takéto účinky, pričom existencia pochybností v tejto súvislosti musí byť na prospech podniku, ktorý sa uchýlil k takýmto praktikám.

Hoci na účely posúdenia spôsobilosti správania podniku obmedziť hospodársku súťaž na trhu môže orgán hospodárskej súťaže vychádzať z ekonomických vedeckých záverov potvrdených empirickými štúdiami alebo štúdiami správania, ďalšie skutočnosti týkajúce sa okolností tejto veci, ako sú rozsah uvedeného správania na trhu, kapacitné obmedzenia voči dodávateľom surovín alebo skutočnosť, že podnik s dominantným postavením je prinajmenšom v prípade časti dopytu nevyhnutným partnerom, treba zohľadniť pri určení, či vzhľadom na tieto závery treba predmetné správanie považovať za správanie, ktoré malo spôsobilosť vyvolať účinky vylúčenia konkurentov z dotknutého trhu.

V tomto kontexte, pokiaľ ide konkrétnejšie o doložky o exkluzivite, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že doložky, ktorými sa zmluvní partneri zaviazali zásobovať sa v celom rozsahu alebo v značnej časti svojich potrieb od podniku s dominantným postavením, hoci nesprevádzané zľavami,

predstavujú svojou povahou využívanie dominantného postavenia a že to isté platí aj pre vernostné zľavy poskytnuté zo strany tohto podniku.

V rozsudku Intel²⁴⁹ však Súdny dvor v prvom rade spresnil túto judikatúru, keď v prvom rade uviedol, že ak podnik s dominantným postavením v priebehu správneho konania tvrdí, že jeho správanie nemalo spôsobilosť vyvolať vytýkané účinky vylúčenia, a predkladá dôkazy na podporu svojich tvrdení, orgán hospodárskej súťaže je najmä povinný posúdiť prípadnú existenciu stratégie zameranej na vylúčenie z trhu konkurentov prinajmenšom rovnako efektívnych, ako je podnik s dominantným postavením.

Súdny dvor v druhom rade dodal, že analýza spôsobilosti vylúčenia je relevantná aj pri posúdení otázky, či systém zliav, na ktorý sa v zásade vzťahuje zákaz podľa článku 102 ZFEÚ, môže byť objektívne odôvodnený. Okrem toho vylučujúci účinok, ktorý vyplýva zo systému zliav neprospievajúcich hospodárskej súťaži, možno vyvážiť alebo prekonať výhodami, čo sa týka efektívnosti, z ktorých má prospech aj spotrebiteľ. Takéto vyváženie priaznivých a nepriaznivých účinkov vytýkanej praktiky na hospodársku súťaž sa môže uskutočniť až po analýze spôsobilosti vylúčiť konkurentov, ktorí sú prinajmenšom rovnako efektívni ako podnik s dominantným postavením.

Toto spresnenie uvedené v rozsudku Intel vo vzťahu k systémom zliav treba chápať tak, že platí aj pre doložky o exkluzivite.

Z toho na jednej strane vyplýva, že ak orgán hospodárskej súťaže má podozrenie, že podnik porušil článok 102 ZFEÚ tým, že použil doložky o exkluzivite, a ak tento podnik v priebehu konania spochybňuje konkrétnu spôsobilosť uvedených doložiek vylúčiť z trhu rovnako efektívnych konkurentov, ktoré sú dôkazmi podporujúcimi túto skutočnosť, tento orgán sa musí v štádiu kvalifikovania porušenia uistiť, že tieto doložky mali za okolností tejto veci aj skutočnú spôsobilosť vylúčiť z trhu rovnako efektívnych konkurentov, ako je tento podnik.

Na druhej strane orgán hospodárskej súťaže, ktorý začal toto konanie, je tiež povinný konkrétne posúdiť spôsobilosť týchto doložiek obmedziť hospodársku súťaž, ak počas správneho konania podozrivý podnik tvrdí, že existuje odôvodnenie pre jeho správanie.

V každom prípade predloženie dôkazov v priebehu konania, ktoré môžu preukázať neexistenciu spôsobilosti vyvolať obmedzujúce účinky, vedie ku vzniku povinnosti uvedeného orgánu hospodárskej súťaže preskúmať ich.

Z toho vyplýva, že keď podnik s dominantným postavením predložil ekonomickú štúdiu s cieľom preukázať, že praktika, ktorá sa mu vytýka, nemôže vylúčiť konkurentov, príslušný orgán hospodárskej súťaže nie je oprávnený ignorovať relevantnosť tejto štúdie bez toho, aby vysvetlil dôvody, pre ktoré sa domnieva, že táto štúdia neumožňuje prispieť k preukázaniu nespôsobilosti dotknutých praktík narušiť účinnú hospodársku súťaž na dotknutom trhu, a teda bez toho, aby uvedenému podniku umožnil určiť, aké dôkazy by ju mohli nahradiť.

Pokiaľ vnútroštátny súd vo svojom návrhu výslovne odkázal na analýzu „rovnako efektívneho konkurenta“, Súdny dvor zdôraznil, že takáto analýza je len jednou z viacerých metód umožňujúcich posúdiť, či určitá praktika môže vyvolať účinky vylúčenia konkurentov z trhu. V dôsledku toho orgány hospodárskej súťaže nemôžu mať právnu povinnosť uplatniť túto analýzu na účely konštatovania zneužívajúcej povahy praktiky. Ak však dotknutý podnik predloží výsledky analýzy tohto druhu

²⁴⁹ Rozsudok zo 6. septembra 2017, *Intel/Komisia* (C-413/14 P, [EU:C:2017:632](#), bod 138, ďalej len „rozsudok Intel“).

v priebehu správneho konania, orgán hospodárskej súťaže je povinný preskúmať jeho dôkaznú hodnotu.

**Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), European Superleague
Company (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Vnútorný trh – Predpisy zavedené medzinárodnými športovými zväzmi – Profesionálny futbal – Súkromnoprávne subjekty s regulačnými, kontrolnými, rozhodovacími a sankčnými právomocami – Pravidlá predchádzajúceho povoľovania súťaží, účasti futbalových klubov a hráčov na takýchto súťažiach a využívania obchodných a mediálnych práv týkajúcich sa takýchto súťaží – Súbežný výkon hospodárskych činností – Organizovanie a komercializácia súťaží – Využívanie zodpovedajúcich obchodných a mediálnych práv – Článok 101 ods. 1 ZFEÚ – Rozhodnutie združenia podnikov narušujúce hospodársku súťaž – Pojmy protisúťažný ‚cieľ‘ a ‚následok‘ – Výnimka stanovená v článku 101 ods. 3 ZFEÚ – Podmienky – Článok 102 ZFEÚ – Zneužitie dominantného postavenia – Odôvodnenie – Podmienky – Článok 56 ZFEÚ – Prekážky slobodného poskytovania služieb – Prípadné odôvodnenie – Podmienky – Dôkazné bremeno“

Fédération internationale de football association (FIFA) je združenie podľa švajčiarskeho práva, ktorého cieľom je najmä stanovovať pravidlá a ustanovenia upravujúce futbal a súvisiace záležitosti, ako aj kontrolovať všetky formy futbalu na celosvetovej úrovni, ale aj organizovať vlastné medzinárodné súťaže. FIFA sa skladá z národných futbalových zväzov, ktoré sú členmi jednej zo šiestich kontinentálnych konfederácií, ktoré uznáva – medzi ktoré patrí Unión de Federaciones Europeas de Fútbol (UEFA), združenie založené podľa švajčiarskeho práva, ktorého hlavnou úlohou je monitorovať a kontrolovať vývoj futbalu vo všetkých jeho formách na európskej úrovni. Ako členovia FIFA a UEFA sú tieto národné zväzy okrem iného povinné požadovať od svojich vlastných členov alebo pridružených organizácií, aby dodržiavali stanovy, nariadenia, smernice a rozhodnutia FIFA a UEFA a aby zabezpečili ich dodržiavanie všetkými zúčastnenými stranami futbalu, najmä profesionálnymi ligami, klubmi a hráčmi.

FIFA a UEFA majú v súlade so svojimi stanovami právomoc povoľovať konanie medzinárodných profesionálnych futbalových súťaží, najmä súťaží medzi futbalovými klubmi pridruženými k národnému zväzu (alebo „futbalových súťaží medzi klubmi“). Môžu tiež organizovať takéto súťaže a využívať rôzne práva s nimi spojené.

European Superleague Company, SL (ďalej len „ESLC“), je spoločnosť podľa španielskeho práva založená viacerými profesionálnymi futbalovými klubmi s cieľom organizovať novú ročnú európsku futbalovú súťaž medzi klubmi nazvanú „Superliga“.

Dohoda akcionárov o investícii, ktorou sú viazaní nositelia projektu, podriaďuje založenie Superligy jej uznaním zo strany FIFA alebo UEFA ako novej súťaže v súlade s ich stanovami.

Po oznámení vytvorenia Superligy vydali FIFA a UEFA 21. januára 2021 spoločné vyhlásenie, v ktorom odmietli uznať novú súťaž a varovali, že každý hráč alebo klub, ktorý sa na tejto súťaži zúčastní, bude vylúčený zo súťaží organizovaných zo strany FIFA a UEFA. V samostatnej tlačovej správe UEFA a niekoľko národných zväzov pripomenulo možnosť prijatia disciplinárnych opatrení voči účastníkom Superligy vrátane ich vylúčenia z niektorých významných európskych a svetových súťaží.

Za týchto podmienok ESLC podala na Juzgado de lo Mercantil n° 17 de Madrid (Obchodný súd č. 17 Madrid, Španielsko) žalobu, ktorou sa v podstate domáhala určenia protiprávnosti a škodlivosti týchto vyhlásení, ako aj konania, prostredníctvom ktorého by ich FIFA, UEFA a národné zväzy, ktoré sú ich členmi, mohli vykonať.

Podľa tohto súdu majú FIFA a UEFA monopolné alebo prinajmenšom dominantné postavenie na trhu organizovania a komercializácie medzinárodných futbalových súťaží medzi klubmi, ako aj využívania rôznych práv, ktoré sú s nimi spojené. V tejto súvislosti sa pýta na zlučiteľnosť určitých ustanovení stanov FIFA a UEFA s právom Únie, najmä s článkami 101 a 102 ZFEÚ, ako aj s ustanoveniami týkajúcimi sa jednotlivých základných slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ.

Vo svojom rozsudku vydanom v ten istý deň ako ďalšie dva rozsudky²⁵⁰, ktoré sa týkajú uplatňovania hospodárskeho práva Únie na pravidlá zavedené medzinárodnými alebo národnými športovými federáciami, Súdny dvor zasadajúci ako veľká komora spresnil podmienky, za akých pravidlá prijaté zo strany FIFA a UEFA, ktoré sa týkajú jednak predchádzajúceho povoľovania medzinárodných futbalových súťaží medzi klubmi, účasti futbalových klubov a hráčov na týchto súťažiach, ako aj sankcií sprevádzajúcich tieto pravidlá, a jednak využívania rôznych práv spojených s týmito súťažami, možno považovať za zneužívanie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ, ako aj za protisúťažný kartel v zmysle článku 101 ZFEÚ. Vyjadril sa aj k zlučiteľnosti týchto pravidiel predchádzajúceho povoľovania, účasti a sankcií so slobodným poskytovaním služieb zaručeným článkom 56 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor uviedol tri série pripomienok.

V prvom rade uviedol, že otázky položené vnútroštátnym súdom sa týkajú výlučne pravidiel prijatých zo strany FIFA a UEFA, pokiaľ ide na jednej strane o predchádzajúce povoľovanie medzinárodných futbalových súťaží medzi klubmi a účasť profesionálnych futbalových klubov a ich hráčov na týchto súťažiach a na druhej strane o využívanie rôznych práv spojených s týmito súťažami. Súdny dvor teda nemá zaujať stanovisko ani k samotnej existencii FIFA a UEFA, ani k dôvodnosti iných pravidiel prijatých týmito dvoma federáciami, ani k existencii alebo vlastnostiam samotného projektu Superligy, či už vzhľadom na pravidlá hospodárskej súťaže, alebo hospodárske slobody zakotvené v Zmluve o FEÚ.

Súdny dvor ďalej poukázal na to, že všetky pravidlá, ktoré sú predmetom prejudiciálnych otázok, patria do pôsobnosti ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže, ako aj do pôsobnosti ustanovení o voľnom pohybe. V tejto súvislosti pripomenul, že v rozsahu, v akom je vykonávanie športu hospodárskou činnosťou, patrí do pôsobnosti ustanovení práva Únie, ktoré sa uplatňujú v prípade takejto činnosti, s výnimkou určitých osobitných pravidiel prijatých výlučne z dôvodov inej ako hospodárskej povahy, ktoré sa týkajú výlučne záležitostí súvisiacich len so športom ako takým. Na sporné pravidlá, či už pochádzajú od FIFA, alebo od UEFA, sa však takáto výnimka nevzťahuje, keďže sa týkajú výkonu futbalu ako hospodárskej činnosti.

Nakoniec, pokiaľ ide o dôsledky, ktoré sa môžu spájať s článkom 165 ZFEÚ – ktorý stanovuje ciele činnosti Únie v oblasti športu, ako aj prostriedky, ktoré možno použiť na dosiahnutie týchto cieľov –, Súdny dvor poukázal na to, že toto ustanovenie nepredstavuje osobitné pravidlo vynímajúce šport zo všetkých alebo z niektorých ďalších ustanovení primárneho práva Únie, ktoré sa naň môžu uplatniť alebo ktoré by požadovali, aby sa so športom v rámci tohto uplatňovania zaobchádzalo osobitne. Okrem toho pripomenul, že nepopierateľné osobitosti športovej činnosti možno okrem iného zohľadniť v rozsahu, v akom sú relevantné, pri uplatňovaní ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže a voľného pohybu, pričom sa však toto zohľadnenie môže uskutočniť len v rámci a pri dodržaní podmienok a kritérií uplatňovania stanovených v každom z týchto ustanovení.

²⁵⁰ Rozsudky z 21. decembra 2023, *International Skating Union/Komisia* (C-124/21 P, [EU:C:2023:1012](#)), a z 21. decembra 2023, *Royal Antwerp Football Club* (C-680/21, [EU:C:2023:1010](#)).

Vzhľadom na tieto pripomienky a po konštatovaní, že FIFA a UEFA treba pokladať za „podniky“ v zmysle európskeho práva hospodárskej súťaže, keďže vykonávajú hospodárske činnosti, akými sú organizovanie futbalových súťaží a využívanie práv, ktoré sú s nimi spojené, Súdny dvor po prvý skúmal, či zavedenie pravidiel FIFA a UEFA týkajúcich sa predchádzajúceho povoľovania futbalových súťaží medzi klubmi a účasti na nich pod hrozbou sankcií možno na jednej strane považovať za zneužívanie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ a na druhej strane za protisúťažný kartel v zmysle článku 101 ZFEÚ.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že osobitosti profesionálneho futbalu, najmä jeho spoločenský, kultúrny a mediálny význam, ako aj skutočnosť, že tento šport je založený na otvorenosti a športových zásluhách, umožňujú konštatovať, že je legitímne podriaďovať organizovanie a priebeh medzinárodných profesionálnych futbalových súťaží spoločným pravidlám určeným na zabezpečenie homogénnosti a koordinácie týchto súťaží v rámci celkového kalendára, ako aj na podporu organizovania športových súťaží na základe určitej rovnosti príležitostí a zásluh. Okrem toho je legitímne zabezpečiť dodržiavanie týchto spoločných pravidiel prostredníctvom pravidiel, aké zaviedli FIFA a UEFA, pokiaľ ide o predchádzajúce povoľovanie týchto súťaží a účasť klubov a hráčov na nich. Z toho vyplýva, že v osobitnom kontexte profesionálneho futbalu a hospodárskych činností, ktoré z výkonu tohto športu vyplývajú, nemožno prijatie ani uplatňovanie týchto pravidiel v zásade a všeobecne považovať za „zneužitie dominantného postavenia“ v zmysle článku 102 ZFEÚ. To isté platí pre sankcie, ktoré uvedené pravidlá sprevádzajú, keďže také sankcie sú v zásade legitímne na zabezpečenie potrebného účinku uvedených pravidiel.

Naopak, ani jedna z týchto osobitostí neumožňuje považovať za legitímne prijatie a už vôbec nie uplatňovanie pravidiel, ako aj sankcií, ktoré uvedené pravidlá sprevádzajú, ak nie sú upravené hmotnoprávnymi kritériami a procesnými pravidlami, ktoré by mohli zabezpečiť ich transparentnosť, objektívnosť, nediskriminačný charakter a primeranosť. Presnejšie musia byť tieto kritériá a podmienky stanovené v prístupnej forme, skôr než sa predmetné pravidlá budú vykonávať. Okrem toho na to, aby sa tieto kritériá a podmienky mohli považovať za nediskriminačné, je potrebné, aby nepodmieňovali organizovanie a komercializáciu súťaží tretích osôb, ako aj účasť klubov a hráčov na týchto súťažiach požiadavkami, ktoré sú buď odlišné od požiadaviek uplatňovaných na súťaže organizované a komercializované subjektom, ktorý prijíma rozhodnutie, alebo ktoré sú zhodné či podobné, ale prakticky nesplniteľné alebo neprimerane ťažko splniteľné pre podnik, ktorý nemá rovnaké postavenie zväzu alebo nemá rovnaké právomoci ako tento subjekt, v dôsledku čoho je v odlišnej situácii. Nakoniec, aby sankcie zavedené ako doplnok k týmto pravidlám neboli založené na voľnej úvahe, musia sa riadiť kritériami, ktoré sú nielen rovnako transparentné, objektívne, presné a nediskriminačné, ale musia tiež zabezpečiť, aby tieto sankcie boli v každom konkrétnom prípade stanovené v súlade so zásadou proporcionality, najmä vzhľadom na povahu, trvanie a závažnosť konštatovaného porušenia.

Z toho vyplýva, že ak pravidlá predchádzajúceho povoľovania, účasti a sankcií nie sú upravené hmotnoprávnymi kritériami a procesnými pravidlami spôsobilými zabezpečiť ich transparentnosť, objektívnosť, presnosť, nediskriminačnú povahu a primeranosť, ich prijatie a vykonávanie predstavuje zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ.

Pokiaľ ide o uplatnenie článku 101 ZFEÚ na tieto pravidlá, Súdny dvor poukázal na to, že hoci prijatie pravidiel predchádzajúceho povoľovania futbalových súťaží medzi klubmi môže byť odôvodnené sledovaním určitých legitímnych cieľov, akým je zabezpečenie dodržiavania zásad, hodnôt a pravidiel hry, na ktorých je profesionálny futbal založený, priznávajú FIFA a UEFA právomoc poveriť, kontrolovať alebo podmieniť prístup každého potenciálne konkurenčného podniku na relevantný trh, a teda určiť tak stupeň hospodárskej súťaže, ktorý môže existovať na tomto trhu, ako aj podmienky, za akých môže prípadná hospodárska súťaž prebiehať.

Okrem toho pravidlá účasti klubov a hráčov na týchto súťažiach sú spôsobilé posilniť protisúťažný cieľ, ktorý je vlastný každému mechanizmu predchádzajúceho povoľovania bez obmedzení, povinností a kontroly, ktoré môžu zabezpečiť, aby bol transparentný, objektívny, presný a nediskriminačný, a to

tým, že bránia akémukoľvek podniku organizujúcemu potenciálne konkurenčnú súťaž účinne využívať zdroje dostupné na trhu, a to kluby a hráčov, ktorí sú v prípade účasti na súťaži, ktorá nebola vopred povolená zo strany FIFA a UEFA, vystavení sankciám, ktoré nie sú upravené nijakým hmotnoprávnym kritériom ani procesným pravidlom, ktoré by mohlo zaručiť ich transparentnosť, objektivnosť, presnosť, nediskriminačnú povahu a primeranosť.

Z toho vyplýva, že pokiaľ predmetné pravidlá nie sú upravené takými kritériami a procesnými pravidlami, už zo svojej povahy vykazujú dostatočný stupeň škodlivosti pre hospodársku súťaž, a teda treba vychádzať z toho, že majú za cieľ brániť hospodárskej súťaži. Vztahuje sa na ne teda zákaz stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pričom nie je potrebné skúmať ich skutočné alebo potenciálne účinky.

Po druhé Súdny dvor skúmal, či sa na predmetné pravidlá predchádzajúceho povoľovania, účasti a sankcií môže vzťahovať výnimka alebo či ich možno pokladať za odôvodnené. V tejto súvislosti Súdny dvor po prvé pripomenul, že niektoré osobitné formy správania, akými sú etické alebo deontologické pravidlá prijaté určitým združením, nemusia patriť do pôsobnosti zákazu stanoveného v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, aj keď majú prirodzený účinok spočívajúci v obmedzení hospodárskej súťaže, pokiaľ sú odôvodnené sledovaním legitímnych cieľov všeobecného záujmu, ktoré samy osebe nemajú protisúťažnú povahu, a pokiaľ nevyhnutnosť a primeranosť prostriedkov použitých na tento účel boli riadne preukázané. Spresnil však, že táto judikatúra sa neuplatní v prípade správania, ktoré svojou povahou porušuje článok 102 ZFEÚ alebo ktoré vykazuje stupeň škodlivosti odôvodňujúci domnievať sa, že jeho „cieľom“ je vylúčenie, obmedzenie alebo skreslenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 101 ZFEÚ.

Po druhé, pokiaľ ide o výnimku stanovenú v článku 101 ods. 3 ZFEÚ, účastníkovi konania, ktorý sa domáha jej uplatnenia, prináleží, aby preukázal, že sú splnené štyri kumulatívne podmienky. Predmetné správanie teda musí s dostatočnou pravdepodobnosťou umožniť dosiahnutie nárastu efektívnosti, pričom vyhradí používateľom primeraný podiel na ziskoch plynúcich z tohto nárastu bez uloženia obmedzení, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie takého nárastu, a bez vylúčenia akejkoľvek účinnej hospodárskej súťaže v súvislosti s podstatnou časťou dotknutých tovarov alebo služieb.

Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby na základe dôkazov predložených účastníkmi konania vo veci samej posúdil, či sú tieto podmienky v tejto veci splnené. Pokiaľ však ide o poslednú podmienku týkajúcu sa zachovania efektívnej hospodárskej súťaže, Súdny dvor poukázal na to, že vnútroštátny súd bude musieť zohľadniť skutočnosť, že pravidlá predchádzajúceho povoľovania, účasti a sankcií nie sú upravené hmotnoprávnymi kritériami a procesnými pravidlami, ktoré by mohli zabezpečiť ich transparentnú, objektivnú, presnú a nediskriminačnú povahu, pričom takáto situácia môže umožniť subjektom, ktoré uvedené pravidlá prijali, zabrániť akejkoľvek hospodárskej súťaži na trhu organizovania a komercializácie futbalových súťaží medzi klubmi na území Únie.

Z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 102 ZFEÚ konzistentne vyplýva, že zneužívanie zo strany podniku, ktorý má dominantné postavenie, môže byť vyňaté zo zákazu upraveného v tomto ustanovení, ak dotknutý podnik preukáže buď to, že jeho správanie je objektívne odôvodnené okolnosťami mimo dosahu tohto podniku a primerané tomuto odôvodneniu, alebo že je kompenzované, či dokonca prekonané výhodami v zmysle efektívnosti, z ktorých majú prospech aj spotrebiteľia.

V tomto prípade, pokiaľ ide na jednej strane o prípadné objektívne odôvodnenie, cieľom pravidiel zavedených zo strany FIFA a UEFA je vyhradiť týmto subjektom organizovanie akejkoľvek súťaže tohto druhu s rizikom vylúčenia hospodárskej súťaže zo strany tretieho podniku, takže takéto správanie predstavuje zneužitie dominantného postavenia zakázané článkom 102 ZFEÚ, ktoré nie je odôvodnené technickou a obchodnou nevyhnutnosťou. Na druhej strane, pokiaľ ide o prínosy z hľadiska efektívnosti, týmto dvom športovým združeniam prináleží preukázať na vnútroštátnom súde, že ich správanie je spôsobilé dosiahnuť zvýšenie efektívnosti, že taký nárast efektívnosti

neutralizuje pravdepodobné škodlivé následky tohto správania na hospodársku súťaž na dotknutých trhoch, ako aj na záujmy spotrebiteľov, že toto správanie je nevyhnutné na dosiahnutie uvedeného nárastu efektívnosti a že nevyklučuje skutočnú súťaž odstránením všetkých zdrojov skutočnej alebo potenciálnej konkurencie alebo ich väčšiny.

Po tretie, pokiaľ ide o pravidlá FIFA a UEFA týkajúce sa práv, ktoré môžu vyplývať z profesionálnych futbalových súťaží medzi klubmi organizovaných týmito subjektmi, Súdny dvor poukázal na to, že tieto pravidlá sú vzhľadom na svoj obsah, ciele, ktoré objektívne sledujú z hľadiska hospodárskej súťaže, a hospodársky a právny kontext, do ktorého patria, spôsobilé nielen zabrániť akejkoľvek hospodárskej súťaži medzi profesionálnymi futbalovými klubmi, ktoré sú pridružené k národným futbalovým zväzom, ktoré sú členmi FIFA a UEFA, v rámci komercializácie jednotlivých práv spojených so zápasmi, na ktorých sa zúčastňujú, ale tiež ovplyvniť fungovanie hospodárskej súťaže v neprospech tretích podnikov pôsobiacich na všetkých mediálnych trhoch alebo trhoch služieb nadväzujúcich na túto komercializáciu na úkor spotrebiteľov a televíznych divákov.

Z toho vyplýva, že takéto pravidlá majú za cieľ vylučovanie alebo obmedzovanie hospodárskej súťaže na jednotlivých dotknutých trhoch v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ a predstavujú „zneužívanie“ dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ, pokiaľ sa nepreukáže, že sú odôvodnené, najmä z hľadiska dosiahnutia nárastu efektívnosti, ako aj zisku vyhradeného pre používateľov. Vnútroštátnemu súdu teda prináleží, aby na jednej strane určil, či rokovania o kúpe týchto práv s dvoma výhradnými predajcami umožňujú skutočným alebo potenciálnym nadobúdateľom znížiť ich transakčné náklady, ako aj neistotu, ktorej by čelili, keby museli rokovať v každom jednotlivom prípade so zúčastnenými klubmi, a na druhej strane, či zisk dosiahnutý centralizovaným predajom týchto práv umožňuje preukázateľne zabezpečiť určitú formu solidárneho prerozdeľovania v rámci futbalu v prospech všetkých používateľov.

Po štvrté a nakoniec Súdny dvor konštatoval, že pravidlá predchádzajúceho povoľovania, účasti a sankcií predstavujú prekážku slobodného poskytovania služieb zakotveného v článku 56 ZFEÚ. Keďže totiž tieto pravidlá umožňujú FIFA a UEFA na základe ich voľnej úvahy mať kontrolu nad tým, či tretí podnik bude organizovať a komercializovať futbalové súťaže medzi klubmi na území Únie a či sa profesionálny futbalový klub zúčastní na týchto súťažiach, a teda aj nad tým, či iný podnik bude poskytovať služby súvisiace s organizovaním alebo komercializáciou týchto súťaží, nie sú spôsobilé len sťažovať výkon jednotlivých dotknutých hospodárskych činností alebo ich robiť menej príťažlivými, ale brániť im tým, že obmedzujú prístup každého nového subjektu k týmto činnostiam. Okrem toho v dôsledku neexistencie objektívneho, nediskriminačného a vopred známeho kritéria upravujúceho tieto pravidlá nie je možné považovať ich prijatie za odôvodnené legitímnym cieľom všeobecného záujmu.

3. Koncentrácie

Rozsudok z 13. júla 2023 (veľká komora), Komisia/CK Telecoms UK Investments (C-376/20 P, [EU:C:2023:561](#))

„Odvolanie – Hospodárska súťaž – Nariadenie (ES) č. 139/2004 – Kontrola koncentrácií podnikov – Mobilné telekomunikačné služby – Rozhodnutie, ktorým sa vyhlasuje koncentrácia za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Oligopolný trh – Značné narušenie účinnej hospodárskej súťaže – Nekoordinované účinky – Úroveň dokazovania – Miera voľnej úvahy Európskej komisie v hospodárskej oblasti – Hranice súdneho preskúmania – Usmernenia o horizontálnych fúziách – Faktory relevantné na preukázanie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže – Pojmy ‚významná konkurenčná sila‘ a ‚blízki konkurenti‘ – Blížkosť konkurenčného vzťahu medzi účastníkmi koncentrácie – Kvantitatívna analýza účinkov plánovanej koncentrácie na ceny – Nárast efektívnosti – Skreslenie – Výhrada vznesená Všeobecným súdom Európskej únie z vlastnej iniciatívy – Zrušenie“

Zamýšľaná koncentrácia medzi dvoma zo štyroch prevádzkovateľov mobilnej siete pôsobiacich na maloobchodnom trhu mobilných telekomunikačných služieb v Spojenom kráľovstve bola oznámená Európskej komisii 11. septembra 2015. Tento zámer mal umožniť spoločnosti CK Hutchison Holdings Ltd prostredníctvom svojej nepriamej dcérskej spoločnosti Hutchison 3G UK Investments, teraz spoločnosť CK Telecoms UK Investments Ltd (ďalej len „CK Telecoms“), získať výlučnú kontrolu nad spoločnosťou Telefónica Europe plc (ďalej len „O2“). Po plánovanej koncentrácii sa Hutchison 3G UK Ltd (ďalej len „Three“), nepriama dcérska spoločnosť spoločnosti CK Hutchison Holdings, a O2 mali stať hlavným aktérom tohto trhu pred zostávajúcimi dvoma prevádzkovateľmi, a to EE Ltd, dcérskou spoločnosťou skupiny BT Group plc (ďalej len „BT/EE“) a niekdajším tradičným prevádzkovateľom, ako aj spoločnosťou Vodafone.

Rozhodnutím z 11. mája 2016²⁵¹ Komisia na základe nariadenia o fúziách²⁵² a svojich usmernení o posudzovaní horizontálnych fúzií²⁵³ vyhlásila koncentráciu za nezlučiteľnú s vnútorným trhom. Táto inštitúcia rozvinula tri „teórie ujmy“. Komisia totiž usúdila, že koncentrácia by viedla k značnému narušeniu hospodárskej súťaže z dôvodu nekoordinovaných účinkov vyplývajúcich po prvé z odstránenia dôležitých konkurenčných obmedzení na maloobchodnom trhu (prvá „teória ujmy“), ktoré by pravdepodobne spôsobilo zvýšenie cien mobilných telefónnych služieb a obmedzenie výberu pre spotrebiteľov. Po druhé, keďže relevantný trh sa vyznačuje tým, že spoločnosti BT/EE a Three na jednej strane a spoločnosti Vodafone a O2 na druhej strane uzavreli dohody o spoločnom používaní siete, transakcia by negatívne ovplyvnila kvalitu služieb pre spotrebiteľov tým, že by bránila rozvoju infraštruktúry mobilnej siete v Spojenom kráľovstve (druhá „teória ujmy“). Po tretie hrozilo, že koncentrácia bude mať významné nekoordinované účinky na veľkoobchodný trh (tretia „teória ujmy“).

Všeobecný súd, na ktorý CK Telecoms podala žalobu o zrušenie sporného rozhodnutia, sa tak mal po prvýkrát vyjadriť k podmienkam uplatnenia nariadenia o fúziách na koncentráciu na oligopolnom trhu, ktorá nevedie ani k vytvoreniu, ani k posilneniu individuálneho alebo kolektívneho dominantného postavenia, ale môže viesť k nekoordinovaným účinkom.

Rozsudkom z 28. mája 2020²⁵⁴ Všeobecný súd zrušil sporné rozhodnutie, keď v podstate rozhodol, že Komisii sa nepodarilo preukázať, že by oznámená koncentrácia spôsobila nekoordinované účinky, ktoré by mohli predstavovať značné narušenie účinnej hospodárskej súťaže, či už na maloobchodnom trhu na základe prvej a druhej teórie ujmy, alebo na veľkoobchodnom trhu na základe tretej teórie ujmy.

Komisia podala proti napadnutému rozsudku odvolanie.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore svojím rozsudkom rozhodol, že väčšina výhrad formulovaných Komisiou v rámci šiestich odvolacích dôvodov uvedených na podporu jej odvolania je dôvodná, a v dôsledku toho zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu. Pri tejto príležitosti Súdny

²⁵¹ Rozhodnutie Komisie z 11. mája 2016, ktorým sa koncentrácia vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom (Vec M.7612 – Hutchison 3G UK/Telefónica UK), oznámené pod číslom C(2016) 2796, dostupné v angličtine v nedôvernej verzii na tejto adrese: <https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m7612_6555_3.pdf>, a uverejnené vo forme zhrnutia v Úradnom vestníku Európskej únie (Ú. v. EÚ C 357, 2016, s. 15, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

²⁵² Nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ L 24, 2004, s. 1; Mim. vyd. 08/003, s. 40).

²⁵³ Usmernenia na posudzovanie horizontálnych fúzií podľa nariadenia Rady o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ C 31, 2004, s. 5; Mim. vyd. 08/003, s. 10, ďalej len „usmernenia“).

²⁵⁴ Rozsudok z 28. mája 2020, **CK Telecoms UK Investments/Komisia** (T-399/16, [EU:T:2020:217](#), ďalej len „napadnutý rozsudok“).

dvor spresnil najmä: (i) úroveň dokazovania požadovanú od Komisie na účely konštatovania možnej existencie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže; (ii) výklad článku 2 ods. 3 nariadenia o fúziách; (iii) rozsah súdneho preskúmania; (iv) výklad pojmov „významná konkurenčná sila“ a „blízki konkurenti“; (v) nárast efektívnosti, ktorý môže Komisia zohľadniť, a (vi) celkové posúdenie relevantných faktorov, ktoré môžu ovplyvniť pravdepodobnosť, že koncentrácia spôsobí alebo nespôsobí významné nekoordinované účinky na oligopolný trh.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé Súdny dvor skúmal odvolací dôvod, ktorý v zásade spochybňuje, že Všeobecný súd stanovil úroveň dokazovania požadovanú od Komisie v rámci analýzy budúceho vývoja účinkov dotknutej koncentrácie na preukázanie možnej existencie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže, ktorá môže odôvodniť rozhodnutie o nezlučiteľnosti.

Pokiaľ ide o určenie požadovanej úrovne dokazovania, Súdny dvor na úvod poznamenal, že ustanovenia nariadenia o fúziách, ktoré vymedzujú právomoci Komisie v oblasti kontroly koncentrácií²⁵⁵ majú symetrickú povahu, pokiaľ ide o dôkazné požiadavky uložené Komisii na účely preukázania, že oznámená koncentrácia by značne narušila alebo nenarušila účinnú hospodársku súťaž, a teda musí byť vyhlásená za nezlučiteľnú alebo zlučiteľnú s vnútorným trhom. V tomto kontexte Súdny dvor pripomína, že takto vyžadovaná analýza sa nemôže opierať o nijakú všeobecnú domnienku zlučiteľnosti alebo nezlučiteľnosti s vnútorným trhom. Okrem toho požadovaná úroveň dokazovania nezávisí ani od typu koncentrácie skúmanej Komisiou, ani od komplexnosti, ktorá je charakteristická pre tézu o narušení hospodárskej súťaže uvádzanú vo vzťahu koznámej koncentracii. Za týchto podmienok Súdny dvor vzhľadom na výhľadovú povahu požadovanej ekonomickej analýzy konštatoval, že na účely rozhodnutia o koncentrácii stačí, aby Komisia prostredníctvom dostatočne významných a súhlasných dôkazov preukázala, že je viac pravdepodobné ako nepravdepodobné, že táto koncentrácia značne naruší alebo nenaruší účinnú hospodársku súťaž na vnútornom trhu alebo jeho podstatnej časti. Všeobecný súd preto tým, že v napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia je povinná preukázať s „veľkou pravdepodobnosťou... existenciu značného narušenia“ účinnej hospodárskej súťaže v dôsledku koncentrácie a že dôkazná požiadavka „uplatniteľná v prejednávanej veci je preto prísnejšia ako požiadavka, podľa ktorej má byť značné narušenie účinnej hospodárskej súťaže „viac pravdepodobné ako nepravdepodobné“, uplatnil dôkaznú požiadavku, ktorá nevyplýva z nariadenia o fúziách, ako ho vykladá Súdny dvor, a dopustil sa tak nesprávneho právneho posúdenia.

Po druhé Súdny dvor rozhodol, že výklad článku 2 ods. 3 nariadenia o koncentráciách v spojení s jeho odôvodnením 25, ktorý podal Všeobecný súd, je nesprávny, pokiaľ ide o podmienky vyžadované na preukázanie možnej existencie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže vyplývajúceho z koncentrácie s nekoordinovanými účinkami na oligopolnom trhu. Všeobecný súd zastával názor, že toto odôvodnenie stanovuje dve kumulatívne podmienky na to, aby takéto účinky mohli za určitých okolností viesť k značnému narušeniu účinnej hospodárskej súťaže, konkrétne jednak odstránenie dôležitých konkurenčných obmedzení, ktoré voči sebe mali účastníci koncentrácie, a jednak zníženie konkurenčných tlakov na ostatných účastníkov hospodárskej súťaže. Tento súd tak od Komisie vyžadoval, aby preukázala, že tieto dve podmienky boli v tejto veci splnené. V rozsahu, v akom takýto výklad, ktorý uvádza kumulatívnu povahu uvedených podmienok, znamená, že odstránenie dôležitých konkurenčných obmedzení, ktoré voči sebe uplatňovali účastníci koncentrácie, a jednostranné zvýšenie cien, ktoré by z toho mohlo vyplynúť, nikdy sami osebe nestačia na preukázanie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže, je pritom tento výklad nezlučiteľný s cieľom nariadenia

²⁵⁵ Pozri v tejto veci článok 2 ods. 2 a 3 a článok 8 ods. 1 a 3 nariadenia o fúziách.

o fúziách, ktorým je zavedenie účinnej kontroly všetkých koncentrácií, ktoré by mohli viesť k takémuto narušeniu, vrátane koncentrácií vedúcich k nekoordinovaným účinkom.

Po tretie Súdny dvor na základe dôsledkov, ktoré vyvodil z predchádzajúcich zásadných úvah, preskúmal tretí odvolací dôvod, ktorým Komisia v podstate vytýka Všeobecnému súdu, že v prvom rade prekročil hranice svojho súdneho preskúmania, keď podal výklad pojmov „významná konkurenčná sila“ a „blízki konkurenti“, ďalej že skreslil tak sporné rozhodnutie, ako aj jej vyjadrenie k žalobe, a napokon že podal nesprávny výklad pojmov „významná konkurenčná sila“ a „blízki konkurenti“ obsiahnutých v usmerneniach.

V tejto súvislosti Súdny dvor na úvod zdôraznil, že Všeobecnému súdu nemožno vytýkať, že prekročil hranice svojho súdneho preskúmania tým, že podal výklad týchto pojmov. Hoci je pravda, že uvedené pojmy si vyžadujú ekonomickú analýzu pri ich uplatňovaní, súd Únie má naďalej právomoc podať ich výklad v rámci výkonu svojho preskúmania rozhodnutí Komisie prijatých v oblasti kontroly koncentrácií.

Preskúmanie kritizovaných dôvodov zo strany Súdneho dvora však ukázalo, že nedostatky zistené Všeobecným súdom v súvislosti s uplatňovaním uvedených pojmov vychádzajú tak zo skreslenia sporného rozhodnutia, ako aj z nesprávneho výkladu pojmov „významná konkurenčná sila“ a „blízki konkurenti“.

Na jednej strane z tohto rozhodnutia nevyplýva, že Komisia usúdila, že odstránenie „významnej konkurenčnej sily“ alebo blízkosť konkurenčného vzťahu by v tomto prípade sami osebe postačovali na preukázanie značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže. Všeobecný súd teda tým, že rozhodol opačne, skreslil zmysel sporného rozhodnutia. Na druhej strane Súdny dvor konštatoval, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď uviedol, že na to, aby mohol byť podnik kvalifikovaný ako „významná konkurenčná sila“, bolo úlohou Komisie predovšetkým preukázať, že dotknutý podnik uskutočňoval osobitne agresívnu hospodársku súťaž z hľadiska cien a nútil ostatných aktérov na trhu, aby sa prispôbobi jeho cenám, hoci stačilo, aby preukázala, že dotknutý podnik zohrával významnejšiu úlohu v hospodárskej súťaži, než naznačujú jeho podiely na trhu alebo iný podobný ukazovateľ, ako to potvrdzuje bod 37 usmernení. Všeobecný súd teda v tomto prípade nesprávne konštatoval, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala, že Three spadá pod tento pojem. Súdny dvor rovnako konštatoval, že na účely uplatnenia pojmu „blízki konkurenti“ Všeobecný súd nebol ani oprávnený požadovať od Komisie, aby preukázala „osobitnú“ blízkosť účastníkov koncentrácie, aby ich mohla kvalifikovať ako „blízky konkurentov“.

Po štvrté, pokiaľ ide o kvantitatívnu analýzu účinkov plánovanej koncentrácie na ceny, ktorú Všeobecný súd tiež považoval za nedostatočne podloženú, z preskúmania relevantných bodov napadnutého rozsudku vyplýva, že žiadna zo skutočností uvádzaných Všeobecným súdom nemôže podporiť kritizovaný záver.

Na jednej strane totiž Všeobecný súd tým, že po porovnaní odhadu predpokladaného zvýšenia cien v tomto prípade, ktorý bol prezentovaný ako nesporný, s vyššími hodnotami stanovenými v iných veciach, poznamenal, že Komisia pritom nepovažovala tieto posledné uvedené hodnoty za „významné“, tak skreslil písomnosti Komisie v prvostupňovom konaní, ktoré odhaľujú nesúhlas účastníkov konania v súvislosti s odhadom, ktorý sa má použiť, a nesprávne porovnal túto vec s týmito inými prípadmi koncentrácie posudzovanými Komisiou.

Na druhej strane Všeobecný súd tiež nesprávne konštatoval, že Komisia mala do svojej kvantitatívnej analýzy zahrnúť tzv. „štandardný“ nárast efektívnosti, ktorý je podľa tohto súdu vlastný každej koncentracii. Súdny dvor totiž konštatoval, že iba účastníkom koncentrácie prináleží preukázať takéto účinky podporujúce hospodársku súťaž, ktoré navyše nemožno prezumovať.

Po piate Súdny dvor skúmal odvolací dôvod, ktorým Komisia vytýka Všeobecnému súdu, že neanalyzoval, či všetky relevantné faktory umožňovali dospieť k záveru, že sa jej v tomto prípade

podarilo preukázať, že plánovaná koncentrácia by viedla k značnému narušeniu účinnej hospodárskej súťaže, a teda nesprávne obmedzil svoje preskúmanie na niektoré faktory podporujúce prvú teóriu ujmy a na otázku, či tieto faktory, posudzované samostatne, postačovali na preukázanie takéhoto narušenia. Súdny dvor tomuto odvolaciemu dôvodu vyhovel a konštatoval, že Všeobecný súd sa tým, že po preskúmaní dôvodnosti faktorov a zistení spochybnených spoločnosťou CK Telecoms v prvostupňovom konaní a s ohľadom na výsledok, ktorý z toho vyplýva, nevykonal celkové posúdenie relevantných faktorov a zistení na účely overenia, či Komisia preukázala existenciu značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže, tak dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

Po šieste Súdny dvor preskúmal dôvody uvádzané v odvolaní, o ktoré sa Všeobecný súd opieral pri odmietnutí analýzy Komisie na základe druhej teórie ujmy. V tejto súvislosti Súdny dvor na jednej strane konštatoval, že záver Všeobecného súdu, podľa ktorého Komisia nevykonala posúdenie možného zhoršenia kvality siete subjektu, ktorý vznikne koncentráciou, vychádza zo skreslenia sporného rozhodnutia. Na druhej strane Súdny dvor poznamenal, že CK Telecoms na Všeobecnom súde nevytýkala Komisii, že nespresnila alebo neanalyzovala primeraný časový rámec, v rámci ktorého táto inštitúcia zamýšľala preukázať existenciu nekoordinovaných účinkov a značného narušenia účinnej hospodárskej súťaže. Všeobecný súd však z vlastnej iniciatívy vykonal analýzu tejto problematiky. Tento súd tak nesprávne vzniesol z vlastnej iniciatívy výhradu, ktorú nemožno kvalifikovať ako dôvod týkajúci sa verejného poriadku.

Vzhľadom na rozsah, povahu a dosah pochybení, ktorých sa dopustil Všeobecný súd a ktoré majú vplyv na odôvodnenie Všeobecného súdu uvedené v napadnutom rozsudku ako celok, Súdny dvor rozhodol, že treba tento rozsudok zrušiť. Keďže Všeobecný súd vydal svoj rozsudok bez preskúmania všetkých vznesených žalobných dôvodov a keďže povaha a rozsah pochybení identifikovaných Súdnym dvorom si v podstate vyžadujú novú analýzu, Súdny dvor zastával názor, že stav konania nedovoľuje rozhodnúť vo veci, a v dôsledku toho nariadil vrátenie veci Všeobecnému súdu.

4. Štátna pomoc

Rozsudok z 12. januára 2023 (veľká komora), DOBELES HES (C-702/20 a C-17/21, [EU:C:2023:1](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Štátna pomoc – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca povinnosť verejného prevádzkovateľa získavať dodávky od výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov za cenu vyššiu, ako je trhovú cenu – Nevyplatenie časti predmetnej pomoci – Žiadosť o kompenzáciu podaná týmito výrobcami na iný verejný orgán, ako je ten, ktorý je v zásade povinný vyplácať túto pomoc na základe tejto vnútroštátnej právnej úpravy, pričom jeho rozpočet je určený výlučne na zabezpečenie jeho vlastnej prevádzky – Nová pomoc – Notifikačná povinnosť – Pomoc de minimis – Nariadenie (EÚ) č. 1407/2013 – Článok 5 ods. 2 – Kumulácia – Zohľadnenie súm pomoci, ktoré už boli vyplatené počas referenčného obdobia na základe uvedenej vnútroštátnej právnej úpravy“

Spoločnosti „DOBELES HES“ SIA a „GM“ SIA (ďalej len „dotknutí výrobcovia“) prevádzkujú vodné elektrárne v Lotyšsku a vyrábajú elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Do 7. júna 2005 určité ustanovenie lotyšského zákona o energetike priznávalo výrobcom elektrickej energie za určitých podmienok právo predať svoj prebytok produkcie elektrickej energie autorizovanému distribútorovi elektrickej energie za preferenčnú cenu, ktorá zodpovedá dvojnásobku priemernej tarify za predaj elektrickej energie, tak ako je táto určená vnútroštátnym regulačným orgánom. Od 8. júna 2005, keď nadobudli účinnosť nové ustanovenia upravujúce predaj nadprodukcie výrobcami elektrickej energie za preferenčnú sadzbu, jedno ustanovenie umožnilo výrobcom elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie, ktorí už k tomuto dátumu svoju činnosť začali, zachovať si výhodu vyplývajúcu z predchádzajúceho systému.

Regulačný orgán si toto ustanovenie vyložil tak, že vo vzťahu k týmto výrobcom má za dôsledok zablokovanie preferenčnej sadzby uplatniteľnej v jej hodnote platnej k 7. júnu 2005, a preto ju prestal aktualizovať. Od tohto dátumu tak dotknutí výrobcovia predávali prebytok svojej produkcie za cenu zodpovedajúcu dvojnásobku vtedy platnej priemernej tarify za predaj elektrickej energie. Rozhodnutím z 20. januára 2010 však Latvias Republikas Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) rozhodol, že výklad predmetného ustanovenia zo strany regulačného orgánu je nesprávny v rozsahu, v akom regulačný orgán konštatoval, že pojem „cena“ sa má chápať ako pevná cena, a nie ako mechanizmus určovania cien, a teda že sa regulačný orgán tiež dopustil pochybenia vo svojom úsudku, podľa ktorého už od 8. júna 2005 nemá právomoc určovať priemernú sadzbu za predaj elektrickej energie.

Za týchto okolností podal každý z dotknutých výrobcov v rozsahu, v akom boli jednotlivo dotknutí, na regulačný orgán žiadosť o náhradu škody za straty vzniknuté z dôvodu neaktualizovania uvedenej priemernej sadzby od 8. júna 2005. Vzhľadom na to, že regulačný orgán príslušným žiadostiam dotknutých výrobcov odmietol vyhovieť, títo sa v roku 2011 obrátili so žalobou na správny súd, ktorý rozsudkami z 31. mája 2019 a z 10. júla 2019 čiastočne vyhovel ich príslušným návrhom, pričom vyplatenie súm, povinnosť poskytnutia ktorých z titulu vyplatenia štátnej pomoci bola regulačnému orgánu uložená, podmienil splnením podmienky, že Európska komisia prijme rozhodnutie o schválení takejto pomoci.

Proti týmto rozsudkom podal regulačný orgán kasačný opravný prostriedok na Augstākā tiesa (Najvyšší súd, Lotyšsko). Najvyšší súd, ktorý sa zamýšľal predovšetkým nad tým, ako treba sporné sumy náhrady škody kvalifikovať s ohľadom na pojem „štátna pomoc“, ako aj nad požiadavkami, ktoré treba prípadne splniť s cieľom umožniť ich vyplatenie s ohľadom na právomoci Komisie v oblasti štátnej pomoci, rozhodol prerušiť konanie a obrátiť sa v tejto súvislosti na Súdny dvor s celým radom prejudiciálnych otázok, ktoré sú v obidvoch veciach formulované rovnako.

Súdny dvor svojím rozsudkom, ktorý bol vydaný vo veľkej komore, spresnil podmienky, za ktorých vnútroštátne opatrenie umožňujúce výrobcom elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie využívať zvýšenú sadzbu možno kvalifikovať ako „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Okrem toho za predpokladu, že by sa vo vzťahu k predmetnému opatreniu rozhodlo, že ho takto možno kvalifikovať, pričom však táto pomoc nebola riadne notifikovaná Komisii, Súdny dvor napriek tomu pripustil, že vnútroštátny súd môže vyhovieť návrhu na vyplatenie sumy z titulu takéhoto opatrenia na podporu, pričom toto vyplatenie podmienil splnením požiadavky predchádzajúcej notifikácie pomoci Komisii, ako aj získaním súhlasu tejto inštitúcie v tejto súvislosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade poskytol výkladové prvky, o ktoré žiadal vnútroštátny súd, s cieľom umožniť mu rozhodnúť, či vnútroštátne opatrenie, ktoré viedlo k začatiu konaní vo veciach samých, v ktorých rozhoduje, možno kvalifikovať ako „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Súdny dvor v tejto súvislosti v prvom rade preskúmal otázku, či vnútroštátna právna úprava, ktorá ukladá autorizovanému distribútorovi elektrickej energie povinnosť nakupovať elektrickú energiu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie za cenu vyššiu, ako je trhovú cenu, a ktorá stanovuje, že dodatočné náklady, ktoré z toho vyplývajú, sú financované na základe povinného poplatku plateného konečnými spotrebiteľmi, predstavuje zásah „zo štátnych prostriedkov“ v zmysle tohto ustanovenia. V predmetnom prípade Súdny dvor pripomenul, že prostriedky získané z tohto poplatku, ktorého finančnú záťaž v skutočnosti znáša vymedzená kategória osôb, možno považovať za finančné prostriedky, ktoré majú charakter „štátnych prostriedkov“, iba vtedy, ak je predmetný poplatok povinný podľa vnútroštátneho práva. Preto finančné prostriedky pochádzajúce z dane alebo iných poplatkov, ktoré sú podľa vnútroštátnej právnej úpravy povinné a ktoré sú spravované a prerozdeľované v súlade s touto právnou úpravou, predstavujú „štátne prostriedky“ v zmysle tohto ustanovenia. V každom prípade skutočnosť, že finančné prostriedky zostávajú nepretržite pod kontrolou štátu, a teda k dispozícii príslušných vnútroštátnych orgánov, postačuje na to, aby boli

kvalifikované ako „štátne prostriedky“. V dôsledku uvedeného, s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, finančné prostriedky, prostredníctvom ktorých sa na základe predmetnej lotyšskej právnej úpravy priznáva cenová výhoda výrobcem elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie, sú „štátnymi prostriedkami“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, so zreteľom na obidve alternatívne kritériá tohto pojmu.

Súdny dvor okrem toho spresnil, že dátum úplnej liberalizácie trhu s elektrickou energiou v Lotyšsku je irelevantný na účely posúdenia, či sa pomoc poskytovaná zo strany verejného prevádzkovateľa v tomto členskom štáte na základe nakupovania elektrickej energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie za cenu vyššiu, ako je trhová cena, má kvalifikovať ako štátna pomoc.

Ďalej, pokiaľ vnútroštátna právna úprava zaviedla „štátnu pomoc“ v zmysle tohto ustanovenia, takúto pomoc predstavuje aj vyplatenie sumy požadovanej v súdnom konaní na základe tejto právnej úpravy. Podľa Súdného dvora je na účely určenia, či sumy zodpovedajú „štátnej pomoci“, irelevantné, či žaloby o ich vyplatenie sú podľa vnútroštátneho práva kvalifikované ako „návrhy na vyplatenie náhrady“ alebo ako „návrhy na náhradu škody“.

Napokon Súdny dvor poznamenal, že hoci vnútroštátny súd prípadne môže vydať rozsudok, z ktorého vyplýva, že jednému z účastníkov konania sa na základe vnútroštátneho práva musí vyplatiť suma zodpovedajúca štátnej pomoci, vôbec to neznamená, že v takomto prípade túto pomoc poskytuje samotný súd. Samotné zavedenie štátnej pomoci totiž nemôže mať pôvod v rozhodnutí súdu, keďže je založené na posúdení vhodnosti, ktoré nepatrí medzi úlohy súdu. Na základe uvedeného dospel Súdny dvor k záveru, že pokiaľ vnútroštátna právna úprava, ktorou sa zavádza právny nárok na zvýšenú platbu za elektrickú energiu vyrábanú z obnoviteľných zdrojov energie, predstavuje „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, návrhy na začatie konania, ktorých cieľom je dosiahnuť plný prospech z uplatnenia tohto nároku, treba považovať za návrhy na vyplatenie tej časti tejto štátnej pomoci, ktorá nebola vyplatená, a nie za návrhy na poskytnutie odlišnej štátnej pomoci zo strany konajúceho súdu.

V druhom rade Súdny dvor poskytol spresnenia k uplatňovaniu kritérií stanovených nariadením č. 1407/2013²⁵⁶ v oblasti pomoci *de minimis*, ktorá nepodlieha povinnosti notifikácie podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že dodržanie stropnej hodnoty *de minimis* stanovenej v článku 3 ods. 2 tohto nariadenia sa má posudzovať s ohľadom na výšku pomoci, ktorá sa požaduje na základe príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy, kumulovanú s výškou platieb, ktoré už boli vyplatené počas referenčného obdobia na základe tejto právnej úpravy.

V treťom rade sa Súdny dvor vyjadril k vzťahu príslušných právomocí vnútroštátneho súdu a Komisie pre prípad, že by sumy požadované dotknutými výrobcami vo veciach samých predstavovali štátnu pomoc.

V predmetnom prípade vzhľadom na to, že predmetná pomoc nezodpovedá žiadnej z kategórií existujúcej pomoci stanovených právom Únie,²⁵⁷ s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať

²⁵⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1407/2013 z 18. decembra 2013 o uplatňovaní článkov 107 a 108 [ZFEÚ] na pomoc *de minimis* (Ú. v. EÚ L 352, 2013, s. 1).

²⁵⁷ Článok 1 písm. b) nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 [ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9).

vnútroštátnemu súdu, Súdny dvor na základe uvedeného dospel k záveru, že predmetná podpora, vrátane tej jej časti, ktorej vyplatenie sa neskôr požaduje, sa má kvalifikovať ako „nová pomoc“²⁵⁸.

Súdny dvor, ktorý sa tak vzhľadom na vyššie uvedené konštatovanie vyjadril k situácii, keď vnútroštátny súd rozhoduje o návrhu na vyplatenie protiprávnej pomoci, pokiaľ táto pomoc nebola oznámená Komisii, zdôraznil, že úloha spočívajúca v preskúmaní štátnej pomoci, ktorú právo Únie zveruje tomuto súdu, v zásade musí viesť k tomu, že vnútroštátny súd tento návrh zamietne. Súdny dvor však predsa len pripustil, že rozhodnutie vnútroštátného súdu, ktorým sa žalovanému ukladá povinnosť vyplatiť predmetnú pomoc, avšak pod podmienkou, že dotknuté vnútroštátne orgány túto pomoc vopred oznámia Komisii a že táto inštitúcia poskytne svoj súhlas alebo sa jej súhlas bude považovať za poskytnutý, je tiež takej povahy, že môže zabrániť tomu, aby bola nová pomoc vyplatená v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, článkom 2 ods. 1 a článkom 3 nariadenia 2015/1589.

Rozsudok z 31. januára 2023 (veľká komora), Komisia/Braesch a i. (C-284/21 P, [EU:C:2023:58](#))

„Odvolanie – Štátna pomoc – Články 107 a 108 ZFEÚ – Pomoc na reštrukturalizáciu – Bankový sektor – Fáza predbežného preskúmania – Rozhodnutie, ktorým sa pomoc vyhlasuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom – Reštrukturalizačný plán – Záväzky prijaté dotknutým členským štátom – Opatrenia na rozdelenie bremena – Konverzia podriadeného dlhu na vlastný kapitál – Držiteľia dlhopisov – Žaloba o neplatnosť – Prípustnosť – Článok 263 štvrtý odsek ZFEÚ – Aktívna legitimácia – Priamo a osobne dotknutá fyzická alebo právnická osoba – Porušenie procesných práv zainteresovaných strán – Nezačatie formálneho vyšetrovacieho konania – Článok 108 ods. 2 ZFEÚ – Pojem ‚dotknuté osoby‘ – Nariadenie (EÚ) 2015/1589 – Článok 1 písm. h) – Pojem ‚zainteresovaná strana‘ – Vnútroštátne opatrenia zohľadnené Európskou komisiou – Nepripustnosť žaloby“

V roku 2008 zvýšila talianska banka Banca Monte dei Paschi di Siena (ďalej len „BMPS“) svoje základné imanie o 950 miliónov eur, a to v plnom rozsahu prostredníctvom upísania nových akcií zo strany spoločnosti J. P. Morgan Securities Ltd (ďalej len „JPM“) na základe medzi sebou uzavretých zmlúv (ďalej len „zmluvy FRESH“). JPM získala finančné prostriedky potrebné na financovanie tejto transakcie od spoločnosti Mitsubishi UFJ Investor Services & Banking (Luxembourg) SA (ďalej len „MUFJ“), ktorá na tento účel vydala dlhopisy nazvané FRESH v sume jednej miliardy eur. Pokiaľ ide o držiteľov týchto dlhopisov, títo sú príjemcami poplatkov vo forme poukázok, ktoré sú na nich prevádzané zo strany MUFJ.

Koncom roka 2016 podala BMPS žiadosť o výnimočnú finančnú pomoc z verejných zdrojov vo forme preventívnej rekapitalizácie podľa talianskej právnej úpravy. V nadväznosti na túto žiadosť oznámili talianske orgány Európskej komisii pomoc na rekapitalizáciu banky BMPS vo výške 5,4 miliardy eur. Táto pomoc sa mala pridať k pomoci na podporu likvidity vo výške pätnástich miliárd eur v prospech banky BMPS, ktorú Komisia dočasne schválila rozhodnutím z 29. decembra 2016.

Rozhodnutím zo 4. júla 2017²⁵⁹ Komisia po skončení fázy predbežného preskúmania schválila tak pomoc na podporu likvidity vo výške pätnástich miliárd eur v prospech banky BMPS, ako aj pomoc na preventívnu rekapitalizáciu tejto banky vo výške 5,4 miliardy eur (ďalej „sporné rozhodnutie“). Vo

²⁵⁸ V zmysle článku 1 písm. c) nariadenia 2015/1589.

²⁵⁹ Rozhodnutie Komisie C(2017) 4690 final zo 4. júla 2017, týkajúce sa štátnej pomoci SA.47677 (2017/N) – Taliansko, nová pomoc a zmenený reštrukturalizačný plán spoločnosti Banca Monte dei Paschi di Siena.

vzťahu k týmto opatreniam pomoci, ku ktorým bol pripojený reštrukturalizačný plán banky BMPS a záväzky ponúknuté talianskymi orgánmi, sa dospelo k záveru, že predstavujú štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom z dôvodov finančnej stability.²⁶⁰

Reštrukturalizačný plán banky BMPS stanovoval okrem iného možnosť zániku zmlúv FRESH uzatvorených medzi touto bankou a spoločnosťou JPM. V nadväznosti na zánik uvedených zmlúv sa viacero držiteľov dlhopisov FRESH obrátilo na Všeobecný súd so žalobou, ktorou sa domáhali zrušenia sporného rozhodnutia. Na podporu svojich žalôb tvrdili títo žalobcovia okrem iného to, že z dôvodu zániku zmlúv FRESH im vznikla značná hospodárska ujma a že tento zánik vyplýval z reštrukturalizačného plánu, ktorý bol pripojený k opatreniam pomoci notifikovaných Talianskou republikou.

Komisia vzniesla pred Všeobecným súdom námietku neprípustnosti z dôvodu, že žalobcovia nemajú ani záujem na konaní, ani aktívnu legitimáciu v zmysle článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ. Po tom, čo Všeobecný súd²⁶¹ túto námietku neprípustnosti zamietol, Komisia podala na Súdny dvor odvolanie, ktoré sa obmedzuje iba na otázku aktívnej legitimácie. V rámci toho, ako veľká komora Súdneho dvora tomuto odvolaniu vyhovelá, spresnila kontúry pojmu „dotknutá osoba“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ, ktorý priznáva aktívnu legitimáciu ako priamo a osobne dotknutá osoba v zmysle článku 263 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

Komisia svojím jediným žalobným dôvodom Všeobecnému súdu v podstate vytýkala to, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že žalobcovia majú ako „dotknuté osoby“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ a „zainteresované strany“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589²⁶² aktívnu legitimáciu na podanie žaloby, ktorou sa na základe článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ²⁶³ domáhajú zrušenia sporného rozhodnutia, s cieľom zaručiť zachovanie procesných práv, ktoré im vyplývajú z článku 108 ods. 2 ZFEÚ.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že z jeho judikatúry vyplýva, že návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie o nevznesení námietok voči notifikovanej štátnej pomoci, prijatého po skončení fázy predbežného preskúmania, ktorý podala „dotknutá osoba“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ, sa vyhlási za prípustný pod podmienkou, že cieľom tejto osoby je zachovať si procesné práva, ktoré jej vyplývajú z uvedeného ustanovenia. Keďže bolo pritom sporné rozhodnutie prijaté po skončení fázy predbežného preskúmania, bez začatia formálneho vyšetrovacieho konania podľa odseku 2 článku 108 ZFEÚ, a cieľom žalobcov je zachovať si procesné práva, ktoré im vyplývajú z tohto ustanovenia, Všeobecný súd správne preskúmal ich postavenie ako „dotknutých osôb“ na účely rozhodnutia o tom, či je ich žaloba prípustná na základe článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ.

²⁶⁰ Na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ týkajúceho sa pomoci určenej na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu.

²⁶¹ Rozsudok z 24. februára 2021, *Braesch a i./Komisia* (T-161/18, [EU:T:2021:102](#)).

²⁶² Nariadenie Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9).

²⁶³ Článok 263 štvrtý odsek ZFEÚ stanovuje dva prípady, v ktorých sa fyzickej alebo právnickej osobe priznáva aktívna legitimácia na podanie žaloby o neplatnosť proti aktu Únie, ktorý jej nie je určený. V prvom prípade možno takúto žalobu podať za predpokladu, že sa jej tento akt priamo a osobne týka. V druhom prípade môže takáto osoba podať žalobu proti regulačnému aktu, ktorý nevyžaduje vykonávacie opatrenia, ak sa jej priamo týka.

Všeobecný súd sa naopak dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že žalobcovia majú postavenie „dotknutých osôb“ v rámci konania o preskúmaní notifikovanej štátnej pomoci, ktoré Komisia viedla na základe článku 108 ZFEÚ.

Nariadenie 2015/1589 vymedzuje pojem „zainteresovaná strana“, ktorý je analogický pojmu „dotknutá osoba“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ, tak, že je ňou akákoľvek osoba, podnik alebo združenie podnikov, ktorých záujmy by mohli byť ovplyvnené poskytnutím pomoci. Vzhľadom na to, že sa tento pojem v judikatúre vykladá široko, môže zahŕňať akúkoľvek osobu, ktorá je spôsobilá preukázať, že poskytnutie štátnej pomoci môže mať konkrétny dopad na jej postavenie.

V tejto súvislosti Všeobecný súd usúdil, že záväzky talianskych orgánov týkajúce sa reštrukturalizačného plánu banky BMPS, ktoré boli pripojené k notifikovaným opatreniam pomoci a ktoré podľa názoru žalobcov spôsobili držiteľom dlhopisov FRESH závažnú hospodársku ujmu, sú neoddeliteľnou súčasťou notifikovaných opatrení pomoci, pričom Komisia na základe sporného rozhodnutia dosiahla to, že sa uvedené opatrenia stali záväznými, v dôsledku čoho sa toto rozhodnutie týka tak notifikovaných opatrení pomoci, ako aj záväzkov talianskych orgánov. Všeobecný súd z toho vyvodil, že poskytnutie notifikovanej pomoci, a teda aj prijatie sporného rozhodnutia mali konkrétny dopad na postavenie žalobcov, takže ich treba kvalifikovať ako „zainteresované strany“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589.

Všeobecný súd však tým, že takto rozhodol, porušil normy práva Únie upravujúce pôsobnosť sporného rozhodnutia.

V tomto smere Súdny dvor spresnil, že v prípade, že notifikované opatrenie pomoci obsahuje na návrh dotknutého členského štátu záväzky, ktoré sa tento štát zaviazal dodržať, predsa len z toho nevyplýva, že takéto záväzky treba považovať za záväzky, ktoré sú ako také uložené Komisiou, a že ich prípadné škodlivé účinky na tretie osoby sú tak pripísateľné rozhodnutiu prijatému touto inštitúciou.

Komisia totiž rozhodnutím prijatým po skončení fázy predbežného preskúmania nemôže dotknutému členskému štátu nič uložiť ako povinnosť alebo to zakázať. Je len oprávnená rozhodnutím o nevznesení námietok schváliť návrh pomoci, tak ako bol tento notifikovaný zo strany tohto členského štátu, pričom túto pomoc vyhlási za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

Z toho vyplýva, že Komisia sa v spornom rozhodnutí obmedzila na to, že Talianskej republike povolila vykonať notifikovanú štátnu pomoc, pričom vzala do úvahy skutkový rámec, ktorý tento členský štát vopred vymedzil v reštrukturalizačnom pláne banky BMPS, a záväzky, ktoré tento členský štát oznámil s cieľom rozptýliť akékoľvek pochybnosti o zlučiteľnosti tejto pomoci s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ. Preto nemožno usudzovať, že záväzky navrhnuté Talianskou republikou v rámci postupu predbežného preskúmania boli uložené samotným sporným rozhodnutím, keďže tieto záväzky vyplývali výlučne z aktov prijatých týmto členským štátom.

V dôsledku uvedeného zánik zmlúv FRESH, ku ktorému došlo pri vykonávaní reštrukturalizačného plánu pripojeného k notifikovanej pomoci, nemožno považovať za záväzný účinok sporného rozhodnutia, keďže nevyplýva z vykonania uvedenej pomoci ako takej. Vyplýva naopak z opatrení, ktoré sú síce z hľadiska skutkového stavu prepojené, ale z právneho hľadiska odlišné, a ktoré boli prijaté členským štátom, ktorý notifikoval túto pomoc Komisii. Skutočnosť, že tieto opatrenia boli okrem iného týmto členským štátom prijaté s cieľom dosiahnuť od Komisie rozhodnutie o schválení uvedenej pomoci a že sú predmetom záväzkov zohľadnených v takomto rozhodnutí tejto inštitúcie, nie je v tejto súvislosti relevantná.

V rozpore s tým, ako rozhodol Všeobecný súd, tak záväzky, ktorých sa sporné rozhodnutie týka, neboli Komisiou uložené alebo vyhlásené za záväzné v tomto rozhodnutí, ale predstavujú čisto vnútroštátne opatrenia oznámené Talianskou republikou na základe článku 108 ods. 3 ZFEÚ, na základe jej vlastnej zodpovednosti, ktoré Komisia zohľadnila ako skutkovú okolnosť na účely posúdenia, či predmetná

pomoc môže byť v situácii, že v tejto súvislosti neexistujú žiadne pochybnosti, vyhlásená po skončení fázy predbežného preskúmania za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

V reakcii na argumentáciu žalobcov založenú na povinnosti Komisie overiť zlučiteľnosť opatrení pomoci notifikovaných Talianskou republikou s právom Únie ako celok Súdny dvor okrem iného pripomína, že podľa ustálenej judikatúry konanie vymedzené v článku 108 ZFEÚ nemôže nikdy smerovať k výsledku, ktorý by bol v rozpore s osobitnými ustanoveniami Zmluvy. Pomoc, ktorá je ako taká alebo z hľadiska niektorých jej podmienok v rozpore s ustanoveniami alebo všeobecnými zásadami práva Únie, tak nemožno vyhlásiť za zlučiteľnú s vnútorným trhom. V dôsledku toho v súlade s touto judikatúrou Komisia v spornom rozhodnutí skontrolovala, že notifikovaná pomoc je v súlade so smernicou 2014/59²⁶⁴. V tomto rámci Komisia okrem iného overila, že opatrenia na rozdelenie bremena stanovené v reštrukturalizačnom pláne navrhnutom Talianskou republikou, ktoré viedli k zániku zmlúv FRESH, sú primerané na účely obmedzenia výšky poskytnutej pomoci na striktné minimum, ktoré je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v rekapitalizácii banky BMPS.

Komisia naopak nemusela overiť, či samotné tieto opatrenia na rozdelenie bremena porušujú práva, o ktorých žalobcovia tvrdia, že im vyplývajú z práva Únie alebo z vnútroštátneho práva. Aj keby sa totiž takéto porušenie preukázalo, nevplývalo by z pomoci ako takej, z jej cieľa alebo podmienok, ktoré sú s ňou neoddeliteľne spojené, ale z opatrení prijatých Talianskou republikou s cieľom dosiahnuť od Komisie rozhodnutie povoľujúce uvedenú pomoc po skončení fázy predbežného preskúmania.

Za týchto okolností platí, že skutočnosť, že opatrenia na rozdelenie bremena patria do rámca reštrukturalizačného plánu vyžadujúceho poskytnutie štátnej pomoci, ktorú Talianska republika notifikovala Komisii s cieľom požiadať o jej schválenie po skončení fázy predbežného preskúmania, nepriznáva žalobcom, ktorí sa domnievajú, že sú týmito opatreniami dotknutí, postavenie „zainteresovanej strany“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia 2015/1589 v rámci konania vedeného touto inštitúciou na základe článku 108 ZFEÚ. Ak sa žalobcovia domnievajú, že z dôvodu prijatia opatrení na rozdelenie bremena stanovených v reštrukturalizačnom pláne banky BMPS Talianska republika porušila právo Únie, zákonnosť týchto opatrení musia napadnúť na vnútroštátnom súde, ktorý je v tejto súvislosti jediným príslušným súdom, pričom tento súd má možnosť, ba dokonca povinnosť, pokiaľ rozhoduje v poslednom stupni, obrátiť sa podľa potreby na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 267 ZFEÚ s cieľom položiť mu otázky týkajúce sa výkladu alebo platnosti príslušných ustanovení práva Únie. Presne o takúto situáciu pritom ide v predmetnom prípade, keďže žalobcovia netvrdia, že sú dotknutí predmetnou pomocou, ale uvádzajú iba to, že na nich mali dopad opatrenia na rozdelenie bremena stanovené v reštrukturalizačnom pláne, ktorého sa týka sporné rozhodnutie.

So zreteľom na tieto spresnenia Súdny dvor vyhovel jedinému odvolaciemu dôvodu, ktorý Komisia uviedla vo svojom odvolaní, a rozsudok Všeobecného súdu zrušil. Vzhľadom na to, že to stav konania dovoľoval, Súdny dvor okrem iného vyhovel námietke neprípustnosti, ktorú vzniesla Komisia na prvom stupni, a v dôsledku toho zamietol žalobu žalobcov ako neprípustnú.

²⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 190).

**Rozsudok z 5. decembra 2023 (veľká komora), Luxembursko a i./Komisia
(C-451/21 P a C-454/21 P, [EU:C:2023:948](#))**

„Odvolanie – Štátna pomoc – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Záväzné daňové stanoviská prijaté členským štátom – Pomoc vyhlásená za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Povinnosť vymáhania tejto pomoci – Pojem ‚výhoda‘ – Určenie referenčného rámca – ‚Bežné‘ zdanenie podľa vnútroštátneho práva – Preskúmanie výkladu a uplatnenia vnútroštátneho práva zo strany Všeobecného súdu Európskej únie Súdny dvorom – Priame dane – Reštriktívny výklad – Právomoci Európskej komisie – Povinnosť odôvodnenia – Právna kvalifikácia skutkového stavu – Pojem ‚zneužitie práva‘ – Posúdenie ex ante daňovou správou dotknutého členského štátu – Zásada právnej istoty“

V rokoch 2008 až 2014 luxemburská daňová správa vydala dva súbory záväzných daňových stanovísk („tax rulings“, ďalej len „ZDS“) týkajúce sa dvoch reštrukturalizácií uskutočnených viacerými luxemburskými spoločnosťami skupiny Engie.

Predmetné reštrukturalizácie, ktoré majú podobnú hospodársku a právnu štruktúru, sa zakladajú na prevode aktív spoločnosti v rámci skupiny Engie na dcérsku spoločnosť. Na financovanie tohto nákupu si dcérska spoločnosť vezme u sprostredkovateľskej spoločnosti bezúročný úver povinne konvertibilný na akcie ku dňu splatnosti, nazvaný „zéro-intérêts obligation remboursable en actions“ (ZORA). Na konci doby splatnosti úveru musí dcérska spoločnosť prostredníctvom emisie akcií splatiť nominálnu hodnotu úveru zvýšenú o „prírastok“ pozostávajúci zo všetkých ziskov, ktoré dosiahla počas trvania úveru, označované ako „prirážky z úveru ZORA“.

Na financovanie svojho poskytnutia úveru sprostredkovateľská spoločnosť využíva forwardovú zmluvu uzavretú s holdingovou spoločnosťou skupiny Engie, ktorá je jediným akcionárom tak dcérskej spoločnosti, ako aj sprostredkovateľskej spoločnosti. Holdingová spoločnosť zaplatí sprostredkovateľskej spoločnosti pri uzavretí uvedenej zmluvy sumu zodpovedajúcu nominálnej hodnote ZORA, za čo sprostredkovateľská spoločnosť prevedie na holdingovú spoločnosť práva týkajúce sa akcií, ktoré majú byť emitované na konci doby splatnosti úveru ZORA, vrátane tých, ktoré prípadne zodpovedajú kumulovanej hodnote prirážok z úveru ZORA.

Po tom, čo Komisia požiadala luxemburské orgány o informácie o ZDS prijatých voči skupine Engie, začala konanie vo veci formálneho zisťovania. Na konci tohto konania Komisia 20. júna 2018 prijala sporné rozhodnutie²⁶⁵, v ktorom konštatovala, že Luxemburské veľkovojsvodstvo poskytlo prostredníctvom svojej daňovej správy v rozpore s článkom 107 ods. 1 a článkom 108 ods. 3 ZFEÚ selektívnu výhodu skupine Engie. Nariadila vymáhanie tejto výhody od príjemcov. Vo svojom rozhodnutí sa Komisia v podstate domnievala, že z dôvodu dotknutých ZDS nebol takmer celý zisk dosiahnutý dcérskymi spoločnosťami spoločnosti Engie v Luxembursku zdanený.

Luxemburské veľkovojsvodstvo a spoločnosti skupiny Engie podali žaloby o neplatnosť tohto rozhodnutia, ktoré Všeobecný súd zamietol.²⁶⁶

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore, ktorý prejednával odvolania, ktoré podali Luxemburské veľkovojsvodstvo a spoločnosti skupiny Engie, zrušil rozsudok Všeobecného súdu a následne v konečnom rozhodnutí o spore zrušil sporné rozhodnutie. V tomto kontexte spresnil svoju judikatúru

²⁶⁵ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/421 z 20. júna 2018 o štátnej pomoci SA.44888 (2016/C) (ex 2016/NN), ktorú poskytlo Luxembursko spoločnosti Engie (Ú. v. EÚ L 78, 2019, s. 1, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

²⁶⁶ Rozsudok z 12. mája 2021, *Luxembursko a i./Komisia* (T-516/18 a T-525/18, [EU:T:2021:251](#)).

týkajúcu sa určenia a analýzy referenčného rámca, podľa ktorého sa má posudzovať selektívnosť daňových opatrení s cieľom určiť, či predstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor vyhlásil za prípustné odvolacie dôvody, ktorými sa napádajú posúdenia Všeobecného súdu v súvislosti s referenčným rámcom vyplývajúcim z luxemburského práva, ktorý Komisia určila s cieľom preskúmať, či dotknuté ZDS priznávajú skupine Engie selektívnu výhodu.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že otázka, či Všeobecný súd primerane vymedzil referenčný systém v luxemburskom práve a v širšom zmysle správne vyložil vnútroštátne ustanovenia, ktoré tvoria tento systém, je právnou otázkou, ktorá môže byť predmetom preskúmania Súdnym dvorom v štádiu odvolania. Tvrdenia odvolateľov, ktoré majú spochybniť voľbu referenčného rámca alebo jeho význam v rámci prvého kroku analýzy existencie selektívnej výhody, sú teda prípustné, pretože táto analýza vychádza z právnej kvalifikácie vnútroštátneho práva na základe ustanovenia práva Únie.

Súdny dvor po tom, čo vyhlásil tieto odvolacie dôvody za prípustné, vo veci samej pripomenul, že na účely kvalifikácie vnútroštátneho daňového opatrenia ako „selektívneho“ na účely uplatnenia článku 107 ods. 1 ZFEÚ Komisia musí v prvom rade identifikovať referenčný systém, teda „bežný“ systém zdaňovania uplatniteľný v dotknutom členskom štáte, a v druhom rade preukázať, že predmetné daňové opatrenie sa odchyľuje od tohto referenčného systému, pretože zavádza rozdiely medzi hospodárskymi subjektmi, ktoré sa vzhľadom na cieľ sledovaný spoločným daňovým systémom nachádzajú v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii.

Súdny dvor okrem toho poznamenal, že okrem oblastí, v ktorých je daňové právo Únie predmetom harmonizácie, je to dotknutý členský štát, ktorý prostredníctvom svojich vlastných právomocí v oblasti priamych daní určuje charakteristiky dane, ktoré v zásade vymedzujú referenčný systém alebo „bežný“ systém zdaňovania. Platí to teda najmä pre určenie základu dane, zdaniteľnej udalosti a prípadných oslobodení od dane, ktoré sú s ňou spojené. Z toho vyplýva, že na účely identifikácie uvedeného referenčného systému sa musí zohľadniť len vnútroštátne právo uplatniteľné v dotknutom členskom štáte. Tento záver však neovplyvňuje možnosť konštatovať, že samotný referenčný rámec, ako vyplýva z vnútroštátneho práva, je nezlučiteľný s právom Únie v oblasti štátnej pomoci, ak bol predmetný systém zdaňovania vytvorený podľa zjavne diskriminačných parametrov určených na obchádzanie uvedeného práva.

Vzhľadom na tieto zásady Súdny dvor konštatoval, že na účely preukázania selektívnosti dotknutých ZDS Komisia vychádzala zo štyroch spôsobov odôvodnenia, z ktorých druhý bol potvrdený Všeobecným súdom v rozsudku, proti ktorému bolo podané odvolanie. V rámci tohto druhého spôsobu odôvodnenia Komisia uviedla, že oslobodenie príjmov zodpovedajúcich prírážkam z úveru ZORA, priznané na základe ZDS na úrovni holdingových spoločností, sa odchyľuje od „bežného“ uplatnenia článkov 164 a 166 luxemburského loi concernant l'impôt sur le revenu (zákon o dani z príjmov) (ďalej len „LIR“)²⁶⁷, ktoré sa týkajú zdaňovania rozdeľovaných ziskov a oslobodenia príjmov z účasti od dane.

Keďže Luxemburské veľkovojsvodstvo spochybnilo výklad článkov 164 a 166 LIR prijatý Komisiou, Súdny dvor uviedol, že ak je výklad „bežného“ režimu zdaňovania poskytnutý dotknutým členským štátom zlučiteľný so znením predmetných ustanovení, Komisia sa môže odchyliť od tohto výkladu len vtedy, ak je schopná preukázať, že v judikatúre alebo v správnej praxi tohto členského štátu prevláda

²⁶⁷ Loi du 4 décembre 1967, concernant l'impôt sur le revenu (zákon zo 4. decembra 1967 o dani z príjmov) (*Mémorial A* 1967, s. 1228) v znení neskorších predpisov.

iný výklad, pričom sa opiera o dôveryhodné a zhodujúce sa skutočnosti, ktoré sú predmetom kontradiktórnej diskusie.

Skutočnosti, o ktoré sa Všeobecný súd opiera, mu však neumožňovali platne konštatovať, že Komisia mohla z právneho hľadiska dostatočne preukázať, že pokiaľ ide o výklad článkov 164 a 166 LIR, v luxemburskom práve prevažoval iný výklad než ten, ktorý uvádza Luxemburské veľkovojsvodstvo, pričom tento výklad je zlučiteľný so znením týchto ustanovení. Súdny dvor tak konštatoval, že Všeobecný súd na základe analýzy poznačenej nesprávnym právnym posúdením a skreslením skutkových okolností, potvrdil dôvodnosť druhého spôsobu odôvodnenia uvedeného Komisiou s cieľom preukázať selektívnosť ZDS.

Súdny dvor okrem toho skúmal argumentáciu odvolateľov týkajúcu sa štvrtého spôsobu odôvodnenia predloženého subsidiárne Komisiou na účely preukázania selektívnosti dotknutých ZDS, podľa ktorého selektívna výhoda vyplývala z toho, že luxemburské daňové orgány neuplatnili článok 6 zákona o daňovej úprave²⁶⁸ týkajúceho sa zneužitia práva. V tejto súvislosti odvolatelia spochybňujú analýzu Všeobecného súdu, podľa ktorej Komisia mohla preukázať selektívnu povahu ZDS vzhľadom na uvedený článok bez toho, aby zohľadnila vnútroštátnu správnu prax týkajúcu sa tohto ustanovenia z dôvodu, že táto prax nevyvolala výkladové ťažkosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že kvalifikácia daňového opatrenia ako „selektívneho“ predpokladá nielen znalosť obsahu relevantných právnych predpisov, ale aj preskúmanie dosahu týchto pravidiel založené okrem iného na správnej a súdnej praxi dotknutého členského štátu. Okrem toho zdôraznil, že článok 6 zákona o daňovej úprave týkajúci sa zneužitia práva má svojou povahou osobitne vysoký stupeň všeobecnosti. Rozhodnutie ustanoviť takéto ustanovenie a definovať spôsoby, akými ho majú daňové orgány uplatňovať, patrí do vlastných právomocí členských štátov v oblasti priamych daní v oblastiach, ktoré neboli predmetom harmonizácie v práve Únie, a teda do ich daňovej autonómie.

Za týchto podmienok Komisia môže dospieť k záveru, že opomenutie daňových orgánov uplatniť článok 6 zákona o daňovej úprave s cieľom odmietnuť daňové zaobchádzanie požadované daňovníkom v žiadosti o ZDS, viedlo k poskytnutiu selektívnej výhody len vtedy, ak sa toto opomenutie odchyľuje od vnútroštátnej judikatúry alebo správnej praxe týkajúcej sa tohto ustanovenia. V opačnom prípade by totiž Komisia mohla sama definovať, čo predstavuje alebo nepredstavuje správne uplatnenie takéhoto ustanovenia, čo by prekračovalo medze právomocí, ktoré sú jej zverené Zmluvami v oblasti kontroly štátnej pomoci.

Súdny dvor preto usúdil, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia aj keď konštatoval, že sa nevyžadovalo, aby Komisia zohľadnila správnu prax luxemburských daňových orgánov týkajúcu sa článku 6 zákona o daňovej úprave z dôvodu, že toto ustanovenie nevyvolalo žiadne výkladové ťažkosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené Súdny dvor zrušil rozsudok napadnutý odvolaním. Keďže Súdny dvor sa okrem toho domnieval, že stav konania dovoľuje rozhodnúť vo veci, ďalej sám preskúmal žaloby o neplatnosť sporného rozhodnutia, ktoré podalo Luxemburské veľkovojsvodstvo a spoločnosti skupiny Engie.

Títo účastníci konania na podporu svojich žalôb o neplatnosť v podstate spochybňujú štyri spôsoby odôvodnenia, o ktoré sa Komisia opierala pri preukazovaní selektívnosti dotknutých ZDS.

²⁶⁸ Steueranpassungsgesetz (zákon o daňovej úprave) zo 16. októbra 1934 (*Mémorial A* 1934, s. 9001).

Pokiaľ ide o druhý spôsob odôvodnenia uvádzaný Komisiou, podľa ktorého oslobodenie príjmov zodpovedajúcich prirážkam z úveru ZORA poskytnuté na základe ZDS na úrovni holdingových spoločností, sa odchyľuje od „bežného“ uplatnenia článkov 164 a 166 LIR, Súdny dvor na jednej strane zdôraznil, že z jeho analýzy odvolacích dôvodov vyplýva, že posúdenie Všeobecného súdu je poznačené skreslením skutkových okolností. Na druhej strane Súdny dvor potvrdil, že Komisia sa v spornom rozhodnutí odchyľila od výkladu článkov 164 a 166 LIR poskytnutého Luxemburským veľkovojsvodstvom bez toho, aby preukázala, že tento výklad je nezlučiteľný so znením uvedených ustanovení alebo že v luxemburskej judikatúre alebo správnej praxi prevládal iný výklad, čo predstavuje nesprávne právne posúdenie.

Súdny dvor po tom, čo konštatoval, že z jeho analýzy odvolacích dôvodov vyplýva, že štvrtý spôsob odôvodnenia je tiež z právneho hľadiska nesprávny, preskúmal odvolacie dôvody týkajúce sa prvého a tretieho spôsobu odôvodnenia, v ktorých Komisia na účely preukázania selektívnosti ZDS vychádzala zo širšieho referenčného rámca luxemburského systému zdaňovania spoločností.

V tejto súvislosti Súdny dvor najmä uviedol, že referenčný systém alebo „bežný“ systém zdaňovania musí zahŕňať ustanovenia upravujúce oslobodenia, ktoré vnútroštátna daňová správa považovala za uplatniteľné v tomto prípade, pokiaľ tieto ustanovenia, tak ako v tomto prípade, samy osebe nepriznávajú selektívnu výhodu v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. V takom prípade vzhľadom na vlastné právomoci členských štátov v oblasti priamych daní a vzhľadom na ich daňovú autonómiu, Komisia nemôže stanoviť odchýlku od referenčného rámca tak, že sa obmedzí na konštatovanie, že opatrenie sa odchyľuje od všeobecného cieľa zdanenia všetkých spoločností rezidentov dotknutého členského štátu bez toho, aby zohľadnila ustanovenia vnútroštátneho práva spresňujúce spôsoby realizácie uvedeného cieľa. V tejto veci však Komisia nezahrnula článok 166 LIR do rozšíreného referenčného rámca luxemburského systému zdaňovania spoločností, hoci toto ustanovenie predstavuje právny základ dotknutých ZDS. Súdny dvor tak dospel k záveru, že toto pochybenie nevyhnutne spôsobilo vadu celej analýzy selektívnosti vykonanej Komisiou na základe rozšíreného referenčného rámca luxemburského systému zdaňovania spoločností.

Vzhľadom na vyššie uvedené Súdny dvor vyhovel žalobným dôvodom neplatnosti sporného rozhodnutia založeným na nesprávnom posúdení a nesprávnom právnom posúdení pri identifikácii selektívnej výhody a v dôsledku toho zrušil toto rozhodnutie.

Rozsudok zo 14. decembra 2023 (veľká komora), Komisia/Amazon.com a i. (C-457/21 P, [EU:C:2023:985](#))

„Odvolanie – Štátna pomoc – Článok 107 ods. 1 ZFEÚ – Záväzné daňové stanovisko prijaté členským štátom – Pomoc vyhlásená za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Pojem ‚výhoda‘ – Určenie referenčného rámca – ‚Bežné‘ zdanenie podľa vnútroštátneho práva – Princíp nezávislého vzťahu – Preskúmanie Súdného dvora týkajúce sa výkladu a uplatnenia vnútroštátneho práva Všeobecným súdom“

Od roku 2006 vykonávala skupina Amazon svoje obchodné činnosti v Európe prostredníctvom dvoch spoločností so sídlom v Luxemburskom veľkovojsvodstve, a to jednak spoločnosti Amazon Europe Holding Technologies SCS (ďalej len „LuxSCS“) a jednak spoločnosti Amazon EU Sàrl (ďalej len „LuxOpCo“), dcérskej spoločnosti, ktorá je v úplnom vlastníctve spoločnosti LuxSCS.

V tomto kontexte získala LuxSCS na základe rôznych zmlúv uzavretých s americkými subjektmi skupiny Amazon právo využívať niektoré práva duševného vlastníctva týkajúce sa predovšetkým technológie, zákazníckych údajov a ochranných známk uvedených skupiny, ako aj právo udeľovať k uvedenému nehmotnému majetku sublicencie. V tejto súvislosti LuxSCS uzavrela okrem iného licenčnú zmluvu so spoločnosťou LuxOpCo, ktorá je hlavným prevádzkovateľom obchodných činností

skupiny Amazon v Európe. Podľa tejto zmluvy sa LuxOpCo zaviazala platiť spoločnosti LuxSCS licenčný poplatok ako protihodnotu za užívanie nehmotného majetku.

V roku 2014 prešla skupina Amazon druhou reštrukturalizáciou a zmluvné dojednania existujúce medzi LuxSCS a LuxOpCo sa už neuplatňovali.

Pri príprave reštrukturalizácie v roku 2006 luxemburské daňové orgány poskytli skupine Amazon na základe jej žiadosti záväzné daňové stanovisko („tax ruling“, ďalej len „ZDS“) s ohľadom na zaobchádzanie so spoločnosťami LuxOpCo a LuxSCS na účely luxemburskej dane z príjmov právnických osôb. Toto ZDS potvrdilo, že LuxSCS nepodliehala z dôvodu svojej právnej formy luxemburskej dani z príjmov právnických osôb, a ďalej schválilo metódu výpočtu výšky ročného licenčného poplatku, ktorý mala LuxOpCo platiť spoločnosti LuxSCS podľa už uvedenej licenčnej zmluvy.

Rozhodnutím zo 4. októbra 2017²⁶⁹ (ďalej len „sporné rozhodnutie“) Európska komisia konštatovala, že toto ZDS, ako aj jeho ročné vykonávanie od roku 2006 do roku 2014, predstavuje pomoc skupine Amazon, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ZFEÚ. V tejto súvislosti sa Komisia najmä domnievala, že metóda výpočtu výšky ročného licenčného poplatku, ktorý mala LuxOpCo platiť spoločnosti LuxSCS, ako bola schválená v ZDS, neumožňovala dospieť k nezávislému trhového výsledku. Podľa Komisie bol ročný licenčný poplatok vypočítaný na základe tejto metódy príliš vysoký, čo umelo znížilo daňový základ spoločnosti LuxOpCo.

Všeobecný súd, na ktorý boli Luxemburským veľkovojsvodstvom a skupinou Amazon podané dve žaloby o neplatnosť proti spornému rozhodnutiu, toto rozhodnutie rozsudkom z 12. mája 2021²⁷⁰ zrušil v podstate z dôvodu, že sa Komisii nepodarilo preukázať existenciu výhody v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Odvolanie podané Komisiou Súdny dvor zamietol, pričom na základe nahradenia odôvodnenia a v nadväznosti na svoj rozsudok *Fiat Chrysler Finance Europe/Komisia*²⁷¹ rozhodol, že Komisia sa tým, že v spornom rozhodnutí uplatnila princíp nezávislého vzťahu, hoci tento princíp nebol v čase prijatia ZDS začlenený do luxemburského daňového práva, dopustila pochybenia, ktoré postihuje celé jej odôvodnenie týkajúce sa existencie selektívnej výhody, a to pochybenia pri identifikácii referenčného rámca, z hľadiska ktorého sa malo posudzovať toto ZDS.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor vyhlásil za prípustné odvolacie dôvody, ktoré spochybňujú výklad a uplatnenie princípu nezávislého vzťahu Všeobecným súdom na podporu jeho záveru, že Komisii sa nepodarilo preukázať existenciu výhody v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Keďže Komisia zahrnula princíp nezávislého vzťahu do referenčného rámca použitého na účely preskúmania existencie selektívnej výhody, Súdny dvor uviedol, že otázka, či Všeobecný súd v rozsudku napadnutom odvolaním primerane vymedzil relevantný referenčný systém a v širšom

²⁶⁹ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/859 zo 4. októbra 2017 o štátnej pomoci SA.38944 (2014/C) (ex 2014/NN), ktorú poskytlo Luxembursko spoločnosti Amazon (Ú. v. EÚ L 153, 2018, s. 1).

²⁷⁰ Rozsudok z 12. mája 2021, *Luxembursko a Amazon/Komisia* (T-816/17 a T-318/18, [EÚ:T:2021:252](#)).

²⁷¹ Rozsudok z 8. novembra 2022, *Fiat Chrysler Finance Europe/Komisia* (C-885/19 P a C-898/19 P, [EÚ:C:2022:859](#), ďalej len „rozsudok Fiat“).

zmysle správne vyložil a uplatnil ustanovenia, ktoré ho tvoria, je právnou otázkou, ktorá môže byť predmetom preskúmania Súdnym dvorom v štádiu odvolania.

Z toho vyplýva, že tvrdenia Komisie, ktoré majú spochybniť výklad a uplatnenie princípu nezávislého vzťahu Všeobecným súdom na účely rozhodnutia, že referenčný systém použitý v spornom rozhodnutí bol nesprávny, a preto nebola preukázaná existencia výhody v prospech skupiny Amazon, sú prípustné.

Pokiaľ ide o vec samu, Súdny dvor v druhom rade pripomenul, že pri súčasnom stave práva Únie možno princíp nezávislého vzťahu uplatniť na účely preskúmania opatrení daňovej povahy v rámci článku 107 ods. 1 ZFEÚ len vtedy, ak je uznaný dotknutým vnútroštátnym právom a v súlade s podmienkami, ktoré sú v ňom stanovené. Všeobecný súd sa tak dopustil nesprávneho právneho posúdenia, tým že konštatoval, že Komisia mohla v rámci vykonávania článku 107 ods. 1 ZFEÚ vo všeobecnosti uplatniť princíp nezávislého vzťahu bez toho, aby spresnil, že táto inštitúcia bola predtým povinná ubezpečiť sa, že tento princíp bol začlenený do luxemburského daňového práva, a že naň bolo v tomto práve ako na taký výslovne odkázané.

Všeobecný súd sa navyše tým, že odkázal na „určitý praktický význam“, ktorý majú usmernenia Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pri posudzovaní dodržiavania princípu nezávislého vzťahu, hoci tieto usmernenia nie sú záväzné pre členské štáty OECD, dopustil ďalšieho nesprávneho právneho posúdenia, keďže považoval uplatniteľnosť uvedených usmernení za preukázanú bez toho, aby overil, či Komisia zabezpečila, že luxemburské daňové právo na ne výslovne odkazuje.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že analýza, ktorú vykonal Všeobecný súd, pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa existencie selektívnej výhody v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, je poznačená právnou vadou, keďže spočíva na nesprávnom určení relevantného referenčného systému.

V treťom rade však Súdny dvor rozhodol o zamietnutí odvolania v celom rozsahu, a to nahradením odôvodnenia.

Súdny dvor v tejto súvislosti po prvé konštatoval, že na účely preukázania existencie výhody v prospech skupiny Amazon Komisia uplatnila princíp nezávislého vzťahu, ako keby bol ako taký uznaný v práve Únie, hoci z rozsudku Fiat vyplýva, že pri súčasnom stave práva Únie neexistuje autonómny princíp nezávislého vzťahu, ktorý by sa uplatňoval nezávisle od jeho začlenenia do vnútroštátneho práva.

Po druhé sa Komisia domnievala, že luxemburský zákon o dani z príjmov luxemburská daňová správa vykladá v tom zmysle, že zakotvuje princíp nezávislého vzťahu v luxemburskom daňovom práve. Ako však vyplýva z rozsudku Fiat, iba začlenenie tohto princípu ako takého do vnútroštátneho práva, ktoré si vyžaduje minimálne to, aby vnútroštátne právo výslovne odkazovalo na uvedený princíp, by Komisii umožnilo uplatniť tento princíp v rámci posúdenia existencie selektívnej výhody v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Ako však Komisia sama uznala v spornom rozhodnutí, táto požiadavka nebola v čase prijatia predmetného DZS splnená, takže táto inštitúcia nemohla tento princíp uplatniť retroaktívne v uvedenom rozhodnutí.

Po tretie Súdny dvor uviedol, že Komisia tým, že v spornom rozhodnutí uplatnila usmernenia OECD o transferovom oceňovaní bez toho, aby preukázala, že boli úplne alebo čiastočne výslovne prebraté do luxemburského práva, porušila zákaz pripomenutý v rozsudku Fiat, zohľadniť pri preskúmaní existencie selektívnej daňovej výhody v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a na účely stanovenia daňového zaťaženia, ktoré má bežne znášať podnik, parametre a pravidlá, ktoré nepatria do dotknutého vnútroštátneho daňového systému, akými sú tieto usmernenia, pokiaľ na ne tento systém výslovne neodkazuje.

Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy Súdny dvor dospel k záveru, že Všeobecný súd správne konštatoval, že Komisia nepreukázala existenciu výhody v prospech skupiny Amazon v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a v dôsledku toho zrušil sporné rozhodnutie. Zamietol teda odvolanie podané Komisiou v celom rozsahu.

IX. Daňové ustanovenia²⁷²

Rozsudok z 28. februára 2023 (veľká komora), Fenix International (C-695/20, [EU:C:2023:127](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vykonávacia právomoc Rady Európskej únie – Článok 291 ods. 2 ZFEÚ – Spoločný systém dane z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/ES – Články 28 a 397 – Zdaniteľná osoba, ktorá koná vo vlastnom mene, ale na účet inej osoby – Poskytovateľ elektronicky poskytovaných služieb – Vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 282/2011 – Článok 9a – Domnienka – Platnosť“

Fenix International Ltd (ďalej len „Fenix“), spoločnosť registrovaná na účely dane z pridanej hodnoty (DPH) v Spojenom kráľovstve, prevádzkuje na internete platformu sociálnej siete známu pod názvom Only Fans. Táto platforma je ponúkaná „používateľom“ z celého sveta, ktorí sú rozdelení na „tvorcov“ a „fanúšikov“. Každý tvorca má „profil“, na ktorý nahráva a zverejňuje obsah, ako sú fotografie, videá a správy, ku ktorému môžu mať fanúšikovia prístup prostredníctvom jednorazových platieb alebo mesačného predplatného. Fenix stanovuje minimálnu sumu, ktorá sa má zaplatiť tak v prípade predplatného, ako aj v prípade „dobrovoľného finančného príspevku“, ako aj všeobecné podmienky používania platformy. Okrem toho Fenix poskytuje prostriedky umožňujúce vykonávať finančné transakcie. Fenix je zodpovedná za výber a rozdelenie platieb od fanúšikov, pričom využíva služby poskytovateľa platobných služieb. Fenix vyberie 20 % z každej sumy vyplatenej tvorcovi a z nej uplatňuje DPH vo výške 20 %, ktorá je uvedená na faktúrach, ktoré vydáva. Všetky platby sa objavujú na bankovom výpise dotknutého fanúšika ako platby vykonané v prospech spoločnosti Fenix.

Platobným výmerom týkajúcim sa DPH, ktorá sa má zaplatiť za mesiace júl 2017 až január 2020, ako aj za apríl 2020, britská daňová správa požiadala Fenix o zaplatenie DPH z celej sumy prijatej od fanúšika a nielen z 20 % tejto sumy, ktorú dostala ako odmenu, keďže sa domnievala, že Fenix koná vo vlastnom mene.²⁷³

Fenix podala žalobu na vnútroštátny súd,²⁷⁴ v ktorej napadla platnosť právneho základu daňových výmerov²⁷⁵, ako aj ich príslušnú výšku. Fenix na podporu svojej žaloby uviedla, že prijatím napadnutého ustanovenia Rada Európskej únie prekročila hranice vykonávacích právomocí, ktoré sú

²⁷² Rozsudok z 24. júla 2023 (veľká komora), *Lin* (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#)) je potrebné tiež uviesť v rámci tohto oddielu. Tento rozsudok je uvedený v oddiele I.2 „Zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov“.

²⁷³ V súlade s článkom 9a ods. 1 prvým pododsekom vykonávacieho nariadenia Rady (EÚ) č. 282/2011 z 15. marca 2011, ktorým sa ustanovujú vykonávacie opatrenia smernice 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 77, 2011, s. 1), zmenenej vykonávacím nariadením Rady (EÚ) č. 1042/2013 zo 7. októbra 2013 (Ú. v. EÚ L 284, 2013, s. 1), sa o zdaniteľnej osobe, ktorá sa podieľa na poskytovaní služieb poskytovaných elektronicky prostredníctvom telekomunikačnej siete, rozhrania alebo portálu, ako je napríklad trh pre aplikácie, „predpokladá, že koná vo vlastnom mene, ale na účet poskytovateľa týchto služieb, s výnimkou prípadu, keď je daný poskytovateľ služby výslovne označený uvedenou zdaniteľnou osobou za dodávateľa a uvedie sa to v zmluvných dojednaniach medzi zmluvnými stranami“. Druhý pododsek tohto ustanovenia stanovuje dve podmienky, ktoré musia byť splnené „aby sa poskytovateľ elektronicky poskytovaných služieb mohol považovať za výslovne označeného zdaniteľnou osobou za dodávateľa týchto služieb“. Napokon podľa tretieho pododseku uvedeného ustanovenia „zdaniteľná osoba, ktorá v súvislosti s poskytovaním elektronických poskytovaných služieb schváli účtovanie poplatkov odberateľovi, schváli poskytovanie služieb alebo stanoví všeobecné pravidlá a podmienky poskytovania, nemôže výslovne uviesť ďalšiu osobu ako poskytovateľa uvedených služieb“.

²⁷⁴ First-tier Tribunal (Tax Chamber) [Prvostupňový súd (senát pre daňové spory), Spojené kráľovstvo].

²⁷⁵ Konkrétne článok 9a ods. 1 vykonávacieho nariadenia (EÚ) č. 282/2011 (ďalej len „napadnuté ustanovenie“).

jej zverené smernicou o DPH²⁷⁶. Napadnuté ustanovenie totiž ide nad rámec článku 28 smernice,²⁷⁷ ktorého má byť vykonávacím opatrením, keď stanovuje, že sa predpokladá, že mandátár, ktorý sa zúčastňuje na poskytovaní elektronicky poskytovaných služieb, prijal a poskytol uvedené služby, hoci totožnosť poskytovateľa je známa. Podstatným spôsobom mení zodpovednosť mandátára v oblasti DPH tým, že prenesie daňové zaťaženie na platformy prevádzkované na internete, keďže sa v praxi zdá nemožné vyvrátiť stanovenú domnienku.

Na otázku vnútroštátneho súdu týkajúcu sa platnosti napadnutého ustanovenia²⁷⁸ v rozsahu, v akom Rada prekročila vykonávacie právomoci, ktoré má na základe Zmluvy o FEÚ a smernice o DPH, Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vo svojom rozsudku konštatoval, že preskúmaním tohto ustanovenia nebola zistená žiadna skutočnosť, ktorá by mohla ovplyvniť platnosť tohto ustanovenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor v prvom rade uviedol, že hoci vykonanie právne záväzných aktov Únie prináleží členským štátom,²⁷⁹ vykonávacie právomoci môžu byť v osobitných, náležite odôvodnených prípadoch a v prípadoch osobitne ustanovených Zmluvou o EÚ zverené Rade na základe článku 291 ods. 2 ZFEÚ. Pokiaľ ide o smernicu o DPH, Rada je oprávnená jednomyseľne na návrh Komisie prijať opatrenia potrebné na jej vykonanie. Toto oprávnenie Rady je vysvetlené a odôvodnené jednak potrebou, aby boli opatrenia na vykonanie tejto smernice jednotné, a jednak vôľou vyhradiť Rade právomoc prijať takéto vykonávacie opatrenia z dôvodu niekedy nezanedbateľného vplyvu, ktorý môžu mať tieto opatrenia na rozpočty členských štátov. Medzi opatreniami prijatými Radou na základe uvedeného oprávnenia sa nachádza napadnuté ustanovenie, ktorého cieľom je zabezpečiť jednotné uplatňovanie článku 28 uvedenej smernice.

V druhom rade, pokiaľ ide o hranice vykonávacích právomocí uvedených v článku 291 ods. 2 ZFEÚ, Súdny dvor pripomenul, že ustanovenia, ktoré stanovujú podstatné prvky základnej právnej úpravy, nemôžu byť prijaté ani vo vykonávacích aktoch, ani v delegovaných aktoch, ale sa musia prijať v súlade s uplatniteľným legislatívnym postupom, teda, pokiaľ ide o smernicu o DPH, mimoriadnym postupom zavedeným v článku 113 ZFEÚ.²⁸⁰

Okrem toho Súdny dvor spresnil, že úvahy vyplývajúce z jeho judikatúry týkajúce sa hraníc vykonávacích právomocí Komisie, platia aj vtedy, keď sú tieto právomoci podľa článku 291 ods. 2 ZFEÚ zverené Rade. Na jednej strane totiž toto ustanovenie tým, že odkazuje tak na Komisiu, ako aj na Radu, nijako nerozlišuje povahu a rozsah vykonávacích právomocí v závislosti od inštitúcie, ktorej sú

²⁷⁶ Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1) (ďalej len „smernica o DPH“). Jej článok 397 stanovuje, že „Rada jednomyseľne na návrh Komisie prijíma opatrenia potrebné na vykonávanie tejto smernice“.

²⁷⁷ Podľa článku 28 smernice o DPH ak sa zdaniteľná osoba, ktorá koná vo vlastnom mene, ale na účet inej osoby, podieľa na poskytovaní služieb, predpokladá sa, že sama uvedené služby prijala aj poskytla.

²⁷⁸ Súdny dvor má právomoc rozhodovať v prejudiciálnom konaní o návrhoch súdov Spojeného kráľovstva predložených pred skončením prechodného obdobia definovaného dohodou o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7), t. j. pred 31. decembrom 2020.

²⁷⁹ Článok 291 ods. 1 ZFEÚ.

²⁸⁰ Článok 113 ZFEÚ stanovuje, že „Rada jednomyseľne v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom po porade s Európskym parlamentom a Hospodárskym a sociálnym výborom prijme pravidlá na zosúladovanie právnych predpisov týkajúcich sa dane z obratu, spotrebných daní a iných foriem nepriameho zdaňovania, aby sa tým zabezpečilo vytvorenie a fungovanie vnútorného trhu a zabránilo narušovaniu hospodárskej súťaže.“

zverené. Na druhej strane zo systematiky článkov 290 a 291 ZFEÚ vyplýva, že výkon vykonávacích právomocí Radou sa nemôže riadiť odlišnými podmienkami, než sú podmienky, ktoré má Komisia, keď má vykonávať svoju vykonávaciu právomoc.

Vykonávacie právomoci zverené Rade teda zahŕňajú právomoc prijímať opatrenia, ktoré sú potrebné alebo užitočné pre jednotné vykonávanie ustanovení legislatívneho aktu, na základe ktorého boli prijaté a ktoré sa obmedzujú na spresnenie jeho obsahu pri dodržaní podstatných všeobecných cieľov sledovaných týmto aktom bez toho, aby ho menili alebo dopĺňali, a to v jeho podstatných alebo nepodstatných prvkoch. Osobitne je potrebné konštatovať, že vykonávacie opatrenie sa obmedzuje na spresnenie ustanovení dotknutého legislatívneho aktu, keď vo všeobecnosti alebo v určitých osobitných prípadoch smeruje výlučne k objasneniu rozsahu týchto ustanovení alebo k určeniu spôsobov ich uplatňovania, avšak pod podmienkou, že týmto opatrením sa vyhne akémukoľvek rozporu s cieľmi uvedených ustanovení a nijakým spôsobom sa nemení normatívny obsah tohto aktu alebo jeho pôsobnosť.

Preto s cieľom určiť, či Rada prijatím napadnutého ustanovenia dodržala hranice vykonávacích právomocí, ktoré jej boli zverené, Súdny dvor overil, či sa toto ustanovenie obmedzuje na spresnenie obsahu článku 28 smernice o DPH, ktorý vykonáva, čo znamená preskúmať, či rešpektuje podstatné všeobecné ciele tejto smernice, či je potrebné alebo užitočné na uľahčenie jednotného vykonávania tohto článku 28 a či ho nedopĺňa ani nijakým spôsobom nemení.

V tejto súvislosti Súdny dvor najprv konštatoval, že napadnuté ustanovenie rešpektuje podstatné všeobecné ciele smernice o DPH a jej článku 28. Cieľom napadnutého ustanovenia je totiž zabezpečiť jednotné uplatňovanie súčasného systému DPH, najmä pokiaľ ide o zdanenie služieb poskytovaných elektronicky nezdaniteľnej osobe²⁸¹, a domnienky stanovenej v článku 28 smernice o DPH, podľa ktorej sa zdaniteľná osoba, ktorá v rámci poskytovania služieb koná vo vlastnom mene, ale na účet inej osoby, považuje za poskytovateľa týchto služieb.

Súdny dvor ďalej dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie je užitočné, ba dokonca nevyhnutné na jednotné vykonanie smernice o DPH vzhľadom na záujem zabezpečiť právnu istotu pre poskytovateľov služieb a zabrániť dvojitému zdaneniu alebo nezdaneniu, ktoré by vyplývalo z rozdielnych vykonávacích opatrení medzi členskými štátmi.

Súdny dvor napokon skúmal, či napadnuté ustanovenie rešpektuje zákaz dopĺňať alebo meniť obsah článku 28 smernice o DPH. V tejto súvislosti konštatoval, že zo smernice o DPH vôbec nevyplýva, že by sa normotvorca Únie vzdal toho, aby prípadne zverením vykonávacích právomocí Rade zabezpečil jednotné uplatňovanie podmienok uvedených v tomto článku 28, najmä podmienky, podľa ktorej na to, aby sa zdaniteľná osoba, ktorá sa podieľa na poskytovaní služieb, mohla považovať za osobu poskytujúcu službu, musí konať vo vlastnom mene, ale na účet inej osoby. Presnejšie, napadnuté ustanovenie nemožno považovať za ustanovenie, ktoré dopĺňa alebo mení obsah článku 28 smernice o DPH, a najmä domnienku stanovenú v tomto článku, ale predstavuje len spresnenie tohto obsahu v osobitnom kontexte služieb poskytovaných elektronicky prostredníctvom telekomunikačnej siete, rozhrania alebo portálu, ako je napr. trh pre aplikácie. Konkrétne toto ustanovenie plne zohľadňuje hospodársku a obchodnú realitu transakcií ako základné kritérium na uplatnenie spoločného systému DPH. Súdny dvor z toho vyvodil záver, že Rada tým, že prijala napadnuté rozhodnutie s cieľom zabezpečiť vykonanie článku 28 smernice o DPH za jednotných podmienok v Únii, neprekročila vykonávacie právomoci, ktoré jej boli zverené smernicou o DPH na základe článku 291 ods. 2 ZFEÚ.

²⁸¹ Ktoré sú od 1. januára 2015 zdaňované v členskom štáte, v ktorom je odberateľ usadený, v ktorom má trvalé bydlisko, alebo kde sa obvykle zdržiava bez ohľadu na to, kde je usadená zdaniteľná osoba poskytujúca tieto služby.

X. Aproximácia právnych predpisov

1. Duševné a priemyselné vlastníctvo

Rozsudok zo 16. februára 2023, Monz Handelsgesellschaft International (C-472/21, [EU:C:2023:105](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Duševné vlastníctvo – Dizajn – Smernica 98/71/ES – Článok 3 ods. 3 a 4 – Podmienky na získanie ochrany pre súčasť zloženého výrobku – Pojmy ‚viditeľnosť‘ a ‚bežné používanie‘ – Viditeľnosť súčasti zloženého výrobku pri bežnom používaní tohto výrobku konečným spotrebiteľom“

Monz, spoločnosť založená podľa nemeckého práva, je majiteľkou dizajnu, ktorý predstavuje spodnú časť sedla na bicykel alebo motocykel, a od roku 2011 je zapísaný na Deutsches Patent und Markenamt (Nemecký úrad pre patenty a ochranné známky, Nemecko, ďalej len „DPMA“).

Büchel, spoločnosť založená podľa nemeckého práva, podala 27. júla 2016 na DPMA návrh na výmaz uvedeného dizajnu s odôvodnením, že nespĺňa podmienky na právnu ochranu dizajnov.²⁸² Tento dizajn použitý na sedlo bicykla, ktoré je súčasťou zloženého výrobku, akým je bicykel alebo motocykel, totiž podľa nej nie je viditeľný pri bežnom používaní tohto výrobku.

DPMA návrh na výmaz zamietol, pričom konštatoval, že v prípade sporného dizajnu neexistovali nijaké dôvody vylúčenia právnej ochrany vzťahujúcej sa na dizajny. Tento úrad konštatoval, že súčasť, na ktorú sa uvedený dizajn aplikoval, zostáva viditeľná v prípade bežného používania tohto zloženého výrobku, čo sa vzťahuje aj na rozobratie a opätovné zostavenie sedla, ktoré neslúži na údržbu, servis alebo opravné práce.

Na základe sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu na Bundespatentgericht (Spolkový patentový súd, Nemecko), vyhlásil tento súd výmaz dizajnu z dôvodu, že nespĺňal požiadavky novosti a osobitého charakteru. Uvedený súd konštatoval, že súčasť, ktorá je viditeľná len pri jej oddelení od zloženého výrobku, nespĺňa podmienku viditeľnosti, a preto sa na ňu nemôže vzťahovať uvedená právna ochrana. Okrem toho tento súd usúdil, že za bežné používanie možno považovať len jazdu na bicykli alebo nasadenie a zosadenie z bicykla, pričom v rámci takýchto použití nie je spodná časť sedla viditeľná.

Práve v tomto kontexte sa Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku podanom spoločnosťou Monz, pýtal Súdneho dvora, či sa požiadavka viditeľnosti dizajnu aplikovaného na výrobok, ktorý je súčasťou zloženého výrobku alebo je do neho začlenený, musí posudzovať podľa určitých podmienok používania zloženého výrobku, alebo naopak len vzhľadom na objektívnu možnosť rozpoznať dizajn aplikovaný na súčasť zloženého výrobku. Okrem toho sa tento súd v podstate pýtal, podľa akých relevantných kritérií sa má posúdiť, či je používanie zloženého výrobku konečným spotrebiteľom bežné.

²⁸² V zmysle § 4 Gesetz über den rechtlichen Schutz von Design (zákon o ochrane dizajnov) z 24. februára 2014 (BGBl. 2014 I, s. 122), ktorým sa preberá smernica 98/71/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 1998 o právnej ochrane dizajnov (Ú. v. ES L 289, 1998, s. 28; Mim. vyd. 13/021, s. 120).

Súdny dvor vo svojom rozsudku v prejudiciálnom konaní spresnil jednak požiadavku viditeľnosti, ktorá je predpokladom toho, aby sa na dizajn aplikovaný na výrobok alebo začlenený do výrobku, ktorý je súčasťou zloženého výrobku, mohla vzťahovať právna ochrana dizajnov, a jednak kritériá, ktoré charakterizujú pojem „bežné používanie“ tohto výrobku v zmysle článku 3 ods. 3 a 4 smernice 98/71.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade sa Súdny dvor zamerlal na otázku viditeľnosti súčasti po jej začlenení do zloženého výrobku. Na úvod pripomenul, že článok 3 ods. 3 smernice 98/71 stanovuje osobitné pravidlo týkajúce sa špecificky dizajnu aplikovaného na výrobok alebo začleneného do výrobku, ktorý predstavuje súčasť zloženého výrobku. V tejto súvislosti zdôraznil, že predmetom právnej ochrany dizajnov je vonkajšia úprava výrobku alebo časti výrobku.

Pokiaľ ide o požiadavky, ktoré musia byť splnené na to, aby vonkajšia úprava súčasti zloženého výrobku mohla byť chránená ako dizajn, Súdny dvor odkazuje na svoju skoršiu judikatúru, v zmysle ktorej musí byť táto súčasť viditeľná a vymedzená znakmi, ktoré predstavujú jej osobitnú vonkajšiu úpravu, čo predpokladá, že táto súčasť nemôže úplne splyvať s dojemom vyvolávaným celým výrobkom. Súdny dvor zdôraznil, že uvedená judikatúra, ktorá spadá do rámca ochrany dizajnov stanovenej nariadením č. 6/2002²⁸³, sa tiež uplatňuje na systém ochrany dizajnov podľa smernice 98/71.

Súčasť však po začlenení do zloženého výrobku musí zostať viditeľná počas bežného používania tohto výrobku, aby sa na ňu mohla vzťahovať právna ochrana dizajnov. To znamená, že abstraktné posúdenie viditeľnosti súčasti začlenenej do zloženého výrobku bez ohľadu na konkrétne použitie tohto výrobku nestačí na to, aby sa na takúto súčasť mohla vzťahovať právna ochrana. Článok 3 ods. 3 smernice 98/71 však nevyžaduje, aby súčasť, ktorá je začlenená do zloženého výrobku, zostala viditeľná celá a po celý čas používania uvedeného výrobku.

Viditeľnosť súčasti začlenenej do zloženého výrobku sa preto nemusí posudzovať výlučne z hľadiska konečného spotrebiteľa tohto výrobku, ale aj z hľadiska vonkajšieho pozorovateľa.

V druhom rade Súdny dvor preskúmal pojem „bežné používanie“ takého výrobku konečným spotrebiteľom podľa článku 3 ods. 4 smernice 98/71. Pokiaľ ide po prvé o otázku, či bežné používanie zloženého výrobku zodpovedá použitiu zamýšľanému výrobcom súčasti, použitiu zamýšľanému výrobcom zloženého výrobku alebo bežnému používaniu tohto výrobku konečným spotrebiteľom, Súdny dvor konštatoval, že toto ustanovenie sa vzťahuje na bežné používanie zloženého výrobku konečným spotrebiteľom.

Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že bežné alebo zvyčajné používanie zloženého výrobku konečným spotrebiteľom vo všeobecnosti zodpovedá použitiu, ktoré je v súlade s účelom tohto výrobku zamýšľaným jeho výrobcom alebo dizajnérom. Normotvorca Únie však mal v úmysle zamerať sa na zvyčajné používanie zloženého výrobku konečným spotrebiteľom, aby sa vylúčilo jeho používanie v iných štádiách obchodovania a aby sa tak zabránilo obchádzaniu podmienky viditeľnosti. Posúdenie bežného používania zloženého výrobku preto nemôže byť založené výlučne na zámere výrobcu súčasti alebo zloženého výrobku.

Pokiaľ ide po druhé o otázku, aké použitie zloženého výrobku konečným spotrebiteľom predstavuje „bežné používanie“ v zmysle článku 3 ods. 4 smernice 98/71, Súdny dvor konštatoval, že toto

²⁸³ Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva (Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142).

ustanovenie nespresňuje, na aký druh použitia takéhoto výrobku sa tento pojem vzťahuje, a iba všeobecne odkazuje na použitie uvedeného výrobku konečným spotrebiteľom, čo svedčí v prospech rozšíreného výkladu tohto pojmu. Vzhľadom na to, že v praxi si používanie výrobku v rámci jeho základnej funkcie často vyžaduje rôzne úkony, ktoré môžu byť splnené pred alebo po tom, čo výrobok splnil svoju základnú funkciu, Súdny dvor v tejto súvislosti dospel k záveru, že za bežné používanie zloženého výrobku sa musia považovať všetky takéto úkony s výnimkou tých, ktoré sú výslovne vylúčené, a to úkony týkajúce sa údržby, servisu a opravných prác.

Pojem „bežné používanie“ sa preto musí vzťahovať na úkony, ktoré sa týkajú zvyčajného používania výrobku, ako aj na iné úkony, ktoré možno odôvodnene vykonať pri takomto používaní a sú obvyklé z pohľadu konečného spotrebiteľa, vrátane tých, ktoré možno vykonať pred alebo po tom, čo výrobok splnil svoju hlavnú funkciu, ako je skladovanie a preprava tohto výrobku.

Vzhľadom na uvedené úvahy Súdny dvor rozhodol, že požiadavka viditeľnosti dizajnu aplikovaného na výrobok alebo začleneného do výrobku, ktorý je súčasťou zloženého výrobku, sa musí posudzovať vzhľadom na bežné používanie zloženého výrobku, pričom po začlení dotknutej súčasti do uvedeného výrobku zostáva táto časť pri takomto používaní viditeľná. Na tento účel sa viditeľnosť súčasti zloženého výrobku počas jej bežného používania konečným spotrebiteľom musí posudzovať z pohľadu tohto spotrebiteľa, ako aj z pohľadu vonkajšieho pozorovateľa. Toto bežné používanie sa musí vzťahovať na úkony vykonané pri hlavnom používaní zloženého výrobku, ako aj na úkony, ktoré musí konečný spotrebiteľ zvyčajne v rámci takéhoto používania vykonávať, s výnimkou údržby, servisu a opravných prác.

2. Poistenie motorových vozidiel

Rozsudok z 12. októbra 2023, KBC Verzekeringen (C-286/22, [EU:C:2023:767](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel – Smernica 2009/103/ES – Článok 1 bod 1 – Pojem ‚vozidlo‘ – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca automatické odškodnenie niektorých účastníkov cestnej premávky poškodených dopravnými nehodami – Osoba, ktorá nevedie ‚motorové vozidlo‘ v zmysle tejto právnej úpravy – Pojem rovnocenný pojmu ‚vozidlo‘ v zmysle smernice 2009/103 – Bicykel vybavený elektromotorom, ktorý poskytuje pomoc pri bicyklovaní, s funkciou zrýchlenia, ktorá sa môže aktivovať až po použití svalovej sily“

Dňa 14. októbra 2017 bol BV (ďalej len „poškodený“), ktorý jazdil na bicykli s elektrickým pomocným pohonom na verejnej komunikácii, zachytený vozidlom, ktoré poistila KBC Verzekeringen NV (ďalej len „KBC“). Poškodený zomrel. Keďže táto nehoda sa považovala za „nehodu na ceste do práce“, P&V Verzekeringen CVBA (ďalej len „P&V“), poisťiteľ zamestnávateľa poškodeného v oblasti poistenia pracovných úrazov, vyplatil náhradu škody a vstúpil tým do jeho práv a práv jeho právnych nástupcov.

P&V podala proti spoločnosti KBC žalobu s cieľom získať náhradu jej nákladov na základe vnútroštátnej právnej úpravy. V tomto prípade táto právna úprava stanovuje najmä povinnosť poisťovateľov zodpovednosti za škodu vodičov motorových vozidiel zapojených do dopravnej nehody nahradiť vo všetkých prípadoch škodu, ktorú utrpeli poškodení pri tejto nehode, ak sa títo poškodení považujú za „slabých účastníkov cestnej premávky“, pričom táto kvalifikácia závisí od toho, či poškodený bol alebo nebol v čase tejto nehody vodičom „motorového vozidla“. KBC podala protinávrh

smerujúci k tomu, aby P&V vrátila peňažnú sumu, ktorá bola údajne vyplatená neoprávnene. P&V na svoju obranu tvrdila, že poškodeného nebolo možné považovať za vodiča motorového vozidla.

Hof van Cassatie (Kasačný súd, Belgicko), na ktorý podala KBC kasačný opravný prostriedok, položil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu pojmu „vozidlo“ v zmysle článku 1 bodu 1 smernice 2009/103²⁸⁴.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že tento pojem sa nevzťahuje na bicykel vybavený elektrickým motorom, ktorý poskytuje výpomoc len pri bicyklovaní a má funkciu zrýchlenia bez použitia pedálov až na rýchlosť 20 km/h, ktorú možno aktivovať až po použití svalovej sily.

Posúdenie Súdny dvorom

Súdny dvor v prvom rade uviedol, že zo znenia článku 1 bodu 1 smernice 2009/103 vyplýva, že pod pojem „vozidlo“ v zmysle tohto ustanovenia patria len vozidlá určené na pohyb po pevnine, ktoré môžu byť poháňané mechanickým pohonom, s výnimkou vozidiel, ktoré sa pohybujú po koľajniciach. Toto znenie však samo osebe neumožňuje určiť, či takýto mechanický pohon musí zohrávať výlučnú úlohu pri pohone dotknutého vozidla.

Súdny dvor ďalej na jednej strane pripomenul, že podľa odôvodnenia 2 smernice 2009/103 povinnosť „poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“ odkazuje na „poistenie motorových vozidiel“ a že tento výraz sa tradične vzťahuje na poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou takých strojov, ako sú motocykle, automobily a nákladné automobily, ktoré sú okrem prípadov, keď sú mimo prevádzky, poháňané výlučne mechanickým pohonom.

Na druhej strane článok 13 smernice 2009/103²⁸⁵ spresnil, že každý členský štát prijme všetky vhodné opatrenia, aby sa pokiaľ ide o nároky tretích osôb poškodených nehodou, považovali za neplatné všetky právne predpisy alebo zmluvné ustanovenia obsiahnuté v poistnej zmluve, ktoré vylučujú z poistenia používanie alebo riadenie vozidiel osobami, ktoré nevlastnia preukaz umožňujúci im viesť príslušné vozidlo. Zo smernice 2006/126²⁸⁶ pritom vyplýva, že v zásade vnútroštátnemu vodičskému preukazu podlieha len vedenie vozidiel schopných jazdy vlastnou silou, s výnimkou vozidiel, ktoré sa pohybujú na koľajniciach.

Napokon, pokiaľ ide o ciele sledované smernicou 2009/103, Súdny dvor zdôraznil, že táto smernica má zabezpečiť porovnateľné zaobchádzanie s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených motorovými vozidlami bez ohľadu na to, kde na území Únie došlo k nehode, ako aj zabezpečiť ich ochranu.

Stroje, ktoré nie sú poháňané výlučne mechanickým pohonom a ktoré sa teda nemôžu pohybovať po pevnine bez použitia svalovej sily, ako je bicykel s elektrickým pomocným pohonom, ktorý môže zrýchliť bez použitia pedálov až na 20 km/h, sa nezdajú byť takej povahy, aby spôsobovali tretím osobám porovnateľné škody na zdraví alebo na majetku, pokiaľ ide o ich závažnosť alebo množstvo, ako tie, ktoré môžu spôsobiť motocykle, automobily, nákladné automobily alebo iné vozidlá

²⁸⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (Ú. v. EÚ L 263, 2009, s. 11).

²⁸⁵ Smernica 2009/103, článok 13 ods. 1 písm. b).

²⁸⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/126/ES z 20. decembra 2006 o vodičských preukazoch (Ú. v. EÚ L 403, 2006, s. 18), článok 4 ods. 1.

prevádzkované po pevnine, poháňané výlučne mechanickým pohonom. Tieto posledné uvedené vozidlá totiž môžu dosiahnuť podstatne vyššiu rýchlosť, než akú možno dosiahnuť takýmito strojmi, a ktoré sa v súčasnosti navyše používajú prevažne na účely premávky. Cieľ ochrany poškodených pri dopravných nehodách spôsobených motorovými vozidlami sledovaný smernicou 2009/103 teda nevyžaduje, aby takéto stroje patrili pod pojem „vozidlo“ v zmysle článku 1 bodu 1 tejto smernice.

3. Motorové vozidlá

**Rozsudok z 21. marca 2023 (veľká komora), Mercedes-Benz Group
(Zodpovednosť výrobcov vozidiel so zabudovanými rušiacimi zariadeniami)
(C-100/21, [EU:C:2023:229](#))**

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Typové schvaľovanie motorových vozidiel – Smernica 2007/46/ES – Článok 18 ods. 1 – Článok 26 ods. 1 – Článok 46 – Nariadenie (ES) č. 715/2007 – Článok 5 ods. 2 – Motorové vozidlá – Dieselový motor – Emisie znečisťujúcich látok – Ventil na recirkuláciu výfukových plynov (ventil EGR) – Zníženie emisií oxidov dusíka (NOx) obmedzené ‚teplotným oknom‘ – Rušiace zariadenie – Ochrana záujmov jednotlivého kupujúceho vozidla, ktoré je vybavené zakázaným rušiacim zariadením – Právo na náhradu škody voči výrobcovi motorových vozidiel z dôvodu mimozmluvnej zodpovednosti – Spôsob výpočtu náhrady škody – Zásada efektivity – Článok 267 ZFEÚ – Prípustnosť – Podanie návrhu na Súdny dvor samosudcom“

QB kúpil v roku 2014 od predajcu jazdené vozidlo značky Mercedes-Benz, model C 220 CDI, vybavené dieselovým motorom generácie Euro 5. Toto vozidlo, ktoré na trh uviedol výrobca automobilov, spoločnosť Mercedes-Benz Group AG (predtým Daimler AG), bolo po prvýkrát zapísané do evidencie v roku 2013. Uvedené vozidlo bolo vybavené programovým softvérom motora znižujúcim mieru recirkulácie výfukových plynov, ak sa vonkajšie teploty nachádzajú pod určitou hranicou, čo má za následok zvýšenie emisií (NOx). Táto recirkulácia je tak úplne účinná len vtedy, ak vonkajšia teplota neklesne pod túto hranicu.

QB podal na Landgericht Ravensburg (Krajinský súd Ravensburg, Nemecko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu, ktorou sa domáhal náhrady škody, ktorú mu spôsobila Mercedes-Benz Group tým, že predmetné vozidlo vybavila rušiacim zariadením zakázaným podľa nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.²⁸⁷

Treba pripomenúť, že cieľom tohto nariadenia je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a konkrétnejšie podstatne znížiť emisie NOx z vozidiel s dieselovým motorom, aby sa zvýšila kvalita ovzdušia a dodržali limitné hodnoty znečistenia.²⁸⁸ Toto ustanovenie definuje „rušiace zariadenie“ ako „konštrukčný prvok, ktorý sníma teplotu, rýchlosť vozidla, otáčky motora (RPM), zaradený prevodový stupeň, podtlak v sacom potrubí alebo akýkoľvek iný parameter na účely aktivácie, modulácie, zdržania alebo deaktivácie činnosti ktorejkoľvek časti systému regulácie emisií, pričom sa znižuje účinnosť systému regulácie emisií za podmienok, ktoré sa môžu odôvodnene

²⁸⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1), a presnejšie podľa článku 5 ods. 2 tohto nariadenia.

²⁸⁸ Odôvodnenia 1 a 6 nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.

očakávať pri bežnej prevádzke a používaní vozidla“²⁸⁹. Okrem toho smernica, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá, v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti sporu vo veci samej,²⁹⁰ obsahuje správne ustanovenia a všeobecné technické požiadavky na schválenie všetkých nových vozidiel, ktoré patria do jej pôsobnosti, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá na účely uľahčenia ich evidencie, predaja a uvedenia do prevádzky v premávke v rámci Únie.²⁹¹

Podľa nemeckej právnej úpravy výkon práva na náhradu škody jednotlivým kupujúcim motorového vozidla, ktoré nie je v súlade s právom Únie, predpokladá porušenie zákona určeného na ochranu iných osôb.²⁹² Vnútroštátny súd sa preto rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či ustanovenia rámcovej smernice,²⁹³ ktoré sú relevantné v tomto prípade, na jednej strane a nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel²⁹⁴ na druhej strane chránia okrem všeobecných záujmov aj osobitné záujmy jednotlivého kupujúceho motorového vozidla voči výrobcovi tohto vozidla, ak je toto vozidlo vybavené rušiacim zariadením zakázaným týmto nariadením. Okrem toho si kladie otázku, či v rámci náhrady škody spôsobenej kupujúcemu vozidla vybaveného zakázaným rušiacim zariadením bráni právo Únie tomu, aby sa výhoda vyplývajúca zo skutočného používania tohto vozidla započítala do vrátenia kúpnej ceny uvedeného vozidla, a ak nie, aby sa táto výhoda vypočítala na základe celkovej kúpnej ceny toho istého vozidla.

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore poskytol dôležité spresnenia v otázke práva na náhradu škody pre nadobúdateľov vozidiel, ktorých motory boli vybavené zakázaným rušiacim zariadením na zníženie účinnosti systému regulácie emisií znečisťujúcich látok NOx.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod Súdny dvor uviedol, že vnútroštátnemu súdu prináleží, aby vzhľadom na svoju judikatúru na jednej strane rozhodol, či softvér, ktorým je vybavené vozidlo kúpené QB, prípadne predstavuje „rušiacie zariadenie“ v zmysle nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.

Na druhej strane pripomenul, že zo zákazu používania rušiacich zariadení, ktoré znižujú účinnosť systémov regulácie emisií, existujú tri výnimky, z ktorých jediná relevantná v tejto veci sa týka prípadu, že „potreba takéhoto zariadenia je opodstatnená z dôvodu ochrany motora proti poškodeniu alebo havárii a bezpečnej prevádzky vozidla“²⁹⁵. Na to, aby bola odôvodnená, musí toto zariadenie presne zodpovedať potrebe zabrániť bezprostrednému riziku poškodenia motora, ktoré je takej závažnosti, že predstavuje konkrétne nebezpečenstvo pri prevádzke vozidla vybaveného uvedeným zariadením.

²⁸⁹ Článok 3 bod 10 nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.

²⁹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/46/ES z 5. septembra 2007, ktorou sa zriaďuje rámec pre typové schválenie motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá (Ú. v. EÚ L 263, 2007, s. 1), zmenená nariadením Komisie (ES) č. 385/2009 zo 7. mája 2009 (Ú. v. EÚ L 118, 2009, s. 13) (ďalej len „rámcová smernica“).

²⁹¹ Článok 1 rámcovej smernice.

²⁹² Ustanovenie § 823 ods. 2 Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník).

²⁹³ Konkrétne článok 18 ods. 1, článok 26 ods. 1 a článok 46 rámcovej smernice.

²⁹⁴ Konkrétne článok 5 ods. 2 písm. a) nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.

²⁹⁵ Výnimka, ktorá je uvedená v článku 5 ods. 2 písm. a) nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel.

Okrem toho rušiacie zariadenie, ktoré za podmienok bežnej prevádzky musí fungovať väčšinu roka, aby bol motor chránený pred poškodením alebo haváriou, aby bola zabezpečená bezpečná prevádzka vozidla, by bolo zjavne v rozpore s cieľom ochrany životného prostredia sledovaným týmto nariadením, a teda nemôže byť odôvodnené. Aj v tomto prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vykonal posúdenie skutkového stavu potrebné na účely uplatnenia týchto podmienok.

V prvom rade Súdny dvor predovšetkým rozhodol, že relevantné ustanovenia rámcovej smernice a nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel, posudzované spoločne, chránia okrem všeobecných záujmov aj osobitné záujmy jednotlivého kupujúceho motorového vozidla voči jeho výrobcovi, ak je toto vozidlo vybavené rušiacim zariadením zakázaným podľa ustanovení tohto nariadenia.

Súdny dvor totiž pripomenul, že zákaz používania rušiacich zariadení, ktoré znižujú účinnosť systémov regulácie emisií, sleduje všeobecný cieľ spočívajúci v zabezpečení vysokej úrovne ochrany životného prostredia a že povinnosť výrobcov poskytnúť spotrebiteľom a užívateľom pri ich rozhodovaní sa o kúpe týchto vozidiel objektívne a presné informácie o tom, či uvedené vozidlá znečisťujú životné prostredie viac alebo menej. Navyše vozidlá patriace do pôsobnosti rámcovej smernice musia byť predmetom typového schválenia ES a toto schválenie možno udeliť len vtedy, ak predmetný typ vozidla spĺňa ustanovenia nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel, najmä ustanovenia týkajúce sa emisií.

Súdny dvor dodal, že v súlade s rámcovou smernicou sú výrobcovia okrem týchto požiadaviek týkajúcich sa typového schválenia ES aj povinní vydať jednotlivému kupujúcemu vozidla osvedčenie o zhode. Podľa tejto rámcovej smernice je toto osvedčenie povinné na účely prihlásenia do evidencie a predaja alebo uvedenia vozidla do prevádzky. Okrem tohto majú sankcie stanovené v rámcovej smernici zabezpečiť, že kupujúci vozidla je držiteľom osvedčenia o zhode, ktoré mu umožní zapísať vozidlo do evidencie v každom členskom štáte bez toho, aby musel predložiť ďalšiu technickú dokumentáciu. Tento kupujúci tak môže dôvodne očakávať, že nariadenie o typovom schvaľovaní motorových vozidiel bolo dodržané. Súdny dvor z toho vyvodil, že rámcová smernica, posudzovaná v spojení s nariadením o typovom schvaľovaní motorových vozidiel, stanovuje priame spojenie medzi výrobcom automobilov a jednotlivým kupujúcim motorového vozidla, ktorého cieľom je zaručiť tomuto kupujúcemu, že toto vozidlo je v súlade s relevantnou právnou úpravou Únie.

V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že nie je vylúčené, že typ vozidla, na ktoré sa vzťahuje typové schválenie ES umožňujúce tomuto vozidlu používanie v cestnej premávke, môže byť pôvodne schválený príslušným orgánom bez toho, aby bola odhalená prítomnosť takého softvéru, o aký ide v tomto prípade. Rámcová smernica je totiž zameraná na situáciu, v ktorej sa protiprávnosť konštrukčného prvku vozidla, napríklad vzhľadom na požiadavky nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel, odhalí až po tomto schválení. V dôsledku toho protiprávnosť rušiacieho zariadenia, ktorým je vybavené motorové vozidlo, odhalená po typovom schválení ES pre toto vozidlo, môže spochybniť platnosť tohto schválenia a v širšom zmysle platnosť osvedčenia o zhode, o ktorom sa predpokladá, že potvrdzuje, že toto vozidlo patriace do série schváleného typu spĺňa v čase svojej výroby všetky regulačné akty. Táto protiprávnosť tak môže najmä vyvolať neistotu, pokiaľ ide o možnosť prihlásenia vozidla do evidencie, jeho predaja alebo uvedenia do prevádzky, a v konečnom dôsledku spôsobiť škodu kupujúcemu vozidlu so zabudovaným zakázaným rušiacim zariadením.

V druhom rade v odpovedi na otázku, či sa má právo Únie v podstate vykladať v tom zmysle, že, v rámci náhrady škody spôsobenej kupujúcemu vozidlu vybaveného zakázaným rušiacim zariadením bráni tomu, aby sa výhoda vyplývajúca zo skutočného používania tohto vozidla započítala do vrátenia kúpnej ceny uvedeného vozidla, a ak nie, aby sa táto výhoda vypočítala na základe celkovej kúpnej ceny toho istého vozidla, Súdny dvor rozhodol, že v prípade neexistencie ustanovení tohto práva v danej oblasti prináleží dotknutému členskému štátu, aby určil pravidlá týkajúce sa náhrady škody skutočne spôsobenej kupujúcemu vozidlu vybaveného takýmto zariadením, pričom táto náhrada musí byť primeraná vzniknutej škode.

Na jednej strane totiž Súdny dvor pripomenul výklad, ku ktorému dospel, podľa ktorého rámcová smernica chráni osobitné záujmy jednotlivého kupujúceho motorového vozidla voči jeho výrobcovi, ak je toto vozidlo vybavené zakázaným rušiacim zariadením, a tak má právo na to, aby uvedené vozidlo nebolo vybavené týmto zariadením. Na druhej strane zdôraznil, že rámcová smernica a nariadenie o typovom schvaľovaní motorových vozidiel stanovujú, že prináleží členským štátom, aby v prípade porušenia ich ustanovení stanovili sankcie, ktoré musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. V dôsledku toho sú členské štáty povinné stanoviť, že kupujúci vozidla vybaveného zakázaným rušiacim zariadením má právo na náhradu škody zo strany výrobcu tohto vozidla. Je pravda, že prináleží každému členskému štátu, aby určil spôsoby získania takejto náhrady. Súdny dvor však spresnil, že vnútroštátna právna úprava, ktorá v praxi znemožňuje alebo nadmerne sťažuje, aby kupujúci motorového vozidla získal primeranú náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená porušením zákazu používania rušiacich zariadení výrobcom tohto vozidla, by nebola v súlade so zásadou efektivity. S touto výhradou Súdny dvor pripomenul, že súdy majú dbať na to, aby ochrana práv zaručených právnym poriadkom Únie nevedla k bezdôvodnému obohateniu. Vnútroštátny súd tak musí overiť, či pripísanie výhody vyplývajúcej zo skutočného používania dotknutého vozidla zaručuje kupujúcemu primeranú náhradu škody, pokiaľ sa preukáže, že poslednému uvedenému vznikla škoda súvisiaca so zabudovaním zakázaného rušiaceho zariadenia do jeho vozidla.

4. Uvoľnenie geneticky modifikovaných organizmov (GMO)

Rozsudok zo 7. februára 2023 (veľká komora), Confédération paysanne a i. (Náhodná mutagenéza *in vitro*) (C-688/21, [EU:C:2023:75](#))

*„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Zámerné uvoľnenie geneticky modifikovaných organizmov – Smernica 2001/18/ES – Článok 3 ods. 1 – Príloha I B bod 1 – Pôsobnosť – Výnimky – Techniky/metódy genetickej modifikácie, ktoré sa tradične používajú a sú záznamy o ich dlhodobej bezpečnosti– Náhodná mutagenéza *in vitro*“*

V roku 2015 Confédération paysanne, francúzsky poľnohospodársky odborový zväz, a osem združení, ktorých cieľom je ochrana životného prostredia a šírenie informácií o nebezpečenstvách geneticky modifikovaných organizmov (GMO), podali na Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) žalobu týkajúcu sa vylúčenia určitých techník alebo metód mutagenézy²⁹⁶ z pôsobnosti francúzskej právnej úpravy preberajúcej smernicu 2001/18²⁹⁷, týkajúcu sa zámerného uvoľnenia GMO do životného prostredia. V tejto súvislosti Conseil d'État (Štátna rada) podala na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý viedol k rozsudku Confédération paysanne a i. (C-528/16), vyhlásenému v roku 2018²⁹⁸.

Táto vec nadviazala na citovaný rozsudok, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že z pôsobnosti smernice 2001/18 sú vylúčené len organizmy získané prostredníctvom techník/metód mutagenézy, ktoré sa tradične používajú v rôznom uplatnení a sú záznamy o ich dlhodobej bezpečnosti. Conseil d'État (Štátna rada) usúdila, že z uvedeného rozsudku vyplýva, že organizmy získané prostredníctvom

²⁹⁶ Technika umožňujúca vyvolať umelo, pomocou chemických alebo fyzikálnych faktorov, mutácie v oveľa rýchlejšom tempe (1 000- až 10 000-krát) ako v prípade spontánnych mutácií.

²⁹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/18/ES z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 106, 2001, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 77).

²⁹⁸ Rozsudok z 25. júla 2018, *Confédération paysanne a i.* (C-528/16, [EU:C:2018:583](#)).

technik/metód, ktoré sa objavili alebo sa obzvlášť vyvinuli po dátume prijatia tejto smernice, najmä prostredníctvom techník „náhodnej mutagenézy *in vitro*“, musia patriť do pôsobnosti smernice 2001/18.²⁹⁹ Conseil d'État (Štátna rada) preto vydala príkaz a na zabezpečenie jeho vykonania francúzska vláda okrem iného vypracovala návrh dekrétu o zmene zoznamu techník získavania GMO, ktoré sa tradične používali bez preukázania rizík pre verejné zdravie alebo životné prostredie. Tento návrh dekrétu stanovoval, že na náhodnú mutagenézu s výnimkou náhodnej mutagenézy *in vitro* sa má také používanie vzťahovať.

V nadväznosti na oznámenie uvedeného návrhu dekrétu³⁰⁰ vydala Európska komisia podrobné stanovisko, v ktorom uviedla, že z hľadiska práva Únie a vzhľadom na vedecký pokrok nie je dôvodné rozlišovať medzi náhodnou mutagenézou *in vivo* a náhodnou mutagenézou *in vitro*. Keďže francúzske orgány neprijali tento návrh dekrétu, Confédération paysanne a kolektív združení, ktorých cieľom je ochrana životného prostredia, sa znovu obrátili na Conseil d'État (Štátna rada) s cieľom zabezpečiť výkon vydaného príkazu.

Tento správny súd usúdil, že potrebuje spresnenia, pokiaľ ide o dosah rozsudku Confédération paysanne a i. s cieľom určiť, či treba vzhľadom na vlastnosti a používania náhodnej mutagenézy *in vitro* usúdiť, že na túto techniku/metódu sa vzťahuje pôsobnosť smernice 2001/18. Na Súdny dvor preto Conseil d'État (Štátna rada) podala návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou spresnil podmienky, za ktorých sú organizmy získané použitím techniky/metódy mutagenézy, ktorá je založená na rovnakých spôsoboch modifikácie genetického materiálu dotknutého organizmu mutagénom, ako je to v prípade techniky/metódy mutagenézy tradične používanej v rôznom uplatnení a so záznamami o jej dlhodobej bezpečnosti, ale ktorá sa líši od tejto druhej techniky/metódy mutagenézy inými vlastnosťami, v zásade vylúčené z výnimky upravenej smernicou 2001/18.³⁰¹

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor najprv zdôraznil, že obmedzenie rozsahu výnimky stanovenej smernicou 2001/18, pokiaľ ide o uplatniteľnosť tejto výnimky na techniky/metódy mutagenézy, odkazom na dvojité kritérium jednak tradičného používania v rôznom uplatnení a jednak preukázanej bezpečnosti³⁰² je úzko spojené so samotným cieľom uvedenej smernice,³⁰³ a to ochranou ľudského zdravia a životného prostredia v súlade s princípom prevencie. Uplatnenie tohto dvojitého kritéria tak umožňuje

²⁹⁹ Náhodná mutagenéza označuje proces, počas ktorého po tom, čo sa umelo pomocou chemických alebo fyzikálnych faktorov vyvolali mutácie v oveľa rýchlejšom tempe ako spontánne mutácie, sú mutácie do organizmov vložené náhodným spôsobom. Náhodná mutagenéza *in vitro* je technika, ktorá vystavuje rastlinné bunky kultivované *in vitro* chemickým alebo fyzikálnym mutagénom, na rozdiel od náhodnej mutagenézy *in vivo*, ktorá sa používa na celých rastlinách alebo na častiach rastlín.

³⁰⁰ Podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 241, 2015, s. 1).

³⁰¹ Výnimka stanovená v článku 3 ods. 1 smernice 2001/18 v spojení s jej prílohou I B bodom 1. Podľa tohto ustanovenia sa táto smernica nevzťahuje na organizmy získané technikami genetickej modifikácie vymenovanými v prílohe I B tejto smernice, medzi ktorými je uvedená mutagenéza.

³⁰² Toto dvojité kritérium vyvodil Súdny dvor v rozsudku Confédération paysanne a i. (C-528/16).

³⁰³ Podľa článku 1 smernice 2001/18 je v súlade s princípom prevencie jej cieľom chrániť ľudské zdravie a životné prostredie v prípade jednak zámerného uvoľnenia GMO do životného prostredia na akékoľvek iné účely ako umiestnenie na trh v rámci Únie a jednak umiestňovania GMO na trh v rámci Únie ako výrobkov alebo vo výrobkoch.

ubezpečiť sa, že vzhľadom na dlhodobosť, ako aj na rôznorodosť používania techniky/metódy mutagenézy a na dostupné informácie o jej bezpečnosti môžu byť organizmy získané touto technikou/metódou uvoľnené do životného prostredia alebo uvedené na trh v rámci Európskej únie bez toho, aby sa s cieľom zabrániť vzniku negatívnych účinkov na ľudské zdravie a na životné prostredie ukázalo, že tieto organizmy musia nevyhnutne podliehať postupom posudzovania rizík.³⁰⁴

V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že všeobecné rozšírenie uplatnenia výnimky z pôsobnosti smernice 2001/18 na organizmy získané použitím techniky/metódy mutagenézy, ktorá je založená na rovnakých spôsoboch modifikácie genetického materiálu dotknutého organizmu mutagénom, ako je to v prípade techniky/metódy mutagenézy tradične používanej v rôznom uplatnení a so záznamami o jej dlhodobej bezpečnosti, ale ktorá kombinuje tieto spôsoby s inými vlastnosťami odlišnými od vlastností tejto druhej techniky/metódy mutagenézy, by nezohľadňovalo úmysel normotvorcu Únie.

Uvoľnenie organizmov získaných prostredníctvom takejto techniky/metódy mutagenézy do životného prostredia alebo ich uvedenie na trh bez riadneho uskutočnenia postupu posudzovania rizík totiž môže v určitých prípadoch spôsobiť negatívne účinky – prípadne aj nezvratné a ovplyvňujúce viaceré členské štáty – vzťahujúce sa na ľudské zdravie a životné prostredie, a to aj pokiaľ sa tieto vlastnosti netýkajú spôsobov modifikácie genetického materiálu dotknutého organizmu mutagénom.

Pokiaľ by sa však usúdilo, že na organizmy získané použitím techniky/metódy mutagenézy tradične používanej v rôznom uplatnení a so záznamami o jej dlhodobej bezpečnosti sa nutne vzťahuje pôsobnosť smernice 2001/18, ak bola táto technika/metóda predmetom akejkoľvek zmeny, mohlo by to výnimku upravenú touto smernicou vo veľkej miere zbaviť jej potrebného účinku. Takýto výklad by totiž mohol nadmerne sťažiť akúkoľvek formu adaptácie techník/metód mutagenézy napriek tomu, že tento výklad nie je potrebný na dosiahnutie cieľa ochrany životného prostredia a ľudského zdravia sledovaného uvedenou smernicou v súlade s princípom prevencie.

Súdny dvor preto konštatoval, že okolnosť, že určitá technika/metóda mutagenézy zahŕňa jednu alebo viac vlastností odlišných od vlastností techniky/metódy mutagenézy tradične používanej v rôznom uplatnení a so záznamami o jej dlhodobej bezpečnosti, odôvodňuje vylúčenie výnimky upravenej uvedenou smernicou len vtedy, ak je preukázané, že tieto vlastnosti môžu spôsobiť genetické modifikácie dotknutého organizmu, ktoré sa svojou povahou alebo tempom, akým k nim dochádza, líšia od modifikácií, ktoré sú výsledkom použitia tejto druhej techniky/metódy mutagenézy.

Súdny dvor sa následne v poslednej časti svojej analýzy zaoberal rozlišovaním medzi technikami mutagenézy *in vivo* a *in vitro*, čo je jadrom sporu vo veci samej. Z tohto hľadiska v nadväznosti na analýzu systému upraveného v smernici 2001/18 v súvislosti s technikami/metódami zahrňujúcimi kultiváciu *in vitro* uviedol, že usúdenie, že z dôvodu účinkov neoddeliteľne spojených s kultiváciou *in vitro* je organizmus získaný tak, že sa *in vitro* použila technika/metóda mutagenézy, ktorá sa pôvodne používala *in vivo*, vylúčený z výnimky upravenej smernicou 2001/18, by nezohľadnilo skutočnosť, že normotvorca Únie nepovažoval tieto neoddeliteľne spojené účinky za relevantné pri stanovovaní pôsobnosti tejto smernice. Súdny dvor osobitne uviedol, že smernica 2001/18 upravuje vylúčenie viacerých techník genetickej modifikácie zahrňajúcich využitie kultivácie *in vitro* z režimu kontroly GMO stanoveného touto smernicou.

³⁰⁴ Uvedeným v časti B a časti C smernice 2001/18.

5. Cestovné, dovolenkové a výletné služby

Rozsudok z 8. júna 2023, UFC – Que choisir a CLCV (C-407/21, [EU:C:2023:449](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Balík cestovných služieb a spojené cestovné služby – Smernica (EÚ) 2015/2302 – Článok 12 ods. 2 až 4 – Ukončenie zmluvy o balíku cestovných služieb – Neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti – Pandémia COVID-19 – Refundácia platieb dotknutého cestujúceho za balíky služieb – Refundácia vo forme peňažnej sumy alebo ekvivalentná refundácia vo forme dobropisu („poukaz“) – Povinnosť poskytnúť cestujúcemu refundáciu do 14 dní po ukončení príslušnej zmluvy – Dočasná výnimka z tejto povinnosti – Úprava časových účinkov rozhodnutia, ktoré bolo prijaté v súlade s vnútroštátnym právom a zrušuje vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je v rozpore s uvedenou povinnosťou“

V kontexte pandémie COVID-19 francúzska vláda prijala právnu úpravu, ktorá organizátorov balíkov cestovných služieb dočasne oslobodila od ich povinnosti refundovať všetky platby cestujúcich v prípade ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb.³⁰⁵ Dve združenia na ochranu záujmov spotrebiteľov sa pred Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) domáhali zrušenia tejto právnej úpravy, pričom tvrdili, že sa nerešpektuje právo cestujúcich, ktorí uzavreli tento typ zmluvy, ukončiť ju vzhľadom na „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“ a dostať refundáciu všetkých platieb v súvislosti s týmto balíkom služieb do 14 dní po takomto ukončení, ako to stanovuje smernica o balíkoch cestovných služieb.³⁰⁶

Tento súd vyjadril najmä pochybnosti o výklade pojmu „refundácia“ uvedeného v tejto smernici, ako aj o zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré dočasne oslobodzujú organizátorov balíkov cestovných služieb od ich povinnosti refundácie, s touto smernicou.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil pojem „refundácia“ v kontexte smernice o balíkoch cestovných služieb. Okrem toho sa vyjadril k nesúladu vnútroštátnej právnej úpravy s touto smernicou³⁰⁷ a k úprave časových účinkov vnútroštátneho rozhodnutia zrušujúceho túto právnu úpravu, ktorá je v rozpore s právom Únie.

³⁰⁵ Podľa článku 1 ordonnance n° 2020- 315 du 25 mars 2020 relative aux conditions financières de résolution de certains contrats de voyages touristiques et de séjours en cas de circonstances exceptionnelles et inévitables ou de force majeure (nariadenie č. 2020-315 z 25. marca 2020 o finančných podmienkach ukončenia niektorých zmlúv o zájazdoch a dovolenkách v prípade neodvratiteľných a mimoriadnych okolností alebo vyššej moci) si mohli organizátori zájazdov, pokiaľ ide o „ukončenia zmlúv“ oznámené medzi 1. marcom a 15. septembrom 2020 splniť svoju povinnosť refundácie tým, že dotknutému cestujúcemu ponúkli najneskôr 3 mesiace po oznámení „ukončenia“ dotknutej zmluvy o balíku cestovných služieb poukaz vo výške rovnajúcej sa sume zaplatenej za tento balík služieb, pričom takáto ponuka bola platná 18 mesiacov.

³⁰⁶ Pozri článok 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (Ú. v. EÚ L 326, 2015, s. 1, ďalej len „smernica o balíkoch cestovných služieb“). Podľa odseku 2 prvej vety tohto článku má cestujúci právo ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb pred začiatkom poskytovania služieb bez zaplatenia akéhokoľvek stornovacieho poplatku v prípade, keď v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie tohto balíka služieb alebo prepravu cestujúcich do destinácie.

³⁰⁷ Pozri najmä článok 4 a článok 12 ods. 2 až 4 smernice o balíkoch cestovných služieb.

Súdny dvor v prvom rade usúdil, že v zmysle doslovného výkladu znamená pojem „refundácia“ podľa smernice o balíkoch cestovných služieb³⁰⁸ vrátenie platieb za balík služieb výhradne vo forme peňažnej sumy. Možnosť nahradiť túto povinnosť zaplatiť peňažnú sumu plnením v inej forme, akým je najmä ponuka poukazov, nie je výslovne v tejto smernici stanovená. Toto právo na refundáciu vo forme peňažnej sumy, s ktorou môžu spotrebitelia voľne nakladať, prispieva k naplneniu cieľa ochrany ich záujmov.

V druhom rade Súdny dvor konštatoval, že smernica o balíkoch cestovných služieb³⁰⁹ bráni dočasnému oslobodeniu organizátorov zájazdov v kontexte pandémie COVID-19 od ich povinnosti poskytnúť dotknutým cestujúcim do 14 dní po ukončení zmluvy refundáciu všetkých platieb uskutočnených na základe ukončenej zmluvy. Tento záver platí aj v prípade, keď je cieľom takého vnútroštátneho opatrenia jednak zabrániť tomu, aby bola platobná schopnosť týchto organizátorov z dôvodu veľkého počtu očakávaných žiadostí o refundáciu zasiahnutá do takej miery, že by ohrozila ich existenciu, a jednak tak zachovať životaschopnosť dotknutého odvetvia.

Súdny dvor predovšetkým analyzoval pojem „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“³¹⁰. V zmysle zásady právnej istoty a z hľadiska ochrany spotrebiteľa sa tento pojem môže vzťahovať na pandémiu COVID-19, keďže poukazuje na existenciu „významných rizík pre ľudské zdravie“³¹¹ a môže sa uplatňovať na ukončenie zmlúv o balíku cestovných služieb, ak sa zakladá na dôsledkoch spôsobených takouto udalosťou.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že pojem „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“ sa podobá pojmu „vyššia moc“, a najmä vzhľadom na prípravné práce súvisiace so smernicou o balíkoch cestovných služieb vyčerpávajúcim spôsobom pokrýva vyššiu moc na účely tejto smernice. Z toho vyplýva, že členské štáty nemôžu z dôvodu vyššej moci, a to ani dočasne, oslobodiť organizátorov balíkov cestovných služieb od ich povinnosti refundácie stanovenej v tejto smernici, pretože uvedená smernica neupravuje nijakú výnimku z kogentnej povahy tejto povinnosti.

Ak by aj členské štáty pred svojimi vnútroštátnymi súdmi tvrdili, že nesúlad vnútroštátnej právnej úpravy s ustanoveniami smernice je odôvodnený vyššou mocou, Súdny dvor spresnil, že vnútroštátna právna úprava, ktorá v kontexte celosvetovej zdravotnej krízy, akou je pandémia COVID-19, dočasne oslobodzuje organizátorov balíkov cestovných služieb od povinnosti poskytnúť dotknutým cestujúcim refundáciu platieb za balík cestovných služieb, nezodpovedá podmienkam umožňujúcim členským štátom odvolávať sa na vyššiu moc.

³⁰⁸ Pozri najmä článok 12 ods. 2 a 3 smernice o balíkoch cestovných služieb. V zmysle odseku 2 druhej vety tohto článku v prípade ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb má tento cestujúci nárok na úplnú refundáciu všetkých platieb za uvedený balík služieb. Okrem toho podľa článku 4 a článku 12 ods. 3 písm. b) tejto smernice ak dotknutému organizátorovi bránia v plnení zmluvy o balíku cestovných služieb „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“, môže uvedenú zmluvu ukončiť a refundovať cestujúcemu všetky platby za tento balík služieb, a to bez zbytočného odkladu a v každom prípade do 14 dní po ukončení zmluvy o balíku cestovných služieb.

³⁰⁹ Pozri najmä článok 4 a článok 12 ods. 2 až 4 smernice o balíkoch cestovných služieb.

³¹⁰ Ako je uvedený v článku 12 ods. 2 a 3 písm. b) smernice o balíkoch cestovných služieb. „Neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“ sú definované v článku 3 bode 12 tejto smernice ako „situácie, ktoré zmluvná strana, ktorá sa na takéto situácie odvoláva, nemôže ovplyvniť, a ktorých dôsledkom nemôže zabrániť, ani keby prijala všetky primerané opatrenia“.

³¹¹ Podľa odôvodnenia 31 smernice o balíkoch cestovných služieb, v ktorom sa spresňuje pôsobnosť pojmu „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“, do pôsobnosti tohto pojmu patria aj významné riziká pre ľudské zdravie.

Preto po prvé, aj keď pandémia COVID-19 patrí medzi okolnosti, ktoré sú nezávislé od dotknutého členského štátu a sú neobvyklé a nepredvídateľné, právna úprava, ktorá všeobecným spôsobom oslobodzuje všetkých organizátorov zájazdov od povinnosti refundácie, nemôže byť zo svojej podstaty odôvodnená vyššou mocou. Dočasné všeobecné pozastavenie tejto povinnosti refundácie totiž nezohľadňuje konkrétnu a individuálnu finančnú situáciu dotknutých organizátorov. Po druhé nebolo preukázané, že by sa finančným dôsledkom, na ktoré reaguje táto právna úprava, nedalo zabrániť inak než porušením smernice o balíkoch cestovných služieb, a to najmä prijatím určitých opatrení štátnej pomoci. Po tretie rovnaká vnútroštátna právna úprava, ktorá oslobodzuje organizátorov balíkov cestovných služieb od ich povinnosti refundácie počas obdobia, ktoré môže dosahovať až 21 mesiacov od oznámenia „ukončenia“ dotknutej zmluvy o balíku cestovných služieb, zjavne nie je koncipovaná tak, aby jej účinky boli obmedzené na obdobie potrebné na nápravu ťažkostí spôsobených udalosťou, ktorá môže byť vyššou mocou.

Napokon v treťom rade Súdny dvor pripomenul, že ak vnútroštátny súd rozhoduje v zmysle vnútroštátneho práva o žalobe o neplatnosť vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorej sa domnieva, že je v rozpore s právom Únie, je povinný túto právnu úpravu zrušiť. V tomto prípade Súdny dvor na jednej strane spresnil, že ohrozenie hospodárskych záujmov subjektov pôsobiacich odvetví balíkov cestovných služieb, ktoré bolo spôsobené pandémiou COVID-19, nie je porovnateľné s naliehavými dôvodmi týkajúcimi sa ochrany životného prostredia alebo zásobovania dotknutého členského štátu elektrickou energiou, teda s výnimočnými okolnosťami, v súvislosti s ktorými Súdny dvor priznal vnútroštátnym súdom možnosť upraviť časové účinky ich rozhodnutí o zrušení vnútroštátnej právnej úpravy vyhlásenej za nezlučiteľnú s právom Únie. Na druhej strane Súdny dvor poukázal na to, že sa nezdá, že by zrušenie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá umožňuje, aby členské štáty oslobodili organizátorov balíkov cestovných služieb od povinnosti refundácie, malo škodlivé dôsledky pre odvetvie balíkov cestovných služieb v takom rozsahu, že by zachovanie jej účinkov bolo nevyhnutné na účely ochrany finančných záujmov hospodárskych subjektov v tomto odvetví. Zásada lojálnej spolupráce³¹² preto neumožňuje vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o žalobe o neplatnosť vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore so smernicou o balíkoch cestovných služieb, upraviť časové účinky svojho rozhodnutia, ktorým bola táto vnútroštátna právna úprava zrušená.

³¹² Stanovená v článku 4 ods. 3 ZEÚ.

XI. Internet a elektronický obchod

Rozsudok z 9. novembra 2023, Google Ireland a i. (C-376/22, [EU:C:2023:835](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2000/31/ES – Služby informačnej spoločnosti – Článok 3 ods. 1 – Pravidlo o kontrole v členskom štáte pôvodu – Článok 3 ods. 4 – Výnimka zo zásady slobodného poskytovania služieb informačnej spoločnosti – Pojem opatrenia, ktoré sú ‚prijaté proti určitej službe informačnej spoločnosti‘ – Článok 3 ods. 5 – Možnosť následného oznámenia opatrení obmedzujúcich slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti v naliehavom prípade – Neoznámenie – Uplatniteľnosť týchto opatrení – Právna úprava členského štátu, ktorá poskytovateľom komunikačných platforiem bez ohľadu na to, či majú alebo nemajú sídlo na jeho území, ukladá súbor povinností týkajúcich sa kontroly a oznamovania údajne protiprávneho obsahu – Smernica 2010/13/EÚ – Audiovizuálne mediálne služby – Služba platforiem na zdieľanie videí“

Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited a Tik Tok Technology Limited sú spoločnosti so sídlom v Írsku, ktoré poskytujú služby komunikačných platforiem, okrem iného v Rakúsku.

Svojimi rozhodnutiami prijatými v roku 2021 Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria) (rakúsky úrad pre reguláciu komunikácií) rozhodol, že na tri vyššie uvedené spoločnosti sa vzťahuje rakúsky zákon.³¹³

Zastávajúc názor, že tento rakúsky zákon, ktorý ukladá poskytovateľom služieb komunikačných platforiem, bez ohľadu na to, či majú sídlo v Rakúsku alebo inde, súbor povinností týkajúcich sa kontroly a oznamovania údajne protiprávneho obsahu, by sa na nich nemal uplatňovať, podali tieto spoločnosti žaloby proti rozhodnutiam KommAustria. Tieto žaloby boli v prvostupňovom konaní zamietnuté.

Po tomto zamietnutí uvedené spoločnosti podali opravný prostriedok „Revision“ na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko). Na podporu týchto odvolaní najmä tvrdili, že povinnosti zavedené rakúskym zákonom sú neprimerané a nezlučiteľné so slobodným poskytovaním služieb informačnej spoločnosti a s pravidlom o kontrole týchto služieb členským štátom pôvodu (inak povedané štátom, na území ktorého má poskytovateľ služieb sídlo), stanoveným smernicou o elektronickom obchode.³¹⁴

Keďže Najvyšší správny súd mal pochybnosti o zlučiteľnosti rakúskeho zákona a povinností, ktoré ukladá poskytovateľom služieb, so smernicou o elektronickom obchode, ktorá stanovuje možnosť, aby sa iný členský štát, než je členský štát pôvodu, za určitých podmienok odchýlil od zásady slobodného poskytovania služieb informačnej spoločnosti, podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania o výklade tejto smernice.

³¹³ Konkrétne Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz) (spolkový zákon o opatreniach na ochranu používateľov komunikačných platforiem) (BGBl. I, 151/2020).

³¹⁴ Smernica 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (Ú. v. ES L 178, 2000, s. 1; Mim. vyd. 13/025, s. 399) (ďalej len „smernica o elektronickom obchode“).

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol o otázke, či sa členský štát miesta určenia služieb informačnej spoločnosti môže odchýliť od slobodného poskytovania týchto služieb nielen prijatím individuálnych a konkrétnych opatrení, ale aj všeobecných a abstraktných opatrení týkajúcich sa kategórie daných služieb a konkrétne, či sa na tieto opatrenia môže vzťahovať pojem opatrenia, ktoré sú „prijaté proti určitej službe informačnej spoločnosti“ v zmysle smernice o elektronickom obchode.³¹⁵

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor uviedol, že možnosť odchýliť sa od zásady slobodného poskytovania služby dotknutej informačnej spoločnosti sa podľa smernice o elektronickom obchode týka „určitej služby informačnej spoločnosti“. V tomto rámci použitie slova „určité“ nasvedčuje tomu, že takto dotknutú službu treba chápať ako individualizovanú službu. Členské štáty preto nemôžu prijať všeobecné a abstraktné opatrenia, ktoré sa týkajú kategórie určitých služieb informačnej spoločnosti, ktoré sú opísané všeobecne a ktoré sa uplatňujú bez rozdielu na každého poskytovateľa tejto kategórie služieb.

Toto posúdenie nie je spochybnené skutočnosťou, že smernica o elektronickom obchode používa pojem „opatrenia“. Použitím takéhoto širokého a všeobecného pojmu ponechal normotvorca Únie na voľnú úvahu členských štátov povahu a formu opatrení, ktoré môžu prijať s cieľom odchýliť sa od zásady slobodného poskytovania služieb informačnej spoločnosti. Na druhej strane použitie tohto pojmu nijako nepredurčuje podstatu alebo vecný obsah týchto opatrení.

Súdny dvor ďalej poznamenal, že tento doslovný výklad je podporený kontextuálnou analýzou smernice o elektronickom obchode.

Možnosť odchýliť sa od zásady slobodného poskytovania služieb informačnej spoločnosti je totiž podmienená tým, že členský štát určenia týchto služieb musí najprv požiadať členský štát ich pôvodu, aby prijal opatrenia,³¹⁶ čo predpokladá možnosť identifikovať poskytovateľov, a teda aj dotknuté členské štáty. Ak by však členské štáty boli oprávnené obmedziť slobodu poskytovania týchto služieb prostredníctvom všeobecných a abstraktných opatrení, ktoré sa uplatňujú bez rozdielu na každého poskytovateľa kategórie týchto služieb, takáto identifikácia by bola, ak nie nemožná, tak prinajmenšom nadmerne sťažená, takže členské štáty by neboli schopné dodržať takúto podmienku.

Nakoniec Súdny dvor zdôraznil, že smernica o elektronickom obchode spočíva na uplatňovaní pravidiel o kontrole v členskom štáte pôvodu a vzájomného uznávania, takže v rámci koordinovanej oblasti³¹⁷ sú služby informačnej spoločnosti regulované iba v členskom štáte, na ktorého území majú poskytovatelia týchto služieb sídlo. Ak by členské štáty určenia boli oprávnené prijať všeobecné a abstraktné opatrenia uplatňujúce sa bez rozdielu na každého poskytovateľa kategórie týchto služieb, bez ohľadu na to, či má alebo nemá sídlo v tomto poslednom uvedenom členskom štáte, pravidlo o kontrole v členskom štáte pôvodu by bolo spochybnené. Toto pravidlo totiž vedie k rozdeleniu regulačnej právomoci medzi členský štát pôvodu a členský štát určenia. Povoľiť poslednému uvedenému štátu prijať takéto opatrenia by zasahovalo do regulačnej právomoci členského štátu pôvodu a malo by za následok, že takíto poskytovatelia by podliehali tak právnym predpisom tohto štátu, ako aj členského štátu alebo štátov určenia. Spochybnenie tohto pravidla by

³¹⁵ Článok 3 ods. 4 smernice o elektronickom obchode.

³¹⁶ Článok 3 ods. 4 písm. b) smernice o elektronickom obchode.

³¹⁷ V zmysle článku 2 písm. h) smernice o elektronickom obchode.

narušilo systém a ciele smernice o elektronickom obchode. Okrem toho umožniť členskému štátu určenia prijať takéto opatrenia by narušilo vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi a bolo by to v rozpore so zásadou vzájomného uznávania.

Okrem toho Súdny dvor uviedol, že cieľom smernice o elektronickom obchode je odstrániť právne prekážky riadneho fungovania vnútorného trhu, ktoré spočívajú v rozdieloch právnych predpisov, ako aj právnej neistoty vnútroštátnych systémov uplatniteľných na tieto služby. Možnosť prijať vyššie uvedené opatrenia by v konečnom dôsledku viedla k tomu, že dotknutí poskytovatelia služieb by podliehali rôznym právnym predpisom, a teda k opätovnému zavedeniu právnych prekážok slobodného poskytovania služieb, ktoré má táto smernica odstrániť.

Súdny dvor preto dospel k záveru, že všeobecné a abstraktné opatrenia týkajúce sa kategórie určitých služieb informačnej spoločnosti, ktoré sú opísané všeobecne a ktoré sa uplatňujú bez rozdielu na každého poskytovateľa tejto kategórie služieb, nepatria pod pojem opatrenia, ktoré sú „prijaté proti určitej službe informačnej spoločnosti“ v zmysle smernice o elektronickom obchode.

XII. Hospodárska a menová politika

Rozsudok zo 4. mája 2023, ECB/Credit lyonnais (C-389/21 P, [EU:C:2023:368](#))

„Odvolanie – Hospodárska a menová politika – Prudenciálny dohľad nad úverovými inštitúciami – Nariadenie (ES) č. 575/2013 – Výpočet ukazovateľa finančnej páky – Meranie expozície – Článok 429 ods. 14 – Vylúčenie expozícií, ktoré spĺňajú určité podmienky – Čiastočné zamietnutie povolenia – Diskrečná právomoc Európskej centrálnej banky (ECB) – Žaloba o neplatnosť – Zjavne nesprávne posúdenie – Súdne preskúmanie“

Crédit lyonnais je akciová spoločnosť založená podľa francúzskeho práva, ktorá má povolenie ako úverová inštitúcia. Táto úverová inštitúcia je dcérskou spoločnosťou Crédit agricole SA a z tohto titulu podlieha priamemu prudenciálnemu dohľadu Európskej centrálnej banky (ECB).

Dňa 5. mája 2015 Crédit agricole vo svojom mene a v mene subjektov, ktoré sú súčasťou skupiny Crédit agricole, vrátane spoločnosti Crédit lyonnais, požiadala ECB o povolenie³¹⁸ vylúčiť na účely výpočtu ukazovateľa finančnej páky expozície voči francúzskej verejnoprávnej inštitúcii Caisse des dépôts et consignations (Štátna depozitná pokladnica, ďalej len „ŠDP“) vyplývajúce z vkladov na viacerých vkladných knižkách, ktoré sa podľa uplatniteľnej francúzskej právnej úpravy musia povinne previesť do ŠDP (ďalej len „regulované úspory“).

Rozhodnutie z 24. augusta 2016, ktorým ECB odmietla udeliť spoločnosti Crédit agricole požadované povolenie, bolo zrušené rozsudkom Všeobecného súdu³¹⁹. V nadväznosti na tento rozsudok Crédit agricole opätovne požiadala ECB o povolenie vylúčiť expozície voči ŠDP. Rozhodnutím z 3. mája 2019³²⁰ ECB povolila spoločnosti Crédit agricole a subjektom, ktoré sú súčasťou skupiny Crédit agricole, s výnimkou spoločnosti Crédit lyonnais, vylúčiť z výpočtu ukazovateľa finančnej páky všetky ich expozície voči ŠDP. Naopak spoločnosti Crédit lyonnais bolo povolené vylúčiť iba 66 %. V spornom rozhodnutí ECB, ktorá sa domnievala, že v tomto prípade disponovala diskrečnou právomocou, uplatnila metódu zohľadňujúcu tri skutočnosti, a to kreditnú kvalitu francúzskej ústrednej správy, riziko núdzových predajov a úroveň koncentrácie expozícií voči ŠDP.

Všeobecný súd žalobe spoločnosti Crédit lyonnais o neplatnosť sporného rozhodnutia v rozsahu, v akom toto rozhodnutie odmieta povoliť tejto spoločnosti vylúčiť všetky jej expozície voči ŠDP, vyhovel³²¹. Všeobecný súd konkrétne konštatoval, že odôvodnenie sporného rozhodnutia týkajúce sa posúdenia rizika núdzových predajov je „nezákonné“. V dôsledku toho sa domnieval, že ďalšie dva prvky metodológie použitej ECB nemohli viesť k tomu, že ECB v spornom rozhodnutí odmietla priznať spoločnosti Crédit lyonnais vylúčenie pre všetky expozície tejto úverovej inštitúcie voči ŠDP.

³¹⁸ Stanovené v článku 429 ods. 14 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 1), zmeneného delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2015/62 z 10. októbra 2014 (Ú. v. EÚ L 11, 2015, s. 37).

³¹⁹ Rozsudok z 13. júla 2018, *Crédit agricole/ECB* (T-758/16, [EU:T:2018:472](#)).

³²⁰ Rozhodnutie ECB SSM- 2019- FRCAG- 39 (ďalej len „sporné rozhodnutie“).

³²¹ Rozsudok zo 14. apríla 2021, *Crédit lyonnais/ECB* (T-504/19, [EU:T:2021:185](#), ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Na základe odvolania podaného ECB Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok a v konečnom rozhodnutí o spore zamietol žalobu spoločnosti Crédit Lyonnais. Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil úroveň preskúmania súdmi Únie pri posudzovaní zákonnosti správnych rozhodnutí prijatých ECB, ak má táto inštitúcia širokú mieru voľnej úvahy.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor pripomenul, že vzhľadom na to, že ECB disponuje širokou mierou voľnej úvahy pri voľbe, či udelí alebo neudelí povolenie vylúčiť na účely výpočtu ukazovateľa finančnej páky expozície spĺňajúce určité podmienky, súdne preskúmanie, ktoré musí súd Únie vykonať v súvislosti s dôvodnosťou odôvodnenia rozhodnutia ECB, nesmie viesť k tomu, aby nahradil posúdenie ECB svojím vlastným posúdením. Cieľom tohto preskúmania je overiť, či takéto rozhodnutie nespočíva na vecne nesprávnych skutočnostiach a či nie je postihnuté zjavne nesprávnym posúdením alebo zneužitím právomoci. Na tento účel musí súd Únie najmä overiť nielen vecnú presnosť, spoľahlivosť a koherentnosť predložených dôkazov, ale tiež preskúmať, či tieto dôkazy predstavujú súbor relevantných údajov, ktoré treba zohľadniť pri posúdení komplexnej situácie, a či sú spôsobilé opodstatniť závery, ktoré sa z nich vyvodili. Ak totiž inštitúcia disponuje širokou mierou voľnej úvahy, má zásadný význam dodržiavanie procesných záruk, medzi ktoré patrí povinnosť inštitúcie starostlivo a nestranne preskúmať všetky relevantné okolnosti danej situácie

Súdny dvor poznamenal, že Všeobecný súd sa tým, že vykonal vlastné posúdenie vlastností regulovaných úspor a ich kumulovaného účinku, domnieval, že úroveň rizika núdzových predajov nebola dostatočne vysoká na to, aby odôvodnila odmietnutie ECB vylúčiť z výpočtu ukazovateľa finančnej páky všetky expozície spoločnosti Crédit lyonnais voči ŠDP.

Všeobecný súd pritom na jednej strane nespochybnil konštatovania ECB týkajúce sa charakteristík regulovaných úspor, na základe ktorých prijala záver, že tieto charakteristiky neumožňujú úplne vylúčiť akékoľvek riziko, že Crédit lyonnais môže byť povinná pristúpiť k núdzovým predajom. To sa týka najmä zistení ECB týkajúcich sa vysokej likvidity regulovaných úspor v prípade neexistencie zákonného ustanovenia obmedzujúceho výbery týchto úspor, ako aj povinnosti spoločnosti Crédit lyonnais vrátiť vklady vkladateľom aj počas desaťdňovej lehoty na úpravu medzi jej vlastnými pozíciami a pozíciami ŠDP. V dôsledku toho odôvodnenie Všeobecného súdu nespochybňuje vecnú správnosť, spoľahlivosť a koherentnosť skutočností zohľadnených v spornom rozhodnutí, ani nepreukazuje, že tieto skutočnosti nepredstavujú všetky relevantné údaje, ktoré musí ECB v tomto prípade zohľadniť.

Na druhej strane záver Všeobecného súdu, podľa ktorého údaje zohľadnené ECB nemohli podporiť závery vyvedené v spornom rozhodnutí, vyplýva z jeho vlastného posúdenia úrovne rizika núdzových predajov. Toto posúdenie, ktoré sa zakladá na tých istých skutočnostiach, aké zohľadnila ECB, sa odchyľuje od posúdenia tejto inštitúcie bez toho, aby preukázalo ich zjavne nesprávny charakter.

Týmto odôvodnením Všeobecný súd nevykonával preskúmanie zjavne nesprávneho posúdenia, ktoré mu prislúchalo, ale nahradil posúdenie ECB svojím vlastným posúdením, a to v prípade, keď táto inštitúcia disponuje širokou mierou voľnej úvahy.

Okrem toho, pokiaľ ide o posúdenie Všeobecného súdu týkajúce sa odôvodnenia ECB založeného na skúsenostiach z nedávnych bankových kríz, Všeobecný súd nepreukázal, v čom úvahy, podľa ktorých vklady vykonané z titulu regulovaných úspor nemožno investovať, na rozdiel od vkladov splatných na požiadanie, do rizikových alebo nelikvidných aktív, preukazujú zjavne nesprávne posúdenie rizikového scenára masívnych výberov, ktoré vykonala ECB pri analýze rizika núdzových predajov, ktorému bola

vystavená Crédit lyonnais. To isté platí, pokiaľ ide o úvahy zalo en  na rozdiel medzi dvojitou zárukou Francúzskej republiky, ktor  sa vzťahuje na vkladn  knihy regulovaných úspor, a mechanizmom ochrany vyplývajúcim zo smernice 2014/49³²².

Súdny dvor z toho vyvodil, že Všeobecný súd zrušil sporn  rozhodnutie t m, že nahradil posúdenie rizika núdzových predajov, ktorému bola vystaven  Crédit lyonnais, svojím vlastným posúdením bez toho, aby preukázal, v  om je posúdenie ECB obsiahnut  v tomto rozhodnutí v tejto súvislosti postihnut  zjavne nesprávnym posúdením. T m prekročil hranice svojho súdneho preskúmania. Rovnako sa nesprávne domnieval, že ECB si nesplnila svoju povinnosť starostlivo a nestranne preskúmať všetky relevantn  skutočnosti predmetnej situácie.

V dôsledku čiastočného zrušenia napadnutého rozsudku Súdny dvor s konečnou platnosťou rozhodol o žalobe v prvostupn vom konaní. Na základe analýzy tvrden , ktor  uviedla Crédit lyonnais na prvom stupni, sa domnieva, že vzhľadom na obmedzen  súdne preskúmanie, ktor  mu prislúcha vykonať vzhľadom na  irok  mieru voľnej úvahy, ktorou v tomto prípade disponuje ECB, sa spoločnosti Crédit lyonnais nepodarilo preukázať, že posúdenia tejto inštitúcie uvedenn  v spornom rozhodnutí, týkajúce sa rizika núdzových predajov a kreditnej kvality francúzskych spr vnch orgánov, sú zjavne nesprávne. Potvrdzuje tak rozhodnutie, ktorým bolo odmietnut  vylúčiť z výpočtu ukazovateľa finančnej páky spoločnosti Crédit lyonnais 34 % jej expozícií voči  DP.

³²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EU zo 16. apríla 2014 o systémoch ochrany vkladov ( . v. Eú L 173, 2014, s. 149).

XIII. Verejné obstarávanie

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), Infraestruturas de Portugal a Futrifer Indústrias Ferroviárias (C-66/22, [EU:C:2023:1016](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Postupy zadávania verejných zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, verejných zákaziek na dodanie tovaru a verejných zákaziek na poskytnutie služieb – Smernica 2014/24/EÚ – Článok 57 ods. 4 prvý pododsek písm. d) – Verejné obstarávanie v odvetví dopravy – Smernica 2014/25/EÚ – Článok 80 ods. 1 – Nepovinné dôvody na vylúčenie – Povinnosť prebrať – Uzavretie dohôd hospodárskym subjektom s cieľom narušiť hospodársku súťaž – Právomoc verejného obstarávateľa – Právomoc verejného obstarávateľa – Vplyv skoršieho rozhodnutia orgánu pre hospodársku súťaž – Zásada proporcionality – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Právo na účinný opravný prostriedok – Zásada riadnej správy vecí verejných – Povinnosť odôvodnenia“

Spoločnosť Toscca je hospodársky subjekt, ktorý predložil ponuku v rámci postupu verejného obstarávania organizovaného spoločnosťou Infraestruturas de Portugal na nákup kreozotovaných kolíkov a podvalov z borovice určených pre odvetvie železničnej infraštruktúry, pričom táto zákazka bola zadaná spoločnosti Futrifer. Keďže žaloba o neplatnosť podaná spoločnosťou Toscca proti tomuto rozhodnutiu o zadaní zákazky bola zamietnutá, táto spoločnosť podala odvolanie na Tribunal Central Administrativo Norte (Ústredný správny súd sever, Portugalsko). Tento súd vydal rozsudok, ktorým tomuto odvolaniu vyhovel a uložil spoločnosti Infraestruturas de Portugal povinnosť zadať zákazku spoločnosti Toscca. Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd, Portugalsko) tento rozsudok zrušil pre nedostatok odôvodnenia a vrátil vec Ústrednému správnomu súdu severu. Tento súd vydal druhý rozsudok, ktorým potvrdil riešenie prijaté vo svojom prvom rozsudku.

Infraestruturas de Portugal a Futrifer podali proti tomuto druhému rozsudku opravné prostriedky na Najvyšší správny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd uvádza, že v roku 2019 Autoridade da Concorrência (Úrad pre hospodársku súťaž, Portugalsko) uložil spoločnosti Futrifer pokutu za porušenie práva hospodárskej súťaže v rámci postupov verejného obstarávania organizovaných v rokoch 2014 a 2015 tým istým verejným obstarávateľom.

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou najprv vyjadril k existencii povinnosti členských štátov prebrať nepovinné dôvody na vylúčenie stanovené v smerniciach 2014/24³²³ a 2014/25³²⁴. Ďalej objasnil podmienky výkonu právomoci verejných obstarávateľov vylúčiť hospodársky subjekt z účasti na postupe verejného obstarávania z dôvodu nespoľahlivosti z dôvodu porušenia práva hospodárskej súťaže, ku ktorému došlo mimo dotknutého postupu verejného obstarávania. Napokon spresnil povinnosť verejných obstarávateľov odôvodniť rozhodnutie týkajúce sa spoľahlivosti hospodárskeho subjektu vzhľadom na nepovinný dôvod na vylúčenie spojený

³²³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 65). Článok 57 ods. 4 prvý pododsek tejto smernice stanovuje prípady, v ktorých verejní obstarávatelia môžu z účasti na postupe obstarávania vylúčiť alebo od nich môžu členské štáty požadovať, aby z účasti na postupe obstarávania vylúčili ktorýkoľvek hospodársky subjekt.

³²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 243). Článok 80 ods. 1 tretí pododsek smernice 2014/25 stanovuje, že ak si to členské štáty vyžadujú, objektívne pravidlá a kritériá vylúčenia zahŕňajú okrem iného kritériá vylúčenia uvedené v článku 57 ods. 4 smernice 2014/24 za podmienok stanovených v uvedenom článku.

s účasťou takéhoto subjektu na dohodách, ktorých cieľom je narušiť hospodársku súťaž, stanovený smernicou 2014/24.

Posúdenie Súdnym dvorom

Na úvod sa Súdny dvor vyjadril k otázke, či sú členské štáty povinné prebrať do svojho vnútroštátneho práva nepovinné dôvody na vylúčenie uvedené v smernici 2014/24,³²⁵ ako aj v ustanovení smernice 2014/25, ktoré odkazuje na tieto dôvody.

Pokiaľ ide na jednej strane o nepovinné dôvody na vylúčenie stanovené v smernici 2014/24, Súdny dvor uviedol, že na rozdiel od toho, čo vyplýva z niektorých jeho rozsudkov³²⁶, členské štáty sú povinné prebrať tieto dôvody do svojho vnútroštátneho práva. Táto povinnosť znamená, že musia stanoviť buď možnosť, alebo povinnosť verejných obstarávateľov uplatniť uvedené dôvody. Po prvé zo znenia ustanovenia smernice 2014/24 týkajúceho sa nepovinných dôvodov na vylúčenie vyplýva, že rozhodnutie o vylúčení alebo nevylúčení hospodárskeho subjektu z postupu verejného obstarávania z jedného z týchto dôvodov prináleží verejným obstarávateľom, pokiaľ sa členské štáty nerozhodnú zmeniť túto možnosť vylúčenia na povinnosť. V dôsledku toho, aby títo verejní obstarávatelia neboli zbavení prinajmenšom možnosti uplatniť tieto dôvody na vylúčenie, členský štát sa nemôže zdržať zahrnutia týchto dôvodov do svojej vnútroštátnej právnej úpravy preberajúcej smernicu 2014/24. Po druhé tento výklad potvrdzuje aj kontext ustanovenia týkajúceho sa nepovinných dôvodov na vylúčenie, ktorý kontrastuje s inými ustanoveniami tejto smernice, ktoré umožňujú členským štátom vybrať si, či tieto ustanovenia preberú, alebo nie. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že voľba, ktorá je ponechaná členským štátom, pokiaľ ide o podmienky uplatnenia nepovinných dôvodov na vylúčenie³²⁷, sa nemôže vzťahovať na prebratie alebo neprebratie týchto dôvodov do vnútroštátneho práva. Pokiaľ ide po tretie o cieľ sledovaný smernicou 2014/24 v súvislosti s nepovinnými dôvodmi na vylúčenie, Súdny dvor zdôraznil, že normotvorca Únie mal v úmysle zveriť výlučne verejným obstarávateľom úlohu posúdiť integritu a spoľahlivosť hospodárskych subjektov, ktoré sa zúčastňujú na postupe verejného obstarávania a v prípade potreby vylúčiť hospodárske subjekty, ktoré považujú za nespoľahlivé.

Pokiaľ ide na druhej strane o smernicu 2014/25³²⁸, Súdny dvor zdôraznil, že členské štáty musia na základe svojej povinnosti prebrať článok 80 ods. 1 prvý pododsek tejto smernice stanoviť prinajmenšom možnosť obstarávateľov zahrnúť medzi pravidlá a kritériá vylúčenia uplatniteľné v postupoch verejného obstarávania, ktoré patria do pôsobnosti uvedenej smernice, nepovinné dôvody na vylúčenie stanovené v smernici 2014/24 bez toho, aby bolo dotknuté prípadné rozhodnutie uvedených štátov, ktorým sa týmto subjektom ukladá povinnosť zahrnúť tieto dôvody medzi tieto kritériá.

Po týchto spresneniach sa Súdny dvor v prvom rade vyjadril k nepovinnému dôvodu na vylúčenie súvisiacemu s tým, že hospodársky subjekt uzavrie dohody s cieľom narušiť hospodársku súťaž

³²⁵ Konkrétne v článku 57 ods. 4 prvom pododseku tejto smernice.

³²⁶ Rozsudky z 19. júna 2019, *Meca* (C-41/18, [EU:C:2019:507](#), bod 33); z 30. januára 2020, *Tim* (C-395/18, [EU:C:2020:58](#), body 34 a 40), ako aj z 3. júna 2021, *Rad Service a i.* (C-210/20, [EU:C:2021:445](#), bod 28). Na základe týchto rozsudkov sa členské štáty môžu rozhodnúť, či preberú dôvody na vylúčenie uvedené v tomto ustanovení.

³²⁷ Podľa článku 57 ods. 7 smernice 2014/24.

³²⁸ Konkrétnejšie podľa článku 80 ods. 1 tretieho pododseku tejto smernice.

stanovenému v smernici 2014/24.³²⁹ Súdny dvor rozhodol, že tento dôvod bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá obmedzuje možnosť vylúčiť ponuku uchádzača z dôvodu existencie vážnych indícií o jeho správaní, ktoré by mohlo narušiť pravidlá hospodárskej súťaže, na postup verejného obstarávania, v rámci ktorého došlo k takémuto správaniu. Takéto obmedzenie totiž nevyplýva zo znenia ustanovenia upravujúceho tento dôvod na vylúčenie. Okrem toho z kontextu, do ktorého patrí toto ustanovenie,³³⁰ vyplýva, že smernica 2014/24 umožňuje verejným obstarávateľom kedykoľvek počas postupu vylúčiť hospodársky subjekt alebo členské štáty môžu od nich požadovať, aby vylúčili hospodársky subjekt, ak sa ukáže, že tento subjekt sa vzhľadom na konanie alebo nekonanie pred alebo počas postupu nachádza v jednej zo situácií, na ktoré sa vzťahujú dôvody na vylúčenie stanovené v tej istej smernici. Takýto výklad toho istého ustanovenia umožňuje verejnemu obstarávateľovi uistiť sa o bezúhonnosti a spoľahlivosti každého z hospodárskych subjektov, ktoré možno spochybníť nielen v prípade účasti takéhoto subjektu na protisúťažnom správaní v rámci predmetného postupu, ale aj v prípade predchádzajúcej účasti tohto subjektu na takomto správaní.

V druhom rade Súdny dvor zdôraznil, že nepovinný dôvod na vylúčenie spojený s tým, že hospodársky subjekt uzavrie dohody s cieľom narušiť hospodársku súťaž, stanovený smernicou 2014/24, bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá zveruje výlučne vnútroštátnemu orgánu pre hospodársku súťaž právomoc rozhodnúť o vylúčení hospodárskych subjektov z postupov verejného obstarávania z dôvodu porušenia pravidiel hospodárskej súťaže. Samozrejme, ak existuje osobitné konanie upravené v práve Únie alebo vo vnútroštátnom práve na stíhanie porušení práva hospodárskej súťaže, v ktorom je vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž poverený vykonaním vyšetrovania na tento účel, sa verejný obstarávateľ musí v rámci posúdenia predložených dôkazov v zásade opierať o výsledok takéhoto konania. V tomto kontexte rozhodnutie takéhoto orgánu, ktoré konštatovalo porušenie práva hospodárskej súťaže a z tohto dôvodu uložilo uchádzačovi peňažnú sankciu, môže mať osobitný význam, a to tým skôr, ak bol k tejto sankcii pripojený dočasný zákaz účasti na postupoch verejného obstarávania. Hoci takéto rozhodnutie môže viesť verejného obstarávateľa k vylúčeniu tohto hospodárskeho subjektu z predmetného postupu verejného obstarávania, absencia takéhoto rozhodnutia naopak nemôže brániť ani zbaviť verejného obstarávateľa povinnosti vykonať takéto posúdenie. Toto posúdenie sa musí vykonať vzhľadom na zásadu proporcionality a s prihliadnutím na všetky relevantné skutočnosti, aby sa overilo, či je uplatnenie dôvodu na vylúčenie súvisiaceho s tým, že hospodársky subjekt uzavrel dohody s cieľom narušiť hospodársku súťaž odôvodnené. Vnútroštátna právna úprava, ktorá spája posúdenie bezúhonnosti a spoľahlivosti uchádzačov so závermi rozhodnutia vnútroštátneho orgánu pre hospodársku súťaž týkajúceho sa najmä budúcej účasti na postupe verejného obstarávania, zasahuje do voľnej úvahy, ktorú musí mať verejný obstarávateľ v rámci uplatnenia nepovinných dôvodov na vylúčenie stanovených v smernici 2014/24.

Podľa svojej analýzy Súdny dvor ešte spresnil, že členské štáty nemôžu vo svojej právnej úprave obmedziť rozsah dôvodu na vylúčenie spojeného s účasťou dotknutého hospodárskeho subjektu na protisúťažnom správaní.

V treťom rade Súdny dvor uviedol, že na základe zásady riadnej správy vecí verejných musí byť rozhodnutie verejného obstarávateľa o spoľahlivosti hospodárskeho subjektu prijaté na základe nepovinného dôvodu na vylúčenie stanoveného smernicou 2014/24 a súvisiaceho s uzatvorením

³²⁹ Podľa článku 57 ods. 4 prvého pododseku písm. d) smernice 2014/24 môžu verejní obstarávatelia vylúčiť alebo môžu od nich členské štáty požadovať, aby vylúčili ktorýkoľvek hospodársky subjekt z účasti na verejnom obstarávaní, ak má verejný obstarávateľ dostatočne vierohodné indície na to, aby mohol dospieť k záveru, že hospodársky subjekt uzavrel dohody s inými hospodárskymi subjektmi s cieľom narušiť hospodársku súťaž.

³³⁰ Najmä článku 57 ods. 5 druhého pododseku smernice 2014/24.

dohôd hospodárskym subjektom odôvodnené. Táto povinnosť sa na jednej strane týka rozhodnutí, ktorými verejný obstarávateľ vylúčil uchádzača najmä na základe takéhoto nepovinného dôvodu na vylúčenie. Na druhej strane verejný obstarávateľ má túto povinnosť odôvodnenia, keď konštatuje, že uchádzača sa týka jeden z nepovinných dôvodov na vylúčenie, ale prijme rozhodnutie o nevylúčení napríklad z dôvodu, že vylúčenie predstavuje neprimerané opatrenie. Takéto rozhodnutie totiž ovplyvňuje právne postavenie ostatných hospodárskych subjektov zúčastňujúcich sa predmetného postupu verejného obstarávania, ktoré musia mať možnosť brániť svoje práva prípadne podaním žaloby proti tomuto rozhodnutiu.

XIV. Sociálna politika³³¹

1. Rovnosť zaobchádzania v oblasti zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia

Rozsudok z 12. januára 2023, TP (Audiovizuálny editor verejnoprávnej televízie) (C-356/21, [EU:C:2023:9](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani – Smernica 2000/78/ES – Článok 3 ods. 1 písm. a) a c) – Podmienky prístupu k samostatným zárobkovým činnostiam – Pracovnoprávne podmienky a podmienky zamestnania – Zákaz diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie – Samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá pracuje na základe zmluvy o dielo – Ukončenie a neobnovenie zmluvy – Slobodný výber zmluvnej strany“

Na základe po sebe nasledujúcich krátkodobých zmlúv o dielo, ktoré J. K. uzatvoril v rámci výkonu svojej nezávislej hospodárskej činnosti, v rokoch 2010 až 2017 osobne pripravoval audiovizuálne montáže, upútavky a krátke príspevky pre redakciu réžie a vlastnej propagácie vysielania TP, ktorá je spoločnosťou prevádzkujúcou celoštátny verejnoprávny televízny kanál v Poľsku.

Dňa 20. novembra 2017 bola medzi J. K. a spoločnosťou TP uzavretá nová zmluva o dielo na dobu jedného mesiaca, ktorá stanovovala dve týždňové služby v decembri. Po tom, čo J. K. a jeho partner 4. decembra 2017 uverejnili na YouTube videozáznam na podporu tolerancie voči párom osôb rovnakého pohlavia, však TP informovala J. K. o zrušení týchto dvoch týždňových služieb.

Žalobca tak v decembri 2017 už neodpracoval žiadnu službu a medzi ním a spoločnosťou TP už nebola uzavretá žiadna nová zmluva o dielo.

Následne podal J. K. žalobu na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, a to Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd hlavného mesta Varšava, Poľsko), ktorou sa okrem iného domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z toho, že TP odmietla obnoviť jeho zmluvu, čím ukončila ich profesionálny vzťah, z dôvodu založeného podľa názoru J. K. na jeho sexuálnej orientácii.

V rámci tohto sporu má tento súd pochybnosti o zlučiteľnosti ustanovenia poľského práva³³² s právom Únie v rozsahu, v akom vylučuje z ochrany proti diskriminácii priznanej smernicou 2000/78³³³ slobodný výber zmluvného partnera len vtedy, ak tento výber nie je založený na pohlaví, rase, etnickom pôvode alebo štátnej príslušnosti.

³³¹ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), **Chief Appeals Officer a i.** (C-488/21, [EU:C:2023:1013](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele II.1 „Opatrenia obmedzujúce voľný pohyb občanov Únie“.

³³² Ide o článok 5 bod 3 Ustawa o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (zákon o prebratí niektorých právnych predpisov Európskej únie v oblasti rovnosti zaobchádzania) z 3. decembra 2010 (Dz. U. č. 254, položka 1700). Vo svojom konsolidovanom znení (Dz. U. 2016, položka 1219) toto ustanovenie uvádza, že tento zákon sa neuplatňuje na slobodný výber zmluvného partnera, pokiaľ sa tento výber nezakladá na pohlaví, rase, etnickom pôvode alebo štátnej príslušnosti.

³³³ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že článok 3 ods. 1 písm. a) a c) smernice 2000/78 bráni takému vnútroštátnemu ustanoveniu, v dôsledku ktorého sa z dôvodu slobodného výberu zmluvného partnera vylučuje z ochrany proti diskriminácii odmietnutie uzavrieť alebo obnoviť s určitou osobou zmluvu na dodanie určitých plnení tejto osoby v rámci výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, z dôvodu sexuálnej orientácie tejto osoby.

Posúdenie Súdnym dvorom

V prvom rade Súdny dvor pripomenul, že pojmy „zamestnanie“, „samostatne zárobková činnosť“ a „pracovná činnosť“ uvedené v článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78³³⁴ sa musia chápať v širšom zmysle. Smernica 2000/78 má teda pokrývať širokú škálu zárobkových činností vrátane činností vykonávaných samostatne zárobkovo činnými osobami na účely zabezpečenia si živobytia. Treba však rozlišovať medzi činnosťami patriacimi do pôsobnosti tejto smernice a činnosťami spočívajúcimi v obvyčajnom dodaní tovarov alebo služieb jednému alebo viacerým príjemcom, ktoré nepatria do tejto pôsobnosti.

Preto na to, aby zárobkové činnosti patrili do pôsobnosti smernice 2000/78, je potrebné, aby sa tieto činnosti skutočne vykonávali v rámci právneho vzťahu, ktorý sa vyznačuje určitou stabilitou, čo pokiaľ ide o činnosť, ktorú vykonával J. K., prislúcha posúdiť vnútroštátnemu súdu.

Keďže táto činnosť predstavuje skutočnú a účinnú zárobkovú činnosť, vykonávanú osobne a pravidelne v prospech toho istého príjemcu, ktorá umožňuje J. K. úplný alebo čiastočný prístup k prostriedkom na živobytie, otázka, či podmienky prístupu k takejto činnosti patria do pôsobnosti článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78, nezávisí od toho, či sa táto činnosť považuje za „zamestnanie“ alebo „samostatnú zárobkovú činnosť“.

Súdny dvor dospel k záveru, že na to, aby určitá osoba mohla skutočne vykonávať svoju zárobkovú činnosť, predstavuje uzavretie zmluvy o dielo okolnosť, ktorej existencia môže byť nevyhnutná. V dôsledku toho pojem „podmienky prístupu“ k samostatne zárobkovým činnostiam³³⁵ môže zahŕňať uzavretie takejto zmluvy a odmietnutie uzatvoriť túto zmluvu z dôvodov spojených so sexuálnou orientáciou dotknutej osoby, patrí do pôsobnosti smernice 2000/78.

V druhom rade, pokiaľ ide o výklad článku 3 ods. 1 písm. c) smernice 2000/78³³⁶, Súdny dvor uviedol, že pojem „podmienky zamestnania a pracovné podmienky“, ktorý sa v ňom nachádza, sa vzhľadom na ciele tejto smernice v širšom zmysle vzťahuje na podmienky uplatňujúce sa na akúkoľvek formu zamestnania a samostatnej zárobkovej činnosti, bez ohľadu na právnu formu, v akej sa vykonáva.

V dôsledku toho skutočnosť, že J. K. nemohol odpracovať žiadnu zo služieb uvedených v zmluve o dielo, sa javí ako nedobrovoľné ukončenie činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktoré možno považovať za rovnocenné prepusteniu zamestnanca, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu. Za týchto podmienok rozhodnutie spoločnosti TP neobnoviť zmluvu o dielo s J. K., podľa jeho názoru

³³⁴ Podľa článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78 „v rámci právomocí delegovaných na [Úniu] sa bude táto smernica vzťahovať na všetky osoby, tak vo verejnom ako i v súkromnom sektore, vrátane verejných orgánov vo vzťahu k podmienkam prístupu k zamestnaniu, samostatnej zárobkovej činnosti alebo povolaniu, vrátane kritérií výberu a podmienok náboru, bez ohľadu na oblasť činnosti a na všetkých úrovniach profesionálnej hierarchie, vrátane postupu v zamestnaní“.

³³⁵ V zmysle článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78.

³³⁶ Podľa znenia článku 3 ods. 1 písm. c) smernice 2000/78 sa táto smernica vzťahuje na podmienky zamestnania a pracovné podmienky vrátane podmienok prepúšťania a odmeňovania.

z dôvodu jeho sexuálnej orientácie, čím sa ukončil medzi nimi existujúci profesionálny vzťah, patrí do pôsobnosti článku 3 ods. 1 písm. c) smernice 2000/78.

V treťom a poslednom rade Súdny dvor zdôraznil, že pripustiť, že sloboda uzatvárať zmluvy umožňuje odmietnuť uzavrieť zmluvu s určitou osobou z dôvodu sexuálnej orientácie tejto osoby, by znamenalo zbaviť článok 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78 jeho potrebného účinku, keďže toto ustanovenie zakazuje práve akúkoľvek diskrimináciu na základe takéhoto dôvodu, pokiaľ ide o prístup k samostatným zárobkovým činnostiam.

Keďže sloboda podnikania nepredstavuje absolútne privilégium, dotknuté ustanovenie poľského práva, ktoré nezaraďuje sexuálnu orientáciu medzi výnimky zo slobody vybrať si zmluvného partnera, by v tomto prípade nemalo odôvodniť vylúčenie z ochrany pred diskrimináciou priznanej smernicou 2000/78, pokiaľ toto vylúčenie nie je v súlade s článkom 2 ods. 5 tejto smernice v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných osôb.

2. Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani

Rozsudok z 28. novembra 2023 (veľká komora), Commune d'Ans (C-148/22, [EU:C:2023:924](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Smernica 2000/78/ES – Ustanovenie všeobecného rámca pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani – Zákaz diskriminácie na základe náboženstva alebo viery – Verejný sektor – Pracovný poriadok verejnej správy zakazujúci viditeľné nosenie akéhokoľvek filozofického alebo náboženského symbolu na pracovisku – Moslimská šatka – Požiadavka neutrality v kontakte s verejnosťou, nadriadenými a spolupracovníkmi“

OP od 11. októbra 2016 zastáva pracovné miesto ako „vedúca oddelenia“ v obci Ans (Belgicko), pričom svoju funkciu v zásade vykonáva bez toho, aby prakticky prichádzala do kontaktu s užívateľmi verejnej služby.

Dňa 8. februára 2021 požiadala o povolenie nosiť na pracovisku moslimskú šatku. Zamestnávateľ túto žiadosť predbežne zamietol.

Následne obecné zastupiteľstvo zmenilo pracovný poriadok obce Ans tak, že doň vložilo povinnosť „výlučnej neutrality“ na pracovisku, ktorá sa chápe tak, že zakazuje všetkým svojim zamestnancom nosiť na tomto pracovisku akýkoľvek viditeľný symbol, ktorý môže odhaliť ich presvedčenia, najmä náboženské alebo filozofické, bez ohľadu na to, či sú v kontakte s verejnosťou.

Keďže OP sa domnievala, že bola diskriminovaná z dôvodu svojho náboženstva, podala na Tribunal du travail de Liège (Pracovný súd Liège, Belgicko) žalobu o zdržanie sa konania.

Podľa tohto súdu zákaz nosiť moslimskú šatku, ktorý OP uložil jej zamestnávateľ na základe pracovného poriadku, vytvára rozdielne zaobchádzanie predstavujúce diskrimináciu v zmysle smernice 2000/78³³⁷. Vzhľadom na pochybnosti, ktoré má v súvislosti so súladom dotknutého

³³⁷ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

ustanovenia pracovného poriadku s touto smernicou, sa uvedený vnútroštátny súd rozhodol podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore rozhodol, že vnútorné pravidlo obecnej správy, ktoré všeobecne a nediferencovaným spôsobom zakazuje zamestnancom tejto správy viditeľne nosiť na pracovisku akýkoľvek symbol odhaľujúci najmä filozofické alebo náboženské presvedčenie, môže byť odôvodnené snahou uvedenej správy vytvoriť úplne neutrálne administratívne prostredie, pokiaľ je toto pravidlo spôsobilé, nevyhnutné a primerané tomuto kontextu a prihliada na rôzne dotknuté práva a záujmy.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor po tom, čo na základe skutkových okolností uvádzaných vnútroštátnym súdom odmietol hypotézu priamej diskriminácie, pripomenul, že také vnútorné pravidlo zavedené zamestnávateľom, akým je pravidlo, o ktoré ide vo veci samej, môže predstavovať rozdielne zaobchádzanie nepriamo založené na náboženstve alebo viere v zmysle článku 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78, ak sa preukáže, že zdanlivo neutrálna povinnosť obsiahnutá v tomto pravidle v skutočnosti vedie k osobitnému znevýhodneniu osôb vyznávajúcich určité náboženstvo alebo vieru.

Takéto rozdielne zaobchádzanie však nevytvára nepriamu diskrimináciu, ak v súlade s článkom 2 ods. 2 písm. b) bodom i) smernice 2000/78 je objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné.

V prvom rade podľa Súdneho dvora ustanovenie pracovného poriadku verejnej správy, o aké ide v tomto prípade, možno považovať za ustanovenie, ktoré sleduje legitímny cieľ v zmysle tohto ustanovenia.

V prípade neexistencie konsenzu na úrovni Európskej únie musí mať každý členský štát, prípadne jeho vnútroštátne územné celky, v súlade s právomocami, ktoré im boli zverené, priestor na voľnú úvahu, pokiaľ ide o koncepciu neutrality verejnej služby, ktorú chce podporovať na pracovisku. Táto miera voľnej úvahy umožňuje členským štátom a týmto vnútroštátnym územným celkom zohľadniť ich vlastný kontext s prihliadnutím na rôznorodosť ich prístupov, ktoré chcú u seba priznať náboženstvu alebo filozofickému presvedčeniu vo verejnom sektore. Je však úlohou vnútroštátnych súdov a súdov Únie overiť, či sú prijaté vnútroštátne, regionálne alebo miestne opatrenia v zásade odôvodnené a či sú primerané.

V druhom rade Súdny dvor spresnil, že ustanovenie pracovného poriadku musí byť spôsobilé zabezpečiť riadne uplatňovanie cieľa sledovaného zamestnávateľom. V tejto súvislosti bude najprv úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či obec Ans sleduje cieľ „výlučnej neutrality“ skutočne koherentne a systematicky vo vzťahu ku všetkým zamestnancom.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že legitímny cieľ spočívajúci v zabezpečení prostredníctvom politiky „výlučnej neutrality“ úplne neutrálneho administratívneho prostredia možno účinne sledovať, len ak žiadny viditeľný prejav presvedčenia, najmä filozofického alebo náboženského, nie je prípustný počas kontaktu zamestnancov s užívateľmi verejnej služby alebo medzi sebou. Nosenie akéhokoľvek symbolu, aj malého rozmeru, totiž narušá schopnosť opatrenia dosiahnuť údajne sledovaný cieľ a spochybňuje tak v predmetnom prípade samotnú koherenciu tejto politiky.

Napokon prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky charakteristické prvky kontextu, v ktorom bolo toto pravidlo prijaté, zvažil dotknuté záujmy, pričom zohľadní na jednej strane dotknuté základné práva a zásady, a na druhej strane zásadu neutrality, ktorou sa má zaručiť užívateľom a zamestnancom verejnej správy administratívne prostredie bez viditeľných prejavov presvedčenia, najmä filozofického alebo náboženského.

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolani – Smernica 2000/78/ES – Článok 2 ods. 5 – Zákaz diskriminácie na základe veku – Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím – Článok 19 – Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti – Charta základných práv Európskej únie – Článok 26 – Sociálna a profesionálna integrácia osôb so zdravotným postihnutím – Služba osobnej asistencie pre osoby so zdravotným postihnutím – Pracovná ponuka, v ktorej je uvedený minimálny a maximálny vek osoby, ktorá má byť prijatá do zamestnania – Zohľadnenie želaní a potrieb osoby so zdravotným postihnutím – Odôvodnenie“

AP Assistenzprofis GmbH, spoločnosť, ktorá poskytuje asistenčné a poradenské služby osobám so zdravotným postihnutím, zverejnila v júli 2018 pracovnú ponuku, v ktorej sa uvádzalo, že 28-ročná študentka A. hľadá osobné asistentky, aby jej pomáhali vo všetkých aspektoch bežného života, ktoré by mali mať „najvhodnejšie, pokiaľ ide o vekové skupiny, 18 až 30 rokov“.

J. M. P., žalobkyňa vo veci samej, ktorá sa narodila v roku 1968, sa uchádzala o túto pracovnú ponuku a od spoločnosti AP Assistenzprofis dostala odmietavú odpoveď.

Vzhľadom na to, že J. M. P. sa domnievala, že bola diskriminovaná na základe veku, podala proti spoločnosti AP Assistenzprofis žalobu na Arbeitsgericht Köln (Pracovný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko), ktorou sa domáhala náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená. Uvedený súd jej žalobe vyhovel.

V nadväznosti na rozsudok Landesarbeitsgericht Köln (Vyšší pracovný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko), ktorým sa vyhovel odvolaniu spoločnosti AP Assistenzprofis, J. M. P. podala proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „Revision“ na Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovný súd, Nemecko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Keďže vnútroštátny súd mal pochybnosti, pokiaľ ide o odôvodnenie priamej diskriminácie J. M. P. na základe veku podľa smernice 2000/78³³⁸, a potreboval objasnenie, pokiaľ ide o zosúladenie práva na účinnú ochranu pred diskrimináciou na základe veku s právom osoby so zdravotným postihnutím na účinnú ochranu pred diskrimináciou na základe jej zdravotného postihnutia z hľadiska tejto smernice, rozhodol sa obrátiť na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor vo svojom rozsudku odpovedal, že smernica 2000/78 v spojení s článkom 26 Charty základných práv Európskej únie, ktorý sa týka začlenenia zdravotne postihnutých osôb do spoločnosti, ako aj článkom 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím³³⁹ s názvom „Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti“ nebráni tomu, aby na účel prijatia osoby poskytujúcej osobnú asistenciu do zamestnania bola stanovená podmienka veku podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ak je takéto opatrenie nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných.

³³⁸ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79).

³³⁹ Schválený v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2010/48/ES z 26. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 23, 2010, s. 35, ďalej len „dohovor OSN“).

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor analyzoval rozdielne zaobchádzanie na základe veku, o ktoré ide vo veci samej, s cieľom určiť, či je odôvodnené z hľadiska článku 2 ods. 5 smernice 2000/78³⁴⁰.

V prvom rade konštatoval, že toto rozdielne zaobchádzanie vyplýva z opatrenia stanoveného vnútroštátnou právnou úpravou³⁴¹ v súlade s týmto článkom 2 ods. 5.

Súdny dvor ďalej skúmal, či toto opatrenie sleduje cieľ „ochrany práv a slobôd iných“ uvedený v tomto ustanovení.

V tejto súvislosti podľa Súdneho dvora dotknutá vnútroštátna právna úprava sleduje cieľ spočívajúci v ochrane sebaurčenia osôb so zdravotným postihnutím tým, že zaručuje právo na vyjadrenie želaní a slobodnú voľbu uvedených osôb pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa poskytovania služieb osobnej asistencie a pri ich poskytovaní, pričom tieto služby sa týkajú všetkých oblastí života a hlboko zasahujú do súkromnej a intímnej sféry osôb, ktoré ich prijímajú. Na tento cieľ sa vzťahuje článok 2 ods. 5 smernice 2000/78.

Toto právo na vyjadrenie želaní a slobodnú voľbu konkretizuje právo osôb so zdravotným postihnutím na začlenenie do spoločnosti zakotvené v článku 26 Charty základných práv. Rešpektovanie sebaurčenia zdravotne postihnutých osôb je tiež jedným z cieľov zakotvených v článku 19 Dohovoru OSN, ktorého ustanovení sa možno dovolávať na účely výkladu ustanovení smernice 2000/78.

Súdny dvor napokon overil, či rozdielne zaobchádzanie, o ktoré ide vo veci samej, vyplýva z opatrenia nevyhnutného na ochranu tohto práva na sebaurčenie.

V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že v situácii, o akú ide vo veci samej, zohľadnenie uprednostnenia určitej vekovej skupiny vyjadrenej zdravotne postihnutou osobou, ktorá je príjemcom služieb osobnej asistencie, môže podporiť dodržanie práva tejto osoby na sebaurčenie pri poskytovaní týchto služieb osobnej asistencie, keďže sa zdá rozumné očakávať, že osoba patriaca do rovnakej vekovej skupiny ako zdravotne postihnutá osoba sa ľahšie začlení do osobného, sociálneho a univerzitného prostredia tejto osoby.

Súdny dvor tak dospel k záveru, že s výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd vzhľadom na všetky okolnosti veci samej, rozdielne zaobchádzanie na základe veku v tomto prípade vyplýva z opatrenia nevyhnutného na ochranu práv a slobôd iných v zmysle článku 2 ods. 5 smernice 2000/78 a s ohľadom na toto ustanovenie môže byť odôvodnené.

³⁴⁰ Podľa tohto ustanovenia táto smernica nebude mať žiadny vplyv na opatrenia stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré sú v demokratickej spoločnosti potrebné pre verejnú bezpečnosť, na udržanie verejného poriadku a na predchádzanie trestnej činnosti, na ochranu zdravia a ochranu práv a slobôd iných.

³⁴¹ Ide o ustanovenie § 8 ods. 1 Sozialgesetzbuch, Neuntes Buch (IX) (Zákonník o sociálnom zabezpečení, kniha IX) z 23. decembra 2016 (BGBl. 2016 I, s. 3234, ďalej len „SGB IX“) v spojení s ustanovením § 33 Sozialgesetzbuch, Erstes Buch (I) (Zákonník o sociálnom zabezpečení, kniha I) z 11. decembra 1975 (BGBl. 1975 I, s. 3015, ďalej len „SGB I“), ktoré stanovuje, že pri rozhodovaní o dávkach a pri poskytovaní dávok, ktoré majú za cieľ uľahčiť začlenenie postihnutej osoby do spoločnosti, sa vyhovie legitímnym želaniam osôb oprávnených poberať tieto dávky, pokiaľ sú primerané, a prihliadne sa na osobnú situáciu, vek, pohlavie, rodinné vzťahy, ako aj na náboženské a svetonázorové potreby týchto oprávnených osôb.

3. Organizácia pracovného času

Rozsudok zo 14. decembra 2023, Sparkasse Südpfalz (C-206/22, [EU:C:2023:984](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Bezpečnosť a ochrana zdravia pracovníkov – Organizácia pracovného času – Článok 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie – Smernica 2003/88/ES – Článok 7 – Právo na platenú dovolenku za kalendárny rok – Vírus SARS-Cov-2 – Opatrenie karantény – Nemožnosť prenesenia platenej dovolenky za kalendárny rok poskytnutej na obdobie, ktoré sa prekrýva s obdobím karantény“

TF, ktorý je zamestnancom spoločnosti Sparkasse Südpfalz od roku 2003, dostal platenú dovolenku za kalendárny rok na obdobie od 3. do 11. decembra 2020.

Jeden deň pred začiatkom uvedenej dovolenky príslušný nemecký orgán v súlade s vnútroštátnymi hygienickými opatreniami zameranými na boj proti šíreniu vírusu SARS-CoV-2 nariadil TF karanténu na obdobie od 2. do 11. decembra 2020 z dôvodu, že TF mal kontakt s osobou nakazenou týmto vírusom.

Dňa 4. marca 2021 požiadal TF svojho zamestnávateľa o prenesenie dní platenej dovolenky za kalendárny rok poskytnutých na obdobie, ktoré sa prekrývalo s obdobím jeho karantény.

Keďže bola táto žiadosť o prenesenie zamietnutá, TF sa obrátil na Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein (Súd pre pracovnoprávne veci Ludwigshafen am Rhein, Nemecko), ktorý je súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

V rámci tohto sporu má tento súd pochybnosti o zlučiteľnosti judikatúry nemeckých súdov, podľa ktorej sa len samotná karanténa nerovná pracovnej neschopnosti, na základe ktorej by vznikla zamestnávateľovi povinnosť akceptovať prenesenie poskytnutých dní dovolenky, s právom na platenú dovolenku za kalendárny rok zaručeným právom Únie.

Súdny dvor, na ktorý bol vnútroštátnym súdom podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, usúdil, že takáto vnútroštátna prax, ktorá neumožňuje prenesenie dní platenej dovolenky za kalendárny rok poskytnutých pracovníkovi, ktorý nie je chorý, prekrývajúcich sa s obdobím karantény, je zlučiteľná s právom na platenú dovolenku za kalendárny rok zakotveným v článku 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie a konkretizovaným v článku 7 ods. 1 smernice 2003/88³⁴².

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé Súdny dvor po tom, čo pripomenul dvojaký cieľ platenej dovolenky za kalendárny rok, a to jednak umožniť pracovníkovi odpočinúť si od vykonávania úloh, ktoré mu ukladá pracovná zmluva, a jednak poskytnúť mu čas na oddych a voľnočasové aktivity, uviedol, že účel opatrenia karantény upraveného nemeckým právom je odlišný. Cieľom tohto opatrenia je totiž zabrániť šíreniu nákazlivej choroby izoláciou osôb, u ktorých by sa mohli prejavovať príznaky.

Po druhé Súdny dvor potvrdil, že takéto opatrenie je rovnako ako v prípade vzniku práceneschopnosti z dôvodu choroby nepredvídateľnou udalosťou nezávislou od vôle osoby, ktorej sa týka.

³⁴² Smernica Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, 2003, s. 9; Mim. vyd. 05/004, s. 381).

Platí pritom, že pracovník, ktorému bola nariadená karanténa z dôvodu, že mal kontakt s osobou nakazenou vírusom SARS-CoV-2, no ktorý nie je práceneschopný na základe lekárskeho potvrdenia, sa nachádza v odlišnej situácii ako pracovník, ktorý je na nemocenskej dovolenke a je vystavený fyzickým alebo psychickým obmedzeniam spôsobeným chorobou. Účel umiestnenia do karantény teda v zásade nie je porovnateľný s účelom nemocenskej dovolenky. Obdobie karantény preto samo osebe nemôže brániť dosiahnutiu účelu platenej dovolenky za kalendárny rok.

Po tretie podľa názoru Súdneho dvora hoci karanténa môže mať vplyv na podmienky, za ktorých je pracovníkovi poskytnutý voľný čas, táto karanténa sama osebe neporušuje právo tohto pracovníka skutočne čerpať svoju platenú dovolenku za kalendárny rok. Počas obdobia dovolenky za kalendárny rok totiž pracovník nesmie byť voči svojmu zamestnávateľovi viazaný nijakou povinnosťou, ktorá by mu bránila v tom, aby sa mohol voľne a bez prerušenia venovať svojim vlastným záujmom, aby sa tak vyvážili účinky práce na jeho bezpečnosť a zdravie.

Zamestnávateľ teda nemôže byť povinný kompenzovať nevýhody vyplývajúce z nepredvídateľnej udalosti, akou je karanténa uložená orgánom verejnej moci, ktorá bráni jeho zamestnancovi plne využiť svoje právo na platenú dovolenku za kalendárny rok. Cieľom smernice 2003/88 totiž nie je, aby akákoľvek udalosť, ktorá je spôsobilá brániť pracovníkovi v tom, aby plne – a podľa svojich predstáv – využíval čas odpočinku alebo čas na oddych, odôvodňovala to, aby mu bola poskytnutá dodatočná dovolenka, tak aby bol zaručený účel dovolenky za kalendárny rok.

XV. Ochrana spotrebiteľa³⁴³

1. Nekalé podmienky

Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby) (C-395/21, [EU:C:2023:14](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13/EHS – Zmluva o poskytovaní právnych služieb medzi advokátom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby – Článok 6 ods. 1 – Právomoci vnútroštátneho súdu pri existencii podmienky považovanej za „nekalú“

M. A. ako spotrebiteľ uzavrel päť zmlúv o poskytovaní právnych služieb s D.V. ako advokátom. Každá z týchto zmlúv stanovovala, že odmena advokáta sa má vypočítavať na základe hodinovej sadzby stanovenej na 100 eur za právne poradenstvo alebo za služby poskytnuté M. A.

Keďže D.V. nedostal celú požadovanú odmenu, podal na prvostupňový súd žalobu, ktorou sa domáhal, aby bola M. A. uložená povinnosť zaplatiť dlhovanú odmenu za vykonané právne služby. Prvostupňový súd čiastočne vyhovel návrhu D.V., pričom však konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky týkajúcej sa ceny poskytnutých služieb a znížil požadované odmeny o polovicu. Keďže odvolací súd tento rozsudok potvrdil, D.V. podal kasačný opravný prostriedok na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva).

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Súdny dvor vyjadril k výkladu smernice 93/13³⁴⁴. Vo svojom rozsudku sa dotýka najmä požiadavky transparentnosti podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmlúv o poskytovaní právnych služieb a účinkov konštatovania nekalej povahy podmienky stanovujúcej cenu týchto služieb.

Posúdenie Súdnym dvorom

Hneď na úvod Súdny dvor konštatoval, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá určuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby, patrí pod „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle smernice 93/13.³⁴⁵

Ďalej pri skúmaní, či táto zmluvná podmienka, ktorá neobsahuje iné informácie než uplatňovanú hodinovú sadzbu, zodpovedá požiadavke jasného a zrozumiteľného formulovania,³⁴⁶ Súdny dvor

³⁴³ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj nasledujúce rozsudky: rozsudok z 8. júna 2023, **UFC – Que choisir a CLCV** (C-407/21, [EU:C:2023:449](#)), uvedený v oddiele X.5 „Cestovné, dovolenkové a výletné služby“, rozsudok z 30. marca 2023, **Green Network (Príkaz na náhradu nákladov)** (C-5/22, [EU:C:2023:273](#)), uvedený v oddiele XVI „Energetika“.

³⁴⁴ Článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 2, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

³⁴⁵ V zmysle jej článku 4 ods. 2.

³⁴⁶ Požiadavka uvedená v článku 4 ods. 2 smernice 93/13.

uviedol, že vzhľadom na povahu služieb, ktoré sú predmetom zmluvy o poskytovaní právnych služieb, je často ťažké, ba dokonca nemožné, aby poskytovateľ už pri uzavretí zmluvy predvídal presný počet hodín potrebných na zabezpečenie plnenia tejto zmluvy a v dôsledku toho aj celkové skutočné náklady na svoje služby. Hoci od poskytovateľa nemožno požadovať, aby informoval spotrebiteľa o konečných finančných dôsledkoch jeho záväzku, ktoré závisia od budúcich udalostí, nepredvídateľných a nezávislých od vôle tohto poskytovateľa, poskytovateľ je povinný oznámiť spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie obozretne a s úplnou znalosťou možnosti, že dôjde k takým udalostiam, a dôsledkoch, ku ktorým môžu tieto udalosti viesť v súvislosti s trvaním poskytovania právnych služieb.

Tieto informácie, ktoré sa môžu líšiť jednak v závislosti od predmetu a povahy predvídaných plnení a jednak v závislosti od uplatniteľných profesijných a deontologických pravidiel, musia obsahovať údaje umožňujúce spotrebiteľovi posúdiť približné celkové náklady na tieto služby. Také údaje by mohol predstavovať odhad predvídateľného alebo minimálneho počtu potrebných hodín alebo záväzok zaslať v primeraných intervaloch faktúry alebo pravidelné správy uvádzajúce počet odpracovaných hodín. Súdny dvor spresnil, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby pri zohľadnení týchto úvah a všetkých relevantných skutočností súvisiacich s uzatvorením dotknutej zmluvy posúdil, či obchodník poskytol spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy primerané informácie.

Súdny dvor tak prijal záver, že zmluvná podmienka, ktorá stanovuje cenu podľa zásady hodinovej sadzby bez toho, aby boli spotrebiteľovi pred uzatvorením zmluvy oznámené informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou finančných dôsledkov, ktoré uzatvorenie tejto zmluvy prinesie, nespĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania.

Súdny dvor v nadväznosti na to pripomenul, že posúdenie nekalej povahy podmienky spotrebiteľskej zmluvy spočíva v zásade na celkovom posúdení, ktoré nezohľadňuje len prípadný nedostatok transparentnosti tejto podmienky. Členské štáty však môžu zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov.³⁴⁷

Následne Súdny dvor konštatoval, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorá podľa zásady hodinovej sadzby stanovuje cenu týchto služieb a ktorá teda patrí do hlavného predmetu tejto zmluvy, sa nemá považovať za nekalú³⁴⁸ len z toho jediného dôvodu, že nespĺňa požiadavku transparentnosti, pokiaľ členský štát, ktorého vnútroštátne právo sa uplatňuje na dotknutú zmluvu, výslovne nestanovil, ako v tomto prípade, že kvalifikácia „nekalej podmienky“ vyplýva len zo samotného tohto dôvodu.

Napokon, pokiaľ ide o dôsledky konštatovania nekalej povahy podmienky týkajúcej sa ceny, Súdny dvor zdôraznil, že vnútroštátny súd je povinný neuplatniť túto podmienku, pokiaľ proti tomu spotrebiteľ nenamieta.

Spresnil, že ak podľa relevantných ustanovení vnútroštátneho práva zmluva o poskytovaní právnych služieb nemôže naďalej existovať po odstránení nekalej podmienky týkajúcej sa ceny a ak tieto služby boli poskytnuté, smernica 93/13³⁴⁹ nebráni vyhláseniu neplatnosti tejto zmluvy, ani tomu, aby vnútroštátny súd obnovil situáciu, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto

³⁴⁷ Podľa článku 8 smernice 93/13.

³⁴⁸ Podľa článku 3 ods. 1 smernice 93/13.

³⁴⁹ Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13.

podmienky, hoci by to viedlo k tomu, že predajca alebo dodávateľ nedostane za svoje služby žiadnu odmenu.

Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré by zrušenie zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, mohlo mať pre spotrebiteľa, Súdny dvor pripomenul svoju judikatúru, podľa ktorej pokiaľ ide o zmluvu o úvere, dôsledkom zrušenia takej zmluvy v celom rozsahu by v zásade bola okamžitá splatnosť nesplatennej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa, a mohla by viesť k obzvlášť nepriaznivým dôsledkom pre spotrebiteľa.³⁵⁰ Obzvlášť nepriaznivú povahu zrušenia zmluvy však nemožno obmedziť len na dôsledky čisto peňažnej povahy.

Nie je totiž vylúčené, že zrušenie zmluvy týkajúcej sa poskytovania právnych služieb, ktoré už boli poskytnuté, by mohlo spôsobiť, že spotrebiteľ bude vystavený právnej neistote, najmä za predpokladu, že vnútroštátne právo umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi požadovať odmenu za tieto služby na inom základe, než je zrušená zmluva. Okrem toho neplatnosť zmluvy by mohla mať prípadne vplyv na platnosť a účinnosť úkonov uskutočnených na jej základe.

Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že za predpokladu, že by vyhlásenie neplatnosti zmluvy v celom jej rozsahu vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, smernica 93/13³⁵¹ nebráni tomu, aby vnútroštátny súd napravil neplatnosť nekalej podmienky tým, že ju nahradí dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán uvedenej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva. Naopak táto smernica bráni tomu, aby vnútroštátny súd nahradil zrušenú nekalú podmienku súdnym odhadom výšky odmeny dlžnej za uvedené služby.

Rozsudok z 9. novembra 2023, Všeobecná úverová banka (C-598/21, [EU:C:2023:845](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Zmluva o spotrebiteľskom úvere – Smernica 93/13/EHS – Článok 1 ods. 2 – Zmluvná podmienka odrážajúca kogentné zákonné ustanovenie – Článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 – Klausula o predčasnej splatnosti – Súdne preskúmanie – Proporcionalita vo vzťahu k nesplneniu zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa – Články 7 a 38 Charty základných práv Európskej Únie – Zmluva zabezpečená záložným právom na nehnuteľnosť – Mimosúdny predaj obydli spotrebiteľa“

SP a CI, žalobcovia vo veci samej, uzavreli zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorý mal byť splácaný počas obdobia 20 rokov a ktorý bol zabezpečený záložným právom na nehnuteľnosť, a to na rodinný dom, v ktorom mali žalobcovia trvalý pobyt.

Menej ako jeden rok po uzavretí tejto zmluvy veriteľ vzhľadom na to, že žalobcovia vo veci samej boli platobne neschopní, požadoval vrátenie celej sumy dlžnej v zmysle tejto zmluvy, a to na základe klauzuly o predčasnej splatnosti obsiahnutej v uvedenej zmluve. Následne pristúpil k výkonu svojho záložného práva predajom založenej nehnuteľnosti formou mimosúdnej dražby.

³⁵⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2020, *Gómez del Moral Guasch* (C-125/18, [EU:C:2020:138](#), bod 63 a citovanú judikatúru).

³⁵¹ Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13.

Okresný súd Prešov (Slovensko), na ktorý žalobcovia podali návrh na zdržanie sa tohto predaja, ich návrh zamietol prvým rozsudkom, ktorý opätovne potvrdil po vrátení veci, a to bez ohľadu na to, že ho Krajský súd v Prešove (Slovensko) zrušil. Žalobcovia podali proti tomuto druhému rozsudku odvolanie na Krajský súd v Prešove, vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Podľa tohto súdu vnútroštátna právna úprava umožňujúca mimosúdny výkon záložného práva na nehnuteľnosť formou predaja nehnuteľnosti predstavujúcej obydlie spotrebiteľov v dražbe môže byť v rozpore so smernicou 93/13, ako aj so zásadou proporcionality.

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku zaoberal výkladom smernice 93/13³⁵² a konkrétne rozsahom súdneho preskúmania nekalej povahy klauzuly o predčasnej splatnosti obsiahnutej v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ak táto podmienka umožňuje mimosúdny predaj rodinného obydla spotrebiteľa.

Posúdenie Súdnym dvorom

Po prvé Súdny dvor konštatoval, že klauzula o predčasnej splatnosti, ktorá veriteľovi umožňuje predčasne požadovať vrátenie celého dlžného zostatku v prípade nesplnenia zmluvných povinností zo strany dlžníka, spadá do pôsobnosti smernice 93/13. Pritom zdôraznil, že s výhradou overenia vnútroštátnym súdom táto klauzula by sa nemala kvalifikovať ako „podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“ v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13. Hoci sa v tejto klauzule odzrkadľujú ustanovenia vnútroštátneho práva,³⁵³ dané ustanovenia nie sú kogentné, a teda nespĺňajú druhú podmienku vyžadovanú týmto článkom 1 ods. 2 na uplatnenie v ňom stanoveného vylúčenia.

Po druhé Súdny dvor po tom, čo pripomenul všeobecné pravidlá upravujúce súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok patriacich do pôsobnosti smernice 93/13, odkázal na kritériá, na základe ktorých môže vnútroštátny súd zistiť prípadnú nekalú povahu klauzuly obsiahnutej v zmluve o dlhodobom hypotekárnom úvere určujúcej podmienky, za ktorých je veriteľ oprávnený požadovať predčasné splatenie úveru, akou je klauzula o predčasnej splatnosti.

Pri tomto posúdení je tak dôležitá po prvé otázka, či právo predajcu alebo dodávateľa požadovať splatenie celého úveru je podmienené tým, že spotrebiteľ nesplní povinnosť, ktorá je v rámci predmetného zmluvného vzťahu podstatná, a po druhé, či sa toto právo priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky. Po tretie je tiež dôležité vedieť, či toto právo predajcu alebo dodávateľa predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatniteľných v danej oblasti pri neexistencii osobitných zmluvných ustanovení, a po štvrté, či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.

V dôsledku toho vnútroštátny súd pri posudzovaní nekalej povahy klauzuly o predčasnej splatnosti musí najmä preskúmať proporcionalitu práva priznaného veriteľovi požadovať na základe tejto klauzuly všetky sumy dlžné podľa zmluvy. Tento súd teda musí zohľadniť najmä závažnosť nesplnenia zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa, akými sú výška nezaplatených splátok vo vzťahu k celkovej výške úveru a k dĺžke trvania zmluvy.

³⁵² Pozri najmä článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 2, článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

³⁵³ V tomto prípade § 53 ods. 9 a § 565 slovenského Občianskeho zákonníka.

Vyššie uvedené kritériá však nie sú kumulatívne ani alternatívne, ani taxatívne. Na jednej strane sa tak súdne preskúmanie proporcionality klauzuly o predčasnej splatnosti vykoná aj na základe dodatočných kritérií, akými sú prípadná zmluvná nerovnováha spôsobená klauzulou o predčasnej splatnosti a okolností, že jej uplatnenie môže prípadne viesť k tomu, že veriteľ bude vymáhať sumy dlžné na základe zmluvy predajom rodinného obydla spotrebiteľa v mimosúdnom konaní. Na druhej strane je tento súd pri svojom posúdení prostriedkov umožňujúcich spotrebiteľovi odvrátiť účinky splatnosti úveru, najmä vzhľadom na základné právo na obydlie,³⁵⁴ povinný zohľadniť dôsledky vysťahovania spotrebiteľa a jeho rodiny z obydla, v ktorom majú hlavné bydlisko. Na základe týchto kritérií a s ohľadom na všetky okolnosti, za ktorých bola zmluva uzavretá, by teda vnútroštátny súd mohol dospieť k záveru o nekalej povahe klauzuly o predčasnej splatnosti, ak uzná, že predajca alebo dodávateľ môže na základe tejto klauzuly uplatniť svoje právo požadovať predčasné splatenie celého zostatku dlhu vyplývajúceho zo zmluvy o úvere bez toho, aby zohľadnil závažnosť nesplnenia povinnosti zo strany spotrebiteľa vo vzťahu k poskytnutej sume a dĺžke trvania úveru.

Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 v spojení s Chartou³⁵⁵ bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej súdne preskúmanie nekalej povahy klauzuly o predčasnej splatnosti obsiahnutej v zmluve o spotrebiteľskom úvere nezohľadňuje proporcionality možnosti priznanej predajcovi alebo dodávateľovi uplatniť právo, ktoré mu vyplýva z tejto klauzuly, s ohľadom na určené kritériá. K týmto kritériám patria kritériá súvisiace najmä so závažnosťou nesplnenia zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa, takých ako výška splátok, ktoré neboli splatené vo vzťahu k celkovej výške úveru a dĺžke trvania zmluvy, ako aj s možnosťou, že uplatnenie tejto klauzuly povedie k tomu, že predajca alebo dodávateľ môže pristúpiť k vymáhaniu súm dlžných na základe uvedenej klauzuly predajom rodinného obydla spotrebiteľa v mimosúdnom konaní.

2. Právo na odstúpenie od zmluvy uzavretej na diaľku

Rozsudok z 21. decembra 2023 (veľká komora), BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, [EU:C:2023:1014](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Lízingová zmluva na motorové vozidlo bez povinnosti odkúpenia – Smernica 2008/48/ES – Článok 2 ods. 2 písm. d) – Pojem lízingová zmluva bez povinnosti odkúpenia predmetu zmluvy – Smernica 2002/65/ES – Článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. b) – Pojem zmluva o finančných službách – Smernica 2011/83/EÚ – Článok 2 bod 6 a článok 3 ods. 1 – Pojem zmluva o službách – Článok 2 bod 7 – Pojem zmluva uzavretá na diaľku – Článok 2 bod 8 – Pojem zmluva uzatvorená mimo prevádzkových priestorov – Článok 16 písm. l) – Výnimka z práva na odstúpenie od zmluvy v súvislosti s poskytovaním služieb prenájmu automobilov – Zmluva o úvere na kúpu motorového vozidla – Smernica 2008/48 – Článok 10 ods. 2 – Požiadavky na informácie, ktoré majú byť zahrnuté v zmluve – Domnienka dodržania informačnej povinnosti v prípade odkazu na predpísaný vzor informácií – Neexistencia priameho horizontálneho účinku smernice – Článok 14 ods. 1 – Právo na odstúpenie od zmluvy – Začatie plynutia lehoty na odstúpenie od zmluvy v prípade neúplných alebo nesprávnych informácií – Zneužívajúce uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy – Zánik práva na odstúpenie od zmluvy – Povinnosť predchádzajúceho vrátenia vozidla v prípade uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy o viazanom úvere“

³⁵⁴ Pozri článok 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

³⁵⁵ Články 7 a 38 Charty.

Všetky tri spojené veci patria do rámca viacerých sporov medzi spotrebiteľmi a finančnými inštitúciami spojenými s autorizovanými predajcami automobilov vo veci platnosti uplatnenia ich práva na odstúpenie od zmluvy v súvislosti s lízingovou zmluvou na motorové vozidlo bez povinnosti odkúpenia (vec C-38/21) a niekoľkými úverovými zmluvami určenými na financovanie kúpy ojazdených motorových vozidiel (veci C-47/21 a C-232/21).

Vo veci C-38/21 navštívil VK priestory autorizovaného predajcu automobilovej značky BMW, kde mu zamestnanec tohto predajcu, ktorý vystupoval ako sprostredkovateľ úverov pre BMW Bank GmbH, ponúkol motorové vozidlo na lízing a predstavil jednotlivé prvky tohto typu zmluvy, ako je dĺžka trvania a výška mesačných splátok. V novembri 2018 uzavrel VK prostredníctvom prostriedkov diaľkovej komunikácie lízingovú zmluvu s bankou BMW Bank týkajúcu sa motorového vozidla určeného na súkromné použitie. Podľa tejto zmluvy, uzavretej na dobu 24 mesiacov a založenej na poskytnutí úveru bankou BMW Bank, nebol VK povinný vozidlo na konci zmluvného obdobia odkúpiť. Dňa 25. júna 2019 VK oznámil, že chce odstúpiť od lízingovej zmluvy. Domnieval sa totiž, že štrnásťdňová lehota na odstúpenie od zmluvy stanovená vnútroštátnym právom ešte nezačala plynúť z dôvodu, že informácie, ktoré mu mali byť poskytnuté na základe tohto práva, boli nečitateľné a nedostatočné.

Vo veciach C-47/21 a C-232/21 niekoľkí spotrebiteľia uzavreli zmluvy o úvere, ktoré boli určené na kúpu ojazdených osobných vozidiel na súkromné účely. Autorizovaní predajcovia automobilov, u ktorých boli vozidlá kúpené, pôsobili pri príprave a uzatváraní týchto zmlúv ako sprostredkovatelia banky C. Bank AG (vec C-47/21), ako aj bánk Volkswagen Bank GmbH a Audi Bank (vec C-232/21). Títo spotrebiteľia následne odstúpili od uzavretých zmlúv o úvere, pričom sa domáhali predovšetkým vrátenia mesačných splátok, ktoré zaplatili ku dňu odstúpenia od zmluvy. Podľa ich názoru štrnásťdňová lehota na odstúpenie od zmluvy stanovená vnútroštátnym právom ešte nezačala plynúť, keďže informácie o práve na odstúpenie od zmluvy, ako aj ďalšie povinné informácie im neboli riadne poskytnuté.

Súdny dvor vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou spresnil v kontexte lízingovej zmluvy na motorové vozidlo bez povinnosti odkúpenia na strane spotrebiteľa pôsobnosť smerníc 2002/65³⁵⁶, 2008/48³⁵⁷ a 2011/83³⁵⁸ v oblasti ochrany spotrebiteľov, ako aj rozsah pojmov „zmluva o službách“, „zmluva uzavretá na diaľku“ a „zmluva uzatvorená mimo prevádzkových priestorov“ v zmysle tejto poslednej uvedenej smernice. Okrem toho sa Súdny dvor v kontexte zmlúv o úvere vyjadril k viacerým aspektom povinnosti veriteľov podľa smernice 2008/48 poskytovať spotrebiteľom informácie týkajúce sa okrem iného práva na odstúpenie od zmluvy, ako aj k dôsledkom poskytnutia nesprávnych alebo neúplných informácií o uplatnení tohto práva. V rovnakom kontexte a na základe tej istej smernice sa Súdny dvor navyše zaoberal otázkou zneužívajúceho uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy zo strany spotrebiteľa a otázkou zániku tohto práva.

³⁵⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (Ú. v. ES L 271, 2002, s. 16; Mim. vyd. 06/004, s. 321).

³⁵⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

³⁵⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64).

V prvom rade Súdny dvor preskúmal povahu lízingovej zmluvy týkajúcej sa motorového vozidla bez povinnosti odkúpenia na strane spotrebiteľa z hľadiska smerníc 2002/65, 2008/48 a 2011/83.

Pokiaľ ide po prvé o smernicu 2011/83, Súdny dvor rozhodol, že lízingová zmluva týkajúca sa motorového vozidla, ktorá sa vyznačuje tým, že ani táto zmluva, ani iná samostatná zmluva nestanovujú, že spotrebiteľ je povinný odkúpiť vozidlo po skončení platnosti zmluvy, patrí do pôsobnosti tejto smernice ako „zmluva o službách“ v zmysle jej článku 2 bodu 6.³⁵⁹ Tento pojem je totiž vymedzený široko a treba ho chápať tak, že zahŕňa všetky zmluvy, na ktoré sa nevzťahuje pojem „kúpna zmluva“ stanovený v tej istej smernici.³⁶⁰ V tomto prípade lízingová zmluva, ktorou sa obchodník zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi vozidlo ako protihodnotu za platenie splátok bez povinnosti odkúpenia uvedeného vozidla po skončení lízingu, nespadá pod tento posledný uvedený pojem, keďže nestanovuje prevod vlastníckeho práva k vozidlu na spotrebiteľa. Takáto lízingová zmluva nepatrí ani do zoznamu zmlúv vylúčených z pôsobnosti smernice 2011/83.³⁶¹

Po druhé Súdny dvor konštatoval, že takáto zmluva nepatrí do pôsobnosti smernice 2008/48. Hoci spadá pod pojem „lízing“ stanovený v tejto smernici,³⁶² je výslovne vylúčená z pôsobnosti tejto smernice, keďže neobsahuje žiadnu povinnosť spotrebiteľa odkúpiť predmet zmluvy po jej skončení.

Pokiaľ ide po tretie o smernicu 2002/65, Súdny dvor rovnako konštatoval, že lízingová zmluva týkajúca sa motorového vozidla, ktorá sa vyznačuje najmä tým, že ani táto zmluva, ani iná samostatná zmluva nestanovujú, že spotrebiteľ je povinný odkúpiť vozidlo po skončení platnosti zmluvy, nepatrí do pôsobnosti tejto smernice. Súdny dvor totiž pripomenul, že na to, aby zmluva patrila do pôsobnosti tejto smernice, musí byť jej predmetom okrem iného poskytnutie „finančnej služby“³⁶³, akou je napríklad služba týkajúca sa úveru. Hoci je pravda, že lízingová zmluva na motorové vozidlo bez povinnosti odkúpenia obsahuje tak úverový prvok, ako aj prvok prenájmu, Súdny dvor uviedol, že takáto zmluva sa väčšinou neodlišuje od zmluvy o dlhodobom prenájme vozidla. Keďže hlavným predmetom tohto typu zmluvy je teda prenájom vozidla, nemožno takúto zmluvu kvalifikovať ako zmluvu o finančnej službe týkajúcej sa úveru.

V druhom rade sa Súdny dvor v kontexte výkladu smernice 2011/83 v súvislosti s lízingovou zmluvou týkajúcou sa motorového vozidla bez povinnosti odkúpenia na strane spotrebiteľa najskôr zaoberal pojmami „zmluva uzavretá na diaľku“³⁶⁴ a „zmluva uzatvorená mimo prevádzkových priestorov“³⁶⁵.

³⁵⁹ Podľa článku 2 bodu 6 smernice 2011/83 sa pojem „zmluva o službách“ chápe ako „akákoľvek zmluva, ktorá nie je kúpnu zmluvou a na základe ktorej obchodník poskytne alebo sa zaviaže poskytnúť spotrebiteľovi službu a spotrebiteľ uhradí alebo sa zaviaže uhradiť jej cenu“.

³⁶⁰ V článku 2 bode 5 smernice 2011/83 je pojem „kúpna zmluva“ vymedzený ako „akákoľvek zmluva, na základe ktorej obchodník preveďie alebo sa zaviaže previesť vlastníctvo tovaru na spotrebiteľa a spotrebiteľ uhradí alebo sa zaviaže uhradiť jeho cenu, a to vrátane akejkoľvek zmluvy, ktorej predmetom je tovar aj služby“.

³⁶¹ Ako stanovuje článok 3 ods. 3 smernice 2011/83.

³⁶² V zmysle článku 2 ods. 2 písm. d) smernice 2008/48.

³⁶³ Podľa článku 2 písm. b) smernice 2002/65 pod pojem finančná služba spadá „každá služba bankového, úverového, poisťového, osobného dôchodkového, investičného alebo platobného charakteru“.

³⁶⁴ Na základe článku 2 bodu 7 smernice 2011/83 patrí pod tento pojem „akákoľvek zmluva uzavretá medzi obchodníkom a spotrebiteľom v rámci systému predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku bez súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa výhradne s využitím jedného alebo viacerých prostriedkov komunikácie na diaľku, a to až do uzavretia zmluvy vrátane tohto okamihu“.

Súdny dvor tak na jednej strane spresnil, že zmluvu o službách uzavretú medzi spotrebiteľom a obchodníkom s využitím prostriedkov diaľkovej komunikácie nemožno kvalifikovať ako „zmluvu uzavretú na diaľku“, ak uzavretiu zmluvy predchádzala fáza rokovania, ktorá prebehla za súčasnej fyzickej prítomnosti spotrebiteľa a sprostredkovateľa konajúceho v mene obchodníka alebo z jeho poverenia, ktorý poskytol spotrebiteľovi všetky informácie uvedené v smernici 2011/83,³⁶⁵ čo tomuto spotrebiteľovi umožnilo klásť mu otázky týkajúce sa zamýšľanej zmluvy alebo navrhovanej ponuky, aby odstránil akúkoľvek neistotu, pokiaľ ide o rozsah jeho prípadného zmluvného záväzku s obchodníkom.

Na druhej strane Súdny dvor konštatoval, že zmluvu o službách uzavretú medzi spotrebiteľom a obchodníkom nemožno kvalifikovať ako „zmluvu uzatvorenú mimo prevádzkových priestorov“, ak počas prípravnej fázy uzavretia zmluvy s využitím prostriedkov diaľkovej komunikácie spotrebiteľ navštívil prevádzkové priestory sprostredkovateľa, ktorý konal v mene obchodníka alebo z jeho poverenia na účely dojednaní tejto zmluvy, avšak pôsobil v inej oblasti činnosti ako tento obchodník, pokiaľ sú splnené dve podmienky. Z prvej podmienky vyplýva, že spotrebiteľ mohol ako priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, očakávať, že keď navštívi prevádzkové priestory sprostredkovateľa, bude oslovený s obchodnou ponukou zo strany tohto sprostredkovateľa na účely dojednaní a uzavretia zmluvy o službách s obchodníkom. Druhá podmienka predpokladá, že spotrebiteľ mohol ľahko pochopiť, že tento sprostredkovateľ konal v mene tohto obchodníka alebo z jeho poverenia.

Ďalej po preskúmaní výnimiek stanovených v článku 16 smernice 2011/83, podľa ktorých spotrebiteľ v určitých prípadoch nemá právo na odstúpenie od zmluvy, Súdny dvor konštatoval, že na lízingovú zmluvu na motorové vozidlo, ktorá bola uzavretá medzi obchodníkom a spotrebiteľom a ktorá je kvalifikovaná ako zmluva o službách uzavretá na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov v zmysle tejto smernice, sa vzťahuje výnimka týkajúca sa poskytovania služieb prenájmu automobilov s konkrétnym dátumom alebo lehotou na plnenie,³⁶⁷ keďže hlavným účelom tejto zmluvy je umožniť spotrebiteľovi používať vozidlo počas konkrétnej doby stanovenej v uvedenej zmluve ako protihodnotu za pravidelné platby peňažných súm. V tejto súvislosti Súdny dvor na jednej strane spresnil, že pojem „konkrétny“, na ktorý odkazuje táto výnimka, sa môže vzťahovať aj na zmluvy

³⁶⁵ Na základe článku 2 bodu 8 smernice 2011/83 patrí pod tento pojem „akákoľvek zmluva medzi obchodníkom a spotrebiteľom uzatvorená za súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa na mieste, ktoré nie je prevádzkovým priestorom obchodníka“.

³⁶⁶ Konkrétne v článku 6 smernice 2011/83.

³⁶⁷ Článok 16 písm. l) smernice 2011/83 sa týka výnimky, pokiaľ ide „o poskytnutie ubytovacích služieb na iný ako obytný účel, prepravu tovaru, prenájom automobilov, stravovacie služby alebo služby súvisiace s činnosťami v rámci voľného času, ak sa v zmluve stanovuje konkrétny dátum alebo lehota na plnenie“.

o prenájme na dlhšiu dobu, ako je napríklad lízingová zmluva na dobu 24 mesiacov vo veci samej, pokiaľ je táto doba dostatočne presne špecifikovaná v zmluve. Na druhej strane Súdny dvor zdôraznil, že v rámci lízingovej zmluvy týkajúcej sa vozidla, ktoré bolo obstarané osobitne na žiadosť spotrebiteľa, aby spĺňalo jeho špecifikácie, by obchodník mohol mať v prípade, že by bolo spotrebiteľovi priznané právo na odstúpenie od zmluvy, ťažkosti s ďalším využitím vozidla. Najmä z dôvodu týchto špecifikácií by sa totiž obchodníkovi nemuselo podariť v primeranej lehote po uplatnení práva na odstúpenie od zmluvy využiť vozidlo na iné rovnocenné používanie na dobu zodpovedajúcu pôvodne stanovenej dobe lízingu bez toho, aby utrpel značnú hospodársku škodu.

V treťom rade Súdny dvor v kontexte výkladu smernice 2008/48 najskôr konštatoval, že zmluvy o úvere určené na kúpu ojazdených osobných vozidiel na súkromné účely, o ktoré ide vo veciach C-47/21 a C-232/21, patria do pôsobnosti smernice 2008/48 ako zmluvy o úvere.³⁶⁸

Ďalej Súdny dvor spresnil rozsah povinnosti obchodníka týkajúcej sa informácií, ktoré majú byť poskytnuté v zmluvách o úvere patriacich do pôsobnosti tejto smernice³⁶⁹ a najmä jeho povinnosti informovať o práve na odstúpenie od zmluvy³⁷⁰. Súdny dvor tak rozhodol, že táto povinnosť bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá zavádza zákonnú domnienku, podľa ktorej si obchodník splní svoju povinnosť informovať spotrebiteľa o jeho práve na odstúpenie od zmluvy, ak v zmluve odkáže na vnútroštátne ustanovenia, ktoré samy odkazujú na predpísaný vzor, ktorý informácie o práve na odstúpenie od zmluvy obsahuje, pričom používa ustanovenia uvedené v tomto vzore, ktoré nie sú v súlade s požiadavkami smernice 2008/48.³⁷¹ Ak nie je možné vyložiť takúto vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s touto smernicou, vnútroštátny súd, ktorý prejednáva spor vedený výhradne medzi súkromnými osobami, nie je povinný upustiť od uplatnenia tejto právnej úpravy iba na základe práva Únie, čím nie je dotknutá možnosť tohto súdu neuplatniť ju na základe svojho vnútroštátneho práva, a ak to tak nie je, ani právo účastníka konania, ktorý bol poškodený nesúladosťou vnútroštátneho práva s právom Únie, domáhať sa náhrady škody, ktorá mu v dôsledku toho vznikla.

Napokon sa Súdny dvor vyjadril k rôznym aspektom súvisiacim s právom na odstúpenie od zmluvy, ako je stanovené v smernici 2008/48.³⁷²

Po prvé Súdny dvor spresnil začiatok plynutia lehoty na odstúpenie od zmluvy. V tejto súvislosti, ak sa informácia, ktorú veriteľ poskytne spotrebiteľovi na základe tejto smernice,³⁷³ ukáže ako neúplná alebo nesprávna, štrnásťdňová lehota stanovená v smernici 2008/48 začne plynúť len vtedy, keď neúplnosť alebo nesprávnosť tejto informácie nemôže ovplyvniť schopnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho práv a povinností podľa uvedenej smernice ani jeho rozhodnutie uzavrieť zmluvu, a nemôže ho prípadne zbaviť ani možnosti uplatniť svoje práva v podstate za rovnakých podmienok, aké by platili, ak by táto informácia bola poskytnutá úplne a správne. Poskytnutie neúplnej alebo nesprávnej informácie totiž možno považovať za neposkytnutie informácie len pod podmienkou, že spotrebiteľ je z tohto dôvodu uvedený do omylu, pokiaľ ide o jeho práva a povinnosti, a v dôsledku

³⁶⁸ V súlade s článkom 2 ods. 1 smernice 2008/48.

³⁶⁹ Ako sú stanovené v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48.

³⁷⁰ Článok 10 ods. 2 písm. p) smernice 2008/48 stanovuje povinnosť uvádzať v zmluvách o úvere existenciu alebo neexistenciu práva na odstúpenie od zmluvy, dobu, počas ktorej je možné toto právo uplatniť a ďalšie podmienky jeho uplatnenia.

³⁷¹ Článok 10 ods. 2 písm. p) smernice 2008/48.

³⁷² Podľa článku 14 ods. 1 smernice 2008/48 spotrebiteľ môže od zmluvy o úvere odstúpiť bez uvedenia dôvodu do štrnástich kalendárnych dní.

³⁷³ Podľa článku 10 ods. 2 smernice 2008/48.

toho uzavrie zmluvu, ktorú by prípadne neuzavrel, ak by disponoval všetkými úplnými a vecne správnymi informáciami.

Po druhé Súdny dvor analyzoval vplyv úplného splnenia zmluvy o úvere na zachovanie práva na odstúpenie od zmluvy. Dospel tak k záveru, že úplné splnenie takejto zmluvy má za následok zánik tohto práva. Keďže totiž plnenie zmluvy predstavuje prirodzený mechanizmus zániku zmluvných záväzkov, spotrebiteľ sa už nemôže dovolávať práva na odstúpenie od zmluvy, pokiaľ zmluvné strany v celom rozsahu splnili zmluvu o úvere a vzájomné záväzky vyplývajúce z tejto zmluvy z tohto dôvodu zanikli.

Pokiaľ ide po tretie o otázku uplatňovania práva na odstúpenie od zmluvy zo strany spotrebiteľa, Súdny dvor rozhodol, že veriteľ sa nemôže platne dovolávať toho, že spotrebiteľ z dôvodu svojho správania, ku ktorému došlo v čase medzi uzavretím zmluvy a uplatnením práva na odstúpenie od zmluvy, uplatnil toto právo zneužívajúcim spôsobom, ak z dôvodu neúplnej alebo nesprávnej informácie v zmluve o úvere, v rozpore so smernicou 2008/48, lehota na odstúpenie od zmluvy nezačala plynúť na základe toho, že informácia takejto povahy ovplyvnila schopnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho práv a povinností podľa tejto smernice, ako aj jeho rozhodnutie uzavrieť zmluvu.

Po štvrté Súdny dvor pri rozhodovaní o zániku práva na odstúpenie od zmluvy uviedol, že smernica 2008/48 bráni tomu, aby sa veriteľ mohol v prípade, že spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy v súlade s podmienkami stanovenými v tejto smernici³⁷⁴, dovolávať zániku tohto práva, pokiaľ aspoň jeden z povinných údajov uvedených v tej istej smernici³⁷⁵ nebol zahrnutý v zmluve o úvere alebo bol v nej uvedený neúplne alebo nesprávne bez toho, aby bol následne riadne oznámený, a pokiaľ z tohto dôvodu nezačala plynúť lehota na odstúpenie od zmluvy. Smernica 2008/48 totiž nestanovuje žiadne časové obmedzenie uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy zo strany spotrebiteľa v práve uvedenom prípade. Vnútroštátna právna úprava preto nemôže uložiť takéto obmedzenie.

Po piate Súdny dvor preskúmal účinky práva na odstúpenie od zmluvy. Na základe toho uviedol, že toto právo v spojení so zásadou efektivity bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o viazanom úvere³⁷⁶, musí veriteľovi vrátiť vec financovanú z úveru alebo ho vyzvať na prevzatie tejto veci bez toho, aby bol tento veriteľ zároveň povinný vrátiť mesačné splátky úveru, ktoré už spotrebiteľ zaplatil. S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, totiž vnútroštátne procesné pravidlá ukladajúce dlžníkovi, ktorý odstúpi od zmluvy, povinnosť vrátiť veriteľovi vec financovanú z úveru alebo ho vyzvať na prevzatie tejto veci bez toho, aby bol tento veriteľ zároveň povinný vrátiť mesačné splátky úveru, ktoré už boli zaplatené, môžu v praxi znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práva na odstúpenie od zmluvy.

³⁷⁴ Ako sú stanovené v článku 14 ods. 1 smernice 2008/48.

³⁷⁵ Ako sú stanovené v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48.

³⁷⁶ V zmysle článku 3 písm. n) smernice 2008/48.

Rozsudok z 30. marca 2023, Green Network (Príkaz na náhradu nákladov) (C-5/22, [EU:C:2023:273](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vnútny trh s elektrickou energiou – Smernica 2009/72/ES – Článok 37 – Príloha I – Povinnosti a právomoci národného regulačného orgánu – Ochrana spotrebiteľa – Náklady na administratívnu správu – Právomoc národného regulačného orgánu nariadiť vrátenie súm zaplatených konečnými odberateľmi na základe zmluvných podmienok, za ktoré tento orgán uložil sankciu“

V roku 2019 Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente (Regulačný úrad pre energetiku, siete a životné prostredie, Taliansko) uložil Green Network, talianskej spoločnosti distribujúcej elektrickú energiu a zemný plyn, peňažnú správnú sankciu vo výške 655 000 eur za porušenie povinnosti transparentnosti sadzieb. Tento orgán jej tiež nariadil, aby svojim koncovým odberateľom vrátila sumu vo výške 13 987 495,22 eura, ktorá im bola vyúčtovaná ako náklady na administratívnu správu na základe zmluvnej podmienky, ktorú tento orgán považoval za protiprávnú.

Green Network po tom, čo neúspešne napadla toto rozhodnutie na správnom súde, podala odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), na ktorom tvrdila, že právomoc národného regulačného orgánu uložiť povinnosť vrátiť sumy účtované odberateľom, stanovená talianskym právom, je v rozpore so smernicou 2009/72³⁷⁷.

V tejto súvislosti Štátna rada položila Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky týkajúce sa článku 37 ods. 1 a 4 smernice 2009/72, ktorý sa týka právomocí regulačných orgánov, a jej prílohy I, ktorá stanovuje opatrenia, ktoré majú členské štáty prijať na ochranu spotrebiteľov.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil, že článok 37 ods. 1 písm. i) a n)³⁷⁸ a článok 37 ods. 4 písm. d)³⁷⁹ smernice 2009/72, ako aj príloha I k tejto smernici nebránia tomu, aby členský štát priznal národnému regulačnému orgánu právomoc nariadiť elektroenergetickým podnikom, aby svojim koncovým odberateľom vrátili sumu zodpovedajúcu protiplneniu, ktoré títo odberatelia zaplatili ako „náklady na administratívnu správu“ na základe zmluvnej podmienky, ktorú tento orgán považoval za protiprávnú. To isté platí v prípadoch, keď sa tento príkaz na vrátenie nezakladá na dôvodoch týkajúcich sa kvality dotknutej služby poskytnutej týmito podnikmi, ale na porušení povinností transparentnosti sadzieb.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor predovšetkým zdôraznil, že na účely sledovania cieľov smernice 2009/72 táto vyžaduje, aby členské štáty zverili svojim národným regulačným orgánom široké právomoci v oblasti regulácie a dohľadu nad trhom s elektrickou energiou, najmä na účely zabezpečenia ochrany spotrebiteľov.

³⁷⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

³⁷⁸ Tieto ustanovenia sa týkajú povinností regulačných orgánov v súvislosti s dodržiavaním povinností transparentnosti a ochrany spotrebiteľov.

³⁷⁹ Toto ustanovenie stanovuje, že regulačné orgány majú právomoc uložiť elektroenergetickým podnikom, ktoré si neplnia povinnosti, ktoré im vyplývajú zo smernice 2009/72 alebo z platných právne záväzných rozhodnutí regulačného orgánu, účinné, primerané a odrádzajúce sankcie, alebo navrhovať príslušnému súdu, aby takéto sankcie uložil.

Ďalej uviedol, že článok 37 smernice 2009/72 týkajúci sa povinností a právomocí regulačného orgánu neuvádza právomoc vyžadovať od elektroenergetických podnikov, aby vrátili všetky sumy získané ako protiplnenie na základe zmluvnej podmienky, ktorá sa považuje za protiprávnu. Slovné spojenie „regulačný orgán [má] minimálne tieto právomoci“ použité v článku 37 ods. 4 smernice 2009/72 však naznačuje, že takémuto orgánu možno priznať aj iné právomoci ako tie, ktoré sú výslovne uvedené v tomto článku 37 ods. 4, aby mohol plniť povinnosti uvedené v článku 37 ods. 1, 3 a 6 tejto smernice.

Okrem toho zabezpečenie dodržiavania povinností transparentnosti, ktoré sú uložené elektroenergetickým podnikom, a ochrana spotrebiteľov patria medzi povinnosti uvedené v článku 37 ods. 1, 3 a 6 uvedenej smernice.

Súdny dvor preto dospel k záveru, že členský štát môže takémuto orgánu priznať právomoc uložiť týmto subjektom povinnosť vrátiť sumy, ktoré získali v rozpore s požiadavkami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľov, najmä s požiadavkami týkajúcimi sa povinnosti transparentnosti a správnosti vyúčtovania.

Takýto výklad nie je spochybnený skutočnosťou, že článok 36 smernice 2009/72 v podstate stanovuje, že národný regulačný orgán prijme požadované opatrenia „v prípade potreby aj po konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vrátane orgánov v oblasti hospodárskej súťaže a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci“ alebo že článok 37 tejto smernice obsahuje v odseku 1 písm. n) formuláciu „spoločne s ostatnými príslušnými orgánmi“.

Z týchto ustanovení totiž nevyplýva, že v prípade, o aký ide vo veci samej, môže len jeden z týchto vnútroštátnych orgánov nariadiť vrátenie súm, ktoré elektroenergetické podniky neoprávnene vybrali od koncových odberateľov. Naopak, použitie výrazu „v prípade potreby“ znamená, že takáto konzultácia je potrebná len vtedy, ak opatrenie, ktorého prijatie sa zamýšľa, môže mať dôsledky pre iné príslušné orgány.

Napokon Súdny dvor spresnil, že vzhľadom na to, že ochrana spotrebiteľov a dodržiavanie povinností transparentnosti patria medzi povinnosti uvedené v článku 37 smernice 2009/72, presný dôvod, pre ktorý sa na účely splnenia jednej z týchto povinností takémuto podniku nariaďuje, aby poskytol finančnú kompenzáciu svojim odberateľom, nie je relevantný.

XVII. Medzinárodné dohody³⁸⁰

1. Vonkajšia právomoc Únie

Rozsudok zo 17. januára 2023 (veľká komora), Španielsko/Komisia (C-632/20 P, [EU:C:2023:28](#))

„Odvolanie – Zahraničné vzťahy – Dohoda o stabilizácii a pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Kosovom na strane druhej – Elektronické komunikácie – Nariadenie (EÚ) 2018/1971 – Orgán európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (BEREC) – Článok 35 ods. 2 – Účasť regulačného orgánu Kosova v tomto orgáne – Pojmy ‚tretia krajina‘ a ‚tretí štát‘ – Právomoc Európskej komisie“

Medzi rokmi 2001 a 2015 Únia podpísala dohody o stabilizácii a pridružení (DSP) so šiestimi krajinami západného Balkánu vrátane Kosova. V tejto súvislosti Európska komisia odporúčala činnosti najmä s cieľom zosúladiť právne predpisy týchto krajín s právnou úpravou Únie a začleniť západný Balkán do existujúcich regulačných orgánov, ako je Orgán európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (BEREC) zavedený nariadením 2018/1971³⁸¹. S cieľom vytvoriť užší vzťah medzi národnými regulačnými orgánmi (NRO) Únie a západným Balkánom prijala Komisia 18. marca 2019 šesť rozhodnutí týkajúcich sa účasti NRO krajín západného Balkánu v BEREC. Medzi nimi sa nachádza rozhodnutie, ktorým Komisia umožnila NRO Kosova účasť v rade regulačných orgánov a pracovných skupinách BEREC, ako aj v riadiacej rade Úradu BEREC (ďalej len „sporné rozhodnutie“)³⁸².

³⁸⁰ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj rozsudok z 12. októbra 2023, **BA (Dedičtvá – Sociálna politika bývania v Únii)** (C-670/21, [EU:C:2023:763](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele II.3 „Voľný pohyb kapitálu“.

³⁸¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1971 z 11. decembra 2018, ktorým sa zriaďuje Orgán európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (BEREC) a Agentúra na podporu orgánu BEREC (Úrad BEREC), ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/2120 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1211/2009 (Ú. v. EÚ L 321, 2018, s. 1).

³⁸² Rozhodnutie Európskej komisie z 18. marca 2019 o účasti národného regulačného orgánu Kosova v Orgáne európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (Ú. v. EÚ C 115, 2019, s. 26).

Španielske kráľovstvo podalo žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia z dôvodu, že Komisia porušila článok 35 nariadenia 2018/1971.³⁸³ V podstate tvrdilo, že toto rozhodnutie porušuje pojem „tretie krajiny“ použitý v tomto ustanovení, lebo toto ustanovenie sa nemôže týkať Kosova, keďže Kosovo nie je suverénnym štátom. Všeobecný súd túto žalobu v celom rozsahu zamietol vo svojom rozsudku z 23. septembra 2020, Španielsko/Komisia³⁸⁴ (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Rozhodujúc o odvolaní, ktoré podalo Španielske kráľovstvo, Súdny dvor v rozhodovacom zložení veľkej komory zrušil rozsudok Všeobecného súdu, ako aj sporné rozhodnutie Komisie z dôvodu, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval,³⁸⁵ že právomoc stanoviť pracovné dojednania uplatniteľné na účasť NRO tretích krajín na BEREC v zmysle článku 35 ods. 2 druhého pododseku nariadenia 2018/1971 prináleží jednostranne Komisii na základe článku 17 ZEÚ.

Posúdenie Súdny dvorom

Pokiaľ ide v prvom rade o pojem „tretie krajiny“ použitý v článku 35 nariadenia 2018/1971, Súdny dvor sa predovšetkým domnieval, že doslovný výklad Zmlúv neumožňuje určiť jeho zmysel. Okrem toho všetky jazykové verzie Zmlúv o EÚ a FEÚ nepoužívajú spoločne pojmy „tretie štáty“ a „tretie krajiny“. Ustanovenia práva Únie sa majú vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom so zreteľom na verzie vyhotovené vo všetkých jazykoch Únie a v prípade rozdielu medzi týmito verziami sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právnej úpravy, ktorej je súčasťou. Formulácia použitá v jednej z jazykových verzií ustanovenia práva Únie totiž nemôže slúžiť ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia. V tomto prípade Všeobecný súd na základe predpokladu, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa „tretích krajín“ umožňujú uzatvárať medzinárodné dohody so subjektmi „inými ako sú štáty“, dospel k záveru, že rozsah pojmu „tretie krajiny“ v zmysle článku 35 ods. 2 ide nad rámec samotných suverénnych štátov. Všeobecný súd však stanovil tento predpoklad bez toho, aby zohľadnil rozdiely medzi jazykovými verziami Zmlúv o EÚ a FEÚ, ktorých znenie neumožňuje dospieť k záveru o existencii rozdielu vo význame medzi pojmami „tretie krajiny“ a „tretie štáty“. Vzhľadom na to, že pojem „tretia krajina“ sa navyše nenachádza vo všetkých jazykových verziách nariadenia 2018/1971, a v niektorých z nich sa používa len ekvivalent pojmu „tretie štáty“, Súdny dvor konštatoval, že Všeobecný súd sa vo svojom odôvodnení dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

Keďže však výrok napadnutého rozsudku môže byť založený na iných právnych dôvodoch, Súdny dvor v nadväznosti na to preskúmal, či Všeobecný súd mohol oprávnene dospieť k záveru, že Komisia

³⁸³ Podľa tohto ustanovenia s názvom „Spolupráca s orgánmi Únie, tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami“: „1. Pokiaľ je to potrebné na dosiahnutie cieľov stanovených v tomto nariadení a plnenie jeho úloh, orgán BEREC a Úrad BEREC môžu spolupracovať s príslušnými orgánmi, úradmi, agentúrami a poradnými skupinami Únie, s príslušnými orgánmi tretích krajín a s medzinárodnými organizáciami bez toho, aby boli dotknuté právomoci členských štátov a inštitúcií Únie. Orgán BEREC a Úrad BEREC môžu na tento účel a s predchádzajúcim schválením Komisiou stanoviť pracovné dojednania. Uvedené dojednania nezakladajú žiadne právne záväzky. 2. Rada regulačných orgánov, pracovné skupiny a riadiaca rada sú otvorené účasti regulačných orgánov tretích krajín, ktoré zohrávajú hlavnú úlohu v oblasti elektronických komunikácií, ak uvedené tretie krajiny na tento účel uzavreli dohody s Úniou. Podľa príslušných ustanovení uvedených dohôd sa pripravujú pracovné dojednania, v ktorých sa stanoví najmä povaha, rozsah a spôsob, akým sa regulačné orgány dotknutých tretích krajín zúčastňujú bez hlasovacieho práva na práci orgánu BEREC a Úradu BEREC, vrátane ustanovení o účasti na iniciatívach uskutočňovaných orgánom BEREC, finančných príspevkoch a zamestnancoch Úradu BEREC. Pokiaľ ide o otázky týkajúce sa zamestnancov, uvedené dojednania musia byť za každých okolností v súlade so služobným poriadkom. ...“

³⁸⁴ Rozsudok z 23. septembra 2020, *Španielsko/Komisia* (T-370/19, [EU:T:2020:440](#)).

³⁸⁵ Pozri body 77 a 82 rozsudku z 23. septembra 2020, *Španielsko/Komisia* (T-370/19, [EU:T:2020:440](#)).

neporušila článok 35 nariadenia 2018/1971, keď považovala Kosovo za „tretiu krajinu“ v zmysle tohto ustanovenia. V tejto súvislosti na účely zabezpečenia potrebného účinku článku 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971 musí byť územná jednotka nachádzajúca sa mimo Únie, ktorej Únia nepriznala postavenie nezávislého štátu, považovaná za „tretiu krajinu“ v zmysle tohto ustanovenia, zároveň však nie v rozpore s medzinárodným právom. V prípade Kosova Medzinárodný súdny dvor dospel k záveru, že prijatie vyhlásenia o nezávislosti Kosova 17. februára 2008 neporušilo ani všeobecné medzinárodné právo, ani rezolúciu č. 1244/1999 Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, ani uplatniteľný ústavný rámec.³⁸⁶ Navyše, ako to uvádza prvá poznámka pod čiarou sporného rozhodnutia, vyššie uvedené stotožnenie nemôže ovplyvniť individuálne pozície členských štátov, pokiaľ ide o to, či má Kosovo postavenie nezávislého štátu požadované ich orgánmi. Súdny dvor v dôsledku toho konštatoval, že Kosovo možno považovať za „tretiu krajinu“ v zmysle článku 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971 bez porušenia medzinárodného práva.

Pokiaľ ide okrem toho o integráciu „tretích krajín“ do režimu účasti upraveného v článku 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971, Súdny dvor pripomína, že podľa tohto ustanovenia účasť NRO takýchto krajín podlieha dvom kumulatívnym podmienkam, a to jednak existencii „dohody“ uzavretej s Úniou a jednak okolnosti, že táto dohoda bola uzatvorená „na tento účel“. Únia uzavrela viacero dohôd s Kosovom, čím uznala jeho spôsobilosť uzatvárať takéto dohody. Medzi týmito dohodami sa nachádza DSP Kosovo³⁸⁷, ktorá vo svojom článku 111 stanovuje, že spolupráca zavedená v oblasti elektronických komunikačných sietí a služieb sa týka najmä prioritných oblastí acquis Únie v tejto oblasti a že zmluvné strany túto spoluprácu posilnia. DSP Kosovo preto treba tiež považovať za uzatvorenú s cieľom umožniť účasť NRO Kosova v orgánoch BEREC, keďže článok 111 tejto dohody je venovaný prijatiu acquis Únie a posilneniu spolupráce medzi zmluvnými stranami v oblasti elektronických komunikačných sietí a služieb. Súdny dvor napokon uviedol, že v súlade so sledovaným cieľom spolupráce článok 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971 otvára niektoré orgány BEREC účasti NRO tretích krajín, ktoré sú príslušné najmä v oblasti elektronických komunikácií. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že Komisia v spornom rozhodnutí neporušila článok 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971, keď konštatovala, že Kosovo bolo možné považovať za „tretiu krajinu“ v zmysle tohto ustanovenia.

Pokiaľ ide v druhom rade o výklad dôsledkov neexistencie postoja Únie k postaveniu Kosova z hľadiska medzinárodného práva zo strany Všeobecného súdu, Súdny dvor dospel k záveru, že sporné rozhodnutie neporušuje DSP Kosovo a nariadenie 2018/1971 len z dôvodu, že zavádza spoluprácu s NRO Kosova tým, že vykonáva tieto akty, a že z tohto rozhodnutia nevyplýva uznanie Kosova ako tretieho štátu. V dôsledku toho prijatie sporného rozhodnutia Komisiou preto nemožno vykladať tak, že znamená implicitné uznanie postavenia Kosova ako nezávislého štátu zo strany Únie.

Pokiaľ ide v treťom rade o odvolací dôvod založený na tom, že Všeobecný súd sa nesprávne domnieval, že spolupráca uvedená v článku 111 DSP Kosovo zodpovedá účasti predpokladanej v článku 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971, Súdny dvor ho považoval za nedôvodný, keďže sa najmä domnieval, že toto ustanovenie DSP Kosovo predstavuje dohodu „na tento účel“ v zmysle nariadenia 2018/1971. Článok 35 ods. 1 tohto nariadenia totiž predvída rôzne stupne a formy spolupráce, ktoré sú viac či menej úzke, najmä prostredníctvom pracovných dojednaní s NRO tretích krajín. Naproti tomu účasť NRO Kosova na orgánoch BEREC nemožno stotožňovať s integráciou tohto NRO do tohto

³⁸⁶ Poradné stanovisko Medzinárodného súdneho dvora z 22. júla 2010, Súlad jednostranného vyhlásenia o nezávislosti Kosova s medzinárodným právom (MSD Zbierka 2010, s. 403).

³⁸⁷ Dohoda o stabilizácii a pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Kosovom na strane druhej (Ú. v. EÚ L 71, 2016, s. 3, ďalej len „DSP Kosovo“).

orgánu Únie. Navyše účasť NRO Kosova v BEREC neumožňuje Kosovu zúčastňovať sa na vypracovaní odvetvovej právnej úpravy Únie v oblasti elektronických komunikácií.

Súdny dvor však vo štvrtom rade vyhovel odvolaniu Španielskeho kráľovstva v rozsahu, v akom sa v podstate týka nedostatku právomoci Komisie. Na úvod konštatoval, že sporné rozhodnutie nemohlo byť prijaté podľa článku 17 ZEÚ na základe výkonných funkcií alebo právomocí vonkajšieho zastupovania Komisie, keďže Komisia je v rámci prijatia predmetných pracovných dojednaní oprávnená vykonávať iba kontrolnú právomoc. Z článku 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971 konkrétne vyplýva, že pracovné dojednania nemajú za cieľ toto vonkajšie zastupovanie Únie ako také, ale spresniť najmä povahu, rozsah a podmienky účasti NRO tretích krajín, ktoré na tento účel uzatvorili dohody s Úniou, na práci orgánov Únie. Skutočnosť, že článok 35 ods. 2 nariadenia 2018/1971 neuvádza, tak ako je to v jeho odseku 1, že BEREC a Úrad BEREC stanovujú pracovné dojednania s výhradou „predchádzajúceho schválenia Komisiou“, neznamená, že právomoc stanoviť tieto pracovné dojednania s NRO tretích krajín patrí Komisii. Toto konštatovanie nie je spochybnené okolnosťou, že účasť na prácach BEREC a Úradu BEREC stanovená v tomto ustanovení predstavuje užšiu formu spolupráce s NRO tretích krajín, než je forma stanovená na základe článku 35 ods. 1 toho istého nariadenia. Nakoniec skutočnosť, že by Komisia mohla jednostranne rozhodovať o určitých pracovných dojednaniach na účel účasti na práci BEREC a Úradu BEREC bez ich súhlasu, nie je zlučiteľná s nezávislosťou BEREC a prekračuje funkciu dohľadu, ktorá je Komisii pridelená nariadením. V dôsledku toho Všeobecný súd rozhodnutím, že právomoc stanoviť pracovné dojednania uplatniteľné na účasť NRO tretích krajín, najmä NRO Kosova, patrí Komisii, porušil tak rozdelenie právomocí medzi na jednej strane Komisiu a na druhej strane BEREC a Úrad BEREC, ako aj pravidlá zaručujúce nezávislosť BEREC stanovené nariadením. Takéto dojednania by mali byť dohodnuté medzi BEREC a Úradom BEREC na jednej strane a príslušnými orgánmi týchto tretích krajín na strane druhej a spoločne povolené, ako to vyplýva z nariadenia 2018/1971,³⁸⁸ Radou regulačných orgánov a riaditeľom Úradu BEREC. Súdny dvor spresnil, že táto právomoc neprináleží Rade, ale dospel k záveru, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol,³⁸⁹ že Komisia má jednostrannú právomoc na vypracovanie uvedených dojednaní.

Hoci Súdny dvor v dôsledku toho zrušil napadnutý rozsudok a sporné rozhodnutie, vzhľadom na potrebu predmetných dojednaní zachoval účinky zrušeného rozhodnutia až do jeho nahradenia novým aktom.

2. Výklad medzinárodných dohôd

Rozsudok z 9. februára 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid a i. (Odňatie práva na pobyt tureckého pracovníka) (C-402/21, [EU:C:2023:77](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dohoda o pridružení medzi EHS a Tureckom – Rozhodnutie č. 1/80 – Články 6 a 7 – Tureckí štátni príslušníci, ktorí už pôsobia na trhu práce hostiteľského členského štátu a majú súvisiace právo na pobyt – Rozhodnutia vnútroštátnych orgánov o odňatí práva na pobyt tureckým štátnym príslušníkom, ktorí sa legálne zdržiavajú v dotknutom členskom štáte viac než 20 rokov s odôvodnením, že predstavujú existujúcu, skutočnú a dostatočne vážnu hrozbu pre základný záujem spoločnosti – Článok 13 – Klausula „standstill“ – Článok 14 – Odôvodnenie – Dôvody verejného poriadku“

³⁸⁸ Článok 9 písm. i) a článok 20 ods. 6 písm. m) nariadenia 2018/1971.

³⁸⁹ Rozsudok z 23. septembra 2020, *Španielsko/Komisija* (T-370/19, [EU:T:2020:440](#)), body 77 a 82.

V Holandsku môže byť povolenie na pobyt na dobu neurčitú cudzieho štátneho príslušníka odňaté okrem iného vtedy, ak bol odsúdený za trestné činy, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody na tri roky alebo viac, a ak celková dĺžka uložených trestov dosahuje určitú hranicu. Až do roku 2012 však bolo takéto odňatie zakázané, keď sa štátny príslušník zdržiaval v tejto krajine legálne aspoň 20 rokov. Po legislatívnej zmene, ku ktorej došlo v júli 2012, odôvodnenej zmenou ponímania ochrany verejného poriadku holandskou spoločnosťou, bol tento zákaz zrušený.³⁹⁰

Na základe tejto novej právnej úpravy boli rozhodnutím Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) zrušené povolenia na pobyt na dobu neurčitú pre S, E a C, troch tureckých štátnych príslušníkov, ktorí sa legálne zdržiavali v Holandsku viac ako 20 rokov. Odňatie bolo odôvodnené skutočnosťou, že počas ich pobytu boli viackrát odsúdení v trestnom konaní, že závažnosť trestných činov a celková dĺžka nepodmienečných trestov odňatia slobody dosiahli požadovanú hranicu a že toto správanie predstavovalo skutočnú, existujúcu a dostatočne vážnu hrozbu pre základný záujem spoločnosti.

Žaloby, ktoré podali S, E a C proti týmto rozhodnutiam na Rechtbank Den Haag (Prvostupňový súd Haag, Holandsko), viedli k rozdielnym výsledkom, pokiaľ ide o uplatniteľnosť článku 13 rozhodnutia Asociačnej rady č. 1/80³⁹¹, ktorý sa uplatňuje od 1. decembra 1980, v tomto prípade. Toto ustanovenie upravuje klauzulu „standstill“, ktorá zakazuje členským štátom zaviesť nové obmedzenia týkajúce sa podmienok prístupu k zamestnaniu tureckých pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa nachádzajú na ich území v legálnom postavení z hľadiska pobytu a zamestnania. Podľa článku 14 rozhodnutia č. 1/80 však uplatňovanie jeho ustanovení na zamestnanie a voľný pohyb pracovníkov môže byť predmetom obmedzení odôvodnených najmä dôvodmi verejného poriadku.

Raad van State (Štátna rada, Holandsko), na ktorú bolo podané odvolanie v rámci týchto žalôb, rozhodla položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa rozsahu a vzťahu článkov 13 a 14 rozhodnutia č. 1/80.

Súdny dvor vo svojom rozsudku potvrdil, že článok 13 rozhodnutia č. 1/80 sa uplatňuje na tureckých štátnych príslušníkov, ktorí už sú držiteľmi práv v oblasti zamestnanosti a voľného pohybu na základe tohto rozhodnutia. Okrem toho spresňuje, za akých podmienok môže byť nové obmedzenie týchto práv, proti ktorému sa tureckí štátni príslušníci môžu odvolávať na uvedený článok 13, odôvodnené požiadavkami verejného poriadku v zmysle článku 14 rozhodnutia č. 1/80.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor v prvom rade preskúmal rozsah pôsobnosti klauzuly „standstill“ upravenej v článku 13 rozhodnutia č. 1/80. Pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej má táto klauzula priamy účinok a vzhľadom na cieľ rozhodnutia č. 1/80, ktorý spočíva v zabezpečení voľného pohybu pracovníkov, sa musí vykladať extenzívne. Ako nové obmedzenie, ktoré sprísňuje podmienky prístupu k prvej zárobkovej činnosti tureckého pracovníka alebo jeho rodinných príslušníkov, tak aj obmedzenie, ktoré, len čo tento pracovník alebo jeho rodinní príslušníci majú práva v oblasti zamestnania podľa

³⁹⁰ Besluit houdende wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met aanscherping van de glijdende schaal (vyhláška, ktorou sa mení vyhláška o cudzincoch s cieľom sprísniť pohyblivú stupnicu) z 26. marca 2012 (Stb. 2012, č. 158).

³⁹¹ Rozhodnutie Asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji pridruženia medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom.

článku 6 alebo článku 7 rozhodnutia č. 1/80,³⁹² obmedzuje jeho prístup k činnosti zamestnanca zaručený týmito právami, je totiž v rozpore s cieľom uvedeného rozhodnutia.

Z judikatúry Súdného dvora navyše vyplýva, že opatrenia členského štátu, ktorých cieľom je vymedzovať kritériá legálnosti postavenia tureckých štátnych príslušníkov tým, že prijímajú alebo menia predovšetkým podmienky pobytu týchto štátnych príslušníkov na svojom území, môžu predstavovať nové obmedzenia v zmysle článku 13 rozhodnutia č. 1/80.

Vnútroštátna právna úprava umožňujúca odňatie práva na pobyt, ktoré majú dotknuté osoby na základe článkov 6 a 7 rozhodnutia č. 1/80, preto obmedzuje ich právo na voľný pohyb oproti právu na voľný pohyb, ktoré mali v čase nadobudnutia účinnosti tohto rozhodnutia, a preto predstavuje nové obmedzenie v zmysle článku 13 uvedeného rozhodnutia. Dotknutí tureckí štátni príslušníci sa teda na toto ustanovenie môžu odvolávať.

Súdny dvor sa v druhom rade zaoberá vzťahom medzi článkom 13 a článkom 14 rozhodnutia č. 1/80. Zdôrazňuje, že výnimka zo zákazu prijať „nové obmedzenia“ pre požiadavky verejného poriadku stanovená v článku 14 sa odchyľuje od voľného pohybu pracovníkov, a preto ju treba vykladať reštriktívne. Navyše vnútroštátne opatrenia, na ktoré sa vzťahujú tieto požiadavky, musia byť tiež vhodné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa ochrany verejného poriadku a nesmú ísť nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné.

Okrem toho, pokiaľ ide o tureckých štátnych príslušníkov, ktorí sa rovnako ako S, E a C zdržiavajú viac ako 10 rokov v hostiteľskom členskom štáte, Súdny dvor na účely uplatnenia uvedeného článku 14 odkazuje na článok 12 smernice 2003/109³⁹³ v oblasti ochrany osôb s dlhodobým pobytom. Opatrenia odôvodnené verejným poriadkom alebo verejnou bezpečnosťou týkajúce sa takýchto rezidentov totiž predpokladajú, že vnútroštátne orgány posudzujú v každom jednotlivom prípade pri dodržaní zásady proporcionality a základných práv dotknutej osoby, či jej osobné správanie predstavuje existujúce, skutočné a dostatočne vážne nebezpečenstvo pre základný záujem spoločnosti.

S prihliadnutím na tieto skutočnosti sa Súdny dvor domnieva, že dotknuté legislatívne opatrenie patrí do miery voľnej úvahy holandských orgánov stanovenej v článku 14 rozhodnutia č. 1/80. Odkaz na zmenu spoločenského ponímania a odôvodnenie založené na verejnom poriadku však samé osebe nestačia na legitimizovanie tohto opatrenia. Vnútroštátnemu súdu ďalej prináleží, aby s prihliadnutím na práva priznané rozhodnutím č. 1/80 posúdil, či je vnútroštátne opatrenie vhodné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa, či nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné, a či stanovuje predchádzajúce a individuálne posúdenie súčasnej situácie dotknutého tureckého pracovníka.

³⁹² Články 6 a 7 rozhodnutia č. 1/80 stanovujú práva tureckých pracovníkov v oblasti zamestnávania a ich rodinných príslušníkov, ktorým bolo povolené pripojiť sa k nim.

³⁹³ Smernica Rady z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272).

Kapitola 2 – Všeobecný súd

I. Súdna agenda Únie

1. Aktívna legitímácia

Uznesenie zo 6. septembra 2023, EDPS/Parlament a Rada (T-578/22, [EU:T:2023:522](#))

„Žaloba o neplatnosť – Inštitucionálne právo – Spracúvanie osobných údajov Europolom – Nariadenie (EÚ) 2016/794 – Inštitucionálne výsady EDPS – Aktívna legitímácia – Čiastočne neprípustná a čiastočne zjavne neprípustná žaloba“

Dňa 3. januára 2022, v nadväznosti na vyšetrovanie začaté z vlastného podnetu, prijal Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS) rozhodnutie proti Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol).³⁹⁴ Týmto rozhodnutím EDPS v podstate Europolu nariadil, aby v súvislosti s každým príspevkom prijatým od 4. januára 2022 vykonal kategorizáciu dotknutých osôb v lehote šiestich mesiacov odo dňa prijatia príspevku a v prípade súborov údajov existujúcich k dátumu prijatia uvedeného rozhodnutia v lehote dvanástich mesiacov, pričom po uplynutí týchto lehôt bol Europol povinný tieto údaje vymazať.

Dňa 8. júna 2022 prijali Európsky parlament a Rada zmenené nariadenie o Europole³⁹⁵. Týmto nariadením sa v podstate na základe dvoch prechodných ustanovení³⁹⁶ stanovujú podmienky, v súlade s ktorými Europol v stanovenej lehote kategorizuje súbory údajov, ktoré mal v držbe v čase nadobudnutia účinnosti zmeneného nariadenia o Europole, a určujú sa podmienky a postupy, v súlade s ktorými je na podporu prebiehajúceho vyšetrovania trestných činov povolené spracúvanie osobných údajov, ktoré sa netýkajú kategórií dotknutých osôb uvedených v prílohe II k zmenenému nariadeniu o Europole a ktoré boli na Europol prenesené pred 28. júnom 2022.

EDPS sa domnieval, že napadnuté ustanovenia porušujú jeho nezávislosť a právomoci dozorného orgánu, keďže podľa neho tieto ustanovenia retroaktívne legalizujú postupy Europolu v oblasti uchovávania sporných údajov a de facto zrušujú jeho rozhodnutie z 3. januára 2022. Na základe článku 263 ZFEÚ tak pred Všeobecným súdom navrhoval ich zrušenie. Tvrdil, že jeho aktívna legitímácia je odôvodnená potrebou disponovať súdnym prostriedkom nápravy na ochranu svojich inštitucionálnych výsad a najmä jeho nezávislosti ako dozorného orgánu.

³⁹⁴ Podľa článku 43 ods. 3 písm. e) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/794 z 11. mája 2016 o Agentúre Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), ktorým sa nahrádzajú a zrušujú rozhodnutia Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Ú. v. EÚ L 135, 2016, s. 53, ďalej len „pôvodné nariadenie o Europole“).

³⁹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/991 z 8. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií (Ú. v. EÚ L 169, 2022, s. 1, ďalej len „zmenené nariadenie o Europole“).

³⁹⁶ Články 74a a 74b zmeneného nariadenia o Europole (ďalej len „napadnuté ustanovenia“).

V tomto prípade bola na Všeobecný súd po prvýkrát podaná žaloba o neplatnosť, ktorú podal EDPS proti legislatívnemu aktu Rady a Parlamentu, čo vyvoláva najmä otázku právomoci Všeobecného súdu rozhodnúť o uvedenej žalobe, otázku analogického uplatnenia rozsudku Parlament/Rada (C-70/88)³⁹⁷ na prejednávajúcu vec a otázku priamej dotknutosti EDPS, ktorý sa považuje za právnickú osobu podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd skúmal svoju právomoc rozhodovať o žalobe, ktorú podal EDPS, a v prvom rade poznamenáva, že EDPS nie je uvedený ani medzi žalobcami uvedenými v článku 263 druhom a treťom odseku ZFEÚ³⁹⁸, ani v zozname inštitúcií podľa článku 13 ods. 1 ZEÚ³⁹⁹. Ďalej uvádzal, že hoci sa článok 263 prvý odsek ZFEÚ výslovne vzťahuje na orgány, úrady a agentúry Únie v zozname autorov aktov, ktorých zákonnosť môže byť spochybnená žalobou o neplatnosť, neplatí to v prípade článku 263 druhého a tretieho odseku ZFEÚ. Poukázal na to, že hoci je postavenie EDPS ako nezávislého dozorného orgánu zakotvené tak v ZFEÚ, ako aj v Charte,⁴⁰⁰ ako orgán Únie nebol zriadený aktom primárneho práva, ale aktom sekundárneho práva.⁴⁰¹ Hoci je EDPS orgánom Únie s osobitným postavením, nie je inštitúciou Únie, a v žiadnom prípade ho nemožno považovať za jedného zo žalobcov uvedených v článku 263 druhom a treťom odseku ZFEÚ. Všeobecný súd napokon dospel k záveru, že má právomoc rozhodnúť o žalobe, keďže právomoc pre žaloby podľa článku 263 ZFEÚ, ktoré proti legislatívnemu aktu podáva najmä inštitúcia Únie,⁴⁰² je vyhradená Súdnemu dvoru a EDPS nie je ani inštitúciou, ani žalobcom uvedeným v článku 263 druhom a treťom odseku ZFEÚ.

V druhom rade Všeobecný súd skúmal, či má EDPS aktívnu legitimáciu na základe judikatúry vyplývajúcej z rozsudku Parlament/Rada (C-70/88). Poznamenal, že v tomto rozsudku, na ktorý sa EDPS odvoláva na podporu svojej osobitnej aktívnej legitimácie na ochranu svojich inštitucionálnych výsad, Súdny dvor konštatoval, že Parlament nemal žiadnu možnosť napadnúť na súdoch Únie akty prijaté inými inštitúciami, ktoré by mohli zasahovať do jeho výsad, a rozhodol sa vyplniť túto medzeru využitím všeobecnej zásady inštitucionálnej rovnováhy. Naopak EDPS môže podať žalobu o neplatnosť na základe článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ, keďže je orgánom zriadeným aktom sekundárneho práva Únie, ktorý možno považovať za právnickú osobu. Okrem toho Všeobecný súd uviedol, že hoci má EDPS osobitné postavenie uznané tak ZFEÚ, ako aj Chartou, a vytvorenie nezávislých dozorných orgánov je základným prvkom ochrany jednotlivcov, pokiaľ ide o ochranu osobných údajov, nezávislosť, s ktorou musí EDPS vykonávať svoje funkcie v praxi, nemá za cieľ obmedziť právomoci

³⁹⁷ Rozsudok z 22. mája 1990, *Parlament/Rada* (C-70/88, [EU:C:1990:217](#)).

³⁹⁸ Podľa tohto ustanovenia môže na Súdny dvor podať žalobu jednak členský štát, Parlament, Rada alebo Komisia a jednak Dvor audítorov, Európska centrálna banka (ECB) a Výbor regiónov.

³⁹⁹ Sedem inštitúcií uvedených v tomto ustanovení sú Parlament, Európska rada, Rada, Komisia, Súdny dvor Európskej únie, Európska centrálna banka a Dvor audítorov.

⁴⁰⁰ Podľa článku 16 ods. 2 ZFEÚ a článku 8 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) dodržiavanie pravidiel, ktoré sa vzťahujú na ochranu fyzických osôb, pokiaľ ide o spracúvanie osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie podlieha kontrole nezávislých orgánov.

⁴⁰¹ Článok 41 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 z 18. decembra 2000 o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami a orgánmi Spoločenstva a o voľnom pohybe takýchto údajov (Ú. v. ES L 8, 2001, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 23).

⁴⁰² Podľa článku 51 písm. b) Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

normotvorcu Únie.⁴⁰³ EDPS je preto povinný vykonávať svoje úlohy a právomoci úplne nezávisle a práve v rámci legislatívnych aktov prijatých spoločne Parlamentom a Radou a v súlade s nimi kontroluje dodržiavanie pravidiel ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie. Všeobecný súd dospel k záveru, že rozsudok Parlament/Rada (C-70/88) nemožno analogicky uplatniť na situáciu EDPS, ktorému nemožno priznať aktívnu legitímáciu na základe tohto rozsudku a ktorého treba považovať za žalobcu, ktorý musí spĺňať podmienky prípustnosti stanovené v článku 263 štvrtom odseku ZFEÚ.

V treťom rade Všeobecný súd v rámci preskúmania aktívnej legitímácie EDPS podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ na úvod analyzoval, či ho možno ako orgán Únie považovať za právnickú osobu v zmysle tohto článku. Uviedol, že na základe výkladu tohto ustanovenia s prihliadnutím na zásady účinného súdneho preskúmania a právneho štátu má orgán Únie, akým je EDPS, aktívnu legitímáciu na podanie žaloby o neplatnosť napadnutých ustanovení ako „právnická osoba“, pod podmienkou, že je týmito ustanoveniami priamo a osobne dotknutý v zmysle uvedeného ustanovenia. Takáto právnická osoba môže byť totiž rovnako ako iná osoba alebo subjekt nepriaznivo dotknutá aktom Únie, pokiaľ ide o jej práva a záujmy, a teda musí mať pri splnení týchto podmienok možnosť domáhať sa zrušenia takéhoto aktu.

Pokiaľ ide o podmienku, podľa ktorej musí byť právnická osoba priamo dotknutá, Všeobecný súd pripomenul, že na jej základe musia byť kumulatívne splnené dve kritériá. Pokiaľ ide po prvé o kritérium týkajúce sa vplyvu napadnutých ustanovení na právne postavenie EDPS, Všeobecný súd zdôraznil, že EDPS monitoruje uplatňovanie relevantných pravidiel ochrany osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie.⁴⁰⁴ V tomto prípade napadnuté ustanovenia menia pôvodné nariadenie o Europole a nemajú vplyv na povahu alebo rozsah úloh zverených EDPS právnou úpravou Únie. Je teda pravda, že hoci sa zmenil právny režim, dodržiavanie ktorého má kontrolovať EDPS, jeho vlastné právomoci sa nezmenili, pretože sa ako taký nezmenil spôsob, akým môže zákonne vykonávať tieto právomoci. EDPS preto nie je priamo dotknutý napadnutými ustanoveniami, keďže tieto ustanovenia nemali vplyv na jeho práva, povinnosti alebo právomoci. Okrem toho, pokiaľ ide o účinky napadnutých ustanovení na rozhodnutie z 3. januára 2022, Všeobecný súd uviedol, že ide o správne rozhodnutie, ktoré nemôže mať vplyv na legislatívne akty, ako je zmenené nariadenie o Europole, ani ovplyvniť ich obsah.

Po druhé, pokiaľ ide o kritérium týkajúce sa miery voľnej úvahy adresátov poverených vykonaním napadnutých ustanovení, Všeobecný súd uviedol, že tieto ustanovenia ponechávajú Europolu určitú mieru voľnej úvahy. Nemajú teda úplne automatický charakter a nevyplývajú zo samotnej právnej úpravy Únie vo vzťahu k EDPS bez uplatnenia iných sprostredkujúcich ustanovení.

V dôsledku toho vzhľadom na skutočnosť, že sa napadnuté ustanovenia priamo nedotýkajú právneho postavenia EDPS a že podmienky priamej a osobnej dotknutosti aktom, ktorého zrušenie sa navrhuje, sú kumulatívne, Všeobecný súd konštatoval, že žaloba je neprípustná.

⁴⁰³ Ako sú stanovené v článku 14 ods. 1 a článku 16 ods. 1 ZEÚ.

⁴⁰⁴ Podľa článku 1 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 2018, s. 39) a článku 43 ods. 1 pôvodného nariadenia o Europole.

**Uznesenie z 20. septembra 2023, Nicoventures Trading a i./Komisia (T-706/22,
[EU:T:2023:579](#))**

„Žaloba o neplatnosť – Verejné zdravie – Zrušenie určitých výnimiek týkajúcich sa zahrievaných tabakových výrobkov – Priama dotknutosť – Neexistencia osobnej dotknutosti – Nepripustnosť“

Jedna zo žalobkýň, spoločnosť Nicoventures Trading, ktorá bola založená v roku 2011 v rámci skupiny British American Tobacco, vyvíja a uvádza na trh nehorľavé inovačné výrobky, vrátane zahrievaných tabakových výrobkov. Predáva ich iným spoločnostiam skupiny vrátane ostatných žalobkýň, ktoré zabezpečujú alebo majú v úmysle zabezpečiť ich distribúciu na trhu štrnástich členských štátov.

Komisia prijala 29. júna 2022 delegovanú smernicu 2022/2100⁴⁰⁵ (ďalej len „napadnutý akt“), ktorou sa mení smernica 2014/40⁴⁰⁶, pokiaľ ide o zrušenie určitých výnimiek týkajúcich sa zahrievaných tabakových výrobkov. Účinkom tohto aktu je zákaz uvádzania zahrievaných tabakových výrobkov s charakteristickou arómou na trh a podriadenie zahrievaných tabakových výrobkov na fajčenie bez charakteristickej arómy rovnakým povinnostiam označovania, akým podliehajú niektoré iné tabakové výrobky na fajčenie, a to cigarety, tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet a tabak do vodnej fajky. Členské štáty sú povinné do 23. októbra 2023 prijať opatrenia na prebratie potrebné na uplatnenie týchto nových zákazov a povinností.

Keďže žalobkyne tvrdili, že napadnutý akt má negatívny vplyv na ich právne postavenie, podali na Všeobecný súd žalobu o neplatnosť tohto aktu.

Všeobecný súd svojím uznesením zamietol žalobu ako neprípustnú z dôvodu, že žalobkyne nie sú napadnutým aktom osobne dotknuté.

Posúdenie Všeobecným súdom

V preambule Všeobecný súd pripomenul, že podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ môže akákoľvek fyzická alebo právnická osoba podať žalobu proti aktom, ktoré sú jej určené alebo ktoré sa jej priamo a osobne týkajú, ako aj voči regulačným aktom, ktoré sa jej priamo týkajú a nevyžadujú vykonávacie opatrenia.

Keďže napadnutý akt, ktorý je regulačným aktom, vyžaduje vykonávacie opatrenia a z tohto dôvodu sa naň nevzťahuje posledný predpoklad stanovený v článku 263 štvrtom odseku ZFEÚ, Všeobecný súd skúmal, či sú žalobkyne priamo a osobne dotknuté týmto aktom v zmysle druhého predpokladu uvedeného v tomto ustanovení.

Pokiaľ ide o priamu dotknutosť, Všeobecný súd po tom, čo pripomenul obe podmienky, ktoré musia byť v tejto súvislosti kumulatívne splnené, konštatoval, že na žalobkyne sa vzťahuje zákaz a povinnosti vyplývajúce priamo z napadnutého aktu bez ohľadu na skutočnosť, že tento akt vyžaduje vykonávacie opatrenia, a to opatrenia na prebratie. Opatrenia na prebratie stanovené napadnutým aktom sú totiž potrebné len na úplné uplatnenie uvedených zákazov a povinností v právnych poriadkoch členských štátov bez toho, aby mali členské štáty vlastnú mieru voľnej úvahy, keďže napadnutý akt v tejto

⁴⁰⁵ Delegovaná smernica Komisie (EÚ) 2022/2100 z 29. júna 2022, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ, pokiaľ ide o zrušenie určitých výnimiek týkajúcich sa zahrievaných tabakových výrobkov (Ú. v. EÚ L 283, 2022, s. 4).

⁴⁰⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES (Ú. v. EÚ L 127, 2014, s. 1).

súvislosti neponecháva členským štátom žiadnu mieru voľnej úvahy. Žalobkyne sa preto musia považovať za priamo dotknuté napadnutým aktom.

Pokiaľ ide o osobnú dotknutosť, Všeobecný súd pripomenul, že všeobecne záväzný akt sa môže osobne týkať určitých fyzických alebo právnických osôb, ktorý preto má vo vzťahu k nim povahu rozhodnutia, ak sa tento akt týka fyzickej alebo právnickej osoby z dôvodu jej určitých osobitných vlastností alebo faktickej situácie, ktorá ju vymedzuje vo vzťahu k akejkoľvek inej osobe, a tým ju individualizuje obdobným spôsobom, akým by bol individualizovaný adresát.

V prvom rade Všeobecný súd konštatoval, že povolenia, vyhlásenia a oznámenia o uvedení na trh vyžadované smernicou 2014/40 pred uvedením tabakových výrobkov na trh, na ktoré sa žalobkyne odvolávajú, nepreukazujú, že sú napadnutým aktom osobne dotknuté.

V tejto súvislosti sa Všeobecný súd po prvé domnieval, že skutočnosť, že subjekty, ktoré podali vyhlásenie alebo oznámenie alebo ktoré majú povolenie, boli identifikovateľné v čase prijatia napadnutého aktu, sama osebe nestačí na vyvodenie záveru o osobnej dotknutosti týchto subjektov.

Po druhé rozhodujúci nie je ani počet fyzických alebo právnických osôb, ktorých sa takýto akt týka.

Po tretie, aj keď absolútny zákaz uvádzania zahrievaných tabakových výrobkov s charakteristickými arómami na trh vyplývajúci z napadnutého aktu bude mať nevyhnutne za následok spochybnenie povolení niektorých žalobkýň, nemožno sa domnievať, že tieto povolenia charakterizujú a individualizujú postavenie ich držiteľov vo vzťahu k napadnutému aktu takým spôsobom, ako keby boli jeho adresátmi. V prvom rade totiž účinky napadnutého aktu vznikajú rovnako tak vo vzťahu k subjektom, ktoré získali povolenie, ako aj vo vzťahu k subjektom, ktoré urobili vyhlásenia alebo oznámenia podľa smernice 2014/40, alebo aj voči subjektom, ktoré ešte nezískali povolenie alebo nepodali vyhlásenie alebo oznámenie, ale ktoré zamýšľajú uviesť takéto výrobky na trh. Ďalej povolenia, ako aj vyhlásenia alebo oznámenia spĺňajú objektívne požiadavky, ktoré sú stanovené pre všetky subjekty všeobecným a abstraktným spôsobom, bez výlučnosti pre dotknuté subjekty. Napokon v rozsahu, v akom smernica 2014/40 stanovuje, že rôzne delegované akty môžu spresniť alebo zmeniť podmienky uvádzania tabakových výrobkov patriacich do jej pôsobnosti na trh, povolenia a práva na uvádzanie na trh nemožno považovať za nadobudnuté na dobu neurčitú.

Po štvrté skutočnosť, že žalobkyne sa nenachádzajú v rovnakej situácii ako subjekty nachádzajúce sa na vstupe a na výstupe výrobného a distribučného reťazca predmetných výrobkov, je irelevantná. Žalobkyne totiž musia preukázať, že sú dotknuté z dôvodu ich špecifickej vlastnosti alebo skutkovej situácie, ktorá ich odlišuje rovnakým spôsobom ako adresáta rozhodnutia.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol tvrdenie žalobkýň založené na podstatnom zásahu do ich konkurenčného postavenia. Na individualizovanie oproti ostatným subjektom nestačí, že niektoré subjekty by boli hospodársky viac dotknuté všeobecne záväzným aktom ako iné, keďže uplatnenie tohto aktu sa vykonáva v závislosti od objektívne určenej situácie. Okrem toho samotná okolnosť, že fyzická alebo právnická osoba môže v dôsledku novej právnej úpravy stratiť významný zdroj príjmov nepreukazuje, že sa nachádza v osobitnej situácii. Nestačí ani na preukázanie toho, že sa jej táto nová právna úprava osobne týka, táto osoba musí totiž predložiť dôkaz o skutočnostiach, na základe ktorých možno dôjsť k záveru, že údajne spôsobená ujma ju individualizuje vo vzťahu ku všetkým ostatným hospodárskym subjektom, ktoré sú dotknuté uvedenou právnou úpravou rovnakým spôsobom ako ona sama.

2. Žaloba o mimozmluvnú zodpovednosť

Rozsudok z 28. júna 2023, IMG/Komisia (T-752/20, [EU:T:2023:366](#))

„Mimozmluvná zodpovednosť – Vyšetrovania úradu OLAF – Únik informácií do tlače – Majetková a nemajetková ujma – Príčinná súvislosť – Pripísateľnosť úniku informácií – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorá priznáva práva jednotlivcom – Dôvernoscť právnych stanovísk“

Podľa svojho štatútu bola International Management Group (IMG) založená ako medzinárodná organizácia s cieľom umožniť štátom, ktoré sa podieľajú na obnove Bosny a Hercegoviny, mať na tento účel určený subjekt. V rámci svojich činností, ktorých okruh sa medzičasom rozšíril, uzavrela viacero dohôd s Európskou komisiou, najmä s využitím spôsobu plnenia rozpočtu Európskej únie nazývaného „nepriame alebo spoločné hospodárenie“.

Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vypracoval 9. decembra 2014 na základe svojho vyšetrovania právneho postavenia žalobkyne záverečnú správu, v ktorej dospel k záveru, že žalobkyňa nie je „medzinárodnou organizáciou“ v zmysle finančných predpisov Únie a že možno ani nemá vlastnú právnu subjektivitu.

Krátko po jej vypracovaní bola správa úradu OLAF zaslaná právnym adresátom, teda príslušným vnútroštátnym orgánom a Komisii. Jej obsah následne unikol do tlače. Dňa 13. februára 2015 boli informácie o obsahu tejto správy uverejnené v časopise Der Spiegel a 11. decembra 2015 bola správa uverejnená na webovej stránke denníka New Europe. Vyšetrovanie vedené Komisiou neumožnilo zdroj tohto úniku identifikovať.

Žalobkyňa podala žalobu o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorá jej údajne vznikla v dôsledku úniku správy úradu OLAF do tlače z dôvodu nezákonného konania Komisie a úradu OLAF.

Zamietnutím tejto žaloby Všeobecný súd spresnil podmienky, ktoré musia byť splnené na preukázanie dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom, z dôvodu nekonania inštitúcie Únie, a rozsah povinnosti konať s náležitou starostlivosťou v tomto kontexte, najmä pokiaľ ide o opatrenia, ktoré má po zverejnení dokumentu v tlači prijať inštitúcia Únie zodpovedná za zabezpečenie jeho dôvernosti.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd vo svojom rozsudku konštatoval, že nezákonnosť uvádzaná žalobkyňou, založená na porušení povinnosti starostlivosti a náležitej starostlivosti zo strany Komisie a spočívajúca v nekonaní Komisie, ktorá sa vyznačuje tým, že verejne neodsúdila únik správy úradu OLAF, neukončila šírenie nepravdivých informácií spôsobené týmto únikom a nevykonala nápravu uvedených informácií, je nutné zamietnuť.

Pokiaľ ide o povinnosť starostlivosti, Všeobecný súd konštatoval, že sa osobitne vzťahuje na povinnosti inštitúcií Únie voči ich úradníkom a pracovníkom a zahŕňa najmä zohľadnenie ich individuálnych záujmov. V tomto prípade však nejde o vzťahy medzi administratívou Únie a jedným z jej úradníkov alebo pracovníkov. V dôsledku toho sa tu povinnosť starostlivosti neuplatňuje.

Pokiaľ ide o porušenie povinnosti konať s náležitou starostlivosťou, Všeobecný súd najskôr na jednej strane pripomenul, že mimozmluvná zodpovednosť Únie môže vzniknúť len vtedy, ak osoba, ktorá sa domnieva, že utrpela škodu, preukáže existenciu dostatočne závažného porušenia právnej normy určenej na priznanie práv jednotlivcom. Konkrétne, požiadavka dostatočne závažného porušenia závisí od diskrečnej právomoci, ktorou disponuje inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra Únie, ktorá porušila toto pravidlo, a od toho, či táto inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra prekročila obmedzenia stanovené pre túto právomoc zjavným a závažným spôsobom, najmä vzhľadom na stupeň jasnosti a presnosti uvedeného pravidla, na ťažkosti s výkladom alebo uplatnením, ktoré z toho môžu vyplývať,

ako aj zložitosť situácie, ktorú treba upraviť. Na druhej strane nekonanie inštitúcií Únie môže založiť zodpovednosť Únie iba v prípade, že uvedené inštitúcie porušili právnu povinnosť konať vyplývajúcu z ustanovenia práva Únie.

Všeobecný súd z toho vyvodil, že posúdenie otázky, či sa inštitúcia dopustila dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom, z dôvodu nekonania, zahŕňa určenie, či sú splnené tri podmienky: po prvé existencia právnej povinnosti konať, po druhé existencia diskrečnej právomoci dotknutej inštitúcie, orgánu, úradu alebo agentúry Únie a po tretie zjavné a závažné porušenie obmedzení stanovených pre túto právomoc zo strany tejto inštitúcie, orgánu, úradu alebo agentúry.

Všeobecný súd konštatoval, že v tomto prípade žalobkyňa nepreukázala, že Komisia mala právnu povinnosť konať. V tejto súvislosti pripomenul, že porušenie povinnosti konať s náležitou starostlivosťou, na ktoré sa odvoláva žalobkyňa, je neoddeliteľne spojené s nariadením č. 883/2013⁴⁰⁷ a že podľa tohto nariadenia je Komisia povinná zabezpečiť dodržiavanie dôvernosti vyšetřovaní úradu OLAF. Napriek tejto povinnosti však povinnosť konať s náležitou starostlivosťou, ktorej Komisia podlieha, neukladá Komisii povinnosť, pokiaľ uvedenú povinnosť neporušila a ak jej nemožno pripísať zodpovednosť za únik správy úradu OLAF do tlače, konať spôsobom spočívajúcim v odsúdení úniku informácií týkajúcich sa takéhoto vyšetřovania do tlače a v distancovaní sa od zverejnených informácií. Povinnosť konať s náležitou starostlivosťou totiž nemá taký rozsah, aký jej žalobkyňa pripisuje. Porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť, ktorého pripísanie Komisii však nebolo preukázané, predstavuje práve únik tejto správy do tlače, a nie nekonanie vytýkané žalobkyňou Komisii.

Všeobecný súd dodal, že ak by aj existovala právna povinnosť Komisie konať vyplývajúca z jej povinnosti konať s náležitou starostlivosťou, nemožno dospieť k záveru, že porušenie tejto povinnosti vytýkané žalobkyňou predstavuje dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom.

V tejto súvislosti spresnil, že ak takáto povinnosť existuje, povinnosť konať s náležitou starostlivosťou by sa mala vykladať v tom zmysle, že v prípade úniku dôverného dokumentu, pri ktorom nie je preukázané, že pochádza od dotknutej inštitúcie, je na tejto inštitúcii, aby nezhoršila ujmu, ktorá by mohla vzniknúť v dôsledku tohto porušenia dôvernosti.

Takáto povinnosť konať tak, aby sa nezhoršila ujma spôsobená porušením dôvernosti, ktoré nemožno danej inštitúcii pripísať, však z nariadenia č. 883/2013 nevyplýva. Tým, že od príslušných inštitúcií vyžaduje, aby zabezpečili dôvernosť vyšetřovaní úradu OLAF, toto nariadenie vlastne ukladá týmto inštitúciám povinnosť zaručiť, aby obsah vyšetřovaní úradu OLAF zostal dôverný. Ak však táto dôvernosť nebola dodržaná a zdroj zverejnenia sa nenachádza v dotknutej inštitúcii, neukladá jej žiadnu povinnosť odsúdiť únik informácií, ukončiť šírenie predmetných informácií alebo opraviť ktorékoľvek z týchto informácií, ktoré sú chybné. Takéto povinnosti nemožno považovať za povinnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť zabezpečiť dôvernosť vyšetřovaní úradu OLAF. Na jednej strane, keďže táto dôvernosť bola porušená, povinnosť Komisie zabezpečiť jej dodržiavanie vlastne stratila svoj zmysel. Na druhej strane po prvé akákoľvek potreba odsúdiť únik informácií presahuje samotnú povinnosť zabezpečiť dodržiavanie dôvernosti, po druhé v podobnom prípade Komisia nemôže ukončiť šírenie správy úradu OLAF vyplývajúce z uvedeného úniku informácií prostredníctvom tlače a po tretie, aj keby niektoré zo šírených informácií boli chybné, ich oprava nemôže obnoviť ich dôverný charakter, ktorý definitívne zanikol.

⁴⁰⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) z 11. septembra 2013 o vyšetřovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 2013, s. 1).

3. Právomoc súdov Únie⁴⁰⁸

Rozsudok z 26. júla 2023, Stockdale/Rada a i. (T-776/20, [EU:T:2023:422](#))

„Žaloba o neplatnosť a žaloba o náhradu škody – Medzinárodný zmluvný pracovník osobitného zástupcu Európskej únie v Bosne a Hercegovine – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Výpoveď pracovnej zmluvy po vystúpení Spojeného kráľovstva z Únie – Právomoc súdov Únie – Zmluvná povaha sporu – Neexistencia arbitrážnej doložky a doložky o určení súdu – Články 263, 268, 272 a 274 ZFEÚ – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Prípustnosť – Určenie žalovaných – Pojem „orgán, úrad alebo agentúra Únie“ – Čiastočná nepríslušnosť a neprípustnosť“

Žalobca, štátny príslušník Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, zastával v období od roku 2006 do 31. decembra 2020 funkciu vedúceho finančného a administratívneho oddelenia osobitného zástupcu Európskej únie (ďalej len „OZEÚ“) v Bosne a Hercegovine a z tohto titulu uzavrel s OZEÚ 17 pracovných zmlúv na určitú dobu. V nadväznosti na dohodu o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie a Euratomu⁴⁰⁹, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2020 a v ktorej sa stanovilo prechodné obdobie končiacie 31. decembra 2020, OZEÚ v Bosne a Hercegovine prijal rozhodnutie o vypovedaní poslednej pracovnej zmluvy žalobcu s účinnosťou od tohto dátumu.

V žalobe o neplatnosť a o náhradu škody podanej proti Rade Európskej únie, Európskej komisii, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a OZEÚ v Bosne a Hercegovine sa žalobca v prvom rade domáhal zrušenia rozhodnutia o výpovedi, ako aj náhrady škody, ktorá mu vznikla v dôsledku tohto rozhodnutia. Domáhal sa tiež rekvalifikovania jeho zmluvného vzťahu na pracovnú zmluvu na neurčitý čas a náhrady škody, ktorá mu vznikla v dôsledku neprijatia jednoznačného služobného poriadku, ktorý by sa naňho vzťahoval. Subsidiárne sa žalobca domáhal toho, aby bola v prípade zamietnutia jeho návrhov v prvom rade uplatnená mimozmluvná zodpovednosť Únie.

Všeobecný súd sa pred prejednaním veci samej zaoberal námietkami nepríslušnosti a neprípustnosti, ktoré vzniesli žalovaní, pričom im čiastočne vyhovel. V tejto súvislosti Všeobecný súd rozhodol o viacerých nových otázkach. Najprv rozhodol, že ak sa Všeobecnému súdu predloží zmluvný spor týkajúci sa Únie, hoci predmetná zmluva neobsahuje arbitrážnu doložku v jeho prospech, Všeobecný súd má právomoc preskúmať zákonnosť aktov prijatých entitami Únie⁴¹⁰ a rozhodnúť o zodpovednosti Únie,⁴¹¹ ak na základe zmluvy alebo nariadenia Brusel Ia⁴¹² nemožno určiť žiaden príslušný vnútroštátny súd. Potom označil OZEÚ v Bosne a Hercegovine za orgán Únie, ktorý prijal rozhodnutie o výpovedi. Napokon, pokiaľ ide o nárok na náhradu škody údajne spôsobenej neexistenciou všeobecného právneho režimu platného pre zamestnancov SZBP, Všeobecný súd dospel k záveru, že v prípade potreby je oprávnená prijať takýto režim Rada.

⁴⁰⁸ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj uznesenie zo 6. septembra 2023, **EDPS/Parlament a Rada** (T-578/22, [EU:T:2023:522](#)). Toto uznesenie je uvedené v oddiele I.1 „Aktívna legitimácia“ vyššie.

⁴⁰⁹ Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7).

⁴¹⁰ Podľa článku 263 ZFEÚ.

⁴¹¹ Podľa článku 268 ZFEÚ.

⁴¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1, ďalej len „nariadenie Brusel Ia“).

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd najprv preskúmal svoju právomoc rozhodnúť o žalobných návrhoch týkajúcich sa rozhodnutia o výpovedi, resp. sledu ZUD.

Predbežne konštatoval, že nároky žalobcu formulované v rámci týchto žalobných návrhov majú zmluvnú povahu. Na jednej strane totiž rozhodnutie o výpovedi bolo priamo spojené s predmetnou zmluvou a na strane druhej nároky na rekvalifikovanie pracovného pomeru na zmluvu na neurčitý čas vyplývali zo všetkých po sebe nasledujúcich zmlúv na určitú dobu uzavretých medzi žalobcom a OZEÚ v Bosne a Hercegovine. Vzhľadom na chýbajúcu arbitrážnu doložku v zmluvách na určitú dobu však Všeobecný súd skonštatoval, že nemá právomoc rozhodovať podľa článku 272 ZFEÚ, takže v súlade s článkom 274 ZFEÚ tieto žalobné návrhy v zásade patria do pôsobnosti vnútroštátnych súdov.

Všeobecný súd však pripomenul, že ak si vnútroštátny súd v rámci sporu zmluvnej povahy odmietne uplatniť právomoc, ktorú mu priznávajú články 263 a 268 ZFEÚ, je to s cieľom zabezpečiť súlad výkladu týchto ustanovení s článkami 272 a 274 ZFEÚ, a teda zachovať súdržnosť súdneho systému Únie, ktorý tvorí komplexný súbor prostriedkov nápravy a postupov určených na zabezpečenie preskúmania zákonnosti aktov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie, respektíve na nahrádzanie škody spôsobenej Úniou. Preto v rámci sporu zmluvnej povahy nemôže súd Únie odmietnuť uplatniť právomoc, ktorú mu priznáva ZFEÚ, ak by to malo za následok vylúčenie akéhokoľvek súdneho preskúmania aktov Únie alebo žiadosti o náhradu škody spôsobenej Úniou súdom Únie alebo súdmi členských štátov.

Za týchto okolností, napriek zmluvnej povahe žalobných návrhov formulovaných v tomto prípade, Všeobecný súd s cieľom zaručiť existenciu účinného súdneho preskúmania overuje, či žalobca môže podať takéto návrhy na súd členského štátu. Preto už najprv odmietol tvrdenie žalovaných, že tieto žalobné návrhy by mohli patriť do pôsobnosti bosnianskych súdov. Rovnako odmietol tvrdenie, že žalobca mal možnosť obrátiť sa na rozhodcovský orgán stanovený v predmetnej zmluve, keďže právomoc takéhoto orgánu nemožno predpokladať bez právomoci súdu Únie alebo súdov členských štátov.

Okrem toho, keďže obsah spornej zmluvy neumožňuje určiť súd členského štátu, ktorý by bol príslušný, aby rozhodol o predmetných žalobných návrhoch, Všeobecný súd pripomenul, že normotvorca Únie prijal nariadenie Brusel Ia, ktoré sa v tomto prípade uplatňuje. Rozhodnutie o výpovedi totiž nie je aktom verejného orgánu,⁴¹³ ale vychádza z predmetnej zmluvy. Predmetné žalobné návrhy teda patria do oblasti občianskych a obchodných vecí, a keďže sa týkajú sporu zmluvnej povahy, ktorý má v zásade patriť do pôsobnosti vnútroštátnych súdov, Všeobecný súd preskúmal, či ustanovenia nariadenia Brusel Ia umožňujú určiť súd členského štátu, ktorý je príslušný o týchto žalobných návrhoch rozhodnúť.

V tejto súvislosti Všeobecný súd skonštatoval, že zamestnávateľom žalobcu bol OZEÚ v Bosne a Hercegovine a že keďže právomoc rozhodovať o predmetných žalobných návrhoch súvisiacich so zmluvou nemal žiaden súd členského štátu, malo by sa v zásade uplatniť všeobecné ustanovenie nariadenia Brusel Ia, podľa ktorého „ak žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, právomoc súdov každého členského štátu sa určí podľa právneho poriadku tohto členského štátu“⁴¹⁴.

⁴¹³ V zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

⁴¹⁴ Článok 6 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

Všeobecný súd však pripomenul, že uplatnenie tohto ustanovenia by znamenalo, že prípadná právomoc vnútroštátneho súdu by mala náhodný charakter v tom zmysle, že by práve právo každého členského štátu určovalo, či sa možno s takýmto sporom obrátiť na jeho súdy, čo by mohlo mať za následok, že by nakoniec nebol príslušný žiadny súd členského štátu. Dospel k záveru, že tento dôsledok je v tomto prípade obzvlášť pravdepodobný, keďže podobne ako v prípade OZEÚ v Bosne a Hercegovine má žalobca bydlisko v tretej krajine a nejaví sa ako zrejmé, že by tento spor mal spojitosť s členským štátom.

Keďže Všeobecný súd sa nemôže v rámci sporu zmluvnej povahy, ktorého účastníkom je Únia, zrieknuť právomoci, ktorá mu bola zverená článkami 263 a 268 ZFEÚ, ak by to viedlo k tomu, že by akty Únie alebo žiadosti o náhradu škody spôsobenej Úniou boli vylúčené zo súdneho preskúmania, posúdil, či žiadosti uvedené v predmetných žalobných návrhoch patria do právomoci, ktorá mu vyplýva z týchto ustanovení.

V tejto súvislosti má po prvé Všeobecný súd v rámci prvého žalobného návrhu právomoc rozhodnúť jednak, na základe článku 263 ZFEÚ, o žiadosti o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o výpovedi, čo je rozhodnutie prijaté subjektom Únie zriadeným na základe Zmlúv, konkrétne OZEÚ v Bosne a Hercegovine, jednak, na základe článku 268 ZFEÚ, o žiadosti o peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy aj majetkovej škody, ktorá údajne vznikla v dôsledku uvedeného rozhodnutia.

Naopak, pokiaľ ide o žiadosť žalobcu, aby Všeobecný súd nariadil opätovné prijatie žalobcu do personálu OZEÚ v Bosne a Hercegovine, Všeobecný súd svoju právomoc odmietol, keďže súd Únie v zásade nemôže, a to ani v konaní o žalobe o náhradu škody, bez prekročenia výsad správneho orgánu vydať príkazy inštitúcii, orgánu, úradu alebo agentúre Únie. Hoci ustanovenia ZFEÚ týkajúce sa mimozmluvnej zodpovednosti Únie umožňujú za určitých podmienok priznanie nepeňažnej náhrady, ktorá môže mať formu príkazu niečo vykonať alebo nevykonať, čo môže žalovanú inštitúciu viesť k určitému správaniu, takýto scenár prichádza do úvahy len v osobitných prípadoch, keď žalobca tvrdí, že mu vznikla škoda, ktorú nemožno plne nahradiť prostredníctvom náhrady škody a ktorej osobitné charakteristiky si vyžadujú vydanie príkazu niečo vykonať alebo nevykonať, najmä ak je cieľom takéhoto príkazu ukončiť skutočnosť, ktorá spôsobila škodu a ktorej účinky pretrvávajú, pričom v tomto prípade to tak nie je.

Po druhé, pokiaľ ide o druhý žalobný návrh, Všeobecný súd ho v celom rozsahu zamietol z dôvodu nepríslušnosti. Na jednej strane totiž nemá právomoc rozhodnúť o žiadosti o vydanie súdneho príkazu určeného OZEÚ v Bosne a Hercegovine ako zamestnávateľovi žalobcu, ktorou sa tento domáha rekvalifikovania jeho pracovnej zmluvy na zmluvu na neurčitý čas. Na druhej strane, keďže žiadosť, aby Všeobecný súd konštatoval, že žalovaní porušili svoje zmluvné povinnosti, nebola podaná na podporu návrhov na zrušenie ani na náhradu škody, treba ju považovať len za žiadosť o to, aby Všeobecný súd zaujal stanovisko prostredníctvom všeobecného alebo zásadného vyhlásenia, čo nepatrí do jeho právomocí podľa zmlúv.

Po druhé v reakcii na námietky neprípustnosti, ktoré sa týkajú určenia žalovaného alebo žalovaných, pokiaľ ide po prvé o prvý žalobný návrh v rozsahu, v akom má Všeobecný súd právomoc preskúmať ho, pokiaľ sa ním požaduje zrušenie rozhodnutia o výpovedi a peňažná náhrada nemajetkovej a majetkovej ujmy údajne spôsobenej týmto rozhodnutím, pripomenul jednak to, že žaloba o neplatnosť musí byť preto podaná proti inštitúcii, orgánu, úradu alebo agentúre Únie, ktorá prijala alebo ktorý prijal predmetný akt, a jednak to, že v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti Únie má právomoc rozhodovať v sporoch o náhradu škody spôsobenej Úniou, ktorú pred Všeobecným súdom zastupuje inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra, ktorej sa pripisuje skutočnosť, ktorá zodpovednosť zakladá.

Keďže v tomto prípade sa prvý žalobný návrh týka rozhodnutia o výpovedi, ktoré možno pripísať OZEÚ v Bosne a Hercegovine, Všeobecný súd preskúmal, či možno uvedeného OZEÚ kvalifikovať ako orgán, úrad alebo agentúru Únie, ktorý alebo ktorá môže byť žalovanou v rámci konaní o žalobe o neplatnosť a o mimozmluvnej zodpovednosti, o ktoré ide v tomto prípade.

V tejto súvislosti pripomenul, že subjekt alebo štruktúru, ktorý alebo ktorá patrí do organizačnej štruktúry Únie alebo v nej pôsobí, možno považovať za orgán, úrad alebo agentúru Únie, ak vzhľadom na ustanovenia upravujúce jeho alebo jej postavenie má dostatočnú právnu subjektivitu na to, aby ho alebo ju bolo možné považovať za autonómny orgán Únie a aby mohol alebo mohla byť žalovanou stranou. Konkrétne sa za orgán, úrad alebo agentúru Únie musí považovať najmä vtedy, ak je jednak poverený alebo poverená mandátom, ktorý je neoddeliteľne spojený s fungovaním Únie, a jednak ak je právne odlišný alebo odlišná od existujúcich inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie.

OZEÚ v Bosne a Hercegovine pritom takýto mandát má, keďže po prvé bol vymenovaný Radou, aby vykonával „mandát súvisiaci s osobitnými politickými otázkami“⁴¹⁵. Po druhé, hoci OZEÚ je zodpovedný za vykonávanie svojho mandátu a koná pod vedením vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, toto vedenie sa nevzťahuje na administratívne riadenie v rámci tohto mandátu, najmä pokiaľ ide o personál. Okrem toho je uvedený OZEÚ právne odlišný od ostatných inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Únie v tom zmysle, že má právnu spôsobilosť zadávať verejné zákazky a nakupovať tovar, uzatvoriť zmluvu s Komisiou o hospodárení s jeho výdavkami a prijímať personál vyslaný inštitúciami Únie alebo ESVČ. Napokon, pokiaľ ide o riadenie jeho zmluvného personálu, má právnu spôsobilosť, ktorá mu umožňuje konať samostatne, a zodpovedá tak za vytvorenie tímu a môže uzatvárať zmluvy na nábor medzinárodného personálu, ktorý si vyberá bez toho, aby musel získať súhlas iných inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Únie, pričom tento personál je pod jeho priamym vedením.

Všeobecný súd dospel k záveru, že na účely tohto prípadu týkajúceho sa otázok súvisiacich s riadením zamestnancov OZEÚ v Bosne a Hercegovine treba tohto OZEÚ pripodobniť k orgánom, úradom a agentúram Únie, ktoré môžu byť žalovanými v konaní o žalobe o neplatnosť alebo o mimozmluvnej zodpovednosti, a že prvý žalobný návrh, pokiaľ ide o tohto OZEÚ, je prípustný.

Po druhé, pokiaľ ide o žalobný návrh, ktorým sa požaduje náhrada škody, ktorú žalobca utrpel v dôsledku neprijatia jasného služobného poriadku, ktorý by sa naňho vzťahoval, Všeobecný súd rozhodol, že akúkoľvek prípadnú protiprávnu nečinnosť pri prijímaní všeobecného režimu platného pre zmluvný personál vo všeobecnosti v rámci SZBP alebo konkrétne v rámci OZEÚ v Bosne a Hercegovine je nutné pripísať Rade, takže tento žalobný dôvod je prípustný, pokiaľ ide o Radu.

Práve Rada má totiž tvoriť SZBP a prijímať rozhodnutia potrebné na vymedzenie a uskutočňovanie tejto politiky na základe všeobecných usmernení a strategických smerovaní vymedzených Európskou radou. Prípadné prijatie právneho režimu platného pre zmluvný personál prijatý v rámci SZBP tak patrí do vykonávania SZBP, a teda do právomoci Rady. Pokiaľ ide o zvyšok, Všeobecný súd konštatoval, že v roku 2012 Komisia Rade navrhla, aby sa na zmluvných pracovníkov v misiách SZBP a OZEÚ vzťahovali Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskej únie. Konštatoval však, že prijatie právneho režimu platného pre zmluvný personál prijatý v rámci SZBP, uplatniteľného na medzinárodný zmluvný personál OZEÚ v Bosne a Hercegovine, patrí do právomoci Rady a je voľbou Rady, a že ak sa na tento návrh nereagovalo, je to preto, že delegácie členských štátov neboli schopné dosiahnuť v rámci Rady dohodu.

⁴¹⁵ Podľa článku 33 ZEÚ.

II. Inštitucionálne právo⁴¹⁶

Rozsudok zo 7. júna 2023, TC/Parlament (T-309/21, [EU:T:2023:315](#))

„Inštitucionálne právo – Právna úprava týkajúca sa výdavkov a príspevkov poslancov Európskeho parlamentu – Príspevok na asistenta poslanca Parlamentu – Vymáhanie vrátenia neoprávnene vyplatených súm – Primeraná lehota – Dôkazné bremeno – Právo byť vypočutý – Ochrana osobných údajov – Článok 9 nariadenia (EÚ) 2018/1725 – Článok 26 služobného poriadku“

Rozsudkom zo 7. marca 2019, L/Parlament⁴¹⁷, Všeobecný súd zrušil rozhodnutie Európskeho parlamentu o vypovedaní zmluvy akreditovaného asistenta poslanca L (ďalej len „AAP“), akreditovaného na účely asistencie TC, žalobcovi, európskemu poslancovi, vzhľadom na narušenie vzťahu dôvery z dôvodu, že nedodržiaval pravidlá týkajúce sa povolení na výkon externých činností. Všeobecný súd totiž konštatoval, že zo skutočností uvedených v spise vyplýva, že žalobca nielen vedel o externých činnostiach AAP, ale že okrem iného boli tieto činnosti dôsledkom jeho priamej iniciatívy.

V nadväznosti na tento rozsudok generálny tajomník Parlamentu informoval žalobcu o začatí konania o vymáhaní vrátenia neoprávnene vyplatených súm⁴¹⁸, pokiaľ ide o asistenciu poslancovi, ktorú žalobcovi poskytol AAP. Tým istým listom žalobcu vyzval, aby v lehote dvoch mesiacov predložil pripomienky a dôkazy s cieľom vyvrátiť predbežné závery Parlamentu o externých činnostiach, ktoré vykonával AAP, a aby preukázal, že AAP skutočne vykonával funkciu akreditovaného asistenta poslanca. Žalobca v odpovedi zaslal Parlamentu pripomienky a doplňujúce dôkazy, pričom požiadal Parlament o niekoľko dokumentov a informácií týkajúcich sa osobného spisu AAP, o kópie korešpondencie, ktorú si vymenil so zástupcami Parlamentu v súvislosti s prácou AAP, a o úplný spis vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. marca 2019. Parlament čiastočne vyhovel žiadostiam žalobcu o dokumenty a informácie.

Rozhodnutím zo 16. marca 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) generálny tajomník Parlamentu usúdil, že táto inštitúcia v rámci zamestnania AAP neoprávnene uhradila určitú sumu peňazí a že od žalobcu sa musí vymáhať vrátenie tejto sumy⁴¹⁹. Následne generálny riaditeľ financií Parlamentu vydal 31. marca 2021 oznámenie o dlhu, v ktorom nariadil vymáhanie vrátenia uvedenej sumy.

Všeobecný súd, na ktorý bola podaná žaloba o neplatnosť napadnutého rozhodnutia, ktorej Všeobecný súd vyhovel, rozhodol o práve dlžníka dovoľávať sa porušeniu zásady primeranej lehoty, pokiaľ mu inštitúcia zašle oznámenie o dlhu v lehote piatich rokov stanovenej finančným nariadením, opätovne potvrdil význam dodržiavania zásady práva byť vypočutý v konaniach o vymáhaní vrátenia výdavkov na asistenta poslanca, ktoré začal Parlament voči svojim členom, a napokon rozhodol o novej otázke práva dovoľávať sa na základe záruky práva byť vypočutý dôvodov verejného záujmu s cieľom dosiahnuť poskytnutie osobných údajov.

⁴¹⁶ V rámci tohto oddielu je potrebné uviesť aj rozsudok z 26. júla 2023, *Stockdale/Rada a i.* (T-776/20, [EU:T:2023:422](#)). Tento rozsudok je uvedený v oddiele I.3 „Právomoc súdov Európskej únie“.

⁴¹⁷ Rozsudok zo 7. marca 2019, *L/Parlament* (T-59/17, [EU:T:2019:140](#)).

⁴¹⁸ Podľa článku 68 rozhodnutia predsedníctva Parlamentu z 19. mája a 9. júla 2008, ktorým sa uplatňujú vykonávacie pravidlá k štatútu poslancov Európskeho parlamentu (Ú. v. EÚ C 159, 2009, s. 1, ďalej len „VPS“).

⁴¹⁹ Podľa článku 68 ods. 1 VPS.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení zásady dodržania primeranej lehoty z dôvodu, že Parlament údajne založil napadnuté rozhodnutie na údajoch veci L/Parlament, v ktorej bola podaná žaloba v apríli 2017.

V tejto súvislosti pripomenul, že článok 41 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie stanovuje zásadu dodržania primeranej lehoty, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou práva na riadnu správu vecí verejných, a že dodržanie primeranej lehoty sa vyžaduje vo všetkých prípadoch, keď pri chýbajúcej právnej úprave bránia zásady právnej istoty alebo ochrany legitímnej dôvery tomu, aby inštitúcie Únie a fyzické alebo právnické osoby konali bez akéhokoľvek časového obmedzenia. Pokiaľ administratíva naopak koná v lehote, ktorú jej ustanovenie právneho predpisu osobitne stanovuje, nemožno platne tvrdiť, že sú porušené požiadavky vyplývajúce z práva na vybavenie záležitosti v primeranej lehote.

Právna úprava uplatniteľná v tomto prípade⁴²⁰ na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy⁴²¹ v súčasnosti stanovuje, že povoľujúci úradník pošle oznámenie o dlhu ihneď po stanovení výšky pohľadávky a najneskôr do piatich rokov od času, keď bola inštitúcia Únie za bežných okolností schopná nárokovať si svoju pohľadávku.

V tomto prípade teda nebolo pri posúdení lehoty, v ktorej bolo žalobcovi zaslané oznámenie o dlhu, dôvodné odvolávať sa na zásadu dodržania primeranej lehoty. Okrem toho Všeobecný súd uviedol, že na jednej strane bolo oznámenie o dlhu zaslané žalobcovi ihneď po stanovení pohľadávky v napadnutom rozhodnutí, a na druhej strane okamih, keď si Parlament mohol uplatniť svoju pohľadávku, sa zhoduje s podaním žaloby vo veci L/Parlament alebo s vyhlásením rozsudku v tejto poslednej uvedenej veci, a teda Parlament dodržal päťročnú lehotu stanovenú platným finančným nariadením.

V druhom rade Všeobecný súd vyhovel žalobnému dôvodu založenému na porušení práva byť vypočutý. Na úvod pripomenul, že právo každého byť vypočutý pred prijatím akéhokoľvek individuálneho opatrenia, ktoré by sa ho mohlo nepriaznivo dotýkať, zaručujú osobitne VPS,⁴²² na základe ktorých je dotknutý poslanec vypočutý pred prijatím akéhokoľvek rozhodnutia v tejto oblasti. Toto právo byť vypočutý zaručuje každému možnosť účinne a efektívne oznámiť svoj názor v priebehu správneho konania, a to skôr, ako bude prijaté akékoľvek rozhodnutie, ktoré môže nepriaznivo ovplyvniť jeho záujmy.

V tomto prípade Všeobecný súd konštatoval, že viaceré žiadosti žalobcu o dokumenty a informácie adresované Parlamentu boli zamietnuté, s výnimkou dokumentov súvisiacich so skončením zmluvy s AAP.

⁴²⁰ Článok 98 ods. 2 druhý pododsek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ, a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1).

⁴²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Ú. v. EÚ L 298, 2012, s. 1), a delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 362, 2012, s. 1).

⁴²² Článok 68 ods. 2 VPS.

Pripomenul, že v prípade pochybností o správnosti využívania výdavkov na asistenta poslanca vyplatených v prospech AAP prináleží poslancovi, aby preukázal, že tento AAP pracoval pre neho v súvislosti s jeho poslaneckým mandátom počas celého obdobia, v priebehu ktorého boli tieto výdavky uhrádzané. Ak je poslanec vyzvaný, aby predložil tento dôkaz, musí v stanovenej lehote oznámiť Parlamentu informácie, ktoré má k dispozícii. Ak sa zdá, že sú relevantné iné informácie, môže na základe práva byť vypočutý požiadať o ich oznámenie inštitúcie, orgány a agentúry Únie, ktoré ich majú k dispozícii, pokiaľ sa týkajú údajov potrebných na to, aby mohol účinne a efektívne vyjadriť svoje pripomienky k zamýšľanému opatreniu na vymáhanie vrátenia. Parlament, ktorému bola takáto žiadosť doručená, nemôže bez porušenia práva byť vypočutý odmietnuť poskytnúť požadované údaje okrem prípadu, že by na podporu tohto odmietnutia uviedol dôvody, ktoré možno považovať za odôvodnené jednak vzhľadom na okolnosti danej veci a jednak vzhľadom na uplatniteľné pravidlá.

Všeobecný súd preto skúmal, či sú dôvody neoznámenia údajov požadovaných žalobcom, uvedené Parlamentom, opodstatnené.

Po prvé Všeobecný súd vylúčil dôvody uvedené Parlamentom na zamietnutie žiadosti žalobcu týkajúcej sa poskytnutia „všetkých e-mailov z rokov 2015, 2016 a 2019“ a korešpondencie, ktorú si žalobca vymenil s príslušnými oddeleniami Parlamentu v súvislosti s prácou AAP. Pripomenul, že každá inštitúcia organizuje svoju prácu v súlade s pravidlami, ktoré sa na ňu vzťahujú a ktoré môže prijať, a usúdil, že v tomto prípade mohol Parlament obmedziť dobu uchovávania e-mailov poslancov, pričom im umožnil uložiť ich do osobných priečinkov. Určil však, či bola v tomto prípade táto politika vykonávaná tak, aby sa zaručilo dodržiavanie práva byť vypočutý.

Konštatoval pritom, že Parlament mal od začiatku roka 2016 vedomosť o konfliktnej situácii medzi žalobcom a AAP v súvislosti s tým, či AAP vykonával svoje činnosti pre žalobcu v súlade s pravidlami upravujúcimi činnosť asistenta poslanca. V dôsledku toho bolo od tohto okamihu potrebné, aby Parlament zabezpečil uchovávanie e-mailov spôsobilých preukázať presnú povahu činností AAP v priebehu postupu prepúšťania, a ak by tento postup viedol k iným súdnym alebo správnym konaniam, ako je konanie o vymáhaní vrátenia, bolo by to potrebné dovtedy, kým budú tieto ostatné konania prebiehať.

Okrem toho možnosť vykonávať osobnú archiváciu nemôže mať za následok oslobodenie Parlamentu od povinnosti zabezpečiť uchovávanie akéhokoľvek relevantného e-mailu na účely preukázania, že v súlade s pravidlami, ktoré si inštitúcia stanovila, AAP skutočne a výlučne vykonával svoje činnosti pre poslanca, ku ktorému bol pridelený, v priamej súvislosti s jeho mandátom. Dodal, že táto možnosť nemôže ani zbaviť Parlament povinnosti poskytnúť takto uchovávané e-maily, pokiaľ sa naň na základe práva byť vypočutý, ktoré má v právnom poriadku Únie zásadnú povahu, v tomto zmysle obráti dotknutý poslanec, voči ktorému sa tak ako v tomto prípade vedie postup vymáhania vrátenia z dôvodu neoprávneného použitia výdavkov na asistenta poslanca.

Po druhé Všeobecný súd vylúčil dôvody, ktoré uviedol Parlament na zamietnutie žiadosti týkajúcej sa „osobného spisu“ AAP (všetky dokumenty súvisiace s jeho prijatím do zamestnania a prácou), vrátane informácií o tom, koľkokrát sa žiadalo o ochranu Parlamentu týkajúcu sa tohto AAP a údajov o jeho prítomnosti, ktoré mohli byť získané z jeho prístupovej karty do Parlamentu.

Pokiaľ ide o dôvod založený na tom, že poskytnutie týchto údajov bolo v rozpore s nariadením o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami

Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov,⁴²³ Všeobecný súd jednoznačne súhlasil s tým, že vzhľadom na to, že údaje požadované žalobcom mali slúžiť na jeho obhajobu v rámci postupu vymáhania vrátenia, nemožno ich považovať za „potrebné na splnenie úlohy vykonávanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej príjemcovi“⁴²⁴. Z toho istého dôvodu nemožno usúdiť, že poskytnutie uvedených údajov žalobcovi zodpovedalo „konkrétnemu účelu vo verejnom záujme“⁴²⁵.

Všeobecný súd však uviedol, že žiadosť o vyjadrenie, ktorú zaslal Parlament žalobcovi, aby mu umožnil uplatniť jeho právo byť vypočutý, bola v tomto prípade založená na podkladoch, ktoré mala táto inštitúcia k dispozícii, no ktoré žalobca prípadne nepoznal, alebo na podkladoch, o ktorých žalobca vedel, keď bol nadriadeným AAP, ale ktoré už nemal k dispozícii.

Vzhľadom na význam, ktorý sa priznáva právu byť vypočutý v právnom poriadku Únie, okolnosť, že takéto podklady sa môžu nachádzať v „osobnom spise“ AAP, nemôže sama osebe brániť poskytnutiu týchto podkladov žalobcovi, aby sa mu tak umožnilo užitočne a účinne formulovať svoje pripomienky v rámci výkonu uvedeného práva.

Právo na ochranu osobných údajov totiž nie je absolútnym právom, ale musí sa posudzovať vo vzťahu k jeho funkcii v spoločnosti a musí sa z tohto dôvodu vyvažovať s inými základnými právami v rámci postupu priznávajúceho každému z dotknutých práv miesto, ktoré mu prináleží vzhľadom na skutkové okolnosti danej veci v právnom poriadku Únie v súlade so zásadou proporcionality. Potrebu zabezpečiť takéto vyváženie medzi právom na ochranu osobných údajov a ostatnými základnými právami uznanými v tomto právnom poriadku zdôraznil normotvorca Únie v nariadení o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov,⁴²⁶ ktorého je nariadenie o ochrane osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie ekvivalentom.

Súdny dvor z toho vyvodil, že nemožno pripustiť, aby Parlament mohol vyzvať žalobcu, aby sa užitočne a účinne vyjadril k podkladom prípadne obsiahnutým v spise AAP bez toho, aby, ako je to v tomto prípade, poskytol žalobcovi prístup k týmto podkladom po vyvážení na jednej strane záujmu tohto AAP na tom, aby údaje, ktoré sa ho týkajú, neboli poskytnuté tretím osobám, a na druhej strane záujmu žalobcu užitočne a účinne predložiť svoje pripomienky v rámci konania o vymáhaní vrátenia, ktoré bolo voči nemu začaté.

Pokiaľ ide o dôvod založený na tom, že poskytnutie týchto údajov bolo v rozpore s ustanoveniami Služobného poriadku úradníkov Európskej únie o osobných spisoch úradníkov a zamestnancov⁴²⁷ uplatniteľného na asistentov poslancov, Všeobecný súd konštatoval, že dôvernosc predmetných

⁴²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 2018, s. 39).

⁴²⁴ V zmysle článku 9 ods. 1 písm. a) nariadenia 2018/1725.

⁴²⁵ V zmysle článku 9 ods. 1 písm. b) nariadenia 2018/1725.

⁴²⁶ Odôvodnenie 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1).

⁴²⁷ Článok 26 nariadenia Rady č. 31 (EHS) a 11 (ESAE), ktorým sa stanovuje Služobný poriadok a podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, v znení zmien.

dokumentov nemožno uplatniť voči žalobcovi, ktorý je napokon autorom niektorých dotknutých dokumentov ako nadriadený AAP, a to v rozsahu potrebnom na výkon práva žalobcu byť vypočutý.

Napokon po tretie Všeobecný súd vylúčil dôvody, ktoré Parlament uviedol na zamietnutie žiadosti žalobcu týkajúcej sa spisu vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. marca 2019. Pokiaľ totiž ide o skutočnosť, že Všeobecný súd priznal AAP v konaní, v ktorom bol vydaný uvedený rozsudok, anonymitu, Všeobecný súd pripomenul, že anonymita je zameraná na vynechanie mena účastníka konania alebo mena iných osôb uvedených v rámci dotknutého konania alebo iných údajov v dokumentoch súvisiacich s vecou, ku ktorým má verejnosť prístup. Anonymita priznaná Všeobecným súdom sa naopak netýka dôvernosti dôkazov založených do spisu uvedeného konania mimo tohto spisu v rámci vzťahov medzi účastníkmi konania a tretími osobami. V dôsledku toho rozhodnutie Všeobecného súdu o anonymite nezakazovalo Parlamentu poskytnúť žalobcovi dokumenty týkajúce sa rozsudku zo 7. marca 2019, ktoré mohli byť relevantné na účely výkonu práva žalobcu byť vypočutý.

III. Hospodárska súťaž

1. Konanie – Žiadosť o informácie

Rozsudok z 24. mája 2023, Meta Platforms Ireland/Komisia (T-451/20, [EU:T:2023:276](#))

„Hospodárska súťaž – Trh s údajmi – Správne konanie – Článok 18 ods. 3 a článok 24 ods. 1 písm. d) nariadenia (ES) č. 1/2003 – Žiadosť o informácie – Virtuálna dátová sála – Povinnosť odôvodnenia – Právna istota – Právo na obranu – Nevyhnutnosť požadovaných informácií – Zneužitie právomoci – Právo na rešpektovanie súkromného života – Proporcionalita – Zásada riadnej správy vecí verejných – Služobné tajomstvo“

Keďže Európska komisia mala podozrenie, že skupina Facebook sa pri využívaní údajov a riadení svojej platformy sociálnej siete dopúšťa protisúťažného správania, zaslala spoločnosti Meta Platforms Ireland Ltd, predtým Facebook Ireland Ltd, rozhodnutím zo 4. mája 2020⁴²⁸ žiadosť o informácie. Toto rozhodnutie prijaté na základe článku 18 ods. 3 nariadenia č. 1/2003⁴²⁹ ukladalo spoločnosti Meta Platforms Ireland povinnosť predložiť Komisii všetky dokumenty pripravené alebo doručené trom z jej vedúcich zamestnancov v uvedenom období, ktoré obsahovali jeden alebo viac vyhľadávacích výrazov definovaných v prílohách. V prípade neoznámene požadovaných informácií uvedené rozhodnutie stanovilo možné denné penále vo výške 8 miliónov eur.⁴³⁰

Rozhodnutie zo 4. mája 2020 nahradilo podobné skoršie rozhodnutie, v ktorom boli stanovené širšie vyhľadávacie kritériá. Týmto novým rozhodnutím, ktoré bolo prijaté po výmene korešpondencie medzi Komisiou a spoločnosťou Meta Platforms Ireland, došlo prostredníctvom spresnenia vyhľadávacích pojmov a obmedzenia počtu dotknutých zodpovedných osôb k zníženiu počtu požadovaných dokumentov.

Dňa 15. júla 2020 Meta Platforms Ireland podala jednak žalobu o neplatnosť rozhodnutia zo 4. mája 2020 a jednak návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Predseda Všeobecného súdu uznesením o nariadení predbežného opatrenia z 29. októbra 2020⁴³¹ nariadil odklad výkonu rozhodnutia zo 4. mája 2020 až do zavedenia osobitného postupu na predloženie požadovaných dokumentov, ktoré nesúvisia s obchodnými činnosťami spoločnosti Meta Platforms Ireland a ktoré navyše obsahujú citlivé osobné údaje. V nadväznosti na toto uznesenie Komisia prijala pozmeňujúce rozhodnutie,⁴³² v ktorom stanovila, že uvedené dokumenty môžu byť

⁴²⁸ Rozhodnutie Komisie C(2020) 3011 final zo 4. mája 2020 o konaní podľa článku 18 ods. 3 a článku 24 ods. 1 písm. d) nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 (vec AT.40628 – Praktiky Facebooku v oblasti dát).

⁴²⁹ Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

⁴³⁰ Komisia v ten istý deň adresovala spoločnosti Meta Platforms Ireland Ltd žiadosť o informácie podľa článku 18 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1/2003 v rámci súbežného vyšetrovania určitých praktík týkajúcich sa produktu Marketplace. Žalobu o neplatnosť, ktorú Meta Platforms Ireland Ltd podala proti tomuto rozhodnutiu Všeobecný súd zamietol vo svojom rozsudku z toho istého dňa vo veci Meta Platforms Ireland/Komisia (T-452/20).

⁴³¹ Uznesenie z 29. októbra 2020, **Facebook Ireland/Komisia** (T-451/20 R, neuverejnené, [EU:T:2020:515](#)).

⁴³² Rozhodnutie Komisie C(2020) 9231 final z 11. decembra 2020.

založené do vyšetrovacieho spisu až po tom, čo boli preskúmané vo virtuálnej dátovej sále spôsobom spresneným v uznesení o nariadení predbežného opatrenia.

Po tom, čo Meta Platforms Ireland upravila svoju žalobu o neplatnosť tak, aby zohľadnila toto pozmeňujúce rozhodnutie, piata rozšírená komora Všeobecného súdu zamietla jej žalobu v celom rozsahu. V tomto rámci Všeobecný súd po prvýkrát preskúmal zákonnosť žiadosti o informácie prostredníctvom vyhľadávacích pojmov podľa nariadenia č. 1/2003, ako aj zákonnosť postupu s využitím virtuálnej dátovej sály na účely spracovania dokumentov obsahujúcich citlivé osobné údaje.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na podporu svojej žaloby o neplatnosť Meta Platforms Ireland najmä tvrdila, že použitie vyhľadávacích pojmov spresnených v žiadosti o informácie nevyhnutne vedie k identifikácii/vyznačeniu veľkého počtu dokumentov, ktoré nie sú relevantné pre vyšetrovanie, ktoré Komisia vedie, čo je v rozpore so zásadou nevyhnutnosti uvedenou v článku 18 nariadenia č. 1/2003.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že podľa článku 18 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 môže Komisia na účely kontroly dodržiavania pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže jednoduchou žiadosťou alebo rozhodnutím požiadať podniky, aby poskytli „všetky nevyhnutné informácie“. Z toho vyplýva, že Komisia môže požadovať len oznámenie informácií, ktoré jej umožnia overiť jej domnienky týkajúce sa porušení, ktoré odôvodňujú vedenie vyšetrovania. Vzhľadom na širokú vyšetrovaciu právomoc, ktorú Komisii priznáva nariadenie č. 1/2003 je táto požiadavka nevyhnutnosti splnená, ak Komisia môže v čase podania žiadosti odôvodnene predpokladať, že tieto informácie jej môžu pomôcť určiť, či došlo k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže.

Na podporu svojich výhrad spochybňujúcich dodržanie zásady nevyhnutnosti Meta Platforms Ireland spochybnila niektoré vyhľadávacie pojmy uvedené v žiadosti o informácie, pričom tvrdila, že tieto konkrétne výhrady treba chápať ako demonštratívne príklady, ktoré majú ilustrovať jej všeobecnejšiu argumentáciu. Podľa nej by bolo neprimerané, ba až nemožné osobitne sa zamerať na každý vyhľadávací pojem.

Tento prístup však Všeobecný súd zamietol a dospel k záveru, že celkové posúdenie dodržania zásady nevyhnutnosti uvedenej v článku 18 nariadenia č. 1/2003 nie je v tomto prípade vhodné, aj keby to bolo možné. Skutočnosť, ako tvrdí Meta Platforms Ireland, že niektoré vyhľadávacie pojmy môžu byť príliš neurčité, totiž nemá vplyv na skutočnosť, že iné vyhľadávacie pojmy môžu byť dostatočne presné alebo cielené na to, aby bolo možné konštatovať, že môžu Komisii pomôcť určiť, že došlo k porušeniu pravidiel hospodárskej súťaže.

Vzhľadom na domnienku zákonnosti, ktorá sa vzťahuje na akty inštitúcií Únie, tak Všeobecný súd dospel k záveru, že predmetom kontroly dodržiavania zásady nevyhnutnosti môžu byť len vyhľadávacie pojmy, ktoré Meta Platforms Ireland konkrétne spochybňuje. Ostatné vyhľadávacie pojmy sa naopak musia považovať za vymedzené v súlade s touto zásadou.

Všeobecný súd po tom, čo uviedol, že tvrdenia týkajúce sa vyhľadávacích pojmov, ktoré boli uvedené po prvýkrát v štádiu repliky sú neprípustné, preskúmal výlučne tie vyhľadávacie pojmy, ktoré boli uvedené v žalobe. Keďže Všeobecný súd usúdil, že Meta Platforms Ireland nepreukázala, že tieto výrazy sú v rozpore so zásadou nevyhnutnosti, zamietol jednotlivé tvrdenia uvedené v tejto súvislosti ako nedôvodné.

Meta Platforms Ireland v rámci svojej žaloby o neplatnosť tiež tvrdila, že rozhodnutie zo 4. mája 2020 v znení zmien (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) porušuje základné právo na rešpektovanie súkromného života zakotvené v článku 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“) tým, že vyžaduje predloženie veľkého množstva súkromných a irelevantných dokumentov.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že podľa článku 7 Charty, ktorý obsahuje práva zodpovedajúce právam zaručeným článkom 8 ods. 1 EDLP má každý právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a komunikácie.

Pokiaľ ide o prekážku pri výkone tohto práva, článok 52 ods. 1 Charty stanovuje, že akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných touto Chartou stanovené zákonom a musí rešpektovať ich podstatu. Okrem toho za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

Vzhľadom na tieto spresnenia Všeobecný súd preskúmal, či prekážka článku 7 Charty spôsobená napadnutým rozhodnutím spĺňa podmienky uvedené v článku 52 ods. 1 tohto rozhodnutia.

Všeobecný súd po tom, čo uviedol, že nariadenie č. 1/2003 priznáva Komisii právomoc prijať napadnuté rozhodnutie, takže možnosť zásahu do súkromného života spôsobeného týmto rozhodnutím je stanovená zákonom, že toto rozhodnutie zodpovedá cieľom všeobecného záujmu Únie a že Meta Platforms Ireland netvrdila, že zasahuje do podstaty práva na rešpektovanie súkromného života, preskúmal, či napadnuté rozhodnutie spôsobuje neprimeranú prekážku pri výkone tohto práva.

V tejto súvislosti Všeobecný súd v prvom rade potvrdil, že žiadosť o informácie podľa článku 18 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 predstavuje vhodné opatrenie na účely dosiahnutia cieľov všeobecného záujmu sledovaných Komisiou, a to zachovania režimu hospodárskej súťaže tak, ako ho zamýšľajú Zmluvy.

Pokiaľ ide po druhé o otázku, či napadnuté rozhodnutie ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedených cieľov všeobecného záujmu, Všeobecný súd poznamenal, že po vyhlásení uznesenia o nariadení predbežného opatrenia z 29. októbra 2020 Komisia prijala osobitné postupy na spracovanie dokumentov, ktoré mala Meta Platforms Ireland predložiť, avšak na prvý pohľad nesúviseli s jej obchodnými činnosťami a obsahovali citlivé osobné údaje (ďalej len „chránené dokumenty“).

Podľa tohto postupu mali byť na účely výberu dokumentov, ktoré sa majú založiť do spisu, chránené dokumenty zaslané Komisii na samostatnom elektronickom nosiči a uložené do virtuálnej dátovej sály prístupnej obmedzenému počtu členov tímu povereného vyšetrovaním, a to za prítomnosti advokátov spoločnosti Meta Platforms Ireland. V prípade pretrvávajúcej nezhody týkajúcej sa kvalifikácie dokumentu sa v pozmeňujúcom rozhodnutí okrem iného stanovuje systém rozhodcovského konania. Podľa tohto rozhodnutia môžu byť chránené dokumenty navyše zaslané Komisii v podobe, ktorá neobsahuje mená dotknutých osôb ani žiadne informácie umožňujúce ich identifikáciu. Na žiadosť Komisie odôvodnenú potrebami vyšetrovania sa však musia tieto dokumenty poskytnúť v ich úplnom znení.

Všeobecný súd okrem toho poznamenal, že je nesporné, že niektoré dokumenty požadované Komisiou obsahujú citlivé osobné údaje, ktoré by mohli patriť medzi údaje, na ktoré sa vzťahujú článok 9 nariadenia 2016/679⁴³³ a článok 10 nariadenia 2018/1725⁴³⁴, ktorých možnosť spracúvania podlieha trom nasledujúcim podmienkam:

⁴³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1).

- spracúvanie musí sledovať dôležitý verejný záujem, ktorý je založený na práve Únie,
- spracovanie musí byť nevyhnutné na dosiahnutie tohto verejného záujmu,
- spracúvanie musí byť primerané vzhľadom na sledovaný cieľ, rešpektovať podstatu práva na ochranu údajov a stanovovať vhodné a konkrétne opatrenia na zabezpečenie základných práv a záujmov dotknutej osoby.

Keďže tieto podmienky sú tiež relevantné na posúdenie toho, či napadnuté rozhodnutie nejde podľa článku 52 ods. 1 Charty nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov všeobecného záujmu, ktoré sleduje, Všeobecný súd pripomenul jednak, že žiadosť o informácie, akou je napadnuté rozhodnutie, predstavuje vhodné opatrenie na dosiahnutie cieľov všeobecného záujmu sledovaných Komisiou (prvá podmienka) a jednak, že spracovanie osobných údajov, ktoré vyplýva z napadnutého rozhodnutia, je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného dôležitého verejného záujmu (druhá podmienka).

Všeobecný súd dospel k záveru, že tretia uvedená podmienka je v tomto prípade tiež splnená, pričom odkázal na spôsob prenosu, konzultácie, hodnotenia a anonymizácie chránených dokumentov.

Všeobecný súd po tom, čo takto preukázal, že napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom stanovuje postup virtuálnej dátovej sály neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaných cieľov všeobecného záujmu, po tretie konštatuje, že nevýhody tohto postupu neboli ani neprimerané sledovaným cieľom.

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd dospel k záveru, že prekážka výkonu práva na rešpektovanie súkromného života spôsobená napadnutým rozhodnutím spĺňa podmienky uvedené v článku 52 ods. 1 Charty, a v dôsledku toho zamietol výhrady založené na porušení článku 7 Charty.

Vzhľadom na to, že ostatné žalobné dôvody, ktoré Meta Platforms Ireland uviedla sa tiež ukázali ako nedôvodné, Všeobecný súd zamietol žalobu v celom rozsahu.

⁴³⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 2018, s. 39).

2. Kartely – Výpočet pokút

Rozsudok z 18. októbra 2023, Clariant a Clariant International/Komisia (T-590/20, [EU:T:2023:650](#))

„Hospodárska súťaž – Kartely – Trh s etylénom – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ – Koordinácia týkajúca sa určitej zložky kúpnej ceny – Konanie o urovnaní – Pokuta – Úprava základnej sumy pokuty – Bod 37 usmernení k metóde stanovovania pokút – Opakované porušovanie – Bod 28 usmernení k metóde stanovovania pokút – Neobmedzená právomoc – Protinávrh na zvýšenie pokuty“

Rozhodnutím zo 14. júla 2020⁴³⁵ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) Európska komisia konštatovala, že štyri podniky porušili článok 101 ZFEÚ tým, že sa v období od 26. decembra 2011 do 29. marca 2017 podieľali na jedinom a pokračujúcom porušení, ktoré spočívalo vo výmene citlivých obchodných informácií a informácií o cenách a v stanovovaní určitej zložky ceny v súvislosti s nákupmi etylénu na belgickom, nemeckom, francúzskom a holandskom území.

Medzi štyri podniky, ktorým bola z tohto dôvodu uložená sankcia, patrí spoločnosť Clariant International AG, ktorá bez výhrad uznala svoju zodpovednosť za svoju priamu účasť na predmetnom porušení v dotknutom období, a spoločnosť Clariant AG, ktorá ako materská spoločnosť spoločnosti Clariant International AG bez výhrad uznala svoju „spoločnú a nerozdielnú“ zodpovednosť.

Na účely výpočtu pokuty, ktorá bola týmto dvom podnikom uložená spoločne a nerozdielne, Komisia najprv stanovila základnú sumu s odkazom na hodnotu nákupov etylénu nadobudnutého počas obdobia zahŕňajúceho celý posledný rok účasti na porušení, teda rok 2016.

V druhej fáze Komisia vykonala úpravy základnej sumy. V prvom rade podľa bodu 28 usmernení k metóde stanovovania pokút⁴³⁶ zvýšila základnú sumu pokuty o 50 % z dôvodu priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v opakovanom porušovaní. V druhom rade Komisia v súlade s bodom 37 týchto usmernení zvýšila základnú sumu o 10 % s cieľom zohľadniť osobitosti tohto prípadu a potrebu dosiahnuť takú výšku pokuty, ktorá bude mať dostatočne odstrašujúci účinok.

V treťom a poslednom rade Komisia po tom, čo sa ubezpečila, že pokuta nepresiahla 10 % celkového obratu oboch podnikov v roku 2019, priznala im zníženie pokuty o 30 % za ich spoluprácu na základe oznámenia o spolupráci z roku 2006⁴³⁷, ako aj zníženie o 10 % za ich spoluprácu v rámci konania o urovnaní.

Clariant AG a Clariant International AG podali žalobu, ktorou sa domáhali čiastočného zrušenia napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o výšku uloženej pokuty, a subsidiárne zníženia tejto sumy. Okrem toho navrhovali, aby Komisia zamietla ich protinávrh na zvýšenie pokuty odňatím výhody vo forme zníženia o 10 %, ktorá im bola poskytnutá za ich spoluprácu v rámci konania o urovnaní.

Všeobecný súd zamietol túto žalobu v celom rozsahu, ako aj protinávrh Komisie. Vo svojom rozsudku sa zaoberal najmä otázkou dôvodnosti a odôvodnenia zvýšenia základnej sumy pokuty podľa bodu 37 usmernení k metóde stanovovania pokút z dôvodu, že išlo o kartel v oblasti nákupov. Okrem toho

⁴³⁵ Rozhodnutie Komisie C(2020) 4817 final zo 14. júla 2020 týkajúce sa konania podľa článku 101 ZFEÚ (AT.40410 – Etylén).

⁴³⁶ Usmernenia k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia (ES) č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2).

⁴³⁷ Oznámenie Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v kartelových prípadoch (Ú. v. EÚ C 298, 2006, s. 17).

v rámci svojej neobmedzenej súdnej právomoci rozhodol o protinávrhu Komisie na odňatie výhody vo forme zníženia o 10 %, ktorá bola žalobkyniam poskytnutá za ich spoluprácu v rámci konania o urovnaní z dôvodu, že žalobkyne podaním prejednávanej žaloby spochybnili skutočnosti, ktoré uznali a akceptovali na účely dosiahnutia urovnania.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na tom, že Komisia nesprávne zvýšila základnú sumu pokuty podľa bodu 37 usmernení k metóde stanovovania pokút na základe potreby zohľadniť tak osobitosti veci, ako aj požiadavku dosiahnuť odstrašujúci účinok.

V tomto prípade Všeobecný súd najskôr uviedol, že vzhľadom na to, že porušenie sa týkalo kartelu v oblasti nákupov a že všetci účastníci nepôsobili na rovnakých nadväzujúcich trhoch, Komisia vypočítala základnú sumu pokuty na základe hodnoty nákupov, a nie na základe hodnoty predaja výrobkov predaných na nadväzujúcich trhoch.

Následne konštatoval, že Komisia tým, že túto základnú sumu zvýšila o 10 % na základe bodu 37 usmernení k metóde stanovovania pokút, riadne uplatnila svoju voľnú úvahu a nedopustila sa zjavne nesprávneho posúdenia. Komisia totiž zohľadnila osobitosti veci, a to skutočnosť, že išlo o kartel v oblasti nákupov a že hodnota nákupov zohľadnená namiesto hodnoty predajov nemohla sama osebe predstavovať vhodnú náhradnú hodnotu, ktorá by odrážala hospodársky význam porušenia. Zohľadnila tiež potrebu dosiahnuť sumu pokuty, ktorá má odstrašujúci účinok, keď konštatovala, že ak by sa všeobecná metóda stanovená v usmerneniach k metóde stanovovania pokút uplatnila bez akejkoľvek úpravy, nebol by zabezpečený odstrašujúci účinok. Komisia naopak nebola povinná zohľadniť účinky vytykáneho správania na trh, keďže zvýšenie pokuty podľa bodu 37 usmernení k metóde stanovovania pokút nepodlieha predchádzajúcemu preukázaniu takýchto účinkov.

Nakoniec Všeobecný súd konštatoval, že Komisia uviedla dôvody, ktoré ju viedli k záveru, že osobitosti veci a nevyhnutnosť dosiahnuť výšku pokuty, ktorá má odstrašujúci účinok, odôvodňujú odchýlenie sa od všeobecnej metódy a zvýšenie tejto základnej sumy, a že náležite vysvetlila skutočnosti, ktoré zohľadnila pri určení, že zvýšenie základnej sumy pokuty o 10 % bolo primerané. Keďže Komisia nie je v tejto súvislosti povinná uviesť číselné údaje týkajúce sa jednotlivých krokov metódy výpočtu, nebola povinná poskytnúť ďalšie vysvetlenie týkajúce sa zvolenej osobitnej úrovne zvýšenia.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol protinávrh Komisie. Konštatoval, že v rámci konania o urovnaní musia účastníci konania o urovnaní výmenou za 10 % zníženie pokuty, ktorá im bola uložená na konci riadneho konania, uznať najmä svoju zodpovednosť za porušenie a uviesť maximálnu výšku pokút, ktoré očakávajú, že im uloží Komisia a ktoré by akceptovali. Všeobecný súd však uviedol, že účastníci konania o urovnaní nie sú na základe oznámenia o urovnaní⁴³⁸ povinní súhlasiť s konečnou výškou pokuty a so všetkými jej parametrami, aby mohli pristúpiť k urovnaniu.

Skutočnosť, že Clariant AG a Clariant International AG vo svojom návrhu na urovanie prijali maximálnu výšku pokuty, nemožno považovať za prijatie jej presnej konečnej výšky a metód jej výpočtu, vrátane úprav vykonaných podľa bodov 28 a 37 usmernení k metóde stanovovania pokút. Okrem toho zvýšenie pokuty uplatnené na základe uvedených bodov 28 a 37 usmernení tieto podniky vo svojom návrhu na urovanie výslovne neprijali a neboli predmetom jednotného chápania s Komisiou počas daného konania. Z toho vyplýva, že Komisia nemohla vychádzať z predpokladu, že

⁴³⁸ Oznámenie Komisie o vedení konania o urovnaní s cieľom prijať rozhodnutia podľa článku 7 a článku 23 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 v prípadoch kartelov (Ú. v. EÚ C 167, 2008, s. 1).

žalobkyne už nebudú zvýšenia pokuty podľa bodov 28 a 29 usmernení k metóde stanovovania pokút v rámci žaloby spochybňovať.

Vzhľadom teda na to, že tieto podniky vo svojej žalobe spochybňujú výšku pokuty, ktorá im bola uložená, z dôvodu nesprávneho uplatnenia uvedených bodov, Komisii sa nepodarilo preukázať, že by bolo odôvodnené odňať im výhodu vo forme zníženia o 10 %, ktorá im bola poskytnutá za ich spoluprácu na účely urovnania.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Všeobecný súd zamietol žalobu v celom rozsahu, ako aj protinávrh Komisie.

3. Štátna pomoc

Rozsudok z 10. mája 2023, Ryanair a Condor Flugdienst/Komisia (Lufthansa; COVID-19) (T-34/21 a T-87/21, [EU:T:2023:248](#))

„Štátna pomoc – Nemecký trh s leteckou dopravou – Pomoc Nemecka v prospech leteckej spoločnosti v súvislosti s pandémiou COVID-19 – Rekapitalizácia spoločnosti Deutsche Lufthansa – Rozhodnutie o nevznesení námietok – Dočasný rámec pre opatrenia štátnej pomoci – Žaloba o neplatnosť – Aktívna legitimácia – Podstatný zásah do konkurenčného postavenia – Prípustnosť – Významná trhová sila – Dodatočné opatrenia na ochranu efektívnej hospodárskej súťaže na trhu – Povinnosť odôvodnenia“

Dňa 12. júna 2020 Spolková republika Nemecko oznámila Európskej komisii individuálnu pomoc vo forme rekapitalizácie vo výške 6 miliárd eur (ďalej len „predmetné opatrenie“) poskytnutú spoločnosti Deutsche Lufthansa AG (ďalej len „DLH“). Cieľom tejto rekapitalizácie, ktorá bola súčasťou série širších podporných opatrení v prospech skupiny Lufthansa⁴³⁹, bolo obnoviť bilančnú pozíciu a likviditu podnikov uvedenej skupiny vo výnimočnej situácii spôsobenej pandémiou COVID-19.

Predmetné opatrenie obsahovalo tri rôzne zložky, a to účasť na základnom imaní vo výške približne 300 miliónov eur, tichú účasť neprevoditeľnú na akcie vo výške približne 4,7 miliardy eur (ďalej len „tichá účasť I“) a tichú účasť vo výške 1 miliardy eur s vlastnosťami prevoditeľného dlhopisu (ďalej len „tichá účasť II“).

Komisnia bez začatia konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ kvalifikovala predmetné opatrenie ako štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom⁴⁴⁰ podľa článku 107 ods. 3

⁴³⁹ DLH je materskou spoločnosťou na čele skupiny Lufthansa, ktorá zahŕňa najmä letecké spoločnosti Lufthansa Passenger Airlines, Brussels Airlines SA/NV, Austrian Airlines AG, Swiss International Air Lines Ltd a Edelweiss Air AG.

⁴⁴⁰ Rozhodnutie Komisie C(2020) 4372 final z 25. júna 2020, týkajúce sa štátnej pomoci SA 57153(2020/N) – Nemecko – COVID-19 – Pomoc spoločnosti Lufthansa (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Komisia 14. decembra 2021 prijala rozhodnutie C(2021) 9606 final, ktorým sa mení napadnuté rozhodnutie.

písm. b) ZFEÚ⁴⁴¹ a svojho oznámenia o dočasnom rámci pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19⁴⁴².

Letecké spoločnosti Ryanair DAC a Condor Flugdienst GmbH (ďalej len „Condor“) podali dve žaloby o neplatnosť tohto rozhodnutia, ktorým desiata rozšírená komora Všeobecného súdu vyhovelá z dôvodu, že Komisia prijatím napadnutého rozhodnutia porušila viaceré podmienky a požiadavky stanovené v oznámení o dočasnom rámci.

Posúdenie Všeobecným súdom

- **O prípustnosti žalôb o neplatnosť**

Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu žalobkyň na napadnutie dôvodnosti napadnutého rozhodnutia, Všeobecný súd pripomenul, že v súlade s článkom 263 štvrtým odsekom ZFEÚ môže každá fyzická alebo právnická osoba podať žalobu proti aktu, ktorý jej nie je určený v dvoch alternatívnych prípadoch, a to jednak v prípade, ak sa jej predmetný akt priamo a osobne týka, a jednak ak ide o regulačný akt, ktorý sa jej priamo týka a nevyžaduje vykonávacie opatrenia.

Vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie, ktoré je určené Spolkovej republike Nemecko, nie je regulačným aktom, Všeobecný súd overil, či sú žalobkyne priamo a osobne dotknuté týmto rozhodnutím.

Pokiaľ ide na jednej strane o osobnú dotknutosť, z judikatúry vyplýva, že táto podmienka môže byť splnená, ak žalobkyne predložia dôkazy umožňujúce preukázať, že dotknuté opatrenie môže podstatne zasiahnuť do ich postavenia na predmetnom trhu. Ryanair a Condor tak poukázali na svoje postavenie priamych konkurentov skupiny Lufthansa na mnohých leteckých linkách, ktoré predstavujú relevantné trhy. Ryanair tiež zdôraznila, že je priamym konkurentom skupiny Lufthansa na nemeckom, belgickom a rakúskom trhu.

Všeobecný súd po tom, čo uviedol, že v štádiu preskúmania prípustnosti žaloby stačí konštatovať, že definícia relevantného trhu uvádzaná žalobkyňami je prijateľná bez toho, aby bolo dotknuté vecné preskúmanie tejto otázky, potvrdil, že predmetné opatrenie mohlo podstatným spôsobom ovplyvniť konkurenčné postavenie žalobkyň na trhoch osobnej leteckej dopravy.

Z analýzy relevantných a dôveryhodných údajov poskytnutých žalobkyňami v spojení s napadnutým rozhodnutím totiž vyplýva, že predmetné opatrenie mohlo nielen umožniť skupine Lufthansa čeliť riziku odchodu z trhov, na ktorých sa nachádzala v priamej konkurencii so žalobkyňami, ale aj posilniť jej konkurenčné postavenie. Poskytnutie predmetného opatrenia tak mohlo *prima facie* spôsobiť ušlý zisk alebo menej priaznivý vývoj, než by žalobkyne zaznamenali v prípade neexistencie takéhoto opatrenia.

Na druhej strane, pokiaľ ide o priamu dotknutosť žalobkyň, Všeobecný súd pripomenul, že konkurent príjemcu pomoci je priamo dotknutý rozhodnutím Komisie, ktorým sa členskému štátu povoľuje, aby túto pomoc poskytol, ak neexistujú pochybnosti o vôli uvedeného štátu tak urobiť, ako to bolo v tomto prípade.

⁴⁴¹ Podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ pomoc na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu možno za určitých podmienok považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

⁴⁴² Oznámenie Komisie z 19. marca 2020 o dočasnom rámci pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19 (Ú. v. EÚ C 91 I, 2020, s. 1, ďalej len „oznámenie o dočasnom rámci“), zmenené prvýkrát 3. apríla 2020 (Ú. v. EÚ C 112 I, 2020, s. 1) a druhýkrát 8. mája 2020 (Ú. v. EÚ C 164, 2020, s. 3).

Vzhľadom na všetky tieto okolnosti Všeobecný súd potvrdil, že žalobkyne sú oprávnené napadnúť dôvodnosť napadnutého rozhodnutia prostredníctvom svojich žalôb o neplatnosť.

- **O dôvodnosti žalôb o neplatnosť**

Pred preskúmaním dôvodnosti jednotlivých žalobných dôvodov neplatnosti uvádzaných žalobkyňami Všeobecný súd pripomenul, že Komisia je viazaná pravidlami a oznámeniami, ktoré prijíma v osobitnej oblasti štátnej pomoci, pokiaľ sa neodchyľujú od ustanovení Zmluvy. Súdu Únie preto prináleží overiť, či Komisia dodržala pravidlá, ktoré si v tejto oblasti stanovila.

Všeobecný súd okrem toho zdôraznil, že súdu Únie síce neprináleží, aby v rámci preskúmania, ktoré uskutočňuje v súvislosti s komplexnými ekonomickými posúdeniami Komisie v oblasti štátnej pomoci, nahradil ekonomické posúdenie Komisie svojím vlastným posúdením. Musí však preveriť nielen vecnú presnosť predložených dôkazov, ich spoľahlivosť a súladnosť, ale aj preskúmať, či tieto dôkazy predstavujú súhrn podstatných údajov, ktoré musia byť zohľadnené pri posúdení komplexnej situácie, a či sú spôsobilé opodstatniť závery, ktoré sa z nich vyvodili. Navyše preskúmanie súdom Únie je úplné, pokiaľ ide o posúdenia uskutočnené Komisiou, ktoré nezahŕňajú komplexné ekonomické hodnotenia, alebo pokiaľ ide o otázky, ktoré majú výlučne právnu povahu.

A. O oprávnenosti spoločnosti DLH na oznámenú pomoc

Po pripomenutí vyššie uvedených skutočností Všeobecný súd po prvé skúmal jednotlivé výhrady spochybňujúce oprávnenosť spoločnosti DLH na oznámenú pomoc. V tejto súvislosti žalobkyne poukázali najmä na porušenie bodu 49 písm. c) oznámenia o dočasnom rámci, podľa ktorého na to, aby bol príjemca oprávnený na rekapitalizačné opatrenie, nesmie byť schopný získavať financie na trhoch za prijateľných podmienok.

Podľa napadnutého rozhodnutia bola táto podmienka splnená, keďže DLH nemala dostatočné záruky na to, aby mohla získavať financie na trhoch v celkovej výške pomoci.

V tejto súvislosti však Všeobecný súd uviedol, že nič v napadnutom rozhodnutí nenaznačuje, že by Komisia preskúmala prípadnú dostupnosť záruk, akými sú lietadlá spoločnosti DLH v obehu, ich hodnota a podmienky prípadných úverov, ktoré by mohli byť poskytnuté na finančných trhoch za takéto záruky. Navyše tvrdenie, že „záruky“, ktoré neboli identifikované v napadnutom rozhodnutí, nie sú dostatočné na pokrytie celkovej sumy potrebných finančných prostriedkov, spočíva na nesprávnom predpoklade, podľa ktorého financovanie, ktoré možno získať na trhoch, musí nevyhnutne pokrývať všetky potreby príjemcu. Ani znenie, ani cieľ alebo kontext, do ktorého patrí bod 49 písm. c) oznámenia o dočasnom rámci, totiž nepodporujú názor, že príjemca musí byť neschopný získať financie na trhoch pre všetky svoje potreby.

Keďže Komisia nepreskúmala, či DLH mohla mobilizovať nezanedbateľnú časť potrebného financovania na trhoch, Všeobecný súd dospel k záveru, že nezohľadnila všetky relevantné skutočnosti, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní súladu predmetného opatrenia s bodom 49 písm. c) oznámenia o dočasnom rámci. V dôsledku toho Všeobecný súd vyhovel výhrade spoločnosti Ryanair založenej na porušení uvedeného bodu, a tým skôr výhrade spoločnosti Condor založenej na existencii vážnych pochybností v tejto súvislosti.

B. O odmene a ukončení angažovanosti štátu

Všeobecný súd sa ďalej zaoberal výhradami založenými na porušení podmienok stanovených v oznámení o dočasnom rámci, pokiaľ ide o odmenu a ukončenie angažovanosti štátu.

V tejto súvislosti Ryanair vytýkala Komisii najmä to, že nestanovila mechanizmus stupňovania odmeny pre nemecký štát, pokiaľ ide jednak o účasť na základnom imaní spoločnosti DLH a jednak o tichú účasť II po jej prípadnej konverzii na vlastné zdroje.

V prvom rade, pokiaľ ide o odmenu za nástroje vlastných zdrojov, akými je účasť na základnom imaní, sa v bode 61 oznámenia o dočasnom rámci uvádza, že akékoľvek rekapitalizačné opatrenie musí zahŕňať mechanizmus stupňovania odmeny pre štát s cieľom stimulovať príjemcu, aby odkúpil štátne kapitálové injekcie. Bod 62 uvedeného oznámenia stanovuje, že Komisia môže akceptovať iné mechanizmy za predpokladu, že celkovo prinesú podobný výsledok, pokiaľ ide o stimulačné účinky na ukončenie angažovanosti štátu na základnom imaní, a že majú celkovo podobný vplyv na odmenu štátu.

Vzhľadom na to, že účasť nemeckého štátu na základnom imaní spoločnosti DLH nie je sprevádzaná žiadnym mechanizmom stupňovania odmeny v zmysle bodu 61 oznámenia o dočasnom rámci, Komisia usúdila, že celková štruktúra oznámenej pomoci predstavuje alternatívny mechanizmus stupňovania odmeny v zmysle bodu 62, keďže zahŕňa dostatočne silné stimulačné účinky na ukončenie angažovanosti štátu na základnom imaní spoločnosti DLH. Na podporu tohto záveru Komisia poukázala najmä na výraznú zľavu, s ktorou Nemecko nadobudlo akcie spoločnosti DLH, ktoré štátu ponúkli vyššiu odmenu, než by bola odmena, ktorá by vyplynula z uplatnenia mechanizmu stupňovania odmeny.

Túto argumentáciu však Všeobecný súd zamietol, pričom uviedol, že cena akcií upísaných štátom pri vstupe tohto štátu do základného imania príjemcu je upravená v bode 60 oznámenia o dočasnom rámci, podľa ktorého sa vklad do vlastných zdrojov zo strany štátu uskutočňuje za cenu, ktorá nepresahuje priemernú cenu akcií počas pätnástich dní predchádzajúcich podaniu žiadosti o kapitálovú injekciu. Predmet a cieľ tohto pravidla sa však líšia od predmetu a cieľa, ktoré sú základom mechanizmu stupňovania odmeny. Zatiaľ čo cieľom tohto posledného uvedeného mechanizmu je totiž podnietiť dotknutého príjemcu, aby čo najskôr odkúpil podiel štátu, cieľom pravidla týkajúceho sa kúpnej ceny akcií je v podstate zabezpečiť, aby cena, za ktorú štát nadobudne akcie, nepresiahla ich trhovú cenu. Keďže cena akcií môže kolísať tak smerom nahor, ako aj nadol, nie je cieľom kúpnej ceny postupom času nevyhnutne zvyšovať motiváciu dotknutého príjemcu odkúpiť podiel štátu.

Z toho vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdila Komisia, úroveň ceny akcií pri vstupe nemeckého štátu do základného imania spoločnosti DLH nepredstavovala alternatívny mechanizmus stupňovania odmeny tohto štátu.

V druhom rade, pokiaľ ide o tichú účasť II, ktorá je hybridným nástrojom, bod 68 oznámenia o dočasnom rámci vyžaduje, aby sa po jej konverzii na vlastné zdroje musel stanoviť mechanizmus stupňovania odmeny pre štát s cieľom stimulovať dotknutých príjemcov, aby odkúpili štátne kapitálové injekcie. Podľa Všeobecného súdu je nesporné, že ani tichá účasť II pri jej konverzii na vlastné zdroje nie je spojená s mechanizmom stupňovania odmeny alebo s podobným mechanizmom.

Všeobecný súd preto dospel k záveru, že Komisia porušila oznámenie o dočasnom rámci v rozsahu, v akom pri konverzii tichej účasti II na vlastné zdroje nevyžadovala zahrnutie mechanizmu stupňovania odmeny štátu alebo podobného mechanizmu do odmeny za účasť na základnom imaní a za tichú účasť II.

C. O existencii významnej trhovej sily skupiny Lufthansa na relevantných trhoch a štrukturálnych záväzkoch

Všeobecný súd napokon preskúmal výhrady založené na porušení bodu 72 oznámenia o dočasnom rámci, podľa ktorého, ak je príjemcom rekapitalizačného opatrenia prijatého v kontexte pandémie COVID-19 vo výške viac než 250 miliónov eur podnik s významnou trhovou silou (ďalej len „VTS“) aspoň na jednom z relevantných trhov, na ktorých pôsobí, členské štáty musia navrhnuť dodatočné opatrenia na zachovanie účinnej hospodárskej súťaže na uvedených trhoch.

V tejto súvislosti žalobkyne v podstate uviedli tri skupiny výhrad týkajúce sa a) definície relevantných trhov, b) existencie VTS skupiny Lufthansa na týchto trhoch a c) účinnosti a dostatočnosti štrukturálnych záväzkov prijatých Komisiou.

a. O definícii relevantných trhov

Po prvé, pokiaľ ide o definíciu relevantných trhov, Komisia sa v napadnutom rozhodnutí domnievala, že trhmi, na ktorých pôsobí skupina Lufthansa, sú trhy poskytovania služieb osobnej leteckej dopravy s odletom z letísk a príletom na letiská obsluhované touto skupinou. Relevantné trhy tak určila podľa prístupu založeného na posudzovaní situácie na jednotlivých letiskách. Tento prístup spochybňujú žalobkyne, podľa ktorých mala Komisia definovať trhy služieb osobnej leteckej dopravy vymedzením dvojicou miest medzi miestom odletu a miestom príletu (ďalej len „trhy O & P“).

Vzhľadom na to, že v bode 72 oznámenia o dočasnom rámci sa nespresňuje metóda definície relevantných trhov, Všeobecný súd pripomenul, že rekapitalizačné opatrenia na základe oznámenia o dočasnom rámci sú zamerané na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu, a to najmä podporou životaschopnosti podnikov zasiahnutých pandémiou COVID-19 s cieľom obnoviť ich kapitálovú štruktúru na úroveň, na ktorej bola pred pandémiou. Tieto opatrenia pomoci sa teda týkajú celkovej finančnej situácie príjemcu a všeobecnejšie finančnej situácie dotknutého hospodárskeho odvetvia.

V tomto rámci bolo cieľom predmetného opatrenia v podstate zabezpečiť, aby spoločnosti skupiny Lufthansa mali dostatočné finančné prostriedky a aby narušenia spôsobené pandémiou COVID-19 neohrozili ich životaschopnosť, a nie podporiť prítomnosť uvedenej skupiny na konkrétnom leteckom spojení. Komisia preto správne uviedla, že cieľom predmetného opatrenia bolo zachovať celkovú kapacitu skupiny Lufthansa poskytovať služby leteckej dopravy a že v dôsledku toho nebolo vhodné skúmať vplyv predmetného opatrenia na každý trh O & P posudzovaný samostatne.

Ani tvrdenia žalobkýň založené na prístupe v oblasti kontroly koncentrácií, v ktorom sú relevantné trhy definované podľa prístupu na základe O & P, nie sú presvedčivé, keďže táto analógia dostatočne nezohľadňuje osobitosti dočasného rámca a predmetného opatrenia, ktoré nemá priamu väzbu na určité trhy O & P viac než na iné trhy.

Na účely uplatnenia bodu 72 oznámenia o dočasnom rámci preto mohla Komisia bez toho, aby sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, definovať relevantné trhy podľa prístupu založenom na posudzovaní situácie na jednotlivých letiskách.

Všeobecný súd okrem toho zamietol výhrady uvedené subsidiárne spoločnosťou Ryanair, podľa ktorých Komisia nesprávne uplatnila prístup založený na posudzovaní situácie na jednotlivých letiskách tým, že svoje preskúmanie obmedzila len na letiská nachádzajúce sa v Únii, na ktorých mala skupina Lufthansa základňu. V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že vzhľadom na to, že Ryanair z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala, že skupina Lufthansa mohla mať VTS na letiskách, na ktorých nemala základňu, mohla Komisia správne vylúčiť tieto letiská zo svojej analýzy. Okrem toho v oblasti štátnej pomoci Komisia nemá právomoc preskúmať, či má skupina Lufthansa VTS na letisku mimo Únie.

b. O existencii VTS skupiny Lufthansa na relevantných letiskách

Vzhľadom na to, že všetky tvrdenia žalobkýň týkajúce sa definície relevantných trhov boli zamietnuté ako nedôvodné, Všeobecný súd po druhé analyzoval výhrady týkajúce sa existencie VTS skupiny Lufthansa na letiskách skúmaných Komisiou.

Keďže pojem VTS nie je definovaný v oznámení o dočasnom rámci ani všeobecnejšie v oblasti štátnej pomoci, Všeobecný súd najprv uviedol, že tento pojem treba v podstate považovať za rovnocenný s pojmom dominantného postavenia v práve hospodárskej súťaže. Podľa ustálenej judikatúry je

takéto dominantné postavenie definované ako situácia silného ekonomického postavenia podniku, ktorá mu umožňuje brániť zachovaniu účinnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu tým, že mu dáva možnosť správať sa v značnej miere nezávisle od svojich konkurentov, zákazníkov a napokon aj spotrebiteľov.

V napadnutom rozhodnutí v opravenom znení Komisia založila svoju analýzu existencie VTS skupiny Lufthansa na desiatich skúmaných letiskách⁴⁴³ na podiele prevádzkových intervalov, ktoré má táto skupina na týchto letiskách, na úrovni preťaženia na týchto letiskách a na podiele prevádzkových intervalov, ktoré majú konkurenti, pričom zohľadnila aj počet lietadiel uvedenej skupiny a jej konkurentov so základňou na určitých letiskách.

V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že tieto kritériá, ktoré sa v podstate vzťahujú na kapacitu letísk a týkajú sa prístupu leteckých spoločností k letiskovej infraštruktúre, neposkytujú priame informácie, pokiaľ ide o trhové podiely skupiny Lufthansa na trhu poskytovania služieb osobnej leteckej dopravy na skúmaných letiskách. Vzhľadom na to, že vzťah medzi podielmi na trhu, ktoré má táto skupina a jej konkurenti, predstavuje platný nepriamy dôkaz existencie VTS, Komisia nemohla ignorovať faktory poskytujúce informácie, ktoré sa týkajú VTS, ako je počet letov a miest ponúkaných s odletom z dotknutých letísk a príchodom na ne. Z toho vyplýva, že Komisia sa tým, že nezohľadnila všetky faktory relevantné pre posúdenie trhovej sily skupiny Lufthansa na dotknutých letiskách, dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

Okrem toho sa Komisia v každom prípade dopustila aj zjavne nesprávneho posúdenia, keď len na základe kritérií, ktoré preskúmala, dospela k záveru, že skupina Lufthansa počas letnej sezóny 2019 a zimnej sezóny 2019/2020 mala VTS na letiskách Frankfurt a Mníchov, ale že to tak nebolo v prípade ostatných relevantných letísk. V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že celkové posúdenie kritérií, ktoré Komisia analyzovala pre letiská Düsseldorf a Viedeň počas letnej sezóny 2019, preukazuje existenciu veľmi vysokého podielu skupiny Lufthansa na prevádzkových intervaloch na letisku v Düsseldorfe a vysokého podielu na prevádzkových intervaloch na letisku vo Viedni, a to aj počas špičky, veľmi vysokej úrovne vyťaženia oboch letísk, ktorá sa vyznačuje takmer úplným vyťažením počas špičky a slabou pozíciou konkurentov uvedenej skupiny. Preto len na základe týchto kritérií nemohla Komisia oprávnene dospieť k záveru, že skupina Lufthansa nemala VTS na letiskách Düsseldorf a Viedeň prinajmenšom počas letnej sezóny 2019. Navyše údaje, ktoré viedli Komisiu k záveru, že skupina Lufthansa mala na letiskách Frankfurt a Mníchov určitú VTS, neboli vecne odlišné od údajov týkajúcich sa letísk Düsseldorf a Viedeň, prinajmenšom pokiaľ ide o letnú sezónu 2019. Na tomto základe Všeobecný súd vyhovel výhradám žalobkýň.

c. O štrukturálnych záväzkoch

Po tretie a napokon Všeobecný súd preskúmal výhrady spochybňujúce viaceré aspekty štrukturálnych záväzkov, ktoré Komisia prijala na základe bodu 72 oznámenia o dočasnom rámci s cieľom zachovať účinnú hospodársku súťaž na letiskách Frankfurt a Mníchov.

Podľa uvedeného bodu 72 môžu členské štáty pri navrhovaní takých opatrení ponúkať štrukturálne záväzky alebo sa zaviazat k určitému správaniu, ktoré sú stanovené v oznámení o nápravných opatreniach⁴⁴⁴. Podľa tohto oznámenia musia navrhované záväzky úplne odstrániť obavy z narušenia

⁴⁴³ Konkrétne ide o letiská Berlín Tegel, Brusel, Düsseldorf, Frankfurt, Hamburg, Mníchov, Palma de Mallorca, Stuttgart, Viedeň a Hannover.

⁴⁴⁴ Oznámenie Komisie o opravných opatreniach prípustných podľa nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 a nariadenia Komisie (ES) č. 802/2004 (Ú. v. EÚ C 267, 2008, s. 1).

hospodárskej súťaže, musia byť kompletne a z každého hľadiska účinné a navyše musia byť vykonateľné účinne a rýchlo. V tomto rámci prináleží najmä Komisii, aby preskúmala všetky relevantné skutočnosti týkajúce sa navrhovaného opatrenia v pravom zmysle slova, ako napríklad druh, rozsah a pôsobnosť navrhovaného opatrenia, posudzované v závislosti od štruktúry a osobitných charakteristík trhu, na ktorom vznikajú obavy z narušenia hospodárskej súťaže, vrátane postavenia strán a iných subjektov na trhu.

Mali by sa zohľadniť aj osobitosti práva štátnej pomoci, a najmä dočasného rámca, do ktorého patrí požiadavka dodatočných opatrení. Vzhľadom na to, že cieľom pomoci poskytnutej v súlade s týmto oznámením o dočasnom rámci je zabezpečiť prevádzkovú kontinuitu životaschopných podnikov počas pandémie COVID-19, záväzky stanovené v jeho bode 72 by sa mali vnímať tak, že sa nimi zaručuje, že po poskytnutí pomoci sa príjemca nestane silnejším na trhu ako pred vypuknutím nákazy COVID-19 a že na príslušných trhoch sa zachová účinná hospodárska súťaž.

V tomto prípade napadnuté rozhodnutie stanovovalo ako opatrenia navrhnuté Nemeckom podľa bodu 72 oznámenia o dočasnom rámci, najmä postúpenie 24 prevádzkových intervalov denne na každom z letísk vo Frankfurtu a v Mníchove spoločnosťou DLH, ako aj ďalších aktív, ako to vyžaduje dispečer prevádzkových intervalov s cieľom umožniť ich presun.

V tejto súvislosti žalobkyne okrem iného spochybnili postup postúpenia prevádzkových intervalov potvrdený v napadnutom rozhodnutí, ktorý sa mal uskutočniť v dvoch etapách. V prvej etape sa prevádzkové intervaly mali ponúknuť len „novým subjektom“. Ak by po určitom období presahujúcom niekoľko letových sezón neboli prevádzkové intervaly postúpené novému subjektu, v druhej etape by boli dané k dispozícii dopravcom, ktorí už majú základňu na týchto dvoch letiskách.

Všeobecný súd pripomenul povinnosť Komisie preskúmať všetky relevantné skutočnosti týkajúce sa navrhnutých záväzkov, ktoré boli posúdené v závislosti od štruktúry a osobitných charakteristík relevantného trhu, vrátane postavenia účastníkov konania a iných subjektov na trhu, a konštatoval, že Komisia v prvej etape konania nepreskúmala primeranosť vylúčenia konkurentov, ktorí už majú základňu na letiskách Frankfurt a Mníchov. Komisia totiž v napadnutom rozhodnutí neuviedla nijaký dôvod, ktorý by mohol preukázať, že toto vylúčenie je spôsobilé zachovať účinnú hospodársku súťaž na relevantných trhoch a nevyhnutné na tento účel.

V tomto prípade bolo takéto preskúmanie o to potrebnéjšie, že štruktúra trhu na letiskách Frankfurt a Mníchov sa podľa samotného napadnutého rozhodnutia vyznačovala viacnásobne väčším významom skupiny Lufthansa v porovnaní s jej najbližšími konkurentmi, ktorí už mali základňu na týchto letiskách, takže ich vylúčenie v prvej etape konania by mohlo mať za následok ďalšiu fragmentáciu hospodárskej súťaže na týchto letiskách. Okrem toho skutočnosť, že najbližší konkurenti skupiny Lufthansa, ktorí by vzhľadom na svoju prítomnosť na letiskách Frankfurt a Mníchov mohli mať lepšie predpoklady na získanie portfólia predmetných prevádzkových intervalov a na zvýšenie konkurenčného tlaku, by mohli byť vybratí v druhej etape konania, tento záver nespochybňuje, pretože ich výber závisí od neúspechu prvej etapy.

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd dospel k záveru, že Komisia tým, že vylúčila konkurentov, ktorí už majú základňu na letiskách Frankfurt a Mníchov, z prvej etapy konania o postúpení prevádzkových intervalov, nepreskúmala všetky relevantné skutočnosti týkajúce sa navrhovaného záväzku, a teda sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

Pokiaľ ide o postúpenie prevádzkových intervalov spoločnosti DLH na letiskách Frankfurt a Mníchov, Condor okrem toho poukázala na porušenie povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, keďže Komisia neodôvodnila, v čom je požiadavka stanovená v napadnutom rozhodnutí spočívajúca v odmene za postúpenie prevádzkových intervalov namiesto požiadavky ich bezodplatného prevodu, jednak v súlade s uplatniteľnými pravidlami a jednak v čom robí záväzky pre prípadného nadobúdateľa dostatočne príťažlivé.

V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že požiadavka, podľa ktorej sa postúpenie prevádzkových intervalov musí uskutočniť za odmenu, má v štruktúre napadnutého rozhodnutia zásadný význam, takže Komisia bola povinná uviesť dôvody, pre ktoré sa domnievala, že táto požiadavka je v súlade s pravidlami uplatniteľnými v danej oblasti. Vzhľadom na neexistenciu akéhokoľvek údaj, pokiaľ ide o dôvody, ktoré viedli Komisiu k záveru, že prevádzkové intervaly musia byť postúpené za odmenu a nie bezodplatne a že táto požiadavka nemá za následok zníženie príťažlivosti uvedených prevádzkových intervalov, a teda účinnosti súvisiacich záväzkov, Všeobecný súd konštatoval, že Komisia si nesplnila svoju povinnosť odôvodniť napadnuté rozhodnutie.

Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy Všeobecný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie v opravenom znení obsahuje viacero chýb a nezrovnalostí, a v dôsledku toho ho zrušil.

Rozsudok z 13. septembra 2023, ITD a Danske Fragtmænd/Komisia (T-525/20, [EU:T:2023:542](#))

„Štátna pomoc – Odvetvie poštových služieb a cestná nákladná doprava – Sťažnosť konkurenta – Kapitálový vklad, ktorý verejnoprávny podnik poskytol svojej dcérskej spoločnosti – Rozhodnutie, ktorým sa na konci fázy predbežného preskúmania konštatuje neexistencia štátnej pomoci – Materská spoločnosť skupiny, ktorú spoločne ovládajú dva členské štáty – Schválenie kapitálového vkladu materskou spoločnosťou skupiny – Pripísateľnosť štátu“

PostNord Logistics A/S je podnikom pôsobiacim v cestnej nákladnej doprave v Dánsku, ktorého 100 % vlastníkom je PostNord Group AB. PostNord AB je 100 % dcérskou spoločnosťou spoločnosti PostNord AB, ktorej 40 % základného imania vlastní Dánske kráľovstvo a 60 % základného imania vlastní Švédske kráľovstvo.

Koncom roka 2018 sa PostNord Group rozhodla zvýšiť základné imanie spoločnosti PostNord Logistics o 115 miliónov dánskych korún (približne 15,4 milióna eur), z ktorých prvá splátka bola vyplatená 20. decembra 2018 (ďalej len „zvýšenie základného imania“). Vzhľadom na predmetnú sumu PostNord Group podmienila toto zvýšenie základného imania predchádzajúcim súhlasom predstavenstva spoločnosti PostNord.

Za týchto okolností združenie ITD⁴⁴⁵, ktoré je profesijným združením dánskych prepravných a logistických spoločností, podalo sťažnosť na Európsku komisiu, v ktorej najmä tvrdilo, že zvýšenie základného imania predstavuje neoprávnenú štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom.

Keďže Komisia najmä zastávala názor, že vzhľadom na to, že zvýšenie základného imania nebolo pripísateľné Dánskemu kráľovstvu a Švédskej kráľovstvu, nepredstavovalo štátnu pomoc, zamietla túto sťažnosť bez začatia formálneho vyšetrovacieho konania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ.⁴⁴⁶

Všeobecný súd, na ktorý ITD a spoločnosť, ktorá je konkurentom spoločnosti PostNord Logistics podali žalobu o neplatnosť, čiastočne zrušil toto rozhodnutie Komisie z toho dôvodu, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď nezačala formálne vyšetrovacie konanie napriek

⁴⁴⁵ ITD, Brancheorganisation for den danske vejgodstransport (ďalej len „ITD“).

⁴⁴⁶ Rozhodnutie Komisie C(2020) 3006 final z 12. mája 2020, týkajúce sa štátnej pomoci SA.52489 (2018/FC) – Dánsko a SA.52658 – Švédsko (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

závažným ťažkostiam vyplývajúcim z posúdenia zvýšenia základného imania z hľadiska článku 107 ZFEÚ.

Posúdenie Všeobecným súdom

Podanie sťažnosti, ktorou bola Komisia informovaná o údajnej protiprávnej pomoci, má za následok začatie fázy predbežného preskúmania podľa článku 108 ods.3 ZFEÚ. Ak Komisia po tomto predbežnom preskúmaní skonštatuje, že predmetné opatrenie, pokiaľ spadá do pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ, nevyvoláva pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s vnútorným trhom, prijme rozhodnutie o nevznesení námietok. Naopak v prípade, že sa pri preskúmaní povahy predmetného opatrenia ako pomoci alebo jeho zlučiteľnosti s vnútorným trhom stretne so závažnými ťažkosťami, sa vyžaduje začať formálne vyšetrovacie konanie podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ. V súvislosti s týmto posledným uvedeným článkom z judikatúry vyplýva, že nedostatočnosť alebo neúplnosť zisťovania uskutočneného Komisiou v rámci konania vo veci predbežného zisťovania je nepriamym dôkazom o existencii takýchto ťažkostí.

Vzhľadom na tieto zásady žalobcovia v podstate tvrdili, že záver Komisie, podľa ktorého zvýšenie základného imania nebolo pripísateľné Dánskemu kráľovstvu a Švédskemu kráľovstvu, bol v rozpore s okolnosťami tohto prípadu, čo preukazuje existenciu vážnych ťažkostí vyžadujúcich začatie formálneho vyšetrovacieho konania.

V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že hoci pripísateľnosť zvýšenia základného imania Dánskemu kráľovstvu a Švédskemu kráľovstvu určite nebolo možné vyvodiť zo samotnej okolnosti, že PostNord Group, ktorá bola povinná schváliť uvedené zvýšenie základného imania, je verejnoprávnym podnikom, bolo ešte potrebné, aby Komisia preskúmala, či sa verejné orgány mali považovať za orgány, ktoré boli určitým spôsobom zúčastnené na prijímaní tohto opatrenia.

Všeobecný súd síce konštatoval, že Komisia preskúmala účasť dánskych a švédskych orgánov na zvyšovaní základného imania vzhľadom na dvanásť rôznych faktorov, zaujal však stanovisko, že toto preskúmanie a záver o neexistencii účasti, ku ktorému dospela Komisia, odhaľujú závažné ťažkosti takej povahy, že mala začať formálne vyšetrovacie konanie podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ.

V tejto súvislosti Všeobecný súd v prvom rade zastával názor, že z tvrdení, ktoré uviedli žalobcovia a podľa ktorých sa predstavenstvo spoločnosti PostNord skladalo z jedenástich členov, z ktorých osem vymenúvali ministri Dánskeho kráľovstva a Švédskeho kráľovstva, a z ktorých dvaja boli navyše vysokopostavenými úradníkmi, smerujú k preukázaniu skutočnosti, že v čase zvýšenia základného imania mala PostNord vo vzťahu k týmto členským štátom obmedzenú mieru nezávislosti. Skutočnosť, že Komisia riadne nezohľadnila tieto prvky organickej povahy, ktoré môžu predstavovať nezanedbateľný nepriamy dôkaz pripísateľnosti zvýšenia základného imania Dánskemu kráľovstvu a Švédskemu kráľovstvu, preukazuje neúplnosť a nedostatočnosť jej preskúmania, a preto predstavuje prvý nepriamy dôkaz existencie závažných ťažkostí.

Keďže organické väzby medzi verejnoprávnym podnikom a štátom, ktorý ho vlastní, v zásade nepostačujú na preukázanie pripísateľnosti opatrenia prijatého týmto podnikom štátu, Všeobecný súd sa v druhom rade pozastavil pri iných náznakoch, z ktorých by vyplývala účasť dánskych a švédskych orgánov verejnej moci, ktoré Komisia mohla mať k dispozícii a ktoré potvrdzujú neúplnosť a nedostatočnosť jej preskúmania.

V tejto súvislosti Všeobecný súd najprv uviedol, že Komisia nepreskúmala, či sa dialóg o reštrukturalizácii činnosti spoločnosti PostNord v Dánsku, ktorý prebehol medzi touto spoločnosťou a Dánskym kráľovstvom a Švédskym kráľovstvom, mohol týkať činnosti spoločnosti PostNord Logistics, hoci túto skutočnosť ITD uviedlo vo svojej sťažnosti ako nepriamy dôkaz o úlohe dohľadu a kontroly, ktorú vykonávali tieto štáty v súvislosti so zvýšením základného imania, ktoré schválila PostNord.

Všeobecný súd ďalej zdôraznil, že PostNord, ktorá v prvom rade poskytuje poštové služby na celoštátnej úrovni v Dánsku a vo Švédsku a ktorej dcérske spoločnosti sú okrem toho poverené univerzálnou poštovou službou v týchto členských štátoch, sleduje ciele všeobecného záujmu patriace do právomoci uvedených štátov. Hoci táto okolnosť podľa judikatúry smeruje k preukázaniu, že dánske a švédske orgány verejnej moci venujú osobitnú pozornosť rozhodnutiam, ktoré prijíma PostNord, Komisia nezohľadnila túto skutočnosť pri svojej analýze pripísateľnosti zvýšenia základného imania, ktoré schválila PostNord, uvedeným členským štátom.

Všeobecný súd napokon konštatoval, že posúdenie Komisie, podľa ktorého suma zvýšenia základného imania v absolútnej hodnote nemohla vyvolať podozrenia, pokiaľ ide o účasť Dánskeho kráľovstva a Švédskeho kráľovstva na prijatí tohto opatrenia, opäť preukazuje neúplnosť a nedostatočnosť jej preskúmania, a to tým viac, že táto suma, približne 15,4 milióna eur, prekračovala hranicu, nad ktorú museli kapitálové vklady v rámci skupiny získať schválenie spoločnosti PostNord, ktorej predstavenstvo bolo úzke prepojené s týmito štátmi.

Keďže žalobcovia predložili dôkaz o existencii závažných ťažkostí, ktoré Komisia pri svojom preskúmaní zvýšenia základného imania z hľadiska článku 107 ZFEÚ neprekonala, Všeobecný súd vyhovel ich žalobe v rozsahu, v akom smeruje proti časti napadnutého rozhodnutia, v ktorej Komisia bez toho, aby začala formálne vyšetrovacie konanie stanovené v článku 108 ods. 2 ZFEÚ, dospela k záveru, že zvýšenie základného imania nie je pripísateľné Dánskemu kráľovstvu a Švédskemu kráľovstvu, a preto nepredstavuje štátnu pomoc.

**Rozsudok z 20. septembra 2023, Belgicko/Komisia (T-131/16 RENV,
[EU:T:2023:561](#))⁴⁴⁷**

„Štátna pomoc – Schéma pomoci vykonávaná Belgickom – Rozhodnutie, ktorým sa schéma pomoci vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom a protiprávnu a ktorým sa nariaďuje vymáhanie vyplatennej pomoci – Záväzné daňové stanovisko („tax ruling“) – Zdaniteľné zisky – Oslobodenie nadmerných ziskov od dane – Výhoda – Selektívna povaha – Narušenie hospodárskej súťaže – Vymáhanie“

Rozsudok z 20. septembra 2023, Magnetrol International a i./Komisia (T-263/16 RENV, T-265/16, T-311/16, T-319/16, T-321/16, T-343/16, T-350/16, T-444/16, T-800/16 a T-832/16, [EU:T:2023:565](#))

„Štátna pomoc – Schéma pomoci vykonávaná Belgickom – Rozhodnutie, ktorým sa schéma pomoci vyhlasuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom a protiprávnu a ktorým sa nariaďuje vymáhanie vyplatennej pomoci – Záväzné daňové stanovisko („tax ruling“) – Zdaniteľné zisky – Oslobodenie nadmerných ziskov od dane – Výhoda – Selektívna povaha – Vymáhanie“

V rokoch 2004 až 2014 belgická daňová správa vydala záväzné stanoviská („tax rulings“) v prospech belgických subjektov nadnárodných skupín podnikov. Prostredníctvom týchto záväzných stanovísk mohli uvedené subjekty znížiť svoj zdaniteľný základ v Belgicku odpočítaním zisku považovaného za „nadmerný“ od zisku, ktorý dosiahli. Podľa belgických daňových orgánov tento nadmerný zisk vyplýval

⁴⁴⁷ Spoločné zhrnutie vecí Belgicko/Komisia (T-131/16 RENV) a Magnetrol International a i./Komisia (T-263/16 RENV, T-265/16, T-311/16, T-319/16, T-321/16, T-343/16, T-350/16, T-444/16, T-800/16 a T-832/16).

zo synergii, úspor z rozsahu alebo iných výhod vyplývajúcich z príslušnosti k nadnárodnej skupine, a preto ich nebolo možné pripísať predmetným belgickým subjektom.

Rozhodnutím z 11. januára 2016⁴⁴⁸ Komisia konštatovala, že systém oslobodenia nadmerného zisku od dane, na základe ktorého Belgické kráľovstvo vydalo záväzné daňové stanoviská, predstavuje schému štátnej pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom. Keďže sa Komisia domnievala, že dotknutá schéma bola vykonaná v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, nariadila vymáhanie takto poskytnutej pomoci od jej príjemcov, ktorých konečný zoznam mal byť neskôr vypracovaný Belgickým kráľovstvom.

V nadväznosti na žaloby o neplatnosť podané Belgickým kráľovstvom a viacerými podnikmi, ktoré boli uvedené v rozhodnutí Komisie alebo ktoré získali záväzné daňové stanovisko, Všeobecný súd zrušil rozhodnutie Komisie rozsudkom zo 14. februára 2019⁴⁴⁹ z dôvodu, že Komisia nesprávne konštatovala existenciu schémy pomoci.

Na základe odvolania Komisie Súdny dvor jednak zrušil rozsudok Všeobecného súdu a s konečnou platnosťou zamietol žalobné dôvody spochybňujúce existenciu schémy pomoci a právomoc Komisie.⁴⁵⁰ Keďže stav konania nedovoľoval vydať konečný rozsudok, pokiaľ ide o žalobné dôvody týkajúce sa vyhlásenia neplatnosti, ktoré Všeobecný súd ešte nepreskúmal, Súdny dvor vrátil vec Všeobecnému súdu, aby o týchto dôvodoch rozhodol.

V konaní po vrátení veci Všeobecný súd zamietol všetky žalobné dôvody týkajúce sa vyhlásenia neplatnosti, ktoré preskúmal, a v dôsledku toho v celom rozsahu zamietol žaloby Belgického kráľovstva a žalujúcich podnikov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Belgické kráľovstvo a žalujúce podniky na podporu svojich žalôb o neplatnosť spochybňujú najmä existenciu výhody vyplývajúcej zo systému nadmerného zisku a jeho selektívnosť.

Pokiaľ ide o referenčný systém, a to spoločný alebo „obvyklý“ daňový systém, vo vzťahu ku ktorému treba analyzovať obe predchádzajúce skutočnosti, Belgické kráľovstvo a žalobkyne vytýkali Komisii, že nesprávne konštatovala, že systém dane z príjmov právnických osôb v Belgicku stanovoval, že celý zaznamenaný zisk spoločností bol zdanený, pričom nevedela o možnosti vykonať úpravy. Belgické kráľovstvo tvrdí, že Komisia nesprávne vylúčila systém nadmerného zisku z uvedeného referenčného systému.

V tejto súvislosti však z uplatniteľných ustanovení Zákonníka o dani z príjmov vyplýva, že zdaniteľné zisky tvoria v zásade všetky zisky zaznamenané podnikmi podliehajúcimi dani v Belgicku. Tieto zaznamenané zisky totiž predstavovali východiskový bod výpočtu uvedenej dane, na základe ktorého bolo možné vykonať v súlade so zákonom stanovené pozitívne a záporné úpravy. Zatiaľ čo uplatniteľná právna úprava podmieňovala zápornú úpravu ziskov splnením dvoch podmienok, a to, že zisky belgického subjektu, ktoré sa majú upraviť, boli zahrnuté do ziskov inej prepojenej spoločnosti a že táto spoločnosť by dosiahla tieto zisky, ak by sa uplatnili podmienky podobné podmienkam

⁴⁴⁸ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/1699 z 11. januára 2016 o schéme štátnej pomoci týkajúcej sa zdaňovania nadmerného zisku SA.37667 (2015/C) (ex 2015/NN) vykonávanej Belgickom (Ú. v. EÚ L 260, 2016, s. 61, ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

⁴⁴⁹ Rozsudok zo 14. februára 2019, *Belgicko a Magnetrol International/Komisia* (T-131/16 a T-263/16, [EÚ:T:2019:91](#)).

⁴⁵⁰ Rozsudok zo 16. septembra 2021, *Komisia/Belgicko a Magnetrol International* (C-337/19 P, [EÚ:C:2021:741](#)).

dohodnutým medzi nezávislými spoločnosťami, oslobodenie nadmerného zisku od dane uplatňované belgickými daňovými orgánmi v ich záväzných daňových stanoviskách nepodliehalo tejto dvojitej podmienke. Vzhľadom na toto konštatovanie Všeobecný súd dospel k záveru, že Komisia správne konštatovala, že systém oslobodenia nadmerného zisku od dane, tak ako ho uplatňujú belgické daňové orgány, nebol súčasťou referenčného systému uplatniteľného v tomto prípade.

Všeobecný súd tiež zamietol kritiku Belgického kráľovstva a žalujúcich podnikov v súvislosti s konštatovaním existencie výhody zvýhodňujúcej príjemcov záväzných daňových stanovísk v napadnutom rozhodnutí.

Na jednej strane Všeobecný súd potvrdil, že Komisia skutočne preskúmala kritérium výhody a poskytla dôkazy, ktoré zohľadnila pri posúdení existencie výhody. Skutočnosť, že analýza výhody bola zahrnutá do časti, ktorá sa vzťahuje aj na preskúmanie selektívnosti, nemá v tejto súvislosti žiadny vplyv. Na druhej strane Všeobecný súd uviedol, že zavedenie systému nadmerného zisku charakterizovaného priznaním oslobodení v rozpore s uplatniteľnými zákonnými podmienkami mohlo viesť k zníženiu dane, ktorú by inak museli prijímajúce subjekty zaplatiť. Za týchto okolností nemožno Komisii vytýkať, že konštatovala, že tento systém mohol zvýhodniť jej príjemcov.

Všeobecný súd okrem toho zamietol jednotlivé výhrady vznesené proti konštatovaniu Komisie po ukončení jej hlavnej úvahy, podľa ktorej sa systém nadmerného zisku odchyľuje od spoločného systému dane z príjmov právnických osôb v Belgicku, keďže prax belgických daňových orgánov spočívajúca vo vykonaní jednostrannej zápornej úpravy bez toho, aby bolo potrebné preukázať, že zisk, ktorý sa má upraviť, bol zahrnutý do zisku inej spoločnosti a že ide o zisky, ktoré by táto iná spoločnosť dosiahla, ak by sa dotknuté transakcie uskutočnili medzi nezávislými spoločnosťami, uvedený systém nezahrňal. Všeobecný súd tiež zamietol výhrady vznesené proti záveru Komisie, podľa ktorého výhoda vyplývajúca z takejto praxe belgických daňových orgánov, odchyľne od referenčného systému, nebola dostupná všetkým subjektom nachádzajúcim sa v podobnej právnej a skutkovej situácii.

Všeobecný súd v prvom rade rozhodol, že vzhľadom na správnu prax daňových orgánov sa Komisia nedopustila nesprávneho posúdenia, keď konštatovala, že so subjektmi patriacimi do nadnárodnej skupiny, ktoré využili oslobodenie nadmerného zisku od dane, sa zaobchádzalo rozdielne v porovnaní s inými subjektmi v Belgicku, ktoré z neho nemali prospech, hoci tieto subjekty sa nachádzali v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii z hľadiska cieľa všeobecných daňových pravidiel, a to zdaňiť všetky zdaniiteľné zisky všetkých spoločností rezidentov alebo spoločností pôsobiacich prostredníctvom stálej prevádzkarne v Belgicku.

Všeobecný súd v druhom rade konštatoval, že Komisia sa tiež nedopustila nesprávneho posúdenia, keď tvrdila, že dotknutá schéma bola selektívna v rozsahu, v akom vylučovala spoločnosti, ktoré sa rozhodli neuskutočniť investície v Belgicku, necentralizovať tam činnosti a nevytvárať tam pracovné miesta. Zo vzorky záväzných daňových stanovísk analyzovanej v napadnutom rozhodnutí totiž vyplýva, že tieto stanoviská boli skutočne vydané v nadväznosti na návrhy žiadateľov na uskutočnenie investícií v Belgicku, na premiestnenie určitých funkcií do Belgicka alebo na vytvorenie určitého počtu pracovných miest v Belgicku.

V treťom rade vzhľadom na to, že žiadne záväzné daňové stanovisko nachádzajúce sa v uvedenej vzorke sa netýkalo subjektov patriacich do skupín malých podnikov, nemožno Komisii vytýkať ani to, že tvrdila, že dotknutá schéma bola selektívna, keďže nebola dostupná podnikom, ktoré sú súčasťou skupiny malých podnikov.

Za týchto okolností Všeobecný súd nepovažoval za potrebné preskúmať výhrady uvedené proti odôvodneniu o selektívnosti, ktoré Komisia uviedla subsidiárne v rozsahu, v akom sa oslobodenie nadmerného zisku od dane odchyľuje od princípov nezávislého vzťahu.

Všeobecný súd navyše odmietol argumentáciu Belgického kráľovstva, podľa ktorej systém nadmerného zisku nebol financovaný zo štátnych prostriedkov, keďže nadmerný zisk nepatrí do jeho daňovej právomoci.

V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že podľa spoločného systému zdaňovania príjmov právnických osôb v Belgicku je celková suma ziskov zaznamenaných spoločnosťami rezidentmi pri vymeriavacom základe zdaniteľná v Belgicku. Komisia tak zohľadnením voľby belgického zákonodarcu pri výkone daňovej právomoci, ktorá mu je priznaná, mohla dospieť k záveru, že nezdanenie nadmerného zisku belgických subjektov patriacich do nadnárodných skupín, hoci v zásade išlo o zdaniteľný zisk, predstavovalo stratu príjmov, ktoré patrili tomuto štátu.

Argumentácia Belgického kráľovstva, podľa ktorej oslobodenie nadmerného zisku od dane, ako ho uplatňujú daňové orgány, bolo odôvodnené povahou a všeobecnou štruktúrou daňového systému a konkrétnejšie cieľom zamedziť dvojitému zdaneniu, tiež nie je presvedčivá. V praxi totiž takéto oslobodenie od dane nepodliehalo podmienke preukázania, že nadmerný zisk bol zahrnutý do ziskov inej prepojenej spoločnosti, ani že bol skutočne predmetom zdanenia v inom štáte. Komisia preto správne dospela k záveru, že takéto oslobodenie od dane nevyhnutne a primerane neodpovedá na situácie dvojitého zdanenia.

Komisia sa tiež nedopustila nesprávneho posúdenia, keď konštatovala, že systém oslobodenia nadmerného zisku od dane narúša alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže a môže ovplyvniť obchod v rámci Únie.

V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že dotknutý systém oslobodenia mohol zmeniť činnosti v rámci skupín podnikov zahŕňajúcich belgický subjekt, keďže investičné rozhodnutia, lokalizácia činností a vytváranie pracovných miest mohli byť prijímané tak, aby tento belgický subjekt dosahoval zisky, ktoré boli následne v Belgicku oslobodené od dane. Za týchto okolností nemožno Komisii vytýkať, že konštatovala, že pomoc poskytnutá záväznými daňovými stanoviskami mohla ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narušiť alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže.

Všeobecný súd okrem toho zamietol žalobné dôvody Belgického kráľovstva a žalujúcich podnikov založené na nesprávnych posúdeniach, ktorých sa dopustila Komisia, keď identifikovala belgické subjekty, ktoré získali záväzné stanovisko, ako aj nadnárodné skupiny, ku ktorým patrili ako príjemcovia dotknutej schémy.

V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že Komisia v napadnutom rozhodnutí zdôraznila skutočnosti, ktoré jej umožnili dospieť k záveru o existencii kontrolných väzieb v rámci nadnárodných skupín podnikov, ku ktorým patrili belgické subjekty, ktoré získali záväzné stanoviská. Vzhľadom na tieto prvky Komisia neprekročila svoju mieru voľnej úvahy, keď konštatovala, že uvedené skupiny tvorili hospodársku jednotku s týmito subjektmi, ktorým bola poskytnutá štátna pomoc na základe tejto schémy v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Vzhľadom na tieto úvahy Komisia neporušila ani zásady právnej istoty a zákonnosti tým, že nariadila vymáhanie protiprávnej pomoci od uvedených skupín.

Okrem toho z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia v súlade s judikatúrou poskytla vysvetlenia umožňujúce Belgickému kráľovstvu overiť individuálnu situáciu každého dotknutého podniku, pokiaľ ide na jednej strane o príjemcov, od ktorých sa má pomoc vymáhať, a na druhej strane o sumu, ktorá sa má vymôcť.

V tom istom kontexte Všeobecný súd odmietol tvrdenia žalujúcich podnikov založené na porušení zásady proporcionality tým, že vymáhanie bolo nariadené od všetkých príjemcov bez ohľadu na ich veľkosť, zdroje a stupeň ich sofistikovanosti. Keďže je totiž vymáhanie štátnej pomoci jediným dôsledkom jej protiprávnosti a jej nezlučiteľnosti s pravidlami v oblasti štátnej pomoci, nemôže závisieť od situácie jej príjemcov.

Napokon Všeobecný súd zamietol výhradu žalujúcich podnikov založenú na skutočnosti, že napadnuté rozhodnutie tým, že nariadilo vymáhanie sumy rovnajúcej sa dani, ktorou by boli zaťažené príjmy príjemcov v prípade neexistencie záväzného daňového stanoviska, bez zohľadnenia prípadných kladných úprav, ktoré mohol vykonať iný daňový orgán z dôvodu nadmerného zisku, uložilo povinnosť vymáhať sumu, ktorá by mohla byť vyššia ako výhoda získaná príjemcami.

Všeobecný súd v tejto súvislosti na jednej strane pripomenul, že Komisia nie je povinná vykonať analýzu pomoci poskytnutej v každom jednotlivom prípade na základe schémy pomoci. Individuálnu situáciu každého z dotknutých podnikov je potrebné overiť až vo fáze vymáhania pomoci. Na druhej strane a v každom prípade napadnuté rozhodnutie nemá nijaký vplyv na práva, ktorých by sa mohol dovoliť každý daňovník na základe uplatniteľných dohôd o zamedzení dvojitého zdanenia najmä s cieľom dosiahnuť primeranú úpravu svojho zdaniteľného zisku v nadväznosti na pozitívnu úpravu, ktorú vykonali daňové orgány iných jurisdikcií.

Rozsudok Všeobecného súdu z 27. septembra 2023, Banco Santander a i./Komisia (T-12/15, T-158/15 a T-258/15, [EU:T:2023:583](#))

„Štátna pomoc – Schéma pomoci zavedená Španielskom – Odpočty dane z príjmov právnických osôb umožňujúce podnikom, ktoré sú daňovými rezidentmi v Španielsku, odpisovať goodwill vyplývajúci z nepriameho nadobudnutia podielov v zahraničných podnikoch prostredníctvom priameho nadobudnutia podielov v zahraničných holdingoch – Rozhodnutie vyhlasujúce schému pomoci za protiprávnu a nezlučiteľnú s vnútorným trhom a nariaďujúce vymáhanie poskytnutej pomoci – Rozhodnutie 2011/5/ES – Rozhodnutie 2011/282/EÚ – Pôsobnosť – Zrušenie aktu – Právna istota – Legitímna dôvera“

S cieľom podporiť investície španielskych podnikov v zahraničí stanovuje článok 12 ods. 5 španielskeho zákona o dani z príjmov právnických osôb (ďalej len „TRLIS“)⁴⁵¹ za určitých podmienok daňové odpisovanie finančného goodwillu v prípade nadobudnutia podielu vo výške najmenej 5 % v zahraničnom podniku. Na účely tohto ustanovenia je finančný goodwill vymedzený ako časť rozdielu medzi kúpnu cenou podielu a jeho účtovnou hodnotou k dátumu nadobudnutia, ktorá nebola zaúčtovaná do majetku a práv spoločnosti nerezidenta.

V rokoch 2005 a 2006 bola táto schéma daňového odpisovania (ďalej len „predmetná schéma“) predmetom viacerých otázok členov Európskeho parlamentu.⁴⁵² Komisia vo svojich odpovediach z 19. januára a zo 17. februára 2006 uviedla, že uvedená schéma nepatrí do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci.

Listom z 26. marca 2007 však Komisia španielske orgány vyzvala, aby jej poskytli informácie na účely posúdenia pôsobnosti a účinkov predmetnej schémy, a to najmä pokiaľ ide o druhy dotknutých

⁴⁵¹ Ley 43/1995 del Impuesto sobre Sociedades (zákon č. 43/1995 o dani z príjmov právnických osôb) z 27. decembra 1995 (BOE č. 310 z 28. decembra 1995, s. 37072).

⁴⁵² Táto schéma tiež viedla najmä k rozsudkom z 21. decembra 2016, *Komisía/World Duty Free Group a i.* (C-20/15 P a C-21/15 P, [EU:C:2016:981](#)), zo 6. októbra 2021, *Sigma Alimentos Exterior/Komisía* (C-50/19 P, [EU:C:2021:792](#)), zo 6. októbra 2021, *World Duty Free Group a Španielsko/Komisía* (C-51/19 P a C-64/19 P, [EU:C:2021:793](#)), zo 6. októbra 2021, *Banco Santander/Komisía* (C-52/19 P, [EU:C:2021:794](#)), zo 6. októbra 2021, *Banco Santander a i./Komisia* (C-53/19 P a C-65/19 P, [EU:C:2021:795](#)), zo 6. októbra 2021, *Axa Mediterranean/Komisía* (C-54/19 P, [EU:C:2021:796](#)), zo 6. októbra 2021, *Prosegur Compañía de Seguridad/Komisía* (C-55/19 P, [EU:C:2021:797](#)), ako aj z 15. novembra 2018, *Deutsche Telekom/Komisía* (T-207/10, [EU:T:2018:786](#)).

operácií. Španielske orgány v odpovedi spresnili, že v rámci predmetnej schémy bol odpočítateľný len finančný goodwill vyplývajúci z priamych nadobudnutí podielov.

Po začatí konania vo veci formálneho zisťovania rozhodnutím uverejneným vo forme zhrnutia v decembri 2007 Komisia prijala rozhodnutia 2011/5⁴⁵³ a 2011/282⁴⁵⁴ vyhlasujúce predmetnú schému za nezlučiteľnú s vnútorným trhom (ďalej len „pôvodné rozhodnutia“). Vzhľadom na legitímnu dôveru, ktorú v prípade niektorých podnikov, ktoré boli príjemcami pomoci, vyvolali odpovede Komisie z 19. januára a zo 17. februára 2006, však táto inštitúcia pripustila, že táto schéma sa mohla naďalej uplatňovať – počas celej doby odpisovania, ktorú stanovila –, na nadobudnutia podielov uskutočnené pred uverejnením rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, dokonca za určitých podmienok pred uverejnením rozhodnutia 2011/282.

V apríli 2012 španielske orgány informovali Komisiu o prijatí nového záväzného stanoviska španielskym generálnym daňovým riaditeľstvom, podľa ktorého sa predmetná schéma odteraz uplatňovala nielen na finančný goodwill vyplývajúci z priamych nadobudnutí podielov, ale aj na finančný goodwill vyplývajúci z nepriamych nadobudnutí podielov v zahraničných podnikoch, vrátane tých, ktoré už boli uskutočnené (ďalej len „nový administratívny výklad“).

Po začatí druhého konania vo veci formálneho zisťovania Komisia rozhodnutím z 15. októbra 2014⁴⁵⁵ konštatovala, že na nový administratívny výklad sa nevzťahujú pôvodné rozhodnutia a že predstavuje novú pomoc, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom. Komisia okrem toho odmietla uznať existenciu legitímnej dôvery niektorých podnikov, ktoré boli príjemcami pomoci, za podmienok, ktoré boli v tejto súvislosti stanovené v pôvodných rozhodnutiach. V dôsledku toho Komisia vyžadovala, aby Španielske kráľovstvo ukončilo schému pomoci vyplývajúcu z nového administratívneho výkladu a aby vymáhalo všetku pomoc poskytnutú na jej základe.

Všeobecný súd v rámci konania o viacerých žalobách o neplatnosť podaných španielskymi podnikmi, ktoré mali prospech z daňových odpisov finančného goodwillu vyplývajúceho z nepriamych nadobudnutí podielov v zahraničných podnikoch, zrušil napadnuté rozhodnutie z dôvodu porušenia zásad právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na podporu svojich žalôb žalobkyne v prvom rade spochybnili kvalifikáciu ako novej pomoci, ktorú vykonala Komisia v prípade nového administratívneho výkladu. V tomto kontexte v podstate uviedli, že na nepriame nadobudnutia podielov sa už vzťahovali pôvodné rozhodnutia, takže Komisia už nebola oprávnená prijať napadnuté rozhodnutie, pokiaľ ide konkrétne o tento druh operácií.

V tejto súvislosti Všeobecný súd v prvom rade uviedol, že zo znenia pôvodných rozhodnutí vyplýva, že napriek uisteniam poskytnutým španielskymi orgánmi v priebehu správneho konania, podľa ktorých sa predmetná schéma týkala len priamych nadobudnutí podielov, Komisia preskúmala túto schému

⁴⁵³ Rozhodnutie Komisie 2011/5/EÚ z 28. októbra 2009 o odpisovaní finančného goodwillu na daňové účely pri nadobúdaní podielu v zahraničných subjektoch C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) vykonávanom Španielskom (Ú. v. EÚ L 7, 2011, s. 48).

⁴⁵⁴ Rozhodnutie Komisie 2011/282/EÚ z 12. januára 2011 o odpisovaní finančného goodwillu na daňové účely pri nadobúdaní podielu v zahraničných subjektoch C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) vykonávanom Španielskom (Ú. v. EÚ L 135, 2011, s. 1).

⁴⁵⁵ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 314/314 z 15. októbra 2014 o štátnej pomoci SA.35550 (13/C) (ex 13/NN) (ex 12/CP) poskytovanej Španielskom – Schéma daňových odpisov finančného goodwillu v prípade nadobudnutia podielu v zahraničnom podniku (Ú. v. EÚ L 56, 2015, s. 38, ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

v tom zmysle, že sa týkala tak priamych nadobudnutí podielov, ako aj nepriamych nadobudnutí podielov. Okrem toho zo skutočností, ktoré Komisia uviedla v napadnutom rozhodnutí, nemožno oprávnenne vyvodiť, že nový administratívny výklad rozšíril pôsobnosť článku 12 ods. 5 TRLIS.

Vzhľadom na tieto úvahy Všeobecný súd konštatoval, že na rozdiel od toho, k čomu dospela Komisia v napadnutom rozhodnutí, pôvodné rozhodnutia sa na účely uplatnenia predmetnej schémy už vzťahovali na nepriame nadobudnutia podielov.

Za týchto okolností Všeobecný súd v druhom rade preskúmal, či Komisia bola oprávnená prijať napadnuté rozhodnutie vzhľadom na pôsobnosť pôvodných rozhodnutí.

V tejto súvislosti Všeobecný súd zdôraznil, že napadnuté rozhodnutie vyžaduje, aby Španielske kráľovstvo vymáhalo celú pomoc poskytnutú na základe predmetnej schémy, ako sa uplatňuje na nepriame nadobudnutia podielov, zatiaľ čo na niektoré prípady tejto pomoci sa nevzťahovala povinnosť vymáhania na základe pôvodných rozhodnutí z dôvodu legitímnej dôvery, ktorú v nich Komisia uznala. Takýto výsledok sa však rovná zrušeniu pôvodných rozhodnutí, keďže tieto rozhodnutia sa týkali nepriamych nadobudnutí podielov.

V súlade s článkom 9 nariadenia č. 659/1999⁴⁵⁶ v spojení s jeho článkom 13 ods. 3 je zrušenie rozhodnutia nepochybne možné, ak toto rozhodnutie vychádzalo z nesprávnych informácií, ktoré boli poskytnuté počas konania a ktoré mali pre rozhodnutie rozhodujúci význam. Žiadna skutočnosť uvedená v spise však nepreukázala, že by Komisia – ktorá sa na to ani neodvolávala – vychádzala z nepresných informácií poskytnutých počas správneho konania, ktoré viedlo k prijatiu napadnutého rozhodnutia.

Rovnako, hoci vyššie citované ustanovenia nariadenia č. 659/1999 sú len osobitným vyjadrením všeobecnej právnej zásady, podľa ktorej je prípustné retroaktívne zrušenie nezákonného správneho aktu, ktorým boli vytvorené subjektívne práva, Komisia nikdy netvrdila, že pôvodné rozhodnutia boli nezákonné v rozsahu, v akom sa týkali nepriamych nadobudnutí podielov. V tomto prípade totiž vôbec nejde o zrušenie nezákonného aktu, ale o zrušenie dvoch zákonných rozhodnutí, a to pôvodných rozhodnutí v rozsahu, v akom sa týkali nepriamych nadobudnutí podielov.

Podľa ustálenej judikatúry je však retroaktívne zrušenie zákonného správneho aktu, ktorý priznal subjektívne práva alebo podobné výhody, v rozpore so všeobecnými právnymi zásadami.

V tejto súvislosti Všeobecný súd na jednej strane konštatoval, že pôvodné rozhodnutia priznali subjektívne právo na to, aby Španielske kráľovstvo mohlo vykonať predmetnú schému, pokiaľ ide o niektoré nadobudnutia podielov, a sekundárne na to, aby podniky, ktoré sú príjemcami tejto schémy, nemuseli vrátiť určitú protiprávnu pomoc, a na druhej strane, že napadnuté rozhodnutie neskôr zrušilo toto právo, pokiaľ ide o nepriame nadobudnutia podielov. Napadnuté rozhodnutie teda okrem toho, že porušuje zásadu právnej istoty, spochybnilo legitímnu dôveru, ktorú mohli španielske orgány a dotknuté podniky vyvodiť z pôvodných rozhodnutí, pokiaľ ide o ich uplatňovanie na nepriame nadobudnutia podielov.

Vzhľadom na toto nesprávne právne posúdenie, ktorého sa dopustila Komisia, Všeobecný súd zrušil napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu.

⁴⁵⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [108 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 83, 1999, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339).

Pre úplnosť Všeobecný súd v druhom rade vyhovel výhradám žalobkyň založeným na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery vzhľadom na odpovede, ktoré Komisia poskytla na otázky poslancov Európskeho parlamentu v roku 2006.

Podľa Všeobecného súdu totiž Komisia týmito vyhláseniami určenými Parlamentu poskytla presné, bezpodmienečné a súhlasné záruky takej povahy, že príjemcovia predmetnej schémy, či už z dôvodu svojich priamych nadobudnutí podielov alebo nepriamych nadobudnutí podielov, mali oprávnenú nádej, že dotknutá schéma pomoci bola zákonná, keďže nepatrila do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, a že v dôsledku toho žiadna z výhod vyplývajúcich z uvedenej schémy nemohla byť následne predmetom konania o vymáhaní.

Okrem toho skutočnosť, že žalobkyne vedeli o pôvodnom administratívnom výklade, ktorý vylučoval nepriame nadobudnutia podielov z pôsobnosti článku 12 ods. 5 TRLIS, nezbavuje legitímnosti dôveru, ktorú mohli čerpať z vyhlásení Komisie. Podľa judikatúry sa totiž na účely posúdenia legitímnej dôvery príjemcov predmetnej schémy pomoci musia zohľadniť len vyhlásenia a konanie Komisie.

Preto aj za predpokladu, že by Komisia bola oprávnená prijať napadnuté rozhodnutie, nemohla bez toho, aby sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, odmietnuť v tomto rozhodnutí uznať legitímnu dôveru príjemcov predmetnej schémy pomoci, pokiaľ ide o ich nepriame nadobudnutia podielov uskutočnené pred uverejnením rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, alebo dokonca za určitých podmienok pred uverejnením rozhodnutia 2011/282, a to za rovnakých podmienok ako v pôvodných rozhodnutiach.

Rozsudok z 20. decembra 2023, Ryanair a Malta Air/Komisia (Air France-KLM a Air France; COVID-19) (T-494/21, [EU:T:2023:831](#))

„Štátna pomoc – Pomoc, ktorú Francúzsko poskytlo spoločnostiam Air France a Air France-KLM v súvislosti s pandémiou COVID-19 – Rekapitalizácia – Rozhodnutie, ktorým sa pomoc vyhlasuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom – Žaloba o neplatnosť – Aktívna legitímácia – Podstatný zásah do postavenia žalobcu na trhu – Prípustnosť – Určenie príjemcu pomoci v kontexte skupiny spoločností“

V apríli 2020 Francúzska republika oznámila Európskej komisii projekt štátnej pomoci v prospech leteckej spoločnosti Air France, ktorá je dcérskou spoločnosťou holdingovej spoločnosti Air France-KLM. Oznámená pomoc spočívala na jednej strane v štátnej záruke vo výške 90 % na úver poskytnutý konzorciom bánk vo výške 4 miliardy eur a na druhej strane v akcionárskej pôžičke vo výške maximálne 3 miliardy eur.

Následne v marci 2021 Francúzska republika oznámila Komisii projekt pomoci v prospech Air France a holdingu Air France-KLM na rekapitalizáciu týchto dvoch spoločností vo výške 4 miliardy eur prostredníctvom zvýšenia základného imania a konverzie vyššie uvedenej akcionárskej pôžičky na hybridný nástroj, ktorý sa považuje za kapitálovú účasť na vlastnom imaní holdingu.

Cieľom týchto opatrení, ktoré patria do kontextu súboru ďalších opatrení pomoci na podporu spoločností, ktoré sú súčasťou skupiny Air France-KLM, bolo financovať okamžité potreby likvidity spoločnosti Air France a holdingu Air France-KLM s cieľom pomôcť im prekonať negatívne dôsledky pandémie COVID-19.

Rozhodnutím zo 4. mája 2020 (ďalej len „rozhodnutie Air France“)⁴⁵⁷, ktoré bolo dvakrát opravené v decembri 2020 a v júli 2021, a rozhodnutím z 5. apríla 2021 (ďalej len „rozhodnutie Air France-KLM a Air France“)⁴⁵⁸ Komisia dospela k záveru, že oznámené opatrenia predstavujú štátnu pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ⁴⁵⁹ a jej oznámenia z 19. marca 2020 s názvom „Dočasný rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19“⁴⁶⁰.

V rozhodnutí Air France sa Komisia domnievala, že príjemcami oznámenej pomoci boli Air France a jej dcérske spoločnosti. Ani holding Air France-KLM, ani jej ďalšie dcérske spoločnosti vrátane KLM a spoločností, ktoré KLM kontrolovala, sa nepovažovali za príjemcov tohto opatrenia. V rozhodnutí Air France-KLM a Air France Komisia označila Air France a jej dcérske spoločnosti, ako aj holding Air France-KLM a jeho dcérske spoločnosti za príjemcov oznámenej pomoci s jedinou výnimkou spoločnosti KLM a jej dcérskych spoločností.

Letecké spoločnosti Ryanair a Malta Air podali žaloby o neplatnosť vyššie uvedených rozhodnutí Komisie. Ôsma rozšírená komora Všeobecného súdu týmto žalobám vyhovel, pričom konštatovala, že Komisia sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia pri určení príjemcov oznámenej pomoci, a tým porušila článok 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ. V tomto rámci Všeobecný súd spresnil určenie príjemcov opatrenia pomoci v kontexte skupiny spoločností.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na podporu svojich žalôb žalobkyne napádali najmä vylúčenie holdingu Air France-KLM a spoločnosti KLM (rozhodnutie Air France) na jednej strane a spoločnosti KLM (rozhodnutie Air France-KLM a Air France) na druhej strane z okruhu príjemcov oznámených opatrení.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že hoci Komisia disponuje širokou mierou voľnej úvahy pri identifikácii príjemcov oznámeného opatrenia pomoci, nič to nemení na tom, že súd Únie musí nielen preveriť vecnú presnosť predložených dôkazov, ich spoľahlivosť a koherenciu, ale aj preskúmať, či tieto dôkazy predstavujú celok relevantných údajov, ktoré musia byť zohľadnené, a či sú spôsobilé opodstatniť závery, ktoré sa z nich vyvodili.

Z judikatúry, ako aj z oznámenia Komisie o štátnej pomoci⁴⁶¹ vyplýva, že viacero samostatných právnych subjektov možno považovať za tvoriace jednu hospodársku jednotku na účely uplatnenia

⁴⁵⁷ Rozhodnutie Komisie C(2020) 2983 final zo 4. mája 2020, týkajúce sa štátnej pomoci SA 57153(2020/N) – Francúzsko COVID-19 – Dočasný rámec 107 (3) b) – Záruka a akcionárska pôžička v prospech spoločnosti Air France, opravené rozhodnutiami Komisie C(2020) 9384 final zo 17. decembra 2020 a C(2021) 5701 final z 26. júla 2021.

⁴⁵⁸ Rozhodnutie Komisie C(2021) 2488 final z 5. apríla 2021, týkajúce sa štátnej pomoci SA.59913 – Francúzsko – COVID-19 – Rekapitalizácia – Air France a Air France- KLM a rozhodnutie Komisie C(2020) 2983 final zo 4. mája 2020 o štátnej pomoci SA.57082 (2020/N) – Francúzsko – COVID-19 – Dočasný rámec 107 (3) b) – Záruka a akcionárska pôžička v prospech spoločnosti Air France, opravené rozhodnutiami C(2020) 9384 final zo 17. decembra 2020 a C(2021) 5701 final z 26. júla 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“).

⁴⁵⁹ Podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ pomoc na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu možno za určitých podmienok považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

⁴⁶⁰ Oznámenie Komisie z 20. marca 2020 o dočasnom rámci pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19 (Ú. v. EÚ C 91 I, 2020, s. 1), zmenené 4. apríla 2020 (Ú. v. EÚ C 112 I, 2020, s. 1), 13. mája 2020 (Ú. v. EÚ C 164, 2020, s. 3) a 29. júna 2020 (Ú. v. EÚ C 218, 2020, s. 3) (ďalej len „dočasný rámec“).

⁴⁶¹ Oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 262, 2016, s. 1).

pravidiel v oblasti štátnej pomoci. Medzi skutočnosťami zohľadnenými na účely určenia existencie takejto hospodárskej jednotky patria najmä kapitálové, organické, funkčné a hospodárske prepojenia medzi dotknutými subjektmi, zmluvy upravujúce poskytnutie oznámenej pomoci a kontext, do ktorého patrí.

Vzhľadom na tieto spresnenia Všeobecný súd v prvom rade uviedol, že kapitálové a organické väzby v rámci skupiny Air France-KLM, ako sú opísané v napadnutých rozhodnutiach, majú preukázať, že samostatné právne subjekty v rámci uvedenej skupiny tvoria jednu hospodársku jednotku na účely uplatnenia pravidiel v oblasti štátnej pomoci. V tejto súvislosti Všeobecný súd zdôraznil, že z konštatovaní Komisie vyplýva, že holding Air France-KLM skutočne vykonáva kontrolu nad Air France a nad KLM tým, že sa priamo alebo nepriamo zapája do ich riadenia a podieľa sa tak na hospodárskej činnosti, ktorú vykonávajú. Navyše podľa uvedených konštatovaní na úrovni skupiny Air France-KLM existuje centralizovaný postup prijímania rozhodnutí a určitá koordinácia, ktoré sú zabezpečované prostredníctvom zmiešaných orgánov združujúcich vysokopostavených zástupcov holdingu Air France-KLM, spoločnosti Air France a spoločnosti KLM, prinajmenšom pokiaľ ide o prijatie určitých dôležitých rozhodnutí.

Záver Komisie, podľa ktorého holding Air France-KLM, Air France a KLM netvorí hospodársku jednotku na účely identifikácie príjemcov oznámených opatrení pomoci, je okrem toho vyvrátený funkčnými a hospodárskymi väzbami, ktoré medzi týmito subjektmi existujú. Opis uvedených väzieb v napadnutých rozhodnutiach, ako aj rôzne príklady, ktoré v tejto súvislosti uvádzajú spoločnosti Ryanair a Malta Air, totiž svedčia o určitej funkčnej, obchodnej a finančnej integrácii a spolupráci medzi uvedenými subjektmi.

Všeobecný súd ďalej uviedol, že na rozdiel od argumentácie Komisie zmluvný rámec, na základe ktorého sa poskytujú oznámené opatrenia, ako aj záväzky prijaté Francúzskou republikou v kontexte rozhodnutia Air France-KLM a Air France nebránia kvalifikácii holdingu Air France-KLM, Air France a KLM ako hospodárskej jednotky. V tejto súvislosti Všeobecný súd spresnil, že ani zmluvné ustanovenia citované Komisiou, ani záväzky prijaté Francúzskou republikou neumožňujú obmedziť okruh príjemcov oznámených opatrení na Air France respektíve na holding Air France-KLM a na Air France. V porovnaní s rozhodnutím Air France-KLM a Air France Všeobecný súd okrem toho zdôraznil, že zlepšenie finančného postavenia holdingu Air France-KLM v nadväznosti na oznámené opatrenie by v každom prípade malo za následok vylúčenie rizika platobnej neschopnosti tejto spoločnosti, a tým aj jej dcérskej spoločnosti KLM a spoločností, ktoré KLM kontrolovala.

Vzhľadom na chronologickú a štrukturálnu súvislosť medzi opatreniami, ktoré sú predmetom napadnutých rozhodnutí, a zdôrazňujúc, že rozhodnutie Air France-KLM a Air France bolo prijaté pred prijatím druhého rozhodnutia o oprave rozhodnutia Air France, Všeobecný súd okrem toho konštatoval, že Komisia mala pri preskúmaní oznámených opatrení zohľadniť existenciu každého z týchto rozhodnutí. Komisia tak nevysvetlila dôvod, pre ktorý v napadnutých rozhodnutiach definovala príjemcov oznámených opatrení pomoci odlišne.

Napokon Všeobecný súd odmietol argumentáciu Komisie, podľa ktorej oznámené opatrenia pomoci majú nanajvýš len čisto sekundárne hospodárske účinky vo vzťahu k holdingu Air France-KLM a jeho ďalším dcérskym spoločnostiam (rozhodnutie Air France) a voči KLM a jej dcérskym spoločnostiam (rozhodnutie Air France-KLM a Air France). V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že vopred predvídateľné účinky uvedených opatrení naznačujú, že plánované riešenie financovania mohlo byť v prospech skupiny Air France-KLM ako celku zlepšením jej celkovej finančnej pozície. V súlade s oznámením Komisie o pojme štátna pomoc takéto riešenie financovania naznačuje existenciu prinajmenšom nepriamej výhody v prospech skupiny Air France-KLM, vrátane KLM a jej dcérskych spoločností.

Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti Všeobecný súd dospel k záveru, že Komisia sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keď vylúčila holding Air France-KLM a jeho ostatné dcérske spoločnosti, vrátane KLM a jej dcérskych spoločností (rozhodnutie Air France) na jednej strane a KLM a jej dcérske spoločnosti (rozhodnutie Air France-KLM a Air France) na druhej strane, z okruhu príjemcov

oznámených opatrení pomoci. Keďže táto nesprávna identifikácia príjemcov mohla mať vplyv na celú analýzu zlučiteľnosti oznámených opatrení s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ a dočasného rámca, Všeobecný súd zrušil napadnuté rozhodnutia.

IV. Dizajny

Rozsudok z 22. marca 2023, B&Bartoni/EUIPO – Hypertherm (Elektróda, ktorá sa má vložiť do horáka) (T-617/21, [EU:T:2023:152](#))

„Dizajn Spoločenstva – Konanie o výmaze – Zapísaný dizajn Spoločenstva predstavujúci elektródu do horáka – Dôvod výmazu – Článok 4 ods. 2 nariadenia (ES) č. 6/2002 – Súčasť zloženého výrobku“

Spoločnosť Hypertherm, Inc., je majiteľom dizajnu Spoločenstva zobrazujúceho elektródu, ktorá sa má vložiť do horáka tvoriaceho súčast systému plazmového rezania. B&Bartoni spol. s.r.o. podala na Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) návrh na výmaz tohto dizajnu z dôvodu, že nespĺňa podmienky ochrany dizajnov Spoločenstva, pretože elektróda nebola počas bežného užívania horáka viditeľná.⁴⁶² Výmazové oddelenie tomuto návrhu najskôr vyhovel, ale následne ho zamietol odvolací senát, ktorý usúdil, že výrobok zobrazený v spornom dizajne, t. j. predmetnú elektródu, nemožno považovať za súčasť zloženého výrobku.

Všeobecný súd zasadajúci v rozšírenej komore podal výklad pojmu „súčasť zloženého výrobku“ v zmysle článku 4 ods. 2 nariadenia č. 6/2002. Po prvýkrát sa tak vyjadruje k otázke, či spotrebný tovar, akým je v prejednávanej veci elektróda, môže byť súčasťou zloženého výrobku.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd najskôr uviedol, že otázka, či výrobok zodpovedá pojmu „súčasť zloženého výrobku“, sa musí posudzovať od prípadu k prípadu v závislosti od súboru relevantných nepriamych dôkazov. Preto na účely posúdenia, či predmetná elektróda predstavuje súčasť zloženého výrobku, skúmal relevantnosť štyroch nepriamych dôkazov, ktoré odvolací senát zohľadnil v napadnutom rozhodnutí.

V prvom rade sa Všeobecný súd domnieval, že spotrebný charakter elektródy je relevantným nepriamym dôkazom na účely posúdenia, či táto elektróda predstavuje súčasť zloženého výrobku. Presnejšie vzhľadom na chýbajúcu definíciu pojmu „súčasť zloženého výrobku“ v nariadení č. 6/2002 predstavujú typické vlastnosti spotrebného tovaru, ako je chýbajúca pevná a trvalá spojitost so zloženým výrobkom, ako aj kúpa a pravidelné nahrádzanie elektródy z dôvodu jej krátkej životnosti, relevantné nepriame dôkazy na identifikáciu toho, čo predstavuje súčasť zloženého výrobku. V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že súčasťami zloženého výrobku sú komponenty určené na zostavenie do zloženého priemyselného alebo remeselného výrobku, ktoré možno vymeniť takým spôsobom, aby sa umožnilo rozobratie a opätovné zostavenie takéhoto výrobku. Predmetná elektróda ako spotrebný materiál pre horák je však navrhnutá tak, aby sa dala ľahko spojiť s týmto horákom, rýchlo spotrebovať alebo používať a ľahko nahradiť konečným užívateľom bez toho, aby si táto činnosť vyžadovala rozobratie a opätovné zostavenie takéhoto výrobku. Okrem toho konečný užívateľ, ktorý pravidelne kupuje a nahrádza elektródu, je schopný vnímať a posúdiť jej vlastnosti bez ohľadu na jej viditeľnosť po namontovaní do horáka.

V druhom rade Všeobecný súd uviedol, že otázka, či si nahradenie výrobku vyžaduje rozobratie a opätovné zostavenie zloženého výrobku, je tiež relevantným faktorom, ktorý treba zohľadniť pri

⁴⁶² Podľa článku 4 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločnosti (Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142), dizajn použitý alebo stelesnený vo výrobku, ktorý predstavuje súčasť zloženého výrobku, sa považuje za nový a má osobitý charakter len vtedy, ak časť po začlenení do zloženého výrobku zostáva viditeľná počas bežného užívania zloženého výrobku.

určení, či takýto výrobok predstavuje súčasť tohto posledného uvedeného výrobku. Zohľadnenie „rozobratia“ a „opätovného zostavenia“ totiž vychádza z nariadenia č. 6/2002⁴⁶³ a judikatúry Súdneho dvora.⁴⁶⁴ Výrobok, ktorý si pri svojom nahradení nevyžaduje rozobratie a opätovné zostavenie výrobku, do ktorého je integrovaný a ktorý je osobitne navrhnutý tak, aby ho koneční užívatelia pravidelne a ľahko vymieňali, tak môže predstavovať súčasť zloženého výrobku menej než výrobok, ktorého nahradenie bežne uskutočňujú odborníci s osobitnými schopnosťami na uskutočnenie uvedeného nahradenia. V prejednávanej veci je nahradenie elektródy pre konečného užívateľa jednoduchou operáciou, ktorú nemožno považovať za „rozobratie“ a „opätovného zostavenie“ horáka v zmysle nariadenia č. 6/2002.

V treťom rade Všeobecný súd na jednej strane konštatoval, že úplnosť zloženého výrobku bez predmetnej elektródy je relevantným nepriamym dôkazom na účely posúdenia pojmu „súčasť zloženého výrobku“. V tejto súvislosti zdôrazňuje to, že pri kúpe horáka bez elektródy, alebo v prípade, že je elektróda vybrať z horáka, koncový užívateľ nebude vnímať horák ako poškodený alebo neúplný. Naopak zložený výrobok bez svojich súčastí nebude v zásade koncovým užívateľom vnímaný ako úplný výrobok spôsobilý na bežné použitie alebo ako výrobok v dobrom stave. Okrem toho, hoci horák a systém plazmového rezania nemôžu plniť svoju funkciu, a to rezať kov alebo vŕtať do kovu bez toho, aby tam bola nainštalovaná elektróda, neznamená to, že elektróda sa musí považovať za súčasť zloženého výrobku. Tvrdiť, že ak výrobok nemôže plniť funkciu, na ktorú je určený, bez iného výrobku, treba tento druhý uvedený výrobok považovať za súčasť prvého uvedeného výrobku, by totiž znamenalo, že veľký počet odlišných výrobkov, najmä spotrebného charakteru, bez ktorých by zložené výrobky nemohli plniť svoju funkciu, na ktorú sú určené, by sa nesprávne považovalo za súčasti uvedených zložených výrobkov.

Na druhej strane skutočnosť, že horák možno ponúkať na trhu bez elektródy a že táto elektróda je bežne predmetom samostatnej reklamy a predaja, predstavuje tiež relevantný nepriamy dôkaz na účely určenia, či predmetná elektróda predstavuje súčasť zloženého výrobku. Je pravda, že každý výrobca môže slobodne uvádzať na trh zložený výrobok spolu so svojimi súčastami, alebo ich predávať samostatne, a takéto obchodné rozhodnutie nie je rozhodujúcim prvkom na posúdenie, či výrobok predstavuje súčasť iného výrobku. Je však neobvyklé, aby kúpa zloženého výrobku nezahŕňala jeho skutočné súčasti. V tomto prípade sa predmetný zložený výrobok, t. j. horák, predáva buď s predmetnými elektródami, alebo bez nich.

Vo štvrtom a poslednom rade Všeobecný súd usúdil, že zameniteľnosť elektródy je nepriamym dôkazom, ktorý treba zohľadniť v tejto analýze. Výrobok, ktorý nemôže byť nahradený iným nezhodným výrobkom, alebo používaný v rôznych zložených výrobkoch, je totiž v zásade o to viac spôsobilý byť dlhodobo prispôbený uvedenému zloženému výrobku, a tak predstavovať jeho súčasť. V dôsledku toho skutočnosť, že predmetná elektróda môže byť nahradená odlišnou elektródou a že horáky rôzneho typu môžu používať predmetnú elektródu, je faktorom, ktorý treba zohľadniť na účely určenia, že táto elektróda nepredstavuje súčasť zloženého výrobku.

Vzhľadom na tieto úvahy Všeobecný súd usúdil, že nepriame dôkazy, z ktorých vychádzal odvolací senát, sú relevantné, a dospel k záveru, že odvolací senát nevychádzal z nesprávneho posúdenia, keď sa domnieval, že predmetná elektróda predstavuje samostatný výrobok, a nie súčasť zloženého výrobku.

⁴⁶³ Článok 3 písm. c) nariadenia č. 6/2002.

⁴⁶⁴ Rozsudok z 20. decembra 2017, Acacia a D'Amato (C-397/16 a C-435/16, [EU:C:2017:992](#), bod 65).

V. Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia

1. Venezuela

Rozsudok z 13. septembra 2023, Venezuela/Rada (T-65/18 RENV, [EU:T:2023:529](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia prijaté vzhľadom na situáciu vo Venezuele – Zákaz predávať, dodávať, prevádzkať alebo vyvážať určitý tovar a služby – Právo byť vypočutý – Povinnosť odôvodnenia – Vecná nesprávnosť skutkových okolností – Zjavne nesprávne posúdenie – Medzinárodné právo verejné“

Vzhľadom na zhoršujúcu sa situáciu v oblasti ľudských práv, právneho štátu a demokracie prijala Rada Európskej únie v roku 2017 reštriktívne opatrenia voči Venezuelskej bolívarovskej republike (ďalej len „Venezuela“). Články 2, 3, 6 a 7 nariadenia 2017/2063⁴⁶⁵ v podstate stanovujú zákaz predávať, dodávať, prevádzkať alebo vyvážať vybavenia, ktoré by sa mohli použiť na účely vnútornej represie, a služby súvisiace s uvedenými vybaveniami a vojenskými vybaveniami akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osobe, subjektu alebo orgánu vo Venezuele alebo na použitie v tejto krajine.

V roku 2018 podala Venezuela žalobu o zrušenie nariadenia 2017/2063 v rozsahu, v akom sa jej týkajú ustanovenia tohto aktu. Následne Venezuela upravila svoju žalobu tak, aby sa týkala aj rozhodnutia 2018/1656⁴⁶⁶ a vykonávacieho nariadenia 2018/1653⁴⁶⁷, teda aktov, ktorými Rada predĺžila, prípadne zmenila prijaté reštriktívne opatrenia. Rozsudkom z 20. septembra 2019 Všeobecný zamietol túto žalobu ako neprípustnú z dôvodu, že sporné ustanovenia sa priamo nedotýkajú právneho postavenia Venezuely.⁴⁶⁸ V odvolacom konaní Súdny dvor rozsudkom z 22. júna 2021⁴⁶⁹ zrušil rozsudok Všeobecného súdu a rozhodol, že Venezuela bola oprávnená podať žalobu proti článkom 2, 3, 6 a 7 nariadenia 2017/2063.⁴⁷⁰ Vrátil tiež vec Všeobecnému súdu na rozhodnutie vo veci samej.

Vo svojom rozsudku vyhlásenom veľkou komorou, ktorým Všeobecný súd zamietol žalobu, Všeobecný súd v novej situácii, pokiaľ ide o žalobu podanú tretím štátom v oblasti reštriktívnych opatrení, rozhodol o práve Venezuely byť vypočutý a o údajnom porušení medzinárodného práva, na ktoré sa Venezuela odvoláva.

⁴⁶⁵ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/2063 z 13. novembra 2017 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu vo Venezuele (Ú. v. EÚ L 295, 2017, s. 21, ďalej len „napadnuté nariadenie“),

⁴⁶⁶ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2018/1656 zo 6. novembra 2018, ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2017/2074 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu vo Venezuele (Ú. v. EÚ L 276, 2018, s. 10).

⁴⁶⁷ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2018/1653 zo 6. novembra 2018, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) 2017/2063 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu vo Venezuele (Ú. v. EÚ L 276, 2018, s. 1).

⁴⁶⁸ Rozsudok z 20. septembra 2019, *Venezuela/Rada* (T-65/18, [EU:T:2019:649](#)).

⁴⁶⁹ Rozsudok z 22. júna 2021, *Venezuela/Rada (Príslušnosť tretieho štátu)* (C-872/19 P, [EU:C:2021:507](#)).

⁴⁷⁰ V tomto rozsudku Súdny dvor uviedol, že pôvodný rozsudok sa stal právoplatným, pokiaľ ide o neprípustnosť žaloby vzhľadom na vykonávacie nariadenie 2018/1653 a rozhodnutie 2018/1656.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd na úvod konštatoval, že reštriktívne opatrenia stanovené v článkoch 2, 3, 6 a 7 napadnutého nariadenia predstavujú všeobecne záväzné reštriktívne opatrenia, ktoré v súlade s článkom 215 ods. 1 ZFEÚ predstavujú opatrenia, ktoré prerušujú alebo obmedzujú hospodárske vzťahy s treťou krajinou, pokiaľ ide o určité tovary a služby. Tieto opatrenia nie sú zamerané na konkrétne fyzické alebo právnické osoby, ale uplatňujú sa na objektívne určené situácie a voči všeobecne a abstraktne vymedzeným kategóriám osôb.

Pokiaľ ide v prvom rade o žalobný dôvod založený na porušení práva byť vypočutý, Všeobecný súd najprv pripomenul, že právo byť vypočutý nemožno preniesť do kontextu prijatia všeobecne záväzných opatrení, ako je to v prejednávanej veci, a že neexistuje žiadne ustanovenie, ktoré by Rade ukládalo povinnosť informovať každú osobu potenciálne dotknutú novým všeobecne záväzným kritériom o prijatí tohto kritéria. Okrem toho článok 41 ods. 2 písm. a) Charty základných práv Európskej únie sa uplatňuje na „individuálne opatrenia“ prijaté voči určitej osobe, a tak sa naň nemožno odvolávať v súvislosti s prijatím všeobecne záväzných opatrení. Okrem iného dodal, že napadnuté nariadenie odráža rozhodnutie Únie v oblasti medzinárodnej politiky. Prerušenie alebo obmedzenie hospodárskych vzťahov s treťou krajinou na základe uplatnenia článku 215 ods. 1 ZFEÚ je totiž súčasťou samotnej definície spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP)⁴⁷¹ orgánmi Únie a podľa ich uváženia v reakcii na konkrétnu medzinárodnú situáciu s cieľom ovplyvniť takúto situáciu. Podľa Všeobecného súdu by predchádzajúce vypočutie stanoviska dotknutej tretej krajiny znamenalo uložiť Rade povinnosť viesť rokovania, ktoré sa podobajú medzinárodným rokovaniam s touto krajinou, čím by účinok, o ktorý sa usiluje zavedenie uvedených opatrení voči tejto krajine, a to vyvíjať na ňu tlak, aby zmenila svoje správanie, stratil zmysel. Napokon skutočnosť, že Venezuela je priamo dotknutá článkami 2, 3, 6 a 7 napadnutého nariadenia, jej sama osebe nemôže priznať právo byť vypočutý. Vzhľadom na tieto rôzne skutočnosti Všeobecný súd dospel k záveru, že Venezuela sa nemôže odvolávať na toto právo vzhľadom na reštriktívne opatrenia prijaté Radou v napadnutom nariadení.

Pokiaľ ide v druhom rade o žalobný dôvod založený na vecnej nesprávnosti skutkových okolností a zjavne nesprávnom posúdení politickej situácie vo Venezuele, Všeobecný súd pripomenul, že Rada disponuje širokou mierou voľnej úvahy vzhľadom na skutočnosti, ktoré treba zohľadniť pri prijímaní reštriktívnych opatrení na základe článku 29 ZEÚ a článku 215 ZFEÚ, a že preskúmanie vykonávané v tejto súvislosti súdom Únie sa obmedzuje na overenie dodržiavania procesných pravidiel a pravidiel odôvodnenia, vecnej správnosti skutkových okolností, ako aj neexistencie zjavne nesprávneho posúdenia skutkových okolností a zneužitia právomoci. Toto obmedzené preskúmanie sa uplatňuje najmä pri posúdení úvah o účelnosti, na ktorých sa opatrenia zakladajú. Všeobecný súd v prejednávanej veci poznamenal, že články 2, 3, 6 a 7 napadnutého nariadenia v podstate preberajú politickú pozíciu Únie vyjadrenú v rozhodnutí 2017/2074. V tejto súvislosti konštatoval, že z odôvodnení 1 a 8 tohto rozhodnutia vyplýva, že reštriktívne opatrenia stanovené v uvedených článkoch sú založené na pokračujúcom zhoršovaní situácie v oblasti demokracie, právneho štátu a ľudských práv vo Venezuele, a najmä na výskyte násilia, ktorého opakovaniu sa malo prostredníctvom uvedených reštriktívnych opatrení zabrániť.

Pokiaľ ide v najprv o dôkazy predložené Radou s cieľom preukázať vecnú správnosť skutkových okolností, na ktorých boli založené uvedené opatrenia, Všeobecný súd uviedol, že tieto skutočnosti pochádzajú z dôveryhodných zdrojov a podrobne poukazujú najmä na brutálne represie vlády voči

⁴⁷¹ V zmysle článku 24 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

disidentom a odporcom a na nátlak vyvíjaný na Generálnu prokuratúru Venezuely, ktorá vyšetroje konanie bezpečnostných síl.

Pokiaľ ide ďalej o dôkazy predložené Venezuelou v odpovedi, Všeobecný súd dospel k záveru, že Venezuela nepreukázala, že skutočnosti, na ktorých Rada založila prijatie predmetných reštriktívnych opatrení, boli poznačené vecnými nepresnosťami, takmer všetky tieto dôkazy sa netýkali Venezuely a boli založené na dvoch interných správach vlády bez toho, aby boli potvrdené dôkazmi pochádzajúcimi zo zdrojov mimo tohto režimu.

Pokiaľ ide ďalej o posúdenie politickej situácie vo Venezuele zo strany Rady, Všeobecný súd konštatoval, že dôkazy predložené žalobkyňou v tomto ohľade sa v skutočnosti podobajú sporu o primeranosti prijatia sporných reštriktívnych opatrení. Všeobecnému súdu však neprináleží, aby v tejto otázke svojím vlastným posúdením nahradil posúdenie Rady, ktorá má širokú mieru voľnej úvahy politickej povahy, pokiaľ ide o vymedzenie pozície Únie v otázke týkajúcej sa SZBP v súlade s článkom 29 ZEÚ.

Pokiaľ ide o tretí a posledný žalobný dôvod založený na uložení protiprávnych protiopatrení a porušení medzinárodného práva, Všeobecný súd najprv pripomenul ustanovenia článku 49 týkajúce sa predmetu a obmedzení protiopatrení projektu článkov o zodpovednosti štátov za medzinárodné protiprávne konanie, ktorý prijala Komisia pre medzinárodné právo Organizácie Spojených národov.⁴⁷² V tejto súvislosti pripomenul, že napadnuté nariadenie bolo prijaté v reakcii na pokračujúce zhoršovanie situácie vo Venezuele s cieľom najmä zabrániť riziku ďalšieho násillia a porušovania ľudských práv v tejto krajine. Všeobecný súd ďalej konštatoval, že reštriktívne opatrenia stanovené v článkoch 2, 3, 6 a 7 napadnutého nariadenia nemali za cieľ reagovať na medzinárodné protiprávne konanie, ktoré možno pripísať Venezuele prostredníctvom dočasného porušenia medzinárodných záväzkov Únie. Dospel k záveru, že nepredstavujú protiopatrenia v zmysle článku 49 projektu článkov KMP, a preto zamietol tvrdenia Venezuely týkajúce sa údajného porušenia zásady nezasahovania do vnútorných záležitostí Venezuely zo strany Rady.

Všeobecný súd rovnako zamietol tvrdenie založené na prijatí predmetných reštriktívnych opatrení bez predchádzajúceho súhlasu Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov. Pripomenul, že ustanovenia Zmlúv priznávajú Rade právomoc prijímať akty obsahujúce nezávislé reštriktívne opatrenia⁴⁷³, odlišné od opatrení osobitne odporúčaných Bezpečnostnou radou Organizácie Spojených národov. Uviedol, že Venezuela v tejto súvislosti nepreukázala existenciu „všeobecnej praxe akceptovanej ako právo“ v súlade s článkom 38 ods. 1 písm. b) Štatútu Medzinárodného súdneho dvora, ktorá by ukladala povinnosť získať predchádzajúci súhlas Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov pred prijatím reštriktívnych opatrení Radou.

Okrem toho, pokiaľ ide o údajné porušenie zásady proporcionality, Všeobecný súd konštatoval, že existuje primeraný vzťah medzi dotknutými reštriktívnymi opatreniami a sledovaným cieľom, ktorým je zabrániť riziku ďalšieho násillia, neprimeranej sily a porušovania ľudských práv. Vzhľadom na obmedzenú povahu opatrení stanovených v článkoch 2, 3, 6 a 7 napadnutého nariadenia, ako aj na výnimky, ktoré toto nariadenie stanovuje, rozhodol, že uvedené opatrenia nie sú zjavne neprimerané

⁴⁷² Projekt prijatý v roku 2001 Komisiou pre medzinárodné právo Organizácie Spojených národov (ďalej len „projekt článkov KMP“). Ustanovenie § 49 stanovuje: „1. Poškodený štát môže prijať protiopatrenia voči štátu zodpovednému za medzinárodné protiprávne konanie len s cieľom prinútiť tento štát, aby splnil svoje záväzky, ktoré mu vyplývajú z druhej časti. 2. Protiopatrenia sa obmedzujú na dočasné nesplnenie medzinárodných záväzkov zo strany štátu, ktorý prijíma opatrenia voči zodpovednému štátu. 3. Protiopatrenia musia byť v čo najväčšej miere prijaté tak, aby umožnili obnovenie plnenia predmetných záväzkov.“ [neoficiálny preklad]

⁴⁷³ Článok 29 ZEÚ a článok 215 ZFEÚ.

ani nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, a preto nebola porušená zásada proporcionality.

Všeobecný súd preto zamietol tvrdenia Venezuely založené na porušení medzinárodného obyčajového práva v súvislosti s údajným uložením protiprávnych protiopatrení.

Pokiaľ ide napokon o tvrdenie Venezuely, podľa ktorého opatrenia prijaté Radou znamenajú výkon extraterritoriálnej právomoci Úniou, a preto boli v rozpore s medzinárodným právom, Všeobecný súd opätovne pripomenul právomoc, ktorú Rade priznávajú Zmluvy⁴⁷⁴ v oblasti prijímania reštriktívnych opatrení, ktoré ustanovujú najmä „prerušenie alebo čiastočné alebo úplné obmedzenie hospodárskych a finančných vzťahov s jednou alebo viacerými tretími krajinami“. Zdôraznil, že predmetné reštriktívne opatrenia sa týkajú osôb a situácií patriacich do právomoci členských štátov *ratione loci* alebo *ratione personae*. Právomoc Rady prijímať reštriktívne opatrenia patrí do rámca autonómnych opatrení Únie⁴⁷⁵ prijatých v rámci SZBP v súlade s cieľmi a hodnotami Únie, a to najmä s cieľom spočívajúcim v podpore demokracie, právneho štátu, univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv a základných slobôd vo zvyšku sveta, ktorý predstavuje spoločný „právny záujem“ na ochrane predmetných práv v súlade s judikatúrou Medzinárodného súdneho dvora.⁴⁷⁶

Vzhľadom na vyššie uvedené Všeobecný súd žalobu zamietol.

2. Ukrajina

Rozsudok z 15. novembra 2023, OT/Rada (T-193/22, [EU:T:2023:716](#))

„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny – Zmrazenie finančných prostriedkov – Zoznam osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahuje zmrazenie finančných prostriedkov a ekonomických zdrojov – Zápis mena žalobcu do zoznamov a jeho ponechanie na zoznamoch – Pojem „popredný podnikateľ“ – Článok 2 ods. 1 písm. g) rozhodnutia 2014/145/SZBP – Námiетка nezákonnosti – Povinnosť odôvodnenia – Nesprávne posúdenie – Právo byť vypočutý – Právo vlastníť majetok – Sloboda podnikania – Proporcionalita – Zneužitie právomoci“

V nadväznosti na vojenskú agresiu, ktorú 24. februára 2022 spáchala Ruská federácia (ďalej len „Rusko“) voči Ukrajine, Rada Európskej únie 15. marca 2022 prijala rozhodnutie (SZBP) 2022/429⁴⁷⁷ a nariadenie 2022/427⁴⁷⁸, ktorými bolo meno žalobcu doplnené do zoznamov osôb, subjektov

⁴⁷⁴ Článok 29 ZEÚ a článok 215 ZFEÚ.

⁴⁷⁵ Článok 3 ods. 5 ZEÚ a článok 21 ZEÚ.

⁴⁷⁶ Rozsudky Medzinárodného súdneho dvora z 5. februára 1970, Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgicko/Španielsko) (MSD, Zb. 1970, s. 3, body 33 a 34); z 20. júla 2012, Otázky týkajúce sa povinnosti stíhania alebo vydania (Belgicko/Senegal) (MSD, Zb. 2012, s. 422, body 68 až 70).

⁴⁷⁷ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/429 z 15. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 871, 2022, s. 44).

⁴⁷⁸ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/427 z 15. marca 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 871, 2022, s. 1).

a orgánov, ktoré Rada prijímala od roku 2014⁴⁷⁹ pre podporu poskytovanú konaniu, ktoré narúša alebo ohrozuje územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny.

Žalobcovi, podnikateľovi ruskej štátnej príslušnosti, Rada nariadila zmrazenie jeho bankových prostriedkov a majetku podľa článku 2 ods. 1 písm. d) a g) rozhodnutia 2014/145, a to z toho dôvodu, že ako veľký akcionár významného ruského konglomerátu, ktorý patrí medzi najväčších ruských daňových poplatníkov, je považovaný za jednu z najvplyvnejších osôb v Rusku s väzbami na ruského prezidenta, ktorý uvedený konglomerát odmeňoval za jeho lojalitu voči ruským orgánom. Účinnosť týchto opatrení bola voči žalobcovi predĺžená rozhodnutím (SZBP) 2022/1530⁴⁸⁰ a nariadením 2022/1529⁴⁸¹ zo 14. septembra 2022 z rovnakých dôvodov.

Žalobca podal na Všeobecný súd Európskej únie žalobu o zrušenie aktov Rady.

Všeobecný súd, ktorý žalobu o neplatnosť podanú žalobcom zamietol v celom rozsahu, rozhodol v rámci preskúmania námietky nezákonnosti najmä o zákonnosti kritérií zaradenia prijatých Radou, ktoré vychádzali najmä z materiálnej a finančnej podpory poskytnutej žalobcom ruskej vláde a z výhod, ktoré za to získal, ako aj z jeho postavenia popredného podnikateľa zapojeného do hospodárskych odvetví, ktoré poskytujú významný zdroj príjmov vláde Ruska.

Posúdenie Všeobecným súdom

Pokiaľ ide v prvom rade o námietku nezákonnosti, ktorú žalobca vzniesol v súvislosti s článkom 1 písm. d) a g) nariadenia 2022/330⁴⁸² [ďalej len „kritérium d)“ a „kritérium g)“], ktorý podľa neho zahŕňa najmä porušenie zásady právnej istoty a používa kritériá nevhodné vzhľadom na ciele týchto opatrení, Všeobecný súd konštatoval, že z jeho znenia jednoznačne vyplýva, že kritérium d) je cielene a selektívne zamerané na osoby, ktoré aj keď ako také nemajú žiadnu súvislosť s destabilizáciou Ukrajiny, poskytujú materiálnu alebo finančnú podporu ruským činiteľom s rozhodovacou právomocou zodpovedným za túto destabilizáciu alebo z nich majú prospech. Okrem toho toto kritérium nevyžaduje, aby dotknuté osoby alebo subjekty mali osobný prospech z anexie Krymu alebo destabilizácie Ukrajiny.

⁴⁷⁹ Rozhodnutie Rady 2014/145/SZBP zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 78, 2014, s. 16).

⁴⁸⁰ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1530 zo 14. septembra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 239, 2022, s. 149).

⁴⁸¹ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/1529 zo 14. septembra 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 239, 2022, s. 1).

⁴⁸² Nariadenie Rady (EÚ) 2022/330 z 25. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 51, 2022, s. 1). Podľa jeho článku 1:

„...1. Príloha I zahŕňa...

d) fyzické alebo právnické osoby, subjekty alebo orgány, ktoré materiálne alebo finančne podporujú ruských činiteľov s rozhodovacou právomocou zodpovedných za anexiu Krymu alebo za destabilizáciu Ukrajiny, alebo z nich majú prospech;

...

g) podnikateľov alebo právnické osoby, subjekty alebo orgány zapojené do hospodárskych odvetví, ktoré poskytujú významný zdroj príjmov vláde Ruskej federácie, ktorá je zodpovedná za anexiu Krymu a za destabilizáciu Ukrajiny, a fyzické alebo právnické osoby, subjekty alebo orgány, ktoré sú s nimi spojené."

Pokiaľ ide o kritérium g), Všeobecný súd konštatoval, že jeho znenie je dostatočne jasne a presne zamerané na popredných podnikateľov zapojených do odvetví, ktoré poskytujú významný zdroj príjmov ruskej vláde. Z toho vyplýva, že dotknuté osoby možno považovať za popredné z dôvodu ich významu v odvetví ich činnosti a významu tohto odvetvia pre ruské hospodárstvo. Okrem toho existuje logická súvislosť medzi zameraním na tieto osoby a cieľom predmetných reštriktívnych opatrení, ktorým je zvýšiť tlak na Rusko a náklady na ruské kroky zamerané na ohrozenie územnej celistvosti, zvrchovanosti a nezávislosti Ukrajiny. Všeobecný súd takisto zdôraznil, že uvedené kritériá, vykladané vo svetle legislatívneho a historického kontextu, v ktorom boli prijaté, nie sú zjavne neprimerané vzhľadom na cieľ reštriktívnych opatrení a prvoradý význam zachovania mieru. Preto zamietol žalobný dôvod týkajúci sa porušenia zásady právnej istoty, ako aj žalobný dôvod spochybňujúci nevyhnutnosť a primeranosť uvedených kritérií, a teda aj námietku nezákonnosti.

Pokiaľ ide ďalej o zjavne nesprávne posúdenie, ktorého sa žalobca dovoľáva, po prvé na základe údajnej nedostatočnej dôkaznej hodnoty dôkazov predložených na podporu kritéria g) Všeobecný súd pripomenul, že činnosť súdu Európskej únie sa riadi zásadou voľného posúdenia dôkazov. Tie sa musia posudzovať z hľadiska ich dôveryhodnosti overením hodnovernosti informácií, najmä so zreteľom na pôvod dokumentu, okolnosti, za ktorých bol vyhotovený, a jeho adresáta, a aj otázkou, či tento dokument možno na základe jeho obsahu považovať za zmysluplný a spoľahlivý. Keďže v tretích krajinách orgány Únie nemajú vyšetrovacie právomoci, môžu pri posudzovaní vychádzať aj z verejne dostupných zdrojov informácií. V tejto súvislosti Všeobecný súd poznamenáva, že situácia konfliktu, do ktorého sú Rusko a Ukrajina zapojené, môže obzvlášť sťažovať prístup k primárnemu zdroju určitých informácií a získavanie svedectiev od osôb, ktoré sú ochotné byť identifikované, a poukazuje na to, že z toho vyplývajúce ťažkosti pri vyšetrovaní môžu brániť poskytnutiu presných dôkazov a objektívnych informácií. Vzhľadom na tieto úvahy Všeobecný súd dospel k záveru, že v tomto prípade nemožno vylúčiť dôkaznú hodnotu dokumentov v spise, ktorý poskytla Rada.

Po druhé, pokiaľ ide o druhú časť žalobného dôvodu, Všeobecný súd najskôr uviedol, že tento žalobný dôvod treba považovať za žalobný dôvod založený na nesprávnom posúdení skutkového stavu so zreteľom na kritérium g), a nie na „zjavne“ nesprávnom posúdení tohto skutkového stavu, keďže súdy Únie musia zabezpečiť v zásade úplné preskúmanie zákonnosti všetkých aktov Únie. Uvádza sa v ňom aj to, že súdne preskúmanie⁴⁸³ musí byť účinné a založené najmä na overení skutočností uvedených v odôvodnení predmetného rozhodnutia. Okrem toho sa posúdenie opodstatnenosti dôvodov použitých voči dotknutej osobe musí vykonať preskúmaním dôkazov a informácií v kontexte, v ktorom sú predložené. Rada teda unesie svoje dôkazné bremeno, ak súdu Európskej únie predloží súbor dôkazov, ktoré sú dostatočne konkrétne, presné a zhodné na to, aby preukázali existenciu dostatočnej súvislosti medzi dotknutou osobou a napadnutým režimom alebo situáciami.

Pokiaľ ide v prvom rade o pôvodné zaradenie žalobcu do zoznamov na základe kritéria g), Všeobecný súd konštatoval, že toto kritérium používa pojem „poprední podnikatelia“ v súvislosti s vykonávaním činnosti v hospodárskych odvetviach, „ktoré poskytujú významný zdroj príjmov [ruskej] vláde“, bez akejkoľvek inej podmienky týkajúcej sa priamej alebo nepriamej väzby na uvedenú vládu. V tomto smere existuje logická súvislosť medzi zameraním na túto kategóriu osôb a cieľom predmetných reštriktívnych opatrení, ktorým je zvýšiť tlak na Rusko a náklady na jeho kroky proti Ukrajine. Všeobecný súd zdôraznil, že opačný výklad by bol v rozpore so znením kritéria g), ako aj so sledovaným cieľom. Vzhľadom na znenie sa dotknuté osoby skutočne musia považovať za popredné z dôvodu ich významu v odvetví ich činnosti a významu tohto odvetvia pre ruské hospodárstvo. Pokiaľ ide o cieľ predmetných reštriktívnych opatrení, Všeobecný súd pripomenul, že ním nie je postihovať určité osoby alebo subjekty z dôvodu ich väzby na situáciu na Ukrajine alebo ich väzieb na ruskú

⁴⁸³ Článok 47 Charty základných práv Európskej únie.

vládu, ale uložiť Rusku hospodárske sankcie s cieľom zvýšiť tlak naň a náklady na jeho konanie voči Ukrajine. Na základe toho dospel k záveru, že kritérium g) neimplikuje povinnosť Rady preukázať existenciu úzkych väzieb alebo vzájomnej závislosti s ruskou vládou ani nezávisí od toho, či žalobcovi možno pripísať rozhodnutia týkajúce sa vedenia konfliktu na Ukrajine alebo priamu či nepriamu súvislosť s destabilizáciou tejto krajiny.

V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že sa Rada nedopustila nesprávneho posúdenia, keď usúdila, že žalobca je popredný podnikateľ, najmä keď ho označila za „veľkého akcionára konglomerátu Alfa Group“, hoci svoje podiely v tejto spoločnosti postúpil inej osobe. Vzhľadom na kritérium g) sa totiž pojem „popredný podnikateľ“ vzťahuje na skutkový stav, ktorý sa týka minulosti aj trvania, takže dôvody na zaradenie žalobcu do zoznamu sa môžu týkať skutkového stavu, ktorý existoval pred prijatím pôvodných aktov a ktorý sa zmenil bez toho, aby z toho nevyhnutne vyplývalo, že reštriktívne opatrenia prijaté voči nemu na tomto základe sú zastarané.

Pokiaľ ide v druhom rade o ponechanie mena žalobcu v zoznamoch na základe toho istého kritéria, Všeobecný súd uviedol, že je úlohou Rady, aby pri pravidelnom preskúvaní reštriktívnych opatrení vykonala aktualizované posúdenie situácie a zvažila vplyv predtým prijatých opatrení, so zreteľom na ich cieľ, na dotknuté osoby. Na odôvodnenie tohto ponechania sa Rada môže opierať o tie isté dôkazy, ktoré odôvodňovali pôvodné zaradenie do zoznamu, ak sa dôvody zaradenia do zoznamu nezmenili a ak sa kontext nezmenil tak, že by tieto dôkazy boli zastarané. V tomto prípade Všeobecný súd konštatoval, že údajný prevod akcií spoločnosti ABH Holdings zo strany žalobcu nebol doložený dostatočne presvedčivými dôkazmi. V dôsledku toho mohla Rada správne usúdiť, že individuálna situácia žalobcu sa od jeho pôvodného zápisu do sporných zoznamov skutočne nezmenila. Rada sa preto tým, že ponechala predmetné reštriktívne opatrenia v platnosti, nedopustila nesprávneho posúdenia.

Napokon, pokiaľ ide o porušenie zásady proporcionality, práva vlastníť majetok, slobody podnikania a práva na výkon povolania, na ktoré sa žalobca odvoláva, Všeobecný súd konštatoval, že nepríjemnosti, ktoré v tejto súvislosti vznikli žalobcovi, nie sú neprimerané významu cieľa, ktorý sa napadnutými aktmi sleduje.

Všeobecný súd preto žalobu zamietol v celom jej rozsahu.

VI. Poľnohospodárstvo a rybolov

Rozsudok z 8. marca 2023, Bulharsko/Komisia (T-235/21, [EU:T:2023:105](#))

„EPZF a EPFRV – Výdavky vylúčené z financovania – Výdavky vynaložené Bulharskom – Propagačné činnosti – Správa o vyšetrovaní úradu OLAF – Overenie súladu – Povinnosť odôvodnenia“

V roku 2017 Európska komisia začala postup overenia súladu týkajúci sa určitých výdavkov vynaložených Bulharskou republikou v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). V oznámení o zisteniach zaslanom tomuto členskému štátu sa uvádzalo, že v súlade s článkom 52 nariadenia č. 1306/2013⁴⁸⁴ a vo svetle informácií z vyšetrovania Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) Komisia skúma možnosť vylúčenia časti týchto výdavkov z financovania Úniou.

Prvé bilaterálne stretnutie medzi Komisiou a bulharskými orgánmi sa uskutočnilo v júli 2017. Komisia následne zaslala Bulharskej republike prvú záverečnú správu úradu OLAF a potom ju v máji 2018 vyzvala na druhé bilaterálne stretnutie. Vo výzve sa odvolávala na článok 54⁴⁸⁵ nariadenia č. 1306/2013 a odporúčala pristúpiť k vymáhaniu platieb, ktoré sa v uvedenej správe považovali za neoprávnené vykonané. Bulharská republika vo svojich pripomienkach k výzve Komisiu výslovne informovala, že nemá v úmysle okamžite pristúpiť k vymáhaniu, keďže v predbežnom trestnom konaní vedenom v tejto veci ešte nebolo vydané rozhodnutie. V septembri 2018 Komisia zaslala druhú záverečnú správu úradu OLAF o nezrovnalostiach týkajúcich sa predmetných výdavkov.

V auguste 2020 Komisia vo svojom záverečnom stanovisku uviedla, že trvá na svojom stanovisku uložiť Bulharskej republike finančnú opravu na základe článku 54 ods. 5 písm. a) a c) nariadenia č. 1306/2013, pretože platobná agentúra tým, že nepožiadala o vrátenie sporných výdavkov od ich príjemcov v lehotách stanovených v týchto ustanoveniach, postupovala nedbanlivo.

Vo februári 2021 Komisia svojím vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2021/261⁴⁸⁶ (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) vylúčila z financovania Európskou úniou sumu 7 656 848,97 eura.

Bulharská republika podala na Všeobecný súd návrh na zrušenie tohto rozhodnutia. Žalobné dôvody, ktoré uvádza, sa okrem iného týkajú nedodržania jej procesných práv, nesprávneho určenia začiatku lehoty na vymáhanie neoprávnených platieb a nesprávneho posúdenia povinnosti starostlivosti platobnej agentúry v súvislosti s týmto vymáhaním.

Všeobecný súd žalobu zamietol a v tejto súvislosti rozhodol o novej otázke výkladu článku 52 a článku 54 ods. 5 písm. a) a c) nariadenia č. 1306/2013.

⁴⁸⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 549). V článku 52 sa stanovuje postup uplatňovania opráv v rámci overovania súladu v prípade nedostatkov v systémoch riadenia a kontroly členských štátov.

⁴⁸⁵ Toto ustanovenie sa týka postupu vymáhania neoprávnených platieb.

⁴⁸⁶ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/261 zo 17. februára 2021, ktorým sa z financovania Európskou úniou vylučujú určité výdavky vynaložené členskými štátmi v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) (Ú. v. EÚ L 59, 2021, s. 10).

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd predovšetkým zamietol námietku Bulharskej republiky, že počas postupu overovania súladu nemohla využívať procesné záruky uvedené v článku 52 nariadenia č. 1306/2013 a článku 34 nariadenia č. 908/2014⁴⁸⁷.

Je pravda, že dôvody finančnej opravy uvedené v napadnutom rozhodnutí sa s dôvodmi, ktoré Komisia uviedla vo svojom oznámení o zisteniach na odôvodnenie začatia postupu overovania súladu, zhodujú len čiastočne. Vzhľadom na obsah výzvy na druhé bilaterálne stretnutie, najmä na uvedenie nezrovnalostí, ktoré môžu byť dôvodom na finančnú opravu, a nápravných opatrení, ktoré sa majú naplánovať, ako je vymáhanie výdavkov, však možno túto výzvu považovať za dokument, ktorým sa v podstate upravilo oznámenie o zisteniach.

Bulharská republika preto nemôže tvrdiť, že nebola upozornená na to, že jej môže byť uložená finančná oprava, ak nezačne konanie o vymáhaní sporných výdavkov, v súlade s článkom 54 nariadenia č. 1306/2013. Okrem toho sa o všetkých otázkach súvisiacich s uplatňovaním tohto ustanovenia diskutovalo v priebehu postupu overovania súladu.

Následne Všeobecný súd odmietol tvrdenie Bulharskej republiky, podľa ktorého až oznámenie napadnutého rozhodnutia, a nie záverečných správ úradu OLAF, predstavuje okamih prijatia „správy o kontrole alebo podobného dokumentu“, a teda začiatok plynutia lehoty 18 mesiacov na vymáhanie dotknutých platieb.⁴⁸⁸

V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že ak by zákonodarca chcel stanoviť začiatok tejto lehoty na okamih formálneho ukončenia postupu schvaľovania, ktorý je stanovený v článku 52 nariadenia č. 1306/2013, musel by výslovne odkázať na vykonávacie akty, ako je napadnuté rozhodnutie. Okrem toho by neodkazoval na správu o kontrole alebo podobný dokument, pretože použitie týchto dvoch pojmov naznačuje, že môže ísť o dokumenty rôzneho druhu, zatiaľ čo postup overenia súladu sa môže uzavrieť len rozhodnutím.

Účelom správy o kontrole alebo podobného dokumentu je navyše poukázať na existenciu nezrovnalosti, a nie určiť sumu výdavkov, ktoré sa majú vylúčiť z financovania Únie. Preto v rozpore s tvrdením Bulharskej republiky skutočnosť, že záverečné správy úradu OLAF neumožnili s konečnou platnosťou určiť sumu výdavkov, ktoré sa majú vylúčiť z financovania Úniou, a nemohli automaticky viesť k začatiu správneho alebo súdneho konania na vnútroštátnej úrovni, nevylučuje možnosť považovať ich za správy o kontrole alebo podobné dokumenty.

Všeobecný súd napokon zamietol žalobný dôvod, podľa ktorého sa Komisia dopustila nesprávneho posúdenia, keď dospela k záveru, že platobná agentúra Bulharskej republiky nekonala s požadovanou starostlivosťou a bola nebanlivá, keď v lehotách stanovených v článku 54 nariadenia č. 1306/2013 nepožiadala o vrátenie sporných výdavkov od ich príjemcov.

⁴⁸⁷ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 908/2014 zo 6. augusta 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 vzhľadom na platobné agentúry a ostatné orgány, finančné hospodárenie, schvaľovanie účtovných závierok, pravidlá kontroly, zábezpeky a transparentnosť (Ú. v. EÚ L 255, 2014, s. 59). V článku 34 sa uvádzajú jednotlivé fázy postupu overenia súladu.

⁴⁸⁸ Podľa článku 54 ods. 1 nariadenia č. 1306/2013 „členské štáty v prípade akýchkoľvek neoprávnených platieb v dôsledku nezrovnalosti alebo nebanlivosti požiadajú prijímateľa o ich vrátenie do 18 mesiacov po tom, ako platobná agentúra alebo orgán zodpovedný za vymáhanie schválil prípadne dostal správu o kontrole alebo podobný dokument, v ktorom sa uvádza, že došlo k nezrovnalosti“.

Podľa judikatúry je na jednej strane vecou členských štátov, aby zvolili vhodné prostriedky na zabezpečenie účinnosti kontrol a rýchleho vrátenia neoprávnene vyplatennej pomoci. Začatie trestného konania však nevyhnutne neznamená, že príslušné orgány sa inak môžu zdržať akéhokoľvek iného konania smerujúceho nielen k vymáhaniu, ale aj len k zaisteniu pohľadávky vyplývajúcej z neoprávnenej platby. Na druhej strane dĺžka správneho alebo súdneho konania iniciovaného platobnou agentúrou nemôže ospravedlniť nedodržanie povinnosti starostlivosti, v rámci ktorej sa vyžaduje, aby členské štáty prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov Únie a na vymáhanie neoprávnene vyplatených súm.

V čase prijatia napadnutého rozhodnutia však Bulharská republika nezačala žiadne civilné ani správne konanie s cieľom vymôcť sporné výdavky. Jediné konanie, ktoré v tom čase prebiehalo, malo trestnoprávny charakter a bolo v štádiu predbežného vyšetrovania. Časový rámec jeho ukončenia nebol uvedený.

Okrem toho príkazy platobnej agentúry, ktoré podľa Bulharskej republiky zrušili jej vnútroštátne súdy, boli zamerané na pozastavenie platieb súvisiacich s programami, ktorých sa týkali podvody uvedené v záverečných správach úradu OLAF, a nie na vymáhanie sporných výdavkov. Bulharská republika teda nemôže odôvodniť neexistenciu opatrení na vymáhanie pohľadávok tvrdením, že opatrenia prijaté platobnou agentúrou by mohli byť zrušené, a tým by sa ukázali ako neúčinné a nákladné. Okrem toho neexistuje žiadny dôkaz pre tvrdenie, že ak by boli prijaté opatrenia na vymáhanie sporných výdavkov, všetky by boli predmetom žaloby o neplatnosť na vnútroštátnych súdoch alebo že by ich tieto súdy mohli zrušiť.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, a to podľa článku 54 ods. 2 druhého pododseku nariadenia č. 1306/2013, že ak by Bulharská republika prijala správne opatrenia zamerané na vymáhanie dotknutých súm a bulharské vnútroštátne súdy by zároveň dospeli k záveru, že k nezrovnalosti nedošlo, mohla by dotknutému fondu vykázať ako výdavok finančné zaťaženie, ktoré v tejto súvislosti znášala.

Rozsudok z 12. júla 2023, Cunsorziu di i Salamaghji Corsi – Consortium des Charcutiers Corses a i./Komisia (T-34/22, [EU:T:2023:386](#))

„Chránené zemepisné označenie – Chránené označenie pôvodu – Prihlášky chránených zemepisných označení ‚Jambon sec de l’île de Beauté‘, ‚Lonzo de l’île de Beauté‘ a ‚Coppa de l’île de Beauté‘ – Skoršie chránené označenia pôvodu ‚Jambon sec de Corse – Prisuttu‘, ‚Lonzo de Corse – Lonzu‘ a ‚Coppa de Corse – Coppa di Corsica‘ – Prípustnosť označení – Vyvolávanie mylnej predstavy – Článok 7 ods. 1 písm. a) a článok 13 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) č. 1151/2012 – Rozsah kontroly prihlášok Komisiou – Článok 50 ods. 1 a článok 52 ods. 1 nariadenia č. 1151/2012 – Nesprávne posúdenie“

Označenia „Jambon sec de Corse“/„Jambon sec de Corse – Prisuttu“, „Lonzo de Corse“/„Lonzo de Corse – Lonzu“ a „Coppa de Corse“/„Coppa de Corse – Coppa di Corsica“ boli v roku 2014 predmetom zápisu ako chránené označenia pôvodu (CHOP).⁴⁸⁹

⁴⁸⁹ Prostredníctvom vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 581/2014 z 28. mája 2014, ktorým sa do Registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení zapisuje názov [Jambon sec de Corse/Jambon sec de Corse – Prisuttu (CHOP)] (Ú. v. EÚ L 160, 2014, s. 23), vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 580/2014 z 28. mája 2014, ktorým sa do Registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení zapisuje názov [Lonzo de Corse/Lonzo de Corse – Lonzu (CHOP)] (Ú. v. EÚ L 160, 2014, s. 21) a vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 582/2014 z 28. mája

V roku 2015 Cunsorziu di i Salamaghji Corsi – Consortium des Charcutiers Corses (ďalej len „konzorcium“) požiadalo francúzske vnútroštátne orgány podľa nariadenia č. 1151/2012⁴⁹⁰, o zápis označení „Jambon sec de l'Île de Beauté“, „Lonzo de l'Île de Beauté“ a „Coppa de l'Île de Beauté“ ako chránených zemepisných označení (CHZO).

V roku 2018 tieto orgány prijali výnosy, ktorými schválili príslušné špecifikácie na účely ich predloženia Európskej komisii na schválenie.

Syndikát, ktorý je držiteľom špecifikácií CHOP „Jambon sec de Corse – Prisuttu“, „Lonzo de Corse – Lonzu“ a „Coppa de Corse – Coppa di Corsica“ požiadal o zrušenie týchto výnosov na Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko). Tvrdil, že pojem „Île de Beauté“ (ostrov krásy) imituje alebo evokuje pojem „Korzika“, a teda vyvoláva zámenu s označeniami už zapísanými ako CHOP. Conseil d'État (Štátna rada) zamietla túto žiadosť najmä z dôvodu, že použitie rôznych výrazov a rozdiel v ochrane, ktorú poskytuje CHOP na jednej strane a CHZO na strane druhej, vylučujú túto pravdepodobnosť zámeny.

Vykonávacím rozhodnutím 2021/1879⁴⁹¹ však Komisia odmietla zápis názvov „Jambon sec de l'Île de Beauté“, „Lonzo de l'Île de Beauté“ a „Coppa de l'Île de Beauté“, ako CHZO. Okrem iného sa domnievala, že je všeobecne známe, že označenie „Île de Beauté“ predstavuje obyčajovú parafrázu, ktorá jednoznačne označuje Korziku v očiach francúzskeho spotrebiteľa. Preto navrhované označenia predstavovali porušenie ochrany, ktorú udeľujú dotknuté CHOP, prostredníctvom článku 13 ods. 1, písm. b) nariadenia č. 1151/2012.⁴⁹² Z tohto dôvodu nespĺňali podmienky oprávnenosti na zápis do registra, konkrétne článok 7 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1151/2012.⁴⁹³

2014, ktorým sa do Registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení zapisuje názov [Coppa de Corse/Coppa de Corse – Coppa di Corsica (CHOP)] (Ú. v. EÚ L 160, 2014, s. 25).

⁴⁹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 z 21. novembra 2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny (Ú. v. EÚ L 343, 2012, s. 1).

⁴⁹¹ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/1879 z 26. októbra 2021, ktorým sa zamietajú tri žiadosti o ochranu názvu ako zemepisného označenia v súlade s článkom 52 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 [„Jambon sec de l'Île de Beauté“ (CHZO), „Lonzo de l'Île de Beauté“ (CHZO), „Coppa de l'Île de Beauté“ (CHZO)] (Ú. v. EÚ L 383, 2021, s. 1).

⁴⁹² Článok 13 nariadenia č. 1151/2012, ktorý sa týka „ochrany“, v odseku 1 písm. b) stanovuje, že „názvy zapísané v registri sú chránené pred: ... (b) akýmkoľvek zneužívaním, napodobňovaním alebo vyvolávaním mylnej predstavy, a to aj vtedy, ak je uvedený skutočný pôvod výrobkov alebo služieb alebo ak je chránený názov preložený alebo uvedený v spojení s výrazmi ako „štýl“, „typ“, „spôsob“, „tak ako sa vyrába“, „napodobnenina“ alebo s podobnými výrazmi, a to aj v prípade, keď sa tieto výrobky používajú ako zložka...

⁴⁹³ Podľa článku 7 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1151/2012 s názvom „Špecifikácia výrobku“: „1. Chránené označenie pôvodu alebo chránené zemepisné označenie musí spĺňať špecifikáciu, ktorá pozostáva aspoň z týchto prvkov: a) názov, ktorému

Žalobu podanú konzorciom a niektorými jeho členmi proti tomuto rozhodnutiu Všeobecný súd zamietol.

Hoci Súdny dvor, ako aj Všeobecný súd už mali príležitosť rozhodnúť o rozsahu preskúmania žiadostí o zápis do registra Komisiou, táto vec viedla Všeobecný súd k tomu, aby po prvýkrát rozhodol o oprávnenosti názvu na zápis do registra, *a fortiori* po tom, čo sa vnútroštátne orgány a sudy domnievali, že spotrebitelia, ktorí sú riadne informovaní a primerane pozorní a obozretní, by v prítomnosti požadovaného CHZO nemali na mysli ako referenčný obraz výrobky, na ktoré sa vzťahuje už zapísané CHOP. Okrem toho Všeobecný súd po prvýkrát rozhodol o možnosti Komisie zamietnuť zápis názvu do registra na základe článku 7 ods. 1 písm. a) v spojení s článkom 13 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1151/2012.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod, podľa ktorého Komisia prekročila svoje právomoci a porušila právnu silu rozhodnutej veci.

Pokiaľ ide o právomoc Komisie, Všeobecný súd po prvé konštatuje, že článok 7 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1151/2012 v spojení s článkom 13 ods. 1 písm. b) toho istého nariadenia môže predstavovať platný právny základ na zamietnutie zápisu názvu do registra. Je pravda, že článok 7 ods. 1 písm. a) sa osobitne týka „špecifikácie výrobku“ názvu, ktorý je predmetom žiadosti o ochranu. Otázka vyvolávania mylnej predstavy podľa článku 13 je však základom oprávnenosti na registráciu podľa tohto ustanovenia. Komisia totiž musí v súlade s článkom 50 ods. 1 nariadenia č. 1151/2012 v spojení s jeho odôvodnením 58 po dôkladnom preskúmaní posúdiť, či špecifikácia, ktorá je pripojená k žiadosti o zápis do registra, obsahuje skutočnosti vyžadované týmto nariadením a či sa nezdá, že by tieto skutočnosti obsahovali zjavne nesprávne posúdenia.

Táto špecifikácia, ktorej vypracovanie je nevyhnutnou etapou konania o zápise do registra, musí obsahovať najmä názov, ktorého ochrana sa požaduje tak, ako sa „používa, či už v obchodnom, alebo bežnom jazyku“. Z toho vyplýva, že Komisia musí overiť, či toto použitie neporušuje ochranu pred vyvolaním mylnej predstavy uvedenú v článku 13 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1151/2012. Ak by sa totiž pripustil zápis CHZO, hoci by vyvolával predstavu už zapísaného CHOP, zbavilo by to ochranu stanovenú v článku 13 ods. 1 písm. b) potrebného účinku, pretože po zápise tohto názvu ako CHZO by už označenie predtým zapísané ako CHOP nemohlo byť vo vzťahu k nemu chránené podľa tohto ustanovenia.

sa má poskytnúť ochrana ako označeniu pôvodu alebo zemepisnému označeniu, tak ako sa používa, či už v obchodnom, alebo bežnom jazyku...”

Komisia preto nemôže byť povinná povoliť zápis názvu do registra, ak považuje jeho používanie v obchode za protiprávne.

Po druhé Všeobecný súd spresnil rozsah preskúmania Komisie týkajúceho sa súladu názvov s podmienkami uvedenými v nariadení č. 1151/2012.

V tejto súvislosti Komisia musí pristúpiť⁴⁹⁴ k dôkladnému preskúmaniu žiadostí primeranými prostriedkami s cieľom zabezpečiť, aby neobsahovali žiadne evidentné chyby a že sa zohľadnilo právo Únie a záujmy zainteresovaných strán mimo členského štátu žiadosti.

Po tretie Komisia disponuje inou mierou voľnej úvahy podľa toho, či ide o prvú etapu konania o zápise názvu do registra, a to o etapu, v priebehu ktorej sú zhromaždené dokumenty zo spisu k žiadosti o zápis do registra, ktoré jej vnútroštátne orgány prípadne postúpia, alebo o druhú etapu tohto konania, teda o jej vlastné preskúmanie žiadostí o zápis do registra.

Zatiaľ čo z judikatúry⁴⁹⁵ vyplýva že, pokiaľ ide o prvú z týchto dvoch etáp, Komisia má len „obmedzenú alebo žiadnu“ mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o rozhodnutie o zápise názvu do registra ako CHOP alebo CHZO vzhľadom na podmienky oprávnenosti na zápis stanovené v článku 7 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1151/2012 v spojení s článkom 13 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia, Komisia disponuje autonómnou mierou voľnej úvahy.

Pokiaľ ide o údajné porušenie právnej sily rozhodnutej veci, Všeobecný súd dodal, že sa nemožno odvolávať na právoplatné rozhodnutie vnútroštátneho súdu stanovujúce, že pre riadne informovaných a primerane pozorných a obozretných spotrebiteľov neexistovalo riziko vyvolania mylnej predstavy medzi zapísanými CHOP a prihlasovanými CHZO s cieľom spochybniť autonómne posúdenie týchto podmienok oprávnenosti Komisiou.

⁴⁹⁴ Podľa odôvodnenia 58 a článku 50 ods. 1 nariadenia č. 1151/2012.

⁴⁹⁵ Rozsudky z 29. januára 2020, *GAEC Jeanningros* (C-785/18, [EU:C:2020:46](#)), a z 23. apríla 2018, *CRM/Komisia* (T-43/15, neuvverejnený, [EU:T:2018:208](#)).

VII. Verejné zdravie

Rozsudok zo 4. októbra 2023, Ascenza Agro a Industrias Afrasa/Komisía (T-77/20, [EU:T:2023:602](#))

„Prípravky na ochranu rastlín – Nariadenie (ES) č. 1107/2009 – Vykonávacie nariadenie (EÚ) 2020/17 – Neobnovenie schválenia účinnej látky chlórpyrifos-metyl – Žaloba o neplatnosť – Aktívna legitimácia – Prípustnosť – Povinnosť preskúmať všetky požiadavky a kritériá upravené nariadením č. 1107/2009 – Neexistencia záverov EFSA – Povinnosť transparentnosti – Právo byť vypočutý – Povinnosť odôvodnenia – Rozdielne hodnotenia rizika vykonané spravodajským členským štátom a EFSA – Povinnosť zohľadniť všetky relevantné skutočnosti prípadu – Priebežná správa o prebiehajúcej štúdii – Zásada obozretnosti – Dôkazné bremeno a predmet dokazovania – Zjavne nesprávne posúdenie – Použiteľnosť metódy preberania údajov a prístupu založeného na váhe dôkazov – Možnosť odvolávať sa na usmernenia ECHA a EFSA“

Chlórpyrifos-metyl (ďalej len „CHP-metyl“) je účinnou látkou používanou v prípravkoch na ochranu rastlín na boj proti škodlivým organizmom a na ošetrovanie skladovaných obilnín, ako aj prázdnych skladov. CHP-metyl patrí do skupiny organofosfátov, do ktorej patrí aj iná účinná látka nazývaná chlórpyrifos.

Smernica 91/414 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh⁴⁹⁶ zaviedla právnu úpravu, ktorá sa uplatňovala na povoľovanie uvádzania prípravkov na ochranu rastlín na trh v Európskej únii. CHP-metyl a chlórpyrifos boli zaradené do prílohy I uvedenej smernice smernicou 2005/72⁴⁹⁷. Schválenie CHP-metylu Komisiou bolo pred uplynutím doby jeho účinnosti 31. januára 2020 trikrát predĺžené.

Ascenza Agro, SA⁴⁹⁸ a Dow AgroSciences Ltd, dva podniky vyrábajúce CHP-metyl (ďalej len „žiadatelia“), podali žiadosti o obnovenie⁴⁹⁹ schválenia CHP-metylu. Španielske kráľovstvo ako spravodajský členský štát vo svojom návrhu hodnotiacej správy týkajúcej sa uvedeného obnovenia nedospelo k záveru, že CHP-metyl má škodlivé účinky na zdravie ľudí, a teda navrhlo, aby schválenie tejto účinnej látky bolo obnovené.

⁴⁹⁶ Smernica Rady 91/414/EHS z 15. júla 1991 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh (Ú. v. ES L 230, 1991, s. 1; Mim. vyd. 03/011, s. 332).

⁴⁹⁷ Smernica Komisie 2005/72/ES z 21. októbra 2005, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 91/414/EHS s cieľom zaradiť látky chlórpyrifos, chlórpyrifos-metyl, mankozeb, maneb a metiram ako účinné látky (Ú. v. EÚ L 279, 2005, s. 63). Smernica 91/414 bola nahradená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zrušení smerníc Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Ú. v. EÚ L 309, 2009, s. 1), podľa ktorého sa účinné látky zaradené do prílohy I smernice 91/414 považovali za schválené. Tieto látky sú v súčasnosti uvedené v časti A prílohy vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 540/2011 z 25. mája 2011, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 1107/2009, pokiaľ ide o zoznam schválených účinných látok (Ú. v. EÚ L 153, 2011, s. 1).

⁴⁹⁸ Vtedy pod obchodným menom Sapeac Agro SA.

⁴⁹⁹ Schválenie účinnej látky sa na základe žiadosti obnoví, ak sa preukáže, že sú splnené kritériá schválenia stanovené v článku 4 a v prílohe II nariadenia č. 1107/2009, ktoré sa týkajú okrem iného vplyvu uvedených účinných látok na zdravie ľudí, ktorý možno očakávať. Vykonanie postupu obnovenia schválenia účinných látok upravuje vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 844/2012 z 18. septembra 2012, ktorým sa stanovujú ustanovenia potrebné na vykonávanie postupu obnovenia účinných látok podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh (Ú. v. EÚ L 252, 2012, s. 26).

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) zorganizoval prvú konzultáciu s odborníkmi na účely hodnotenia rizík CHP-metylu pre ľudské zdravie. EFSA uviedol tieto hodnotenia vo vyhlásení z 31. júla 2019, v ktorom spresnil, že prístup odborníkov sa do značnej miery zakladal na štrukturálnej podobnosti medzi CHP-metylom a chlórpyrifosom.

Odborníci navyše uviedli, že nie je k dispozícii žiadna voľne dostupná literatúra o genotoxickom potenciáli CHP-metylu, zatiaľ čo je dostupných viacero publikácií o chlórpyrifose, v súvislosti s ktorým vznikli obavy. Zhodli sa teda na tom, že túto neistotu treba zohľadniť pri hodnotení rizika CHP-metylu a že preto nemožno vylúčiť, že existuje potenciálne riziko poškodenia DNA. Nebolo teda možné stanoviť žiadnu referenčnú hodnotu ani pre genotoxicitu, ako ani pre vývojovú neurotoxicitu, čo znemožňovalo hodnotenie rizika pre spotrebiteľov, prevádzkovateľov, pracovníkov, prítomné osoby a obyvateľstvo.

Po druhej konzultácii s odborníkmi prijal EFSA 8. novembra 2019 aktualizovanú verziu svojho vyhlásenia z 31. júla 2019, v ktorej dospel k záveru, že kritériá týkajúce sa ľudského zdravia upravené v článku 4 nariadenia č. 1107/2009 na obnovenie schválenia CHP-metylu neboli splnené. Na tomto základe prijala Komisia 10. januára 2020 vykonávacie nariadenie 2020/17 o neobnovení schválenia účinnej látky CHP-metyl v súlade s nariadením č. 1107/2009⁵⁰⁰ (ďalej len „napadnuté nariadenie“).

Komisia v napadnutom nariadení pri zamietnutí obnovenia schválenia CHP-metylu vychádzala z troch dôvodov. Po prvé zo skutočnosti, že „genotoxický potenciál [CHP]-metylu nemožno vylúčiť“, po druhé z existencie „obáv z [jeho] vývojovej neurotoxicity“ a po tretie zo skutočnosti, že „by bolo vhodné klasifikovať [CHP]-metyl ako látku poškodzujúcu reprodukciu zaradenú v kategórii 1B“.

Žalobkyne, spoločnosti Ascenza Agro a Industrias Afrasa, SA, vo svojej žalobe navrhujú zrušenie napadnutého nariadenia.

Všeobecný súd, ktorý rozhodoval v rozšírenej komore, zamietol uvedenú žalobu a pri tejto príležitosti sa vyjadril k niekoľkým úplne novým otázkam týkajúcim sa nariadenia č. 1107/2009 a vykonávacieho nariadenia č. 844/2012. Z procesného hľadiska tak objasnil pojem „závery“ v zmysle článku 13 vykonávacieho nariadenia č. 844/2012 a spresnil, aký vplyv majú na zákonnosť napadnutého nariadenia dôvody hlasovania členského štátu pri hlasovaní o stanovisku vydanom Stálym výborom pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá (ďalej len „stály výbor“) pred rozhodnutím Komisie o obnovení schválenia účinnej látky. Okrem toho meritórne Všeobecný súd spresnil uplatňovanie povinnosti transparentnosti a zásady obozretnosti v oblasti prípravkov na ochranu rastlín. Rozhodol navyše aj o pôsobnosti hodnotiacich metód preberania údajov a prístupu založeného na „váhe“ dôkazov pri uplatňovaní nariadenia č. 1107/2009.

Posúdenie Všeobecným súdom

- **Existencia „záverov“**

Pokiaľ ide o výhradu žalobkyň založenú na tom, že EFSA neprijal závery, Všeobecný súd konštatoval, že vo vykonávacom nariadení č. 844/2012⁵⁰¹, ani v nariadení č. 1107/2009⁵⁰² sa nenachádza žiadna

⁵⁰⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/17 z 10. januára 2020 o neobnovení schválenia účinnej látky chlórpyrifos-metyl [CHP-metyl] v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zmene prílohy k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) č. 540/2011 (Ú. v. EÚ L 7, 2020, s. 11). Komisia tiež 10. januára 2020 prijala vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/18 o neobnovení schválenia účinnej látky chlórpyrifos v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 a o zmene prílohy k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) č. 540/2011 (Ú. v. EÚ L 7, 2020, s. 14).

⁵⁰¹ Pozri článok 13 ods. 1 prvý pododsek vykonávacieho nariadenia č. 844/2012.

definícia pojmu „závery“. Z týchto predpisov však vyplýva to, že z formálneho hľadiska musia byť závery prijaté EFSA a oznámené žiadateľovi, členským štátom a Komisii.

Okrem toho, pokiaľ ide o obsah záverov, EFSA je najmä povinný spresniť, „či možno očakávať, že účinná látka splní kritériá schválenia stanovené v článku 4“ nariadenia č. 1107/2009. Rozhodujúcou okolnosťou, ktorá umožňuje určiť existenciu záverov, je tak vyjadrenie stanoviska EFSA k schopnosti účinnej látky spĺňať požiadavky a kritériá stanovené v tomto nariadení.

Keďže v tomto prípade sa EFSA vo svojich dvoch vyhláseniach z 31. júla a z 8. novembra 2019 domnieval, že CHP-metyl nespĺňa uvedené požiadavky, pokiaľ ide o zdravie ľudí, v skutočnosti prijal závery v zmysle článku 13 vykonávacieho nariadenia č. 844/2012. Toto zistenie nemôže spochybniť samotné označenie dotknutých dokumentov, nazvaných „vyhlásenia“, keďže určenie existencie záverov závisí v prvom rade od obsahu týchto dokumentov.

- **Povinnosť transparentnosti**

Všeobecný súd pripomenul, že prináleží dotknutému účastníkovi konania, ktorý sa odvoláva na porušenie povinnosti transparentnosti na podloženie návrhov na zrušenie všeobecne záväzného aktu Únie, aby uviedol výslovné ustanovenie, ktoré mu priznáva procesné právo a patrí do právneho rámca upravujúceho prijatie uvedeného aktu.

Všeobecný súd sa domnieval po prvé, že napadnuté nariadenie je všeobecne záväzným aktom, pričom skutočnosť, že Ascenza Agro je týmto aktom osobne dotknutá, nemôže spochybniť takúto kvalifikáciu. Treba totiž rozlišovať jednak otázku všeobecnej alebo individuálnej záväznosti aktu, ktorá závisí od prijatého aktu ako takého, a jednak otázku osobnej dotknutosti bežného žalobcu, ktorá závisí od jeho postavenia vo vzťahu k tomuto aktu. Hoci tak vzhľadom na kritériá uvedené v článku 263 štvrtom odseku ZFEÚ majú určité akty na základe svojej povahy a svojho dosahu normatívnu povahu, pretože sa uplatňujú vo všeobecnosti na dotknuté hospodárske subjekty, môžu sa bez toho, aby stratili svoju regulačnú povahu, za určitých okolností osobne dotýkať niektorých hospodárskych subjektov, ktoré majú v prípade, ak sú týmito aktmi dotknuté aj priamo, aktívnu legitímáciu na podanie žaloby o neplatnosť proti nim.

Po druhé dodržiavanie povinnosti transparentnosti je v oblasti prípravkov na ochranu rastlín zaručené osobitými ustanoveniami právneho rámca, ktorý upravuje prijatie napadnutého nariadenia, a to nariadením č. 1107/2009, ktoré stanovuje všeobecné ustanovenia týkajúce sa okrem iného postupu obnovenia schválenia účinnej látky, a vykonávacím nariadením č. 844/2012, ktoré stanovuje osobitné ustanovenia týkajúce sa vykonania postupu obnovenia schválenia takejto látky.

⁵⁰² Pozri článok 12 ods. 2 druhý pododsek nariadenia č. 1107/2009.

Všeobecný súd však zdôraznil, že žalobkyne v tomto prípade neuviedli žiadne osobitné ustanovenie, ktoré by spoločnosti Ascenza Agro priznávalo procesné právo a patrilo do právneho rámca upravujúceho prijatie napadnutého nariadenia.

- **Postup prijatia stanoviska stáleho výboru**

Všeobecný súd pripomenul, že v tomto prípade nie je sporné, že kladné stanovisko stáleho výboru k návrhu napadnutého nariadenia bolo získané s rovnako kladným hlasom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Napriek uvedenému Všeobecný súd zdôraznil, že žalobkyne v skutočnosti napádajú odôvodnenie napadnutého nariadenia a nie postup jeho prijatia.

Z odôvodnenia napadnutého nariadenia však vyplýva, že jeho prijatie sa nezakladalo na skutočnostiach, ktoré Spojené kráľovstvo zohľadnilo pri svojom hlasovaní, takže výhrada uvádzaná žalobkyňami je neúčinná.

- **Zásada obozretnosti**

Všeobecný súd pripomenul, že ak pretrváva neistota o existencii alebo rozsahu rizík pre ľudské zdravie, zásada obozretnosti umožňuje prijatie ochranných opatrení bez nutnosti čakať na to, že sa existencia a závažnosť týchto rizík preukáže v plnom rozsahu. Správne uplatnenie zásady obozretnosti predpokladá okrem iného úplné vyhodnotenie zdravotného rizika založené na najdôveryhodnejších dostupných vedeckých údajoch a najnovších výsledkoch medzinárodného výskumu. Ak sa ukáže, že je nemožné s istotou určiť existenciu alebo rozsah uvádzaného rizika z dôvodu nedostatočných, nepresvedčivých alebo nepresných výsledkov vykonaných štúdií, ale že pravdepodobnosť skutočnej škody pre ľudské zdravie pretrváva za predpokladu, že riziko by sa naplnilo, zásada obozretnosti odôvodňuje prijatie obmedzujúcich opatrení.

V tomto prípade odborníci a EFSA vykonali hodnotenia zdravotného rizika vyplývajúceho z navrhovaného použitia CHP-metylu, ktoré odhalilo neistotu. Takýto prístup je preto v súlade so zásadou obozretnosti, ktorá vyžaduje, aby také orgány poverené hodnotením rizík ako EFSA oznámili Komisii nielen nesporné závery, ku ktorým dospejú, ale aj neistotu, ktorá pretrváva, aby v prípade potreby prijala obmedzujúce opatrenia.

- **Metódy hodnotenia rizík, ktoré zohľadnili EFSA a Komisia**

Všeobecný súd v prvom rade konštatoval, že EFSA bol na účely hodnotenia účinnej látky oprávnený použiť metódu preberania údajov a prístup založený na váhe dôkazov.

Pokiaľ ide totiž najprv o obsah týchto dvoch metód, metóda preberania údajov⁵⁰³ umožňuje predvídať vlastnosti určitých látok z existujúcich údajov týkajúcich sa iných referenčných látok, ktoré im sú štrukturálne podobné. Prístup založený na váhe dôkazov zase umožňuje predvídať vlastnosti určitých látok z údajov pochádzajúcich z viacerých nezávislých zdrojov informácií.⁵⁰⁴

⁵⁰³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 2006, s. 1), príloha XI, bod 1.5.

⁵⁰⁴ Pozri prílohu I bod 1.1.1.3. nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006 (Ú. v. EÚ L 353, 2008, s. 1).

Pokiaľ ide ďalej o účel uvedených metód, nariadenie REACH stanovuje,⁵⁰⁵ že v prípade toxicity pre človeka sa informácie o vnútorných vlastnostiach látok získavajú vždy, keď je to možné, inými prostriedkami ako testovaním na stavovcoch. Použitiu štúdií a testov sa tak možno vyhnúť použitím rôznych metód,⁵⁰⁶ medzi ktorými sa nachádzajú okrem iného metóda preberania údajov a prístup založený na váhe dôkazov. Metóda preberania údajov tak umožňuje vyhnúť sa testovaniu každej látky pre každý sledovaný parameter a možno ju použiť v prípade, keď neexistujú údaje týkajúce sa látok, ktorých riziká sa hodnotia. Pokiaľ ide o prístup založený na váhe dôkazov, keď tento prístup umožňuje zhromaždiť dôkazné prostriedky dostatočné na potvrdenie existencie alebo neexistencie konkrétnej nebezpečnej vlastnosti, vedie k tomu, že možno vynechať ďalšie testy na zvieratách. Všeobecný súd na základe toho dospel k záveru, že obe metódy majú najmä obmedziť používanie testov na stavovcoch a že teda obe umožňujú vyhnúť sa testovaniu každej látky pre každý sledovaný parameter.

Okrem toho, pokiaľ ide o zákonnosť použitia oboch metód zo strany EFSA, Všeobecný súd zdôraznil, že ustanovenia nariadenia č. 1107/2009⁵⁰⁷ a vykonávacieho nariadenia č. 844/2012 ponechávajú EFSA širokú mieru voľnej úvahy pri výbere použitých postupov hodnotenia za predpokladu vedeckej povahy jeho hodnotenia. Všeobecný súd navyše pripomenul, že široká miera voľnej úvahy je priznaná aj Komisii vzhľadom na zložité vedecké posúdenia, ktoré musí vykonať v danej oblasti. Pokiaľ teda Komisia vychádza z hodnotenia rizík, ktoré vykonal EFSA, musí sa aj preskúmanie tohto hodnotenia súdom Únie obmedzovať na zistenie zjavne nesprávneho posúdenia.

V tejto súvislosti sa Všeobecný súd domnieval, že keďže použitie oboch metód je predvídané tak nariadením č. 1272/2008, ako aj nariadením REACH, normotvorca Únie považoval tieto metódy z vedeckého hľadiska za dostatočne spoľahlivé na to, aby boli použité na účely hodnotenia chemických látok v iných oblastiach, ako je oblasť prípravkov na ochranu rastlín.

Napokon obe metódy, ktoré umožňujú vyhnúť sa testovaniu každej látky pre každý parameter, prispievajú k obmedzeniu testov na zvieratách, a teda k dosiahnutiu jedného z cieľov sledovaných nariadením č. 1107/2009 a v dôsledku toho aj jeho vykonávacím nariadením č. 844/2012.

V druhom rade, pokiaľ ide o konkrétne podmienky uplatnenia oboch metód, Všeobecný súd v súvislosti s metódou preberania údajov poznamenal, že nie je sporné, že CHP-metyl a chlórpyrifos patria do tej istej skupiny chemických látok a že celkovo majú tieto látky podobnú chemickú štruktúru.

Pokiaľ ide o prístup založený na váhe dôkazov, Všeobecný súd zdôraznil, že EFSA iba bez odkazu na verejne dostupnú odbornú zrecenzovanú literatúru v zmysle článku 7 ods. 1 písm. m) vykonávacieho nariadenia č. 844/2012 konštatoval, že testy a štúdie, ktoré predložili žiadatelia, neumožňujú konštatovať existenciu rizík pre ľudské zdravie. EFSA sa teda nedomnieval, že údaje predložené žiadateľmi boli dostatočné na formulovanie primeraných a definitívnych záverov a predovšetkým pre záver, že CHP-metyl nepredstavuje žiadne genotoxické riziko.

EFSA naopak vo svojich vyhláseniach z 31. júla a 8. novembra 2019 zdôraznil, že odborníci uviedli, že nie je k dispozícii žiadna voľne dostupná literatúra o genotoxickom potenciáli CHP-metylu, zatiaľ čo o chlórpyrifose je dostupných viacero publikácií. Dodal, že keďže v prípade chlórpyrifosu vznikli obavy z chromozomálnych aberácií a poškodenia DNA, odborníci dospeli k záveru, že údaje pre CHP-metyl sú neúplné. Uviedol teda, že odborníci sa zhodli na tom, že neistotu, ktorá z toho vyplýva, treba

⁵⁰⁵ Nariadenie REACH, článok 13 ods. 1.

⁵⁰⁶ Uvedené v oddiele 1 prílohy XI nariadenia REACH.

⁵⁰⁷ Pozri článok 4.

zohľadniť pri hodnotení rizika CHP-metylu a že preto nemožno vylúčiť existenciu potenciálneho rizika poškodenia DNA. Okrem toho odborníci a EFSA sa nedomnievali, že vedecké články o genotoxicite CHP-metylu mali mať na ich závery väčší vplyv ako všetky ostatné informácie týkajúce sa genotoxicity CHP-metylu. Hodnotenie rizík spojených s CHP-metylom nezaložili iba na testoch a štúdiách, ktorých predloženie vyžadovala od žiadateľa právna úprava, ale zohľadnili aj všetku dostupnú relevantnú vedeckú literatúru.

Rozsudok z 15. februára 2023, Austrian Power Grid a i./ACER (T-606/20, [EU:T:2023:64](#))

„Energetika – Vnútrotný trh s elektrickou energiou – Rámec vykonania európskej platformy na výmenu regulačnej energie z rezerv na obnovenie frekvencie s automatickou aktiváciou – Postup prijímania pravidiel, podmienok a metodík – Zamietnutie spoločného návrhu prevádzkovateľov sústavy – Právomoc ACER – Nesprávne právne posúdenie – Právo na obhajobu – Povinnosť odôvodnenia“

Rozsudok z 15. februára 2023, Austrian Power Grid a i./ACER (T-607/20, [EU:T:2023:65](#))

„Energetika – Vnútrotný trh s elektrickou energiou – Rámec vykonania európskej platformy na výmenu regulačnej energie z rezerv na obnovenie frekvencie s automatickou aktiváciou – Postup prijímania pravidiel, podmienok a metodík – Zamietnutie spoločného návrhu prevádzkovateľov sústavy – Právomoc ACER – Nesprávne právne posúdenie – Právo na obhajobu – Povinnosť odôvodnenia“

Nariadenie Európskej komisie 2017/2195, ktorým sa stanovuje usmernenie o zabezpečovaní rovnováhy v elektrizačnej sústave⁵⁰⁹, stanovuje zavedenie niekoľkých európskych platforiem na výmenu regulačnej energie. Medzi tieto platformy patrí jednak Európska platforma na výmenu regulačnej energie z rezerv na obnovenie frekvencie s automatickou aktiváciou (ďalej len „platforma aFRR“) a ďalej Európska platforma na výmenu regulačnej energie z rezerv na obnovenie frekvencie s manuálnou aktiváciou (ďalej len „platforma mFRR“).⁵¹⁰

V súlade s postupom, ktorý je stanovený v nariadení 2017/2195⁵¹¹, všetci prevádzkovatelia prenosových sústav (ďalej len „PPS“) predložili na schválenie vnútroštátnym regulačným orgánom (ďalej len „VRO“) ⁵¹²spoločné návrhy metodík na zavedenie platformy aFRR a platformy mFRR.

Na základe spoločnej žiadosti VRO rozhodla Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ďalej len „ACER“) na základe toho istého nariadenia⁵¹³ o týchto návrhoch v znení zmien, ktoré vyplynuli zo vzájomnej výmeny stanovísk a konzultácií medzi ňou, VRO a PPS. ACER tak prijala dve rozhodnutia, pričom jedno sa týkalo metodiky aFRR a druhé metodiky mFRR (ďalej len „rozhodnutia ACER“), ku ktorým boli v prílohe pripojené dotknuté metodiky, ako boli doplnené a schválené touto agentúrou.

⁵⁰⁸ Spoločné zhrnutie vo veci Austrian Power Grid a i./ACER (T-606/20) a Austrian Power Grid a i./ACER (T-607/20).

⁵⁰⁹ Nariadenie Komisie (EÚ) 2017/2195 z 23. novembra 2017, ktorým sa stanovuje usmernenie o zabezpečovaní rovnováhy v elektrizačnej sústave (Ú. v. EÚ L 312, 2017, s. 6).

⁵¹⁰ Články 20 a 21 nariadenia 2017/2195 v uvedenom poradí.

⁵¹¹ Článok 20 ods. 1 a článok 21 ods. 1 nariadenia 2017/2195.

⁵¹² Článok 5 ods. 1 a 2 písm. a) nariadenia 2017/2195.

⁵¹³ Článok 5 ods. 7 nariadenia 2017/2195.

Austrian Power Grid, ČEPS, a.s., Polskie sieci elektroenergetyczne S.A., Red Eléctrica de España SA, RTE Réseau de transport d'électricité, Svenska kraftnät, TenneT TSO BV a TenneT TSO GmbH podali odvolania⁵¹⁴ proti týmto rozhodnutiam na odvoláciu radu ACER (ďalej len „odvolacia rada“). Vzhľadom na to, že ich odvolania boli zamietnuté, podali na Všeobecný súd dve žaloby týkajúce sa zrušenia rozhodnutí odvolacej rady v rozsahu, v akom sa ich týkajú, určitých ustanovení rozhodnutí ACER, ako aj metodík, ktoré boli uvedené v ich prílohách.

Druhá rozšírená komora Všeobecného súdu tieto žaloby zamietla a pri tejto príležitosti sa Všeobecný súd vyslovil jednak k rozdeleniu právomocí medzi ACER a VRO v rámci prijímania metodík aFRR a mFRR a jednak k funkciám nevyhnutným na prevádzkovanie platforiem aFRR a mFRR na základe nariadenia 2017/2195.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na úvod Všeobecný súd vyhlásil za nepripustné žaloby o neplatnosť v rozsahu, v akom smerujú proti rozhodnutiam ACER a ich prílohám. V tejto súvislosti Všeobecný súd uviedol, že v súlade s článkom 263 piatym odsekom ZFEÚ a aktom, ktorým sa zriaďuje ACER, teda nariadením 2019/942⁵¹⁵, sa žalobcovia ako neprivilégovaní⁵¹⁶ účastníci konania pred Všeobecným súdom môžu domáhať len zrušenia rozhodnutí prijatých odvolacou radou, ale nie rozhodnutí ACER a ich príloh. V dôsledku toho sa v prejednávanej veci Všeobecný súd obmedzil na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí odvolacej rady, najmä v rozsahu, v akom tieto rozhodnutia potvrdzujú v celom rozsahu rozhodnutie ACER a metodiky aFRR a mFRR uvedené v ich prílohách.

V súlade s vyššie uvedeným Všeobecný súd pokračoval vecnou analýzou. V prvom rade Všeobecný súd odmietol argumentáciu žalobkyň, podľa ktorej sa odvolacia rada dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď nekonštatovala, že ACER prijatím dotknutých rozhodnutí prekročila hranice svojej právomoci.

K tomuto bodu Všeobecný súd uviedol, že z článku 6 ods. 10 nariadenia 2019/942 a článku 5 ods. 7 nariadenia 2017/2195, v znení uplatniteľnom v čase prijatia rozhodnutí odvolacej rady, vyplýva, že ACER je oprávnená rozhodovať alebo prijímať individuálne rozhodnutia o otázkach alebo problémoch regulácie s dopadom na cezhraničný obchod alebo na bezpečnosť cezhraničnej siete, ako sú metodiky aFRR a mFRR, pokiaľ jej, ako je to v prejednávanej veci, VRO predložia spoločnú žiadosť v tomto zmysle. Podľa Všeobecného súdu z týchto ustanovení nevyplýva, že by právomoc ACER bola obmedzená iba na body, v súvislosti s ktorými sa príslušným orgánom nepodarilo dosiahnuť dohodu.

Tomuto doslovnému výkladu nasvedčuje kontext a ciele, ktoré sleduje právna úprava, súčasťou ktorej sú tieto ustanovenia. V tejto súvislosti z dôvodových správ k návrhom nariadenia 2019/942 a skôr uplatniteľného nariadenia č. 713/2009⁵¹⁷ vyplýva jasná vôľa normotvorcu Únie urobiť prijímanie rozhodnutí o cezhraničných otázkach efektívnejším a rýchlejším, a to posilnením individuálnych

⁵¹⁴ Podľa článku 28 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 158, 2019, s. 22).

⁵¹⁵ Odôvodnenie 34, článok 28 ods. 1 a článok 29 nariadenia 2019/942.

⁵¹⁶ Privilegovanými účastníkmi konania sú účastníci konania uvedení v článku 19 prvom a druhom odseku Štatútu Súdneho dvora, a to členské štáty, orgány Únie, štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP), a nie sú členskými štátmi, ako aj Dozorný úrad EZVO uvedený v spomenutej dohode.

⁵¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 1).

rozhodovacích právomocí ACER, ktoré by bolo zlučiteľné so zachovaním centrálneho postavenia VRO v oblasti regulácie energetiky, a to v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality. Z odôvodnenia nariadenia 2019/942⁵¹⁸ tiež vyplýva, že ACER bola zriadená s cieľom vyplniť medzeru v regulácii na úrovni Únie a prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorných trhov s elektrinou a zemným plynom.

Účel a kontext, do ktorého patria relevantné ustanovenia nariadenia 2019/942 a 2017/2195, ako aj okolnosti prejednávanej veci potvrdzujú, že ACER je oprávnená rozhodovať o vypracovaní metodík aFRR a mFRR, v prípade spoločnej žiadosti VRO v tomto zmysle. Tiež platí, že pokiaľ boli ACER udelené vlastné rozhodovacie právomoci na to, aby mohla nezávisle a účinne plniť svoje regulačné funkcie, táto agentúra je oprávnená meniť návrhy PPS tak, aby bol zabezpečený ich súlad s právom Únie týkajúcim sa energetiky, bez toho, aby bola viazaná prípadnými bodmi dohody medzi príslušnými VRO.

Z toho vyplýva, že odvolacia rada ACER sa nedopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď potvrdila právomoc ACER rozhodovať o bodoch metodík aFRR a mFRR, ktoré boli predmetom dohody medzi VRO.

Po druhé Všeobecný súd odmietol výhrady žalobkyní založené na nesprávnom právnom posúdení, ktorého sa mala dopustiť odvolacia rada, keď konštatovala, že zahrnutie funkcie riadenia kapacity medzi funkcie potrebné na prevádzkovanie platforiem aFRR a mFRR nebolo PPS uložené zo strany ACER, ale vyplývalo priamo z uplatnenia nariadenia 2017/2195.

Všeobecný súd najprv spresnil, že toto zahrnutie je rozhodujúce pre posúdenie toho, či návrhy vypracované zo strany PPS musia dodržiavať dodatočné požiadavky stanovené v nariadení 2017/2195⁵¹⁹ v takom prípade, ako je to v tomto prípade, keď PPS zamýšľajú určiť viac subjektov na prebratie rôznych požadovaných funkcií. V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatoval, že v súlade s uvedeným nariadením musia návrhy metodík predložené zo strany PPS zahŕňať definíciu funkcií požadovaných na prevádzkovanie platforiem aFRR a mFRR.⁵²⁰ Hoci z nariadenia 2017/2195 vyplýva, že tieto platformy musia zahŕňať aspoň funkciu optimalizácie aktivácie a funkciu vzájomného zúčtovania PPS,⁵²¹ nie je vylúčené, aby sa za potrebné na prevádzkovanie týchto platforiem považovali aj iné funkcie, ako je riadenie kapacity, najmä pokiaľ sa pridanie takej funkcie zdá nevyhnutné na zabezpečenie toho, že celkové usporiadanie tejto platformy bude zodpovedať spoločným zásadám riadenia a obchodným postupom.

Výklad pojmu funkcia potrebná na prevádzkovanie platforiem aFRR a mFRR s ohľadom na kontext a ciele sledované nariadením 2017/2195 navádza k záveru, že ide o funkciu, ktorá sa z technického a právneho hľadiska zdá byť nevyhnutná na účinné a bezpečné zavedenie a prevádzkovanie uvedených platforiem.

Podľa Všeobecného súdu pritom funkcia riadenia kapacity takej podmienke potrebnosti zodpovedá. Z právneho hľadiska nariadenie 2017/2195 ukladá PPS povinnosť, aby priebežne aktualizovali dostupnú prenosovú kapacitu medzi zónami na účely výmeny regulačnej energie alebo postupu „imbalance netting“. Z technického hľadiska, ako vyplýva z návrhov metodík aFRR a mFRR, ktoré boli vypracované v prejednávanej veci, je priebežná aktualizácia tejto kapacity, ktorá je základom funkcie

⁵¹⁸ Odôvodnenie 10 nariadenia 2019/942, predtým odôvodnenie 5 nariadenia č. 713/2009.

⁵¹⁹ Článok 20 ods. 3 písm. e) body i) až iii) a článok 21 ods. 3 písm. e) body i) až iii) nariadenia 2017/2195.

⁵²⁰ Článok 20 ods. 3 písm. c) a článok 21 ods. 3 písm. c) nariadenia 2017/2195.

⁵²¹ Článok 20 ods. 2 a článok 21 ods. 2 nariadenia 2017/2195.

riadenia kapacity, základnou súčasťou funkcie optimalizácie aktivácie. Funkciu riadenia kapacity navyše doplnili do platforiem samotní PPS, aby tieto platformy zodpovedali požiadavkám na celkové usporiadanie z hľadiska účinnosti a bezpečnosti, ktoré sa vyžadujú podľa nariadenia 2017/2195.

Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy sú rozhodnutia odvolacej rady potvrdené.

IX. Spoločná obchodná politika

1. Antidumping

Rozsudok z 21. júna 2023, Guangdong Haomei New Materials a Guangdong King Metal Light Alloy Technology/Komisia (T-326/21, [EU:T:2023:347](#))

„Dumping – Dovoz hliníkových výliskov s pôvodom v Číne – Vykonávacie nariadenie (EÚ) 2021/546 – Uloženie konečného antidumpingového cla – Článok 1 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2016/1036 – Vymedzenie dotknutého výrobku – Stanovenie normálnej hodnoty – Článok 2 ods. 6a nariadenia 2016/1036 – Správa konštatujúca existenciu výrazných deformácií v krajine vývozu – Dôkazné bremeno – Použitie reprezentatívnej krajiny – Článok 3 ods. 1, 2, 3, 5 a 6 nariadenia 2016/1036 – Ujma – Hospodárske faktory a ukazovatele, ktoré majú vplyv na situáciu výrobného odvetvia Únie – Právo na obhajobu – Zásada riadnej správy vecí verejných“

Na základe podnetu podaného združením European Aluminium prijala Európska komisia vykonávacie nariadenie 2021/546, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo na dovoz hliníkových výliskov s pôvodom v Číne⁵²².

Spoločnosti Guangdong Haomei New Materials Co. Ltd a Guangdong King Metal Light Alloy Technology Co. Ltd, založené podľa čínskeho práva, ktoré vyrábajú hliníkové výlisky a vyvážajú ich do Európskej únie, podali žalobu, ktorou sa domáhali okrem iného zrušenia uvedeného vykonávacieho nariadenia. Talianska spoločnosť Airoidi Metalli SpA (ďalej len „Airoidi“) vstúpila do konania ako vedľajší účastník na podporu žalobkyň.

Všeobecný súd zamietol žalobu o neplatnosť a poskytol viacero spresnení týkajúcich sa novej metódy výpočtu normálnej hodnoty výrobku dotknutého antidumpingovým prešetrovaním pri existencii výrazných deformácií na trhu v krajine vývozu, ako bola zavedená článkom 2 ods. 6a písm. a) základného antidumpingového nariadenia⁵²³.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na podporu svojej žaloby žalobkyne okrem iného vytýkali Komisii, že sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení „dotknutého výrobku“, ktorého sa týkalo antidumpingové prešetrovanie, konkrétne hliníkových výliskov s pôvodom v Číne. V tejto súvislosti tvrdili, že vyrábajú tisíce druhov hliníkových výliskov, a tak Komisia mala medzi nimi rozlišovať.

Všeobecný súd, ktorý zdôraznil, že vymedzenie dotknutého výrobku spadá do výkonu širokej miery voľnej úvahy priznanej inštitúciám Únie v oblasti opatrení na ochranu obchodu, konštatoval, že v súlade s judikatúrou v danej oblasti Komisia na účely tohto vymedzenia zohľadnila viaceré

⁵²² Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/546 z 29. marca 2021, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo a s konečnou platnosťou vyberá predbežné clo uložené na dovoz hliníkových výliskov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike (Ú. v. EÚ L 109, 2021, s. 1).

⁵²³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1036 z 8. júna 2016 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie (Ú. v. EÚ L 176, 2016, s. 21), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2321 z 12. decembra 2017 (Ú. v. EÚ L 338, 2017, s. 1).

relevantné faktory, akými sú fyzikálne, technické a chemické vlastnosti dotknutých výrobkov, ich použitie, vzájomná zameniteľnosť, dopyt zo strany zákazníkov a výrobný proces.

Okrem toho žalobkyne nepreukázali, hoci ich zaťažovalo dôkazné bremeno, že Komisia nesprávne posúdila uvedené faktory, ani aké iné relevantnejšie faktory sa mali zohľadniť.

Výhrada založená na zjavne nesprávnom posúdení pri vymedzení dotknutého výrobku bola preto zamietnutá.

Všeobecný súd ďalej preskúmal kritiku uvádzanú žalobkyňami proti konštatovaniu Komisie o existencii výrazných deformácií na čínskom trhu, ako aj tvrdenia spoločnosti Airoldi spochybňujúce zákonnosť „správy o výrazných deformáciách na čínskom trhu“⁵²⁴ vypracovanú Komisiou v roku 2017, ktorú Komisia zohľadnila na účely prijatia vykonávacieho nariadenia 2021/546.

Pokiaľ ide o dôvod vznesený spoločnosťou Airoldi, Všeobecný súd pripomenul, že prípustné sú len tie tvrdenia vedľajšieho účastníka konania, ktoré patria do rámca vymedzeného návrhmi a žalobnými dôvodmi hlavných účastníkov konania. Vzhľadom na to, že žalobkyne nespochybniili zákonnosť správy o výrazných deformáciách na čínskom trhu, dôvod spoločnosti Airoldi spochybňujúci túto správu bol zamietnutý ako neprípustný.

Pokiaľ ide o výhrady žalobkýň kritizujúce analýzu Komisie o existencii výrazných deformácií na čínskom trhu, Všeobecný súd zdôraznil, že pojem „výrazné deformácie“ v krajine vývozu a metóda výpočtu normálnej hodnoty dotknutého výrobku v prípade existencie takýchto deformácií boli do základného antidumpingového nariadenia zavedené pozmeňujúcim nariadením 2017/2321⁵²⁵.

V tomto rámci nový článok 2 ods. 6a písm. a) základného antidumpingového nariadenia stanovuje, že v prípade existencie výrazných deformácií v krajine vývozu sa možno odchyliť od zásady, podľa ktorej sa normálna hodnota musí stanoviť prednostne na základe ceny, ktorá bola skutočne zaplatená alebo sa má skutočne zaplatiť v bežnom obchodnom styku v tejto krajine. V súlade s písmenom c) toho istého ustanovenia môže Komisia vypracovať správu opisujúcu situáciu na trhu v určitej krajine alebo v konkrétnom odvetví, ak má informácie o odôvodnených známkach možnej existencie výrazných deformácií v tejto krajine alebo tomto odvetví. Takéto správy a dôkazy, na ktorých sú založené, sa zaradia do spisu každého prešetrovania týkajúceho sa danej krajiny alebo odvetvia.

Po týchto pripomenutiach Všeobecný súd konštatoval, že v prejednávanej veci Komisia dospela k záveru o existencii výrazných deformácií v odvetví hliníkových výliskov v Číne na základe analýzy rôznych faktorov, ktoré treba predovšetkým zohľadniť podľa článku 2 ods. 6a písm. b) základného antidumpingového nariadenia. Navyše Komisia, ktorá sa ani zďaleka neuspokojila s nejasnou a hypotetickou analýzou, ako tvrdili žalobkyne, zohľadnila nielen správu o výrazných deformáciách na čínskom trhu vypracovanú v súlade s písmenom c) toho istého ustanovenia, ale aj súbor správ, dokumentov a údajov pochádzajúcich z rôznorodých zdrojov vrátane čínskych zdrojov. Okrem toho Komisia neporušila ani svoju povinnosť umožniť žalobkyniam účinne vyjadriť stanovisko k existencii a relevantnosti uvádzaných skutočností a okolností a k dôkazom, ktoré Komisia použila na podporu svojho záveru týkajúceho sa výrazných deformácií na čínskom trhu.

⁵²⁴ Pracovný dokument Komisie o výrazných deformáciách v hospodárstve Čínskej ľudovej republiky na účely prešetrovaní na ochranu obchodu z 20. decembra 2017 [SWD(2017) 483 final/2].

⁵²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2321 z 12. decembra 2017, ktorým sa mení základné nariadenie a nariadenie (EÚ) 2016/1037 o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie (Ú. v. EÚ L 338, 2017, s. 1).

Všeobecný súd tak zamietol jednotlivé výhrady spochybňujúce analýzu existencie výrazných deformácií na čínskom trhu.

Podľa Všeobecného súdu sa Komisia nedopustila zjavne nesprávneho posúdenia ani tým, že na účely stanovenia normálnej hodnoty dotknutého výrobku vybrala za reprezentatívnu krajinu Turecko.

Ak sa zistí, že vzhľadom na existenciu výrazných deformácií v krajine vývozu nie je vhodné použiť domáce ceny a náklady v tejto krajine, článok 2 ods. 6a písm. a) základného antidumpingového nariadenia stanovuje, že normálna hodnota sa vytvorí výlučne na základe nákladov na výrobu a predaj odrážajúcich nedeformované ceny alebo referenčné hodnoty. Na tento účel môže Komisia použiť ako zdroj informácií najmä zodpovedajúce náklady na výrobu a predaj vo vhodnej reprezentatívnej krajine s podobnou úrovňou hospodárskeho rozvoja, akú má krajina vývozu.

Kritériom, ktoré musí byť v súčasnosti splnené pri výbere vhodnej reprezentatívnej krajiny, je teda úroveň hospodárskeho rozvoja podobná tej, akú má krajina vývozu. Práve v súlade s týmto novým kritériom zostáva uplatniteľná podstata judikatúry, ktorá sa týka nahradených ustanovení základného antidumpingového nariadenia, t. j. že Komisia musí vychádzať z tretej krajiny, kde sa cena podobného výrobku vytvára za podmienok čo najviac porovnateľných s podmienkami krajiny vývozu.

Vzhľadom na tieto spresnenia Všeobecný súd na jednej strane odmietol odkazy žalobkýň na skoršiu judikatúru, ktorú nemožno uplatniť, a na druhej strane konštatoval, že žalobkyne nespochybňujú skutočnosť, že Turecko má podobnú úroveň rozvoja ako Čína. Všeobecný súd, ktorý okrem toho zamietol tvrdenia založené na tom, že Čína má vyšší počet obyvateľov ako Turecko a že domáci dopyt je odlišný, dospel k záveru, že žalobkyne nepreukázali, že Komisia sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia pri výbere Turecka ako reprezentatívnej krajiny.

Podľa Všeobecného súdu sa Komisia nedopustila zjavne nesprávneho posúdenia ani tým, že dospela k záveru o existencii ujmy spôsobenej výrobnému odvetviu Únie a príčinnej súvislosti medzi touto ujmov a dovozom hliníkových výliskov s pôvodom v Číne.

V tejto súvislosti Všeobecný súd odmietol tvrdenie žalobkýň, že významný podiel na trhu, ktorý majú výrobcovia z Únie, vylučuje, aby výrobné odvetvie Únie utrpelo značnú ujmu. Všeobecný súd okrem toho zamietol výhrady založené na skutočnosti, že Komisia nezohľadnila kontext výrazného rastu spotreby a ziskovosti tohto výrobného odvetvia. V tejto záležitosti Všeobecný súd na jednej strane pripomenul, že na účely konštatovania, že výrobné odvetvie utrpelo ujmu, ktorá môže odôvodniť prijatie antidumpingových ciel, sa nevyžaduje, aby všetky relevantné hospodárske faktory a ukazovatele preukazovali negatívnu tendenciu. Na druhej strane Komisia zdôraznila, že výrobné odvetvie Únie napriek zvýšenému dopytu stratilo podiely na trhu a jeho ziskovosť počas posudzovaného obdobia klesla.

Rovnako sa Komisia nedopustila pochybení pri zohľadnení podielu dovozu z Číny na trhu, ktorý bol podľa žalobkýň v absolútnej hodnote nižší ako 15 %. Hoci článok 5 ods. 7 základného antidumpingového nariadenia stanovuje, že konanie sa nezačne, ak dovoz z určitej krajiny predstavuje podiel na trhu menší než 1 %, podiel dovozu hliníkových výliskov z Číny na trhu je výrazne vyšší ako tento percentuálny podiel. Keďže základné antidumpingové nariadenie nestanovuje inú prahovú hodnotu podielu na trhu, ktorá by mohla viesť k záveru, že dovoz z tretej krajiny nemôže spôsobiť ujmu, Všeobecný súd konštatoval, že žalobkyne nepredložili iné tvrdenia umožňujúce dospieť k záveru, že Komisia sa dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

Keďže sa ďalšie predložené žalobné dôvody tiež ukázali ako neprípustné alebo nedôvodné, Všeobecný súd zamietol žalobu v celom rozsahu.

2. Extrateritoriálne uplatňovanie právnych predpisov tretích štátov

Rozsudok z 12. júla 2023, IFIC/Komisia (T-8/21, [EU:T:2023:387](#))

„Obchodná politika – Ochrana pred účinkami uplatňovania právnych predpisov prijatých treťou krajinou mimo jej územia – Reštriktívne opatrenia prijaté Spojenými štátmi voči Iránu – Sekundárne sankcie brániace fyzickým alebo právnickým osobám z Únie v obchodných vzťahoch s podnikmi, na ktoré sa vzťahujú uvedené opatrenia – Zákaz vyhovieť takejto právnej úprave – Článok 5 druhý odsek nariadenia (EÚ) č. 2271/96 – Rozhodnutie Komisie, ktorým sa právnickej osobe z Únie povoľuje vyhovieť uvedeným právnym predpisom – Povinnosť odôvodnenia – Retroaktívny účinok oprávnenia – Zohľadnenie záujmov podniku, na ktorý sa vzťahujú reštriktívne opatrenia tretej krajiny – Právo byť vypočutý“

V roku 2018 Spojené štáty americké odstúpili od dohody o iránskom jadrovom programe, podpísanej v roku 2015, ktorej cieľom bola kontrola iránskeho jadrového programu a zrušenie hospodárskych sankcií voči Iránu. V dôsledku tohto odstúpenia, ku ktorému došlo na základe „Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012“ (zákon z roku 2012 o slobode a boji proti proliferácii v Iráne), Spojené štáty opätovne uvalili sankcie na Irán, ako aj na osoby uvedené na zozname určených osôb.⁵²⁶ Od tohto dátumu majú všetky osoby opätovne zakázané udržiavať mimo územia Spojených štátov obchodné vzťahy s osobami uvedenými v tomto zozname SDN.

V nadväznosti na toto rozhodnutie Únia s cieľom chrániť svoje záujmy prijala delegované nariadenie 2018/1100⁵²⁷, ktorým sa mení príloha k nariadeniu č. 2271/96⁵²⁸ tak, že sa do nej zaviedol uvedený americký zákon z roku 2012 o slobode a boji proti proliferácii v Iráne. Toto posledné uvedené nariadenie, ktorého cieľom je zabezpečiť ochranu pred extrateritoriálnym uplatňovaním zákonov, ktoré sú uvedené v prílohe k nemu, okrem iného zakazuje dotknutým osobám⁵²⁹ vyhovieť predmetným zákonom alebo opatreniam z nich vyplývajúcich (článok 5 prvý odsek), pokiaľ Európska komisia neudelí oprávnenie v prípade, že by nedodržanie týchto zahraničných právnych predpisov vážne poškodilo záujmy osôb, na ktoré sa dané nariadenie vzťahuje, alebo záujmy Únie (článok 5 druhý odsek). Únia tiež prijala vykonávacie nariadenie 2018/1101, ktorým sa stanovujú kritériá uplatňovania uvedeného článku 5 druhého odseku nariadenia č. 2271/96⁵³⁰.

⁵²⁶ Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (zoznam osobitne určených štátnych príslušníkov a osôb, ktorých aktíva sú blokované, ďalej len „zoznam SDN“).

⁵²⁷ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2018/1100 zo 6. júna 2018, ktorým sa mení príloha k nariadeniu Rady (ES) č. 2271/96 o ochrane pred účinkami uplatňovania právnych predpisov prijatých treťou krajinou mimo jej územia a pred účinkami opatrení na nich založených alebo z nich vyplývajúcich (Ú. v. EÚ L 199 I, 2018, s. 1).

⁵²⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 2271/96 z 22. novembra 1996 o ochrane pred účinkami uplatňovania právnych predpisov prijatých treťou krajinou mimo jej územia a pred účinkami opatrení na nich založených alebo z nich vyplývajúcich (Ú. v. ES L 309, 1996, s. 1; Mim. vyd. 10/001, s. 75), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 37/2014 z 15. januára 2014, ktorým sa menia určité nariadenia, ktoré sa vzťahujú na spoločnú obchodnú politiku, pokiaľ ide o postupy prijímania určitých opatrení (Ú. v. EÚ L 18, 2014, s. 1), ako aj delegovaným nariadením 2018/1100 (ďalej len „nariadenie“).

⁵²⁹ Osobami uvedenými v článku 11 nariadenia č. 2271/96 sú okrem iného jednak fyzické osoby, ktoré majú bydlisko v Únii a sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, a jednak akékoľvek právnické osoby zriadené v Únii (článok 11 body 1 a 2).

⁵³⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2018/1101 z 3. augusta 2018, ktorým sa stanovujú kritériá uplatňovania článku 5 [druhého] ods[e]ku nariadenia Rady (ES) č. 2271/96 o ochrane pred účinkami uplatňovania právnych predpisov prijatých treťou krajinou mimo jej územia a pred účinkami opatrení na nich založených alebo z nich vyplývajúcich (Ú. v. EÚ L 199 I, 2018, s. 7).

IFIC Holding AG (ďalej len „IFIC“) je nemecká spoločnosť, ktorej akcie nepriamo vlastní Irán a ktorá sama vlastní podiely v rôznych nemeckých podnikoch, na základe ktorých má nárok na dividendy. Clearstream Banking AG je jedinou bankou, ktorá je depozitárom cenných papierov, majúcou povolenie v Nemecku. Po tom, čo Spojené štáty v novembri 2018 zapísali IFIC na zoznam SDN, Clearstream Banking AG prestala vyplácať spoločnosti IFIC jej dividendy a zablokovala ich na osobitnom účte. Dňa 28. apríla 2020 Komisia v nadväznosti na žiadosť o oprávnenie v zmysle článku 5 druhého odseku nariadenia č. 2271/96, ktorú podala Clearstream Banking, prijala vykonávacie rozhodnutie C(2020) 2813 final, ktorým túto banku oprávnila vyhovieť určitým zákonom Spojených štátov, pokiaľ ide o cenné papiere alebo finančné prostriedky žalobkyne, na obdobie dvanástich mesiacov (ďalej len „sporné oprávnenie“). Účinnosť tohto sporného oprávnenia bola následne v rokoch 2021 a 2022 predĺžená vykonávacími rozhodnutiami C(2021) 3021 final a C(2022) 2775 final⁵³¹ (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“). V tomto kontexte sa IFIC na základe článku 263 ZFEÚ domáhala toho, aby Všeobecný súd zrušil rozhodnutia prijaté Komisiou na návrh spoločnosti Clearstream Banking, pričom táto vstúpila do konania ako vedľajší účastník.

Všeobecný súd žalobu spoločnosti IFIC zamietol a pri tejto príležitosti sa vyjadril k doposiaľ neriešeným právnym otázkam týkajúcim sa nariadenia č. 2271/96. Konštatoval okrem iného to, že napadnuté rozhodnutia nemajú retroaktívny účinok a že Komisia sa nedopustila nesprávneho posúdenia, keď nezohľadnila záujmy žalobkyne, či nepreskúmala, či existovali menej obmedzujúce alternatívne riešenia. Tiež rozhodol, že obmedzenie práva žalobkyne byť vypočutá Komisiou v rámci prijímania uvedených rozhodnutí bolo nevyhnutné a primerané vzhľadom na ciele sledované nariadením č. 2271/96.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd po prvé uviedol, že napadnuté rozhodnutia nemajú retroaktívny účinok, keďže sa v nich jasne uvádza, že sú platné odo dňa ich oznámenia a po dobu dvanástich mesiacov.⁵³² Z toho vyplýva, že sporné oprávnenie nemá retroaktívny účinok a nevzťahuje sa na opatrenia, ku ktorým došlo pred dňom nadobudnutia platnosti napadnutých rozhodnutí, ale len na opatrenia, ku ktorým došlo od tohto dňa.

Po druhé, pokiaľ ide o žalobný dôvod žalobkyne založený na nesprávnom posúdení, podľa ktorého Komisia v prvom rade nezohľadnila jej záujmy, ale len záujmy spoločnosti Clearstream Banking, Všeobecný súd rozhodol, že Komisia nemala povinnosť tak urobiť. Poznamenal totiž, že nariadenie č. 2271/96⁵³³ stanovuje, že udelenie oprávnenia vyhovieť zákonom uvedeným v prílohe podlieha podmienke, že nedodržanie týchto zákonov by vážne poškodilo záujmy osoby žiadajúcej o oprávnenie alebo záujmy Únie, ale že sa v tomto ustanovení nezmieňujú záujmy tretích osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia tretej krajiny. Všeobecný súd dospel k rovnakému záveru, pokiaľ ide o nekumulatívne kritériá stanovené vykonávacím nariadením 2018/1101⁵³⁴, ktoré Komisia pri posudzovaní žiadosti o oprávnenie musí zohľadniť. Okrem toho sa v žiadnom z predmetných kritérií neuvádza vyváženie záujmov tretej osoby so záujmami žiadateľa alebo so záujmami Únie. Hoci je navyše možné, aby sa na tretiu osobu, na ktorú sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, uplatňovalo

⁵³¹ Vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2021) 3021 final z 27. apríla 2021 a vykonávacie rozhodnutie Komisie C(2022) 2775 final z 26. apríla 2022.

⁵³² Pozri článok 3 každého z napadnutých rozhodnutí.

⁵³³ Pozri článok 5 druhý odsek nariadenia č. 2271/96.

⁵³⁴ Pozri článok 4 vykonávacieho nariadenia 2018/1101.

nariadenie č. 2271/96⁵³⁵, a aby teda táto osoba patrila do pôsobnosti niektorých ustanovení tohto nariadenia, takáto okolnosť nemôže v rámci uplatnenia výnimky stanovenej v článku 5 druhom odseku uvedeného nariadenia viesť k zohľadneniu iných záujmov, než sú záujmy stanovené uvedeným ustanovením. Pokiaľ ide v druhom rade o tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého Komisia nezohľadnila možnosť využiť menej obmedzujúce alternatívy alebo možnosť žalobkyne dovoľávať sa práva na náhradu škody, Všeobecný súd uviedol, že vykonávacie nariadenie 2018/1101⁵³⁶ neukladá Komisii takéto povinnosti. Preskúvanie Komisie totiž spočíva v tom, že sa overí, či dôkazy predložené zo strany žiadateľa umožňujú s ohľadom na kritériá stanovené vykonávacím nariadením 2018/1101⁵³⁷ dospieť k záveru, že v prípade nedodržania zákonov uvedených v prílohe by došlo k vážnemu poškodeniu záujmov žiadateľa alebo Únie, v zmysle článku 5 druhého odseku nariadenia č. 2271/96. Pokiaľ teda Komisia dospeje k záveru, že vznik vážneho poškodenia uvedených záujmov je dostatočne preukázaný, nie je povinná preskúmať existenciu alternatív k oprávneniu.

Po tretie, pokiaľ ide o žalobný dôvod týkajúci sa porušenia práva byť vypočutý, Všeobecný súd konštatoval, že normotvorca Únie sa rozhodol zaviesť systém, v rámci ktorého sa záujmy tretích osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, nemajú brať do úvahy a tieto tretie osoby nemajú byť zapojené do konania podľa článku 5 druhého odseku nariadenia č. 2271/96. Prijatie rozhodnutia podľa uvedeného ustanovenia totiž zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré spočívajú v ochrane záujmov Únie alebo osôb vykonávajúcich práva v rámci režimu Zmluvy o FEÚ pred vážnou ujmom, ktorá by mohla byť dôsledkom nedodržania zákonov uvedených v prílohe.

V tomto rámci by výkon práva tretími osobami, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, byť vypočutý v predmetnom konaní nielenže nebol v súlade s cieľmi všeobecného záujmu sledovanými uvedenými právnymi predpismi, ale ešte by aj na základe nekontrolovaného šírenia informácií, o ktorých by sa mohli dozvedieť orgány tretej krajiny, z ktorej pochádzajú zákony uvedené v prílohe, mohol ohroziť dosahovanie týchto cieľov. Tieto orgány by sa tak mohli dozvedieť o tom, že určitá osoba požiadala o oprávnenie a že v dôsledku toho môže dôjsť k tomu, že táto osoba vyhovie či nevyhovie extrateritoriálnym právnym predpisom predmetnej tretej krajiny, čo by viedlo ku vzniku rizík, pokiaľ ide o vyšetrovania a sankcie voči tejto osobe, a teda k poškodeniu záujmov tejto osoby, a prípadne Únie.

Okrem toho žiadna skutočnosť, ktorá by vnútorne súvisela s osobnou situáciou uvedených tretích osôb, nie je priamo uvedená medzi skutočnosťami, ktoré musí obsahovať žiadosť o oprávnenie,⁵³⁸ alebo medzi kritériami, ktoré Komisia zohľadňuje pri posudzovaní takejto žiadosti.⁵³⁹ V systéme zavedenom nariadením č. 2271/96 v danej oblasti sa tak nezdá, že by tretie osoby, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, mohli pred Komisiou namietat chyby alebo skutočnosti týkajúce sa ich osobnej situácie. Preto sa obmedzenie práva tretích osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia, byť vypočutý v rámci takéhoto konania, vzhľadom na príslušný právny rámec a ciele ním sledované nezdá byť neprimerané a nerešpektujúce podstatu tohto práva. Z toho vyplýva, že za osobitných

⁵³⁵ Článok 11 nariadenia č. 2271/96.

⁵³⁶ Pozri článok 3 vykonávacieho nariadenia 2018/1101.

⁵³⁷ Pozri článok 4 vykonávacieho nariadenia 2018/1101.

⁵³⁸ V súlade s článkom 3 ods. 2 nariadenia č. 2018/1101 „žiadosti obsahujú meno a kontaktné údaje žiadateľov, sú v nich uvedené presné ustanovenia uvedených extrateritoriálnych právnych predpisov alebo príslušných následných opatrení a opisuje sa v nich rozsah oprávnenia, o ktoré sa žiada, a poškodenia, ktoré by sa spôsobilo nevyhovením“.

⁵³⁹ V zmysle kritérií stanovených v článku 4 vykonávacieho nariadenia 2018/1101, ktorých cieľom je posúdiť to, či by bolo spôsobené vážne poškodenie chráneným záujmom uvedeným v článku 5 druhom odseku nariadenia č. 2271/96.

okolností prejednávanej veci je uvedené obmedzenie práva byť vypočutý odôvodnené v zmysle judikatúry a je nevyhnutné a primerané s ohľadom na ciele sledované nariadením č. 2271/96, a osobitne jeho článkom 5 druhým odsekom. Komisia preto v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu napadnutých rozhodnutí, nebola povinná žalobkyňu vypočuť.

Okrem toho žalobkyňa tvrdila, že v záujme dodržania jej práva byť vypočutý mala Komisia uverejniť aspoň výrok napadnutých rozhodnutí. Nič však neumožňuje konštatovať, že by Komisia mala takúto povinnosť uverejnenia. Po prvé táto údajná povinnosť nemá právny základ v žiadnom relevantnom ustanovení; po druhé uverejnenie napadnutých rozhodnutí po ich prijatí nemôže mať vplyv na výkon prípadného práva žalobkyne byť vypočutá v priebehu správneho konania. Všeobecný súd napokon z rovnakých dôvodov odmietol tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého jej Komisia alternatívne mala oznámiť napadnuté rozhodnutia po ich prijatí. Vzhľadom na vyššie uvedené preto nemožno konštatovať, že Komisia tým, že neuverejnila alebo neoznámila žalobkyni napadnuté rozhodnutia, porušila jej právo byť vypočutá.

X. Hospodárska a menová politika⁵⁴⁰

Rozsudok z 22. novembra 2023, Del Valle Ruíz a i./CRU (T-302/20, T-303/20 a T-307/20, [EU:T:2023:735](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Riešenie krízovej situácie banky Banco Popular Español – Rozhodnutie SRB o zamietnutí vyplatenia náhrady akcionárom a veriteľom, v súvislosti s ktorými sa vykonali opatrenia na riešenie krízovej situácie – Právo vlastníť majetok – Právo byť vypočutý – Právo na účinný prostriedok nápravy – Ocenenie rozdielu v zaobchádzaní – Nezávislosť hodnotiteľa“

Rozsudok z 22. novembra 2023, Molina Fernández/CRU (T-304/20, [EU:T:2023:734](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Riešenie krízovej situácie banky Banco Popular Español – Rozhodnutie SRB o zamietnutí vyplatenia náhrady akcionárom a veriteľom, v súvislosti s ktorými sa vykonali opatrenia na riešenie krízovej situácie – Ocenenie rozdielu v zaobchádzaní – Nezávislosť hodnotiteľa“

Rozsudok z 22. novembra 2023, ACOMO a i./CRU (T-330/20, [EU:T:2023:733](#))

„Hospodárska a menová únia – Banková únia – Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností (SRM) – Riešenie krízovej situácie banky Banco Popular Español – Rozhodnutie SRB o zamietnutí vyplatenia náhrady akcionárom a veriteľom, v súvislosti s ktorými sa vykonali opatrenia na riešenie krízovej situácie – Ocenenie rozdielu v zaobchádzaní – Nezávislosť hodnotiteľa“

V spojených veciach T-302/20, T-303/20 a T-307/20 a vo veci T-304/20 sú žalobcami fyzické a právnické osoby, ktoré boli akcionármi banky Banco Popular Español, SA (ďalej len „Banco Popular“) pred prijatím programu riešenia jej krízovej situácie. Na druhej strane žalobcovia vo veci T-330/20 sú investičné fondy, ktoré pred prijatím tohto programu vlastnili kapitálové nástroje, s výnimkou jedného z nich, ktorý sa dostal do rúk subjektu vlastniaceho dlhopisy banky Banco Popular.

Na základe nariadenia č. 806/2014⁵⁴¹ bol 7. júna 2017 na výkonnom zasadnutí SRB prijatý program riešenia krízovej situácie banky Banco Popular⁵⁴², ktorý v ten istý deň schválila Európska komisia.⁵⁴³

⁵⁴⁰ Spoločné zhrnutie vo veci Del Valle Ruíz a i./CRU (T-302/20, T-303/20 a T-307/20), Molina Fernández/CRU (T-304/20) a ACOMO a i./CRU (T-330/20).

⁵⁴¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 z 15. júla 2014, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 (Ú. v. EÚ L 225, 2014, s. 1).

⁵⁴² Rozhodnutie SRB/EES/2017/08 o prijatí programu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular (ďalej len „program riešenia krízovej situácie“).

Pred prijatím tohto programu uzatvorila SRB na základe verejného obstarávania zmluvu so spoločnosťou Deloitte Réviseurs d'Entreprises ako hodnotiteľom (ďalej len „hodnotiaca spoločnosť“), s cieľom vykonať ocenenie banky Banco Popular pred prípadným riešením krízovej situácie, ako aj ocenenie rozdielu v zaobchádzaní po prípadnom riešení krízovej situácie. Dňa 6. júna 2017 hodnotiaca spoločnosť predložila SRB ocenenie (ďalej len „ocenenie 2“), cieľom ktorého bolo odhadnúť hodnotu aktív a pasív banky Banco Popular a poskytnúť odhad zaobchádzania, ktoré by sa na akcionárov a veriteľov vzťahovalo v prípade, že by Banco Popular bola subjektom bežného konkurzného konania, ako aj podložiť informáciami rozhodnutie o akciách a nástrojoch vlastníctva, ktoré sa majú previesť, pričom tieto informácie umožňovali SRB určiť komerčné podmienky na účely nástroja odpredaja obchodnej činnosti. Vzhľadom na to, že požadované podmienky boli splnené,⁵⁴⁴ SRB v programe riešenia krízovej situácie rozhodla o riešení krízovej situácie banky Banco Popular. Na základe transparentného a otvoreného procesu predaja, ktorý uskutočnil španielsky orgán poverený riešením krízových situácií, Fond pre riadenú reštrukturalizáciu bankových inštitúcií (FROB), boli nové akcie banky Banco Popular prevedené na banku Banco Santander SA.

Po prijatí programu riešenia krízovej situácie hodnotiaca spoločnosť predložila SRB ocenenie rozdielu v zaobchádzaní⁵⁴⁵ (ďalej len „ocenenie 3“), ktorého účelom bolo určiť, či by sa s dotknutými akcionármi a veriteľmi zaobchádzalo lepšie, ak by Banco Popular vstúpila do bežného konkurzného konania, než ako sa s nimi zaobchádzalo v dôsledku riešenia krízovej situácie. Toto ocenenie sa vykonalo podľa scenára likvidácie v súlade so španielskymi právnymi predpismi v čase, keď bol prijatý program riešenia krízovej situácie. Hodnotiaca spoločnosť sa domnievala, že začatie bežného konkurzného konania by viedlo k neplánovanej likvidácii. Dospela k záveru, že v rámci takého konania nebolo možné očakávať žiadne vymożenie ani v jednej z týchto hypotéz, a teda neexistoval rozdiel v zaobchádzaní v porovnaní so zaobchádzaním vyplývajúcim z opatrenia na riešenie krízovej situácie.

Následne, aby mohla SRB prijať konečné rozhodnutie o tom, či je alebo nie je potrebné dotknutým akcionárom a veriteľom vyplatiť náhradu z Jednotného fondu pre riešenie krízových situácií,⁵⁴⁶ vyzvala ich, aby ju informovali o svojom záujme uplatniť svoje právo byť vypočutý v súvislosti so svojím

⁵⁴³ Rozhodnutie Európskej komisie (EÚ) 2017/1246, ktorým sa schvaľuje program riešenia krízových situácií banky Banco Popular Español S.A. (Ú. v. EÚ L 178, 2017, s. 15).

⁵⁴⁴ Podľa článku 18 ods. 1 nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴⁵ Podľa článku 20 ods. 16 až 18 nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴⁶ Podľa článku 76 ods. 1 písm. e) nariadenia č. 806/2014.

predbežným rozhodnutím v tejto veci,⁵⁴⁷ v ktorom na základe ocenenia 3 dospela k záveru, že nie je povinná poskytnúť im náhradu. Konanie týkajúce sa práva byť vypočutý prebiehalo v dvoch po sebe nasledujúcich fázach, a to fáze registrácie, v ktorej boli dotknutí akcionári a veritelia vyzvaní, aby vyjadrili svoj záujem uplatniť svoje právo byť vypočutý, po ktorej nasledovala fáza konzultácií, počas ktorej mohli dotknuté osoby predložiť svoje pripomienky k predbežnému rozhodnutiu, ku ktorému bola pripojená nedôverná verzia ocenenia 3.

Po skončení tejto fázy konzultácie SRB posúdila príslušné pripomienky a hodnotiaca spoločnosť jej predložila objasňujúci dokument, v ktorom táto spoločnosť potvrdila, že stratégia a rôzne hypotetické scenáre likvidácie podrobne opísané v ocenení 3, ako aj použité metodiky a vykonané analýzy sú naďalej platné.

Dňa 17. marca 2020 prijala SRB rozhodnutie SRB/EES/2020/52 s cieľom určiť, či sa má akcionárom a veriteľom dotknutým opatreniami na riešenie krízových situácií vykonanými v súvislosti s bankou Banco Popular vyplatiť náhrada (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), v ktorom potvrdila, že hodnotiaca spoločnosť bola nezávislá a že ocenenie 3 bolo v súlade s platným právnym rámcom a bolo dostatočne odôvodnené a zrozumiteľné. Prezentovala tiež pripomienky predložené dotknutými akcionármi a veriteľmi a ich posúdenie a dospela k záveru, že neexistuje rozdiel v zaobchádzaní, ktoré sa skutočne vťahovalo na dotknutých akcionárov a veriteľov, a v zaobchádzaní, ktoré by sa na nich vzťahovalo, keby Banco Popular vstúpila do bežného konkurzného konania v čase riešenia krízovej situácie.

Všeobecný súd vo svojich rozsudkoch, v ktorých zamietol tri žaloby na základe článku 263 ZFEÚ, po prvýkrát rozhodol o návrhu na zrušenie rozhodnutia SRB týkajúceho sa možného vyplatenia náhrady akcionárom a veriteľom dotknutým v dôsledku riešenia krízovej situácie banky. Všeobecný súd tak skúmal viaceré nové otázky nastolené v týchto troch žalobách, najmä pokiaľ ide o posúdenie situácie dotknutých akcionárov a veriteľov v prípade, že by Banco Popular vstúpila do bežného konkurzného konania, nezávislosť hodnotiacej spoločnosti, právo byť počas konania vypočutý, právo na účinný prostriedok nápravy a právo vlastníť majetok.

Posúdenie Všeobecným súdom

V prvom rade Všeobecný súd zamietol výhrady týkajúce sa nezákonnosti napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o preskúmanie otázky, či by sa s bývalými akcionármi banky Banco Popular zaobchádzalo lepšie v rámci bežného konkurzného konania.

Po prvé Všeobecný súd konštatoval, že na jednej strane z ustanovení nariadenia č. 806/2014 vyplýva, že odkaz⁵⁴⁸ na zaobchádzanie, ktoré by sa vzťahovalo na akcionárov a veriteľov subjektu, ak by bol tento subjekt predmetom bežného konkurzného konania, sa týka hypotetického zaobchádzania s nimi v prípade likvidácie tohto subjektu. Na druhej strane metóda oceňovania pre uvedené zaobchádzanie vymedzená v delegovanom nariadení 2018/344⁵⁴⁹ zodpovedá realizácii aktív inštitúcie, a teda likvidácii, ako je vymedzená v článku 3 ods. 1 bode 42 nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴⁷ Predbežné rozhodnutie SRB o otázke, či je alebo nie je potrebné vyplatiť akcionárom a veriteľom, pri ktorých sa zmenili opatrenia na riešenie krízových situácií týkajúce sa banky Banco Popular, náhradu a o začatí konania vo veci práva byť vypočutý (SRB/EES/2018/132) (ďalej len „predbežné rozhodnutie“).

⁵⁴⁸ Podľa článku 20 ods. 16 až 18 nariadenia č. 806/2014.

⁵⁴⁹ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2018/344 zo 14. novembra 2017, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ o regulačné technické predpisy, ktorými sa stanovujú kritériá metód oceňovania rozdielu v zaobchádzaní v konaní o riešení krízových situácií (Ú. v. EÚ L 67, 2018, s. 3).

Po druhé sa na účely preukázania rozdielu v zaobchádzaní porovnanie týka skutočného zaobchádzania s dotknutými akcionármi a veriteľmi v súvislosti s riešením krízovej situácie a posúdenia ich situácie v prípade, ak by opatrenie na riešenie krízovej situácie nebolo prijaté, t. j. v prípade likvidácie subjektu.

Po tretie Všeobecný súd konštatoval, že v rámci posúdenia rozdielu v zaobchádzaní v nadväznosti na riešenie krízovej situácie, o ktorom rozhodol FROB, španielske právo stanovuje, že kontrafaktuálnym scenárom je scenár likvidácie subjektu, ktorý zohľadňuje ustanovenia španielskeho práva týkajúce sa likvidácie. Z toho vyplýva, že určenie rozdielu v zaobchádzaní musí vychádzať zo scenára likvidácie, čo vylučuje možnosť scenára založeného na nepretržitom pokračovaní v činnosti subjektu a na vyrovnaní s veriteľmi.

Po štvrté Všeobecný súd konštatoval, že kontrafaktuálny scenár likvidácie uvedený v ocenení 3 mal byť stanovený vzhľadom na situáciu Banco Popular v čase riešenia krízovej situácie. V čase riešenia krízovej situácie nebola Banco Popular schopná pokračovať vo svojej činnosti z dôvodu svojej likvidity, skutočného alebo predvídateľného zlyhania a možného odňatia jej bankovej licencie, a z tohto dôvodu nebolo možné uvažovať ani o dohode o vyrovnaní, ani o scenári konkurzu vychádzajúcom z hypotézy podniku s predpokladom nepretržitého pokračovania v činnosti.

Všeobecný súd rovnako zamietol tvrdenie, že hodnotiaca spoločnosť mala vykonať ocenenie banky Banco Popular na základe predpokladu predaja inštitúcie ako celku alebo jednotlivých organizačných zložiek, čo znamená pokračovanie v činnosti podniku. Hodnotiaca spoločnosť teda nepochybila, keď použila metodiku založenú na scenári likvidácie a na predaji aktív jednotlivo alebo podľa portfólií.

Po piate napadnuté rozhodnutie neobsahovalo žiadne zjavne nesprávne posúdenie, ani pokiaľ ide o zohľadnenie maximálnej dĺžky likvidácie v trvaní siedmich rokov, berúc do úvahy najmä cieľ uskutočniť likvidáciu v primeranej lehote a neistoty vyvolané predĺženým obdobím likvidácie, ani pokiaľ ide o ocenenie portfólií splácaných a nesplácaných úverov, dcérskych spoločností banky Banco Popular pôsobiacich v oblasti nehnuteľností a právnych rizík.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol tvrdenie, že hodnotiaca spoločnosť nebola nezávislá.

Po prvé uviedol, že okolnosti prípadu na jednej strane nepreukazujú, že hodnotiaca spoločnosť bola pri vypracúvaní ocenenia 3 ovplyvnená skutočnosťou, že vykonala ocenenie 2, a na druhej strane popierajú tvrdenie, podľa ktorého sa mohlo odôvodnene javiť, že nie je objektívna alebo nestranná.

V ocenení 3 sa analýza rozdielu v zaobchádzaní opierala o skutočné zaobchádzanie s dotknutými akcionármi a veriteľmi po vyriešení krízovej situácie. Ocenenie aktív a pasív banky Banco Popular uvedené v prvej časti ocenenia 2 nebolo v ocenení 3 zohľadnené a nemohlo teda ovplyvniť hodnotiacu spoločnosť pri vykonávaní tohto ocenenia.

Ocenenie 2 okrem toho obsahovalo množstvo výhrad, pokiaľ ide o spoľahlivosť simulácie scenára likvidácie. Všeobecný súd preto zamietol výhradu, podľa ktorej sa hodnotiaca spoločnosť v záujme ochrany svojej profesijnej povesti považovala pri vypracovaní ocenenia 3 za viazanú svojím posúdením vykonaným v ocenení 2.

Okrem toho Všeobecný súd zamietol tvrdenie, podľa ktorého bola hodnotiaca spoločnosť motivovaná vyhnúť sa akejkoľvek oprave alebo zmene záverov obsiahnutých v ocenení 2 z dôvodu, že je v rozpore s okolnosťami, za ktorých boli vykonané ocenenia 2 a 3. Ocenenie 3 bolo založené na podrobnejších informáciách, než aké mala hodnotiaca spoločnosť k dispozícii v štádiu vypracovania ocenenia 2. Okrem toho bola SRB hneď po prijatí ocenenia 2 informovaná o tom, že hodnotiaca spoločnosť sa má v ocenení 3 opierať o nové údaje, a teda zmeniť ocenenie vykonané pri simulácii scenára likvidácie. V ocenení 3 sa hodnotiaca spoločnosť neuspokojila len s potvrdením výsledku simulácie v ocenení 2. Okrem toho samotná skutočnosť, že hodnotiaca spoločnosť dospela k rovnakému záveru, nemôže

stačiť na preukázanie, že sa počas výkonu ocenenia 3 považovala za viazanú svojím posúdením vykonaným v ocenení 2.

Všeobecný súd napokon zamietol výhradu, že SRB mala poveriť iného znalca vypracovaním ocenenia s použitím inej metódy, keďže ocenenie zaobchádzania s dotknutými akcionármi a veriteľmi malo byť vykonané podľa scenára likvidácie. Rovnako žiadne ustanovenie nariadenia č. 806/2014 ani delegovaného nariadenia 2016/1075 výslovne nebráni tomu, aby ocenenia 2 a 3 vykonal ten istý hodnotiteľ.

Po druhé Všeobecný súd zamietol výhrady týkajúce sa nedostatočnej nezávislosti hodnotiacej spoločnosti z dôvodu jej údajných väzieb s bankou Bankou Popular a bankou Banco Santander.

V tejto súvislosti poznamenal, že ku dňu poverenia hodnotiacej spoločnosti za nezávislého hodnotiteľa jednak nebola známa totožnosť kupujúceho, takže nebolo možné zohľadniť väzby medzi hodnotiacou spoločnosťou a bankou Banco Santander, a jednak hodnotiacia spoločnosť už neposkytovala banke Banco Santander audítorské služby.

Všeobecný súd zdôraznil, že počas celého postupu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular SRB v súlade s jej povinnosťou zabezpečovala, aby hodnotiacia spoločnosť spĺňala požiadavky nezávislosti a najmä požiadavky týkajúce sa neexistencie konfliktu záujmov stanovené v článku 41 delegovaného nariadenia 2016/1075.⁵⁵⁰

SRB sa preto nedopustila pochybenia, keď sa domnievala, že služby, ktoré hodnotiacia spoločnosť poskytla banke Banco Popular aj banke Banco Santander, neboli spôsobilé ovplyvniť úsudok hodnotiacej spoločnosti pri vypracovaní ocenenia 3, a preto neboli takej povahy, aby preukazovali existenciu skutočných alebo potenciálnych podstatných spoločných záujmov alebo konfliktov záujmov, ktoré by boli spoločné alebo v rozpore s týmito záujmami.

Rovnako žiadne tvrdenie nespochybnilo posúdenia SRB týkajúce sa neexistencie súvislosti medzi audítorskými službami a službami týkajúcimi sa integrácie banky Banco Popular, ktoré poskytla hodnotiacia spoločnosť banke Banco Santander na jednej strane, a na druhej strane skutočnosťami relevantnými pre ocenenie 3, ktoré sa týkalo len ocenenia banky Banco Popular, a nie ocenenia banky Banco Santander.

Okrem toho žalobcovia nevysvetlili, ako služby poskytnuté hodnotiacou spoločnosťou mohli ovplyvniť alebo by sa mohlo rozumne očakávať, že ovplyvnia jej úsudok pri vypracovaní ocenenia 3.

Okrem toho sa Všeobecný súd domnieval, že aby bolo možné konštatovať, že SRB mala zohľadniť zdanie nedostatku objektivity alebo nestrannosti hodnotiacej spoločnosti z dôvodu jej väzieb s bankou Banco Santander, je potrebné preukázať, že keď hodnotiacia spoločnosť v ocenení 3 usúdila, že s dotknutými akcionármi a veriteľmi by sa v rámci bežného konkurzného konania nezaobchádzalo lepšie, mala v úmysle uprednostniť riešenie krízovej situácie. Okrem toho aj za predpokladu, že by hodnotiacia spoločnosť v ocenení 3 dospela k záveru, že s dotknutými akcionármi a veriteľmi by sa

⁵⁵⁰ Podľa článku 41 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2016/1075 z 23. marca 2016, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ, pokiaľ ide o regulačné technické predpisy, ktorými sa stanovuje obsah plánov ozdravenia, plánov riešenia krízových situácií a plánov riešenia krízových situácií na úrovni skupiny, minimálne kritériá, ktoré príslušný orgán posúdi, pokiaľ ide o plány ozdravenia a plány riešenia krízových situácií na úrovni skupiny, podmienky pre finančnú podporu v rámci skupiny, požiadavky na nezávislých odhadcov, zmluvné uznanie právomoci odpísať dlh a právomoci vykonať jeho konverziu, postupy oznamovania a obsah požiadaviek na oznamovanie, obsah oznámenia o pozastavení a prevádzkové fungovanie kolégií pre riešenie krízových situácií (Ú. v. EÚ L 184, 2016, s. 1).

v prípade likvidácie banky Banco Popular zaobchádzalo lepšie, náhradu, ktorá by z toho mohla vyplývať, by zaplatil Jednotný fond pre riešenie krízových situácií a nie Banco Santander.

Okrem toho Všeobecný súd zastával názor, že výsledok ocenenia 3 nemá vplyv na zákonnosť a legitímnosť rozhodnutia o začatí postupu riešenia krízovej situácie banky Banco Popular ani na výsledok tohto postupu, t. j. jej predaj banke Banco Santander, a že nemôže spôsobiť vznik práva dotknutých akcionárov a veriteľov na vyplatenie náhrady zo strany banky Banco Santander.

Všeobecný súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že ocenenie 3 bez ohľadu na jeho výsledok nemohlo ovplyvniť situáciu banky Banco Santander, ju hodnotiaca spoločnosť nemohla zvýhodniť. Preto väzby medzi nimi nemôžu vyvolať oprávnenú pochybnosť, pokiaľ ide o existenciu prípadnej zaujatosti, ani spôsobiť nedostatok objektivity alebo nestrannosti hodnotiacej spoločnosti. Tieto väzby nepredstavovali okolnosť, ktorá by mohla spochybniť jej nezávislosť na účely vykonania ocenenia 3 a jej určenia za nezávislého hodnotiteľa zo strany SRB.

V treťom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení práva akcionárov a veriteľov byť vypočutý, najmä z dôvodu, že SRB stanovila, aby svoje pripomienky predložili vo formulári.

V tejto súvislosti po prvé pripomenul, že dodržiavanie práva byť vypočutý musí byť zabezpečené aj v prípade neexistencie právnej úpravy, ktorá by výslovne stanovovala výkon tohto práva, a že ani nariadenie č. 806/2014, ani Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) nestanovujú osobitný postup na uplatnenie práva byť vypočutý. Rozhodnutie SRB použiť na zhromažďovanie pripomienok dotknutých akcionárov a veriteľov formulár teda spadalo do jej miery voľnej úvahy pri organizácii tohto postupu, s cieľom umožniť dotknutým akcionárom a veriteľom vykonať ich právo byť vypočutý, za predpokladu, že ho mohli vykonať účinným a užitočným spôsobom.

Po druhé v tomto prípade Všeobecný súd konštatoval, že SRB posúdila všetky doručené pripomienky a v napadnutom rozhodnutí vysvetlila, prečo niektoré z týchto pripomienok neboli relevantné na účely prijatia napadnutého rozhodnutia, a zamietol tvrdenie o porušení práva byť vypočutý z dôvodu, že SRB nezohľadnila irelevantné pripomienky.

Po tretie konštatoval, že vo formulári boli otázky formulované neutrálne vo forme stručnej prezentácie dotknutej témy a odkazu na uvedené časti predbežného rozhodnutia alebo ocenenia 3, po ktorom nasledovala výzva adresovaná akcionárom a dotknutým veriteľom, aby predložili svoje pripomienky alebo stanoviská k tejto téme.

Po štvrté Všeobecný súd zamietol tvrdenie žalobcov týkajúce sa obmedzenia dĺžky odpovedí vo formulári z dôvodu, že je čisto teoretické a nemôže z právneho hľadiska dostatočne preukázať, že v prípade neexistencie takéhoto obmedzenia by konanie mohlo viesť k inému výsledku.

Na jednej strane pripomienky predložené počas konania týkajúce sa práva byť vypočutý v odpovedi na formulár boli podrobne analyzované v napadnutom rozhodnutí a viedli hodnotiacu spoločnosť k prijatiu objasňujúceho dokumentu. Preto aj napriek tomu, že dĺžka pripomienok bola obmedzená, SRB a hodnotiaca spoločnosť na nich podrobne odpovedali.

Na druhej strane žalobcovia neuviedli, ktoré pripomienky, okrem tých, ktoré boli predložené a na ktoré SRB a hodnotiaca spoločnosť odpovedali, nemohli z dôvodu rozsahu formulára predložiť. Nespresnili ani, aké dokumenty chceli k formuláru pripojiť.

Vo štvrtom rade Všeobecný súd zamietol ako neúčinný žalobný dôvod založený na tom, že ocenenie 3 sa zakladá na nesprávnom posúdení finančného stavu banky Banco Popular v čase riešenia jej krízovej situácie.

Upozornil, že rozdiel v zaobchádzaní treba posudzovať v čase prijatia programu riešenia krízovej situácie. Znalecký posudok Národnej banky Španielska z 8. apríla 2019, na ktorý sa žalobcovia odvolávali a ktorého predloženie bolo požadované prostredníctvom opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, sa však týka udalostí pred prijatím riešenia krízovej situácie banky Banco Popular, ktoré neboli relevantné na vypracovanie ocenenia 3.

V piatom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na tom, SRB neoprávnene preniesla na hodnotiacu spoločnosť rozhodovacie právomoci, ktoré jej priznáva nariadenie č. 806/2014.

Po prvé po tom, čo konštatoval, že žalobcovia neuvádzajú ani námietku nezákonnosti nariadenia č. 806/2014, ani výhrady týkajúce sa výkonu diskrečnej právomoci zo strany SRB alebo nejednoznačnosti vymedzenia jej právomocí v tomto nariadení, ani výhrady, že SRB porušila toto nariadenie v tom zmysle, že konala nad rámec právomocí, ktoré jej toto nariadenie zveruje, Všeobecný súd rozhodol, že tvrdenia, ktorými vytýkajú SRB, že zverila hodnotiacej spoločnosti rozhodovaciu právomoc, nemôžu preukázať porušenie zásad týkajúcich sa delegovania právomoci.

Po druhé Všeobecný súd zdôraznil, že rozhodnutie o nevyplatení náhrady dotknutým akcionárom a veriteľom prijala SRB a nie hodnotiaca spoločnosť.

Okrem toho podľa nariadenia č. 806/2014 tak ekonomické a technické aspekty posúdenia zaobchádzania, ktoré by sa na dotknutých akcionároch a veriteľoch vzťahovalo v prípade, že by Banco Popular bola subjektom bežného konkurzného konania, mal posúdiť nezávislý hodnotiteľ, a nie samotná SRB. Preto skutočnosť, že SRB zverila vypracovanie ocenenia 3 hodnotiacej spoločnosti, nemožno vykladať ako delegovanie jej právomoci prijať rozhodnutie.

Po tretie na jednej strane, pokiaľ ide o ustanovenia nariadenia č. 806/2014, skutočnosť, že SRB schválila závery ocenenia 3, nemožno vykladať tak, že SRB nekontrolovala dodržiavanie požiadaviek, ktoré musí nezávislý hodnotiteľ dodržiavať pri vykonávaní svojho ocenenia. Na druhej strane zo samotného obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že SRB sa neobmedzila len na zhrnutie ocenenia 3 a objasňujúceho dokumentu, ale preskúmala ich platnosť s ohľadom na pripomienky dotknutých akcionárov a veriteľov.

V šiestom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení práva na účinný prostriedok nápravy.

Pokiaľ ide o nezverejnenie určitých informácií v nedôvernej verzii ocenenia 3, ktorá je prílohou k predbežnému rozhodnutiu, Všeobecný súd konštatoval, že posúdenie SRB, podľa ktorého boli upravené údaje týkajúce sa rezerv na právne riziká uvedené v ocenení 3 chránené profesijným tajomstvom a boli dôverné, nebolo spochybňované, rovnako ako nebolo spochybňované, že SRB má povinnosť chrániť dôverné údaje.⁵⁵¹ Okrem toho žalobcovia neuvádzali, že by upravené údaje boli potrebné na pochopenie napadnutého rozhodnutia alebo na uplatnenie ich práva na účinný súdny prostriedok nápravy.

V siedmom rade Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na porušení práva vlastníť majetok.

Všeobecný súd pripomenul, že nariadenie č. 806/2014 zavádza mechanizmus na zabezpečenie spravodlivej náhrady pre akcionárov alebo veriteľov subjektu, ktorého krízová situácia sa rieši, v súlade s požiadavkami článku 17 ods. 1 Charty.

⁵⁵¹ Podľa článku 88 ods. 5 nariadenia č. 806/2014.

Kedže v tomto prípade nebolo preukázané, že sa SRB dopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keď na základe ocenenia 3 dospela k záveru, že s dotknutými akcionármi a veriteľmi banky Banco Popular by sa v rámci bežného konkurzného konania nezaobchádzalo lepšie ako v rámci riešenia krízovej situácie, žalobkyne nepreukázali porušenie ich práva vlastníť majetok, ktoré by vyplývalo z napadnutého rozhodnutia.

Okrem toho nemožno odôvodnene tvrdiť, že SRB porušila článok 17 Charty, keďže hodnota náhrady podľa zásady, že s nijakým veriteľom sa nezaobchádza horšie, bola vypočítaná na základe najhoršieho možného scenára pre akcionárov, a to likvidácie banky Banco Popular. Uplatnenie kontrafaktuálneho scenára likvidácie bolo teda v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi.

XI. Verejné obstarávanie inštitúcií Únie

Rozsudok z 26. apríla 2023, OHB System/Komisia (T-54/21, [EU:T:2023:210](#))

„Verejné zákazky na služby – Verejné obstarávanie – Súťažný dialóg – Dodávka prechodných satelitov Galileo – Zamietnutie ponuky uchádzača – Kritériá vylúčenia – Závažné odborné pochybenie uchádzača – Neexistencia konečného rozsudku alebo konečného správneho rozhodnutia – Predloženie veci výboru uvedenému v článku 143 nariadenia o rozpočtových pravidlách – Rovnosť zaobchádzania – Ponuka s neobvykle nízkou cenou – Zjavne nesprávne posúdenie“

Oznámením o vyhlásení verejného obstarávania z 15. mája 2018⁵⁵² Európska vesmírna agentúra (ESA), konajúca v mene a na účet Komisie, vyhlásila verejné obstarávanie na dodávku prechodných satelitov v kontexte programu Galileo, ktorého cieľom je zriadiť a prevádzkovať európsky systém satelitnej navigácie a určovania polohy na civilné účely. Toto verejné obstarávanie sa začalo vo forme súťažného dialógu, keďže Komisia už identifikovala a vymedzila svoje potreby, ale zatiaľ nedefinovala najvhodnejšie presné prostriedky na ich uspokojenie. Agentúra ESA bola poverená zorganizovaním verejného obstarávania, zatiaľ čo Komisia si zachovala postavenie verejného obstarávateľa.⁵⁵³ Rozhodlo sa, že možno vybrať dvoch úspešných uchádzačov a že k zadaniu zákazky dôjde na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

Po skončení prvej fázy súťažného dialógu ESA, ktorá vyzvala na podanie žiadosti o účasť, vybrala troch uchádzačov, a to spoločnosť OHB System AG, ktorá je žalobkyňou, spoločnosť Airbus Defence and Space GmbH (ďalej len „ADS“) a spoločnosť Thales Alenia Space Italia (ďalej len „TASI“). V nadväznosti na druhú fázu, ktorá sa týkala identifikácie a vymedzenia prostriedkov na uspokojenie potrieb verejného obstarávateľa, a tretej fázy, počas ktorej ESA vyzvala uchádzačov na predloženie ich „konečnej ponuky“, boli konečné ponuky vyhodnotené komisiou pre vyhodnotenie, ktorá prezentovala svoje výsledky v hodnotiacej správe. Na základe tejto správy prijala Komisia rozhodnutie o neprijatí ponuky žalobkyne, ako aj rozhodnutie o zadaní zákazky spoločnostiam TASI a ADS (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“), ktoré boli žalobkyni oznámené listom z 19. januára 2021.

Ešte pred prijatím napadnutých rozhodnutí žalobkyňa listom z 23. decembra 2020 informovala Komisiu a agentúru ESA o tom, že jeden z jej bývalých zamestnancov, a to administratívny generálny riaditeľ, ktorý mal rozsiahly prístup k údajom projektu a zúčastnil sa na príprave jej ponuky, bol v decembri 2019 prijatý do zamestnania spoločnosťou ADS. Žalobkyňa tvrdila, že existujú indície, že tento bývalý zamestnanec získal citlivé informácie a že na základe trestného oznámenia, ktoré voči nemu žalobkyňa podala, bolo začaté vnútroštátne trestné vyšetrovanie. Preto žalobkyňa požiadala Komisiu, aby pozastavila sporný súťažný dialóg, prešetrila túto otázku, a prípadne vylúčila ADS z tohto dialógu. Listom z 20. januára 2021 informovala Komisia žalobkyňu, že neexistujú dostatočné dôvody na takéto pozastavenie a že vzhľadom na to, že obvinenia prešetrujú vnútroštátne orgány, pokiaľ nedôjde k vydaniu konečného rozsudku alebo konečného správneho rozhodnutia, ktoré by sa ich týkalo, neexistuje dôvod na vylúčenie spoločnosti ADS zo sporného súťažného dialógu.

⁵⁵² Oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania uverejnené v Dodatku k Úradnému vestníku Európskej únie z 15. mája 2018 (Ú. v. EÚ 2018/S 091- 206089).

⁵⁵³ V súlade s článkom 15 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1285/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení a využívaní európskych systémov satelitnej navigácie, ktorým sa ruší nariadenie Rady (ES) č. 876/2002 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 683/2008 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 1), Komisia uzavrela s agentúrou ESA dohodu o delegovaní v súvislosti s fázou rozmiestňovania programu Galileo.

Všeobecný súd, na ktorý bola proti napadnutým rozhodnutiam podaná žaloba o neplatnosť, ktorú tento zamietol v celom rozsahu, poskytol okrem iného spresnenia, pokiaľ ide o uplatnenie kritérií vylúčenia uchádzača a obrátenie sa na výbor na základe nariadenia o rozpočtových pravidlách z roku 2018⁵⁵⁴. Rovnako poskytol spresnenia týkajúce sa povinnosti overiť zloženie ponuky, ktorá sa považuje za ponuku s neobvykle nízkou cenou, a samostatnosti rozhodnutia o zadaní zákazky, v prípadoch, keď sa verejný obstarávateľ obmedzí na to, že sa stotožní s odôvodnením hodnotiacej správy.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade zamietol výhradu založenú na údajnom porušení kritérií vylúčenia uchádzača stanovených rozpočtovým nariadením z roku 2018.

Hneď na úvod pripomenul, že verejný obstarávateľ vylúči uchádzača z účasti na verejnom obstarávaní v prípade, že sa uchádzač nachádza v jednej alebo vo viacerých situáciách zodpovedajúcich trom kritériám vylúčenia stanoveným v nariadení o rozpočtových pravidlách z roku 2018.

V prejednávanej veci konštatoval, že vzhľadom na to, že v čase súťažného dialógu neexistoval konečný rozsudok alebo konečné správne rozhodnutie, ktoré by preukazovali, že sa dotknutý uchádzač alebo fyzická alebo právnická osoba, ktorá je členom správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu tohto uchádzača alebo ktorá má vo vzťahu k nim oprávnenie zastúpenia, prijímania rozhodnutí alebo kontroly, dopustili závažného odborného pochybenia, prvé dve kritériá sa neuplatnia. Na základe tretieho kritéria vylúčenia, ktoré je jediným kritériom, ktoré je v prejednávanej veci možné uplatniť, môže verejný obstarávateľ v prípade neexistencie konečného rozsudku alebo konečného správneho rozhodnutia prijať rozhodnutie o vylúčení uchádzača z verejného obstarávania len na základe predbežnej kvalifikácie⁵⁵⁵, a to jedine po získaní odporúčania výboru uvedeného v článku 143 nariadenia o rozpočtových pravidlách z roku 2018, v zmysle ktorého je vzhľadom na skutočnosti a zistenia preukázané, že sa uchádzač dopustil závažného odborného pochybenia.

Na začiatok Všeobecný súd preskúmal, či Komisia tým, že sa v prejednávanej veci neobrátila na tento výbor, porušila svoje povinnosti, čo je v rozpore s tretím kritériom vylúčenia.

Všeobecný súd v tejto súvislosti poukázal na to, že účelom, na ktorom je založené predloženie veci výboru, je ochrana finančných záujmov Únie a že predbežná právna kvalifikácia, ktorej uskutočnenie prináleží výlučne výboru, sa týka jednak nevyhnutne správania samotných uchádzačov a jednak skutočností alebo zistení preukázaných v podstate v rámci auditov alebo vyšetrovaní vedených príslušnými orgánmi Únie, alebo prípadne členských štátov. Všeobecný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že verejný obstarávateľ sa musí obrátiť na výbor len v prípade, že preukázané skutočnosti, ktoré má k dispozícii, sú indíciami postačujúcimi na podporu domnienky o vine uchádzača, a nie iba podozreniami. V prejednávanej veci pritom konštatoval, že po prvé list z 23. decembra 2020 bol jediným dokumentom, ktorý mala Komisia k dispozícii, týkajúcim sa údajného protiprávneho konania spoločnosti ADS. Po druhé tvrdenia, ktoré žalobkyňa uviedla v tomto liste, nepatrili medzi skutočnosti a zistenia v rámci auditov alebo vyšetrovaní vykonávaných príslušnými orgánmi Únie alebo členskými štátmi. Po tretie k tomuto listu nebol pripojený žiadny

⁵⁵⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1), a presnejšie na základe článkov 136 a 145 tohto nariadenia.

⁵⁵⁵ V zmysle článku 136 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách z roku 2018.

dôkaz, ktorý by mohol podporiť uvádzané tvrdenia. Po štvrté sa sformulované výhrady netýkali správania spoločnosti ADS, ale údajného správania bývalého zamestnanca žalobkyne.

Všeobecný súd z toho vyvodil, že tieto tvrdenia nemožno považovať za skutočnosti alebo zistenia, ktoré by mohli predstavovať dostatočné indície na podporu domnienky o vine spoločnosti ADS, odôvodňujúce predloženie veci výboru.

Po tom, čo Všeobecný súd dospel k tomuto záveru, pristúpil k overeniu toho, či Komisia bola napriek tomu povinná prešetriť tieto tvrdenia. V tejto súvislosti uviedol, že jediným konaním vytýkaným spoločnosti ADS bola skutočnosť, že táto v priebehu predmetného verejného obstarávania zamestnala bývalého zamestnanca žalobkyne. V zásade však táto skutočnosť sama osebe nepredstavuje indíciu o správaní, ktoré by mohlo predstavovať závažné odborné pochybenie.

Rovnako, pokiaľ ide o výhradu žalobkyne založenú na tom, že jej bývalý zamestnanec porušil dôvernosť jej vecí tým, že protiprávne získal citlivé informácie, ktoré sa jej týkajú a ktoré sú spôsobilé priniesť spoločnosti ADS neoprávnenú výhodu v rámci sporného súťažného dialógu, Všeobecný súd usúdil, že takéto porušenie v každom prípade nepredstavuje indíciu o správaní samotnej spoločnosti ADS, a tak nie je spôsobilé preukázať domnienku o vine tejto spoločnosti. Navyše vzhľadom na neexistenciu argumentov a konkrétnych skutočností, ktoré by žalobkyňa uviedla vo svojom liste z decembra 2020, konštatoval, že tvrdenie týkajúce sa získania citlivých informácií spôsobilých priniesť neoprávnenú výhodu spoločnosti ADS je vágne a hypotetické, a teda že nemôže predstavovať indíciu. Všeobecný súd napokon uviedol, že bývalý zamestnanec odišiel od žalobkyne krátko po predložení jej revidovanej ponuky v rámci druhej fázy súťažného dialógu, a teda že v každom prípade nemohol mať informácie o dialógu, ktorý sa uskutočnil medzi žalobkyňou a agentúrou ESA počas tretej fázy, ani o obsahu konečnej ponuky žalobkyne.

V dôsledku uvedeného, keďže tvrdenia obsiahnuté v liste z decembra 2020 nie sú takej povahy, aby predstavovali dostatočné indície na preukázanie domnienky o vine spoločnosti ADS, ktoré by odôvodňovali predloženie veci výboru, Komisia nebola povinná vo vzťahu k nim uskutočniť vyšetrovanie.

V druhom rade Všeobecný súd zamietol výhradu založenú na porušení povinností týkajúcich sa preskúmania ponúk s neobvykle nízkou cenou. Pripomenul, že na základe ustanovení nariadenia o rozpočtových pravidlách z roku 2018 sa posúdenie existencie ponúk s neobvykle nízkou cenou zo strany verejného obstarávateľa, pričom neobvykle nízka cena sa posudzuje vo vzťahu k zloženiu ponuky a predmetnému plneniu, uskutočňuje v dvoch krokoch.⁵⁵⁶ V prvom kroku musí verejný obstarávateľ posúdiť, či predložené ponuky obsahujú indíciu takej povahy, že by vzbudzovala podozrenie o tom, že by mohlo ísť o ponuky s neobvykle nízkou cenou. Je to tak najmä v prípade, že sa zdá byť neisté jednak to, či je ponuka v súlade s platnými právnymi predpismi, a jednak to, či navrhovaná cena zahŕňa všetky náklady spôsobené technickými aspektmi ponuky. Rovnako to platí pre prípad, keď je navrhovaná cena podstatne nižšia ako cena ostatných ponúk, alebo ako obvyklá cena na trhu. V druhom kroku, ak takéto indície existujú, verejný obstarávateľ musí pristúpiť k overeniu zloženia ponuky tak, že dotknutému uchádzačovi poskytne možnosť odôvodniť jeho cenu. Ak verejný obstarávateľ napriek poskytnutým vysvetleniam rozhodne, že ponuka má neobvykle nízku cenu, musí ju zamietnuť.

V predmetnom prípade Všeobecný súd konštatoval, že rozdiel medzi cenou konečnej ponuky spoločnosti ADS a cenou ostatných ponúk nemôže sám osebe predstavovať indíciu o jej neobvykle

⁵⁵⁶ Kapitola 1 oddiel 2, bod 23.1 prvý odsek prílohy I a bod 23.2 nariadenia o rozpočtových pravidlách z roku 2018.

nízkej cene, a to vzhľadom na osobitosti predmetného verejného obstarávania. Po prvé bolo verejné obstarávanie začaté vo forme súťažného dialógu, pretože Komisia ešte nezadefinovala presné prostriedky na uspokojenie svojich potrieb. Ceny ponúk tak záviseli od rôznych riešení a technických prostriedkov navrhnutých každým uchádzačom. Po druhé z osobitných charakteristických vlastností dotknutých satelitov vyplýva, že nie sú tovarom, pre ktorý existuje štandardná alebo trhovú cenu. Okrem toho žalobkyňa nad rámec cenového rozdielu nepredložila žiaden konkrétny argument na podporu svojho tvrdenia, že ponuka spoločnosti ADS sa mala javiť ako ponuka s neobvykle nízkou cenou.

Všeobecný súd dospel k záveru, že nebolo preukázané, že existovali indície, ktoré by mohli vzbudzovať podozrenie Komisie, že ponuka spoločnosti ADS mohla mať neobvykle nízkou cenu. V dôsledku toho Komisia nebola povinná pristúpiť k overeniu zloženia ponuky spoločnosti ADS s cieľom uistiť sa, že táto ponuka nemá neobvykle nízkou cenu.

V treťom rade Všeobecný súd zamietol výhradu založenú na tom, že Komisia tým, že sa obmedzila na potvrdenie výsledkov uvedených v hodnotiacej správe, porušila svoju povinnosť prijať samostatné rozhodnutie, pokiaľ ide o zadanie zákazky.

Po prvé je síce pravda, že Komisia preberá všeobecnú zodpovednosť za program Galileo a v súvislosti s fázou rozmiestňovania tohto programu musí s agentúrou ESA uzavrieť dohodu o delegovaní, v ktorej sa spresňujú úlohy tejto agentúry, najmä pokiaľ ide o zadávanie zákaziek týkajúcich sa systému. Práve v rámci dohody o delegovaní, ktorá bola uzavretá medzi Komisiou a agentúrou ESA, bola táto agentúra, konajúca v mene a na účet Komisie, poverená organizáciou sporného súťažného dialógu, zatiaľ čo Komisia si zachovala postavenie verejného obstarávateľa. Zodpovednosť za program Galileo však nemôže meniť, či dokonca zväčšovať povinnosti Komisie ako verejného obstarávateľa.

Po druhé v prípadoch, keď bola komisia pre vyhodnotenie vymenovaná verejným obstarávateľom v súlade s rozpočtovými pravidlami z roku 2018, prináleží práve tejto komisii, aby uskutočnila vyhodnotenie ponúk vo svojej hodnotiacej správe. Napriek tomu, že verejný obstarávateľ nie je touto správou viazaný, má právo z tejto správy vychádzať na účely zadania predmetnej zákazky. Preto skutočnosť, že napadnuté rozhodnutia boli odôvodnené odkazom na hodnotiacu správu, pričom Komisia sa stotožnila so stanoviskom komisie pre vyhodnotenie poverenej hodnotením predložených ponúk, nič nemení na tom, že tieto rozhodnutia boli prijaté samostatne.

Rozsudok zo 14. júna 2023, Instituto Cervantes/Komisia (T-376/21, [EU:T:2023:331](#))

„Verejné obstarávanie služieb – Verejná súťaž – Poskytovanie služieb jazykovej prípravy inštitúciám, orgánom a agentúram Únie – Umiestnenie uchádzača v zostupnom poradí – Povinnosť odôvodnenia – Časť ponuky prístupné prostredníctvom hypertextového odkazu – Zjavne nesprávne posúdenie – Zneužitie právomoci“

Dňa 20. novembra 2020 Komisia oznámením o vyhlásení verejného obstarávania vyhlásila v rámci verejnej súťaže výzvu na predkladanie ponúk na jazykové kurzy pre inštitúcie, orgány a agentúry Európskej únie. Zákazka bola rozdelená na osem častí vrátane časti 3 nazvanej „Štúdium španielčiny (ES)“. Súťažné podklady k spornému verejnemu obstarávaniu spresňovali, že verejný obstarávateľ vychádza z ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Pokiaľ ide o podmienky predloženia ponuky, súťažné podklady okrem iného stanovovali, že ponuky musia byť predložené prostredníctvom aplikácie eSubmission.

Dňa 19. apríla 2021 Komisia prijala napadnuté rozhodnutie v nadväznosti na odporúčania hodnotiaceho výboru. Komisia tak zadala časť 3 (španielsky jazyk) zákazky na prvom mieste

zoskupení CLL Centre de Langues-Allingua (ďalej len „zoskupenie CLL“) a na druhom mieste žalobcovi Instituto Cervantes.

V postupe verejného obstarávania žalobca prostredníctvom platformy eSubmission predložil určité podklady ilustrujúce technický návrh opísaný v jeho ponuke, ktoré boli prístupné len prostredníctvom hypertextových odkazov začlenených do ponuky. V tabuľke hodnotenia ponúk Komisia žalobcu informovala, že tieto časti ponuky zamietla a nevyhodnotila ich z dôvodu, že nie sú v súlade so súťažnými podkladmi a že existuje riziko zmeny ponuky prostredníctvom týchto hypertextových odkazov po konečnom termíne na predkladanie ponúk. Komisia sa teda domnievala, že dokumenty prístupné len prostredníctvom týchto hypertextových odkazov chýbajú.

Všeobecný súd sa v konaní o žalobe o neplatnosť napadnutého rozhodnutia, ktorú zamietol v celom rozsahu, vyjadril k novej otázke týkajúcej sa používania hypertextových odkazov uchádzačmi na účely predloženia určitých častí ich ponuky, hoci tento spôsob komunikácie nebol stanovený v súťažných podkladoch, a k dôsledkom, ktoré z takéhoto používania vyplývajú vo fáze vyhodnocovania ponúk a pridelenia bodov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Po prvé Všeobecný súd zamietol žalobné dôvody založené na porušení povinnosti odôvodnenia.

Po prvé zamietol tvrdenie, podľa ktorého nie je možné poznať relatívne výhody vybratej ponuky. Konštatoval totiž, že hoci sú posúdenia týkajúce sa niektorých podkritérií stručné, v prvom rade je možné pochopiť, že ponuka zoskupenia CLL má niekoľko kvalít, ktoré prevyšujú kvality ponuky žalobcu. Ďalej je možné zistiť úroveň kvality ponuky žalobcu, ktorá je nižšia. Nakoniec je nutné vziať do úvahy, že nedostatok dokumentácie, ktorý sa týka dôležitého prvku jazykového kurzu, konkrétne cvičení, je prezentovaný ako slabé miesto ponuky žalobcu, čo vedie k strate bodov. Rovnako, keďže nedostatok dokumentácie nie je jedinou vadou odôvodňujúcou stratu bodov pri hodnotení ponuky žalobcu, Všeobecný súd zamietol tvrdenie založené na zjavne nesprávnom posúdení spojenom s nesúlalom súvislosti medzi týmto hodnotením a udelenou bodovou známkou.

Po druhé zamietol výhradu založenú na nemožnosti zistiť presný počet bodov, ktoré boli odpočítané z dôvodu nedostatku dokumentácie. V tejto súvislosti konštatoval, že súťažné podklady nestanovujú váhu jednotlivých prvkov, ktoré sú súčasťou opisu každého podkritéria, lebo nejde o „čiastkové podkritériá“ určené na samostatné posúdenie, ale o opis obsahu jednotlivých podkritérií. Nie je teda nevyhnutné, aby sa každému pozitívnemu alebo negatívnemu komentáru v rámci hodnotenia pripisovala osobitná váha, ale skôr aby žalobca mohol pochopiť dôvody, ktoré viedli Komisiu k tomu, že jeho ponuke pridelená príslušná bodová známka za každé podkritérium, čo naozaj mohol pochopiť. Všeobecný súd dospel k záveru, že hodnotiaci výbor uviedol relatívne výhody vybratej ponuky v rámci každého podkritéria a že od Komisie nemožno v prejednávanej veci požadovať, aby pripísala osobitnú váhu každej pozitívnej alebo negatívnej pripomienke týkajúcej sa jednotlivých prvkov, ktoré sú súčasťou opisu každého podkritéria.

Po druhé Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na zjavne nesprávnom posúdení z dôvodu nelogickej, neprimeranej a netransparentnej povahy súvislosti medzi hodnotením a bodovou známkou udelenou v rámci niektorých podkritérií. Pokiaľ teda ide o údajné porušenie zásady transparentnosti v rozsahu, v akom konkrétna váha pripisovaná prvku kritéria dotknutému nedostatkom dokumentácie nebola oznámená v súťažných podkladoch, Všeobecný súd pripomenul, že nedostatok dokumentácie nebol jedinou vadou, ktorá odôvodňovala stratu bodov. V dôsledku toho odpočítanie bodov nemožno pokladať za zjavne nezlučiteľné so zistenými nedostatkami.

Okrem toho konkrétny význam pripisovaný určitej časti ponuky a pridelenie bodov za každé čiastkové podkritérium alebo každý prvok podkritéria patrí do širokej miery voľnej úvahy Komisie. Všeobecný súd tak nemôže skúmať ako taký význam, ktorý sa pripisuje niektorým skutočnostiam v rámci čiastkového podkritéria, ale preskúma len to, či bola preukázaná existencia zjavne nesprávneho

posúdenia. V tomto prípade však žalobca takéto nesprávne posúdenie nepreukázal, keďže nedostatok dokumentácie zistený Komisiou sa týkal dôležitého prvku jazykového kurzu a mohol legitímne viesť k odpočítaniu bodov, pričom nebolo preukázané, že toto odpočítanie bodov je zjavne nesprávne.

Po tretie Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený na zjavne nesprávnom posúdení z dôvodu odmietnutia častí ponuky prístupných prostredníctvom hypertextového odkazu.

Vzhľadom na znenie súťažných podkladov mala byť totiž „ponuka“ nahratá priamo na platformu eSubmission a súčasťou ponuky boli len dokumenty, ktoré prešli týmto postupom. V súlade s cieľom, ktorý sleduje aplikácia eSubmission, a to uľahčiť predkladanie ponúk prostredníctvom zabezpečenej aplikácie, teda žalobca nemohol predložiť niektoré časti svojej ponuky prostredníctvom hypertextových odkazov, ktoré viedli k dokumentu prístupnému na internetovej stránke, ktorú uchádzač spravuje. Komisii teda nemožno vytýkať, že nezohľadnila dokumenty získané prostredníctvom predmetných hypertextových odkazov.

Okrem toho Všeobecný súd poukázal na to, že predloženie prostredníctvom tejto zabezpečenej aplikácie umožňuje zabezpečiť dodržiavanie zásady rovnosti zaobchádzania s uchádzačmi, keďže zaručuje, že verejný obstarávateľ si zachová kontrolu nad dokumentmi, ktoré mu boli predložené. Predchádza teda riziku zmeny dokumentov, ktoré by boli prístupné len prostredníctvom hypertextového odkazu a neboli by nahraté priamo do aplikácie eSubmission. Z toho vyvodil záver, že primerane informovaný a bežne obozretný uchádzač si je v tejto súvislosti vedomý toho, že je povinný predložiť ponuku v stanovenej lehote a po uplynutí tejto lehoty už túto ponuku nemožno zmeniť. V dôsledku toho taký uchádzač nemôže zo sporných súťažných podkladov vyvodiť, že do svojej ponuky môže zahrnúť hypertextové odkazy na dokument prístupný na internetovej stránke, ktorú spravuje.

Okrem toho, keďže začlenenie hypertextových odkazov do ponuky žalobcu nebolo prípustné, Komisia nebola povinná overiť, či sporné dokumenty boli zmenené, ani ich prijať. V každom prípade sa tieto dokumenty nachádzali na internetovej stránke, ktorú spravuje uchádzač, a dôkazy predložené žalobcom majú preukázať, že sporné dokumenty neboli zmenené, a nie že ich nebolo možné zmeniť.

Nakoniec muselo byť zamietnuté tvrdenie založené na porušení práva byť vypočutý, lebo ak má mať uchádzač možnosť účinne vyjadriť svoje stanovisko k skutočnostiam, na ktorých správny orgán zamýšľa založiť svoje rozhodnutie, toto právo je zabezpečené v čase predloženia jeho ponuky, ako aj možnosťou uchádzača požiadať o objasnenie ustanovení súťažných podkladov. Preto skutočnosť, že po vyhodnotení ponúk nie je stanovená ďalšia fáza na poskytnutie dodatočných vysvetlení, nemôže predstavovať porušenie práva byť vypočutý.

Po štvrté Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený v podstate na tom, že Komisia porušila svoju povinnosť porovnať technický návrh zoskupenia CLL s technickým návrhom žalobcu. Nič totiž neumožňuje domnievať sa, že Komisia nedodržala požiadavku určiť „ekonomicky najvýhodnejšiu“ ponuku na základe objektívnych kritérií, ktoré zabezpečujú dodržiavanie zásad transparentnosti, zákazu diskriminácie a rovnosti zaobchádzania, s cieľom zaručiť objektívne porovnanie relatívnej hodnoty ponúk. Výbor vyhodnotil ponuku zoskupenia CLL na základe technických kritérií na zadanie zákazky uvedených v súťažných podkladoch a rovnako vyhodnotil aj ponuku žalobcu.

Po piate Všeobecný súd zamietol žalobný dôvod založený v podstate na tom, že Komisia neoprávnene zaviedla prax, v dôsledku ktorej tým, že zadala všetky časti zákazky na jazykové kurzy jedinému poskytovateľovi služieb, konkrétne zoskupeniu CLL, porušila cieľ sledovaný právnou úpravou v oblasti verejného obstarávania, ktorým je otvorenie obstarávania inštitúcií Únie čo najširšej hospodárskej súťaži.

Verejnému obstarávateľovi totiž nemožno brániť v tom, aby zadal všetky časti verejnej zákazky tomu istému uchádzačovi, pokiaľ jeho ponuky boli ekonomicky najvýhodnejšie v porovnaní so všetkými

ostatnými uchádzačmi a bola dodržaná zásada rovnosti zaobchádzania s uchádzačmi s cieľom zabezpečiť zdravú a účinnú hospodársku súťaž medzi účastníkmi tohto verejného obstarávania.

Okrem toho Všeobecný súd pripomenul, že požiadavka nestrannosti zahŕňa dva aspekty. Ide jednak o subjektívnu nestrannosť členov orgánu v tom zmysle, že nijaký člen dotknutého orgánu nesmie prejavovať osobnú zaujatosť alebo predsudok, pričom platí domnienka tejto nestrannosti, pokiaľ sa nepreukáže opak, a jednak o objektívnu nestrannosť v tom zmysle, že tento orgán musí poskytnúť dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek legitímnych pochybností v tejto súvislosti. V tomto prípade však na jednej strane nebola namietaná subjektívna zaujatosť členov výboru a na druhej strane nebolo preukázané, že neexistencia povinnosti vykonať posúdenie kvality technickej ponuky pred posúdením ceny viedla najmä k porušeniu zásady rovnosti zaobchádzania.

XII. Prístup k dokumentom inštitúcií

Rozsudok z 25. januára 2023, De Capitani/Rada (T-163/21, [EU:T:2023:15](#))

„Prístup k dokumentom – Nariadenie (EÚ) č. 1049/2001 – Dokumenty týkajúce sa prebiehajúceho legislatívneho postupu – Pracovné skupiny Rady – Dokumenty týkajúce sa legislatívneho návrhu, ktorého predmetom je zmena smernice 2013/34/EÚ o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov – Čiastočné zamietnutie prístupu – Žaloba o neplatnosť – Záujem na konaní – Prípustnosť – Článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia č. 1049/2001 – Výnimka vzťahujúca sa na ochranu rozhodovacieho procesu“

Žalobca, pán Emilio De Capitani, požiadal o prístup⁵⁵⁷ k určitým dokumentom vymeneným v rámci pracovnej skupiny Rady Európskej únie „Právo obchodných spoločností“, ktoré sa týkali legislatívneho postupu, ktorého predmetom bola zmena smernice 2013/34 o ročných účtovných závierkach⁵⁵⁸. Rada odmietla prístup k niektorým dokumentom z dôvodu, že ich zverejnenie by vážne narušilo rozhodovací proces Rady v zmysle nariadenia č. 1049/2001.⁵⁵⁹ Po opakovanej žiadosti žalobcu o prístup k nezverejneným dokumentom Rada prijala napadnuté rozhodnutie⁵⁶⁰, ktorým potvrdila odmietnutie prístupu k nim.

Pracovné skupiny Rady sú vnútornými orgánmi tejto inštitúcie, ktoré pripravujú rokovania Výboru stálych predstaviteľov (Coreper), a následne príslušného ministerského zloženia Rady.

Všeobecný súd, ktorému bola predložená žaloba o neplatnosť, ktorej vyhovel, posudzoval otázku prístupu k dokumentom týkajúcim sa legislatívnych postupov z doteraz neriešeného vzťahu medzi zásadami verejnosti a transparentnosti legislatívneho postupu vyplývajúcimi zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie a Charty základných práv Európskej únie⁵⁶¹ na jednej strane a výnimkou zo sprístupnenia dokumentov vychádzajúcou z ochrany rozhodovacieho procesu inštitúcie stanovenou v sekundárnom práve⁵⁶² na strane druhej. Všeobecný súd okrem toho po prvýkrát skúma prístup k dokumentom vypracovaný pracovnými skupinami Rady v rámci legislatívneho postupu.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd v prvom rade odmietol argumentáciu žalobcu, podľa ktorej sa výnimka týkajúca sa ochrany rozhodovacieho procesu stanovená v nariadení č. 1049/2001, vykladaná vo svetle Zmluvy o FEÚ a Charty, neuplatňuje na legislatívne dokumenty.

⁵⁵⁷ Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

⁵⁵⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS (Ú. v. EÚ L 182, 2013, s. 19).

⁵⁵⁹ Článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia č. 1049/2001.

⁵⁶⁰ Rozhodnutie Rady Európskej únie SGS 21/000067 zo 14. januára 2021.

⁵⁶¹ Článok 15 ZFEÚ a článok 42 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

⁵⁶² V súlade s článkom 4 ods. 3 nariadenia č. 1049/2001.

Všeobecný súd pripomenul, že zásada otvorenosti má v právnom poriadku Európskej únie zásadný význam a že zásady publicity a transparentnosti sú vlastné legislatívnym postupom Únie.⁵⁶³ Prístup k legislatívnym dokumentom musí byť teda čo najširší. To však neznamená, že primárne právo Únie stanovuje bezpodmienečné právo na prístup k legislatívnym dokumentom. V súlade so Zmluvou o FEÚ⁵⁶⁴ sa totiž právo na prístup k dokumentom inštitúcií Únie vykonáva podľa všeobecných zásad, obmedzení a podmienok stanovených nariadeniami. Ustanovenia Zmluvy o FEÚ upravujúce právo na prístup k dokumentom inštitúcií však z jeho pôsobnosti nevylučujú legislatívne dokumenty.

Všeobecný súd poznamenal, že tento záver je podporený normatívnym kontextom, do ktorého patrí právo na prístup k dokumentom. Z primárneho práva vyplýva, že zásada otvorenosti nie je absolútna.⁵⁶⁵ Okrem toho Všeobecný súd pripomenul, že v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 1049/2001 môžu inštitúcie Únie v riadne odôvodnených prípadoch odmietnuť prístup k určitým dokumentom legislatívnej povahy.

Na rozdiel od toho, čo tvrdil žalobca, Všeobecný súd najprv konštatoval kontinuitu práva na prístup k dokumentom medzi Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva a Zmluvou o FEÚ a dospel k záveru, že výnimka z povinnosti zverejnenia požadovaného dokumentu týkajúca sa ochrany rozhodovacieho procesu dotknutej inštitúcie stanovená v článku 4 ods. 3 prvom pododseku nariadenia č. 1049/2001 sa po nadobudnutí účinnosti Zmluvy o FEÚ a Charty naďalej uplatňuje. Domnieva sa ďalej, že nič neumožňuje dospieť k záveru, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ a Charty v zásade vylučujú, aby prístup k dokumentom vypracovaným pracovnými skupinami Rady v rámci legislatívneho postupu mohol byť odmietnutý z dôvodu, že ich zverejnenie by vážne narušilo rozhodovací proces Rady. Napokon konštatoval, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ, ktoré stanovujú, že zasadnutia Rady pri prerokúvaní a hlasovaní o návrhu legislatívneho aktu⁵⁶⁶ sú verejné, síce zakotvujú zásadu verejnosti legislatívnych diskusií počas zasadnutí Rady, ale netýkajú sa práva na prístup k dokumentom ani obmedzení a podmienok výkonu tohto práva.

V druhom rade Všeobecný súd ďalej konštatoval, že žiadny z dôvodov uvedených Radou v napadnutom rozhodnutí neumožňuje dospieť k záveru, že zverejnenie sporných dokumentov by konkrétne, účinne a nie hypoteticky vážne narušilo dotknutý legislatívny postup.

Pokiaľ ide po prvé o dôvod založený na údajne citlivom obsahu sporných dokumentov, Všeobecný súd konštatoval, že tieto dokumenty v skutočnosti obsahujú komentáre a konkrétne zmeny znenia, ktoré patria do riadneho legislatívneho postupu. Hoci sa tieto dokumenty týkajú záležitostí určitej dôležitosti, ktoré sa možno vyznačujú politickou a právnou zložitou, a môžu obsahovať prvky, ktoré sú výsledkom „zložitých rokovaní“ a ktoré môžu poukazovať na ťažkosti, ktoré je ešte potrebné vyriešiť pred dosiahnutím dohody, Rada neidentifikuje žiadny konkrétny a špecifický aspekt týchto dokumentov, ktorý by bol osobitne citlivý v tom zmysle, že by bol v prípade ich zverejnenia spochybnený základný záujem Únie alebo členských štátov. Rada navyše nevysvetľuje, v čom by prístup k sporným dokumentom konkrétne, skutočne a nie hypoteticky vážne ohrozil možnosti dospieť k dohode o predmetnom legislatívnom návrhu.

⁵⁶³ Rozsudok z 22. marca 2018, *De Capitani/Parlament* (T-540/15, [EU:T:2018:167](#), bod 81).

⁵⁶⁴ Článok 15 ods. 3 ZFEÚ.

⁵⁶⁵ Článok 1 a článok 10 ods. 3 ZEÚ a článok 15 ods. 1 ZFEÚ.

⁵⁶⁶ Článok 15 ods. 2 ZFEÚ.

Pokiaľ ide ďalej o predbežnú povahu diskusií týkajúcich sa predmetného legislatívneho návrhu v rámci pracovnej skupiny Rady, Všeobecný súd pripomenul, že sama osebe neumožňuje odôvodniť uplatnenie výnimky založenej na ochrane rozhodovacieho procesu. Táto výnimka totiž nerozlišuje podľa štádia, v ktorom sa nachádzajú diskusie, ale všeobecne sa týka dokumentov, ktoré súvisia s otázkou, o ktorej dotknutá inštitúcia „ešte nerozhodla“. Keďže návrh je z hľadiska svojej povahy predurčený na diskusiu, osoba žiadajúca prístup k legislatívnym dokumentom v rámci prebiehajúceho postupu si je plne vedomá, že informácie, ktoré sú v nich uvedené, sa budú počas diskusií v rámci prípravných prác pracovnej skupiny pravdepodobne meniť, až kým sa nedosiahne dohoda o texte ako celku. To bol účel sledovaný žiadosťou o prístup, keďže žalobca sa snažil zistiť stanoviská vyjadrené členskými štátmi v rámci Rady práve s cieľom vyvolať diskusiu v tejto súvislosti predtým, ako táto inštitúcia zaujme svoje stanovisko v rámci predmetného legislatívneho postupu.

Všeobecný súd okrem toho konštatoval, že Rada nepredložila nijaký hmatateľný dôkaz, ktorý by mohol preukázať, že prístup k sporným dokumentom by narušil lojálnu spoluprácu medzi členskými štátmi. Zdôrazňuje, že keďže členské štáty vyjadrujú v rámci pracovných skupín Rady svoje stanovisko k danému legislatívnemu návrhu a vývoju, ktorý sú ochotné v jeho prípade akceptovať, skutočnosť, že tieto prvky budú následne na základe žiadosti komunikované, nemôže sama osebe tvoriť prekážku lojálnej spolupráce.⁵⁶⁷ V systéme založenom na zásade demokratickej legitimity musia spolunormotvorcovia zodpovedať za svoje činy voči verejnosti a výkon demokratických práv občanov predpokladá možnosť podrobne sledovať rozhodovací proces v inštitúciách zapojených do legislatívnych postupov a mať prístup ku všetkým relevantným informáciám. V prejednávanej veci však nič nenasvedčuje tomu, že Rada mohla primerane očakávať riziko vonkajších tlakov a reakciu presahujúcu to, čo môže čakať od verejnosti ktorýkoľvek člen legislatívneho orgánu, ktorý predkladá zmenu návrhu zákona.

Všeobecný súd okrem toho pripomenul, že iba ak sa dotknutá inštitúcia domnieva, že zverejnenie dokumentu by konkrétne a skutočne narušilo príslušný rozhodovací proces, musí overiť, či napriek tomu existuje prevažujúci verejný záujem, ktorý odôvodňuje zverejnenie dokumentu. Rovnako samotná skutočnosť, že bol umožnený prístup k niektorým dokumentom týkajúcim sa toho istého legislatívneho postupu, nemôže odôvodniť zamietnutie prístupu k iným dokumentom.

Napokon prístup k dokumentom vypracovaným pracovnými skupinami Rady nemožno obmedziť z dôvodu ich údajne „technickej“ povahy. Či dokument má „technickú“ povahu, alebo nie, nie je relevantným kritériom na účely uplatnenia výnimky založenej na ochrane rozhodovacieho procesu. Členovia pracovných skupín Rady majú mandát od členských štátov, ktoré zastupujú, a vyjadrujú pozíciu svojho členského štátu v Rade počas rokovaní o konkrétnom legislatívnom návrhu, keď Rada koná ako spolunormotvorca. Skutočnosť, že pracovné skupiny nie sú oprávnené prijať konečné stanovisko tejto inštitúcie, však neznamená, že ich práce nie sú súčasťou bežného legislatívneho postupu, ani to, že dokumenty, ktoré zostavujú, majú „technickú“ povahu.

⁵⁶⁷ Článok 4 ods. 3 ZEÚ.

XIII. Verejná služba

1. Sirotský dôchodok

Rozsudok zo 7. júna 2023, OP/Parlament (T-143/22, [EU:T:2023:313](#))

„Verejná služba – Úradníci – Pozostalostný dôchodok – Nepriznanie – Pozostalý manželský partner – Podmienky pre vznik nároku – Dĺžka trvania manželstva – Námetka protiprávnosti – Článok 80 prvý odsek služobného poriadku – Článok 2 prílohy VII k služobnému poriadku – Sirotský dôchodok – Nepriznanie – Pojem ‚nezaopatrené dieťa‘ – Nesprávne právne posúdenie“

A, dospelý syn B, bývalého úradníka Európskeho parlamentu, má zdravotné postihnutie. Po úmrtí B podala žalobkyňa, matka A, Parlamentu žiadosť o priznanie sirotského dôchodku pre svojho syna.

Parlament túto žiadosť zamietol rozhodnutím (ďalej len „sporné rozhodnutie“) z dôvodu, že B v čase svojej smrti nemal dieťa, ktoré by táto inštitúcia uznala za nezaopatrené dieťa. Parlament odkázal na článok 80 Služobného poriadku úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok“) a usúdil, že dieťa nemôže byť uznané za nezaopatrené dieťa v zmysle článku 2 prílohy VII k služobnému poriadku a nemôže na tomto základe poberať sirotský dôchodok, bez toho, aby dotknutý úradník predložil v tejto súvislosti administratívne žiadosť, a bez toho, aby administratíva overila dodržanie podmienok, ktoré s tým súvisia.

Všeobecný súd, na ktorý sa žalobkyňa obrátila, zrušil sporné rozhodnutie a po prvýkrát sa v celom rozsahu zaoberal hmotnoprávnymi a procesnými podmienkami nároku na sirotský dôchodok podľa článku 80 služobného poriadku.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd na úvod konštatoval, že rôzne jazykové verzie článku 80 prvého odseku služobného poriadku sa líšia. Zatiaľ čo niektoré z nich, vrátane francúzskej verzie, používajú formuláciu „dieťa uznané za... závislé“, ostatné jazykové verzie nepoužívajú pojem „uznané“. Všeobecný súd preto vykladá tento článok s ohľadom na účel tohto ustanovenia, ako aj na kontext, ktorého je súčasťou.

Pokiaľ ide o definíciu poberateľov sirotského dôchodku, teda nezaopatrených detí zosnulého úradníka, článok 80 prvý odsek služobného poriadku odkazuje na článok 2 prílohy VII k služobnému poriadku ako celok. Nezaopatrené dieťa v zmysle odseku 2 tohto posledného uvedeného článku, či už ide o manželské, nemanželské alebo osvojené dieťa úradníka alebo jeho manžela/manželky, má nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa, za predpokladu, že ho úradník vyživuje a spĺňa jednu z podmienok uvedených v odsekoch 3 a 5 uvedeného článku. Dieťa musí byť mladšie ako 18 rokov alebo vo veku od 18 do 26 rokov a musí sa zúčastňovať na vzdelávaní alebo odbornej príprave, alebo musí trpieť vážnou chorobou alebo zdravotným postihnutím, ktoré mu bráni v zarábaní na živobytie. V každom z týchto troch prípadov služobný poriadok nepriznáva administratívne žiadnu diskrečnú právomoc priznať alebo nepriznať predmetný sirotský dôchodok, ale priznáva mu súvisiacu právomoc v tom zmysle, že administratíva je povinná tento dôchodok priznať, ak zistí, že sú splnené podmienky, a v opačnom prípade ho nepriznať.

Nárok na sirotský dôchodok v prípade, akým je prípad syna žalobkyne, je teda podmienený splnením troch podmienok. Prvé dve podmienky sú hmotnoprávnej povahy v tom zmysle, že dotknuté dieťa musí trpieť vážnou chorobou alebo invaliditou, ktorá mu bráni v tom, aby si zarábalo na živobytie a zosnulý úradník ho skutočne vyživoval. Tretia podmienka má časový charakter v tom zmysle, že uvedené dieťa muselo byť v čase smrti zosnulého úradníka od neho závislé.

Je pravda, že príspevok na nezaopatrené dieťa sa priznáva automaticky v prípade dieťaťa mladšieho ako 18 rokov, ale v ostatných prípadoch sa priznáva na žiadosť dotknutého úradníka. Jedinou úlohou tejto žiadosti je však umožniť administratíve overiť, či sú splnené hmotnoprávne a časové podmienky uvedené vyššie, a ak áno, priznať príspevok na nezaopatrené dieťa. Požiadavka, aby k uznaniu zo strany administratívy došlo pred smrťou, ktorú článok 80 služobného poriadku v spojení s článkom 2 prílohy VII neukladajú, predstavuje dodatočnú podmienku, ktorú nemožno na tento účel dodržať.

Iba kombinované uplatnenie týchto ustanovení, ktoré zohľadňuje všeobecnú štruktúru právnej úpravy sirotského dôchodku, ako aj osobitnú situáciu dotknutej osoby, konkrétne dieťaťa trpiaceho vážnou chorobou alebo invaliditou, je v súlade so sociálnym cieľom, ktorý sleduje vyplácanie sirotského dôchodku v prospech takéhoto dieťaťa, ktoré si nemôže zarábať na živobytie.

Pojem „v čase smrti“ použitý v článku 80 prvom odseku služobného poriadku treba preto chápať tak, že odkazuje na dátum, ku ktorému treba posúdiť, či dieťa zosnulého úradníka spĺňa podmienky článku 2 prílohy VII k služobnému poriadku, a nie na dátum, ku ktorému musí administratíva v tejto súvislosti prijať rozhodnutie. To znamená, že pokiaľ hmotnoprávne podmienky pre nezaopatrené dieťa boli splnené pred smrťou úradníka, nie je potrebné, aby sa administratívne kroky na priznanie príspevku na nezaopatrené dieťa uskutočnili pred smrťou.

2. Premlčacia doba na vymáhanie neoprávnene vyplatených dávok

Rozsudok z 11. októbra 2023, QT/EIB (T-529/22, [EU:T:2023:618](#))

„Verejná služba – Zamestnanci EIB – Odmena– Príspevok na nezaopatrené dieťa – Príspevok na vzdelanie – Vymáhanie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu – Nedostatok právomoci autora aktu – Porušenie premlčacej doby“

Žalobkyňa QT, zamestnankyňa Európskej investičnej banky (EIB), poberala od júla 2014 do júna 2017 príspevky na nezaopatrené dieťa, ako aj príspevky na vzdelanie.

V nadväznosti na informáciu týkajúcu sa možných nezrovnalostí pri poskytovaní príspevkov na vzdelanie a odvodených práv v rámci EIB začal Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vyšetrovanie vzťahujúce sa najmä na žalobkyňu. Na záver tohto vyšetrovania EIB prijala rozhodnutie z 28. septembra 2021 o vymáhaní sumy 61 186,61 eura, ktorá bola žalobkyni neoprávnene vyplatená ako príspevok na vzdelanie, príspevok na nezaopatrené dieťa a súvisiace výhody od júla 2014 do júna 2017 (ďalej len „rozhodnutie o vymáhaní“).

Všeobecný súd rozhodujúci v rozšírenej komore, na ktorý sa žalobkyňa obrátila, zrušil toto rozhodnutie a pri tejto príležitosti sa vyjadril najmä k otázke, či začatie vyšetrovania OLAF-om môže prerušiť alebo pozastaviť premlčaciu dobu stanovenú v prípade vymáhania neoprávnene vyplatených príspevkov.

Posúdenie Všeobecným súdom

Na podporu svojej žaloby o neplatnosť žalobkyňa spochybnila najmä právomoc autora rozhodnutia o vymáhaní tvrdením, že nedošlo k preneseniu právomocí na vedúcu útvaru „Individuálne nároky a platby“ príslušným orgánom v rámci EIB na prijatie rozhodnutí o vymáhaní neoprávnených súm, a to generálnou riaditeľkou Generálneho riaditeľstva pre zamestnancov.

V tejto súvislosti Všeobecný súd pripomenul, že prenesenie právomocí sa nepredpokladá a že aj v prípade, keď je delegujúci orgán oprávnený preniesť svoje právomoci, musí o tom výslovne rozhodnúť a prenesenie právomocí sa môže týkať iba presne vymedzených vykonávacích právomocí. Skutočnosti uvedené v spise pritom neumožňujú preukázať existenciu takéhoto prenesenia

právomocí. Ani súhlas generálnej riaditeľky Generálneho riaditeľstva pre zamestnancov s týmto rozhodnutím, ktorý sa uvádza v rozhodnutí o vymáhaní, nemožno považovať za rovnocenný s výslovným rozhodnutím o prenesení právomoci na vedúcu útvaru vykonať postup vymáhania. Z toho vyplýva, že rozhodnutie o vymáhaní nebolo prijaté príslušným orgánom.

V rámci svojej žaloby o neplatnosť žalobkyňa poukázala aj na porušenie premlčacej doby stanovenej v článku 16.3 administratívnych predpisov uplatniteľných na zamestnancov EIB.

Podľa Všeobecného súdu z jasného znenia článku tohto ustanovenia vyplýva, že EIB musí začať vymáhanie neoprávnene vyplatených súm jednému zo svojich zamestnancov v dobe piatich rokov od ich vyplatenia, pokiaľ nepreukáže úmysel dotknutého zamestnanca uviesť ju do omylu na účely získania týchto platieb. Stanovenie premlčacej doby tým, že bráni, aby sa spochybňovali neustále situácie, ktoré sa ustálili plynutím času, napĺňa právnu istotu, ale môže takisto umožniť ustálenie situácií, ktoré boli, aspoň na začiatku, protiprávne. Rozsah, v ktorom sa uplatní, vyplýva preto zo stretu medzi požiadavkami právnej istoty a požiadavkami zákonnosti podľa historických a sociálnych okolností, ktoré prevažovali v spoločnosti v danom období. Uvádza, že z tohto dôvodu sa na ňu vzťahuje iba voľba normotvorcu a po stanovení premlčacej doby týmto normotvorcom súd nemôže nahradiť inú dobu v určitej veci.

Pokiaľ ide o tvrdenie EIB, podľa ktorého bola premlčacia doba prerušená počas trvania vyšetrovania OLAF-u, Všeobecný súd uviedol, že článok 16.3 vyššie uvedených administratívnych predpisov neobsahuje nijaký odkaz na prerušenie alebo pozastavenie plynutia uvedenej doby v prípade začatia vyšetrovania OLAF-om. Okrem toho, hoci sa inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie musia zdržať začatia súbežného vyšetrovania, pokiaľ OLAF vedie interné vyšetrovanie tých istých skutočností,⁵⁶⁸ prijatie rozhodnutia o vymáhaní neoprávnene vyplatených súm nemožno prirovnať k vyšetrovaniu.

Za týchto okolností EIB nič nebránilo v tom, aby pristúpila k vymáhaniu súm, o ktorých sa domnievala, že boli neoprávnene vyplatené žalobkyni pred ukončením vyšetrovania OLAF-om, ktoré sa jej týka, keďže zásady lojálnej spolupráce a riadnej správy vecí verejných, na ktoré sa odvoláva, nemôžu odôvodniť vymáhanie sporných príspevkov po uplynutí päťročnej premlčacej doby, pretože inak by došlo k porušeniu zásady právnej istoty.

Vzhľadom na predchádzajúce úvahy Všeobecný súd zrušil rozhodnutie o vymáhaní.

3. Zloženie výberovej komisie interného výberového konania

Rozsudok z 18. októbra 2023, NZ/Komisia (T-535/22, [EU:T:2023:653](#))

„Verejná služba – Úradníci – Prijímanie do zamestnania – Interné výberové konanie COM/1/AD 10/18 – Rozhodnutie o nezapísaní mena žalobcu do rezervného zoznamu – Rovnosť zaobchádzania – Stabilita zloženia výberovej komisie – Neobmedzená právomoc – Nemajetková ujma“

⁵⁶⁸ Na základe článku 5 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 2013, s. 1).

V novembri 2018 sa žalobkyňa, NZ, prihlásila do interného výberového konania COM/1/AD 10/18, ktorého cieľom bolo vytvorenie rezervného zoznamu na účely prijímania administrátorov platových tried AD 10 Európskou komisiou.

Vo februári 2020 výberová komisia rozhodla o nezapísaní mena žalobkyne do rezervného zoznamu z dôvodu, že za ústnu skúšku získala celkové hodnotenie pod hranicou, ktorú bolo potrebné dosiahnuť na zaradenie medzi najlepších uchádzačov. Po zamietnutí žiadosti o preskúmanie tohto rozhodnutia výberovou komisiou (ďalej len „žiadosť o preskúmanie“) podala žalobkyňa na Všeobecný súd žalobu o neplatnosť.

Rozsudkom zo 6. októbra 2021, NZ/Komisia⁵⁶⁹, Všeobecný súd žalobe vyhovel a zrušil rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o preskúmanie z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia.

V rámci výkonu uvedeného rozsudku výberová komisia vo februári 2022 rozhodla o zamietnutí žiadosti o preskúmanie z dôvodu, že hodnotenie získané žalobkyňou na ústnej skúške bolo nižšie ako minimálne hodnotenie vyžadované na zaradenie do rezervného zoznamu (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Žalobkyňa preto opäť podala na Všeobecný súd žalobu o neplatnosť.

Všeobecný súd vyhovel žalobe a uplatnil svoju neobmedzenú právomoc, aby uložil Komisii povinnosť zaplatiť náhradu škody. Pri tejto príležitosti Všeobecný súd svojím rozhodnutím týkajúcim sa stability zloženia výberovej komisie interného výberového konania doplnil judikatúru týkajúcu sa organizácie výberových konaní.

Posúdenie Všeobecným súdom

Všeobecný súd na úvod konštatoval, že výberová komisia nevykonávala svoju činnosť počas ústnych skúšok dostatočne stabilne. Táto okolnosť však sama osebe nemohla viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia.

Zachovanie stability zloženia výberovej komisie počas skúšok nie je samo osebe nevyhnutnosťou, ale prostriedkom na zabezpečenie dodržiavania zásady rovnosti zaobchádzania, koherentnosti bodového ohodnotenia a objektivity hodnotenia. Výberová komisia tak môže platne zabezpečiť koherentnosť bodového ohodnotenia a objektivitu hodnotenia inými prostriedkami. Predovšetkým vzhľadom na organizáciu skúšok výberového konania a organizáciu činnosti výberovej komisie môže byť postačujúce, aby stabilita zloženia výberovej komisie bola zachovaná len v určitých kľúčových fázach výberového konania. Preto, aj keď zloženie výberovej komisie nebolo počas skúšok stabilné, rovnosť zaobchádzania s uchádzačmi môže byť zabezpečená, ak výberová komisia prijme potrebné opatrenia na koordináciu na zabezpečenie koherentného uplatňovania hodnotiacich kritérií.

V tejto súvislosti musí príslušná inštitúcia preukázať, že sa uskutočnili plánované koordinačné stretnutia a že všetci členovia výberovej komisie, teda predseda, náhradní predsedovia a hodnotitelia, sa skutočne zúčastnili na týchto stretnutiach.

Z dokumentov predložených Komisiou a prezenčných listín z týchto stretnutí je zrejmé, že v prejednávanej veci to tak nebolo. Všetci členovia výberovej komisie sa nestretli v úplnom zložení, aby prediskutovali porovnávacie hodnotenia uchádzačov a potvrdili ich konečné hodnotenie na základe výsledkov skúšok.

⁵⁶⁹ Rozsudok zo 6. októbra 2021, *NZ/Komisia* (T-668/20, [EU:T:2021:667](#)).

Všeobecný súd následne uplatnil svoju neobmedzenú právomoc. V tomto smere sa domnieval, že neobmedzená právomoc, ktorú súdu Únie priznáva článok 91 ods. 1 služobného poriadku, zveruje tomuto súdu poslanie v celom rozsahu rozhodnúť spory finančného charakteru, ktoré sú mu predložené. Cieľom tejto právomoci je najmä umožniť súdom Únie zaistiť efektívnu účinnosť nimi prijatých rozsudkov o neplatnosti v sporoch týkajúcich sa verejnej služby tak, aby v prípade, ak zrušenie právne vadného rozhodnutia menovacieho orgánu nepostačuje na vykonanie práv dotknutého úradníka alebo na účinnú ochranu jeho záujmov, môže mu súd Únie priznať náhradu škody *ex offio*. Ani v prípade neexistencie riadnych návrhov na tento účel teda nemožno namietat neprípustnosť z dôvodu omeškania vo vzťahu k otázke, ktorú má Všeobecný súd prípadne vzniesť *ex offio*.

Čo sa týka prejednávanej veci, ak uchádzač napadne zamietnutie svojej prihlášky do výberového konania, ktorého cieľom je vytvorenie zoznamu úspešných uchádzačov, čo mu bráni v následnom získaní pracovného miesta, ktoré sa má obsadiť v dotknutej inštitúcii, a získať s tým súvisiace peňažné výhody, ide o spor finančnej povahy.

V tomto konaní výberová komisia nebola schopná počas ústnych skúšok zabezpečiť rovnosť zaobchádzania so skúšanými uchádzačmi z dôvodu nestability jej zloženia. Porovnávacie hodnotenie zásluh všetkých uchádzačov bolo poznačené zmenami v zložení výberovej komisie. Táto protiprávnosť sa v dôsledku toho dotýka nielen hodnotenia žalobkyne, ale aj bodovej hranice potrebnej na zápis mena uchádzača do rezervného zoznamu.

Po prvé, pokiaľ ide o majetkovú ujmu, Všeobecný súd sa domnieval, že nebola preukázaná existencia skutočnej a určitej škody.

Žalobkyňa sa nemôže domáhať majetkovej ujmy vyplývajúcej zo skutočnosti, že jej meno malo byť v rámci výkonu tohto zrušujúceho rozsudku zapísané priamo do rezervného zoznamu. Takýto zápis by totiž viedol k jej vyňatiu z ústnej skúšky stanovenej v oznámení o výberovom konaní, ktoré podmieňuje zápis uchádzača do rezervného zoznamu získaním jedného z najlepších hodnotení na tejto ústnej skúške, ako aj minimálneho počtu bodov požadovaného pre túto skúšku. V každom prípade zápis mena uchádzača do rezervného zoznamu nepriznáva tomuto uchádzačovi právo byť vymenovaný, ale len možnosť byť vymenovaný.

Okrem toho žalobkyňa definitívne nestratila ani skutočnú príležitosť byť úspešným uchádzačom predmetného interného výberového konania a v dôsledku toho byť vymenovaná za úradníka Únie v platovej triede AD 10, keďže zorganizovanie novej ústnej skúšky, uskutočnenej nezávisle od výsledkov pôvodnej ústnej skúšky, má za cieľ práve obnovenie takejto príležitosti.

Po druhé, pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu, Všeobecný súd konštatoval, že hoci opätovné otvorenie výberového konania vo vzťahu k žalobkyni a zorganizovanie ústnej skúšky vykonanej nezávisle od ústnej skúšky, ktorá je postihnutá protiprávnosťou, predstavujú primerané opatrenie na vykonanie tohto zrušujúceho rozsudku, v prípade, že nedôjde k zrušeniu všetkých výsledkov výberového konania, Komisia nemôže znovu vytvoriť podmienky, za ktorých malo byť toto výberové konanie zorganizované, aby bola zaručená rovnosť zaobchádzania so všetkými uchádzačmi a objektivita hodnotenia.

Zrušenie napadnutého rozhodnutia preto nepostačuje na účinnú ochranu záujmov žalobkyne. Toto zrušenie totiž samo osebe nemôže nahradiť určitú nemajetkovú ujmu, ktorú žalobkyňa utrpela z dôvodu, že nemala možnosť absolvovať pôvodnú ústnu skúšku za riadnych podmienok. Za týchto okolností Všeobecný súd uložil Komisii povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej napadnutým rozhodnutím.

XIV. Návrhy na nariadenie predbežných opatrení

Uznesenie z 2. februára 2023, Nicoventures Trading a i./Komisia (T-706/22 R, [EU:T:2023:39](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Verejné zdravie – Zrušenie niektorých výnimiek pre zahrievané tabakové výrobky – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Neexistencia naliehavosti“

Skupina British American Tobacco, do ktorej patria spoločnosti navrhovateľky, je celosvetovým výrobcom najmä zahrievaných tabakových výrobkov. Smernica 2014/40⁵⁷⁰ upravuje okrem iného uvádzanie tabakových výrobkov na trh. Pre tabakové výrobky iné ako cigarety a tabak na vlastnoručné zhotovenie cigariet stanovovala výnimku⁵⁷¹ zo zákazov uvádzania na trh tabakových výrobkov s charakteristickou arómou alebo obsahujúcich arómy v akýchkoľvek ich zložkách.⁵⁷²

Európska komisia však delegovanou smernicou 2022/2100⁵⁷³ zmenila smernicu 2014/40 tak, že v súčasnosti už zahrievané tabakové výrobky nie sú vyňaté zo zákazov týkajúcich sa aróm.

Súčasne s podaním žaloby na Všeobecný súd smerujúcej k zrušeniu delegovanej smernice 2022/2100 navrhovateľky podali návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa v podstate domáhali jednak odkladu výkonu tejto smernice a jednak prijatia akéhokoľvek iného primeraného predbežného opatrenia. Podpredseda Všeobecného súdu dospel k záveru o neexistencii naliehavosti a tento návrh zamietol.

Posúdenie podpredsedom Všeobecného súdu

Podpredseda Všeobecného súdu na úvod pripomenul, že naliehavosť sa musí vo všeobecnosti posudzovať so zreteľom na potrebu predbežne rozhodnúť, aby sa zabránilo spôsobeniu vážnej a nenapraviteľnej ujmy účastníkovi konania, ktorý o túto predbežnú ochranu žiada. Je povinnosťou tohto účastníka konania predložiť dôkaz o tom, že nemôže čakať do skončenia konania vo veci samej, lebo by utrpel vážnu a nenapraviteľnú ujmu.

V prvom rade podpredseda Všeobecného súdu v odpovedi na tvrdenie založené na tom, že smernica 2022/2100 by spôsobila navrhovateľkám stratu ich postavenia na trhu a ich súčasnej klientely, zdôraznil, že v prípade ujmy finančnej povahy je navrhované predbežné opatrenie odôvodnené len vtedy, ak sa ukáže, že v prípade nenariadenia takéhoto opatrenia by sa účastník, ktorý ho navrhuje, ocitol v situácii, ktorá by mohla ohroziť jeho existenciu pred vydaním rozhodnutia, ktorým sa skončí konanie vo veci samej. V tejto súvislosti je povinnosťou účastníka konania, ktorý predbežné opatrenia navrhuje, najmä ak sa dovoľáva vzniku ujmy finančnej povahy, aby predložil

⁵⁷⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES (Ú. v. EÚ L 127, 2014, s. 1).

⁵⁷¹ Podľa článku 7 ods. 12 smernice 2014/40.

⁵⁷² Podľa článku 7 ods. 1 a 7 smernice 2014/40.

⁵⁷³ Delegovaná smernica Komisie (EÚ) 2022/2100 z 29. júna 2022, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ, pokiaľ ide o zrušenie určitých výnimiek týkajúcich sa zahrievaných tabakových výrobkov (Ú. v. EÚ L 283, 2022, s. 4).

verný a celkový obraz o svojej finančnej situácii podložený dôkazmi. Okrem toho podstatné skutkové a právne okolnosti, ktoré sudcovi rozhodujúcemu o nariadení predbežných opatrení umožňujú vytvoriť si takýto obraz, musia vyplývať zo samotného znenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, pričom toto znenie musí samo osebe umožniť odporcovi pripraviť si pripomienky a sudcovi rozhodujúcemu o nariadení predbežných opatrení rozhodnúť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, a to prípadne aj bez ďalších podporných informácií.

V predmetnom konaní podpredseda Všeobecného súdu konštatoval, že navrhovateľky netvrdia, že v prípade nenariadenia navrhovaných predbežných opatrení by sa ocitli v situácii, ktorá by mohla ohroziť ich finančnú životaschopnosť pred vydaním rozhodnutia, ktorým sa skončí konanie vo veci samej. Tvrdia nanajvýš, že delegovaná smernica 2022/2100 im spôsobí významný ušlý zisk. Okrem toho nepredložili dôkaz o tom, že najmä s ohľadom na charakteristické vlastnosti skupiny, do ktorej patria, by sa ich trhové podiely výrazne zmenili, a to tým skôr, že v súlade s uvedenou smernicou majú k dispozícii značné časové obdobie, ktoré im umožní prispôbiť svoju obchodnú ponuku novej právnej úprave.

Pre úplnosť podpredseda Všeobecného súdu pripomenul, že pokiaľ ide o trh s humánnymi liekmi, v rámci trhu podliehajúceho vysokej regulácii, ktorý môže byť predmetom rýchleho zásahu príslušných orgánov v prípade, že sa objaví riziko pre verejné zdravie z dôvodov, ktoré nie sú vždy predvídateľné, prináleží dotknutým podnikom, okrem prípadu, že samotné musia znášať ujmu vyplývajúcu z takéhoto zásahu, zabezpečiť sa proti jeho dôsledkom vhodnou politikou.

Smernica 2014/40 predtým, ako bola zmenená delegovanou smernicou 2022/2100, pritom oprávňovala Komisiu prijať delegované akty s cieľom zrušiť výnimku z predmetných zákazov pre konkrétnu kategóriu výrobkov, ak podľa správy vypracovanej Komisiou dôjde k podstatnej zmene okolností. Smernica 2014/40 teda upravila prípad, v ktorom sa táto výnimka môže pre iné výrobky obsahujúce arómy zrušiť. V každom prípade Komisia uverejnila správu, v ktorej v súlade so smernicou 2014/40 poukázala na podstatnú zmenu okolností v súvislosti so zahrievanými tabakovými výrobkami. Možnosť zrušenia výnimky pre zahrievané tabakové výrobky teda existovala od prijatia smernice 2014/40 a prinajmenšom od uverejnenia tejto správy.

Podpredseda Všeobecného súdu taktiež pripomenul, že v prípade návrhu na odklad výkonu aktu Únie jednak nariadenie navrhovaného predbežného opatrenia je odôvodnené len vtedy, ak je predmetný akt rozhodujúcou príčinou uvádzanej vážnej a nenapraviteľnej ujmy, a jednak táto ujma musí vyplývať z účinkov samotného sporného aktu a nie z nedostatku náležitej starostlivosti účastníka, ktorý predbežné opatrenie navrhuje. V prípade nevynaloženia maximálnej náležitej starostlivosti, ktorú by mal obozretný a informovaný podnik preukázať, musí uvedený účastník konania znášať aj ujmu, o ktorej tvrdí, že môže ohroziť jeho existenciu alebo nenapraviteľne zmeniť jeho postavenie na trhu.

V tejto veci pritom navrhovateľky neuviedli, že by prijali akékoľvek opatrenia na ochranu pred rizikami spojenými s prípadným zrušením výnimky, ktorá sa vzťahovala na zahrievané tabakové výrobky až do prijatia delegovanej smernice 2022/2100.

Uznesenie z 1. marca 2023, Mazepin/Rada (T-743/22 R, [EU:T:2023:102](#))⁵⁷⁴

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia prijaté s ohľadom na konanie Ruska, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny – Zmrazenie finančných prostriedkov – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Fumus boni iuris – Naliehavosť – Zváženie záujmov“

Uznesenie z 19. júla 2023, Mazepin/Rada (T-743/22 R II, [EU:T:2023:406](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia prijaté s ohľadom na konanie Ruska, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny – Zmrazenie finančných prostriedkov – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Fumus boni iuris – Naliehavosť – Zváženie záujmov“

V nadväznosti na vojenský útok, ktorý Ruská federácia spustila voči Ukrajine 24. februára 2022, Rada Európskej únie prijala 9. marca 2022 rozhodnutie (SZBP) 2022/397⁵⁷⁵ a nariadenie 2022/330⁵⁷⁶, ktorými bol Nikita Mazepin, v tom čase automobilový pretekár tímu Formuly 1 Haas, sponzorovaného spoločnosťou JSC UCC Uralchem, zaradený na zoznam osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia prijaté Radou od roku 2014 vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny. Nikita Mazepin bol vzhľadom na to, že je synom Dmitrija Arkadieviča Mazepina, bývalého generálneho riaditeľa spoločnosti Uralchem, zaradený na sporné zoznamy z dôvodu svojho postavenia fyzickej osoby spojenej s popredným podnikateľom zapojeným do hospodárskych odvetví, ktoré predstavujú významný zdroj príjmov vlády Ruska.⁵⁷⁷ Rozhodnutím (SZBP) 2022/1530⁵⁷⁸ a vykonávacím nariadením 2022/1529⁵⁷⁹, ako aj následne rozhodnutím (SZBP) 2023/572⁵⁸⁰ a vykonávacím nariadením 2023/571⁵⁸¹ Rada ponechala jeho meno

⁵⁷⁴ Spoločné zhrnutie pre veci Mazepin/Rada (T-743/22 R a T-743/22 R II).

⁵⁷⁵ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/397 z 9. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 80, 2022, s. 31).

⁵⁷⁶ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/330 z 25. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 51, 2022, s. 1).

⁵⁷⁷ Pozri článok 1 ods. 1 písm. e) a článok 2 ods. 1 písm. g) rozhodnutia Rady 2014/145/SZBP zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 78, 2014, s. 16), zmeneného rozhodnutím (SZBP) 2022/329 z 25. februára 2022 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 50, 2022, s. 1).

⁵⁷⁸ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1530 zo 14. septembra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP (Ú. v. EÚ L 239, 2022, s. 149).

⁵⁷⁹ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/1529 zo 14. septembra 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 239, 2022, s. 1).

⁵⁸⁰ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2023/572 z 13. marca 2023, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP (Ú. v. EÚ L 75I, 2023, s. 134).

⁵⁸¹ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2023/571 z 13. marca 2023, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 (Ú. v. EÚ L 75I, 2023, s. 1).

na uvedených zoznamoch. Prijatými reštriktívnymi opatreniami boli Nikitovi Mazepinovi zmrazené finančné prostriedky a bol mu zakázaný vstup na územie Európskej únie.

Nikita Mazepin podal na Všeobecný súd Európskej únie žalobu o neplatnosť aktov Rady, ktorými bolo jeho meno ponechané na dotknutých zoznamoch. Podal tiež návrhy na nariadenie predbežných opatrení s cieľom dosiahnuť odklad výkonu uvedených aktov a nariadenie predbežných opatrení, ktoré by mu umožnili najmä vstupovať na územie Európskej únie s cieľom rokovať a uzatvárať dohody s pretekárskymi tímami a sponzormi, zúčastňovať sa na pretekárskych činnostiach a otvoriť si bankový účet.

Uzneseniami z 1. marca a z 19. júla 2023 predseda Všeobecného súdu vyhovel návrhom na nariadenie predbežných opatrení Nikitu Mazepina a nariadil Rade, aby za určitých podmienok odložila výkon uvedených aktov.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu najprv preskúmal podmienku *fumus boni iuris*. V tejto súvislosti považoval za potrebné preskúmať, či sa Rada na prvý pohľad dopustila nesprávneho posúdenia, keď konštatovala, že v tejto veci existuje dostatočne pevný skutkový základ spôsobilý odôvodniť ponechanie mena navrhovateľa na dotknutých zoznamoch.

Pokiaľ ide o tvrdenie navrhovateľa, že Rada nepreukázala, že mal neoprávnený prospech zo svojho otca, predseda Všeobecného súdu v prvom rade konštatoval, že Rada síce preukázala, že spoločnosť Uralkali, ktorej 80 % vlastníkom je Uralchem, skutočne uzatvorila sponzorskú zmluvu s pretekárskym tímom Formuly 1 Haas, nepreukázala však, že navrhovateľ by bez tohto sponzorstva nemohol získať túto pozíciu jazdca v tíme a že uzavretie tejto zmluvy by bolo v rozpore s hospodárskymi záujmami spoločnosti Uralkali. V uznesení z 19. júla 2023, Mazepin/Rada (T-743/22 R II), predseda Všeobecného súdu dodal, že existujú aj dôvody pochybovať o tom, že nadácia navrhovateľa „We Compete As One“ bola skutočne financovaná spoločnosťou Uralkali alebo z jej finančných prostriedkov a že navrhovateľ má vzhľadom na tieto údajné nové finančné väzby so svojím otcom z neho naďalej neoprávnený prospech.

V druhom rade predseda Všeobecného súdu na prvý pohľad usúdil, že Rada nepredložila dôkazy založené na správaní navrhovateľa, ktoré by umožňovali vysvetliť dôvody, prečo by sa mal s výnimkou rodinného vzťahu považovať za osobu stále spojenú so svojím otcom, popredným podnikateľom z Ruskej federácie, aj po vypovedaní svojej zmluvy jazdca Formuly 1 a sponzorskej zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou Uralkali a tímom Formuly 1 Haas.

Predseda Všeobecného súdu teda bez toho, aby prejedlikoval rozhodnutie Všeobecného súdu, usúdil, že tvrdenia navrhovateľa sa nezdajú na prvý pohľad nedôvodné, a preto si zaslúžia podrobné preskúmanie, ktoré nemôže vykonať sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení, ale musí byť vykonané v rámci konania vo veci samej. V dôsledku toho dospel k záveru o existencii *fumus boni iuris*.

Predseda Všeobecného súdu následne preskúmal podmienku naliehavosti a usúdil, že táto podmienka je v tejto veci splnená, keďže riziko vzniku vážnej a nenapraviteľnej ujmy je z právneho hľadiska dostatočne preukázané.

V tejto súvislosti v prvom rade uviedol, že v prípade nenariadenia navrhovaného odkladu a vzhľadom na potenciálnu dĺžku konania vo veci samej sa možnosť navrhovateľa vrátiť sa po skončení konania vo veci samej ku kariére jazdca Formuly 1, ktorá si veľmi pravidelne vyžaduje jeho prítomnosť na území Únie najmä na účely účasti na Veľkých cenách, zdá byť hypotetická alebo v každom prípade veľmi obmedzená.

V druhom rade predseda Všeobecného súdu konštatoval, že v prípade nenariadenia tohto odkladu by ujma spočívajúca v zbavení možnosti rokovať o prijatí do zamestnania na pozíciu jazdca Formuly 1 alebo profesionálneho jazdca v iných súťažiach automobilového športu bola nenapraviteľná. V prípade, že by Všeobecný súd na záver konania vo veci samej zrušil napadnuté akty, by totiž táto nepeňažná ujma vznikla s konečnou platnosťou, pokiaľ ide o obdobie potenciálnej činnosti navrhovateľa až do prijatia rozhodnutia vo veci samej.

Predseda Všeobecného súdu okrem toho usúdil, že zváženie záujmov sa prikláňa v prospech navrhovateľa. V tejto súvislosti najprv konštatoval, že ujma, ktorá by mu prípadne vznikla v dôsledku zásahu do jeho záujmov, nebude môcť byť predmetom ohodnotenia a následnej nápravy alebo náhrady. Ďalej konštatoval, že navrhovateľ je mladý športovec, ktorý nie je nijako zapojený do agresie na Ukrajinu a nevykonáva nijakú činnosť v hospodárskych odvetviach, ktoré poskytujú významný zdroj príjmov vláde Ruskej federácie. Napokon konštatoval, že navrhovateľ navrhuje odklad uplatňovania napadnutých aktov v rozsahu, v akom sa ho týkajú, len do tej miery, aby mohol rokovať o svojom prijatí do zamestnania, zúčastňovať sa na budúcich súťažiach automobilového športu a pokračovať vo svojej profesionálnej kariére. Za týchto podmienok odklad výkonu napadnutých aktov neprejudikuje budúce rozhodnutie vo veci samej ani neohrozí samotný účel konania o nariadení predbežného opatrenia, ktorým je zaručiť plnú účinnosť budúceho rozhodnutia vo veci samej.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti predseda Všeobecného súdu vyhovel návrhu na odklad výkonu napadnutých aktov. Konštatoval však, že odklad uplatňovania napadnutých aktov v rozsahu, v akom sa týkajú navrhovateľa, sa musí obmedziť na minimum nevyhnutné na to, aby sa mu umožnilo rokovať o prijatí do zamestnania ako profesionálneho jazdca Formuly 1 alebo ako jazdca v iných súťažiach automobilového športu, ktoré prebiehajú čiastočne alebo výlučne na území Únie, ako aj zúčastňovať sa na Veľkých cenách, skúškach, tréningoch a cvičných jazdách Formuly 1 a na iných súťažiach, pretekoch, skúškach, tréningoch a cvičných jazdách automobilového športu, ktoré prebiehajú na území Únie.

Uznesenie z 19. apríla 2023, UC/Rada (T-6/23 R, [EU:T:2023:206](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Reštriktívne opatrenia s ohľadom na situáciu v Konžskej demokratickej republike – Zmrazenie finančných prostriedkov – Návrh na odklad výkonu – Neexistencia naliehavosti“

V kontexte zhoršujúcej sa politickej situácie v Konžskej demokratickej republike v roku 2016 z dôvodu nevyhlásenia prezidentských volieb a následného zhoršenia bezpečnostnej situácie Rada Európskej únie prijala reštriktívne opatrenia na zmrazenie finančných prostriedkov a zákaz vstupu na územie členských štátov voči osobám, ktoré okrem iného ťažia z ozbrojeného konfliktu, nestability alebo neistoty v krajine, a to aj prostredníctvom nedovoleného využívania prírodných zdrojov alebo obchodovaním s nimi. ⁵⁸² Dňa 8. decembra 2022 Rada rozhodnutím 2022/2398 ⁵⁸³

⁵⁸² V súlade s článkom 3 ods. 2 písm. f) rozhodnutia Rady 2010/788/SZBP z 20. decembra 2010 o reštriktívnych opatreniach voči Konžskej demokratickej republike a o zrušení spoločnej pozície 2008/369/SZBP (Ú. v. EÚ L 336, 2010, s. 30), zmeneného rozhodnutím Rady (SZBP) 2022/2377 z 5. decembra 2022 (Ú. v. EÚ L 314, 2022, s. 97).

⁵⁸³ Vykonávacie rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/2398 z 8. decembra 2022, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 2010/788/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 316I, 2022, s. 7).

a nariadením 2022/2397⁵⁸⁴ zapísala UC, podnikateľa, bývalého riaditeľa a skutočného vlastníka spoločnosti African Gold Refinery Ltd., na sporné zoznamy z dôvodu, že od roku 2016 okrem iného prijíma nezákonne získané zlato s pôvodom v baniach v Kongu, ktoré sú kontrolované mimovládnyimi ozbrojenými skupinami podieľajúcimi sa na destabilizačných činnostiach, a obchoduje s ním.

UC podal na Všeobecný súd Európskej únie žalobu o neplatnosť aktov Rady. Podal tiež návrh na nariadenie predbežného opatrenia s cieľom dosiahnuť odklad výkonu uvedených aktov.

Predseda Všeobecného súdu uznesením zamietol návrh UC na nariadenie predbežného opatrenia, a to z dôvodu, že podmienka naliehavosti nie je splnená.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Keďže podmienky týkajúce sa odkladu výkonu (*fumus boni iuris* a naliehavosť) sú kumulatívne, predseda Všeobecného súdu najprv preskúmal, či je splnená podmienka naliehavosti, a to preskúmaním tvrdení a dôkazov, ktoré navrhovateľ predložil s cieľom preukázať riziko vzniku vážnej a nenapraviteľnej ujmy v prípade nepriznania predbežnej ochrany.

Predseda Všeobecného súdu v prvom rade v rámci preskúmania tvrdenia navrhovateľa, ktoré sa týkalo vzniku ujmy vyplývajúcej z obmedzení využívania jeho finančných prostriedkov a z obmedzení výkonu činnosti konateľa a člena štatutárneho orgánu v troch spoločnostiach v Belgicku, pripomenul, že v prípade ujmy peňažnej povahy je predbežné opatrenie odôvodnené predovšetkým vtedy, ak sa ukáže, že v prípade nenariadenia takéhoto opatrenia by sa účastník, ktorý ho navrhuje, ocitol v situácii, ktorá by mohla ohroziť jeho finančnú životaschopnosť. Okrem toho ujma peňažnej povahy sa považuje za nenapraviteľnú, ak ju nemožno vyčíslieť a ak by žaloba o náhradu škody podľa článkov 268 a 340 ZFEÚ v praxi neumožnila jej nápravu. Keďže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení musí mať k dispozícii konkrétne a presné informácie podložené podrobnými a overenými listinnými dôkazmi, účastník konania, ktorý predbežné opatrenia navrhuje, v zásade musí, ak sa dovoľáva vzniku ujmy finančnej povahy, predložiť verný a celkový obraz o svojej finančnej situácii podložený dôkazmi.

V tejto veci predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že vzhľadom na nepredloženie akejkoľvek informácie umožňujúcej posúdiť rozsah ujmy, jej povahu a pravdepodobnosť jej vzniku UC nepreukázal riziko vzniku vážnej a nenapraviteľnej finančnej ujmy z dôvodu zmrazenia jeho finančných prostriedkov.

Predseda Všeobecného súdu ďalej uviedol, že argumentácia UC smeruje k tomu, aby boli v rámci podmienky naliehavosti posúdené okolnosti, ktoré v skutočnosti patria do rozsahu *fumus boni iuris*. V tejto súvislosti spresnil, že tu však ide o dve odlišné podmienky, na základe ktorých možno dosiahnuť odklad výkonu.⁵⁸⁵ Samotné preukázanie existencie *fumus boni iuris*, hoci aj mimoriadne vážneho, nemôže s výnimkou skutočne mimoriadnych okolností kompenzovať úplnú neexistenciu preukázania naliehavosti. Keďže navrhovateľ sa v tejto veci obmedzil na opis právnych účinkov špecifických pre reštriktívne opatrenia, ako sú stanovené v nariadení č. 1183/2005 a v rozhodnutí 2010/788 v znení zmien, bez toho, aby akokoľvek vysvetlil spôsob a mieru uvádzaného porušenia základných práv a slobôd, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že nemôže posúdiť závažnú a ťažko napravitelnú, či dokonca nenapraviteľnú povahu uvádzanej ujmy.

⁵⁸⁴ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/2397 z 8. decembra 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (ES) č. 1183/2005 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Konžskej demokratickej republike (Ú. v. EÚ L 316I, 2022, s. 1).

⁵⁸⁵ Pozri článok 156 ods. 4 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

Napokon pripomenul, že vzhľadom na to, že ochrana základných práv, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, nie je absolútna, je možné obmedziť právo na slobodný výkon povolania, ako aj uplatňovanie práva vlastníť majetok, a to pod podmienkou, že tieto obmedzenia zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu sledovaným Úniou a nepredstavujú vzhľadom na sledovaný cieľ neprimeraný a neprípustný zásah, ktorý by narušil samotnú podstatu uvedených práv. Hoci teda reštriktívne opatrenia môžu mať zo svojej podstaty účinky ovplyvňujúce tieto základné práva, vzhľadom na dôležitosť cieľov sledovaných napadnutými aktmi, pokiaľ ide o bezpečnostnú a politickú situáciu v Kongu, ktoré sú súčasťou komplexnejšieho cieľa zachovania mieru a medzinárodnej bezpečnosti,⁵⁸⁶ predseda Všeobecného súdu na prvý pohľad usúdil, že sledovanie týchto cieľov môže odôvodniť negatívne dôsledky, a to aj značné, pre niektorých účastníkov konania, ktorí nenesú nijakú zodpovednosť za situáciu, ktorá viedla k prijatiu sankcií.

Pokiaľ ide v druhom rade o tvrdenie navrhovateľa, že zákaz vstupu na územie Únie a prechodu cez toto územie vrátane územia členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, zo samotnej svojej podstaty odôvodňuje naliehavosť, predseda Všeobecného súdu uviedol, že napadnutými aktmi sa neukladá Belgickému kráľovstvu, členskému štátu, ktorého je navrhovateľ štátnym príslušníkom, povinnosť zakázať mu vstup na svoje územie alebo prechod cez svoje územie.⁵⁸⁷

Pokiaľ ide v treťom rade o tvrdenie navrhovateľa, že Rada dostatočne neodôvodnila zaradenie jeho mena na dotknuté zoznamy, neposkytla mu informácie, na základe ktorých tak rozhodla, a neposkytla mu potrebné procesné záruky, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že navrhovateľ vyvodzuje naliehavosť len zo samotnej údajnej protiprávnosti napadnutých aktov, čím v skutočnosti zamieňa *fumus boni iuris* s rizikom vážnej a nenapraviteľnej ujmy.

Predseda Všeobecného súdu preto zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal naliehavosť navrhovaného ochranného opatrenia, a to bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť aj o podmienke týkajúcej sa existencie *fumus boni iuris* alebo vykonať zváženie záujmov.

Uznesenie z 21. júla 2023, Arysta Lifescience/EFSA (T-222/23 R, [EU:T:2023:417](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Prístup k dokumentom – Nariadenie (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkajúce sa konania o obnovení schválenia účinnej látky – Dokumenty pochádzajúce od tretej osoby – Rozhodnutie udeliť tretej osobe prístup k dokumentom – Návrh na odklad výkonu – Fumus boni iuris – Naliehavosť – Zváženie“

Navrhovateľka, Arysta Lifescience, je spoločnosť, ktorá uvádza na trh prípravky na ochranu rastlín s obsahom účinnej látky kaptán, najmä Captan 80 WG. V septembri 2022 tretia osoba predložila Európskemu úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) žiadosť o prístup k dokumentom, ktorá sa týkala okrem iného zoznamu koformulantov prítomných v zložení na reprezentatívne použitie prípravku Captan 80 WG, ktorý bol predložený v rámci konania o obnovení schválenia účinnej látky kaptán. EFSA napriek námietke navrhovateľky prijal 17. februára 2023 rozhodnutie o úplnom zverejnení tohto zoznamu (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

⁵⁸⁶ V súlade s cieľmi vonkajšej činnosti Únie stanovenými v článku 21 ZEÚ.

⁵⁸⁷ Pozri článok 4 ods. 2 rozhodnutia 2010/788.

Predseda Všeobecného súdu, ktorý rozhodoval o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia podanom v nadväznosti na žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia, dospel k záveru, že podmienky *fumus boni iuris* a naliehavosti sú splnené, a po zvážení dotknutých záujmov rozhodol vyhovieť návrhu na odklad výkonu napadnutého rozhodnutia.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu na úvod pripomenul, že odklad výkonu rozhodnutia a ostatné predbežné opatrenia môže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení nariadiť, ak sa preukáže, že ich nariadenie je z právneho a faktického hľadiska na prvý pohľad dôvodné (*fumus boni iuris*) a že sú naliehavé v tom zmysle, že sú potrebné na to, aby sa predišlo vážnej a nenapraviteľnej ujme na záujmoch účastníka konania, ktorý ich navrhol, a mali účinky už pred rozhodnutím vo veci samej. Tieto podmienky sú kumulatívne, takže návrhy na nariadenie predbežných opatrení musia byť zamietnuté, ak niektorá z nich nie je splnená. Sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení v prípade potreby tiež pristúpi k zváženiu dotknutých záujmov.

V prvom rade, pokiaľ ide o podmienku *fumus boni iuris*, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že táto podmienka je splnená, ak sa prinajmenšom jeden z uvádzaných dôvodov nezdá na prvý pohľad nedôvodný. O taký prípad ide vtedy, keď jeden z týchto dôvodov odhaľuje existenciu dôležitého právneho alebo skutkového sporu, ktorého riešenie nie je bezprostredne zrejmé, a preto si zasluhuje podrobné preskúmanie v rámci konania vo veci samej.

Navrhovateľka sa na účely preukázania, že napadnuté rozhodnutie je na prvý pohľad nezákonné, odvolávala na porušenie článku 4 ods. 2 nariadenia č. 1049/2001⁵⁸⁸ a článku 6 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006⁵⁸⁹. Osobitne vytýkala EFSA, že dospel k záveru, že zoznam koformulantov obsahuje informácie týkajúce sa emisií do životného prostredia v zmysle článku 6 ods. 1 nariadenia č. 1367/2006.

Predseda Všeobecného súdu v tejto súvislosti uviedol, že vymedzenie rozsahu pojmu „informácie týkajúce sa emisií do životného prostredia“ závisí od individuálneho posúdenia každého prípadu. Pripomenul, že v prípade výrobku, akým je prípravok na ochranu rastlín, a látok, ktoré tento prípravok obsahuje a ktoré sú v rámci bežného používania z dôvodu ich samotnej funkcie určené na uvoľnenie do životného prostredia, predpokladané emisie do životného prostredia za bežných alebo reálnych podmienok používania nie sú hypotetické a spadajú pod pojem „emisie do životného prostredia“.

V tejto veci predseda Všeobecného súdu na úvod uviedol, že informácie, ktorých sa predmetná žiadosť o prístup k dokumentom týka, sú súčasťou dokumentácie o obnovení schválenia účinnej látky kaptán, ktorá bola skutočne použitá v prípravkoch na ochranu rastlín a je skutočne prítomná v životnom prostredí. Ďalej uviedol, že sporné informácie sa netýkajú potenciálnych účinkov účinnej látky, ale zoznamu koformulantov predloženého na reprezentatívne použitia prípravku Captan 80 WG, ktorý navrhovateľka uvádza na trh. Napokon uviedol, že koformulanty sú látky alebo prípravky, ktoré sa používajú alebo sú určené na použitie v prípravku na ochranu rastlín alebo v adjuvante, ale nie sú účinnými látkami, safenermi ani synergistami.

⁵⁸⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

⁵⁸⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, 2006, s. 13).

Predseda Všeobecného súdu z toho vyvodil záver, že nie je možné jednoducho odpovedať na otázku, či informácie, o ktoré ide v tejto veci, spadajú pod pojem „informácie týkajúce sa emisií do životného prostredia“. Na základe toho dospel k záveru, že tento dôvod sa nezdá na prvý pohľad nedôvodný, a preto si zaslúži podrobné preskúmanie, ktoré sa musí vykonať v rámci konania vo veci samej.

V druhom rade, pokiaľ ide o podmienku naliehavosti, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že naliehavosť sa musí vo všeobecnosti posudzovať so zreteľom na potrebu predbežne rozhodnúť, aby sa zabránilo spôsobeniu vážnej a nenapraviteľnej ujmy účastníkovi konania, ktorý o túto predbežnú ochranu žiada. Je povinnosťou tohto účastníka konania predložiť dôkaz o tom, že nemôže čakať do skončenia konania vo veci samej, lebo by utrpel vážnu a nenapraviteľnú ujmu.

Na účely preukázania naliehavosti navrhovaných predbežných opatrení navrhovateľka tvrdila, že zverejnenie sporných informácií by jej spôsobilo vážnu a nenapraviteľnú ujmu, keďže by umožnilo jej konkurentom zrekonštruovať prípravok Captan 80 WG pomocou reverzného inžinierstva. Domnievala sa, že keď sa raz sporné informácie zverejnia a stanú sa verejne prístupné, nebude viac možné odstrániť ich a vrátiť sa k stavu, v ktorom sú dôverné.

V tejto súvislosti predseda Všeobecného súdu pripomenul, že v takom prípade, o aký ide v tejto veci, keď sa navrhovateľka odvoláva na ujmu vyplývajúcu zo zverejnenia údajne dôverných informácií, sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení musí na účely posúdenia existencie vážnej a nenapraviteľnej ujmy nevyhnutne vychádzať z predpokladu, že sporné informácie majú dôvernú povahu.

Pokiaľ ide o predvídateľnosť ujmy uvádzanej v tejto veci, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že samotný EFSA potvrdzuje, že rekonštrukcia prípravku Captan 80 WG pomocou reverzného inžinierstva je technicky možná analýzou zloženia výrobku na trhu a nemožno vylúčiť, že kombinácia sporných informácií s údajmi, ktoré už sú verejne prístupné, by mohla tento proces urýchliť a uľahčiť. Na základe toho dospel k záveru, že finančnú ujmu, ktorá by vznikla navrhovateľke z dôvodu takéhoto budúceho využitia sporných informácií jej konkurentmi, nemožno kvalifikovať ako čisto hypotetickú. Dodal, že vzhľadom na to, že zverejnenie dokumentu na základe nariadenia č. 1049/2001 nadobúda účinok *erga omnes*, nemožno vylúčiť, že osoby, ktoré podali žiadosť o prístup, ich zverejnia uverejnením na internete. To by prispelo k oslabeniu obchodného postavenia navrhovateľky a zvýšilo riziko vážnej a nenapraviteľnej ujmy.

Pokiaľ ide o závažnosť ujmy, ktorú považoval za preukázanú, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že uvádzanie prípravku Captan 80 WG na trh vytvára navrhovateľke významný obrat v rámci Únie a na celosvetovej úrovni. Pokiaľ však ide konkrétnejšie o ujmu spojenú so zverejnením dôverných informácií, objektívne značnú alebo dokonca nezanedbateľnú ujmu možno považovať za „vážnu“ bez toho, aby bolo potrebné systematicky ju spájať s obratom podniku, ktorý sa obáva jej vzniku. Okrem toho zverejnenie sporných informácií môže uľahčiť proces rekonštrukcie prípravku Captan 80 WG pomocou reverzného inžinierstva.

Pokiaľ ide o nenapraviteľnosť ujmy, je pravda, že neistotu spojenú s nápravou ujmy peňažnej povahy v rámci prípadnej žaloby o náhradu škody ako takú bezpochyby nemožno považovať za okolnosť, ktorá by mohla preukázať nenapraviteľnosť takejto ujmy. V štádiu konania o nariadení predbežného opatrenia je totiž možnosť získať neskôr nápravu ujmy peňažnej povahy v rámci prípadnej žaloby o náhradu škody, ktorú možno podať po zrušení napadnutého aktu, nevyhnutne neistá. Inak je to v prípade, ak z posúdení vykonaných sudcom rozhodujúcim o nariadení predbežných opatrení jasne vyplýva, že ak dôjde ku vzniku uvádzanej ujmy, nebude možné vzhľadom na jej povahu a predvídateľnosť jej vzniku identifikovať a primerane vyčíslieť, a že v dôsledku toho žaloba o náhradu škody prakticky nebude môcť umožniť jej nápravu.

V tejto veci pritom predseda Všeobecného súdu uviedol, že sporné informácie by po ich zverejnení mohol získať neurčitý a teoreticky neobmedzený počet skutočných a potenciálnych konkurentov navrhovateľky na celom svete. Z tohto hľadiska vzhľadom na nekontrolovateľnosť viacnásobného

použitia sporných informácií v celosvetovom meradle rešpektovanie autorského práva, ktoré zaručuje nariadenie č. 1049/2001, nemôže vylúčiť vznik údajnej finančnej ujmy. Okrem toho vzhľadom na osobitosti sporov týkajúcich sa ochrany údajne dôverných informácií navrhovateľka navyše nie je povinná preukázať, že by sa ocitla v situácii, ktorá by mohla ohroziť jej hospodárske prežitie, alebo že jej trhové podiely by boli vážne a nenapraviteľne dotknuté, ak by navrhované predbežné opatrenia neboli nariadené.

V treťom rade vzhľadom na to, že podmienky týkajúce sa *fumus boni iuris* a naliehavosti boli splnené, predseda Všeobecného súdu pristúpil k zváženiu dotknutých záujmov s cieľom určiť, či záujem navrhovateľky na nariadení predbežných opatrení prevažuje nad záujmom na okamžitom uplatnení sporného aktu. Konkrétne preskúmal, či by prípadné zrušenie tohto aktu súdom rozhodujúcim vo veci samej umožnilo zvrátiť situáciu, ktorá by nastala jeho bezprostredným vykonaním, a či by naopak v prípade zamietnutia žaloby vo veci samej odklad výkonu uvedeného aktu mohol brániť jeho plnému účinku. Pokiaľ ide o podmienku, podľa ktorej právna situácia vytvorená uznesením o nariadení predbežného opatrenia musí byť zvrátiteľná, uviedol, že účel konania o nariadení predbežného opatrenia je obmedzený na zabezpečenie plnej účinnosti budúceho rozhodnutia vo veci samej. Toto konanie je preto čisto vedľajšie vo vzťahu k hlavnému konaniu.

V tejto veci pritom predseda Všeobecného súdu zastával názor, že na účely zachovania potrebného účinku rozsudku zrušujúceho napadnuté rozhodnutie musí mať navrhovateľka možnosť zabrániť neoprávnenému zverejneniu sporných informácií. Zrušujúci rozsudok by bol iluzórnym a nemal by potrebný účinok, keby bol tento návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý, keďže toto zamietnutie by znamenalo umožniť okamžité zverejnenie sporných informácií a *de facto* prejudikovať budúce rozhodnutie vo veci samej, teda zamietnutie žaloby o neplatnosť.

Na základe toho dospel k záveru, že záujem na zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí ustúpiť pred záujmom obhajovaným navrhovateľkou, a to tým skôr, že nariadenie navrhovaného odkladu výkonu by znamenalo len to, že počas obmedzeného obdobia sa zachová *status quo*, pričom EFSA sa neodvolával na naliehavú potrebu ochrany verejného zdravia.

Taktiež, aj keď je pravda, že osoba, ktorá požiadala o zverejnenie sporných informácií, sa môže odvolávať na právo na prístup k dokumentom inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie podľa článku 15 ods. 3 ZFEÚ, treba konštatovať, že výkon tohto práva by bol v prípade nariadenia navrhovaných predbežných opatrení len odložený, zatiaľ čo právo navrhovateľky na ochranu dôvernej povahy týchto informácií by bolo v prípade zamietnutia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia úplne zmarené. Záujem navrhovateľky teda musí mať prednosť pred záujmom žiadateľa o prístup.

Uznesenie z 9. augusta 2023, Next Media Project/EFCA (T-338/23 R, [EU:T:2023:467](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Verejné zákazky – Spôsob poskytnutia informácií – Návrh na odklad výkonu – Neexistencia fumus boni iuris“

V rámci verejného obstarávania vyhláseného Európskou agentúrou pre kontrolu rybárstva (EFCA) boli uchádzači vyzvaní, aby predložili svoje ponuky prostredníctvom platformy „e-Submission“. Súčasťou ich technickej ponuky mali byť okrem iného dve elektronické vzorky, a to animovaný video súbor v trvaní 10 až 15 sekúnd vo formáte GIF alebo MP4 a návrh interaktívnej mapy vo formáte HTML. EFCA následne prostredníctvom korigenda informovala všetkých uchádzačov, že pri prvej elektronickej vzorke nemajú použiť formát MP4. V druhom korigende, ktorým boli zmenené súťažné podklady, boli uchádzači vyzvaní, aby zaslali obe elektronické vzorky e-mailom na určenú e-mailovú adresu.

Next Media Project, SLU, navrhovateľka, predložila ponuku v rámci tohto verejného obstarávania. Namiesto použitia e-mailu, ktorý uviedla EFCA, sa však rozhodla zaslať tieto elektronické vzorky prostredníctvom odkazu „Dropbox“, služby cloudového úložiska, ktoré umožňuje používateľom ukladať súbory online a zdieľať súbory a zložky s tretími osobami bez toho, aby posielali veľké prílohy.

EFCA následne rozhodla, že ponuka navrhovateľky nie je v súlade s platnými právnymi predpismi⁵⁹⁰ ani s pokynmi stanovenými vo výzve na predkladanie ponúk, ako boli uvedené v druhom korigende. Dodala, že vzhľadom na to, že komisia pre otváranie ponúk dostala elektronické vzorky až v čase ich stiahnutia zo služby „Dropbox“, ku ktorému došlo počas otvárania ponúk, teda po uplynutí lehoty na predkladanie ponúk, nemohla zaručiť integritu originálnych vzoriek ani dôkaz o dátume a čase ich prijatia.

Predseda Všeobecného súdu, na ktorý bol v ten istý deň ako žaloba o neplatnosť uvedeného rozhodnutia podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, dospel k záveru o neexistencii *fumus boni iuris* a tento návrh zamietol.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu na úvod pripomenul, že ak sa vylúčenému uchádzačovi podarí počas fázy pred uzatvorením zmluvy, pod podmienkou dodržania odkladnej lehoty desať dní stanovenej právnou úpravou,⁵⁹¹ preukázať existenciu mimoriadne vážneho *fumus boni iuris*, kritériá posúdenia podmienky naliehavosti sa musia zmierniť, takže sa musí preukázať len riziko vzniku vážnej ujmy. Toto zmiernenie podmienok uplatniteľných na posúdenie existencie naliehavosti je odôvodnené požiadavkami vyplývajúcimi z účinnej ochrany, ktorá musí byť zaručená v oblasti verejného obstarávania. Podmienka mimoriadne vážneho *fumus boni iuris* je splnená, ak sa v konaní o nariadení predbežného opatrenia zistí, že odporca sa dopustil nezákonnosti, ktorá sa na prvý pohľad javí ako dostatočne zjavná a závažná a ktorej vzniku alebo predĺženiu účinkov sa musí v záujme navrhovateľa čo najskôr zabrániť.

Predseda Všeobecného súdu v prvom rade konštatoval, že EFCA oznámila, že sa rozhodla odložiť podpísanie zmluvy, a že navrhovateľka podala návrh na nariadenie predbežného opatrenia pred uzavretím zmluvy. Preskúmal teda, či sa navrhovateľke podarilo preukázať existenciu *fumus boni iuris* a prípadne jeho mimoriadne vážnu povahu.

V tejto súvislosti predovšetkým uviedol, že zo súťažných podkladov vyplýva, že spôsob zaslania oboch elektronických vzoriek e-mailom bol povinný a že navrhovateľka tým, že elektronické vzorky nahrála prostredníctvom služby „Dropbox“, zrejme nedodržala spôsob zaslania informácií vyžadovaný na účasť na postupe obstarávania, takže predmetné informácie neboli „poskytnuté“. Spôsob, akým uchádzač predloží požadovanú informáciu, v danom prípade elektronické vzorky, verejnému obstarávateľovi, je totiž neoddeliteľnou súčasťou spôsobu, akým sa informácia poskytuje.

Predseda Všeobecného súdu ďalej pripomenul, že predkladanie ponúk elektronickou poštou umožňuje zabezpečiť dodržiavanie zásady rovnosti zaobchádzania s uchádzačmi. Keby súd prijal názor navrhovateľky, podľa ktorého poskytnutie elektronických vzoriek prostredníctvom služby

⁵⁹⁰ Článok 141 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1).

⁵⁹¹ Podľa článku 175 nariadenia 2018/1046.

„Dropbox“ namiesto e-mailu nemalo viesť k jej vylúčeniu, mohlo by to predstavovať porušenie zásady rovnosti zaobchádzania vo vzťahu k ostatným uchádzačom, ktorí použitím e-mailu vyhovelí súťažným podkladom.

Okrem toho tvrdenie, že navrhovateľka má dôkazy o tom, že elektronické vzorky neboli zmenené, nie je relevantné. Ak totiž použitie odkazu v ponuke nie je povolené, verejný obstarávateľ nie je povinný overiť, či dokumenty, na ktoré tento odkaz vedie, boli zmenené, ani ich akceptovať.

Napokon predseda Všeobecného súdu usúdil, že navrhovateľka tým, že sa rozhodla zaslať obe elektronické vzorky prostredníctvom odkazu „Dropbox“ 13. februára 2023, teda v posledný deň lehoty na doručenie, postavila agentúru EFCA pred hotovú vec. EFCA tak totiž nemala príležitosť vyjadriť sa k použitiu tohto spôsobu zaslania pred uplynutím uvedenej lehoty. V tomto rámci uvedenie výrazu „v poriadku“ v súvislosti s výsledkom otvorenia ponuky navrhovateľky znamená, že navrhovateľka formálne dodržala uvedenú lehotu ako takú a že ponuka ešte nebola otvorená, nemožno ju však *prima facie* vykladať ako potvrdenie spôsobu poskytnutia elektronických vzoriek, ktorý si zvolila navrhovateľka.

Keďže sa navrhovateľke nepodarilo preukázať existenciu *fumus boni iuris* a *a fortiori* existenciu mimoriadne vážneho *fumus boni iuris*, tento návrh na nariadenie predbežného opatrenia bol zamietnutý.

Uznesenie z 25. septembra 2023, Terminal Ouest Provence/CINEA (T-504/23 R, [EU:T:2023:581](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Nástroj na prepájanie Európy (NPE) – Dohoda o grante – Arbitrážna doložka – Návrh na nariadenie predbežných opatrení – Neexistencia naliehavosti“

V rámci výzvy na predkladanie projektov vyhlásenej Európskou výkonnou agentúrou pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie (CINEA), ktoré mali byť financované z nástroja na prepájanie Európy (NPE), Terminal Ouest Provence (navrhovateľka) predložila návrh týkajúci sa rozvoja nového terminálu kombinovanej železničnej a cestnej dopravy, konkrétne terminálu Ouest Provence, nachádzajúceho sa na území obcí Grans a Miramas v metropolitnej oblasti Aix-Marseille-Provence vo Francúzsku. Navrhovateľka bola založená vo forme *holdingu* dvomi akcionárskymi spoločnosťami, aby mohla ponúkať obe rozdielne, avšak neoddeliteľné činnosti, ktoré realizácia projektu zahŕňala, a to výstavbu terminálu a jeho prevádzku.

Keďže navrhovateľka úspešne prešla fázou výberu, CINEA začala pripravovať dohodu o grante. Navrhovateľke a jej väčšinovému akcionárovi však oznámila, že podľa jej názoru tohto akcionára nemožno kvalifikovať ako subdodávateľa, a teda jeho náklady nemožno kvalifikovať a považovať za „náklady na subdodávky“. Napriek tejto komunikácii navrhovateľka následne podpísala dohodu o grante. Táto dohoda obsahuje arbitrážnu doložku, ktorá v súlade s článkom 272 ZFEÚ priznáva právomoc Súdnemu dvoru Európskej únie.

Navrhovateľka podala na Všeobecný súd žalobu, ktorou sa na základe uvedeného článku domáhala určenia, že všetky náklady, ktoré jej väčšinový akcionár fakturoval agentúre CINEA, sú nákladmi na subdodávky, a preto sú z tohto dôvodu oprávnené. Predseda Všeobecného súdu, na ktorý bol samostatným podaním podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým navrhovateľka žiadala na jednej strane, aby sa *prima facie* konštatovalo, že všetky náklady, ktoré jej väčšinový akcionár fakturuje agentúre CINEA, sú nákladmi na subdodávky, a teda sú z tohto dôvodu oprávnené, a na druhej strane uloženie zákazu agentúre CINEA prijímať rozhodnutia, pokiaľ ide o kvalifikáciu týchto nákladov a *a fortiori* o ich oprávnenosť, predtým, ako Všeobecný súd rozhodne o žalobe vo veci samej, dospel k záveru o neexistencii naliehavosti a tento návrh zamietol.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu na úvod pripomenul, že naliehavosť sa musí vo všeobecnosti posudzovať so zreteľom na potrebu predbežne rozhodnúť, aby sa zabránilo spôsobeniu vážnej a nenapraviteľnej ujmy účastníkovi konania, ktorý o túto predbežnú ochranu žiada. Je povinnosťou tohto účastníka konania predložiť dôkaz o tom, že nemôže čakať do skončenia konania vo veci samej, lebo by utrpel vážnu a nenapraviteľnú ujmu.

Predseda Všeobecného súdu v prvom rade, pokiaľ ide o tvrdenie, že suma splatná v rámci sporného grantu je absolútne nevyhnutná na dokončenie jej projektu, pripomenul, že nariadenie predbežného opatrenia je odôvodnené len vtedy, ak je predmetný akt rozhodujúcou príčinou uvádzanej vážnej a nenapraviteľnej ujmy. Konštatoval však, že navrhovateľka neidentifikovala akt alebo konanie agentúry CINEA, ktoré je rozhodujúcou príčinou uvádzanej ujmy. Navrhovateľka totiž podpísala dohodu o grante bez ohľadu na spor týkajúci sa kvalifikácie nákladov fakturovaných väčšinovým akcionárom. Okrem toho skutočnosť, že CINEA odmietla považovať uvedené náklady za oprávnené, nebránila navrhovateľke v tom, aby jej zaslala žiadosť o priebežnú platbu. Stanovisko, ktoré vyjadrila CINEA, tak bude účinné len vtedy, ak bude slúžiť ako základ pre jej formálne rozhodnutie o posúdení oprávnených nákladov v reakcii na žiadosť o priebežnú platbu.

Okrem toho predseda Všeobecného súdu konštatoval, že tvrdenia o ujme majú len vágnu a hypotetickú povahu. Navrhovateľka navyše nepredložila nijaký dôkaz o vážnej a nenapraviteľnej povahe uvádzanej ujmy. Keďže totiž CINEA nevydala formálne rozhodnutie o oprávnenosti nákladov na subdodávky, akákoľvek identifikácia ujmy, ktorá by z neho mohla vyplývať, môže byť len hypotetická a prinajmenšom predčasná.

Pokiaľ ide o tvrdenie, že neexistuje nijaká reálna alternatívna možnosť financovania na účely získania sumy rovnajúcej sa spornej sume, predseda Všeobecného súdu toto tvrdenie zamietol z dôvodu, že uvádzaná ujma nepredstavuje určitú ujmu, ktorej rozhodujúcou príčinou je akt alebo konanie pripísateľné agentúre CINEA.

Pokiaľ ide o tvrdenie, že navrhovateľka nemôže čakať na výsledok konania vo veci samej, lebo by sa dostala do konkurzu z dôvodu platobnej neschopnosti, predseda Všeobecného súdu pripomenul, že ujmu peňažnej povahy nemožno okrem výnimočných okolností považovať za nenapraviteľnú alebo dokonca ťažko napravitelnú. V prípade takejto ujmy je navrhované predbežné opatrenie odôvodnené len vtedy, ak sa ukáže, že v prípade nenariadenia takéhoto opatrenia by sa účastník, ktorý ho navrhuje, ocitol v situácii, ktorá by mohla ohroziť jeho existenciu pred vydaním rozhodnutia, ktorým sa skončí konanie vo veci samej. V tejto súvislosti je povinnosťou účastníka konania, ktorý predbežné opatrenia navrhuje, najmä ak sa dovoľáva vzniku ujmy finančnej povahy, aby predložil verný a celkový obraz o svojej finančnej situácii podložený dôkazmi.

V prvom rade je pravda, že z dokumentov, ktoré navrhovateľka predložila na účely preukázania naliehavosti jej návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, vyplýva, že v prípade neposkytnutia sporných dotácií by sa navrhovateľka dostala do omeškania s platbou, a teda by nemohla pokračovať vo výstavbe terminálu Ouest Provence už v októbri alebo prinajlepšom v decembri 2023. Predseda Všeobecného súdu však konštatoval, že navrhovateľka nepredložila nijaký dôkaz na účely preukázania, že jej dvaja akcionári jej nemôžu poskytnúť finančnú pomoc, aby mohla čeliť prípadným ťažkostiam s likviditou.

Ďalej je uvádzaná ujma hypotetická, keďže vychádza z predpokladu, že CINEA zamietne všetky náklady väčšinového akcionára, hoci nie je vylúčené, že väčšina z nich bude posúdená ako oprávnená.

Napokon nariadenie navrhovaných opatrení by nemalo nijaký vplyv na finančnú situáciu navrhovateľky, ktorej by bezprostredne hrozil úpadok, bez ohľadu na výsledok návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Navrhovateľka totiž nežiada, aby predseda Všeobecného súdu uložil agentúre CINEA povinnosť poskytnúť sporné dotácie.

Pokiaľ ide o tvrdenie, že v prípade nenariadenia predbežných opatrení by bolo porušené právo na účinnú súdnu ochranu, predseda Všeobecného súdu uviedol, že samotný záujem osôb podliehajúcich súdnej právomoci na čo najrýchlejšom určení rozsahu práv, ktoré im vyplývajú z práva Únie, nemôže preukázať existenciu vážnej a nenapraviteľnej naliehavosti. Navyše okrem zváženia dotknutých záujmov, ktoré treba zohľadniť, navrhovateľka nepreukázala, že nemôže čakať na výsledok konania o žalobe vo veci samej, lebo by utrpela vážnu a nenapraviteľnú ujmu.

Uznesenie z 27. septembra 2023, Amazon Services Europe/Komisia (T-367/23 R, [EU:T:2023:589](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Digitálne služby – Nariadenie (EÚ) 2022/2065 – Veľmi veľké online platformy – Návrh na odklad výkonu – Naliehavosť – Fumus boni iuris – Zváženie záujmov“

Navrhovateľka, Amazon Services Europe, patrí do skupiny Amazon, ktorá je nadnárodnou skupinou spoločností. Medzi jej obchodné činnosti patrí online maloobchodný predaj, ako aj ďalšie služby, napríklad cloud computing a digitálne streamovanie. Poskytuje služby trhoviska tretím predajcom, ktoré im umožňujú ponúkať produkty na predaj na platforme Amazon Store, a rôznymi spôsobmi podporuje týchto predajcov.

V nariadení 2022/2065 sa stanovuje⁵⁹², že Európska komisia rozhodnutím určí za veľmi veľkú online platformu alebo za veľmi veľký internetový vyhľadávač online platformu alebo internetový vyhľadávač, ktorých priemerný mesačný počet aktívnych príjemcov služby v Európskej únii je rovnaký alebo vyšší ako 45 miliónov. Podľa uvedeného nariadenia jednak poskytovatelia takýchto online platforiem, ktorí používajú odporúčacie systémy, poskytnú pre každý zo svojich odporúčacích systémov aspoň jednu možnosť, ktorá nie je založená na profilovaní,⁵⁹³ a jednak poskytovatelia, ktorí na svojich online rozhraniach zobrazujú reklamu, zostavia a sprístupnia archív s určitými informáciami za celé obdobie, počas ktorého prezentovali reklamu, a to až na obdobie jedného roka od posledného zobrazenia danej reklamy na online rozhraní.⁵⁹⁴

Dňa 25. apríla 2023 Komisia označila platformu Amazon Store za veľmi veľkú online platformu (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“)⁵⁹⁵.

Predseda Všeobecného súdu, na ktorý bol v ten istý deň ako žaloba o neplatnosť uvedeného rozhodnutia podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, dospel k záveru, že podmienky *fumus boni iuris* a naliehavosti sú splnené, a po zvážení dotknutých záujmov rozhodol, že návrhu na odklad napadnutého rozhodnutia čiastočne vyhovie, a to v rozsahu, v akom sa týmto rozhodnutím ukladá platforme Amazon Store povinnosť sprístupniť verejnosti archív reklám, pričom povinnosť navrhovateľky viesť archív reklám tým nie je dotknutá.

⁵⁹² Článok 33 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Ú. v. EÚ L 277, 2022, s. 1).

⁵⁹³ Článok 38 nariadenia 2022/2065.

⁵⁹⁴ Článok 39 ods. 1 nariadenia 2022/2065.

⁵⁹⁵ Rozhodnutie Komisie C(2023) 2746 final z 25. apríla 2023, ktorým sa Amazon Store označuje za veľmi veľkú online platformu v súlade s nariadením (EÚ) 2022/2065.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

V prvom rade predseda Všeobecného súdu preskúmal námietku neprípustnosti, ktorú Komisia vzniesla z dôvodu, že žaloba o neplatnosť je z veľkej časti neprípustná, lebo navrhovateľka spochybňuje zákonnosť ustanovení nariadenia 2022/2065, ktoré nie sú právnym základom napadnutého rozhodnutia a nemajú priamu právnu súvislosť s týmto rozhodnutím. Predovšetkým pripomenul, že ak sa namieta zjavná neprípustnosť žaloby vo veci samej, účastník konania, ktorý predbežné opatrenie navrhuje, musí preukázať existenciu skutočností umožňujúcich na prvý pohľad dospieť k záveru, že žaloba, s ktorou súvisí návrh na nariadenie predbežného opatrenia, je prípustná, aby sa zabránilo možnosti, že by tento účastník dosiahol prostredníctvom predbežného opatrenia odklad výkonu aktu, ktorého zrušenie by sa neskôr zamietlo, keďže jeho žaloba by bola v priebehu jej vecného preskúmania v konaní vo veci samej vyhlásená za neprípustnú. V rámci konania o nariadení predbežného opatrenia teda prípustnosť žaloby vo veci samej možno posúdiť len *prima facie* a sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení musí vyhlásiť tento návrh za neprípustný len vtedy, ak prípustnosť žaloby vo veci samej možno úplne vylúčiť.

Okrem toho všeobecný akt, ktorého nezákonnosť je namietaná, musí byť priamo alebo nepriamo uplatniteľný na túto vec, ktorá je predmetom žaloby, a medzi napadnutým individuálnym rozhodnutím a predmetným všeobecným aktom musí byť priama právna súvislosť. Článok 277 ZFEÚ sa však musí vykladať dostatočne široko na to, aby sa zabezpečilo účinné preskúmanie zákonnosti aktov inštitúcií všeobecnej povahy v prospech osôb vylúčených z možnosti podať priamu žalobu proti takýmto aktom. Pôsobnosť tohto článku sa teda musí vzťahovať na akty inštitúcií, ktoré boli relevantné pre prijatie rozhodnutia, ktoré je predmetom žaloby o neplatnosť. Okrem toho na účely preskúmania námietky nezákonnosti nemožno pravidlá jedného a toho istého režimu umelo rozdeliť.

V predmetnom konaní predseda Všeobecného súdu konštatoval, že navrhovateľka dostatočne jasne identifikovala ustanovenia, ktorých nezákonnosť sa namieta, a že na prvý pohľad by sa pravidlá jedného a toho istého režimu rozdelili, keďže napadnuté rozhodnutie má za následok vznik uplatniteľnosti sporných povinností. Zdôraznil tiež, že v tejto veci vznikajú nové otázky, ktorých riešenie si vyžaduje dôkladné preskúmanie v rámci konania vo veci samej. Na základe toho dospel k záveru, že námietku nezákonnosti vznesenú navrhovateľkou nemožno zamietnuť ako zjavne neprípustnú.

V druhom rade predseda Všeobecného súdu preskúmal návrh na odklad výkonu napadnutého rozhodnutia. Na úvod pripomenul, že odklad výkonu rozhodnutia a ostatné predbežné opatrenia môže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení nariadiť, ak sa preukáže, že ich nariadenie je z právneho a faktického hľadiska na prvý pohľad dôvodné (*fumus boni iuris*) a že sú naliehavé v tom zmysle, že sú potrebné na to, aby sa predišlo vážnej a nenapraviteľnej ujme na záujmoch účastníka konania, ktorý ich navrhol, a mali účinky už pred rozhodnutím vo veci samej. Tieto podmienky sú kumulatívne, takže návrhy na nariadenie predbežných opatrení musia byť zamietnuté, ak niektorá z nich nie je splnená. Sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení v prípade potreby tiež pristúpi k zváženiu dotknutých záujmov.

Po prvé predseda Všeobecného súdu na začiatku svojho preskúmania podmienky naliehavosti pripomenul, že naliehavosť sa musí vo všeobecnosti posudzovať so zreteľom na potrebu predbežne rozhodnúť, aby sa zabránilo spôsobeniu vážnej a nenapraviteľnej ujmy účastníkovi konania, ktorý o túto predbežnú ochranu žiada. Je povinnosťou tohto účastníka konania predložiť dôkaz o tom, že nemôže čakať do skončenia konania vo veci samej, lebo by utrpel vážnu a nenapraviteľnú ujmu.

Najprv pokiaľ ide o povinnosť poskytovateľov veľmi veľkých online platforiem, ktorí používajú odporúčacie systémy, poskytnúť pre každý zo svojich odporúčacích systémov aspoň jednu možnosť, ktorá nie je založená na profilovaní⁵⁹⁶, predseda Všeobecného súdu dospel k záveru, že navrhovateľka nepreukázala existenciu vážnej a nenapraviteľnej ujmy.

Predovšetkým totiž uvádzaná ujma je neistá, keďže nariadenie 2022/2065 nezakazuje používanie odporúčacích systémov, ale len ukladá dotknutým platformám povinnosť poskytnúť možnosť ich deaktivácie.

Ďalej za predpokladu, že zavedenie možnosti deaktivácie skutočne podnecuje zákazníkov k odklonu od platformy Amazon Store ku konkurenčným platformám, údajná strata podielov na trhu predstavuje ujmu čisto finančnej povahy, keďže spočíva v strate príjmov z predaja na predmetnom trhu.

V prípade takejto ujmy je navrhované predbežné opatrenie odôvodnené len vtedy, ak sa ukáže, že v prípade nenariadenia takéhoto opatrenia by sa účastník, ktorý ho navrhuje, ocitol v situácii, ktorá by mohla ohroziť jeho existenciu pred vydaním rozhodnutia, ktorým sa skončí konanie vo veci samej, alebo že jeho podiely na trhu by sa výrazne zmenili. Nepostačuje teda, že hrozí nenapraviteľná strata podielu na trhu podnikom, ale je dôležité, aby bol tento podiel na trhu dostatočne významný najmä vzhľadom na veľkosť tohto podniku s prihliadnutím na charakteristické vlastnosti skupiny, s ktorou je spojený prostredníctvom jeho akcionárov.

Predseda Všeobecného súdu pritom konštatoval, že navrhovateľka nepreukázala a ani netvrdila, že sa pred prijatím rozhodnutia, ktorým sa skončí konanie vo veci samej, nachádza v situácii, ktorá by mohla ohroziť jej finančnú životaschopnosť vzhľadom na veľkosť jej obratu a charakteristické vlastnosti skupiny, do ktorej patrí.

Napokon zamietol tvrdenie navrhovateľky, že napadnuté rozhodnutie poškodzuje aj záujmy tretích predajcov. Účastník konania, ktorý navrhuje nariadenie predbežných opatrení, sa totiž nemôže na preukázanie naliehavosti dovolávať zásahu do práv tretích osôb alebo do všeobecného záujmu. Sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení môže v prípade potreby zohľadniť škody, ktoré by výkon napadnutého rozhodnutia mohol spôsobiť inému účastníkovi konania ako tomu, ktorý navrhuje nariadenie predbežných opatrení, len v rámci zváženia dotknutých záujmov.

Po druhé, pokiaľ ide o povinnosť poskytovateľov veľmi veľkých online platforiem zostaviť a sprístupniť archív reklám, ktorý podľa odvolateľky obsahuje dôverné informácie, predseda Všeobecného súdu naproti tomu dospel k záveru, že navrhovateľka preukázala existenciu vážnej a nenapraviteľnej ujmy, a preto je podmienka naliehavosti v tejto veci splnená.

Po tom, čo uviedol, že pre potreby preskúmania podmienky naliehavosti je potrebné považovať sporné informácie za informácie dôvernej povahy, pripomenul, že otázka, v akom rozsahu sprístupnenie takýchto informácií spôsobí vážnu a nenapraviteľnú ujmu, závisí od kombinácie okolností, ako sú najmä profesijný a obchodný význam informácií pre podnik, ktorý sa dožaduje ich ochrany, a užitočnosť týchto informácií pre ostatné podniky na trhu.

V tejto veci pritom, pokiaľ ide o požadovaný stupeň závažnosti, predseda Všeobecného súdu konštatoval, že na jednej strane povinnosti týkajúce sa archívu reklám, ktorý poskytuje informácie o reklamách na platforme navrhovateľky, umožňujú tretím osobám získať prístup k dôležitým obchodným tajomstvám, pokiaľ ide o reklamné stratégie inzerujúcich zákazníkov navrhovateľky.

⁵⁹⁶ Článok 38 nariadenia 2022/2065.

Navrhovateľka teda nemôže čakať do skončenia konania vo veci samej, lebo by utrpela vážnu ujmu. Na druhej strane vzhľadom na to, že sprístupnenie sporných informácií ako celku by spôsobilo ich mimoriadnu citlivosť v rozsahu, v akom by poskytlo verejnosti vo všeobecnosti hlboké poznatky na veľmi vysokom stupni podrobnosti o citlivých obchodných vzťahoch navrhovateľky s väčšinou jej dôležitých zákazníkov, mohlo by tiež exponenciálne a umelo zvýšiť transparentnosť trhu.

Pokiaľ ide o nenapraviteľnosť tejto ujmy, predseda Všeobecného súdu usúdil, že je skutočne zrejmé, že zrušenie napadnutého rozhodnutia by nemohlo zvrátiť účinky zverejnenia sporných informácií, keďže oboznámenie sa s týmito informáciami osobami, ktoré si ich prečítali, už nemožno zvrátiť.

Po druhé predseda Všeobecného súdu preskúmal *fumus boni iuris* návrhu na nariadenie predbežných opatrení v súvislosti s povinnosťou poskytovateľov veľmi veľkých online platforiem zostaviť a sprístupniť archív reklám. Pripomenul, že táto podmienka je splnená, ak sa prinajmenšom jeden z uvádzaných dôvodov nezdá na prvý pohľad nedôvodný. O taký prípad ide vtedy, keď jeden z týchto dôvodov odhaľuje existenciu dôležitého právneho alebo skutkového sporu, ktorého riešenie nie je bezprostredne zrejmé, a preto si zaslúži podrobné preskúmanie v rámci konania vo veci samej.

V tejto veci sa na prvý pohľad zdalo, že časť informácií, ktoré je navrhovateľka povinná zverejniť vo svojom archíve reklám, ešte nie je sprístupnená verejnosti. Ide najmä o informácie týkajúce sa obdobia, počas ktorého bola reklama prezentovaná, a celkových počtov rozdelených podľa členských štátov pre skupinu alebo skupiny adresátov, na ktoré bola reklama konkrétne cielená.

V treťom rade predseda Všeobecného súdu pristúpil k zváženiu dotknutých záujmov s cieľom určiť, či záujem navrhovateľky na nariadení predbežných opatrení prevažuje nad záujmom na okamžitom uplatnení sporného aktu. Konkrétne preskúmal, či by prípadné zrušenie tohto aktu súdom rozhodujúcim vo veci samej umožnilo zvrátiť situáciu, ktorá by nastala jeho bezprostredným vykonaním, a či by naopak v prípade zamietnutia žaloby vo veci samej odklad výkonu uvedeného aktu mohol brániť jeho plnému účinku. Pokiaľ ide o podmienku, podľa ktorej právna situácia vytvorená uznesením o nariadení predbežného opatrenia musí byť zvráťiteľná, uviedol, že účel konania o nariadení predbežného opatrenia je obmedzený na zabezpečenie plnej účinnosti budúceho rozhodnutia vo veci samej. Toto konanie je preto čisto vedľajšie vo vzťahu k hlavnému konaniu.

V tejto veci pritom predseda Všeobecného súdu usúdil, že na účely zachovania potrebného účinku rozsudku zrušujúceho napadnuté rozhodnutie musí byť navrhovateľka schopná predísť neoprávnenému sprístupneniu uvedených informácií. Zrušujúci rozsudok by bol iluzórnym a nemal by potrebný účinok, keby bol tento návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý, keďže toto zamietnutie by znamenalo umožniť okamžité zverejnenie sporných informácií a *de facto* prejudikovať budúce rozhodnutie vo veci samej, teda zamietnutie žaloby o neplatnosť. Na tomto základe dospel k záveru, že záujem na zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí ustúpiť pred záujmom obhajovaným navrhovateľkou, a to tým skôr, že nariadenie navrhovaného odkladu výkonu by znamenalo len to, že počas obmedzeného obdobia sa zachová *status quo*.

Uznesenie z 29. septembra 2023, Red Bull a i./Komisia (T-306/23 R, [EU:T:2023:590](#))

„Konanie o nariadení predbežného opatrenia – Hospodárska súťaž – Rozhodnutie Komisie nariaďujúce inšpekciu – Návrh na odklad výkonu – Neexistencia naliehavosti“

Európska komisia mala podozrenie, že v rámci uvádzania energetických nápojov na trh dochádza k protisúťažnému správaniu, a tak rozhodnutím z 8. marca 2023⁵⁹⁷ (ďalej len „rozhodnutie o inšpekcii“) nariadila inšpekciu v spoločnostiach Red Bull GmbH, Red Bull France SASU a Red Bull Nederland BV. Sporné rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 20 ods. 4 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže (ďalej len „nariadenie č. 1/2003“)⁵⁹⁸, ktorý určuje právomoc Komisie vykonávať inšpekcie.

Komisia uskutočnila v rámci inšpekcie súbežné návštevy v priestoroch dotknutých spoločností v Rakúsku, vo Francúzsku a v Holandsku, kde si vyhotovila „hromadnú“ kópiu veľkého počtu elektronických dokumentov, a požiadala, aby jej boli a *posteriori* poskytnuté ďalšie elektronické údaje pochádzajúce najmä z mobilných telefónov, zo schránok elektronickej pošty a z údajov umiestnených v *cloud*e alebo na serveroch podniku, ktoré jej boli poskytnuté. Komisia následne vo svojich priestoroch preskúmala prvý súbor údajov za prítomnosti zástupcov týchto spoločností.

Tieto spoločnosti podali proti rozhodnutiu o inšpekcii žalobu o neplatnosť. Zároveň podali návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhali odkladu výkonu rozhodnutia o inšpekcii. Predseda Všeobecného súdu uznesením tento návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Posúdenie predsedom Všeobecného súdu

Predseda Všeobecného súdu na úvod pripomenul, že sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení môže nariadiť odklad výkonu rozhodnutia a predbežné opatrenia, ak sa preukáže, že ich nariadenie je z právneho a faktického hľadiska na prvý pohľad dôvodné a že sú naliehavé.

Predseda Všeobecného súdu najprv preskúmal podmienku naliehavosti navrhovaných predbežných opatrení a usúdil, že táto podmienka nie je splnená v rozsahu, v akom za osobitných okolností tejto veci treba vážnu a nenapraviteľnú ujmu uvádzanú navrhovateľkami považovať za hypotetickú, keďže v rozpore s tvrdeniami navrhovateľiek opatrenia na vykonanie rozhodnutia o inšpekcii nespôsobujú neprimeraný zásah do práv zamestnancov a navrhovateľiek podľa článku 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

O naliehavosť ide totiž iba vtedy, ak je hrozba vážnej a nenapraviteľnej ujmy, ktorú očakáva účastník konania navrhujúci predbežné opatrenia, tak bezprostredná, že jej vznik je predvídateľný s dostatočnou mierou pravdepodobnosti. Ujma vyplývajúca z budúceho preskúmania údajov, ktorú uvádzajú navrhovateľky, však v tejto veci nie je preukázaná s dostatočnou mierou pravdepodobnosti vzhľadom na procesné záruky zavedené Komisiou pri preskúmaní týchto údajov.

V prvom rade s osobnými údajmi sa v prípade potreby môžu oboznamovať len zamestnanci Komisie poverení vyšetrovaním, ktorí podliehajú prísnej povinnosti zachovávať služobné tajomstvo. Ďalej platí, že zástupcovia navrhovateľiek sú prítomní počas celého skúmania relevantnosti dokumentov. Napokon Komisia stanovila postup preskúmania dokumentov obsahujúcich citlivé osobné údaje vo svojich priestoroch, ktorý zahŕňa najmä obmedzený okruh rovnocenne zastúpených zamestnancov Komisie a zástupcov podniku, ako aj rozhodcovské konanie v prípade nezhody vo veci relevantnosti dokumentov.

⁵⁹⁷ Rozhodnutie Komisie C(2023) 1689 final z 8. marca 2023 (vec AT.40819 – Red Bull – Inšpekcia).

⁵⁹⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

Rovnako tak ujma vyplývajúca z neprimerane dlhého času na riadne vykonanie inšpekcie je tiež hypotetická, keďže šesťtýždňovú lehotu stanovenú Komisiou nemožno považovať za neprimeranú najmä vzhľadom na objem predmetných informácií.

Vzhľadom na uvedené úvahy bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý.

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

Riaditeľstvo výskumu a dokumentácie

Február 2024